

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

Potencijalno izgubljene godine života u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2000. – 2004.

Studije i analize 105

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

Potencijalno izgubljene godine života u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2000. – 2004.

Studije i analize 105

Zagreb, 2011.

Izdaje i tiska Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, Ilica 3, p. p. 80.
Telefon: +385 (0) 1 4806 111
Telefaks: +385 (0) 1 4817 666
Elektronička pošta: ured@dzs.hr
Internetske stranice: <http://www.dzs.hr>

Odgovara ravnatelj dr. sc. Ivan Kovač.

Autorica: Mirjana Lipovščak

Recenzentica: prof. dr. sc. Marija Strnad, dr. med.

Redaktorica: Dubravka Rogić Hadžalić

Urednica: Jasna Crkvenčić Bojić
Lektorica: Maja Nemeč
Sažetak na engleski prevela: Maja Brodnjak
Tehnička urednica: Ankica Bajzek

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 764731.

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.

Tiskano u 200 primjeraka.

Obavijesti daje Odjel informacija.

Telefon: +385 (0) 1 4806-138, 4806-154, 4811-212
Pretplata publikacija: +385 (0) 1 4814 791
Telefaks: +385 (0) 1 4806-148, 4806-199
Elektronička pošta: stat.info@dzs.hr

SADRŽAJ

PREGOVOR	5
RECENZIJA	6
UVOD	7
KRATICE I ZNAKOVI	8
1. Definicije osnovnih pojmova mortaliteta	9
1.1. Uzrok smrti	9
1.2. Vrsta smrti	9
2. Osnovni indikatori mortaliteta	10
2.1. Opće stope mortaliteta	11
2.2. Specifične stope mortaliteta	12
2.2.1. Kretanje mortaliteta prema spolu i starosti	13
2.2.2. Kretanje specifičnih stopa mortaliteta prema spolu i starosti	15
3. Umrli prema uzrocima smrti i spolu	17
3.1. Ukupno umrli u razdoblju od 2000. do 2004. prema uzrocima smrti	17
3.2. Umrli od 2000. do 2004. prema uzroku smrti	20
3.3. Specifične stope mortaliteta prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.	22
3.3.1. Umrli od bolesti cirkulacijskog sustava prema spolu i starosti od 2000. do 2004.	24
3.3.2. Umrli s uzrokom smrti od novotvorina prema spolu i starosti od 2000. do 2004.	26
4. Potencijalno izgubljene godine života	30
4.1. Smrtnost populacije u dobi između 1 i 75 godina prema spolu i uzroku smrti	35
4.2. Potencijalno izgubljene godine života prema uzrocima smrti i spolu	40
4.3. Potencijalno izgubljene godine života prema uzrocima smrti, spolu i starosti	48
4.4. Potencijalno izgubljene godine života za pojedine kalendarske godine od 2000. do 2004. prema starosti	54
4.5. Stope potencijalno izgubljenih godina života prema uzrocima smrti i spolu	58
4.6. Stope potencijalno izgubljenih godina života prema uzrocima smrti, starosti i spolu	62
4.7. Dobno-standardizirani podaci potencijalno izgubljenih godina života prema uzrocima smrti i spolu	66
4.7.1. Potencijalno izgubljene godine života prema uzrocima smrti i spolu	66
4.7.2. Stope potencijalno izgubljenih godina života prema uzrocima smrti i spolu	68
5. Mortalitet prema odabranim uzrocima smrti	70
5.1. Mortalitet prema odabranim bolestima kao uzrocima smrti	70
5.1.1. Umrli prema odabranim uzrocima smrti na 100 000 stanovnika	76
5.1.2. Mortalitet populacije u dobi od 1 do 75 godina života prema odabranim bolestima kao uzrocima smrti	81
5.1.3. Mortalitet populacije u dobi od 1 do 75 godina života prema starosti i odabranim bolestima kao uzrocima smrti u razdoblju od 2000. do 2004.	86
5.1.4. Potencijalno izgubljene godine života prema odabranim bolestima kao uzrocima smrti	91
5.1.5. Stope potencijalno izgubljenih godina života prema odabranim bolestima kao uzrocima smrti	102
5.2. Nasilne smrti ili vanjski uzroci smrti	106
5.2.1. Ukupan broj umrlih nasilnom smrću	107
5.2.2. Umrli nasilnom smrću u dobi od 1 do 75 godina starosti	110
5.2.3. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih nasilnom smrću	118
5.2.4. Stope potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih nasilnom smrću	122

6. Mortalitet osoba radnog kontingenta	124
6.1. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema uzrocima smrti	125
6.1.1. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema uzrocima smrti na 100 000 stanovnika	129
6.1.2. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema uzrocima smrti	132
6.1.3. Stope potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema uzrocima smrti	140
6.2. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti	143
6.2.1. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti na 100 000 stanovnika	149
6.2.2. Potencijalno izgubljene godine života umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti	152
6.2.3. Stope potencijalno izgubljenih godina života umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti	161
6.3. Nasilne smrti ili vanjski uzroci smrti osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina	165
6.3.1. Umrli nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina na 100 000 stanovnika	168
6.3.2. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina	170
6.3.3. Stope potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina	175
7. Međunarodna usporedivost	176
7.1. Potencijalno izgubljene godine života	176
7.2. Broj umrlih na 100 000 stanovnika prema izabranim uzrocima smrti	178
7.3. Očekivano trajanje života	185
7.3.1. Usporedni pregled očekivanog trajanja života u 2002.	185
7.3.2. Očekivano trajanje zdravog života	191
SAŽETAK	195
SUMMARY	205
PRILOZI	217
Popis troznakovnih kategorija uzroka smrti	217
Popis zemalja i kratica (ISO 3166)	218
BIBLIOGRAFIJA	219

Predgovor

Prema Zakonu o službenoj statistici (NN, br. 103/03. i 75/09.), Državni zavod za statistiku glavni je nositelj, diseminator i koordinator sustava službene statistike Republike Hrvatske (članak 8.). U njegovoj je nadležnosti priprema i provedba statističkih aktivnosti, proizvodnja osnovnih pokazatelja i agregata službene statistike iz djelokruga rada utvrđenog Programom statističkih aktivnosti, praćenje i provođenje kontrole kvalitete statističkih rezultata te analiza i službeno tumačenje statističkih rezultata. Sve se to odnosi i na evidenciju vitalnih događaja.

Evidencija vitalnih događaja može se definirati kao evidencija koja se odnosi na pojedinca (pojedinu osobu) od njegova rođenja do kraja života uključujući promjene osobnih stanja građana, tj. u njegovu građanskom i bračnom statusu.

Zadatak je istraživanja o umrlima sustavno prikupljanje informacija vezanih uz evidenciju tih vitalnih događaja upisanih u državne matice umrlih kao dijela praćenja prirodnog kretanja stanovništva. Evidencija vitalnih događaja, a time i evidencija umrlih stalan je i kontinuiran, ujedno obvezatan proces ne samo tih vitalnih događaja već i njegovih karakteristika u skladu s pozitivnim propisima Republike Hrvatske.

Podaci o umrlima prikupljaju se u skladu sa Zakonom o službenoj statistici prema Godišnjemu provedbenom planu statističkih aktivnosti Republike Hrvatske za svaku godinu na koju se odnosi Program statističkih aktivnosti te u skladu s Pravilnikom o obrascima za dostavljanje statističkih podataka tijelima koja obavljaju poslove državne statistike (NN, br. 3/00.).

U ovoj je publikaciji dan pregled podataka u Republici Hrvatskoj o umrlim osobama, pogotovo s obzirom na uzrok smrti za razdoblje od 2000. do 2004. U tom je razdoblju umrlo više od 250 000 osoba hrvatske populacije, što znači da je umiralo nešto više od 50 000 osoba godišnje ili oko 11 osoba na svakih 1 000 stanovnika.

Podaci koji se odnose na uzroke smrti temelj su za donošenje važnih odluka u korist zdravstvenog standarda, odnosno poboljšanja zdravstvene skrbi o stanovništvu, pa je i cilj ovog promatranja za proteklo petogodišnje razdoblje ukazivanje na mortalitet s obzirom na pojedine uzroke smrti, kao i na gubitak populacije zbog prerane smrtnosti.

Prerana smrtnost utječe na potencijalno izgubljene godine života, a jedan od značajnih indikatora mortaliteta je i pokazatelj o potencijalno izgubljenim godinama života.

Izgubljene godine života odnose se na podatak o ukupno izgubljenim godinama života uslijed prerane smrtnosti populacije bez obzira na to je li riječ o prirodnoj ili nasilnoj smrti.

Definiranje i odabir uzroka smrti, kao i određivanje njihove klasifikacije u skladu s Međunarodnom klasifikacijom bolesti i srodnih zdravstvenih problema deseta revizija (MKB-10), obavljani su uz stručnu pomoć prim. mr. sc. Spomenke Tomek-Roksandić, dr. med., Centra za gerontologiju Zavoda za javno zdravstvo Grada Zagreba, Referentnog centra Ministarstva zdravstva Hrvatske za zaštitu zdravlja starijih ljudi, prof. dr. sc. Marije Strnad, dr. med. i Tanje Čorić, dr. med., voditeljice Odjela medicinske demografije Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Autorica

RECENZIJA PUBLIKACIJE MIRJANE LIPOVŠČAK O POTENCIJALNO IZGUBLJENIM GODINAMA ŽIVOTA U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA RAZDOBLJE 2000. – 2004.

Zdravlje stanovnika jedan je od najbitnijih čimbenika socijalnog i ekonomskog razvoja neke zemlje. Pri ocjeni zdravstvenog stanja služimo se mnogim indikatorima, a među njih spadaju oni o mortalitetu i potencijalno izgubljenim godinama života uslijed prerane smrtnosti. Analiza izbjegljivog mortaliteta smrti koje su se mogle prevenirati optimalnom primjenom medicinskog znanja, odgovarajućom organizacijom službi i resursa zdravstvenog sustava i društva od najvećeg su značaja za planiranje i programiranje zdravstvene zaštite. To se pogotovo odnosi na intervencije koje smanjuju izloženost populacije rizičnim čimbenicima koji utječu na pojavnost bolesti i ozljeda, rano otkrivanje bolesti, dijagnostiku i odgovarajuće liječenje.

Ova publikacija, koja analizira osnovne pokazatelje mortaliteta i indikatora o potencijalno izgubljenim godinama života u Hrvatskoj za razdoblje 2000. – 2004., neprocjenjivi je doprinos boljem poznavanju izbjegljivih uzroka smrti u Hrvatskoj. Osim osnovnih pokazatelja mortaliteta prikazani su i analizirani podaci o mortalitetu prema skupinama bolesti i stanja, odabranim uzrocima kako za cijelo vremensko razdoblje 2000.

2004., tako i za svaku od navedenih godina, ukupno i prema spolu, dobi, a napravljena je i usporedba mortaliteta Hrvatske s odabranim zemljama svijeta.

Pokazatelj o potencijalno izgubljenim godinama života (*Potential Years of Life Lost – PYLL*), koji je korišten u ovoj publikaciji odnosi se na dob od navršene prve godine života do završne 75 godine, iako je vrlo korisno posebno poglavlje o potencijalno izgubljenim godinama života radnog kontingenta od 15 do 65 godina. Pri usporedbi podataka za Hrvatsku s nekim od izabranih zemalja svijeta (*OECD Health Data*) podaci su izračunati za dob do navršenih 70 godina života. Posebno ističem vrijednost metodološkog prikaza računanja pokazatelja o potencijalno izgubljenim godinama života, jer to može pomoći onima koji će pokušati sami računati ovaj pokazatelj. Posebno je prikazan i usporedni prikaz o očekivanom trajanju života pri rođenju prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije prema dobi i spolu, te usporedni prikaz ukupnog i očekivanog trajanja zdravog života pri rođenju u 2002., osim za Republiku Hrvatsku i za izabrane zemlje svijeta.

Bogato dokumentirana analiza s mnogo tablica i grafičkih prikaza vrlo je korisna publikacija za sve koji se na bilo koji način bave javno-zdravstvenim aktivnostima, kao i svima koji na bilo koji način kreiraju zdravstvenu i ukupnu politiku hrvatskog društva.

Premda se u ljetopisima Državnog zavoda za statistiku objavljuju neke tablice o potencijalno izgubljenim godinama života, mislim da je publikaciju o potencijalno izgubljenim godinama života potrebno objavljivati svakih pet godina, a sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku objaviti na web-stranicama Zavoda.

UVOD

Statističkim istraživanjem o umrlima dolazi se do podataka o ukupnom broju umrlih osoba. Ovo je osnovna, ali negativna komponenta prirodnog kretanja stanovništva, koja, kao biološki kontinuirani proces utječe na smanjenje broja stanovnika.

Na razinu mortaliteta, odnosno smrtnosti svake populacije uz biološke, utječu i socio-ekonomski faktori, uključujući i zdravstveni standard.

Cilj je svake države da kroz stanje mortaliteta vezano uz pojedine uzroke smrti ocjenjuje stanje zdravstva, njegove učinkovitosti te utječe na povećanje brige o zdravstvenom stanju svoje populacije.

Podaci o umrlima, pogotovo podaci koji se odnose na uzroke smrti, temelj su za donošenje važnih odluka u korist zdravstvenog standarda, odnosno poboljšanja zdravstvene skrbi o stanovništvu.

Na temelju podataka statistike mortaliteta, naročito vezane uz uzroke smrti, a pogotovo u kombinaciji sa starošću pojedinaca, vrednuje se i zdravstveni status populacije pojedine zemlje.

Veliku ulogu u izradi standarda i klasifikacija koji se koriste u vitalnoj statistici, ali i revidiranju kompletnog sustava vitalne statistike, ima i Svjetska zdravstvena organizacija (WHO - *World Health Organisation*).

Jedan je od primarnih zadataka Svjetske zdravstvene organizacije sustavno i kontinuirano praćenje zdravstvenog stanja svake pojedine zemlje na način da se prikupljaju i obrađuju podaci o uzrocima bolesti i smrti. Podaci o smrti prema uzrocima smrti glavni su izvor informacija o učestalosti smrtonosnih bolesti određene populacije, ali ujedno i pokazatelj komparacije zdravstvenog stanja unutar zemlje ili usporedbe s drugim, npr. susjednim zemljama čijem se standardu teži.

Izbor sadržaja u statistici umrlih, kao i u ostalim područjima vitalne statistike, treba se primarno temeljiti na nacionalnom potencijalu u vezi sa zakonskim odredbama o evidentiranju podataka vitalne statistike (Zakon o državnim maticama u Republici Hrvatskoj, NN, br. 96/93.), a time i s nacionalnim potrebama, ali i međunarodnim zahtjevima usporedbe podataka o umrlima, odnosno o ostalim vitalnim događajima.

KRATICE

g.	godina
i sl.	i slično
mil.	milijun
MKB-10	Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema deseta revizija
NN	Narodne novine
npr.	na primjer
OECD	<i>(Organization for Economic Co-operation and Development)</i> Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj
PYLL	<i>(Potential Years of Life Lost)</i> Potencijalno izgubljene godine života
tzv.	takozvani
UN	<i>(United Nations)</i> Ujedinjeni narodi
WHO	<i>(World Health Organization)</i> Svjetska zdravstvena organizacija

ZNAKOVI

-	nema pojave
---	-------------

1. Definicije osnovnih pojmova mortaliteta¹⁾

Kako bi podaci vitalne statistike, a time i podaci o umrlima, bili usporedivi na međunarodnoj razini, primjenjuju se definicije u skladu s međunarodnim standardima.

Jasne, potpune i jednoznačne definicije kao osnovna načela, usklađene s međunarodnim preporukama, prijeko su potrebni elementi u evidentiranju vitalnih događaja.

Kako je smrt trajni prestanak svih znakova života koje započinju rođenjem, bez mogućnosti ponovnog oživljavanja, u skladu s tim i smatra se da je umrli svaka živorođena osoba kod koje je nastupio trajni prestanak svih vitalnih funkcija.

1.1. Uzrok smrti

Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (NN, br.121/03.), članak, 182., za svaku se umrlu osobu utvrđuje vrijeme i uzrok smrti.

Uzroci smrti razvrstavaju se prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema, X. revizija, Svezak 1, Medicinska naklada, Zagreb 1994. Ta se klasifikacija primjenjuje u Republici Hrvatskoj od 1. siječnja 1995. Izvornik Klasifikacije objavila je Svjetska zdravstvena organizacija 1992. pod naslovom *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, Tenth Revision, Volume 1., World Statistical Health Organization, Geneva, 1992*, a prijevod je obavio Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Klasifikacija bolesti definirana je kao sustav kategorija koje se dodjeljuju određenim bolestima prema utvrđenim kriterijima. U Klasifikaciji su bolesti razvrstane na najprikladniji način za opće epidemiološke potrebe i za procjenu zdravstvene zaštite.

Deseta revizija Međunarodne klasifikacije bolesti i srodnih zdravstvenih problema zadržala je tradicionalnu ustrojbu, s tom razlikom što je prijašnje (IX. revizija) bročano šifriranje zamijenjeno slovnobročanim (jedno slovo i tri brojke), koja je omogućila bolju ravnotežu između sadržaja pojedinih poglavlja, a ostavlja prostor za naknadne izmjene i dopune. Ta je klasifikacija, u biti, statistička klasifikacija bolesti i drugih zdravstvenih problema, a prilagodba je načinjena kako bi se zadovoljile raznovrsne potrebe za podacima o mortalitetu i zdravstvenoj zaštiti. Uzroci su smrti razvrstani u dvadeset osnovnih poglavlja²⁾. Svakom poglavlju pridruženo je jedno slovo ili skupina slova, a svakom je slovu pridodano, prema potrebi, sto troznamenastih kategorija.

U predgovoru prvom hrvatskom izdanju navedeno je kako praćenje uzroka bolesti i smrti na jedinstven način u različitim zemljama pomaže uočavanju promjena u pojavnosti bolesti, pogrešaka u pristupu, utjecaju demografskih, socijalnih i inih čimbenika, te potiče na pravodobno reagiranje. Također i prihvaćanje istovjetnog načina razvrstavanja bolesti i uzroka smrti izvještavanja o njima u što većem broju zemalja svijeta nužno je za sve oblike međunarodnih usporedbi.

Uzrokom se smrti u skladu s navedenom klasifikacijom smatraju one bolesti, bolesna stanja ili ozljede koje su ili prouzročile smrt ili su pridonijele njezinu nastupu te okolnosti nesreće ili nasilja koje su prouzročile takve ozljede.

Osnovni su uzroci smrti:

- a) bolest ili ozljeda koja je pokrenula slijed događaja koji su izravno prouzročili smrt ili
- b) okolnosti nesreće ili nasilja koje su prouzročile smrtonosnu ozljedu.

Podatak o uzroku smrti upisuje se u liječničku potvrdu o uzroku smrti za svaku umrlu osobu.

Obrasci prijave o smrti i potvrde o smrti tiskani su u prilogu Pravilnika o načinu pregleda umrlih te utvrđivanju vremena i uzroka smrti i čine njegov sastavni dio (NN, br. 121/99.).

1.2. Vrsta smrti

Smrt nastaje ili zbog prirodnih okolnosti, dakle bolesti ili starosti³⁾ ili je riječ o nasilnoj smrti⁴⁾ nastaloj od ozljeda ili trovanja odnosno smrti za koju se utvrdi da je nastala kao posljedica nesretnog slučaja, samoubojstva ili ubojstva, odnosno smrt izazvana ranjavanjem uslijed ratnih operacija.

1) Ovdje se daju samo definicije onih pojmova mortaliteta koji se pojavljuju u ovoj publikaciji.

2) U prilogu je dan popis naziva uzroka smrti po poglavljima uz slovnno označavanje i prve dvije pripadajuće brojčane oznake.

3) Uzroci smrti u Klasifikaciji iskazani u prvih osamnaest poglavlja (od I. do XVIII)

4) Uzroci smrti u Klasifikaciji iskazani u poglavljima XIX. i XX.

Nesretni slučaj jest svaka nasilna smrt koja je nastupila kao posljedica nenamjerno izazvanih ozljeda ili trovanja.

Samoubojstvo je nasilna smrt koja je nastupila kao posljedica ozljeda ili trovanja koje je umrla osoba svjesno i namjerno izazvala.

Ubojstvo je protupravno uništenje tuđega ljudskog života, tj. nasilna smrt koja je nastupila kao posljedica ozljeda ili trovanja koje je nad umrlom osobom namjerno izazvala druga osoba.

Nasilna smrt kao posljedica ratnih operacija je smrt koja se dogodila kao posljedica djelovanja zaostalih eksplozivnih naprava nakon rata.

U okviru uzroka smrti prouzročene nesretnim slučajem zasebno se u ovoj publikaciji iskazuju i podaci o umrlima uslijed prometne nesreće.

Prometna nesreća jest svaka nesreća koja uključuje sredstvo namijenjeno ili upotrijebljeno u to vrijeme za prijevoz osoba ili dobara s jednog mjesta na drugo, s posljedicom smrtnog ishoda sudionika u prometu.

Prometne nesreće uključuju: željezničku nesreću, nesreću u prijevoznom sredstvu, prijevozne nesreće u nemotornim vozilima, osobe poginule u prometnim nesrećama kao pješaci te ostale prometne nesreće⁵⁾.

Željeznička nesreća jest prometna nesreća koja uključuje vlak ili drugo željezničko vozilo za prijevoz po tračnicama bez obzira na to je li u pokretu ili nije. Isključuju se nesreće u radionicama, na okretnicama ili skretnicama, na željezničkom zemljištu, ako nije uključen vlak ili željezničko vozilo. Ovdje su uključeni pješaci, biciklisti i drugi poginuli u sudaru s vlakom pri prijelazu željezničkih tračnica.

Nesreća u prijevoznom sredstvu svaka je nesreća vozila nastala na javnoj prometnici (uključuju se vozila koja se djelomično ili u cijelosti nalaze na prometnici) i nesreća izvan prometa koja se u cjelini dogodila na bilo kojemu drugom mjestu.

Prijevozna (motorna) sredstva jesu: motocikl, tricikl na motorni pogon, automobil, kamionet, teško prijevozno vozilo, autobus, posebno vozilo koje se pretežno upotrebljava među industrijskim zgradama i na industrijskom prostoru, posebno vozilo koje se pretežno upotrebljava u poljoprivredi, posebno građevinsko vozilo te posebno vozilo za svaki teren.

Prijevozne nesreće u nemotornim vozilima jesu nesreće vozila koja nisu motorna (npr. zaprežno vozilo, životinja koja nosi osobu, tricikl, trolejbus). U tu skupinu nesreća uključuje se i tramvaj kao sredstvo namijenjeno prije svega prijevozu osoba unutar grada, kreće se po tračnicama, a podvrgnuto je normalnim prometnim znakovima i vozi u pravilu na zasebnoj pruzi koja je dio ceste. Prikolica koju vuče tramvaj smatra se dijelom tramvaja.

Osoba poginula kao pješak je svaka osoba uključena u nesreću koja je ili prouzročila smrt te osobe ili je pridonijela njezinu nastupu, a osoba se u trenutku nesreće nije vozila u/na motornom vozilu, željeznici, tramvaju ili vozilu sa životinjskom vučom ili drugom vozilu ili na vozilu na pedale ili životinje.

2. Osnovni indikatori mortaliteta

Aspekt biološkog djelovanja na smrtnost sve je veći procesom starenja stanovništva, odnosno sve većeg broja starijeg stanovništva uz visoku pojavu mortaliteta. Visoka stopa smrtnosti na neki način poništava učinak nepovoljne dobne strukture, tj. visok udio starije populacije i sve većega očekivanog trajanja života.

Očekivano trajanje života pri rođenju podrazumijeva prosječnu dužinu života pojedinca uvjetovanog postojećim trendom mortaliteta koje je postojalo u vrijeme rođenja. Drugim riječima, očekivano trajanje života predstavlja vjerojatnu starost koju će doživjeti osobe rođene u promatranim godinama.

To znači da podaci o očekivanom trajanju života predstavljaju vjerojatnu starost koju će doživjeti osobe rođene u promatranim godinama pod pretpostavkom da će tijekom života tih osoba mortalitet po dobi ostati isti kao i u godinama na koje se odnose tablice mortaliteta.

Proučavanje smrtnosti odnosi se na učinke smrti u određenoj populaciji. U ovom se slučaju pojam smrtnosti koristi kao sinonim za stopu mortaliteta ili stopu smrtnosti, koja mjeri učestalost (frekvenciju) umiranja stanovništva određenog područja, odnosno jedne zemlje uobičajeno promatrano u jednoj kalendarskoj godini.

5) U ovoj se publikaciji ne iskazuju zasebno podaci o poginulim osobama u pojedinim prometnim sredstvima osim podataka o poginulim pješacima.

2.1. Opće stope mortaliteta

Kada se govori o osnovnom pokazatelju ili indikatoru mortaliteta, tada se općenito govori o tzv. sirovog ili općoj stopi smrtnosti. Ta se stopa smrtnosti odnosi na godišnju stopu smrtnosti, a predstavlja odnos između ukupnog broja umrlih tijekom određenoga vremenskog razdoblja i broja osoba izloženih riziku smrti u istom razdoblju, tj. prosječnom broju stanovnika (npr. broj stanovnika sredinom godine).

Opća stopa mortaliteta približan je pokazatelj razine smrtnosti.

Opća stopa mortaliteta predstavlja odnos između broja umrlih osoba tijekom jednogodišnjeg razdoblja (kalendarske godine) i prosječnog broja stanovnika (procijenjeni broj stanovnika sredinom godine) za tu godinu, te je izračunata na 1 000 stanovnika. To znači da stopa mortaliteta pokazuje koliko je u jednoj kalendarskoj godini na određenom području prosječno umrlo osoba na 1 000 stanovnika. Drugim riječima, ta stopa ukazuje na tendenciju smrtnosti cijele zemlje ili nekoga određenog dijela - područja u promatranj kalendarskoj godini.

Opća stopa mortaliteta se izračunava prema formuli:

$$m = \frac{M}{P} \times 1\,000$$

m opća stopa mortaliteta iskazana u promilima (‰)

Mbroj umrlih osoba u promatranom razdoblju (kalendarska godina)

Pprocjena broja stanovnika sredinom godine (30. lipnja)

U tablici 1. dan je prikaz podataka o broju umrlih prema spolu, kao i o stopama mortaliteta u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2000. do 2004.

Tablica 1. Broj umrlih i stope mortaliteta u Republici Hrvatskoj prema spolu od 2000. do 2004.

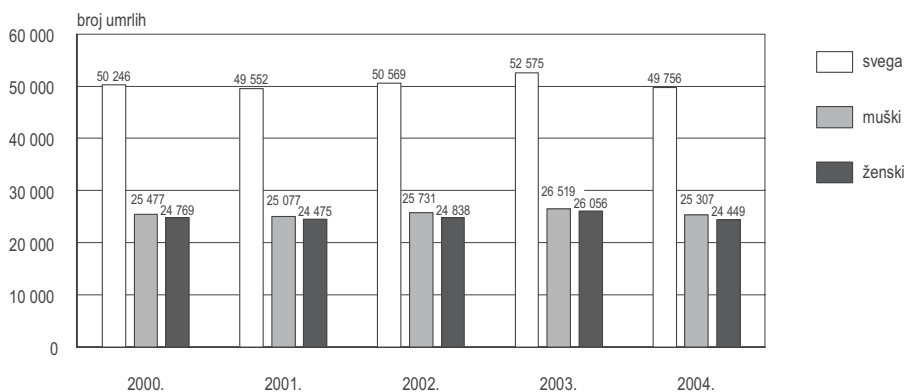
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	Ukupno 2000. - 2004.	Prosjek 2000. - 2004.
Umrli - ukupno	Svega	50 246	49 552	50 569	52 575	49 756	252 698	50 540
	Muški	25 477	25 077	25 731	26 519	25 307	128 111	25 622
	Ženski	24 769	24 475	24 838	26 056	24 449	124 587	24 918
Broj stanovnika (procjena u 000)	Svega	4 426,8	4 439,6	4 440,4	4 440,3	4 439,4	-	4 437,3
	Muški	2 131,0	2 137,0	2 136,8	2 137,0	2 136,9	-	2 135,7
	Ženski	2 295,8	2 302,6	2 303,6	2 303,3	2 302,5	-	2 301,6
Stope mortaliteta na 1 000 stanovnika	Svega	11,4	11,2	11,4	11,8	11,2	-	11,4
	Muški	12,0	11,7	12,0	12,4	11,8	-	12,0
	Ženski	10,8	10,6	10,8	11,3	10,6	-	10,8

U Republici Hrvatskoj u promatranome petogodišnjem razdoblju umrlo je ukupno 252 698 osoba, od čega 128 111 ili 51% muškaraca i 124 587 ili 49% žena. Treba napomenuti da se u ukupnoj populaciji udio muškaraca kreće oko 48%, dok je njihova smrtnost nešto veća (u prosjeku oko 51%).

U tom je razdoblju od 2000. do 2004. najviše osoba umrlo u 2003. (52 575), a najmanje u 2001. (49 552). Ujedno je u 2003. najveći broj i umrlih muškaraca (26 519) i umrlih žena (26 056). Međutim najmanji je broj umrlih muškaraca bio u 2001. (25 077), a žena u 2004. (24 449). Iz navedenih podataka proizlazi da je prosječno godišnje umiralo 50 540 osoba.

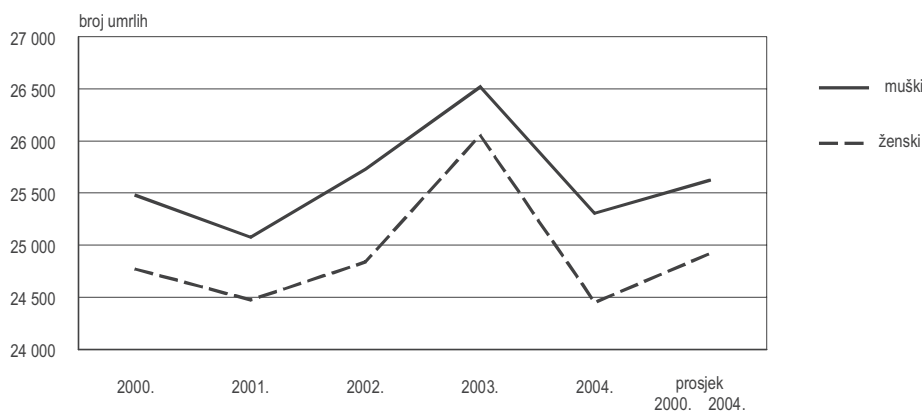
U grafikonu 1. dan je prikaz podataka o ukupnom broju umrlih, i za umrlu mušku i za žensku populaciju za svaku od kalendarskih godina iz promatranog razdoblja, dok je u grafikonu 2. dan prikaz o kretanju broja umrlih, ali samo za umrlu mušku i žensku populaciju, kao i podatak za prosječan broj umrlih za promatrano razdoblje.

G-1. BROJ UMRLIH U REPUBLICI HRVATSKOJ PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Podaci o umrlima, bez obzira na njihov varirajući broj u ovom razdoblju, ukazuju na pad za 1% na kraju (2004.) u odnosu na početak promatranog razdoblja (2000.).

G-2. BROJ UMRLIH U REPUBLICI HRVATSKOJ PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Konstataciju o većem mortalitetu muške populacije potvrđuju i stope mortaliteta na 1 000 stanovnika. Dok su se stope mortaliteta za muškarce kretale oko 12‰ uz najveću stopu od 12,4‰ u 2003., a najmanju u 2001. (11,7‰), za žensku su populaciju te stope bile između 10,6‰ (2001. i 2004.) i 10,8‰ (2000. i 2002.), s tim da je izuzetak 2003. kada je stopa mortaliteta bila najveća i iznosila je 11,3‰.

2.2. Specifične stope mortaliteta

Pri usporedbi podataka o mortalitetu za različita područja - države, a kako bi se uklonili učinci različite starosne strukture umrlih, koristi se tzv. standardizirana stopa mortaliteta, tj. korigirana opća stopa mortaliteta. Standardizirana se stopa mortaliteta u praksi upotrebljava kao pogodan, ne samo prostorno već i vremenski komparativan, sintetički pokazatelj smrtnosti u raznim populacijama, jer često opća stopa mortaliteta ne može poslužiti u komparativne svrhe (razlike u dobnoj strukturi).

Ta se stopa izračunava primjenom specifičnih stopa mortaliteta po dobi konkretne populacije u odnosu na broj osoba odgovarajuće dobi u stanovništvu koje je izabrano kao "model - stanovništvo" ili kao standardno stanovništvo.

Kao standardno stanovništvo se obično izabire stanovništvo koje je po dobnoj strukturi slično populaciji koja se uspoređuje (u nastavku ove publikacije pri izradi standardnih stopa kao standardno stanovništvo korišteni su podaci Popisa 2001.).

Vrlo često se umjesto standardiziranih stopa mortaliteta, ali i zbog jednostavnijeg izračuna, koriste tzv. specifične stope mortaliteta koje predstavljaju odnos broja umrlih osoba određene starosti i prosječnog broja stanovništva te iste starosti u promatranoj kalendarskoj godini, računate također na 1000 stanovnika.

Specifične se stope najčešće izračunavaju prema starosti, ali i prema spolu, bračnom stanju, ekonomskoj aktivnosti i sl. (prema bračnom stanju i ekonomskoj aktivnosti specifične se stope najčešće izračunavaju u godini popisa u zemljama gdje nema registra stanovništva, kad su raspoloživi podaci za cjelokupno stanovništvo po svim obilježjima).

Za podatke o umrlima računaju se i specifične stope s obzirom na uzrok smrti (vidi poglavlje 3.3.).

2.2.1. Kretanje mortaliteta prema spolu i starosti

U tablici 2. prikazani su podaci o kretanju umrlih za promatrano petogodišnje razdoblje prema spolu i starosti. Iskazani se podaci prema spolu i starosti odnose na ukupan broj umrlih, ali i na njihov prosječan broj prema istoj strukturi, kao i podaci za svaku kalendarsku godinu zasebno.

Podaci prema starosti iskazani su u desetogodišnjim dobnim skupinama, i to prema starosti, od 20 do 69 godina. Nulta godina (umrla dojenčad⁶⁾) zbog specifičnosti analize smrtnosti za tu dobnu skupinu iskazana je zasebno, razred "70 - 74" predstavlja petogodišnju dobnu skupinu, a skupina "75 i više" uključuje podatke za sve umrle koji su u trenutku smrti imali 75 ili više godina.

Tablica 2. Umrli prema spolu i starosti od 2000. do 2004.

Spol	Ukupno	Starost								
		0	1- 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 74	75 i više
Ukupno umrli u razdoblju od 2000. do 2004.										
Svega	252 698	1 417	1 410	2 233	3 381	10 426	20 987	49 366	40 990	122 488
Muški	128 111	776	977	1 759	2 420	7 477	14 863	32 151	22 971	44 717
Ženski	124 587	641	433	474	961	2 949	6 124	17 215	18 019	77 771
Prosjek za razdoblje od 2000. do 2004.										
Svega	50 540	283	282	446	677	2 085	4 197	9 874	8 198	24 498
Muški	25 622	155	195	352	484	1 495	2 973	6 431	4 594	8 943
Ženski	24 918	128	87	94	193	590	1 224	3 443	3 604	15 555
2000.										
Svega	50 246	324	318	475	732	2 252	4 211	10 752	7 950	23 232
Muški	25 477	173	228	367	536	1 616	2 949	6 921	4 327	8 360
Ženski	24 769	151	90	108	196	636	1 262	3 831	3 623	14 872
2001.										
Svega	49 552	315	307	439	701	2 154	4 203	10 117	8 026	23 290
Muški	25 077	167	212	354	502	1 589	2 958	6 559	4 422	8 314
Ženski	24 475	148	95	85	199	565	1 245	3 558	3 604	14 976
2002.										
Svega	50 569	282	264	457	662	2 084	4 179	9 930	8 229	24 482
Muški	25 731	159	182	358	475	1 499	2 967	6 478	4 658	8 955
Ženski	24 838	123	82	99	187	585	1 212	3 452	3 571	15 527
2003.										
Svega	52 575	251	279	433	651	2 046	4 271	9 731	8 540	26 373
Muški	26 519	148	184	348	473	1 455	3 038	6 382	4 846	9 645
Ženski	26 056	103	95	85	178	591	1 233	3 349	3 694	16 728
2004.										
Svega	49 756	245	242	429	635	1 890	4 123	8 836	8 245	25 111
Muški	25 307	129	171	332	434	1 318	2 951	5 811	4 718	9 443
Ženski	24 449	116	71	97	201	572	1 172	3 025	3 527	15 668

Promatraju li se podaci o ukupnom broju umrlih za cijelo promatrano razdoblje (252 698 umrlih osoba), do 20 godina starosti umrlo ih je 1,2%, od čega se polovica ili 0,6% odnosi na umrlu dojenčad. Zatim se 0,9% odnosi na umrle u dobi između 20 i 30 godina, s tim da su 1,4% muškarci (u odnosu na 128 111 umrlih muškaraca) i 0,4% su žene (u odnosu na 124 587 umrlih žena), 1,3% ih je umrlo u dobi između 30 i 40 godina (1,9% muškaraca i 0,8% žena), dok ih je u dobi između 40 i 50 godina umrlo 4,1% (5,8% muškaraca i 2,4% žena).

6) Umrlom dojenčadi smatraju se djeca koja su umrla prije navršene prve godine života.

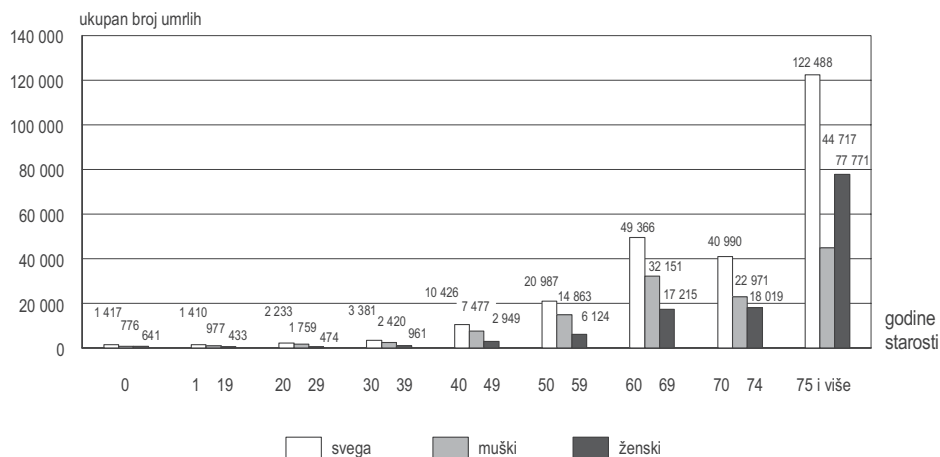
Gotovo 93% (92,5%) umrlih za promatrano razdoblje bilo je staro 50 i više godina, i to 89,5% od svih umrlih muškaraca i 95,6% od svih umrlih žena. Od tog je kontingenta osoba starih 50 i više godina umrlo u dobi između 50 i 60 godina njih 8,3% (11,6% muškaraca i 4,9% žena), a 19,5% svih umrlih osoba bilo je u dobi između 60 i 70 godina.

U tom je razdoblju od 2000. do 2004. nešto više od jedne četvrtine (25,1%) muškaraca umrlo u dobi između 60 i 70 godina, dok je istovremeno umrlo 13,8% žena iste dobne skupine.

Okolo polovice (48,5%) svih osoba umrlo je u dobi od 75 i više godina, s tim da se 34,9% odnosi na umrle muškarce, a 62,4% na umrle žene.

Ukupan broj umrlih u tome petogodišnjem razdoblju prema spolu i starosti prikazan je u grafikonu 3.

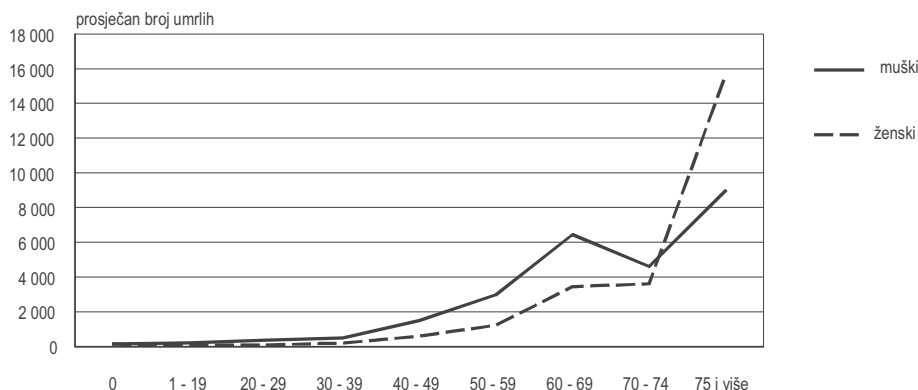
G-3. UKUPAN BROJ UMRILIH PREMA SPOLU I STAROSTI OD 2000. DO 2004.

Usporede li se podaci o umrlima prema dekadnim dobnim skupinama starosti u trenutku smrti, dolazi se do sljedećih pokazatelja: u dobi između 30 i 40 godina umrlo ih je 51% više nego deset godina mlađih, odnosno u dobi između 20 i 30 godina, i to 38% više muškaraca i čak dvostruko više žena; u dobi između 40 i 50 godina umrlo ih je trostruko više nego u prijašnjoj starosnoj skupini (starost između 30 i 40 godina), u dobi između 50 i 60 godina umrlo je dvostruko više i muškaraca i žena nego u prijašnjoj starosnoj skupini (starosti između 40 i 50 godina). Porast je smrtnosti prisutna u dobi između 60 i 70 godina, i to dvostruko više nego u prethodnoj dobnj skupini (starost između 50 i 60 godina), s tim da je umrlo nešto više nego dvostruko više muškaraca i gotovo trostruko više žena.

U grafikonu 4. dan je prikaz kretanja prosječnog broja umrlih muškaraca i žena prema istoj dobnj razdiobi kao i u grafikonu 3., ali bez podatka za ukupan broj umrlih.

G-4. PROSJEČAN BROJ UMRILIH PREMA SPOLU I STAROSTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

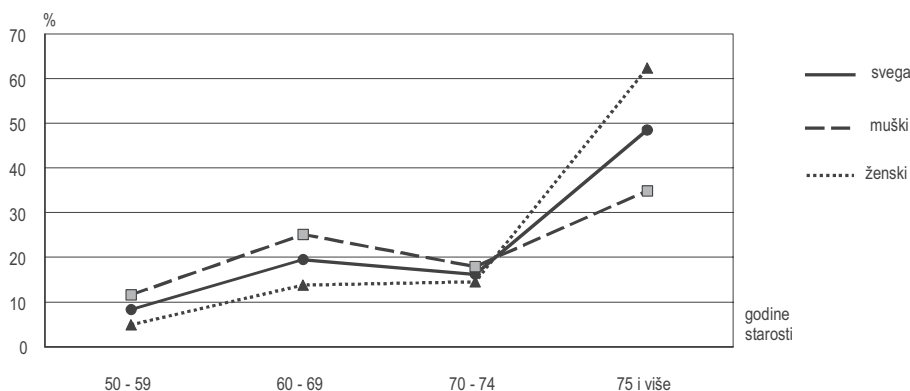
Promatra li se podatak o broju umrlih prema starosti i spolu u pojedinim godinama iz promatranog razdoblja od 2000. do 2004. (tablica 2.), najveći je udio umrlih u dobi od 75 i više godina u 2004., i to 50,5% (od 49 756 umrlih), od čega 37,3% muškaraca (od 25 307 ukupno umrlih muškaraca) i 64,1% žena (od 24 449 ukupno umrlih žena). Te je godine (2004.) ujedno bio i najveći udio ukupno umrlih osoba starih 50 i više godina (93,1% svega, 90,6% muškaraca i 95,7% žena).

Međutim najveći udio umrlih žena starosti 75 i više godina bio je godinu dana ranije, odnosno u 2003., i to 64,2%, dok je udio umrlih muškaraca te dobi bio 36,4% (od 52 575 ukupno umrlih, 26 519 muškaraca i 26 056 žena).

Dok je za cijelo promatrano razdoblje od 2000. do 2004. četvrtina muškaraca (oko 25%) umrla u dobi između 60 i 70 godina, najveći je udio umrlih muškaraca u toj dobi bio u 2000. (27,2%), a najmanji u 2004. (23%).

U grafikonu 5. dan je prikaz udjela ukupno umrlih osoba starih 50 i više godina prema spolu i starosti za promatrano razdoblje.

G-5. UDIO UMRILIH OSOBA STARIH 50 I VIŠE GODINA PREMA SPOLU, PROSJEK ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

U mlađoj populaciji (od 30 do 50 godina) u promatranom je razdoblju ukupno umrlo 1,3% osoba u dobi između 30 i 40 godina, s tim da je najveći udio umrlih (1,5% od 50 246 ukupno umrlih) te dobi bio u 2000., i to 2,1% muškaraca (od 25 477 umrlih muškaraca) i 0,8% žena (od 24 769 umrlih žena). Iste godine (2000.) ujedno i najveći udio umrlih osoba (4,5%) bio je u dobi između 40 i 50 godina, i to 6,3% umrlih muškaraca i 2,6% umrlih žena.

2.2.2. Kretanje specifičnih stopa mortaliteta prema spolu i starosti

Specifična stopa mortaliteta (m_x) predstavlja odnos broja umrlih osoba određene starosti (x) i prosječnog broja stanovništva iste starosti u promatranoj kalendarskoj godini i izračunana je na 1 000 stanovnika.

Specifična stopa mortaliteta izračunava se prema formuli:

$$m_x = \frac{M_x}{P_x} \times 1\,000$$

m_x specifična stopa mortaliteta

x promatrane godine starosti

M_x broj umrlih osoba promatrane starosti (x)

P_x ukupan broj stanovnika promatrane starosti (x)

Tablica 3. Specifične stope mortaliteta prema spolu i starosti od 2000. do 2004.

Spol	Starost								
	0 ⁷⁾	1 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 74	75 i više
Prosjeak za razdoblje od 2000. do 2004.									
Svega	6,9	0,3	0,7	1,1	3,1	7,7	19,4	38,9	98,0
Muški	7,3	0,4	1,1	1,6	4,5	11,2	28,1	54,1	114,5
Ženski	6,4	0,2	0,3	0,6	1,8	4,4	12,3	28,7	90,5
2000.									
Svega	7,3	0,3	0,8	1,2	3,4	8,1	20,6	40,1	101,1
Muški	7,6	0,4	1,2	1,7	4,8	11,7	29,6	55,3	118,6
Ženski	7,0	0,2	0,4	0,6	1,9	4,7	13,3	30,2	93,4
2001.									
Svega	7,4	0,3	0,7	1,1	3,2	7,9	19,6	39,0	96,9
Muški	7,7	0,4	1,2	1,6	4,7	11,4	28,3	53,3	112,4
Ženski	7,1	0,2	0,3	0,6	1,7	4,5	12,5	29,3	90,1
2002.									
Svega	6,9	0,3	0,8	1,1	3,1	7,7	19,4	39,0	97,7
Muški	7,6	0,4	1,2	1,6	4,5	11,3	28,2	54,3	115,1
Ženski	6,2	0,2	0,3	0,6	1,7	4,4	12,3	28,5	89,9
2003.									
Svega	6,4	0,3	0,7	1,1	3,1	7,7	19,3	39,5	101,6
Muški	7,3	0,4	1,1	1,6	4,4	11,1	28,2	55,1	117,8
Ženski	5,4	0,2	0,3	0,6	1,8	4,3	12,1	28,8	94,1
2004.									
Svega	6,2	0,3	0,7	1,1	2,8	7,2	18,0	37,4	93,0
Muški	6,4	0,3	1,1	1,4	4,0	10,4	26,3	52,5	109,2
Ženski	6,1	0,2	0,3	0,7	1,7	4,0	11,2	26,9	85,4

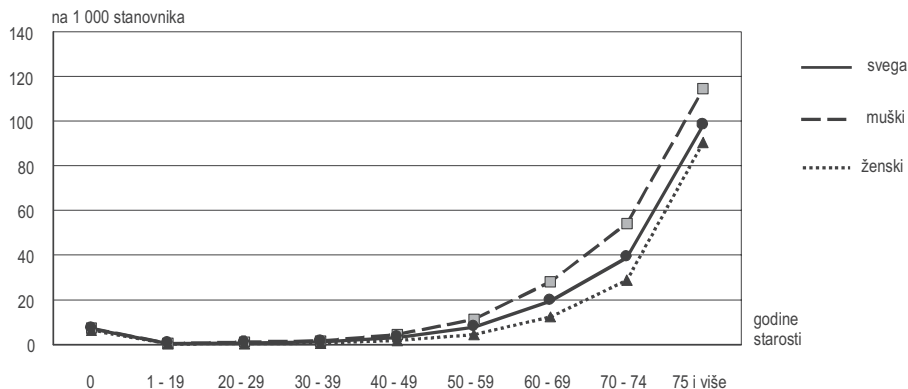
7) Kao osnovni pokazatelj mortaliteta dojenčadi koristi se tzv. stopa mortaliteta dojenčadi, a predstavlja omjer broja umrle dojenčadi u odnosu na broj živorođene djece tijekom promatrane kalendarske godine, izračunane na 1 000 živorođenih u istom razdoblju.

Stopa umrle dojenčadi po godinama: 2000.: 7,4; 2001.: 7,7; 2002.: 7,0; 2003.: 6,3; 2004.: 6,1

Specifične stope mortaliteta za promatrano razdoblje ukazuju na to da je prosječno na svakih 1 000 stanovnika starih 75 i više godina umrlo 98 osoba te dobi. Podaci u tablici 3. ujedno ukazuju na to da je na svakih 1 000 muškaraca iz promatranoga starosnog kontingenta umrlo prosječno 114,5, dok je na 1 000 žena iste dobi umrlo njih 90,5.

U grafikonu 6. dan je prikaz specifičnih stopa mortaliteta prema spolu i starosti za razdoblje od 2000. do 2004. (prosjeak).

G-6. SPECIFIČNE STOPE MORTALITETA PREMA SPOLU I STAROSTI, PROSJEK ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Parabola prikazana u grafikonu 6. s obzirom na kretanje mortaliteta prema starosti i spolu uobičajena je slika mortaliteta iskazana tzv. U distribucijom.

Mortalitet dojenčadi (u prvoj godini života) iskazan je zasebno i stopa je za prosjek promatranog razdoblja iznosila 6,9‰ (7,3‰ za umrlu mušku i 6,4‰ za žensku dojenčad). U dobnoj skupini 1-19 godina dolazi do pada mortaliteta uz najnižu stopu od 0,3‰, zatim slijedi blagi rast sve do dobne skupine 50 - 59 godina u kojoj specifična stopa raste na 7,7‰ (11,2‰ za mušku i 4,4‰ za žensku populaciju). Nakon 60. godine života dolazi do ubrzanog mortaliteta i za mušku i za žensku populaciju.

U prosjeku je stopa mortaliteta za populaciju od 60 do navršениh 69 godina bila 19,4‰ (28,1‰ za muškarce i 12,3‰ za žene), s tim da je najveća stopa i za mušku i za žensku populaciju te dobne skupine bila u 2000., i to 29,6‰ za muškarce i 13,3‰ za žene uz 20,6‰ za ukupno umrle te dobi.

U petogodišnjoj dobnoj skupini od 70 do 75 godina stopa je mortaliteta u odnosu na prijašnju desetogodišnju dobnu skupinu udvostručena (38,9‰ za ukupno, 54,1‰ za muškarce i 28,7‰ za žene).

Nakon 75. godine života stope mortaliteta poprimaju najviše vrijednosti.

3. Umrlu prema uzrocima smrti i spolu

Uzroci smrti razvrstavaju se prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema, X. revizija, Svezak 1, Medicinska naklada, Zagreb 1994. (MKB - 10).

U skladu s navedenom klasifikacijom, uzrokom smrti, smatraju se one bolesti, bolesna stanja ili ozljede koje su ili prouzročile smrt ili su pridonijele njezinu nastupu te okolnosti nesreće ili nasilja koje su prouzročile takve ozljede.

U nastavku publikacije analiziraju se podaci o uzrocima smrti za navedeno petogodišnje razdoblje od 2000. do 2004.

3.1. Ukupno umrlu u razdoblju od 2000. do 2004. prema uzrocima smrti

U tablici 4. iskazani su podaci o umrlima za promatrano petogodišnje razdoblje od 2000. do 2004. po uzrocima smrti u skladu s MKB - 10 prema spolu. Podaci su iskazani po poglavljima uzroka smrti, s tim da su dva posljednja poglavlja (XIX. i XX.) iskazana zajedno (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka smrti).

Tablica 4. Umrlu prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrlu	udio u %
Ukupno	sv.	50 246	49 552	50 569	52 575	49 756	252 698	100,00
	m.	25 477	25 077	25 731	26 519	25 307	128 111	100,00
	ž.	24 769	24 475	24 838	26 056	24 449	124 587	100,00
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	518	517	558	474	373	2 440	0,97
	m.	292	284	308	241	209	1 334	1,04
	ž.	226	233	250	233	164	1 106	0,89
Novotvorine	sv.	11 728	11 779	12 157	12 485	12 408	60 557	23,96
	m.	6 852	6 965	7 117	7 414	7 376	35 724	27,89
	ž.	4 876	4 814	5 040	5 071	5 032	24 833	19,93
Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	43	37	45	56	52	233	0,09
	m.	17	21	23	25	22	108	0,08
	ž.	26	16	22	31	30	125	0,10
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	921	824	920	1 111	1 003	4 779	1,89
	m.	410	332	372	446	409	1 969	1,54
	ž.	511	492	548	665	594	2 810	2,26
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	648	559	471	422	574	2 674	1,06
	m.	349	294	268	253	314	1 478	1,15
	ž.	299	265	203	169	260	1 196	0,96
Bolesti živčanog sustava	sv.	435	500	489	488	522	2 434	0,96
	m.	230	259	240	234	249	1 212	0,95
	ž.	205	241	249	254	273	1 222	0,98

Tablica 4. Umrli prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	1	1	-	-	2	4	0,00
	m.	-	1	-	-	-	1	0,00
	ž.	1	-	-	-	2	3	0,00
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	26 712	26 542	26 698	27 872	24 959	132 783	52,55
	m.	11 758	11 690	11 979	12 236	10 931	58 594	45,74
	ž.	14 954	14 852	14 719	15 636	14 028	74 189	59,55
Bolesti dišnog sustava	sv.	2 043	1 939	2 105	2 662	2 895	11 644	4,61
	m.	1 188	1 126	1 232	1 537	1 667	6 750	5,27
	ž.	855	813	873	1 125	1 228	4 894	3,93
Bolesti probavnog sustava	sv.	2 507	2 371	2 394	2 372	2 370	12 014	4,75
	m.	1 544	1 506	1 531	1 397	1 460	7 438	5,81
	ž.	963	865	863	975	910	4 576	3,67
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	4	8	13	15	10	50	0,02
	m.	2	4	5	4	6	21	0,02
	ž.	2	4	8	11	4	29	0,02
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	55	46	45	57	72	275	0,11
	m.	13	10	15	12	17	67	0,05
	ž.	42	36	30	45	55	208	0,17
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	574	492	598	646	624	2 934	1,16
	m.	281	234	260	307	300	1 382	1,08
	ž.	293	258	338	339	324	1 552	1,25
Trudnoća, porodaj i babinje	sv.	3	1	4	3	3	14	0,01
	ž.	3	1	4	3	3	14	0,01
Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	sv.	182	173	163	156	136	810	0,32
	m.	102	93	100	92	77	464	0,36
	ž.	80	80	63	64	59	346	0,28
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	127	150	126	112	129	644	0,25
	m.	63	79	68	70	62	342	0,27
	ž.	64	71	58	42	67	302	0,24
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	840	871	1 076	785	754	4 326	1,71
	m.	339	290	411	306	298	1 644	1,28
	ž.	501	581	665	479	456	2 682	2,15
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka ⁸⁾	sv.	2 905	2 742	2 707	2 859	2 870	14 083	5,57
	m.	2 037	1 889	1 802	1 945	1 910	9 583	7,48
	ž.	868	853	905	914	960	4 500	3,61

8) Uključeno je i poglavlje XX. Vanjski uzroci mortaliteta i morbiditeta.

Od ukupno 252 698 umrlih osoba u promatranom razdoblju (podaci iskazani u tablici 4.), najviše njih ili 132 783 osobe, odnosno 52,5% umrlo je od bolesti cirkulacijskog sustava. U tom su kontingentu umrlih bila 58 594 muškarca ili 44% i 74 189 ili 56% žena, što znači da je od tog uzroka smrti umrlo 27% više žena.

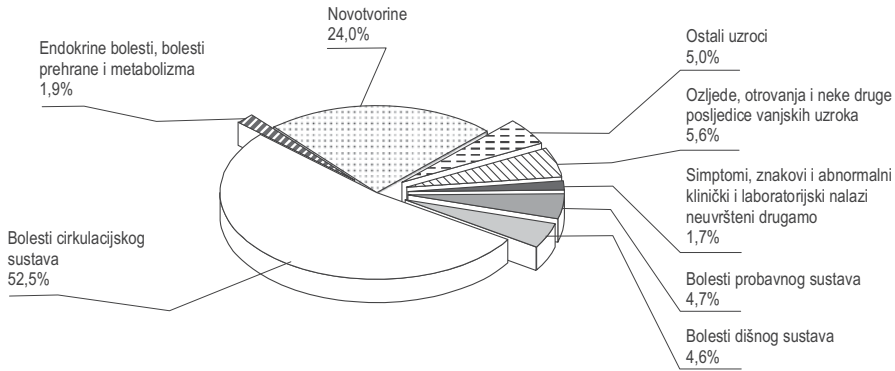
Od navedene je bolesti za isto razdoblje umrlo 45,7% muškaraca u odnosu na ukupan broj svih umrlih muškaraca (128 111), dok je istovremeno umrlo 59,6% žena od ukupnog broja umrlih žena (124 587).

U istom je razdoblju od novotvorina umrlo 60 557 osoba ili 24%, od čega 35 724 muškarca (27,9% u odnosu na ukupno umrle muškarce) i 24 833 žene (19,9% u odnosu na ukupno umrle žene).

Za razliku od umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava, od novotvorina umrlo je 44% više muškaraca nego žena, odnosno umrlo je 59% muškaraca i 41% žena.

U grafikonu 7. dan je prikaz udjela ukupno umrlih u promatranom razdoblju od 2000. do 2004. s obzirom na uzrok smrti, s tim da je zasebno iskazan udio umrlih s uzrokom smrti koji se kreće oko 2% i više, dok su udjeli svih ostalih uzroka iskazani sveukupno (ostali uzroci 5%).

G-7. UDIO UMRLIH PREMA UZROKU SMRTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

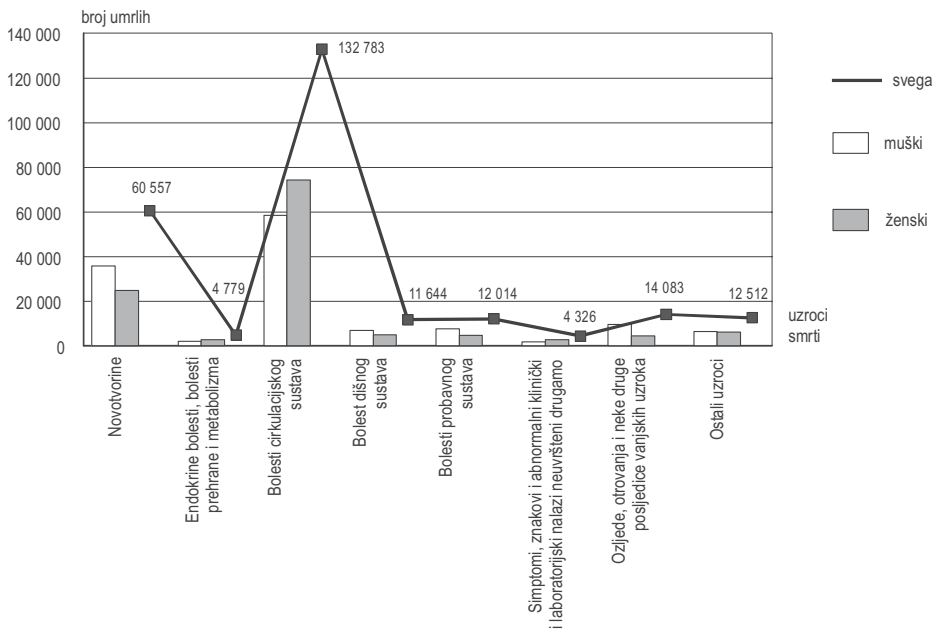

Oko 5% udio je umrlih od bolesti probavnog sustava, bolesti dišnog sustava, kao i umrlih nasilnom smrću (ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka).

Od bolesti probavnog sustava u promatranom je razdoblju umrlo 61,9% muškaraca i 38,1% žena; od bolesti dišnog sustava umrlo je 58% muškaraca, dok je nasilnom smrću umrlo 68% muškaraca i 32% žena. Iz navedenog proizlazi veći udio umrle muške populacije, s tim da je gotovo 40% više umrlih muškaraca od bolesti dišnog sustava i više od 60% od bolesti probavnog sustava. Od nasilne je smrti umrlo gotovo dvostruko više muškaraca.

U grafikonu 8. dan je prikaz za ukupan broj umrlih od 2000. do 2004. prema uzrocima smrti i spolu.

G-8. UMRLI PREMA UZROKU SMRTI I SPOLU ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

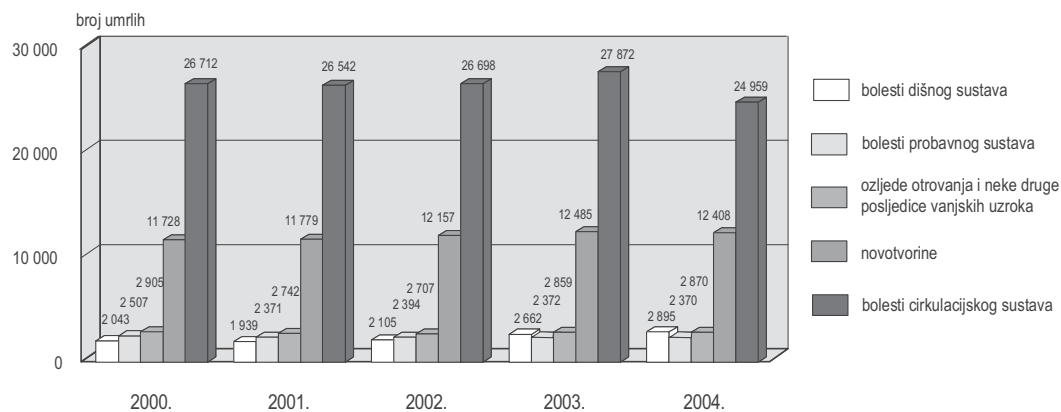

3.2. Umrli od 2000. do 2004. prema uzroku smrti

U pojedinim godinama iz promatranog razdoblja varirajući je broj umrlih osoba, pa čak i pad broja umrlih u 2004. za 1% u odnosu na 2000., i to i za mušku i za žensku populaciju.

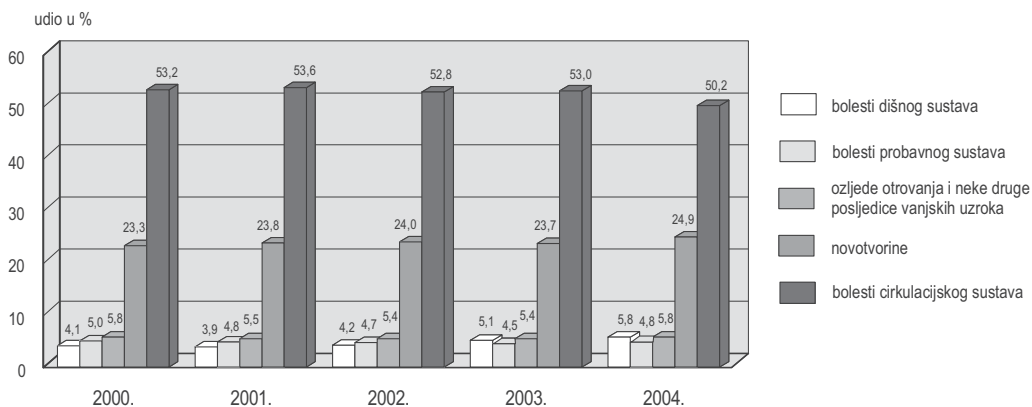
U grafikonu 9. dan je prikaz broja umrlih s obzirom na najčešće uzroke smrti u pojedinim godinama iz promatranog razdoblja.

G-9. UMRILI PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI OD 2000. DO 2004.

U grafikonu 10. dan je prikaz udjela umrlih s obzirom na najčešće uzroke smrti u pojedinim godinama iz promatranog razdoblja.

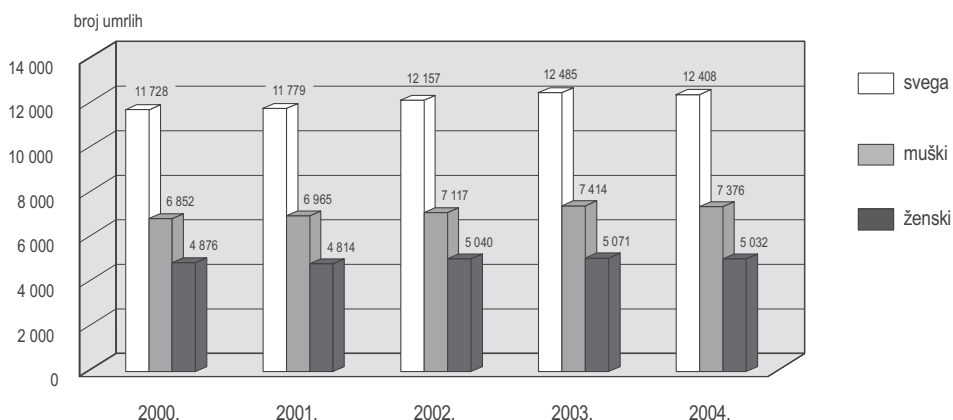
G-10. UDIO UMRILIH PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI OD 2000. DO 2004.

Pojedini su uzroci smrti u promatranim godinama uvjetovali povećanje broja umrlih. Tako se, npr. kontinuirano povećavao broj umrlih s uzrokom smrti od novotvorina s 11 728 u 2000. na 12 408 u 2004. ili povećanje za 5,8% (7,6% za muškarce i 3,2% za žene). Udio umrlih od te bolesti u ukupnom broju umrlih kretao se od 23,3% u 2000. do 24,9% u 2004. Isto vrijedi i za mušku i za žensku populaciju, odnosno porast je udjela muškaraca umrlih od novotvorina s 26,9% u 2000. na 29,2% u 2004., dok je kod umrlih žena taj porast s 19,7% u 2000. na 20,6% u 2004.

U grafikonu 11. prikazan je podatak o kretanju umrlih od novotvorina u promatranom razdoblju s obzirom na spol.

G-11. BROJ UMRILIH S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

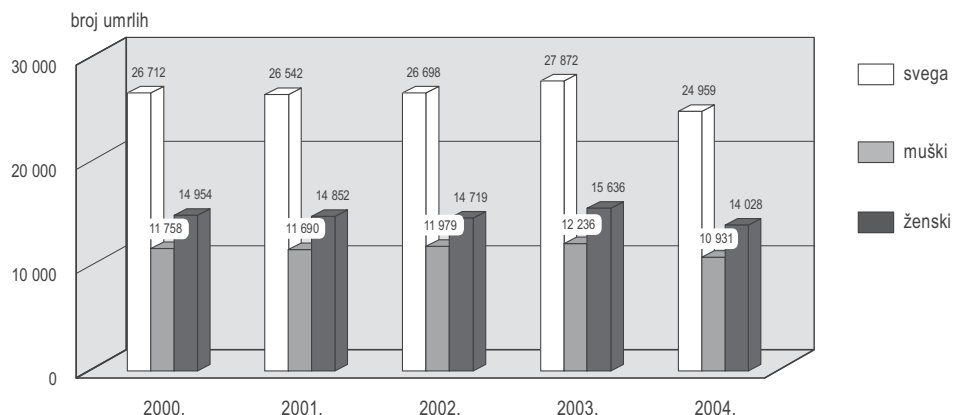
Bolesti cirkulacijskog sustava uzrok su smrti za više od 50% hrvatske populacije s tim da se udio kretao od 53,2% u 2000. do 50,2% u 2004.

Broj umrlih od tog uzroka smrti je varirajući. Tako je u 2000. umrlo 26 712 osoba od bolesti cirkulacijskog sustava, a u 2003. umrlo ih je 27 872, u 2004. broj je umrlih 24 959, što znači pad od 6,6% u odnosu na 2000. (7% za muškarce i 6,2% za žene).

Dok su novotvorine uzrok smrti većeg broja muškaraca, bolesti cirkulacijskog sustava uzrok su smrti većeg broja žena (grafikon 12.).

Na ovu konstataciju upućuju i podaci (iskazani u nastavku teksta) o gotovo dvije trećine umrlih žena od bolesti cirkulacijskog sustava u dobi od 75 i više godina, dok se jedna trećina umrlih odnosi na muškarce (vidjeti tab. 6.). Ovdje treba i napomenuti da je i očekivano trajanje života žena nešto duže nego je to slučaj s muškom populacijom (vidi tablicu 42.). Istovremeno, novotvorine su uzrok smrti dvostruko većeg broja muškaraca nego žena umrlih u dobi od 45 do 74 godine života. U okviru novotvorina rak pluća najveći je uzrok smrti muškaraca u toj dobi i u pojedinim je dobnim skupinama njihova smrtnost gotovo peterostruko veća od smrtnosti žena (vidi tablicu 19.).

G-12. UMRILI OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Udio umrlih muškaraca s uzrokom smrti od bolesti cirkulacijskog sustava u odnosu na ukupan broj umrlih muškaraca kretao se od 46,2% u 2000., 46,6% u 2001. i 2002., zatim slijedi blagi pad u 2003. na 46,1% i nešto veći pad u 2004., i to na 43,2%.

Kod oko 60% žena bolesti cirkulacijskog sustava su uzrok smrti za cijelo promatrano razdoblje, osim u 2004. kad je taj udio bio nešto manji (57,4%), odnosno od 24 449 umrlih žena te godine, 14 028 ih je umrlo s uzrokom smrti od bolesti cirkulacijskog sustava.

Osim novotvorina, koje su kao uzrok smrti u porastu i uz bolesti cirkulacijskog sustava najveći uzrok smrti u Hrvatskoj, u porastu je i smrtnost, iako ne uz velike frekvencije, od endokrinih bolesti, bolesti prehrane i metabolizma, i to za 8,9% od 2000. do 2004. (921 umrla osoba u 2000. uz porast umrlih na 1 003 u 2004.), zatim bolesti živčanog sustava s porastom od 20% (435 umrlih osoba u 2000.; porast na 522 u 2004.), te bolesti dišnog sustava kao najveći porast uzroka smrti od 41,7% (2 043 umrle osobe u 2000.; porast na 2 895 u 2004.), s tim da je u 2004. ovaj uzrok smrti povećao za 40,3% smrtnost muškaraca i za 43,6% smrtnost žena u odnosu na 2000.

Bolesti dišnog sustava kao uzrok smrti također su u stalnom porastu i udio se umrlih od te bolesti u odnosu na ukupan broj umrlih kretao od 4,1% u 2000. do 5,8% u 2004.

3.3. Specifične stope mortaliteta prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

U tablici 5. iskazani su podaci za specifične stope mortaliteta na 1 000 stanovnika prema najvećim uzrocima smrti (ostali su uzroci smrti iskazani zajedno) po pojedinim godinama, i to za ukupno umrlu populaciju, ali i prema spolu.

Tablica 5. Specifične stope mortaliteta prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

Uzrok smrti	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Novotvorine	sv.	2,65	2,65	2,74	2,81	2,79
	m.	3,22	3,26	3,33	3,47	3,45
	ž.	2,12	2,09	2,19	2,20	2,19
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	0,21	0,19	0,21	0,25	0,23
	m.	0,19	0,16	0,17	0,21	0,19
	ž.	0,22	0,21	0,24	0,29	0,26
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	6,03	5,98	6,01	6,28	5,62
	m.	5,52	5,47	5,61	5,73	5,12
	ž.	6,51	6,45	6,39	6,79	6,09
Bolesti dišnog sustava	sv.	0,46	0,44	0,47	0,60	0,65
	m.	0,56	0,53	0,58	0,72	0,78
	ž.	0,37	0,35	0,38	0,49	0,53
Bolesti probavnog sustava	sv.	0,57	0,53	0,54	0,53	0,53
	m.	0,72	0,70	0,72	0,65	0,68
	ž.	0,42	0,38	0,37	0,42	0,40
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	0,19	0,20	0,24	0,18	0,17
	m.	0,16	0,14	0,19	0,14	0,14
	ž.	0,22	0,25	0,29	0,21	0,20
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	0,66	0,62	0,61	0,64	0,65
	m.	0,96	0,88	0,84	0,91	0,89
	ž.	0,38	0,37	0,39	0,40	0,42
Ostali uzroci smrti	sv.	0,59	0,56	0,57	0,55	0,56
	m.	0,63	0,60	0,60	0,58	0,59
	ž.	0,54	0,52	0,53	0,52	0,54

Podaci u tablici 5. ukazuju na to da na svakih 1 000 stanovnika između dva i tri umiru s uzrokom smrti od novotvorina, dok od te bolesti na svakih 1 000 muškaraca umiru između tri i četiri muškarca, a kod žena na njih 1 000 umiru oko dvije žene.

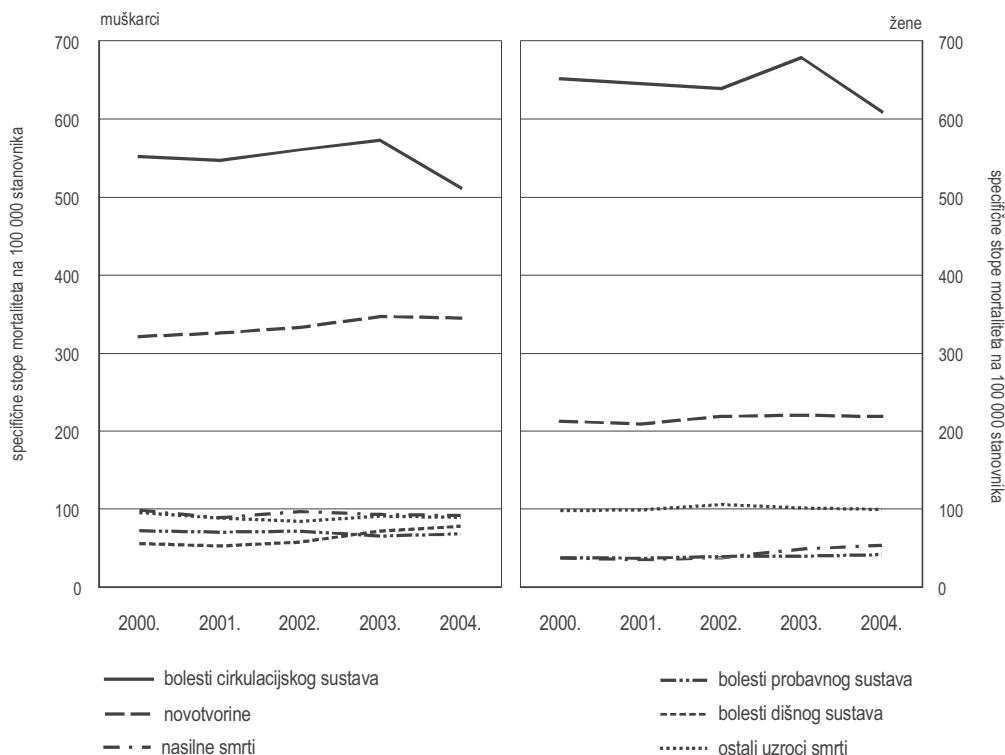
Bolesti cirkulacijskog sustava uzrok su smrti za oko šest osoba na svakih 1 000 stanovnika, i to između pet i šest muškaraca na svakih 1 000 muškaraca i između šest i sedam žena na svakih 1 000 žena.

Stope mortaliteta s obzirom na uzroke smrti često se zbog jednostavnijeg objašnjenja iskazuju i na 100 000 stanovnika.

U grafikonu 13. dan je prikaz specifičnih stopa mortaliteta za pojedine godine iz promatranog razdoblja od 2000. do 2004. s obzirom na uzrok smrti. U tom je grafikonu prikazano nekoliko najčešćih uzroka smrti, dok su svi ostali uzroci iskazani zajedno (sveukupno).

G-13. SPECIFIČNE STOPE MORTALITETA NA 100 000 STANOVNIKA PREMA UZROKU SMRTI I SPOLU OD 2000. DO 2004.

Usporedbom prikaza u grafikonu 13. najuočljivija je razlika smrtnosti s obzirom na dva najveća uzroka smrti, i to novotvorine i bolesti cirkulacijskog sustava za mušku i žensku populaciju.

Od novotvorina, koje su uzrok smrti kod oko 25% ukupne populacije, na svakih 100 000 muškaraca umrlo ih je 322 u 2000., slijedi porast na 326 umrlih u 2001., 333 umrli u 2002., najviše u 2003. i to 347 umrlih, zatim blagi pad u 2004. na 345 umrlih muškaraca. Kod žena je smrtnost od novotvorina nešto manja, pa je tako na 100 000 žena u 2000. umrlo njih 212, slijedi pad u 2001. na 209 umrlih žena, porast u narednim godinama, i to na 219 u 2002., 220 u 2003. i 219 umrlih žena u 2004.

Bolesti cirkulacijskog sustava, koje uzrokuju smrtnost kod oko 50% hrvatske populacije, veći su uzrok smrti kod žena nego kod muškaraca, za razliku od novotvorina gdje je obrnut slučaj.

U promatranom je razdoblju na 100 000 žena od bolesti cirkulacijskog sustava u 2000. umrla 651 žena, 645 u 2001., 639 u 2002., 679 u 2003. i najmanje u 2004., i to 609. U istom razdoblju na svakih 100 000 muškaraca umrlo ih je 552 u 2000., 547 u 2001., 561 u 2002., 573 u 2003. i 512 u 2004.

Od bolesti dišnog sustava u 2000. na 100 000 muškaraca umrlo ih je 56, a na 100 000 žena njih 37. Smrtnost od tog uzroka smrti je u porastu, te je u 2004. na 100 000 muškaraca umrlo njih 78, a od 100 000 žena njih 53.

Na svakih 100 000 muškaraca od bolesti probavnog sustava umrlo ih je u promatranom razdoblju oko 70, dok je na 100 000 žena od te bolesti u istom razdoblju umrlo ih oko 40.

Od ozljeda, otrovanja i drugih posljedica vanjskog uzroka smrti (u grafikonu 13. iskazano kao nasilne smrti) na 100 000 muškaraca umrlo je u tom razdoblju njih između 85 i 95, a na 100 000 žena umrlo ih je između 37 i 42.

3.3.1. Umrli od bolesti cirkulacijskog sustava prema spolu i starosti od 2000. do 2004.

S obzirom na to da su bolesti cirkulacijskog sustava uzrok smrtnosti za nešto više od 50% hrvatske populacije, u svim promatranom godinama udio smrtnosti kretao se oko 53%, osim u 2004. kada slijedi pad na 50,2% (za cijelo razdoblje od 2000. do 2004. taj udio u prosjeku bio je 52,3%). U ovom se poglavlju razmatraju podaci o umrlima s tim uzrokom smrti za promatrano petogodišnje razdoblje s obzirom na spol i starost umrlih.

U tablici 6. iskazani su podaci o broju umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava prema spolu i starosti za svaku od pojedinih kalendarskih godina iz promatranog razdoblja.

Do 40 godina starosti smrtnost od bolesti cirkulacijskog sustava je varirajuća, odnosno smrtnost se kreće između 0,5% i 0,7% svih umrlih od te bolesti, u dobnoj skupini od 40 do 50 godina smrtnost je oko 2% uz pad broja umrlih u 2004. za oko 11% u odnosu na 2000. (577 umrlih u 2000. i 511 u 2004.).

Tablica 6. Umrli od bolesti cirkulacijskog sustava prema spolu i starosti na 1 000 stanovnika od 2000. do 2004.

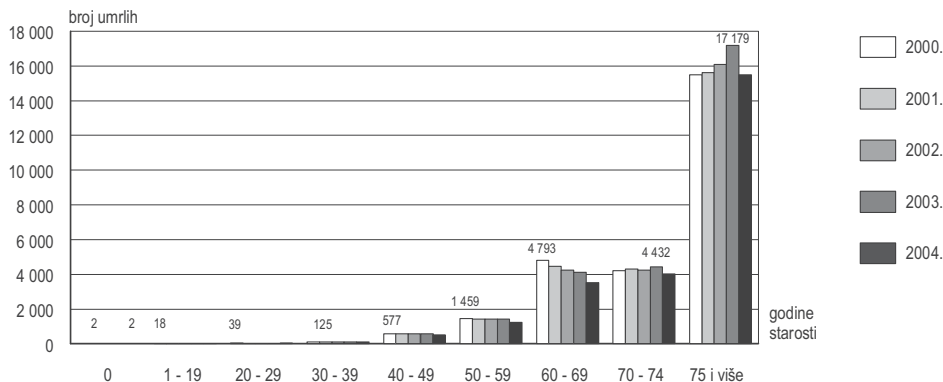
Spol	Ukupno	Starost								
		0	1 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 74	75 i više
2000.										
Ukupno umrli										
Svega	26 712	-	18	39	120	577	1 459	4 793	4 206	15 500
Muški	11 758	-	11	22	88	420	1 065	2 983	2 140	5 029
Ženski	14 954	-	7	17	32	157	394	1 810	2 066	10 471
Stope mortaliteta na 1000 stanovnika										
Svega	6,0	-	0,0	0,1	0,2	0,9	2,8	9,2	21,2	67,4
Muški	5,5	-	0,0	0,1	0,3	1,2	4,2	12,7	27,3	71,3
Ženski	6,5	-	0,0	0,1	0,1	0,5	1,5	6,3	17,2	65,7
2001.										
Ukupno umrli										
Svega	26 542	-	8	29	125	574	1 424	4 461	4 311	15 610
Muški	11 690	-	5	19	90	458	1 039	2 800	2 222	5 057
Ženski	14 852	-	3	10	35	116	385	1 661	2 089	10 553
Stope mortaliteta na 1000 stanovnika										
Svega	6,0	-	0,0	0,0	0,2	0,9	2,7	8,6	20,9	65,0
Muški	5,5	-	0,0	0,1	0,3	1,4	4,0	12,1	26,8	68,3
Ženski	6,5	-	0,0	0,0	0,1	0,3	1,4	5,8	17,0	63,5
2002.										
Ukupno umrli										
Svega	26 698	-	9	21	99	561	1 409	4 263	4 255	16 081
Muški	11 979	-	8	15	69	448	1 056	2 738	2 289	5 356
Ženski	14 719	-	1	6	30	113	353	1 525	1 966	10 725
Stope mortaliteta na 1000 stanovnika										
Svega	6,0	-	0,0	0,0	0,2	0,8	2,6	8,3	20,1	64,2
Muški	5,6	-	0,0	0,0	0,2	1,3	4,0	11,9	26,7	68,8
Ženski	6,4	-	0,0	0,0	0,1	0,3	1,3	5,4	15,7	62,1
2003.										
Ukupno umrli										
Svega	27 872	2	7	19	114	571	1 423	4 125	4 432	17 179
Muški	12 236	1	5	15	85	441	1 037	2 652	2 356	5 644
Ženski	15 636	1	2	4	29	130	386	1 473	2 076	11 535
Stope mortaliteta na 1000 stanovnika										
Svega	6,3	0,1	0,0	0,0	0,2	0,9	2,6	8,2	20,5	66,1
Muški	5,7	0,0	0,0	0,0	0,3	1,3	3,8	11,7	26,8	68,9
Ženski	6,8	0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	1,4	5,3	16,2	64,9
2004.										
Ukupno umrli										
Svega	24 959	2	9	34	101	511	1 243	3 533	4 031	15 495
Muški	10 931	1	7	25	74	394	939	2 285	2 116	5 090
Ženski	14 028	1	2	9	27	117	304	1 248	1 915	10 405
Stope mortaliteta na 1000 stanovnika										
Svega	5,6	0,1	0,0	0,1	0,2	0,8	2,2	7,2	18,3	57,4
Muški	5,1	0,0	0,0	0,1	0,2	1,2	3,3	10,3	23,6	58,8
Ženski	6,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	1,0	4,6	14,6	56,7

U promatranom razdoblju oko 97% umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava bilo je staro 50 i više godina (oko 93% za ukupno umrle). Od te je bolesti u starosnoj skupini između 50 i 60 godina umrlo oko 5% s tendencijom pada za 15% u 2004. u odnosu na 2000. U dobnoj skupini od 60 do 70 godina kontinuirani je pad broja umrlih, i to za 26% u 2004. u odnosu na 2000. Udio umrlih u toj dobi smanjio se sa 17,9% u 2000. na 14,2% u 2004.

Udio smrtnosti za starosnu skupinu između 70 i 75 godina je varirajući i kretao se oko 16%. Istovremeno je smrtnost za osobe stare 75 i više godina, iako varirajuća, najveća po udjelu u odnosu na ukupan broj umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava i njihov je porast 58% u 2000. na 62,1% u 2004.

U grafikonu 14. dan je prikaz broja umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava za svaku od kalendarskih godina iz razdoblja od 2000. do 2004., i to prema starosti, s tim da su na grafikonu označeni samo podaci s najvećim brojem umrlih po starosnim skupinama za svaku od promatranih kalendarskih godina.

G-14. UMRILI OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA PREMA STAROSTI OD 2000. DO 2004.

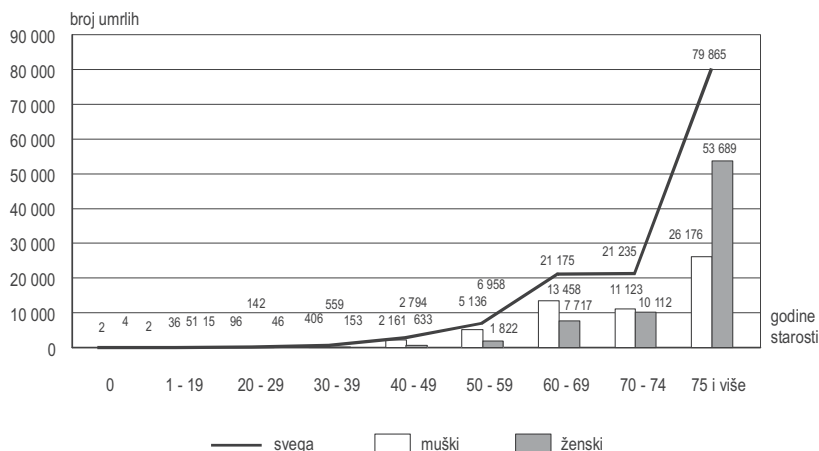

U dobi od 40 do 50 godina najviše je osoba umrlo u 2000., i to 577 (2,2% od 26 712 ukupno umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava). Te je godine također umrlo najviše osoba starih između 50 i 60 godina (1459 ili 5,5%), kao i osoba u dobi između 60 i 70 godina (4 793 osobe ili 17,9%).

Međutim, u dobi između 70 i 75 godina najviše je osoba umrlo u 2003., i to 4 432 ili 15,9% od ukupno umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava te godine (27 872). Iste je godine ujedno bio i najveći broj umrlih osoba starih 75 i više godina, i to 17 179 ili 61,6%, premda je najveći udio umrlih te dobne skupine bio u 2004. (62,1% od 24 959 ukupno umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava).

Podaci u grafikonu 15. odnose se na sveukupan broj umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava prema spolu i starosti za cijelo razdoblje od 2000. do 2004.

G-15. UMRILI OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA PREMA SPOLU I STAROSTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Dakle u cijelome promatranom razdoblju od 2000. do 2004., od bolesti cirkulacijskog sustava umrle su ukupno 132 783 osobe (tablica 4.), od čega 58 594 ili 44,1% muškaraca i 74 189 ili 55,9% žena.

Usporedi li se taj podatak po dobi i spolu, najviše ih je umrlo starih 75 i više godina i to 79 865 ili 60,1%. Muškaraca je te dobi umrlo 44,7% (26 176) u odnosu na ukupan broj umrlih muškaraca, s tim da je dvostruko više umrlih žena iste dobi, i to 72,4% (53 689) u odnosu na ukupan broj žena umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava. U svim je ostalim dobnim skupinama veći broj muškaraca nego žena umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava.

U tablici 6. iskazani su i podaci o specifičnim stopama mortaliteta s obzirom na spol i starost za osobe umrle od bolesti cirkulacijskog sustava za pojedine kalendarske godine iz promatranog razdoblja.

Podaci ukazuju na to da je na svakih 1 000 stanovnika starosti od 40 do 50 godina prosječno 1 osoba umrla godišnje od bolesti cirkulacijskog sustava. Kod muške je populacije smrtnost nešto veća i kreće se između 1,2 i 1,4 umrla muškaraca na njih 1 000 iz te dobne skupine, odnosno između 120 i 140 umrlih muškaraca na njih 100 000 starih od 40 do 50 godina.

U sljedećoj je dobnoj skupini, starosti od 50 do 60 godina, smrtnost od bolesti cirkulacijskog sustava gotovo trostruko veća i kreće se oko 3 umrle osobe godišnje na 1 000 stanovnika te dobi, odnosno oko 4 umrla muškarca i oko 1 do 2 umrle žene na svakih 1 000 njih iz istoga starosnoga kontingenta bilo muškaraca bilo žena.

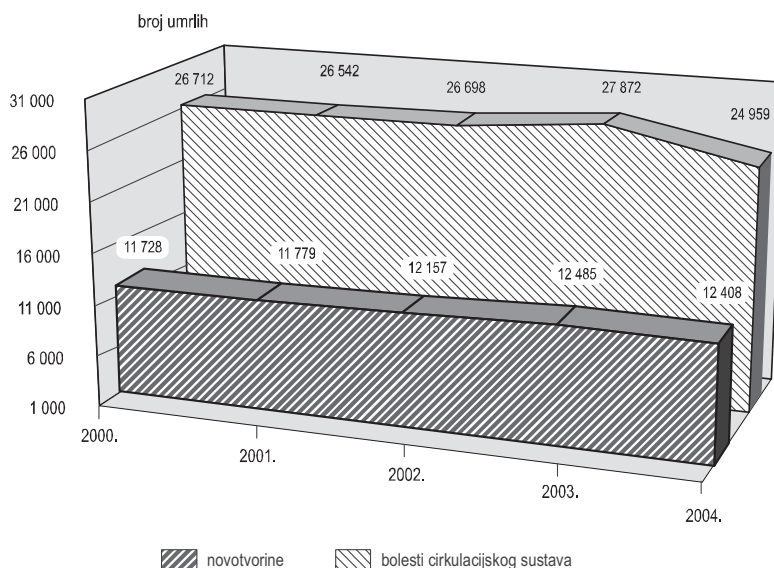
Kako se starošću povećava smrtnost, najviše je inače umrlih, pa i od bolesti cirkulacijskog sustava, starih 75 i više godina. Najviše umrlih iz te dobne skupine na 1 000 stanovnika iste starosti bilo je oko 67 u 2000., i to 71 muškarac i 66 žena, dok je najmanja stopa smrtnosti te starosne skupine na njih 1 000 bila u 2004.; ukupno 57, muškaraca 59 i 57 žena.

3.3.2. Umrli s uzrokom smrti od novotvorina prema spolu i starosti od 2000. do 2004.

Uz bolesti cirkulacijskog sustava, uzroci smrti od novotvorina s udjelom oko 25% za razdoblje od 2000. do 2004., drugi su najveći uzrok smrti populacije Republike Hrvatske.

Kretanje broja umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava i novotvorina za promatrano razdoblje prikazano je u grafikonu 16.

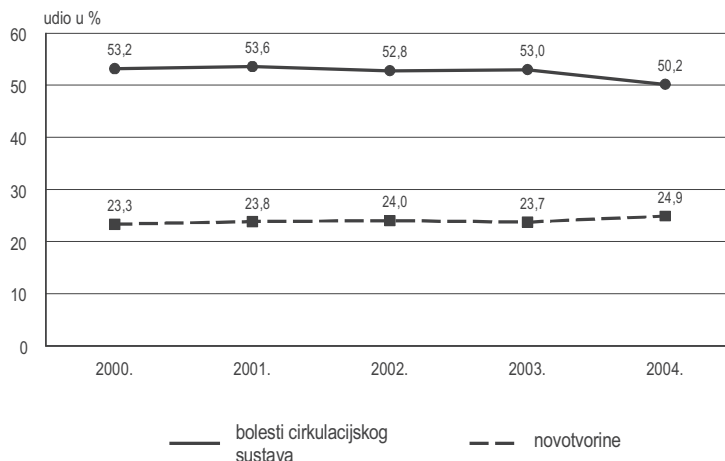
G-16. BROJ UMRILIH OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA I NOVOTVORINA OD 2000. DO 2004.

Dok je za promatrano razdoblje udio smrtnosti od bolesti cirkulacijskog sustava varirajući (oko 53%), s tim da je u 2004. bio najmanji (50,2%), udio smrtnosti od novotvorina pokazuje tendenciju blagog porasta.

U grafikonu 17. dan je prikaz udjela smrtnosti za oba navedena uzroka po pojedinim kalendarskim godinama.

G-17. UDIO UMRILIH OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA I NOVOTVORINA OD 2000. DO 2004.

Usporede li se ova dva grafikon (G-16. i G-17.), primjećuje se da iako se smanjio ukupan broj umrlih od novotvorina u 2004. (12 408) u odnosu na prethodnu 2003. (12 485), udio je umrlih povećan u 2004. u usporedbi s prethodnom godinom (23,8% u 2003. i 24,9% u 2004.).

Kao i za uzroke smrti od bolesti cirkulacijskog sustava, podaci o umrlima prema spolu i starosti iskazuju se i za uzroke smrti od novotvorina.

U tablici 7. iskazani su podaci o broju umrlih s uzrokom smrti od novotvorina prema spolu i starosti za svaku od pojedinih godina iz promatranog razdoblja.

Tablica 7. Umrli s uzrokom smrti od novotvorina prema spolu i starosti na 1 000 stanovnika od 2000. do 2004.

Spol	Ukupno	Starost								
		0	1 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 74	75 i više
2000.										
Ukupno umrli										
Svega	11 728	2	46	53	144	762	1 594	3 628	2 150	3 349
Muški	6 852	-	25	32	71	461	1 038	2 393	1 291	1 541
Ženski	4 876	2	21	21	73	301	556	1 235	859	1 808
Stope mortaliteta na 1 000 stanovnika										
Svega	2,6	0,0	0,0	0,1	0,2	1,1	3,0	6,9	10,8	14,6
Muški	3,2	-	0,0	0,1	0,2	1,4	4,1	10,2	16,5	21,9
Ženski	2,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,9	2,1	4,3	7,2	11,3
2001.										
Ukupno umrli										
Svega	11 779	2	45	44	154	733	1 643	3 548	2 178	3 432
Muški	6 965	1	30	28	76	449	1 061	2 413	1 317	1 590
Ženski	4 814	1	15	16	78	284	582	1 135	861	1 842
Stope mortaliteta na 1 000 stanovnika										
Svega	2,7	0,0	0,0	0,1	0,3	1,1	3,1	6,9	10,6	14,3
Muški	3,3	0,0	0,1	0,1	0,2	1,3	4,1	10,4	15,9	21,5
Ženski	2,1	0,0	0,0	0,1	0,3	0,8	2,1	4,0	7,0	11,1
2002.										
Ukupno umrli										
Svega	12 157	1	46	52	159	739	1 630	3 527	2 324	3 679
Muški	7 117	-	33	30	73	431	1 053	2 296	1 439	1 762
Ženski	5 040	1	13	22	86	308	577	1 231	885	1 917

Tablica 7. Umrli s uzrokom smrti od novotvorina prema spolu i starosti na 1 000 stanovnika od 2000. do 2004.

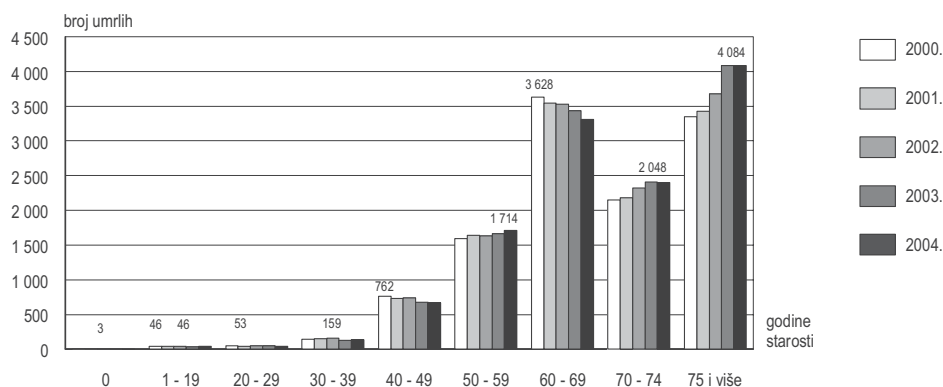
(nastavak)

Spol	Ukupno	Starost								
		0	1 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 74	75 i više
Stope mortaliteta na 1 000 stanovnika										
Svega	2,7	0,0	0,0	0,1	0,3	1,1	3,0	6,9	11,0	14,7
Muški	3,3	-	0,1	0,1	0,2	1,3	4,0	10,0	16,8	22,6
Ženski	2,2	0,0	0,0	0,1	0,3	0,9	2,1	4,4	7,1	11,1
2003.										
Ukupno umrli										
Svega	12 485	3	37	48	131	674	1 662	3 438	2 408	4 084
Muški	7 414	2	20	23	72	392	1 107	2 304	1 508	1 986
Ženski	5 071	1	17	25	59	282	555	1 134	900	2 098
Stope mortaliteta na 1 000 stanovnika										
Svega	2,8	0,1	0,0	0,1	0,2	1,0	3,0	6,8	11,1	15,7
Muški	3,5	0,1	0,0	0,1	0,2	1,2	4,1	10,2	17,1	24,2
Ženski	2,2	0,1	0,0	0,1	0,2	0,8	1,9	4,1	7,0	11,8
2004.										
Ukupno umrli										
Svega	12 408	3	44	46	137	670	1 714	3 309	2 403	4 082
Muški	7 376	2	24	28	55	370	1 124	2 190	1 517	2 066
Ženski	5 032	1	20	18	82	300	590	1 119	886	2 016
Stope mortaliteta na 1 000 stanovnika										
Svega	2,8	0,1	0,0	0,1	0,2	1,0	3,0	6,7	10,9	15,1
Muški	3,5	0,1	0,0	0,1	0,2	1,1	4,0	9,9	16,9	23,9
Ženski	2,2	0,1	0,0	0,1	0,3	0,9	2,0	4,1	6,8	11,0

Dok je oko 97% umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava bilo staro 50 i više godina, od novotvorina u toj je dobi umrlo njih između 91% i 93% (porast od 2000. do 2004.). Ti podaci ukazuju na veću smrtnost zbog novotvorina mlađe populacije nego je to kod umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava.

U grafikonu 18. dan je prikaz broja umrlih s uzrokom smrti od novotvorina za svaku kalendarsku godinu iz promatranog razdoblja od 2000. do 2004. prema starosti. Za svaku starosnu skupinu na grafikonu su označeni podaci za godinu u kojoj je najveća frekvencija umrlih.

G-18. UMRILI S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA PREMA STAROSTI OD 2000. DO 2004.

Oko 2% umrlih od novotvorina bilo je mlađe od 40 godina, za razliku od umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava gdje je taj udio manji od 1%, u dobi od 40 do 50 godina udio je umrlih oko 6% (6,5% u 2000. s tendencijom kontinuiranog pada na 5,4% u 2004.). U toj je dobnoj skupini (od 40 do 50 godina) pad broja umrlih za 12% u 2004. u odnosu na 2000. (762 umrli u 2000., a 670 u 2004.).

Usporede li se podaci o umrlima od ta dva najčešća uzroka smrti za populaciju u dobi od 50 do 60 godina, u 2000. je za 9,3% više umrlih od novotvorina nego od bolesti cirkulacijskog sustava, dok je za taj isti starosni kontingent u 2004. broj umrlih od novotvorina veći za čak 37,9%.

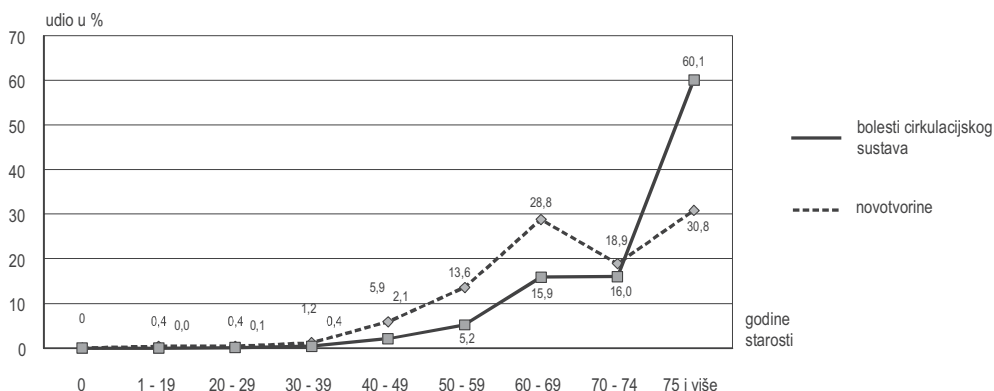
Od ukupnog broja umrlih od novotvorina oko 14% ih je bilo u promatranoj dobi od 50 do 60 godina (oko 5% umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava), dok je u sljedećemu starosnom kontingentu od 60 do 70 godina udio umrlih bio oko 30%, odnosno 30,9% u 2000. s tendencijom pada udjela na 26,7% u 2004., što znači pad za 8,8% u promatranom razdoblju (kod umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava pad udjela s 17,9% u 2000. na 14,2% u 2004., odnosno pad broja umrlih za 26,3%).

Udio smrtnosti u dobi između 70 i 75 godina kretao se oko 19% (oko 16% umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava). U toj je dobnoj skupini smrtnost od novotvorina u stalnoj tendenciji porasta s 18,3% u 2000. na 19,4% u 2004. ili porast smrtnosti za 11,8%.

Dok je smrtnost od bolesti cirkulacijskog sustava u dobi od 75 i više godina bila oko 60%, udio umrlih od novotvorina u toj se dobi kretao oko 30% sa stalnom tendencijom porasta udjela s 28,6% u 2000. na 32,9% u 2004., ili porast broja umrlih te dobi za 21,9%.

Grafički prikaz udjela ukupno umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava i novotvorina za razdoblje od 2000. do 2004. prema starosti dan je u grafikonu 19.

G-19. UDIJ OD UMRILIH OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA I NOVOTVORINA PREMA STAROSTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

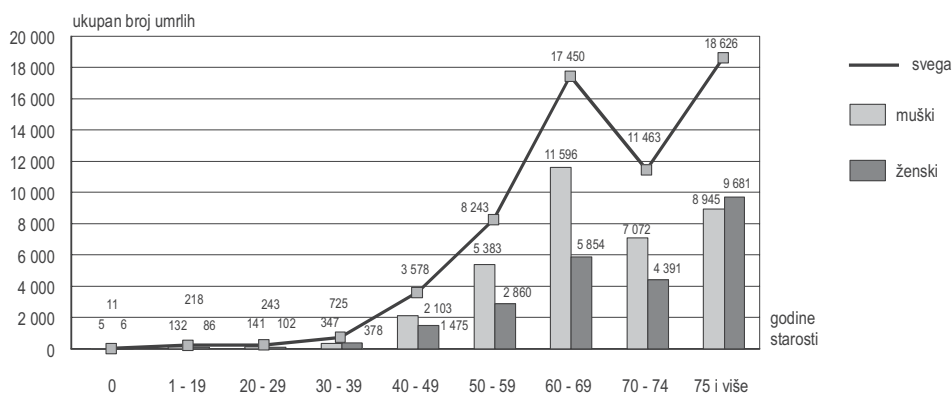

Usporedi li se za promatrano razdoblje od 2000. do 2004. podatak broja ukupno umrlih od novotvorina (60 557) prema spolu dolazi se do saznanja da ima 59% umrlih muškaraca (35 724) i 41% umrlih žena (24 833).

Međutim usporedi li se taj podatak o umrlima od novotvorina s obzirom na dobne skupine (grafikon 20.), od ukupnog broja umrlih muškaraca 1% (347) ih je bilo u dobi od 30 do 40 godina i 1,5% (378) od ukupnog broja umrlih žena od te bolesti. U dobi od 40 do 50 godina jednak je udio umrlih žena i muškaraca (5,9%), i to 2 103 umrlih muškaraca i 1 475 umrlih žena.

U svim je sljedećim dobnoj skupinama veći udio smrtnosti za mušku populaciju, osim u starosti od 75 i više godina, s tim da je u toj starosti od novotvorina umrlo 25% od svih muškaraca umrlih od novotvorina i 39% od svih umrlih žena s uzrokom smrti od novotvorina.

G-20. UKUPAN BROJ UMRILIH S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA PREMA SPOLU I STAROSTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Podaci iskazani u tablici 7. koji se odnose na specifične stope mortaliteta s obzirom na spol i starost ukazuju na to da na 1 000 stanovnika u dobi od 40 do 50 godina nešto više od 1 osobe godišnje umire s uzrokom smrti od novotvorina (nešto više nego od bolesti cirkulacijskog sustava), i to i za mušku i za žensku populaciju.

U dobi između 50 i 60 godina godišnje su na svakih 1 000 muškaraca umrla od novotvorina 4 muškarca, a na svakih 1 000 žena od iste su bolesti umrle po 2 žene.

U sljedećoj dobnoj skupini od 60 do 70 godina smrtnost od novotvorina je gotovo dvostruka u odnosu na prethodnu starosnu skupinu. Drugim riječima godišnje je od novotvorina iz te dobne skupine na 1 000 muškaraca iste starosti umrlo njih 10. Istovremeno su na 1 000 žena promatrane starosti njih 4 umrle od spomenute bolesti.

U starijoj dobnoj skupini od 70 do 75 godina, kao i u dobnoj skupini onih starih 75 i više godina smrtnost od novotvorina u kontinuiranom je porastu u odnosu na svakih 1 000 stanovnika. Tako je na svakih 1 000 stanovnika starih od 70 do 75 godina od novotvorina umiralo godišnje njih oko 11 (oko 17 muškaraca i 7 žena). U dobi od 75 i više godina umiralo je prosječno njih oko 15, s tim da se na 1 000 muškaraca te starosti smrtnost od novotvorina kretala od 22 do 24, a na svakih 1 000 žena od novotvorina godišnje je umrlo oko 11 žena.

4. Potencijalno izgubljene godine života

Značajan javno-zdravstveni indikator *mortaliteta* je i pokazatelj o potencijalno izgubljenim godinama života (Potential Years of Life Lost - PYLL, skraćena u međunarodnoj literaturi ili YPLL - Years of Potential of Life Lost ili YLL - Years of Life Lost).

Budući da indikator o potencijalno izgubljenim godinama života ulazi u kategoriju socijalnih indikatora, njegova je velika uloga pri pomoći planerima zdravstvene zaštite u definiranju prioriteta u prevenciji prerane smrtnosti. Taj indikator služi, između ostalog, i za uspoređivanje podataka o mortalitetu raznih zemljopisnih područja tijekom istoga vremenskog razdoblja, ali i smrtnosti u nizu godina unutar istih skupina, npr. zanimanja i sl. Etiološke studije (nauka o uzroku bolesti) u svojim analizama također se koriste tim indikatorom. To je razlog da se, iako se indikatori najčešće računaju za ukupno umrle, uglavnom izražuju s obzirom na pojedinačne uzroke smrti ili grupe uzroka, posebno za mušku, odnosno za žensku populaciju.

PYLL je sumarna mjera preranog mortaliteta koja osigurava eksplicitan način mjerenja smrti koja se dogodila u mlađim godinama. Ova je mjera ponajprije preventivna.

Izgubljene godine života odnose se na podatak o ukupno izgubljenim godinama života uslijed prerane smrtnosti populacije bez obzira na to je li riječ o prirodnoj ili nasilnoj smrti.

Kalkulacija za potencijalno izgubljene godine života (u nastavku kratica PYLL) uključuje zbrajanje frekvencija smrtnih slučajeva određenih dobnih skupina množeći ih (te frekvencije) s preostalim godinama života do izabrane granice starosti (granična vrijednost).

$$PYLL = \sum_{i=1}^n a_i \times d_i$$

i godine života (starost)

n granična dob starosti

a_i preostale godine života između starosti " i " i " $i+1$ " od trenutka smrti do pretpostavljenih godina života - izabrane granične dobi starosti

d_i broj umrlih (frekvencija) između starosti " i " i " $i+1$ " uz pretpostavku jednake distribucije umrlih unutar iste skupine starosti

U literaturi se pojavljuje nekoliko pristupa (načina) iskazivanja indikatora o potencijalno izgubljenim godinama života s obzirom na godine starosti. Najčešće se počinje s navršenom prvom godinom života, dok se krajnja godina, s porastom očekivanog trajanja života, kreće od 70 do 75 godina (u OECD⁹⁾ Health Data - uzet je limit od 70 godina). Ukoliko se rade računice o izgubljenim godinama života radnog potencijala, tada se u obzir uzimaju godine od 15 do 65 (vidi poglavlje 6.).

U nastavku se daju primjeri za izradu indikatora o potencijalno izgubljenim godinama života, primijenjenim na podacima za 2000.

9) Organization for Economic CO-operation and Development Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (Pariz)

Primjer 1.

Potencijalno izgubljene godine života umrlih između 1¹⁰⁾ i 75 godina starosti, ukupno umrli 2000.

Godine starosti	a _i	Broj umrlih (d _i)			PYLL (a _i x d _i)		
		svoga	muški	ženski	svoga	muški	ženski
1 - 4	72	54	32	22	3888,00	2304,00	1584,00
5 - 9	67,5	48	32	16	3240,00	2160,00	1080,00
10 - 14	62,5	55	37	18	3437,50	2312,50	1125,00
15 - 19	57,5	161	127	34	9257,50	7302,50	1955,00
20 - 24	52,5	230	185	45	12075,00	9712,50	2362,50
25 - 29	47,5	245	182	63	11637,50	8645,00	2992,50
30 - 34	42,5	278	205	73	11815,00	8712,50	3102,50
35 - 39	37,5	454	331	123	17025,00	12412,50	4612,50
40 - 44	32,5	812	571	241	26390,00	18557,50	7832,50
45 - 49	27,5	1440	1045	395	39600,00	28737,50	10862,50
50 - 54	22,5	1804	1293	511	40590,00	29092,50	11497,50
55 - 59	17,5	2407	1656	751	42122,50	28980,00	13142,50
60 - 64	12,5	4185	2814	1371	52312,50	35175,00	17137,50
65 - 69	7,5	6567	4107	2460	49252,50	30802,50	18450,00
70 - 74	2,5	7950	4327	3623	19875,00	10817,50	9057,50
Ukupno		26690	16944	9746	342518,00	235724,00	106794,00

10) Iz ovih je kalkulacija isključena nulta godina (podatak o umrlj dojenčadi), zato što je smrtnost dojenčadi vezana, osim u iznimnim slučajevima, uglavnom uz specifične uzroke smrti (perinatalni mortalitet).

U tablici (primjer 1.) su iskazani podaci za svaku dobnu skupinu o broju godina koje bi preostale (a_i) da osobe nisu umrle prije navršenih 75 godina života, zatim frekvencije broja umrlih prema spolu i starosti (d_i), kao i izračun podatka o potencijalno izgubljenim godinama života (PYLL a_ix d_i).

Postupak izračunavanja

a_i:

za dobnu skupinu "1 - 4"

- razredna sredina za dobnu skupinu "1 - 4" je "3", a izračunata je kao omjer zbroja donje granične vrijednosti promatranog razreda ("1 - 4") i donje granične vrijednosti sljedećeg razreda "5 - 9", tj. $(1+5)/2 = 3$
- izabrana granična dob je 75
- a_i = 75 - 3, dakle a_i = 72

To znači da su za svako dijete umrlo u dobi od 1 do 4 godine, zbog prerane smrtnosti, potencijalno izgubljene 72 godine života.

Za dobnu skupinu "5 - 9" potencijalno je izgubljeno 67,5 godina život (razredna sredina za tu je dobnu skupinu 7,5 godina, pa je a_i = 75 - 7,5 = 67,5)

PYLL a_ix d_i:

Kako je u 2000. umrlo 54 djece u dobi od 1 do 4 godine (d_i = 54), za njih je potencijalno izgubljeno 3 888 godina života (2 304 za dječake i 1 584 za djevojčice), tj. PYLL = 72 x 54, dakle PYLL (1 - 4) = 3 888.

U dobi od 5 do 9 godina umrlo ih je 48 (d_i), te je broj potencijalno izgubljenih godina života (PYLL) za tu dobnu skupinu 3 240 godina života (2 160 za dječake i 1 080 za djevojčice).

Usporede li se podaci o potencijalno izgubljenim godinama života za najmlađu i najstariju populaciju iz promatranog kontingenta (70 - 74), za dobnu skupinu od 1 do 4 godine za 54 umrle osobe potencijalno je izgubljeno 3 888 godina života, a za osobe u dobi od 70 do 74 godine, uz podatak o 7 950 umrlih, potencijalno je izgubljeno 19 875 godina života. Dakle za 147 puta više umrlih u dobi od 70 do 74 godine, potencijalno je izgubljeno samo 5 puta više godina života. Razlog te disproporcije je u tome što je za mlađu dobnu skupinu veći ponder preostalih godina života, odnosno za dobnu skupinu od 1 do 4 a_i = 72, a za dobnu skupinu od 70 do 74 godine a_i = 2,5. Drugim riječima, smrtnost u mlađoj populaciji rezultira većim potencijalnim gubitkom godina života, te se uzroci smrti u toj (mlađoj) dobi trebaju naročito analizirati, kako bi prevencija bila to uspješnija.

S obzirom na to da se potencijalno izgubljene godine života odnose na podatak o ukupno izgubljenim godinama života zbog prerane smrtnosti, a kako je u 2000. umrlo 26 690 osoba (16 944 muškarca i 9 746 žena) u dobi između 1 i 75 godina (od 50 246 ukupno umrlih te godine), to znači da je za njih potencijalno izgubljeno 342 518 godina života (235 724 za muškarce i 106 794 za žene).

Potencijalno izgubljene godine života kao sumarna mjera bilo ukupnoga preranog mortaliteta bilo pojedinih uzroka smrti, indikator je učinka te prerane smrtnosti na svaku ili odabranu društvenu zajednicu (zemlju, regiju, područje). Podijeli li se ukupan zbroj potencijalno izgubljenih godina života s brojem (frekvencijom) umrlih (ukupno ili za pojedine uzroke smrti) promatranoga starosnog kontingenta, dobiva se dodatni analitički pokazatelj, tj. podatak tzv. prosječno izgubljenih potencijalnih godina života koje pretpostavljaju opterećenje, odnosno prosječan gubitak za svaku umrlu osobu iz promatranog kontingenta. Dakle, taj podatak ukazuje na vjerojatno skraćivanje očekivanog trajanja života određene osobe (npr. pacijenta) zbog određenih bolesti, pogotovo onih koje su izazvale preranu smrtnost.

$$\overline{\text{PYLL}} = \frac{\sum_{i=1}^n a_i \times d_i}{\sum d_i}$$

$\overline{\text{PYLL}}$ prosječno izgubljene potencijalne godine života

Prema podacima iskazanima u primjeru 1. ukupno je potencijalno izgubljeno 342 518 godina života za 26 690 ukupno umrlih osoba u dobi od 1 do 75 godina (navršene 74 godine).

Prema tome za 2000. je:

$$\overline{\text{PYLL}} = \frac{342\,518}{26\,690} = 12,8$$

Drugim riječima, to znači da je u 2000. zbog prerane smrti (u dobi od 1 do 75 godina) za svaku od umrlih osoba promatrane dobi prosječno izgubljeno 12,8 potencijalnih godina, odnosno da je za 26 690 prerano umrlih osoba prije navršene 75-e godine za 12,8 godina skraćeno prosječno očekivano trajanje života (75 godina).

Pri usporedbi indikatora o potencijalno izgubljenim godinama života za različita zemljopisna područja uobičajeno je korištenje stopa na 1 000 (češće na 100 000, osobito u slučaju malih frekvencija broja umrlih) stanovnika promatrane dobne skupine.

$$S_{\text{PYLL}} = \frac{\sum_{i=1}^n a_i \times d_i}{\sum P_{(1-n)}} \times 1\,000 \quad (\text{ili } \times 100\,000)$$

S_{PYLL} stopa indikatora o potencijalno izgubljenim godinama života

$P_{(1-n)}$ broj stanovnika starih od 1 do navršениh "n-1" godina (u ovom slučaju 74, a n 75)

U primjeru 2. dan je podatak o procjeni broja stanovnika sredinom 2000. (30. lipnja) prema spolu i starosti, kao i izračun stopa za potencijalno izgubljene godine života za svaku starosnu skupinu, i to za ukupno umrle, ali i prema spolu.

Primjer 2.

Stope potencijalno izgubljenih godina života umrlih između 1 i 75 godina na 100 000 stanovnika, ukupno umri 2000.

Godine starosti	Procjena broja stanovnika u 000 (30.VI. 2000.)			PYLL na 100 000 stanovnika		
	svoga	muški	ženski	svoga	muški	ženski
1 - 4	198,3	101,6	96,7	1 960,67	2 267,72	1 638,06
5 - 9	249,5	127,7	121,8	1 298,60	1 691,46	886,70
10 - 14	272,0	138,9	133,1	1 263,79	1 664,87	845,23
15 - 19	302,6	154,8	147,8	3 059,32	4 717,38	1 322,73
20 - 24	304,6	155,2	149,4	3 964,22	6 258,05	1 581,33
25 - 29	292,0	147,3	144,7	3 985,45	5 868,97	2 068,07
30 - 34	301,9	151,0	150,9	3 913,55	5 769,87	2 056,00
35 - 39	319,9	159,9	160,0	5 321,98	7 762,66	2 882,81
40 - 44	336,9	168,5	168,4	7 833,18	11 013,35	4 651,13
45 - 49	331,6	167,7	163,9	11 942,10	17 136,26	6 627,52
50 - 54	282,6	139,2	143,4	14 363,06	20 899,78	8 017,78
55 - 59	240,4	113,7	126,7	17 521,84	25 488,13	10 372,93
60 - 64	266,7	122,8	143,9	19 614,74	28 644,14	11 909,31
65 - 69	255,5	111,2	144,3	19 276,91	27 700,09	12 785,86
70 - 74	198,2	78,3	119,9	10 027,75	13 815,45	7 554,21
Ukupno	4 152,7	2 037,8	2 114,9	8 248,08	11 567,57	5 049,60

U Republici je Hrvatskoj prema procjeni sredinom 2000. bilo 4 426 800 stanovnika, od čega 4 152 700 u dobi između 1 i 75 godina (navršene 74 godine).

Podaci iskazani u tablici (primjer 2.) ukazuju na to da je na svakih 100 000 stanovnika starih od 1 do 4 godine zbog prerane smrtnosti (54 umrle djece) potencijalno izgubljeno 1 960,67 godina života (2 267,72 za dječake i 1 638,06 za djevojčice).

Ako se promatra podatak o broju umrlih u dobi između 70 i 75 godina (navršene 74 godine života), a umrlih je u toj dobi bilo 7 950 osoba, potencijalno je na 100 000 stanovnika iste dobi izgubljeno 10 027,75 godina života (13 815,45 za muškarce i 7 554,21 za žene).

Radi uklanjanja učinaka različitih starosnih struktura umrlih, koriste se tzv. standardizirane stope potencijalno izgubljenih godina života.

$$S_{PYLL(st)} = \frac{\sum_{i=1}^n (a_i \times d_i \times c_i)}{\sum P_{(1-n)}} \times 1\ 000 \text{ (ili } \times 100\ 000)$$

$$c_i = \frac{P_{ir} \times \sum P_{(1-n)}}{P_i \times \sum P_{(1-n)}}$$

$S_{PYLL(st)}$ standardizirana stopa indikatora o potencijalno izgubljenim godinama života

c_i faktor korekcije

P_i broj stanovnika promatrane populacije (procjena) starih "i" godina

P_{ir} broj referentnih stanovnika starih "i" godina

P_r broj referentnih stanovnika starih od 1 do "n" godina (navršenih "n-1" godina, tj. 74 godine za promatrani kontingent)

P broj stanovnika promatrane populacije starih od 1 do "n" godina (navršenih "n-1" godina, tj. 74 godine za promatrani kontingent)

Standardizirana stopa potencijalno izgubljenih godina života odnosi se na korigirane podatke o potencijalno izgubljenim godinama života na 100 000 stanovnika.

U primjeru 3. iskazani su standardizirani⁽¹¹⁾ podaci za potencijalno izgubljene godine života, dok su u primjeru 4. iskazane standardizirane stope o potencijalno izgubljenim godinama života na 100 000 stanovnika.

11) Za tzv. standardno stanovništvo izabrana je dobnospolna struktura podataka Popisa 2001. (stanje 31. ožujka 2001.).

Primjer 3.

Standardizirani podaci potencijalno izgubljenih godina života umrlih između 1 i 75 godina, ukupno umrli 2000.

Godine starosti	Broj stanovnika (Popis 2001.)			Faktor korekcije (c)			PYLL - standardizirani podaci (a;x;d;xc)		
	svega	muški	ženski	svega	muški	ženski	svega	muški	ženski
1 - 4	194 580	99 621	94 959	0,984606	0,983188	0,98604	3 828,15	2 265,27	1 561,88
5 - 9	248 528	127 274	121 254	0,999521	0,999375	0,99961	3 238,45	2 158,65	1 079,58
10 - 14	268 584	137 175	131 409	0,990828	0,990267	0,99136	3 405,97	2 289,99	1 115,28
15 - 19	298 606	152 676	145 930	0,990186	0,988961	0,99141	9 166,64	7 221,89	1 938,21
20 - 24	305 631	155 739	149 892	1,006826	1,006202	1,00742	12 157,43	9 772,74	2 380,03
25 - 29	294 497	148 666	145 831	1,012011	1,012018	1,01196	11 777,27	8 748,90	3 028,30
30 - 34	295 431	147 920	147 511	0,981929	0,982267	0,98156	11 601,49	8 558,00	3 045,30
35 - 39	317 273	158 506	158 767	0,99519	0,993978	0,99638	16 943,11	12 337,75	4 595,79
40 - 44	333 403	166 499	166 904	0,993014	0,990812	0,9952	26 205,65	18 386,99	7 794,87
45 - 49	333 576	168 290	165 286	1,009409	1,006247	1,01261	39 972,61	28 917,03	10 999,44
50 - 54	299 773	148 224	151 549	1,064406	1,067724	1,06118	43 204,25	31 062,75	12 200,87
55 - 59	229 775	108 673	121 102	0,959081	0,958387	0,95975	40 398,90	27 774,04	12 613,52
60 - 64	262 016	120 667	141 349	0,985807	0,985303	0,98631	51 570,03	34 658,02	16 902,97
65 - 69	252 947	110 459	142 488	0,993404	0,996038	0,99151	48 927,61	30 680,46	18 293,30
70 - 74	203 885	81 884	122 001	1,032212	1,048617	1,02171	20 515,20	11 343,41	9 254,14
Ukupno	4 138 505	2 032 273	2 106 232				342 912,76	236 175,89	106 803,49

S obzirom na to da je za standardno stanovništvo uzet podatak, odnosno dobno-spolna struktura iz Popisa 2001., kao faktor korekcije u tom je slučaju korišten omjer udjela podataka Popisa 2001. prema spolu i starosti i udjela istih podataka procjene broja stanovnika (2000. u navedenim primjerima).

Usporede li se podaci iz tablica iskazanih u primjeru 1. i primjeru 3. za, npr. najmlađu dobnu skupinu "1 - 4" (54 umrle djece), standardizirani podaci ukazuju na 3 828,15 potencijalno izgubljenih godina života (primjer 3), dok su nestandardizirani podaci nešto veći, odnosno ukazuju na 3 888 potencijalno izgubljeni godina života (primjer 1.).

Kod najstarije dobne skupine između 70 i 75 (navršenih 74) godine standardizirani su podaci nešto veći, odnosno potencijalno je za tu dobnu skupinu izgubljeno 20 515,20 godina života (19 875 za nestandardizirane podatke).

Iz navedenog proizlazi da što je faktor korekcije bliže "1", odnosno što je struktura stanovnika iz promatranog razdoblja (u primjerima procjena za 2000.) sličnija standardiziranom stanovništvu, manje su razlike između standardiziranih i nestandardiziranih podataka o potencijalno izgubljenim godinama života.

Primjer 4.

Standardizirane stope potencijalno izgubljenih godine života umrlih između 1 i 75 godina na 100 000 stanovnika, ukupno umrli 2000.

	Broj umrlih (d)			Standardizirane stope na 100 000 stanovnika		
	svega	muški	ženski	svega	muški	ženski
1 - 4	54	32	22	1 930,48	2 229,59	1 615,18
5 - 9	48	32	16	1 297,97	1 690,41	886,36
10 - 14	55	37	18	1 252,20	1 648,66	837,93
15 - 19	161	127	34	3 029,29	4 665,30	1 311,37
20 - 24	230	185	45	3 991,28	6 296,87	1 593,06
25 - 29	245	182	63	4 033,31	5 939,51	2 092,81
30 - 34	278	205	73	3 842,83	5 667,55	2 018,09
35 - 39	454	331	123	5 296,38	7 715,92	2 872,37
40 - 44	812	571	241	7 778,47	10 912,16	4 628,78
45 - 49	1 440	1 045	395	12 054,47	17 243,31	6 711,07
50 - 54	1 804	1 293	511	15 288,13	22 315,19	8 508,28
55 - 59	2 407	1 656	751	16 804,87	24 427,48	9 955,42
60 - 64	4 185	2 814	1 371	19 336,34	28 223,14	11 746,33
65 - 69	6 567	4 107	2 460	19 149,75	27 590,34	12 677,27
70 - 74	7 950	4 327	3 623	10 350,76	14 487,12	7 718,22
Ukupno	26 690	16 944	9 746	8 257,59	11 589,75	5 050,05

Standardizirane stope potencijalno izgubljenih godina života ukazuju na ukupan gubitak od 8 257,59 godina na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 1 do navršene 74 godine. Te su stope za 9,5 godina veće od istih nestandardiziranih stopa (8 248,08). Za mušku su populaciju standardizirane stope veće za 22 godine (11 567,57 nestandardiziranih i 11 589,75 standardiziranih), dok su za žensku populaciju gotovo iste (5 049,60 nestandardiziranih i 5 050,05 standardiziranih).

4.1. Smrtnost populacije u dobi između 1 i 75 godina prema spolu i uzroku smrti

Tablica 8. Umrle osobe stare između 1 i 75 godina prema uzroku smrti¹²⁾ i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Ukupno	sv.	26 690	25 947	25 805	25 951	24 400	128 793	100,0
	m.	16 944	16 596	16 617	16 726	15 735	82 618	100,0
	ž.	9 746	9 351	9 188	9 225	8 665	46 175	100,0
Zarazne i parazitane bolesti	sv.	340	324	335	263	232	1 494	1,2
	m.	223	203	217	161	152	956	1,2
	ž.	117	121	118	102	80	538	1,2
Novotvorine	sv.	8 377	8 345	8 477	8 398	8 323	41 920	32,5
	m.	5 311	5 374	5 355	5 426	5 308	26 774	32,4
	ž.	3 066	2 971	3 122	2 972	3 015	15 146	32,8
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	23	23	21	34	29	130	0,1
	m.	10	14	13	17	12	66	0,1
	ž.	13	9	8	17	17	64	0,1
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	543	480	491	531	487	2 532	2,0
	m.	285	235	256	276	242	1 294	1,6
	ž.	258	245	235	255	245	1 238	2,7
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	326	285	214	240	287	1 352	1,0
	m.	245	224	167	193	224	1 053	1,3
	ž.	81	61	47	47	63	299	0,6
Bolesti živčanog sustava	sv.	293	332	292	303	309	1 529	1,2
	m.	163	192	161	165	171	852	1,0
	ž.	130	140	131	138	138	677	1,5
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	1	1	-	-	2	4	0,0
	m.	-	1	-	-	-	1	0,0
	ž.	1	-	-	-	2	3	0,0
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	11 212	10 932	10 617	10 691	9 462	52 914	41,1
	m.	6 729	6 633	6 623	6 591	5 840	32 416	39,2
	ž.	4 483	4 299	3 994	4 100	3 622	20 498	44,4
Bolesti dišnog sustava	sv.	925	845	938	1 076	1 105	4 889	3,8
	m.	646	588	674	756	787	3 451	4,2
	ž.	279	257	264	320	318	1 438	3,1
Bolesti probavnog sustava	sv.	1 845	1 768	1 762	1 666	1 580	8 621	6,7
	m.	1 265	1 252	1 255	1 133	1 135	6 040	7,3
	ž.	580	516	507	533	445	2 581	5,6
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	2	5	7	5	4	23	0,0
	m.	2	2	4	1	3	12	0,0
	ž.	-	3	3	4	1	11	0,0
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	47	34	32	40	46	199	0,2
	m.	13	8	13	9	12	55	0,1
	ž.	34	26	19	31	34	144	0,3
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	293	225	280	279	223	1 300	1,0
	m.	155	111	141	150	130	687	0,8
	ž.	138	114	139	129	93	613	1,3
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	3	1	4	3	3	14	0,0
	ž.	3	1	4	3	3	14	0,0
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	28	47	42	40	50	207	0,2
	m.	15	27	27	27	24	120	0,1
	ž.	13	20	15	13	26	87	0,2
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi neuvršteni drugamo	sv.	194	176	296	231	203	1 100	0,9
	m.	131	95	182	155	127	690	0,8
	ž.	63	81	114	76	76	410	0,9
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	2 238	2 124	1 997	2 151	2 055	10 565	8,2
	m.	1 751	1 637	1 529	1 666	1 568	8 151	9,9
	ž.	487	487	468	485	487	2 414	5,2

12) Bez uzroka smrti "Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju" (odnosi se na umrli dojenčad).

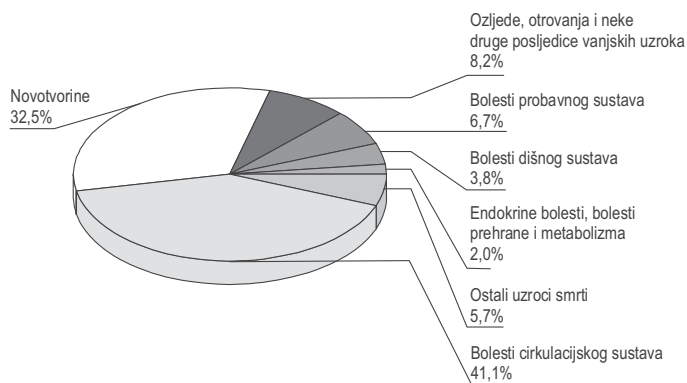
Podaci iskazani u tablici 8. odnose se na umrle prema spolu i uzroku smrti za kontingent populacije stare između 1 i 75 godina. Ovdje treba napomenuti da s obzirom na uzroke smrti nisu iskazani podaci o mortalitetu zbog određenih stanja nastalih u perinatalnom razdoblju, dakle podaci koji se odnose samo na umrlu djecu do 1 godine starosti (uzrok smrti za više od 57% umrle dojenčadi). Premda su kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti uzrok smrti za oko 30% umrle dojenčadi, podaci za taj uzrok smrti iskazuju se u tablici jer je to ujedno i mogući uzrok smrti u svim dobnim skupinama.

Kako je u promatranome petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. ukupno umrlo 252 698 osoba, od toga je 128 793 ili 51% od svih umrlih, umrlo u dobi između 1 i 75 godina života. Gledajući prema spolu, prije 75-e godine umrlo je ukupno 64,5% muškaraca (od 128 111 ukupno umrlih muškaraca) i 37,1% žena (od ukupno 124 587 umrlih žena).

Vrlo je slična struktura u kontingentu umrlih osoba iz promatranoga starosnog kontingenta (od 1 do 75 godina), uz 64,1% umrlih muškaraca (82 618) i 37,9% umrlih žena (46 175).

U grafikonu 21. dan je prikaz udjela umrlih osoba u dobi između 1 i 75 godina života prema uzrocima smrti.

G-21. UDIO UMRILIH U DOBI OD 1 DO 75 GODINA STAROSTI PREMA UZROCIMA SMRTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

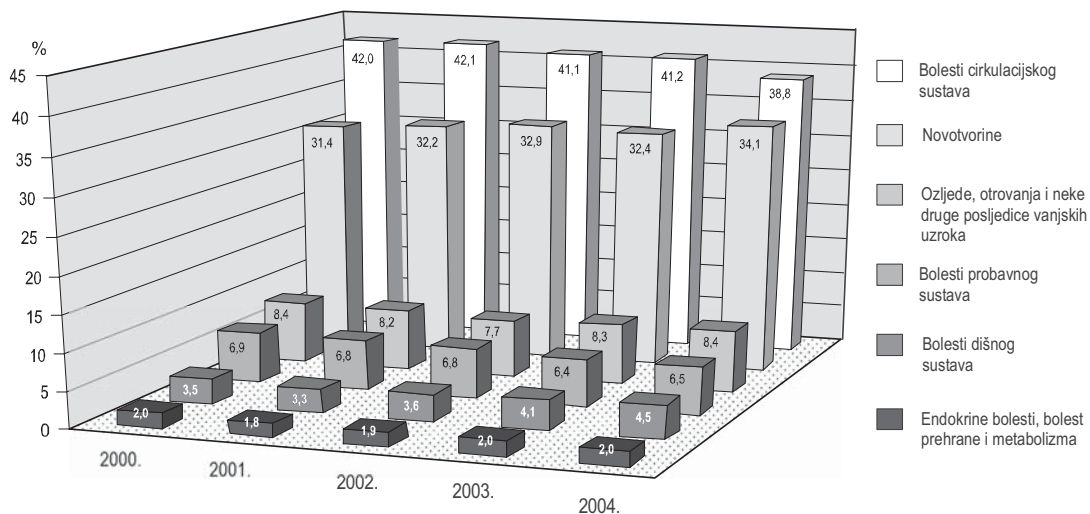

Usporede li se grafikonu 21. i 7. (udio ukupno umrlih prema uzrocima smrti), od bolesti cirkulacijskog sustava ukupno je u promatranom razdoblju umrlo 52,5% hrvatske populacije, dok je navedena bolest prouzročila smrtnost 41,1% populacije u dobi između 1 i 75 godina života. Nešto manje od jedne trećine umrlih (32,5%) promatrane starosne populacije umrlo je smrću izazvanom novotvorinama, dok je udio u smrtnosti od te bolesti u ukupnoj populaciji 24,0%.

Udio smrtnosti od endokrinih bolesti (1,9% za ukupno), bolesti probavnog sustava (4,7% za ukupno) i ozljeda, otrovanja i nekih drugih posljedica vanjskih uzroka ili vanjskih uzroka smrti (5,6% za ukupno) veći je u populaciji od 1 do 75 godina nego što je njihov udio u ukupnoj smrtnosti (2%; 6,7% i 8,2% za dob od 1 do 75 godina). Međutim udio smrtnosti od bolesti dišnog sustava manji je u promatranom populaciji od 1 do 75 godina (3,8%) nego u ukupnoj (4,6%), iz čega proizlazi veća smrtnost od bolesti dišnog sustava u starijoj dobi (75 i više godina).

U grafikonu 22. dan je prikaz udjela umrlih u dobi između 1 i 75 godina života za svaku od kalendarskih godina iz promatranog razdoblja od 2000. do 2004. prema najčešćim uzrocima smrti.

G-22. UDIO UMRILIH OSOBA STARIH IZMEĐU 1 I 75 GODINA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI OD 2000. DO 2004.

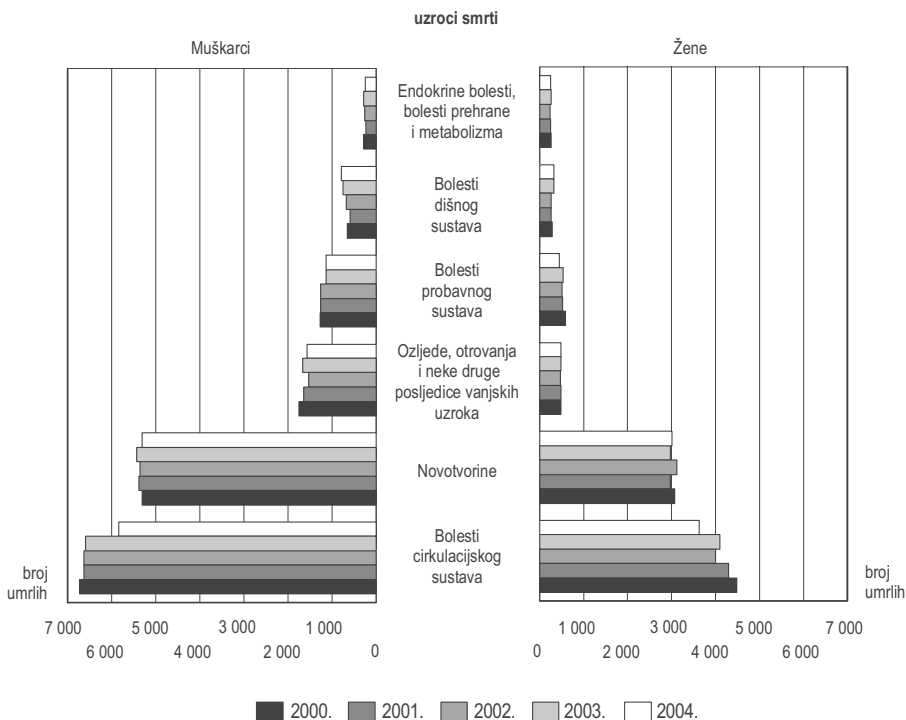
Udio umrlih osoba od bolesti cirkulacijskog sustava u kontinuiranom je padu od 42% u 2000. do 38,8% u 2004. (udio kod ukupno umrlih kretao se od 53,2% do 50,2 za isto razdoblje - vidi grafikon 10.), dok je udio umrlih s uzrokom smrti od novotvorina u kontinuiranom porastu s 31,4% u 2000. na 34,1% u 2004. (za ukupno umrle od 23,3% do 24,9% - vidi grafikon 10.).

Udio umrlih od endokrinih bolesti u pojedinim godinama varira i kreće se oko 2%, dok je od bolesti dišnog sustava smrtnost u porastu s 3,5% u 2000. na 4,5% u 2004., s tim da se smrtnost od tog uzroka za ukupnu populaciju kretala od 4,1% do 5,8%, iz čega ujedno proizlazi porast smrtnosti od bolesti dišnog sustava u starijoj dobi (75 i više godina).

Udio smrtnosti od bolesti probavnog sustava za populaciju u dobi između 1 i 75 godina života nešto je veći od 6% (6,9% u 2000. i 6,5% u 2004.), dok su ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka prouzročile smrtnost za oko 8% promatrane populacije (nešto više od 5% za ukupnu populaciju - grafikon 10.).

U grafikonu 23. dan je prikaz broja umrlih od najčešćih uzroka smrti (isti uzroci smrti kao oni iskazani u grafikonu 22.) za mušku i žensku populaciju (od 1 do 75 godina) za navedene kalendarske godine iz promatranog razdoblja od 2000. do 2004.

**G-23. BROJ UMRILIH OSOBA STARIH IZMEĐU 1 I 75 GODINA PREMA SPOLU I
NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI OD 2000. DO 2004.**

Podaci iskazani u tablici 8., kao i njihov grafički prikaz u grafikonu 23. za pet najčešćih uzroka smrti, ukazuju na veći mortalitet muške populacije u dobi između 1 i 75 godina života za svaku od navedenih kalendarskih godina iz promatranog razdoblja od 2000. do 2004., osim malih razlika za endokrine bolesti u 2001. (235 umrlih muškaraca i 245 umrlih žena) i u 2004. (242 umrli muškarca i 245 umrlih žena).

Bolesti cirkulacijskog sustava i novotvorine su najveći uzroci smrtnosti kako za mušku tako i za žensku populaciju promatrane starosne dobi (od 1 do 75), s tim da se od ukupnog broja umrlih od novotvorina oko 64% odnosi na muškarce, a oko 36% na žene (približno isto u svakoj od promatranih godina), dok je udio umrlih muškaraca od bolesti cirkulacijskog sustava nešto manji i kreće se od 60% do 62%.

Ovdje treba naglasiti da se smrtnost ukupne muške populacije od bolesti novotvorina kretala između 58% i 59%, a od bolesti cirkulacijskog sustava oko 44%.

Udio smrtnosti od bolesti dišnog sustava i od bolesti probavnog sustava za mušku je populaciju oko 70%, a kod vanjskih je uzroka smrti taj udio još veći i kreće se oko 77%.

Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma uzrok su smrti približno jednakog broja muške i ženske populacije u dobi između 1 i 75 godina života, pa je tako, npr. u 2000. udio umrlih muškaraca bio 52,5%, dok je iduće, 2001. taj udio bio 49%, a u 2004. udio je umrlih muškaraca bio 49,7%.

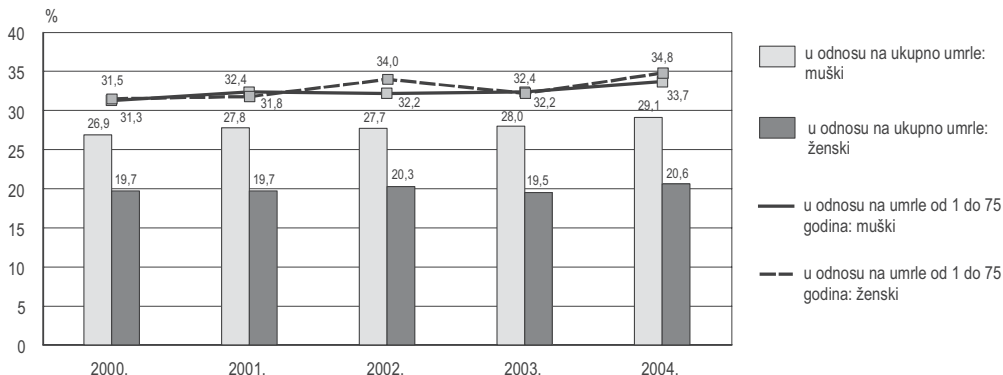
U grafikonima 24. i 25. dan je prikaz udjela umrlih prema spolu za dva najveća uzroka smrti novotvorine (grafikon 24.) i bolesti cirkulacijskog sustava (grafikon 25.).

Udio umrlih muškaraca s uzrokom smrti od novotvorina (grafikon 24.) u odnosu na ukupan broj umrlih muškaraca kretao se od 26,9% u 2000. (6 852 umrli muškarca od novotvorina u odnosu na 25 477 ukupno umrlih muškaraca – tablica 4.), uz stalni porast do 29,1% u 2004. (7 376 umrlih muškaraca od novotvorina u odnosu na 25 307 ukupno umrlih muškaraca), dok se udio smrtnosti žena umrlih s istim uzrokom smrti u odnosu na ukupno umrle žene kretao od 19,7% u 2000. (4 876 umrlih žena od novotvorina u odnosu na 24 769 ukupno umrlih žena) do 20,6% u 2004. (5 032 umrle žene od novotvorina u odnosu na 24 449 ukupno umrlih žena), uz neznatan pad u 2003. (19,5% od 26 056 umrlih žena).

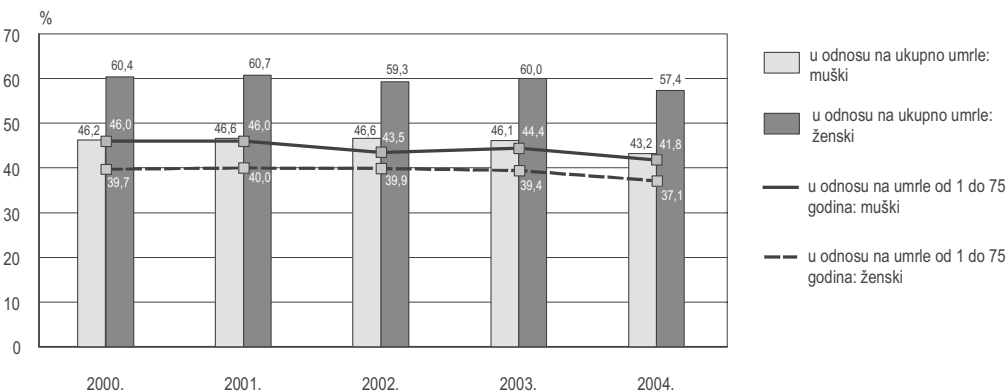
Podaci iskazani u grafikonu 24. zorno prikazuju veću smrtnost mlađe populacije s uzrokom smrti od novotvorina. Tako je 31,4% (5 311 umrlih) od 16 944 ukupno umrlih muškaraca (tablica 8.) u dobi između 1 i 75 godina života umrlo od te bolesti u 2000. (31,4% u odnosu na ukupno umrle muškarce) uz stalnu tendenciju porasta smrtnosti na 33,7% u 2004. (od 15 735 umrlih muškaraca). Za žensku se populaciju udio smrtnosti kretao od 31,5% (3 066 umrlih) u 2000. (9 746 umrlih žena), uz manje oscilacije do 34,8% u 2004. (8 665 umrlih žena).

G-24. UDIO UMRLIH OD NOVOTVORINA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Udio smrtnosti žena od bolesti cirkulacijskog sustava u odnosu na ukupan broj umrlih žena kretao se od 60,4% u 2000. (14 954 umrle žene od bolesti cirkulacijskog sustava u odnosu na 24 769 ukupno umrlih žena tablica 4.), do 60,7% u 2001. (14 852 umrle žene od bolesti cirkulacijskog sustava u odnosu na 24 475 ukupno umrlih žena), zatim slijedi pad na 59,3% u 2002. (14 719 umrlih žena od bolesti cirkulacijskog sustava u odnosu na 24 838 ukupno umrlih žena), porast na 60% u 2003. (15 636 umrlih žena od bolesti cirkulacijskog sustava u odnosu na 26 056 ukupno umrlih žena), te pad na 57,4% u 2004. (14 028 umrlih žena od bolesti cirkulacijskog sustava u odnosu na 24 449 ukupno umrlih žena). Kod muške se populacije smrtnost kretala oko 46% (11 758 umrlih muškaraca od bolesti cirkulacijskog sustava u odnosu na 25 477 ukupno umrlih muškaraca) u 2000., slijedi pad na 43,2% u 2004. (10 931 umrli muškarac od bolesti cirkulacijskog sustava u odnosu na 25 307 ukupno umrlih muškaraca - grafikon 25.).

G-25. UDIO UMRLIH OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Za razliku od udjela umrlih od novotvorina, smrtnost od bolesti cirkulacijskog sustava i kod osoba muške i ženske populacije koje su umrle u dobi između 1 i 75 godina života u tendenciji je opadanja i ujedno je udio manji nego za ukupan broj umrlih.

Udio muškaraca umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava u tom se starosnom kontingentu (tablica 8.) kretao oko 40% u odnosu na ukupan broj umrlih muškaraca te dobi (pad na 37,1% - 5 840 umrlih muškaraca u 2004.), dok se udio umrlih žena u istome starosnom kontingentu kretao oko 46% (4 483 i 4 299 umrlih žena) u 2000. i 2001., pad na 43,5% (3 994 umrle žene) u 2002., zatim porast na 44,4% (4 100 umrlih žena) u 2003. i pad u 2004. na 41,8% (3 622 umrle žene).

4.2. Potencijalno izgubljene godine života prema uzrocima smrti i spolu

Tablica 9. Potencijalno izgubljene godine života za osobe umrle u dobi između 1 i 75 godina prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno	prosjeak
Ukupno	sv.	342 518,00	331 326,50	323 410,50	322 026,50	302 328,00	1 621 609,50	324 317,00
	m.	235 724,00	229 790,00	224 241,00	222 777,50	208 271,50	1 120 804,00	224 139,00
	ž.	106 794,00	101 536,50	99 169,50	99 249,00	94 056,50	500 805,50	100 178,00
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	5 603,00	5 083,50	5 005,00	3 842,50	3 424,50	22 958,50	4 636,00
	m.	3 997,00	3 292,00	3 605,50	2 647,50	2 409,50	15 951,50	3 206,50
	ž.	1 606,00	1 791,50	1 399,50	1 195,00	1 015,00	7 007,00	1 429,50
Novotvorine	sv.	104 729,50	104 382,50	105 116,50	101 007,50	101 577,50	516 813,50	103 410,50
	m.	65 891,50	66 646,50	65 624,50	64 028,50	62 692,50	324 883,50	65 025,00
	ž.	38 838,00	37 736,00	39 492,00	36 979,00	38 885,00	191 930,00	38 385,50
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	312,50	277,50	347,50	778,50	512,00	2 228,00	429,50
	m.	130,00	165,00	227,50	427,00	254,50	1 204,00	215,00
	ž.	182,50	112,50	120,00	351,50	257,50	1 024,00	214,50
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	5 057,50	5 124,00	4 621,50	5 521,50	4 477,00	24 801,50	5 081,50
	m.	3 027,50	2 852,00	2 654,50	3 029,50	2 544,50	14 108,00	2 882,00
	ž.	2 030,00	2 272,00	1 967,00	2 492,00	1 932,50	10 693,50	2 199,50
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	5 300,00	4 527,50	4 000,00	4 645,00	5 517,50	23 990,00	4 815,00
	m.	4 527,50	4 025,00	3 467,50	4 127,50	4 730,00	20 877,50	4 130,00
	ž.	772,50	502,50	532,50	517,50	787,50	3 112,50	685,00
Bolesti živčanog sustava	sv.	5 541,00	6 552,00	5 398,50	5 845,50	5 391,00	28 728,00	5 783,00
	m.	3 516,00	4 393,50	3 132,50	3 540,50	3 212,00	17 794,50	3 474,00
	ž.	2 025,00	2 158,50	2 266,00	2 305,00	2 179,00	10 933,50	2 309,00
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	27,50	2,50	-	-	40,00	70,00	14,00
	m.	-	2,50	-	-	-	2,50	0,50
	ž.	27,50	-	-	-	40,00	67,50	13,50
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	107 853,00	103 889,00	99 622,00	99 682,00	88 330,00	499 376,00	99 866,50
	m.	71 572,00	70 597,50	69 282,00	68 322,00	61 250,00	341 023,50	68 172,00
	ž.	36 281,00	33 291,50	30 340,00	31 360,00	27 080,00	158 352,50	31 694,50
Bolesti dišnog sustava	sv.	8 742,00	8 886,50	9 589,00	9 948,50	9 237,50	46 403,50	9 356,50
	m.	6 374,50	6 039,50	7 304,00	7 149,50	6 612,50	33 480,00	6 674,50
	ž.	2 367,50	2 847,00	2 285,00	2 799,00	2 625,00	12 923,50	2 682,00
Bolesti probavnog sustava	sv.	26 656,00	25 835,00	25 229,00	23 015,00	21 630,00	122 365,00	24 444,50
	m.	19 296,50	19 815,00	18 892,00	16 597,50	16 442,50	91 043,50	18 179,50
	ž.	7 359,50	6 020,00	6 337,00	6 417,50	5 187,50	31 321,50	6 265,00
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	25,00	82,50	82,50	57,50	35,00	282,50	56,50
	m.	25,00	25,00	65,00	27,50	32,50	175,00	35,00
	ž.	-	57,50	17,50	30,00	2,50	107,50	21,50
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	907,50	550,00	520,00	530,00	630,00	3 137,50	670,00
	m.	242,50	155,00	262,50	97,50	280,00	1 037,50	247,50
	ž.	665,00	395,00	257,50	432,50	350,00	2 100,00	422,50
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	2 967,50	2 202,50	2 580,00	3 007,00	2 107,50	12 864,50	2 545,00
	m.	1 812,50	1 257,50	1 507,50	1 620,00	1 215,00	7 412,50	1 437,50
	ž.	1 155,00	945,00	1 072,50	1 387,00	892,50	5 452,00	1 107,50
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	117,50	37,50	165,00	127,50	127,50	575,00	122,50
	ž.	117,50	37,50	165,00	127,50	127,50	575,00	122,50
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	1 367,00	2 637,00	2 173,50	1 705,00	2 025,00	9 907,50	1 961,50
	m.	702,00	1 580,50	1 492,50	1 189,50	1 016,00	5 980,50	1 221,00
	ž.	665,00	1 056,50	681,00	515,50	1 009,00	3 927,00	740,50
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	3 014,00	2 699,50	4 698,00	4 666,50	2 602,00	17 680,00	3 464,00
	m.	2 172,00	1 772,00	3 193,50	3 237,00	1 867,00	12 241,50	2 414,50
	ž.	842,00	927,50	1 504,50	1 429,50	735,00	5 438,50	1 049,50
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	64 297,50	58 557,50	54 262,50	57 647,00	54 664,00	289 428,50	57 864,50
	m.	52 437,50	47 171,50	43 530,00	46 736,50	43 713,00	233 588,50	46 664,00
	ž.	11 860,00	11 386,00	10 732,50	10 910,50	10 951,00	55 840,00	11 200,50

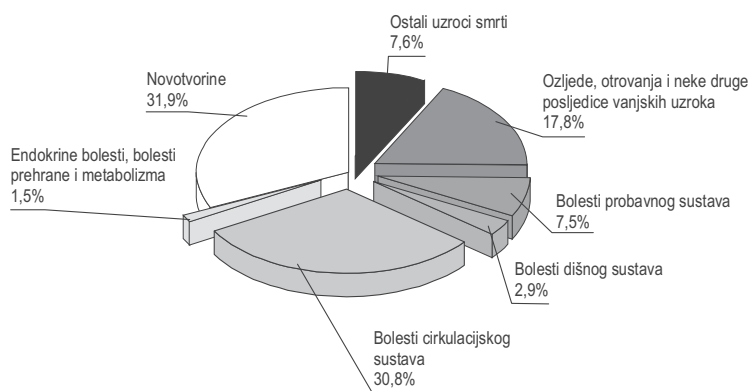
Kako prerana smrtnost utječe na potencijalno izgubljene godine života, pokazuje i podatak o gubitku od 1 621 609,5 potencijalnih godina života u petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. (tablica 9.). Drugim riječima, to znači da se godišnje prosječno izgubi 324 317 godina. Ovdje treba naglasiti kako ipak dolazi do postupnog smanjenja toga potencijalnog gubitka od 342 518 u 2000. do 302 328 godina života u 2004., odnosno do pada za 11,7%, velikim dijelom i zbog pada gubitka od bolesti cirkulacijskog sustava (pad za 18,1%).

Od ukupno potencijalno izgubljenih godina života na muškarce se odnosi 1 120 804 ili 69,1% i 500 805,5 godina ili 30,9% na žene. Prosječno je u tom razdoblju potencijalno izgubljeno 224 139 godina za mušku i 100 178 godina za žensku populaciju.

Usporedi li se taj podatak o broju potencijalno izgubljenih godina života, odnosno gubitak za mušku i žensku populaciju s podatkom o udjelu ukupno umrlih prema spolu, od 252 698 umrlih osoba 50,7% odnosi se na muškarce i 49,3% na žene, a s obzirom na analitičku vrijednost pokazatelja o potencijalno izgubljenim godinama života, više nego dvostruko (2,2 puta) je veći gubitak zbog prerane smrtnosti za mušku populaciju.

U grafikonu 26. dan je prikaz udjela potencijalno izgubljenih godina života prema uzrocima smrti ukupno za cijelo razdoblje od 2000. do 2004.

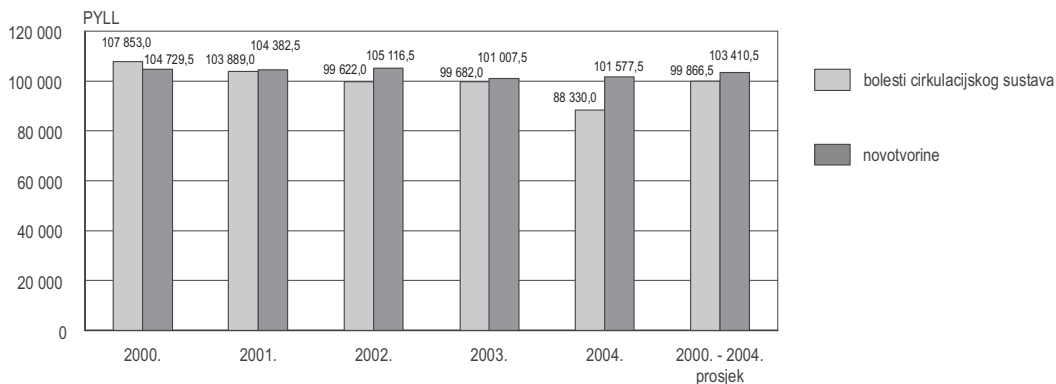
G-26. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA PREMA UZROCIMA SMRTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Ako se usporede udjeli o potencijalno izgubljenim godinama života prema uzrocima smrti (grafikon 26.) i udjeli umrlih osoba u dobi između 1 i 75 godina života od istih uzroka smrti (grafikon 21.), dolazi se do saznanja da je od uzroka smrti od novotvorina umrlo 32,5% promatrane populacije, a od bolesti cirkulacijskog sustava umrlo ih je 41,1%. Udjeli o potencijalno izgubljenim godinama života za ta su dva uzroka smrti približno jednaki. Bolesti cirkulacijskog sustava izazvale su potencijalni gubitak od 499 376 godina života ili 30,8% od ukupnog gubitka, dok je nešto veći potencijalni gubitak prouzročen novotvorinama i to od 516 813,5 potencijalnih godina života ili 31,9%.

Podaci o umrlima (tab. 4.) pokazuju da je broj umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava gotovo dvostruko veći od broja umrlih s uzrokom smrti od novotvorina. Podaci u tab. 9. i slikovit prikaz u grafikonu 27. ukazuju na približno isti gubitak u potencijalnim godinama života za svaki od tih uzroka smrti u 2000. i 2001., dok je u preostalim godinama iz promatranog razdoblja potencijalno veći gubitak umrlih s uzrokom smrti od novotvorina.

G-27. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA UMRLIH OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA I NOVOTVORINA OD 2000. DO 2004.

Zbog novotvorina potencijalno je izgubljeno u 2000. godini 104 729,5 godina života, a zbog bolesti cirkulacijskog sustava izgubljene su iste godine 107 853 godine života. Premda dolazi do pada u gubitku potencijalnih godina života za oba uzroka smrti, u 2004. taj je gubitak zbog novotvorina bio 101 577,5 godina života, a zbog bolesti cirkulacijskog sustava izgubljeno je 88 330 godina života. Pad u gubitku potencijalnih godina života zbog novotvorina u 2004. u odnosu na 2000. iznosio je 3%, dok je zbog bolesti cirkulacijskog sustava taj pad bio 22,1%.

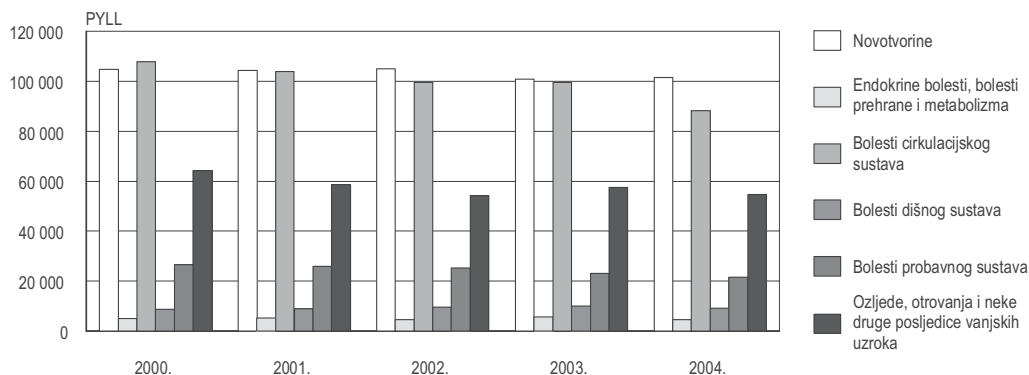
Rezultat ovakvog stanja posljedica su više frekvencije umrlih zbog novotvorina u mlađim dobnim skupinama, nego što je to kod umrlih zbog bolesti cirkulacijskog sustava.

Tako su npr. u 2004. u dobnj skupini „1 4“ novotvorine uzrok smrti kod 10-ero djece, u dobnj skupini "5 9" za njih 12, dok istovremeno nema umrle djece zbog bolesti cirkulacijskog sustava, ili npr. u dobnj skupini "45 49" zbog novotvorina umrlo je 475 osoba, a zbog bolesti cirkulacijskog sustava njih 343. Prema objašnjenju u poglavlju 4. (primjer 1.) podatak o preostalim godinama (a_i) s kojim se množi frekvencija (broj) umrlih (d_i) veći je u mlađim dobnim skupinama jer bi preostalo i više godina da je osoba doživjela prosječnu starost od 75 godina, odnosno za dobnu skupinu "1 4" a_i 72, a za dobnu skupinu "45 49" a_i 27,5.

Dok su ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka smrti za cijelo promatrano razdoblje od 2000. do 2004. prouzročile smrt za 8,2% populacije u dobi između 1 i 75 godina života, njihov je udio u ukupnom gubitku 17,8% za isto razdoblje.

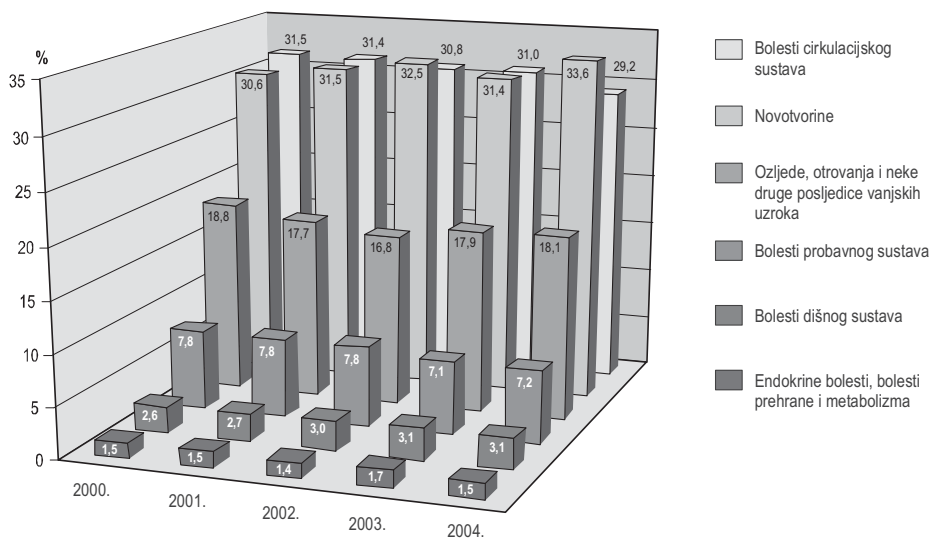
U grafikonu 28. dan je prikaz o potencijalno izgubljenim godinama života prema najčešćim uzrocima smrti za svaku od kalendarskih godina iz razdoblja od 2000. do 2004.

G-28. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI OD 2000. DO 2004.

Prikaz udjela o potencijalno izgubljenim godinama života prema najčešćim uzrocima smrti (kao i u grafikonu 28.) za svaku od godina iz razdoblja od 2000. do 2004. dan je u grafikonu 29.

G-29. UDJELI POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI OD 2000. DO 2004.

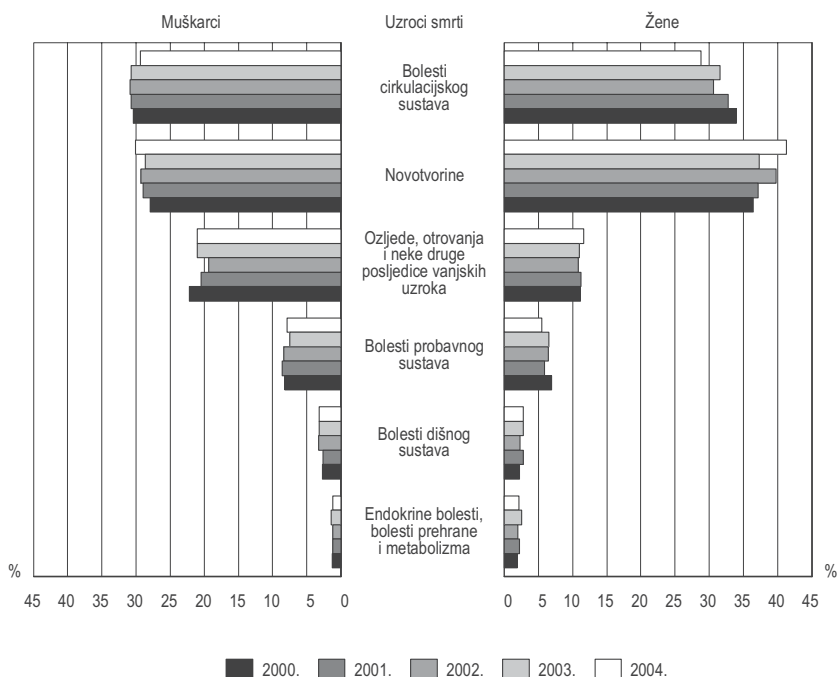

Udio potencijalno izgubljenih godina života od bolesti cirkulacijskog sustava kretao se od 31,5% u 2000., uz tendenciju pada do 29,2% u 2004., dok se istovremeno udio umrlih osoba od tog uzroka smrti kretao od 42% do 38,8% (grafikon 22.) za populaciju u dobi između 1 i 75 godina života, za koju se dob ujedno i računa taj analitički pokazatelj o potencijalno izgubljenim godinama života.

Novotvorine kao uzrok smrti u kontinuiranom su porastu kako za ukupnu populaciju (od 23,3% u 2000. do 24,9% u 2004.), tako i za kontingent u dobi između 1 i 75 godina života (od 31,4% u 2000. do 34,1% u 2004.), pa je time i njihov udio u potencijalno izgubljenim godinama života u stalnom porastu od 30,6% u 2000. do 33,6% u 2004. (osim 2003. kada je njihov udio bio 31,4%).

U grafikonu 30. dan je prikaz udjela o potencijalno izgubljenim godinama života prema najčešćim uzrocima smrti za mušku i žensku populaciju, i to za svaku godinu iz razdoblja od 2000. do 2004. Udio (%) prema spolu se odnosi na potencijalno izgubljene godine života posebno za mušku, odnosno žensku populaciju.

G-30. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI I SPOLU OD 2000. DO 2004.

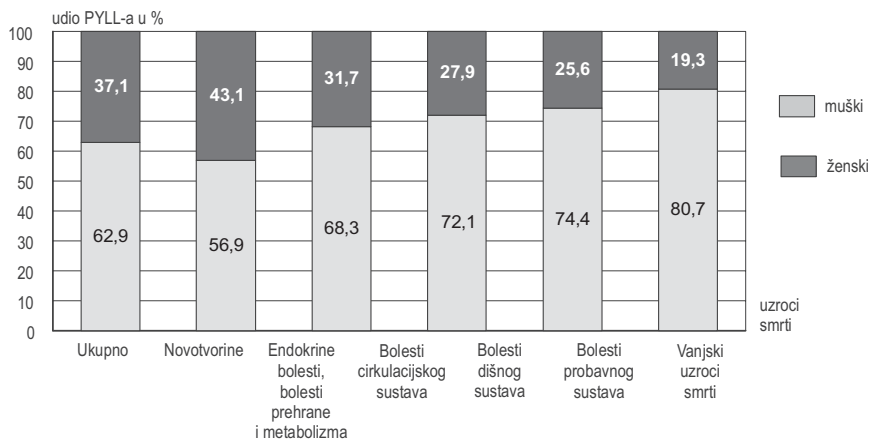
Novotvorine i bolesti cirkulacijskog sustava kao najučestaliji uzroci smrti, ujedno i najviše pridonose potencijalnom gubitku godina života i za mušku i za žensku populaciju. Za cijelo promatrano razdoblje od 2000. do 2004. udio potencijalno izgubljenih godina života s uzrokom smrti od novotvorina za muškarce bio je 29% (324 883,5 potencijalno izgubljenih godina života u odnosu na 1 120 804 ukupno potencijalno izgubljenih godina života za muškarce) i 38,3% za žene (191 930 potencijalno izgubljenih godina života u odnosu na 500 805,5 ukupno potencijalno izgubljenih godina života za žene).

Za umrle od bolesti cirkulacijskog sustava udio potencijalno izgubljenih godina života za muškarce je bio 30,4% (341 023,5 izgubljenih godina života) i 31,6% (158 352,5 izgubljenih godina života) za žene.

Zbog ozljeda, otrovanja i drugih posljedica vanjskih uzroka smrti (vanjski uzroci smrti), kao trećega najvećeg uzroka potencijalno izgubljenih godina života, izgubljeno je 289 428,5 godina života (17,9% u odnosu na ukupno), od čega se 233 588,5 potencijalnih godina odnosi na muškarce ili 20,8%, a 55 840 potencijalnih godina ili 11,2% na žene (u odnosu na ukupno izgubljene godine života muškaraca, odnosno žena).

U grafikonu 31. dan je prikaz udjela potencijalno izgubljenih godina života za promatrane najčešće uzroke smrti za cijelo promatrano razdoblje od 2000. do 2004. prema spolu.

G-31. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI I SPOLU ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Slikovit prikaz najčešćih uzroka potencijalno izgubljenih godina života prema spolu (grafikon 31.) ukazuje na to da je u gotovo svim izabranim uzrocima smrti u ukupnom gubitku s udjelom preko 60% sudjeluje muška populacija, osim u endokrinim bolestima, bolestima prehrane i metabolizma (56,9%).

Slično endokrinim bolestima (podaci u tablici 9.), ali s većim udjelom muške populacije, duševni poremećaji i poremećaji ponašanja za promatrano razdoblje uzrok su 23 990 potencijalno izgubljenih godina života, i to 20 877,5 godina života ili 87% za muškarce i 3 112,5 godina života za žene.

Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi neuvršteni drugamo, uzrok su potencijalnog gubitka od 17 680 godina života (12 241,5 godina ili 69,2% za muškarce i 5 438,5 godina ili 30,8% za žene), dok su bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa prouzročile gubitak od 12 864,5 godina života, od čega se 7 412,5 godina odnosi na muškarce (57,6%), a 5 452 godine (42,4%) na žene.

Dok su u tablici 9. iskazani podaci o potencijalno izgubljenim godinama života prema skupinama uzroka smrti i spolu, u tablici 9a. iskazani su podaci o prosječno izgubljenim godinama života promatranog razdoblja, a rezultati su potencijalno izgubljenih godina života i broja umrlih osoba starosnog kontingenta od 1 do 75 godina (vidi objašnjenje uz primjer 1. u uvodnom dijelu poglavlja 4.).

Tablica 9a. Prosječno izgubljene potencijalne godine života za osobe umrle u dobi između 1 i 75 godina prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	12,83	12,77	12,53	12,41	12,39	12,59
	m.	13,91	13,85	13,49	13,32	13,24	13,57
	ž.	10,96	10,86	10,79	10,76	10,85	10,85
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	16,48	15,69	14,94	14,61	14,76	15,37
	m.	17,92	16,22	16,62	16,44	15,85	16,69
	ž.	13,73	14,81	11,86	11,72	12,69	13,02
Novotvorine	sv.	12,50	12,51	12,40	12,03	12,20	12,33
	m.	12,41	12,40	12,25	11,80	11,81	12,13
	ž.	12,67	12,70	12,65	12,44	12,90	12,67
Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	13,59	12,07	16,55	22,90	17,66	17,14
	m.	13,00	11,79	17,50	25,12	21,21	18,24
	ž.	14,04	12,50	15,00	20,68	15,15	16,00
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	9,31	10,68	9,41	10,40	9,19	9,80
	m.	10,62	12,14	10,37	10,98	10,51	10,90
	ž.	7,87	9,27	8,37	9,77	7,89	8,64

Tablica 9a. Prosječno izgubljene potencijalne godine života za osobe umrle u dobi između 1 i 75 godina prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	16,26	15,89	18,69	19,35	19,22	17,74
	m.	18,48	17,97	20,76	21,39	21,12	19,83
	ž.	9,54	8,24	11,33	11,01	12,50	10,41
Bolesti živčanog sustava	sv.	18,91	19,73	18,49	19,29	17,45	18,79
	m.	21,57	22,88	19,46	21,46	18,78	20,89
	ž.	15,58	15,42	17,30	16,70	15,79	16,15
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	27,50	2,50	-	-	20,00	17,50
	m.	-	2,50	-	-	-	-
	ž.	27,50	-	-	-	20,00	22,50
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	9,62	9,50	9,38	9,32	9,34	9,44
	m.	10,64	10,64	10,46	10,37	10,49	10,52
	ž.	8,09	7,74	7,60	7,65	7,48	7,73
Bolesti dišnog sustava	sv.	9,45	10,52	10,22	9,25	8,36	9,49
	m.	9,87	10,27	10,84	9,46	8,40	9,70
	ž.	8,49	11,08	8,66	8,75	8,25	8,99
Bolesti probavnog sustava	sv.	14,45	14,61	14,32	13,81	13,69	14,19
	m.	15,25	15,83	15,05	14,65	14,49	15,07
	ž.	12,69	11,67	12,50	12,04	11,66	12,14
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	12,50	16,50	11,79	11,50	8,75	12,28
	m.	12,50	12,50	16,25	27,50	10,83	14,58
	ž.	-	19,17	5,83	7,50	2,50	9,77
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	19,31	16,18	16,25	13,25	13,70	15,77
	m.	18,65	19,38	20,19	10,83	23,33	18,86
	ž.	19,56	15,19	13,55	13,95	10,29	14,58
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	10,13	9,79	9,21	10,78	9,45	9,90
	m.	11,69	11,33	10,69	10,80	9,35	10,79
	ž.	8,37	8,29	7,72	10,75	9,60	8,89
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	39,17	37,50	41,25	42,50	42,50	41,07
	ž.	39,17	37,50	41,25	42,50	42,50	41,07
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	48,82	56,11	51,75	42,63	40,50	47,86
	m.	46,80	58,54	55,28	44,06	42,33	49,84
	ž.	51,15	52,83	45,40	39,65	38,81	45,14
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	15,54	15,34	15,87	20,20	12,82	16,07
	m.	16,58	18,65	17,55	20,88	14,70	17,74
	ž.	13,37	11,45	13,20	18,81	9,67	13,26
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	28,73	27,57	27,17	26,80	26,60	27,40
	m.	29,95	28,82	28,47	28,05	27,88	28,66
	ž.	24,35	23,38	22,93	22,50	22,49	23,13

U cijelome promatranom razdoblju od 2000. do 2004. zbog prerane je smrtnosti osoba umrlih u dobi od 1 do 75 godina prosječno izgubljeno 12,6 godina života za promatrani starosni kontingent, odnosno za 128 793 umrle osobe prije navršenih 75 godina života za 12,6 godina skraćeno im je prosječno očekivano trajanje života (75 godina).

Kod muške je populacije skraćeno prosječno trajanje života za 13,6 godina (za 82 618 umrlih muškaraca), dok je za žene to skraćeno nešto manje i iznosilo je 10,9 godina (za 46 175 žena) umrlih u dobi od 1 do 75 godina.

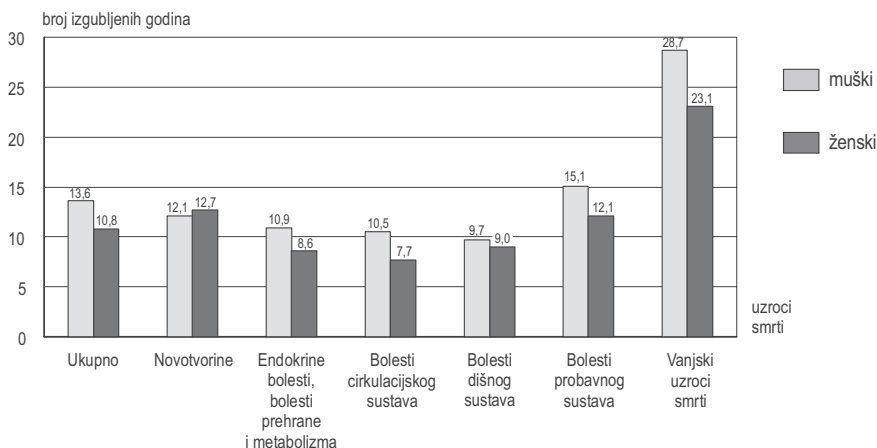
Iz tablice 9a. vidljiv je najveći gubitak, odnosno skraćeno prosječno trajanje života od 47,9 godina (49,8 za muškarce i 45,1 za žene) od kongenitalnih malformacija, deformiteta i kromosomskih abnormalnosti. Međutim ovdje treba imati u vidu da je to bio uzrok smrti za samo 207 osoba promatrane dobi (120 muških i 87 ženskih osoba), s tim da je 84-ero djece umrlo u dobi od 1 do 14 godina (1 4: 60; 5 9: 16 i 10 14: 8), od čega su 53 dječaka i 31 djevojčica.

Trudnoća, porođaj i babinje kao uzrok smrti skratile su prosječno trajanje života za 41,1 godinu, i to za 14 žena umrlih u dobi između 20 i 50 godina.

U grafikonu 31a. dan je prikaz prosječno izgubljenih godina za najčešće uzroke smrti (iskazani u grafikonu 31.) u razdoblju od 2000. do 2004., i to prema spolu.

G-31a. PROSJEČNO IZGUBLJENE POTENCIJALNE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH U DOBI OD 1 DO 75 GODINA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI I SPOLU ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Iako su bolesti cirkulacijskog sustava najveći uzrok smrtnosti populacije u dobi od 1 do 75 godina (za promatrano razdoblje ukupno umrlih 52 914 ili 41,1%), one su izazvale skraćenje prosječnog trajanja života za 9,4 potencijalne godine (10,5 za muškarce i 7,7 za žene). Istovremeno su novotvorine s udjelom od 32,5% umrlih promatranoga starosnog kontingenta (41 920 umrlih osoba), izazvale skraćenje prosječnog trajanja života za 12,3 potencijalne godine (12,1 za muškarce i 12,7 za žene). Najveće skraćenje prosječnog trajanja života umrlih u dobi od 1 do 75 godina izazvano je vanjskim uzrocima smrti (ozljede, otrovanja i druge posljedice vanjskih uzroka smrti). Tako su u razdoblju od 2000. do 2004. zbog prerane smrti izazvane vanjskim uzrocima za svaku od umrlih osoba prosječno izgubljene 27,4 potencijalne godine života, odnosno za 10 565 prerano umrlih osoba prije navršenih 75 godina za 27,4 godine skraćeno je prosječno očekivano trajanje života - 75 godina (28,7 godina za muškarce i 23,1 godina za žene).

Zbog zaraznih i parazitarne bolesti u promatranom razdoblju od 2000. do 2004. skraćenje se prosječnog trajanja života kretalo između 15 i 16 potencijalnih godina života za ukupnu populaciju, dok je za mušku nešto veće, i kretalo se između 16 i 18 godina.

U okviru ovog uzroka smrti za ukupnu populaciju između 30% i 40% smrtnosti odnosi se na tuberkulozu (šifre od A15 do A19 prema MKB - 10), dok je taj udio nešto veći za umrle u dobi od 1 do 75 godina života, s naglaskom na to da je u pojedinim godinama smrtnost muške populacije gotovo dvostruko veća od smrtnosti žena od istog uzroka smrti (tuberkuloza). Smrtnost se od tuberkuloze u promatranom razdoblju javlja od 25. godine života nadalje, premda se po jedan slučaj smrtnosti javlja i nekim godinama i u ranijoj dobi (5 - 9 godina u 2001.; 1 - 4 godine u 2002.; 10 - 14 godina u 2003. i 20 - 24 godine u 2004.).

Najveće skraćenje prosječnog trajanja života osoba umrlih u dobi od 1 do 75 godina izazvano tuberkulozom bilo je u 2000. (gubitak od 17,3 potencijalne godine života) uz tendenciju pada na gubitak od 14 potencijalnih godina života u 2004. U 2000. čak je 73,4% osoba s tim uzrokom smrti (tuberkulozom) umrlo u dobi od 1 do 75 godina (64,5% u 2004.) uz to da je najviše osoba od tuberkuloze umrlo u 2002. (181 osoba od čega 121 ili 66,9% u dobi od 1 do 75 godina). Za mušku se populaciju skraćenje prosječnog trajanja života kretalo između 18 (u 2000. i 2002.) i 15 potencijalnih godina života (u 2004.), dok se za žene to skraćenje kretalo između 11 (u 2002.) i 15 potencijalnih godina života (u 2000.).

Smrtnost izazvana duševnim poremećajima i poremećajima ponašanja uzrok je sve većeg skraćanja prosječnog trajanja života osoba umrlih u dobi od 1 do 75 godina (odnosi se na osobe umrle od navedenog uzroka smrti) i u promatranom se razdoblju to skraćenje kretalo od 16 do 19 potencijalnih godina.

U razdoblju od 2000. do 2004. u porastu je uzrok smrti od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih uzimanjem opijata (šifra F11 prema MKB-10) s udjelom od 4% do 10% u odnosu na cijelu skupinu umrlih izazvanih duševnim poremećajima i poremećajima ponašanja, odnosno od 7% do 20% za dob od 1 do 75 godina. Ovdje treba naglasiti da se smrtnost odnosi na populaciju umrlo u dobi između 15 i 45 godina, dakle 100%-tnu smrtnost u promatranom dobi (od 1 do 75 godina starosti).

Ovaj uzrok smrti (duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem opijata šifra F11) izazvao je populaciji umrloj od tog uzroka smrti, skraćenje prosječnog trajanja života, u prosjeku za 45 potencijalnih godina.

4.3. Potencijalno izgubljene godine života prema uzrocima smrti, spolu i starosti

Podaci u nastavku o potencijalno izgubljenim godinama života, koji se odnose na osobe umrle u dobi od 1 do 75 godina života, iskazuju se prema uzrocima smrti, spolu i starosti, i to po petogodišnjim dobnim skupinama.

Tablica 10. Potencijalno izgubljene godine života prema uzroku smrti, spolu i starosti, ukupno za razdoblje od 2000.do 2004.

	Spol	Ukupno	Sta					
			1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	
Ukupno	sv.	1 621 609,5	18 432,0	13 230,0	13 312,5	42 837,5	59 640,0	1
	m.	1 1208 04,0	11 664,0	7 965,0	9 312,5	31 510,0	46 987,5	2
	ž.	500 805,5	6 768,0	5 265,0	4 000,0	11 327,5	12 652,5	3
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	22 958,5	936,0	270,0	250,0	287,5	630,0	4
	m.	15 951,5	504,0	135,0	187,5	115,0	367,5	5
	ž.	7 007,0	432,0	135,0	62,5	172,5	262,5	6
Novotvorine	sv.	516 813,5	3 096,0	3 240,0	2 812,5	4 715,0	5 197,5	7
	m.	324 883,5	1 656,0	2 025,0	1 812,5	2 875,0	2 992,5	8
	ž.	191 930,0	1 440,0	1 215,0	1 000,0	1 840,0	2 205,0	9
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	2 228,0	288,0	-	-	57,5	262,5	10
	m.	1 204,0	144,0	-	-	57,5	210,0	11
	ž.	1 024,0	144,0	-	-	-	52,5	12
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	24 801,5	504,0	337,5	437,5	345,0	315,0	13
	m.	14 108,0	288,0	202,5	187,5	287,5	157,5	14
	ž.	10 693,5	216,0	135,0	250,0	57,5	157,5	15
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	23 990,0	-	-	-	402,5	2 415,0	16
	m.	20 877,5	-	-	-	402,5	2 205,0	17
	ž.	3 112,5	-	-	-	-	210,0	18
Bolesti živčanog sustava	sv.	28 728,0	1 368,0	1 282,5	937,5	1 437,5	2 520,0	19
	m.	17 794,5	792,0	742,5	687,5	977,5	1 575,0	20
	ž.	10 933,5	576,0	540,0	250,0	460,0	945,0	21
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	70,0	-	-	-	-	-	22
	m.	2,5	-	-	-	-	-	23
	ž.	67,5	-	-	-	-	-	24
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	499 376,0	576,0	67,5	687,5	1 782,5	2 730,0	25
	m.	341 023,5	216,0	67,5	437,5	1 437,5	1 942,5	26
	ž.	158 352,5	360,0	-	250,0	345,0	787,5	27
Bolesti dišnog sustava	sv.	46 403,5	576,0	337,5	375,0	690,0	892,5	28
	m.	33 480,0	360,0	67,5	187,5	575,0	630,0	29
	ž.	12 923,5	216,0	270,0	187,5	115,0	262,5	30
Bolesti probavnog sustava	sv.	122 365,0	360,0	67,5	187,5	287,5	525,0	31
	m.	91 043,5	216,0	67,5	62,5	115,0	420,0	32
	ž.	31 321,5	144,0	-	125,0	172,5	105,0	33
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	282,5	-	-	-	-	-	34
	m.	175,0	-	-	-	-	-	35
	ž.	107,5	-	-	-	-	-	36
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	3 137,5	-	67,5	62,5	172,5	210,0	37
	m.	1 037,5	-	67,5	-	115,0	105,0	38
	ž.	2 100,0	-	-	62,5	57,5	105,0	39
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	12 864,5	72,0	-	62,5	230,0	52,5	40
	m.	7 412,5	-	-	62,5	57,5	52,5	41
	ž.	5 452,0	72,0	-	-	172,5	-	42
Trudnoća, porodaj i babinje	sv.	575,0	-	-	-	-	105,0	43
	ž.	575,0	-	-	-	-	105,0	44
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	9 907,5	4 320,0	1 080,0	500,0	920,0	735,0	45
	m.	5 980,5	2 808,0	607,5	312,5	575,0	420,0	46
	ž.	3 927,0	1 512,0	472,5	187,5	345,0	315,0	47
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	17 680,0	720,0	405,0	125,0	920,0	1 365,0	48
	m.	12 241,5	504,0	135,0	62,5	575,0	997,5	49
	ž.	5 438,5	216,0	270,0	62,5	345,0	367,5	50
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	289 428,5	5 616,0	6 075,0	6 875,0	30 590,0	41 685,0	51
	m.	233 588,5	4 176,0	3 847,5	5 312,5	23 345,0	34 912,5	52
	ž.	55 840,0	1 440,0	2 227,5	1 562,5	7 245,0	6 772,5	53

rost

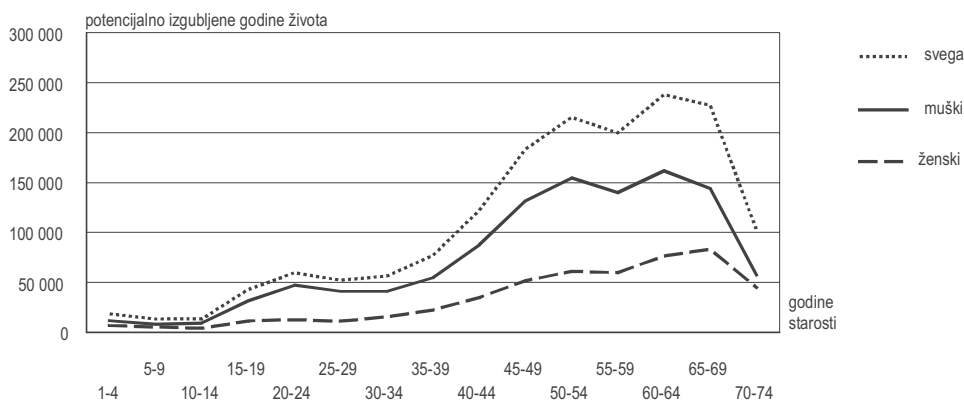
	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74
1	52 107,5	56 440,0	76 987,5	122 200,0	183 315,0	215 347,5	199 780,0	238 150,0	227 355,0	102 475,0
2	41 040,0	41 055,0	54 525,0	87 457,5	131 615,0	154 440,0	139 982,5	161 725,0	144 097,5	57 427,5
3	11 067,5	15 385,0	22 462,5	34 742,5	51 700,0	60 907,5	59 797,5	76 425,0	83 257,5	45 047,5
4	522,5	1 232,5	1 612,5	2 437,5	3 217,5	3 330,0	2 695,0	2 250,0	2 310,0	977,5
5	427,5	977,5	1 275,0	1 690,0	2 502,5	2 677,5	1 767,5	1 475,0	1 320,0	530,0
6	95,0	255,0	337,5	747,5	715,0	652,5	927,5	775,0	990,0	447,5
7	6 840,0	9 605,0	18 712,5	37 667,5	66 522,5	84 870,0	78 242,5	89 400,0	77 235,0	28 657,5
8	3 990,0	4 632,5	8 925,0	20 605,0	40 397,5	55 417,5	51 100,0	59 512,5	51 262,5	17 680,0
9	2 850,0	4 972,5	9 787,5	17 062,5	26 125,0	29 452,5	27 142,5	29 887,5	25 972,5	10 977,5
10	95,0	-	75,0	357,5	247,5	157,5	245,0	125,0	232,5	85,0
11	47,5	-	37,5	162,5	110,0	90,0	157,5	37,5	105,0	45,0
12	47,5	-	37,5	195,0	137,5	67,5	87,5	87,5	127,5	40,0
13	380,0	467,5	675,0	1 267,5	1 705,0	2 362,5	3 325,0	4 962,5	5 310,0	2 407,5
14	190,0	297,5	525,0	812,5	1 182,5	1 597,5	2 030,0	2 687,5	2 565,0	1 097,5
15	190,0	170,0	150,0	455,0	522,5	765,0	1 295,0	2 275,0	2 745,0	1 310,0
16	2 755,0	1 955,0	2 025,0	2 210,0	2 970,0	2 565,0	2 012,5	2 037,5	1 815,0	827,5
17	2 612,5	1 742,5	1 912,5	1 917,5	2 695,0	2 250,0	1 680,0	1 675,0	1 290,0	495,0
18	142,5	212,5	112,5	292,5	275,0	315,0	332,5	362,5	525,0	332,5
19	1 282,5	1 827,5	2 325,0	2 600,0	2 997,5	3 060,0	2 152,5	1 937,5	1 995,0	1 005,0
20	855,0	1 275,0	1 537,5	1 527,5	2 035,0	1 867,5	1 365,0	1 037,5	1 087,5	432,5
21	427,5	552,5	787,5	1 072,5	962,5	1 192,5	787,5	900,0	907,5	572,5
22	-	-	37,5	-	27,5	-	-	-	-	5,0
23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,5
24	-	-	37,5	-	27,5	-	-	-	-	2,5
25	4 275,0	6 672,5	15 075,0	28 860,0	52 415,0	67 455,0	69 300,0	93 950,0	102 442,5	53 087,5
26	2 802,5	4 505,0	11 250,0	22 555,0	40 342,5	50 850,0	50 330,0	63 862,5	62 617,5	27 807,5
27	1 472,5	2 167,5	3 825,0	6 305,0	12 072,5	16 605,0	18 970,0	30 087,5	39 825,0	25 280,0
28	997,5	1 402,5	1 762,5	2 307,5	3 712,5	4 882,5	5 740,0	8 237,5	9 247,5	5 242,5
29	807,5	680,0	1 200,0	1 592,5	2 832,5	3 600,0	4 585,0	6 287,5	6 570,0	3 505,0
30	190,0	722,5	562,5	715,0	880,0	1 282,5	1 155,0	1 950,0	2 677,5	1 737,5
31	902,5	3 060,0	8 175,0	12 837,5	19 442,5	20 767,5	18 427,5	18 887,5	13 785,0	4 652,5
32	760,0	2 210,0	6 412,5	10 367,5	15 290,0	15 952,5	13 580,0	13 650,0	9 157,5	2 782,5
33	142,5	850,0	1 762,5	2 470,0	4 152,5	4 815,0	4 847,5	5 237,5	4 627,5	1 870,0
34	47,5	-	37,5	-	27,5	22,5	35,0	37,5	60,0	15,0
35	47,5	-	-	-	27,5	22,5	35,0	12,5	22,5	7,5
36	-	-	37,5	-	-	-	-	25,0	37,5	7,5
37	142,5	170,0	300,0	325,0	275,0	360,0	332,5	200,0	390,0	130,0
38	47,5	85,0	75,0	32,5	82,5	135,0	87,5	75,0	105,0	25,0
39	95,0	85,0	225,0	292,5	192,5	225,0	245,0	125,0	285,0	105,0
40	190,0	467,5	375,0	975,0	1 292,5	1 507,5	1 697,5	2 287,5	2 317,5	1 337,5
41	95,0	255,0	225,0	617,5	825,0	1 012,5	1 067,5	1 337,5	1 177,5	627,5
42	95,0	212,5	150,0	357,5	467,5	495,0	630,0	950,0	1 140,0	710,0
43	47,5	255,0	75,0	65,0	27,5	-	-	-	-	-
44	47,5	255,0	75,0	65,0	27,5	-	-	-	-	-
45	617,5	255,0	375,0	260,0	275,0	202,5	192,5	75,0	75,0	25,0
46	427,5	127,5	150,0	130,0	137,5	90,0	122,5	37,5	15,0	20,0
47	190,0	127,5	225,0	130,0	137,5	112,5	70,0	37,5	60,0	5,0
48	1 330,0	850,0	1 162,5	1 625,0	1 540,0	1 867,5	1 610,0	1 650,0	1 710,0	800,0
49	997,5	595,0	862,5	1 235,0	1 155,0	1 350,0	1 207,5	1 175,0	997,5	392,5
50	332,5	255,0	300,0	390,0	385,0	517,5	402,5	475,0	712,5	407,5
51	31 682,5	28 220,0	24 187,5	28 405,0	26 620,0	21 937,5	13 772,5	12 112,5	8 430,0	3 220,0
52	26 932,5	23 672,5	20 137,5	24 212,5	22 000,0	17 527,5	10 867,5	8 862,5	5 805,0	1 977,5
53	4 750,0	4 547,5	4 050,0	4 192,5	4 620,0	4 410,0	2 905,0	3 250,0	2 625,0	1 242,5

Od ukupno potencijalno izgubljenih 1 621 609,5 godina života u razdoblju od 2000. do 2004. godine, 18 432 ili 1,1% se odnosi na populaciju u dobi od 1 do 4 godine života. U dobnim skupinama „5-9“ i „10-14“ udio potencijalno izgubljenih godina života bio je 0,8%, slijedi kontinuirani rast, uz male oscilacije, sve do 65 godine. Najveći je gubitak u dobnj skupini „60-64“ godina, gdje je potencijalno izgubljeno 238 150 godina života ili 14,7% u odnosu na ukupno potencijalno izgubljene godine života iz promatranog razdoblja. U dobnj skupini „65-70“ pad je udjela na 14% ili gubitak od 227 355 godina života, slijedi također pad na 6,3% ili gubitak od 102 475 godina života za dob od 70 do 75 godina.

Usporede li se podaci o potencijalno izgubljenim godina života za posljednje dvije starosne skupine, primjećuje se veći gubitak za dob od 65 do 69 godina nego za dob od 70 do 74 godine, iako je veća frekvencija umrlih u mlađoj dobnj skupini "65-69", odnosno za cijelo razdoblje ukupno je umrlo 30 314 osoba starih 65 do 69 godina, a njih 40 990 starih 70 do 74 godine. Taj podatak rezultat je veće razlike preostalih godina (a_i) u mlađoj dobi, jer je za dobnu skupinu „65-69“ a_i 7,5, a za dobnu skupinu „70-74“ a_i 2,5.

U grafikonu 32. dan je prikaz ukupno potencijalno izgubljenih godina života u promatranom razdoblju od 2000. do 2004. prema spolu i starosti.

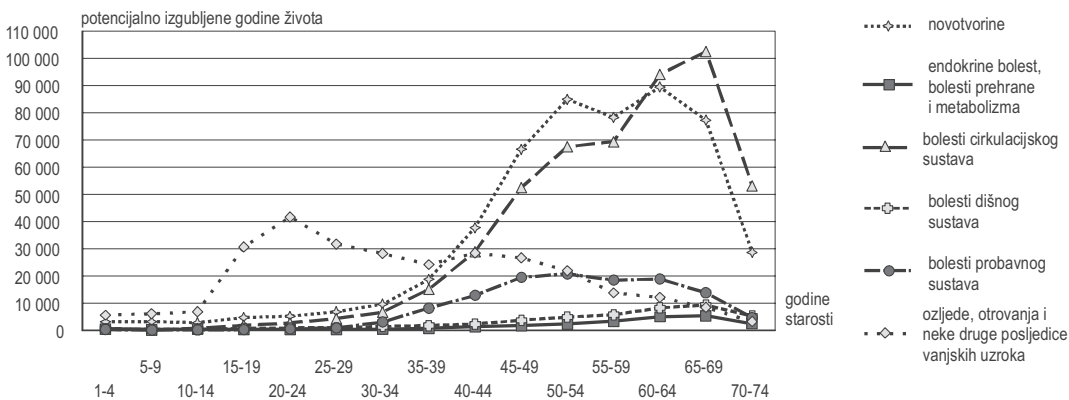
**G-32. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA PREMA SPOLU I STAROSTI
UKUPNO ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.**

Kako se od ukupno potencijalno izgubljenih godina života na mušku populaciju odnosi 1 120 804 (69,1%), a 500 805,5 (30,9%) na žensku populaciju, usporedbom podataka prema starosti za svaku od njih može se zaključiti da je do 9 godina starosti veći udio u gubitku za žensku populaciju. Međutim od 15 do 60 godina veći je udio u gubitku za mušku populaciju. Tako je udio gubitka dobnj skupine „60-64“ za mušku populaciju 14,4%, a 15,3% za žensku populaciju. U starosnoj je skupini „65-69“ za muškarce uz 144 097,5 potencijalno izgubljenih godina života, pad udjela na 12,9%. Za žene je toj starosti najveći udio gubitka (16,6%), odnosno izgubljeno je 83 257,5 godina života. I za muškarce i za žene pad je udjela potencijalno izgubljenih godina života iz posljednjeg okvira promatranih dobnj skupina, odnosno u dobnj skupini "70-74" i to na 5,1% za muškarce i na 9% za žene.

S obzirom na to se da 92,5% potencijalno izgubljenih godina života odnosi na šest najčešćih uzroka smrti skupina (novotvorine; endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma; bolesti cirkulacijskog sustava; bolesti dišnog sustava; bolesti probavnog sustava; vanjski uzroci smrti ili ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka smrti), dok se 7,5% potencijalno izgubljenih godina života odnosi na preostalih trinaest skupina uzroka smrti, u grafikonu 33. dan je prikaz potencijalno izgubljenih godina života prema najčešćim uzrocima smrti za cijelo promatrano razdoblje od 2000. do 2004.

G-33. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI I STAROSTI UKUPNO ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

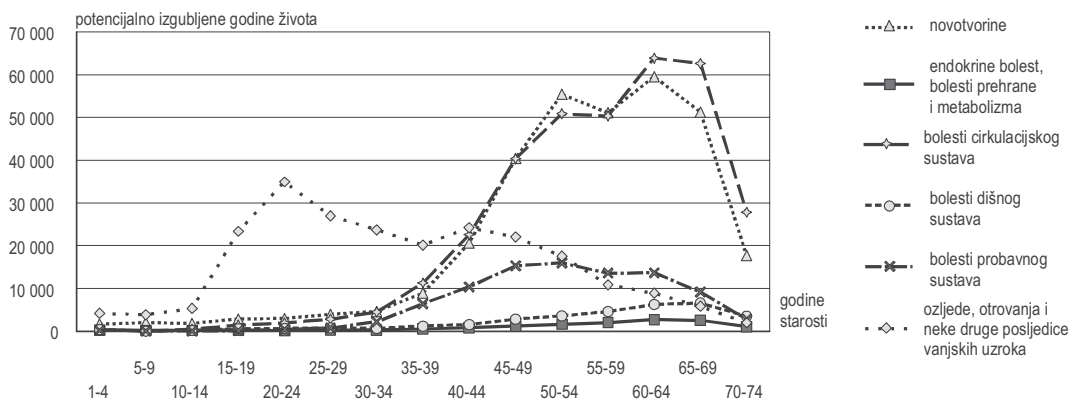

Iz grafikona 33. vidljivo je kretanje potencijalno izgubljenih godina života prema starosti, s tim da intenzivni gubitak s uzrokom smrti od novotvorina započinje nakon 35. godine života uz maksimalnu vrijednost u dobi između 60 i 65 godina života (89 400 potencijalno izgubljenih godina života); od bolesti cirkulacijskog sustava također nakon 35. uz maksimum u dobi između 65 i 70 godina života (102 442,5 potencijalno izgubljenih godina života), dok je od vanjskih uzroka smrti maksimum u dobi između 20 i 25 godina života (a_i 52,5 za tu dobnu skupinu), tj. 41 685 potencijalno izgubljenih godina života ili 14,4% u odnosu na ukupan broj potencijalno izgubljenih godina života (289 428,5).

Gotovo 36% potencijalno izgubljenih godina života od vanjskih uzroka smrti odnosi se na dob između 15 i 30 godina, 54% je gubitak u dobi između 15 i 40 godina života, a između 15 i 50 godina života čak je 73% cjelokupnoga gubitka od tog uzroka smrti.

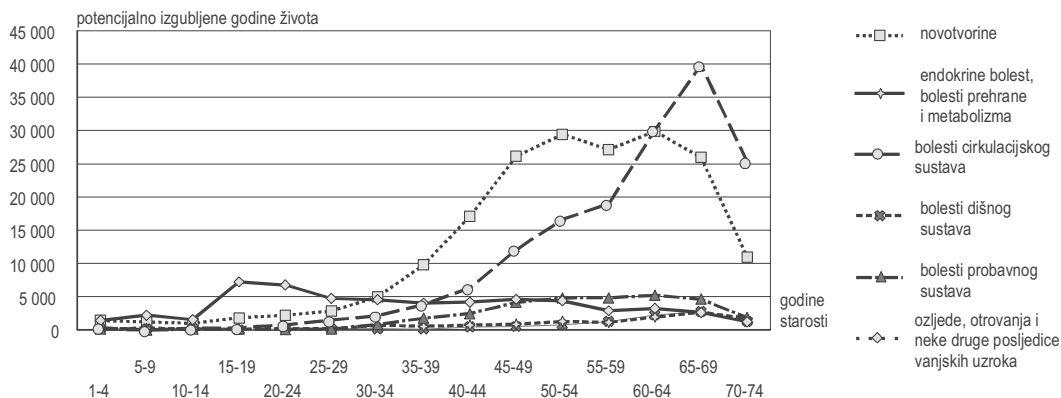
U nastavku su dani prikazi o potencijalno izgubljenim godinama života prema istim, odnosno najčešćim uzrocima smrti kao u grafikonu 33., posebno za mušku (grafikon 34.) i posebno za žensku (grafikon 35.) populaciju, također ukupno za promatrano razdoblje od 2000. do 2004.

G-34. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA MUŠKARACA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI I STAROSTI UKUPNO ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Kod muške je populacije maksimum potencijalno izgubljenih godina života u dobi između 60 i 65 godina života s uzrokom smrti od novotvorina (59 512,5 potencijalno izgubljenih godina života ili 18,3% od ukupnoga potencijalnog gubitka od 324 883,5 godina života od tog uzroka smrti), kao i od bolesti cirkulacijskog sustava (63 862,5 potencijalno izgubljenih godina života ili 18,7% od ukupnoga potencijalnog gubitka od 341 023,5 godina života), a od vanjskih uzroka smrti maksimalni je gubitak u dobi između 20 i 25 godina života (34 912,5 potencijalno izgubljenih godina života ili 14,9% u odnosu na 233 588,5 ukupno potencijalno izgubljenih godina života s tzv. vanjskim uzrokom smrti). Ovdje treba napomenuti da se 75% svih gubitaka od vanjskih uzroka smrti muške populacije odnosi na dob između 15 i 50 godina života.

G-35. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA ŽENA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI I STAROSTI UKUPNO ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

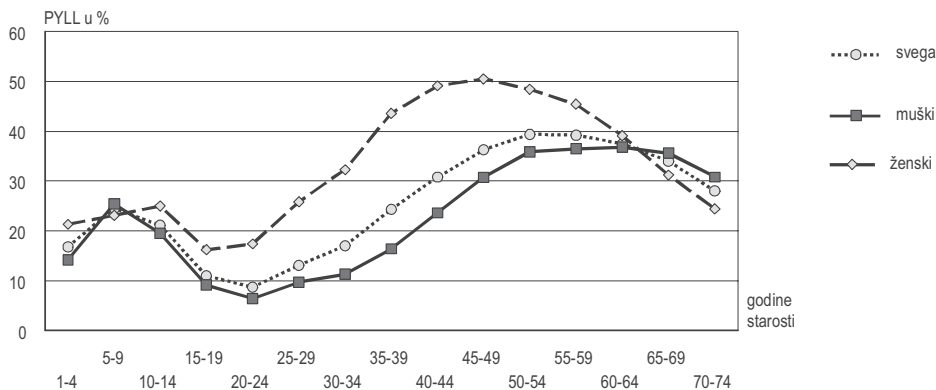
Maksimum potencijalno izgubljenih godina života s uzrokom smrti od novotvorina kod ženske je populacije, kao i kod muške, također u dobi između 60 i 65 godina života (29 887,5 potencijalno izgubljenih godina života ili 15,6% u odnosu na 191 930 ukupno izgubljenih godina života za žene od bolesti novotvorina). Približno je jednak gubitak i u dobi između 50 i 55 godina života (29 452,5 ili 15,3%).

Od bolesti cirkulacijskog sustava kod žena maksimalni je gubitak (39 825 potencijalno izgubljenih godina života) u dobi između 65 i 70 godina života. Taj je gubitak četvrtina sveukupnog gubitka od te bolesti, odnosno 25,1% od ukupnog gubitka od 158 352,5 godine života.

Od vanjskih uzroka smrti maksimalni je gubitak u dobi između 15 i 20 godina života kod ženske populacije (7 245 potencijalno izgubljenih godina života ili 13% od ukupno izgubljenih 55 840 godina života). Dok se kod muške populacije tri četvrtine svih gubitaka od ozljeda, otrovanja i nekih drugih vanjskih uzroka smrti odnose na dob između 15 i 50 godina života, kod žena je za tu dobnu skupinu udio nešto manji i iznosio je 64,8% za cijelo promatrano razdoblje od 2000. do 2004.

Za promatrano petogodišnje razdoblje 31,9% potencijalno izgubljenih godina života odnosi se na uzroke smrti od novotvorina (29% za muškarce i 38,3% za žene), za bolesti cirkulacijskog sustava taj je udio 30,8% (30,4% za muškarce i 31,6% za žene), a na vanjske uzroke smrti odnosi se 17,8% (20,8% za muškarce i 11,2% za žene). U grafikonima 36., 37. i 38. dan je prikaz udjela potencijalno izgubljenih godina života za ta tri najveća uzroka smrti prema godinama starosti i spolu u odnosu na ukupno potencijalno izgubljene godine života.

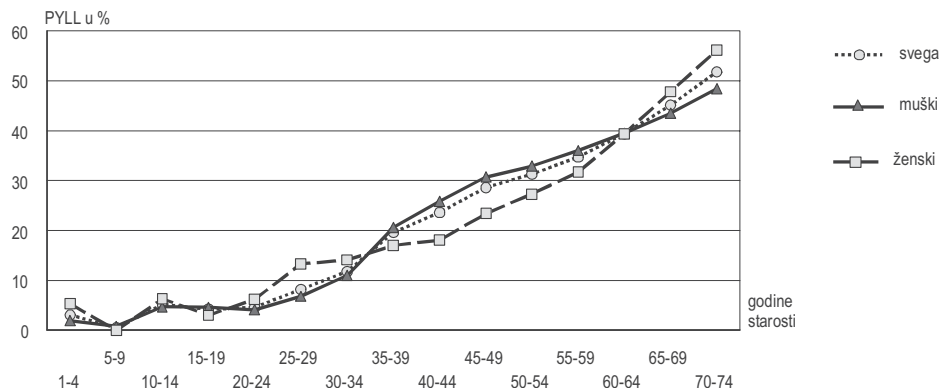
G-36. UUDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA PREMA SPOLU I STAROSTI UKUPNO ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Podaci (grafikon 36. i tablica 10.) ukazuju na to da se za dob između 50 i 55 godina života od 215 347,5 potencijalno izgubljenih godina života, 84 870 ili 39,4% odnosi na uzroke smrti od novotvorina (35,9% od 154 440 potencijalno izgubljenih godina života za muškarce i 48,4% od 60 907,5 potencijalno izgubljenih godina života za žene), te da vrlo slični gubitak od 39,2% (36,5% za muškarce i 45,4% za žene) za dob između 55 i 60 godina života (ukupni gubitak u toj je dobnoj skupini bio 199 780 godina života, 139 982,5 godina života za muškarce i 59 797,5 godina života za žene).

U grafikonu 37. prikazano je kretanje udjela potencijalno izgubljenih godina života od bolesti cirkulacijskog sustava za promatrano razdoblje prema spolu i starosti.

G-37. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA PREMA SPOLU I STAROSTI UKUPNO ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Udio potencijalno izgubljenih godina života od bolesti cirkulacijskog sustava s obzirom na ukupan gubitak prema starosti pokazuje kontinuiran rast s početkom od 25. godine života, intenzivno nakon 35., s tim da je nešto veći udio gubitaka za žene do 30. godine i nakon 65., a za muškarce od 35. do 65.

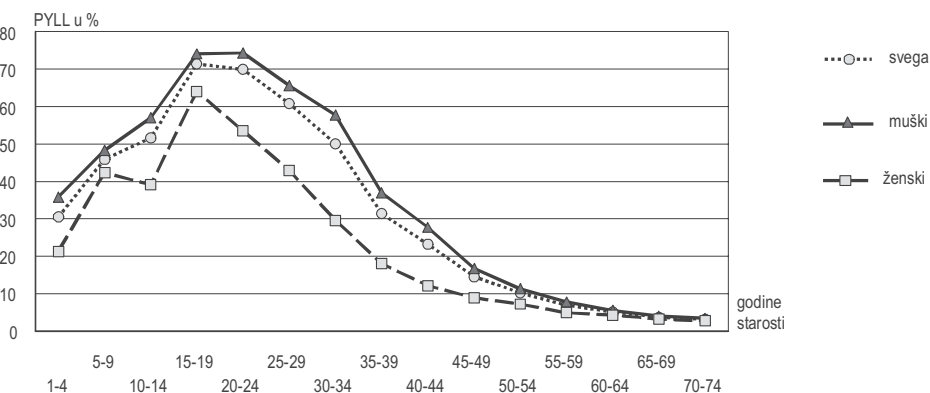
Tako je u dobi između 45 i 50 godina života od bolesti cirkulacijskog sustava ukupno izgubljeno 52 415 godina života (40 342,5 za muškarce i 12 072,5 za žene) ili 28,6% od 183 315 ukupno izgubljenih godina života te dobi (30,7% od 131 615 potencijalno izgubljenih godina života za muškarce i 23,4% od 51 700 potencijalno izgubljenih godina života za žene te dobi).

U dobi između 60 i 65 godina života od bolesti cirkulacijskog sustava ukupno je izgubljeno 93 950 godina života (39,4% od 238 150 potencijalno izgubljenih godina života), za muškarce je izgubljeno 63 862,5 godina života (39,5% od 161 725 potencijalno izgubljenih godina života) i 30 087,5 potencijalno izgubljenih godina života za žene (39,4% od 76 425 ukupno izgubljenih godina života žena te dobi).

Dok je u dobi od 65 do 70 godina od bolesti cirkulacijskog sustava potencijalno izgubljeno 102 442,5 ili 45,1% od ukupno 227 355 izgubljenih godina života (62 617,5 godina života ili 43,5% od ukupno izgubljenih 144 097,5 godina života za muškarce i 39 825 godina života ili 47,8% od ukupno izgubljenih 83 257,5 godina života za žene), u najstarijoj je promatranoj dobi između 70 i 75 godina od te bolesti potencijalno izgubljeno 53 087,5 godina života ili 51,8% od ukupno izgubljenih 102 475 godina života te dobi (48,4% ili 27 807,5 godina života za muškarce od ukupno izgubljenih 57 427,5 godina života i 56,1% ili 25 280 godina života za žene od ukupno izgubljenih 45 047,5 godina života žena za tu dob).

Najveći udio u ukupno potencijalno izgubljenim godinama života mlađe populacije odnosi se na vanjske uzroke smrti (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka smrti) grafikon 38.

G-38. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OD VANJSKIH UZROKA SMRTI PREMA SPOLU I STAROSTI UKUPNO ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Od ukupno potencijalno izgubljenih godina života u dobi od 15 do 20 godina (42 837,5) 71,4% ili 30 590 godina života je izgubljeno zbog vanjskih uzroka smrti. Na mušku se populaciju odnosi čak 23 345 godina života ili 74,1% (od 31 510), a na žensku populaciju 7 245 godina života ili 64% (od 11 327,5).

Vrlo je visok udio gubitka u dobi od 20 do 35 godina života. Tako je za dobnu skupinu "20-24" taj gubitak 69,9% (74,3% za muškarce i 53,5% za žene), a za dob od 25 do 29 godina gubitak je 60,8% (65,6% za muškarce i 42,9% za žene).

Za dobnu skupinu "30-34" s ukupnim gubitkom od 56 440 godina života, 50% se odnosi na vanjske uzroke smrti (57,7% od 41 055 izgubljenih godina života za muškarce i 29,6% od 15 385 izgubljenih godina života za žene).

4.4. Potencijalno izgubljene godine života za pojedine kalendarske godine od 2000. do 2004. prema starosti

Tablica 11. Potencijalno izgubljene godine života prema starosti od 2000. do 2004.

	Ukupno	Starost							
		1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	
Ukupno									
2000.	342 518,0	3 888,0	3 240,0	3 437,5	9 257,5	12 075,0	11 637,5	11 815,0	1
2001.	331 326,5	4 464,0	2 902,5	2 750,0	9 085,0	12 390,0	9 642,5	10 837,5	2
2002.	323 410,5	3 888,0	2 430,0	1 750,0	8 395,0	13 125,0	9 832,5	10 795,0	3
2003.	322 026,5	3 024,0	2 565,0	3 062,5	8 625,0	11 707,5	9 975,0	12 027,5	4
2004.	302 328,0	3 168,0	2 092,5	2 312,5	7 475,0	10 342,5	11 020,0	10 965,0	5
Novotvorine									
2000.	104 729,5	432,0	810,0	750,0	920,0	840,0	1 757,5	1 870,0	6
2001.	104 382,5	720,0	405,0	625,0	1 092,5	1 050,0	1 140,0	1 912,5	7
2002.	105 116,5	864,0	742,5	437,5	920,0	1 260,0	1 330,0	1 912,5	8
2003.	101 007,5	360,0	472,5	500,0	977,5	892,5	1 472,5	1 827,5	9
2004.	101 577,5	720,0	810,0	500,0	805,0	1 155,0	1 140,0	2 082,5	10
Bolesti cirkulacijskog sustava									
2000.	107 853,0	288,0	67,5	187,5	575,0	682,5	1 235,0	1 487,5	11
2001.	103 889,0	144,0	-	125,0	230,0	630,0	807,5	1 190,0	12
2002.	99 622,0	72,0	-	62,5	402,5	472,5	570,0	1 317,5	13
2003.	99 682,0	72,0	-	125,0	230,0	315,0	617,5	1 487,5	14
2004.	88 330,0	-	-	187,5	345,0	630,0	1 045,0	1 190,0	15
Vanjski uzroci									
2000.	64 297,5	1 800,0	1 755,0	1 812,5	6 785,0	9 030,0	6 887,5	5 992,5	16
2001.	58 557,5	1 080,0	1 350,0	1 312,5	6 210,0	8 872,5	6 365,0	5 525,0	17
2002.	54 262,5	720,0	945,0	750,0	5 807,5	9 082,5	6 127,5	5 057,5	18
2003.	57 647,0	792,0	1 147,5	1 687,5	6 152,5	8 032,5	5 890,0	6 120,0	19
2004.	54 664,0	1 224,0	877,5	1 312,5	5 635,0	6 667,5	6 412,5	5 525,0	20
Broj umrlih									
2000.	26 690	54	48	55	161	230	245	278	21
2001.	25 947	62	43	44	158	236	203	255	22
2002.	25 805	54	36	28	146	250	207	254	23
2003.	25 951	42	38	49	150	223	210	283	24
2004.	24 400	44	31	37	130	197	232	258	25

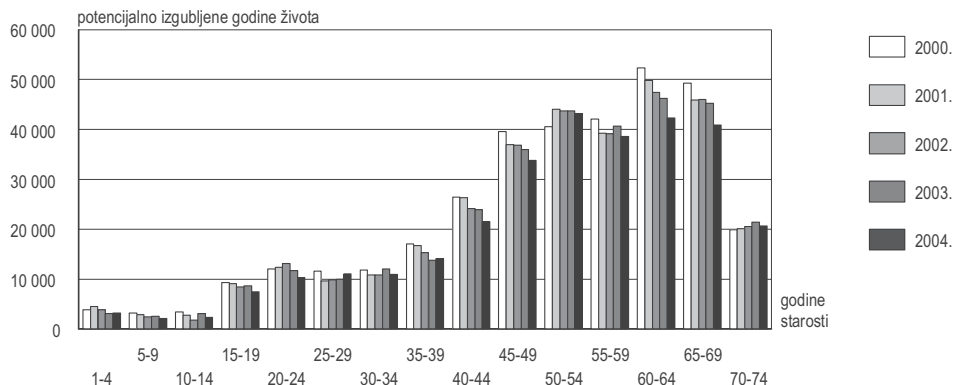

Analiza podataka o potencijalno izgubljenim godinama života u poglavlju 4.3. odnosila se na sveukupan gubitak za cijelo promatrano petogodišnje razdoblje od 2000. do 2004., bilo prema najčešćim bilo prema pojedinim uzrocima smrti. U nastavku slijedi analiza o potencijalno izgubljenim godinama života za svaku od kalendarskih godina iz promatranog razdoblja za ukupno izgubljene godine života, ali i za tri najveća nositelja tog gubitka: novotvorine, bolesti cirkulacijskog sustava, kao i vanjski uzroci smrti prema dobnim skupinama (tablica 11.).

rost								
	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74
1	17 025,0	26 390,0	39 600,0	40 590,0	42 122,5	52 312,5	49 252,5	19 875,0
2	16 725,0	26 292,5	36 987,5	44 100,0	39 252,5	49 887,5	45 945,0	20 065,0
3	15 300,0	24 115,0	36 905,0	43 762,5	39 095,0	47 425,0	46 020,0	20 572,5
4	13 800,0	23 920,0	36 025,0	43 762,5	40 705,0	46 237,5	45 240,0	21 350,0
5	14 137,5	21 482,5	33 797,5	43 132,5	38 605,0	42 287,5	40 897,5	20 612,5
6	3 750,0	8 320,0	13 915,0	15 142,5	16 117,5	18 800,0	15 930,0	5 375,0
7	4 087,5	7 897,5	13 475,0	17 167,5	15 400,0	18 387,5	15 577,5	5 445,0
8	4 275,0	8 092,5	13 475,0	17 325,0	15 050,0	17 925,0	15 697,5	5 810,0
9	3 300,0	7 020,0	12 595,0	17 010,0	15 855,0	17 300,0	15 405,0	6 020,0
10	3 300,0	6 337,5	13 062,5	18 225,0	15 820,0	16 987,5	14 625,0	6 007,5
11	3 187,5	6 142,5	10 670,0	12 960,0	15 452,5	21 137,5	23 265,0	10 515,0
12	3 637,5	6 272,5	10 477,5	14 557,5	13 597,5	19 962,5	21 480,0	10 777,5
13	2 550,0	5 492,5	10 780,0	13 950,0	13 807,5	18 837,5	20 670,0	10 637,5
14	2 962,5	5 492,5	11 055,0	13 792,5	14 175,0	18 350,0	19 927,5	11 080,0
15	2 737,5	5 460,0	9 432,5	12 195,0	12 267,5	15 662,5	17 100,0	10 077,5
16	6 375,0	5 882,5	6 765,0	3 690,0	2 730,0	2 487,5	1 710,0	595,0
17	4 762,5	6 077,5	4 812,5	4 545,0	2 642,5	2 650,0	1 755,0	597,5
18	4 162,5	5 167,5	5 170,0	4 590,0	2 415,0	2 075,0	1 515,0	677,5
19	4 200,0	6 045,0	5 060,0	4 387,5	3 062,5	2 587,5	1 815,0	667,5
20	4 687,5	5 232,5	4 812,5	4 725,0	2 922,5	2 312,5	1 635,0	682,5
21	454	812	1 440	1 804	2 407	4 185	6 567	7 950
22	446	809	1 345	1 960	2 243	3 991	6 126	8 026
23	408	742	1 342	1 945	2 234	3 794	6 136	8 229
24	368	736	1 310	1 945	2 326	3 699	6 032	8 540
25	377	661	1 229	1 917	2 206	3 383	5 453	8 245

U grafikonu 39. dan je prikaz o ukupno potencijalno izgubljenim godinama života za svaku od godina iz razdoblja od 2000. do 2004.

G-39. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA PREMA STAROSTI OD 2000. DO 2004.

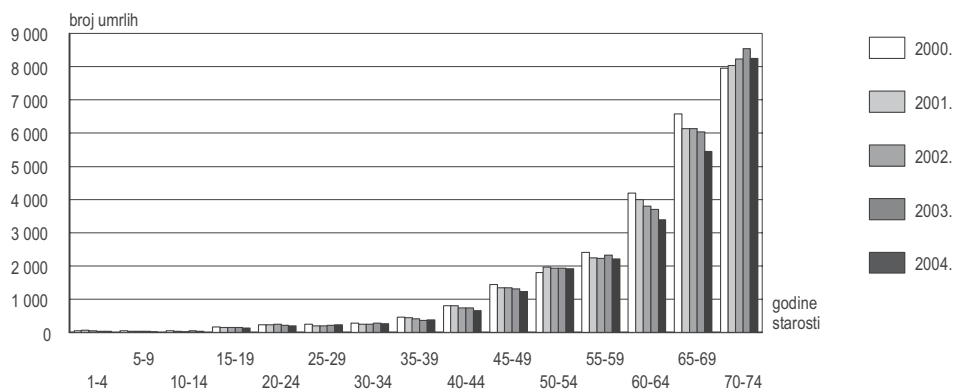

Podaci u grafikonu 39. ukazuju na neravnomjernost potencijalno izgubljenih godina života u promatranim godinama za pojedine dobne skupine. Najveći je gubitak u gotovo svim dobnim skupinama bio u 2000. i to za starost 5 - 10 godina uz potencijalni gubitak od 3 240 godina života (za 48 umrle djece), 10 - 14: gubitak od 4 377,5 godina života (za 55 umrle djece), 15 - 19: gubitak od 9 257,5 godina života (161 umrli), 25 - 29: gubitak od 11 637,5 godina života (245 umrlih), 35 - 39: gubitak od 17 025 godina života (454 umrlih), 40 - 44: gubitak od 26 390 godina života (812 umrlih), 45 - 49: gubitak od 39 600 godina života (1 440 umrlih), 55 - 59: gubitak od 42 122,5 godina života (2 407 umrlih), 60 - 64: gubitak od 52 312,5 godina života (4 185 umrlih) i 65 - 69: gubitak od 49 252,5 godina života (6 567 umrlih).

Za dobnu skupinu „1 - 4“ najveći je potencijalni gubitak godina života bio u 2001., i to 4 464 izgubljene godine (za 62 umrle djece), za dob od 20 do 24 godine u 2002. gubitak od 13 125 godina života (250 umrlih), za dob 30 - 34: u 2003. gubitak od 12 027,5 godina života (283 umrlih), za dob od 50 do 54 godine u 2001. gubitak od 44 100 godina života (1 960 umrlih) i za dob od 70 do 74 godina u 2003. s gubitkom od 21 350 potencijalno izgubljenih godina života (8 540 umrlih).

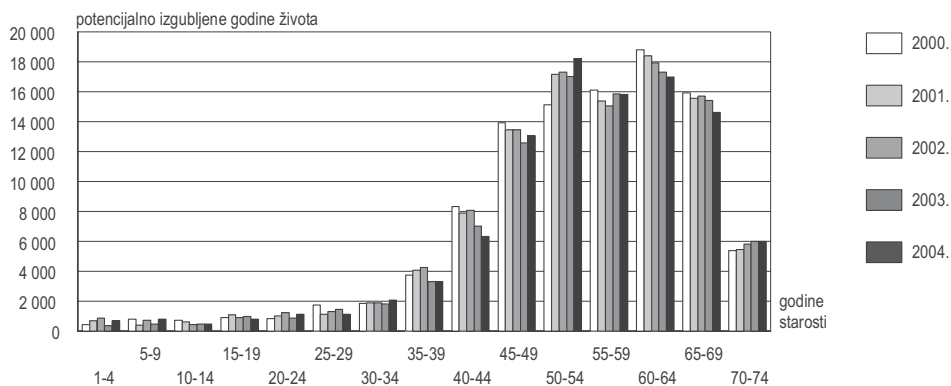
Radi usporedbe podataka iskazanih u grafikonu 39. o potencijalno izgubljenim godinama života za svaku od promatranih godina prema starosti, u grafikonu 40. dan je prikaz broja umrlih za iste kalendarske godine prema dobnim skupinama.

G-40. BROJ UMRILIH OSOBA PREMA STAROSTI OD 2000. DO 2004.

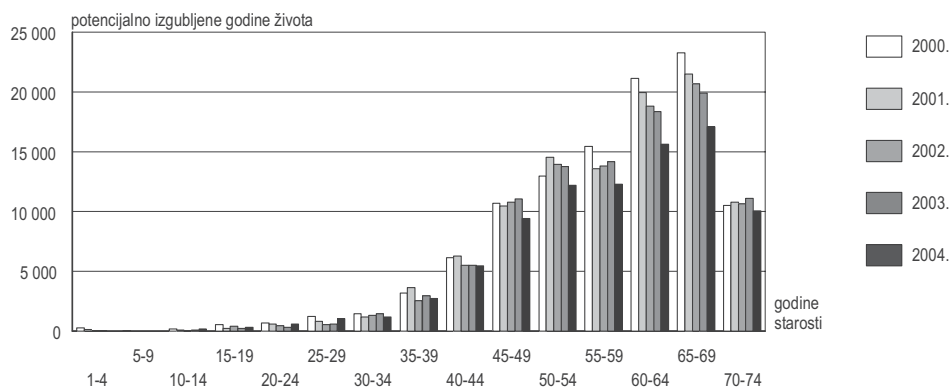
Kako je već spomenuto, u promatranome se petogodišnjem razdoblju 31,9% potencijalno izgubljenih godina života odnosi na uzroke smrti od novotvorina, na bolesti cirkulacijskog sustava odnosi se 30,8%, a na vanjske uzroke smrti 17,8%. To je razlog da su u tablici 11. iskazani podaci o potencijalno izgubljenim godinama života, a u grafikonima 41., 42. i 43. dan je prikaz tih podataka za ta tri najveća uzroka smrti prema godinama starosti, za svaku od promatranih kalendarskih godina.

G-41. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA PREMA STAROSTI OD 2000. DO 2004.

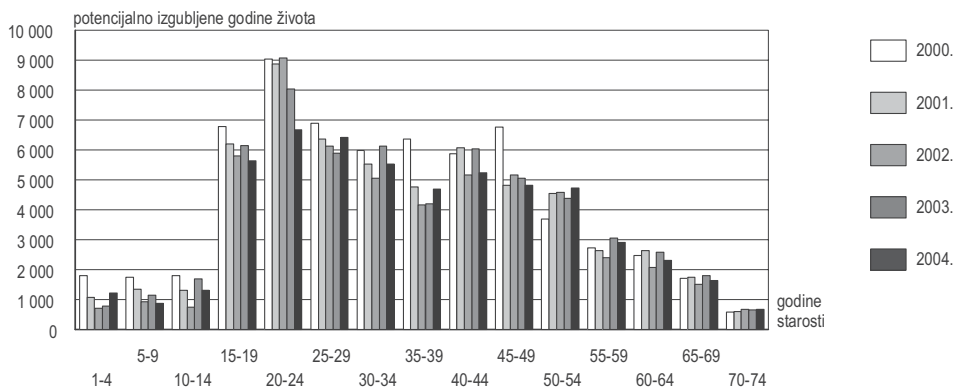
Ako se usporede podaci o potencijalno izgubljenim godinama života umrlih s uzrokom smrti od novotvorina (grafikon 41.), od 35. godine života nadalje, kada započinje njihov nagli rast, najveći je gubitak od te bolesti za dob od 35 do 39 godina bio u 2002. (4 275 izgubljenih godina života), za dob od 40 do 44 u 2000. (8 320 izgubljenih godina života), za dob od 45 do 49 također u 2000. (13 915 izgubljenih godina života), za dob od 50 do 54 godine u 2004. (18 225 izgubljenih godina života), a za dob od 55 do 70 ponovo u 2000. (16 117,5; 18 800; 15 930), te 6 020 potencijalno izgubljenih godina života za dob od 70 do 74 godina u 2003.

G-42. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA PREMA STAROSTI OD 2000. DO 2004.

Iako intenzivniji rast potencijalno izgubljenih godina života od bolesti cirkulacijskog sustava (grafikon 42.) započinje 35. godinom života, njegov je vrlo intenzivan rast nakon 45. i najveći je gubitak od te bolesti za dob 45-49 bio u 2003. (11 055 izgubljenih godina života), za dob od 50 do 54 u 2001. (14 557,5 izgubljenih godina života), a za dob 55 do 70 godina u 2000. (15 452,5; 21 137,5; 23 265), a 11 080 potencijalno izgubljenih godina života za dob od 70 do 74 godina u 2003.

G-43. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OD VANJSKIH UZROKA SMRTI PREMA STAROSTI OD 2000. DO 2004.

Potencijalno izgubljene godine života izazvane vanjskim uzrocima smrti, odnosno ozljedama, otrovanjima i nekim drugim vanjskim uzrocima smrti (grafikon 43.) najveće su u svim godinama iz promatranog razdoblja za dobnu skupinu „20 – 25“, za koje je njihov maksimum bio u 2002. (9 082,5 izgubljenih godina života). Međutim vrlo visok gubitak bio je za starost 15 – 19, s tim da je najveći gubitak bio u 2000. (6 785 izgubljenih godina života), gotovo isti kao i za dobnu skupinu „25 – 29“ (6 887,5 izgubljenih godina života). Trend potencijalno izgubljenih godina života od 30. do 50. je varirajući i vrlo visok za sve godine, pa je u 2000. za dob od 45 do 49 godina bilo izgubljeno čak 6 765 godina života.

4.5. Stope potencijalno izgubljenih godina života prema uzrocima smrti i spolu

Stopa potencijalno izgubljenih godina života, kako će to u nastavku ove publikacije biti iskazano, pokazuje broj izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika u dobi od 1 do 75 godina života.

Iz podataka¹³⁾ u tablici 12. je vidljivo da je zbog prerane smrtnosti na svakih 100 000 stanovnika starih između 1 i 75 godine izgubljeno prosječno oko 8 000 godina života. Drugim riječima u 2000. izgubljeno je 8 248,08 godina života na 100 000 stanovnika Republike Hrvatske (starih od 1 do 75 godina) s tendencijom pada na 7 320,11 u 2004.

13) Podaci o stopama PYLL-a u ovoj se publikaciji u godinama od 2001. do 2004. minimalno razlikuju u odnosu na stope objavljene u Ljetopisima DZS-a zbog primjene različitih metoda pri izradi procjene broja stanovnika.

Tablica 12. Stope potencijalno izgubljenih godina života za osobe umrle u dobi između 1 i 75 godina prema uzroku smrti i spolu na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

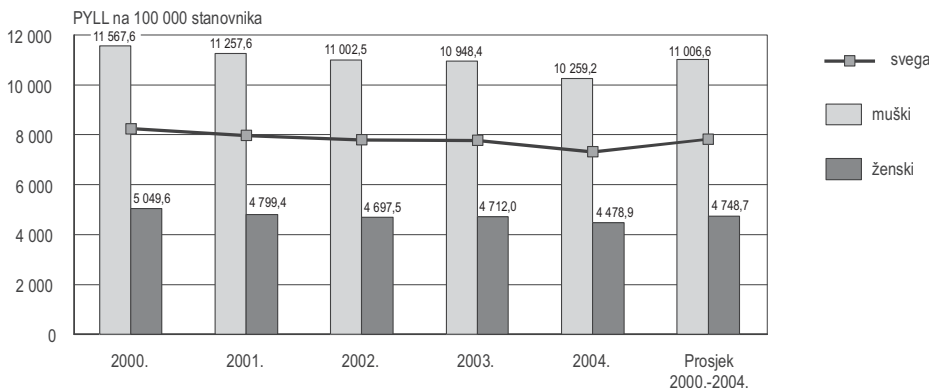
	Spol	Stope potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika						
		2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno	prosjeak
Ukupno	sv.	8 248,08	7 970,71	7 794,53	7 776,35	7 320,11	39 112,63	7 822,41
	m.	11 567,57	11 257,59	11 002,45	10 948,37	10 259,17	55 038,50	11 006,63
	ž.	5 049,60	4 799,42	4 697,53	4 712,01	4 478,88	23 739,58	4 748,72
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	134,92	122,29	120,63	92,79	82,92	553,75	111,82
	m.	196,14	161,28	176,90	130,11	118,69	783,32	157,46
	ž.	75,94	84,68	66,29	56,73	48,33	332,15	67,76
Novotvorine	sv.	2 521,96	2 511,13	2 533,42	2 439,15	2 459,44	12 465,35	2 494,22
	m.	3 233,46	3 265,06	3 219,89	3 146,67	3 088,15	15 953,82	3 193,13
	ž.	1 836,40	1 783,70	1 870,68	1 755,64	1 851,67	9 098,02	1 819,58
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	7,53	6,68	8,38	18,80	12,40	53,74	10,36
	m.	6,38	8,08	11,16	20,98	12,54	59,12	10,56
	ž.	8,63	5,32	5,68	16,69	12,26	48,54	10,17
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	121,79	123,27	111,38	133,33	108,40	598,20	122,56
	m.	148,57	139,72	130,24	148,88	125,34	692,79	141,52
	ž.	95,99	107,39	93,17	118,31	92,02	506,90	104,26
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	127,63	108,92	96,40	112,17	133,59	578,63	116,14
	m.	222,18	197,19	170,13	202,85	232,99	1 025,22	202,81
	ž.	36,53	23,75	25,22	24,57	37,50	147,54	32,47
Bolesti živčanog sustava	sv.	133,43	157,62	130,11	141,16	130,53	692,91	139,48
	m.	172,54	215,24	153,70	174,00	158,22	873,82	170,60
	ž.	95,75	102,03	107,34	109,43	103,76	518,28	109,45
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	0,66	0,06	-	-	0,97	1,69	0,34
	m.	-	0,12	-	-	-	0,12	0,02
	ž.	1,30	-	-	-	1,90	3,20	0,64
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	2 597,18	2 499,25	2 400,99	2 407,14	2 138,69	12 044,77	2 408,74
	m.	3 512,22	3 458,63	3 399,34	3 357,68	3 017,09	16 746,39	3 347,67
	ž.	1 715,49	1 573,62	1 437,17	1 488,87	1 289,52	7 506,35	1 502,41
Bolesti dišnog sustava	sv.	210,51	213,78	231,10	240,24	223,66	1 119,24	225,68
	m.	312,81	295,88	358,37	351,36	325,72	1 644,08	327,76
	ž.	111,94	134,57	108,24	132,89	125,00	612,61	127,13
Bolesti probavnog sustava	sv.	641,90	621,51	608,04	555,77	523,72	2 951,40	589,59
	m.	946,93	970,75	926,94	815,68	809,94	4 470,81	892,73
	ž.	347,98	284,55	300,18	304,68	247,02	1 484,73	296,98
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	0,60	1,98	1,99	1,39	0,85	6,81	1,36
	m.	1,23	1,22	3,19	1,35	1,60	8,59	1,72
	ž.	-	2,72	0,83	1,42	0,12	5,10	1,02
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	21,85	13,23	12,53	12,80	15,25	75,68	16,16
	m.	11,90	7,59	12,88	4,79	13,79	50,95	12,15
	ž.	31,44	18,67	12,20	20,53	16,67	99,55	20,03
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	71,46	52,99	62,18	72,61	51,03	310,29	61,38
	m.	88,94	61,61	73,97	79,61	59,85	364,00	70,59
	ž.	54,61	44,67	50,80	65,85	42,50	258,44	52,50
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	2,83	0,90	3,98	3,08	3,09	13,87	2,95
	ž.	5,56	1,77	7,82	6,05	6,07	27,26	5,81
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	32,92	63,44	52,38	41,17	49,03	238,97	47,31
	m.	34,45	77,43	73,23	58,46	50,05	293,68	59,96
	ž.	31,44	49,94	32,26	24,47	48,05	186,15	35,10
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	72,58	64,94	113,23	112,69	63,00	426,44	83,55
	m.	106,59	86,81	156,69	159,08	91,97	601,13	118,57
	ž.	39,81	43,84	71,27	67,87	35,00	257,80	49,75
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice varijabilnih uzroka	sv.	1 548,33	1 408,72	1 307,78	1 392,07	1 323,55	6 980,91	1 395,67
	m.	2 573,24	2 310,97	2 135,81	2 296,86	2 153,24	11 470,66	2 291,49
	ž.	560,78	538,19	508,38	517,99	521,48	2 646,97	530,94

Tendencija pada stopa potencijalno izgubljenih godina života odnosi se i na mušku i na žensku populaciju, s tim da se za muškarce stopa kretala od 11 567,57 godina na svakih 100 000 muškaraca u 2000. do 10 259,17 u 2004., dok je za žene bila 5 049,60 u 2000. i 4 478,88 izgubljenih godina u 2004. na svakih 100 000 žena definiranoga starosnog kontingenta.

U promatranom su razdoblju od 2000. do 2004. na svakih 100 000 stanovnika ukupno izgubljene 39 112,63 godine života (55 038,50 za muškarce i 23 739,58 za žene). Prosječna stopa za cijelo promatrano petogodišnje razdoblje bila je 7 822,41 izgubljena godina života na prosječno 100 000 stanovnika (od 1 do 75 godina života), od čega se 11 006,63 izgubljene godine života odnose na mušku populaciju, a 4 748,72 izgubljene godine života odnose se na žensku populaciju na 100 000 stanovnika pripadajućeg spola i dobi.

U grafikonu 44. dan je grafički prikaz kretanja stopa ukupno potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika za svaku od kalendarskih godina, kao i prosjek za razdoblje od 2000. do 2004. prema spolu.

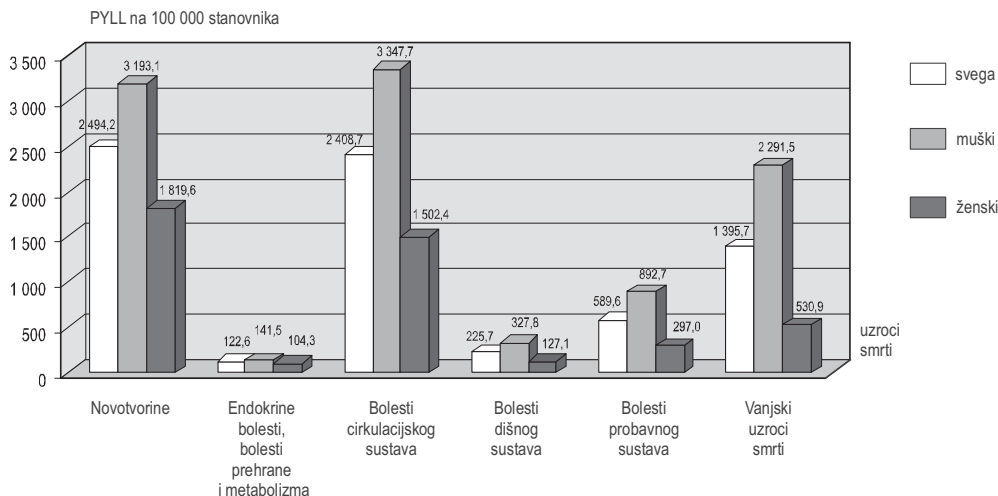
G-44. STOPE UKUPNO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA NA 100 000 STANOVNIKA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

U prosjeku je u razdoblju od 2000. do 2004. najveća stopa potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika bila za umrle s uzrokom smrti od novotvorina (2 494,22 godine života), zatim za umrle od bolesti cirkulacijskog sustava (2 408,74 godine života), te s vanjskim uzrocima smrti (1 395,67 godine života). Međutim, za mušku je populaciju najveća stopa umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava (3 347,67 godina života), a za žensku od novotvorina (1 819,58 godina života).

U grafikonu 45. dan je prikaz prosječnih stopa potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika za najčešće uzroke smrti¹⁴⁾.

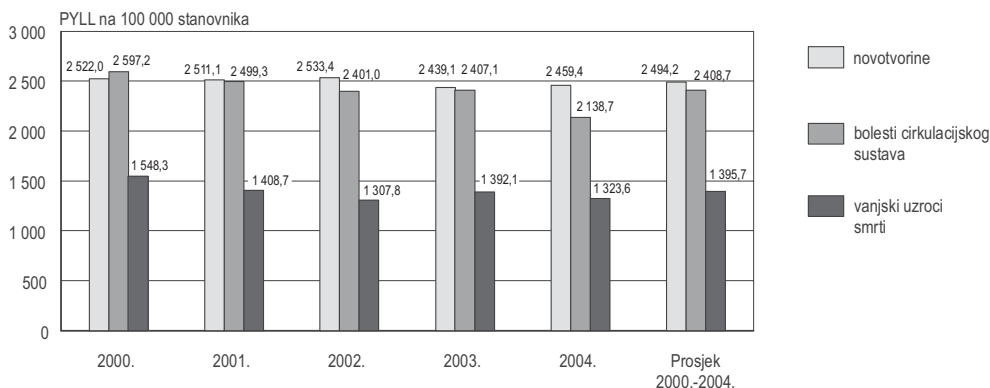
G-45. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA ZA NAJČEŠĆE UZROKE SMRTI NA 100 000 STANOVNIKA PREMA SPOLU, PROSJEK ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

14) U grafikonu 45. prikazani su podaci o stopama, među ostalim, i za umrle od endokrinih bolesti, premda su stope, a time i potencijalno izgubljene godine života veće za umrle od bolesti živčanog sustava. Treba napomenuti da je veći ukupan broj umrlih od endokrinih bolesti (tablica 4.), kao i broj umrlih u dobi od 1 do 75 godina života od te bolesti (tablica 8). Međutim zbog različite distribucije umrlih s obzirom na dob (npr. 19 umrlih u dobi od 1 do 4 godine od bolesti živčanog sustava, a 7 umrlih iste dobi od endokrinih bolesti), veći je potencijalni gubitak od bolesti živčanog sustava.

Kretanje stopa potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika za svaku od kalendarskih godina, kao i prosjek za razdoblje od 2000. do 2004. za tri najveća uzroka smrti (novotvorine, bolesti cirkulacijskog sustava i vanjski uzroci smrti) prikazano je u grafikonu 46.

G-46. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA NA 100 000 STANOVNIKA PREMA UZROKU SMRTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

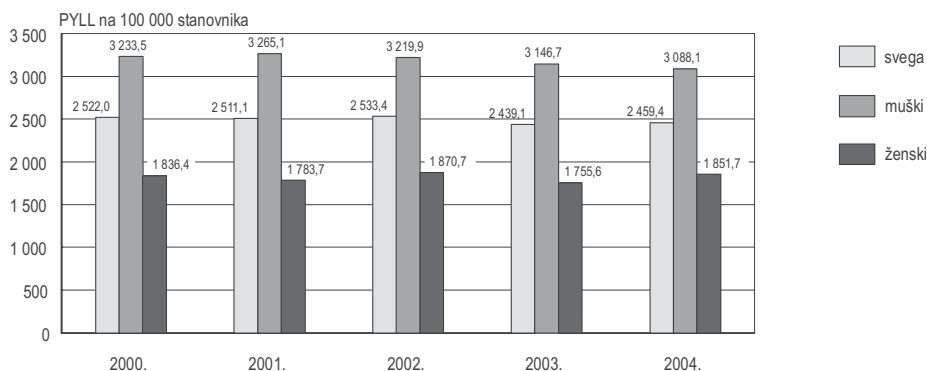

Promatraju li se ova tri nositelja smrtnosti hrvatske populacije (novotvorine, bolesti cirkulacijskog sustava i vanjski uzroci smrti), bolesti cirkulacijskog sustava najveći su uzročnik gubitka potencijalnih godina života u 2000., odnosno te je godine izgubljeno 2 597,18 godina života na svakih 100 000 osoba u dobi između 1 i 75 godina života (3 512,22 godine života muškaraca i 1 715,49 godina života žena), dok su novotvorine „krivac“ najvećeg gubitka u 2002. od 2 533,42 potencijalne godine života populacije promatranoga starosnog kontingenta (3 219,89 godina života muškaraca i 1 870,68 godina života žena).

Vanjski uzroci smrti (tzv. nasilne smrti) treći su među najvećim uzrocima smrti, nakon bolesti cirkulacijskog sustava i novotvorina, s oko 6% svih umrlih u promatranome petogodišnjem razdoblju, odnosno 8% umrlih u dobi od 1 do 75 godina života. Stope potencijalno izgubljenih godina života umrlih uslijed vanjskih uzroka smrti na 100 000 stanovnika u dobi od 1 do 75 godina života u promatranom su razdoblju varirajuće, s tim da ipak pokazuju blagu tendenciju pada od 1 548,33 godine života u 2000. (2 573,24 godine života muškaraca i 560,78 godina života žena) do 1 323,55 (2 153,24 godine života muškaraca i 521,48 godina života žena) u 2004.

Grafički prikaz kretanja stopa potencijalno izgubljenih godina života zbog novotvorina i bolesti cirkulacijskog sustava za svaku od kalendarskih godina iz promatranog razdoblja prema spolu nalazi se u grafikonima 47. i 48.

G-47. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA NA 100 000 STANOVNIKA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

4.6. Stope potencijalno izgubljenih godina života prema uzrocima smrti, starosti i spolu

Tablica 13. Stope potencijalno izgubljenih godine života prema uzroku smrti, spolu i starosti, ukupno za razdoblje od 2000. do 2004.

	Spol	Stara						
		1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	
Ukupno	sv.	9 979,43	5 275,12	5 033,08	14 595,40	19 332,25	17 450,60	1
	m.	12 332,42	6 210,04	6 880,82	21 029,10	29 848,49	27 200,42	2
	ž.	7 514,99	4 297,96	3 095,98	7 884,94	8 371,38	7 493,23	3
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	506,77	107,66	94,52	97,96	204,21	174,98	4
	m.	532,88	105,25	138,54	76,75	233,45	283,34	5
	ž.	479,68	110,20	48,37	120,08	173,68	64,32	6
Novotvorine	sv.	1 676,23	1 291,87	1 063,33	1 606,47	1 684,76	2 290,69	7
	m.	1 750,90	1 578,82	1 339,22	1 918,71	1 900,97	2 644,49	8
	ž.	1 598,93	991,84	773,99	1 280,80	1 458,91	1 929,59	9
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	155,93	-	-	19,59	85,09	31,82	10
	m.	152,25	-	-	38,37	133,40	31,48	11
	ž.	159,89	-	-	-	34,74	32,16	12
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	272,87	134,57	165,41	117,55	102,11	127,26	13
	m.	304,50	157,88	138,54	191,87	100,05	125,93	14
	ž.	239,84	110,20	193,50	40,03	104,21	128,64	15
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	-	-	-	137,14	782,82	922,64	16
	m.	-	-	-	268,62	1400,71	1 731,51	17
	ž.	-	-	-	-	138,94	96,48	18
Bolesti živčanog sustava	sv.	740,66	511,36	354,44	489,78	816,86	429,50	19
	m.	837,39	578,90	507,98	652,36	1 000,51	566,68	20
	ž.	639,57	440,82	193,50	320,20	625,25	289,44	21
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	-	-	-	-	-	-	22
	m.	-	-	-	-	-	-	23
	ž.	-	-	-	-	-	-	24
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	311,86	26,91	259,92	607,33	884,93	1 431,68	25
	m.	228,38	52,63	323,26	959,36	1 233,96	1 857,44	26
	ž.	399,73	-	193,50	240,15	521,04	996,95	27
Bolesti dišnog sustava	sv.	311,86	134,57	141,78	235,09	289,30	334,06	28
	m.	380,63	52,63	138,54	383,74	400,20	535,19	29
	ž.	239,84	220,41	145,12	80,05	173,68	128,64	30
Bolesti probavnog sustava	sv.	194,91	26,91	70,89	97,96	170,18	302,24	31
	m.	228,38	52,63	46,18	76,75	266,80	503,71	32
	ž.	159,89	-	96,75	120,08	69,47	96,48	33
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	-	-	-	-	-	15,91	34
	m.	-	-	-	-	-	31,48	35
	ž.	-	-	-	-	-	-	36
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	-	26,91	23,63	58,77	68,07	47,72	37
	m.	-	52,63	-	76,75	66,70	31,48	38
	ž.	-	-	48,37	40,03	69,47	64,32	39
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	38,98	-	23,63	78,36	17,02	63,63	40
	m.	-	-	46,18	38,37	33,35	62,96	41
	ž.	79,95	-	-	120,08	-	64,32	42
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	-	-	-	-	34,04	15,91	43
	ž.	-	-	-	-	69,47	32,16	44
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	2 338,93	430,62	189,04	313,46	238,25	206,80	45
	m.	2 968,92	473,65	230,90	383,74	266,80	283,34	46
	ž.	1 678,88	385,71	145,12	240,15	208,42	128,64	47
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	389,82	161,48	47,26	313,46	442,46	445,41	48
	m.	532,88	105,25	46,18	383,74	633,66	661,12	49
	ž.	239,84	220,41	48,37	240,15	243,15	225,12	50
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	3 040,61	2 422,25	2 599,24	10 422,49	13 512,16	10 610,35	51
	m.	4 415,31	2 999,77	3 925,30	15 579,95	22 177,93	17 850,28	52
	ž.	1 598,93	1 818,37	1 209,37	5 043,16	4 480,94	3 215,98	53

rost

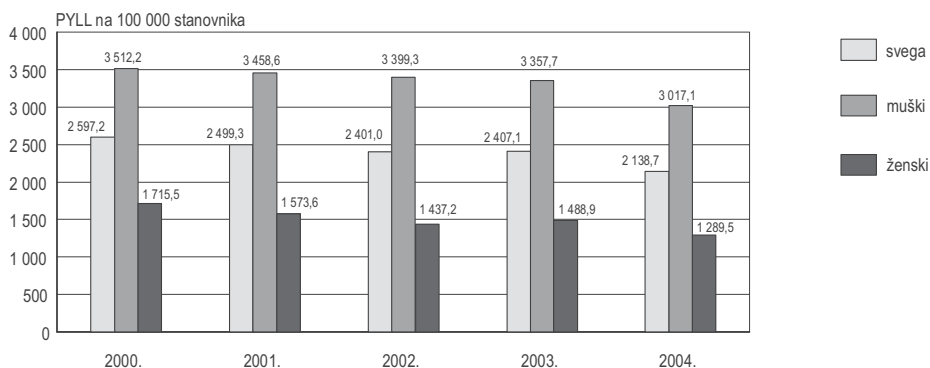
	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74
1	19 145,18	24 378,56	36 862,75	54 203,13	70 352,01	83 380,63	92 809,82	90 112,96	48 681,71
2	27 781,16	34 570,76	52 914,75	77 539,18	101 658,77	122 770,13	136 939,03	130 334,21	67 593,57
3	10 463,14	14 207,78	20 906,55	30 682,49	39 493,90	47 594,32	55 180,51	58 764,47	35 905,87
4	418,08	510,61	735,29	951,36	1 087,88	1 124,79	876,85	915,58	464,37
5	661,46	808,39	1 022,51	1 474,31	1 762,44	1 550,17	1 248,94	1 193,92	623,82
6	173,42	213,47	449,81	424,33	423,10	738,22	559,57	698,76	356,69
7	3 258,14	5 925,43	11 362,75	19 669,57	27 726,23	32 655,47	34 840,22	30 612,37	13 614,01
8	3 134,73	5 658,76	12 466,72	23 799,63	36 478,08	44 816,70	50 391,62	46 366,23	20 809,79
9	3 381,73	6 190,70	10 267,48	15 504,45	19 097,72	21 603,39	21 579,42	18 331,80	8 749,80
10	-	23,75	107,84	73,18	51,45	102,25	48,71	92,15	40,38
11	-	23,78	98,32	64,80	59,24	138,13	31,75	94,97	52,97
12	-	23,72	117,34	81,60	43,77	69,64	63,18	89,99	31,88
13	158,58	213,74	382,35	504,14	771,81	1 387,73	1 933,94	2 104,64	1 143,71
14	201,31	332,87	491,59	696,65	1 051,54	1 780,39	2 275,61	2 320,01	1 291,78
15	115,61	94,88	273,80	310,09	496,04	1 030,72	1 642,60	1 937,46	1 044,16
16	663,16	641,23	666,67	878,18	837,96	839,94	794,04	719,38	393,11
17	1 179,12	1 212,59	1 160,15	1 587,72	1 481,04	1 473,43	1 418,29	1 166,79	582,63
18	144,52	71,16	176,01	163,20	204,25	264,65	261,73	370,55	265,02
19	619,91	736,23	784,31	886,31	999,67	898,37	755,07	790,73	477,43
20	862,77	974,83	924,19	1 198,89	1 229,27	1 197,16	878,49	983,63	509,06
21	375,75	498,10	645,38	571,22	773,25	626,79	649,82	640,53	456,32
22	-	11,87	-	8,13	-	-	-	-	2,38
23	-	-	-	-	-	-	-	-	2,94
24	-	23,72	-	16,32	-	-	-	-	1,99
25	2 263,40	4 773,59	8 705,88	15 498,23	22 036,92	28 923,21	36 613,41	40 603,45	25 219,71
26	3 048,45	7 132,89	13 646,54	23 767,23	33 471,56	44 141,38	54 074,94	56 636,67	32 730,11
27	1 474,09	2 419,35	3 794,08	7 164,69	10 767,09	15 098,69	21 723,83	28 109,12	20 149,85
28	475,75	558,11	696,08	1 097,72	1 595,07	2 395,66	3 210,25	3 665,28	2 490,50
29	460,14	760,84	963,52	1 668,73	2 369,67	4 021,22	5 323,88	5 942,47	4 125,47
30	491,36	355,79	430,26	522,26	831,60	919,29	1 407,94	1 889,82	1 384,90
31	1 037,99	2 588,66	3 872,55	5 748,82	6 784,55	7 690,94	7 360,68	5 463,73	2 210,21
32	1 495,47	4 065,75	6 272,69	9 007,89	10 500,59	11 910,19	11 558,00	8 282,83	3 275,07
33	578,07	1 114,80	1 486,34	2 464,39	3 122,16	3 858,25	3 781,59	3 266,16	1 490,51
34	-	11,87	-	8,13	7,35	14,61	14,61	23,78	7,13
35	-	-	-	16,20	14,81	30,70	10,58	20,35	8,83
36	-	23,72	-	-	-	-	18,05	26,47	5,98
37	57,67	95,00	98,04	81,31	117,61	138,77	77,94	154,58	61,76
38	57,52	47,55	19,66	48,60	88,86	76,74	63,51	94,97	29,43
39	57,81	142,31	176,01	114,24	145,90	195,00	90,25	201,16	83,69
40	158,58	118,75	294,12	382,17	492,49	708,47	891,47	918,55	635,39
41	172,55	142,66	373,61	486,04	666,47	936,24	1 132,51	1 065,03	738,58
42	144,52	94,88	215,13	277,45	320,97	501,43	685,92	804,63	565,92
43	86,50	23,75	19,61	8,13	-	-	-	-	-
44	173,42	47,44	39,11	16,32	-	-	-	-	-
45	86,50	118,75	78,43	81,31	66,15	80,34	29,23	29,73	11,88
46	86,28	95,11	78,65	81,01	59,24	107,44	31,75	13,57	23,54
47	86,71	142,31	78,23	81,60	72,95	55,71	27,08	42,35	3,99
48	288,33	368,11	490,20	455,35	610,09	671,95	643,02	677,76	380,05
49	402,63	546,86	747,22	680,45	888,63	1 059,02	994,92	902,23	461,98
50	173,42	189,75	234,69	228,49	335,56	320,36	342,96	502,89	324,80
51	9 572,59	7 659,12	8 568,63	7 871,08	7 166,78	5 748,12	4 720,38	3 341,26	1 529,69
52	16 018,74	12 767,88	14 649,38	12 961,00	11 537,32	9 531,22	7 504,23	5 250,54	2 327,57
53	3 092,70	2 561,67	2 522,87	2 741,84	2 859,55	2 312,16	2 346,57	1 852,77	990,36

Zbog novotvorina izgubljeno je od 2 521,96 godina života u 2000. do 2 459,44 godine života u 2004. na svakih 100 000 stanovnika (starih od 1 do 75 godina).

Kod muške je populacije ta stopa mnogo viša i kretala se od 3 233,46 u 2000. do 3 088,15 izgubljenih godina života u 2004. na svakih 100 000 muškaraca, a kod žena stopa se kretala od 1 836,40 u 2000. do 1 851,67 izgubljenih godina života u 2004. na svakih 100 000 žena, i jednih i drugih starih od 1 do 75 godina (grafikon 47.).

Slično kao i kod bolesti od novotvorina kretala se stopa potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika zbog smrtnosti od bolesti cirkulacijskog sustava i za mušku i za žensku populaciju (grafikon 48.), s tim da je za mušku populaciju veća stopa u svim godinama od 2000. do 2003., osim u 2004. kada je veća stopa s uzrokom smrti od novotvorina, i to za novotvorine 3 088,15 izgubljenih godina života, a od bolesti cirkulacijskog sustava izgubljeno je 3 017,09 godina života na svakih 100 000 muškaraca u dobi od 1 do 75 godina života.

G-48. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA UMRLIH OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA NA 100 000 STANOVNIKA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

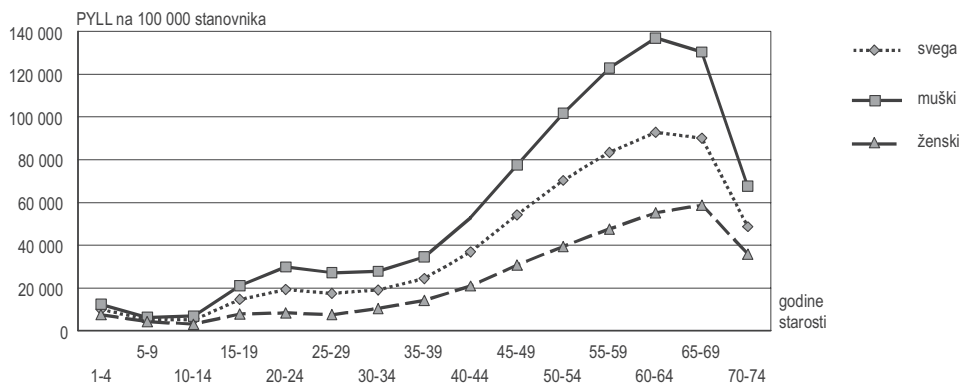

Podaci iskazani u tablici 13. odnose se na potencijalno izgubljene godine života na 100 000 stanovnika (stopa) svake od starosnih skupina, i to sveukupno za cijelo promatrano razdoblje od 2000. do 2004. Tako su npr. u dobnoj skupini „1-4“ na svakih 100 000 osoba tog kontingenta ukupno potencijalno izgubljene 9 979,43 godine života. Za mušku je populaciju taj gubitak mnogo veći i iznosi 12 332,42 izgubljene godine života na 100 000 muške djece toga starosnog kontingenta. Kod ženske je djece taj gubitak gotovo dvostruko manji, odnosno na 100 000 ženske djece toga starosnog kontingenta izgubljeno je 7 514,99 godina života.

Ne samo u najmlađoj dobnoj skupini „1-4“, već i u svim dobnim skupinama iz promatranoga starosnog kontingenta od 1 do 75 godine života najčešće su, s nekim izuzecima, veće stope potencijalno izgubljenih godina života (potencijalno izgubljene godine života na 100 000 stanovnika istoga starosnog kontingenta) za mušku nego za žensku populaciju.

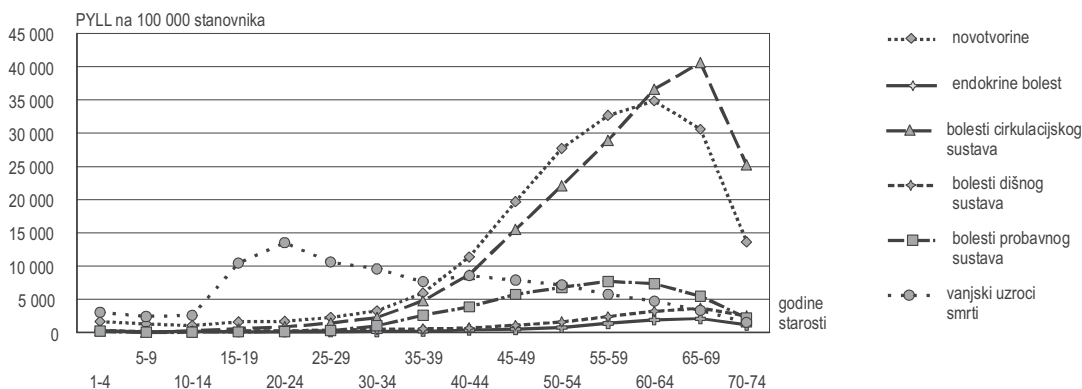
Kretanje stopa ukupno potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika za cijelo promatrano razdoblje od 2000. do 2004. prema spolu i starosti prikazano je u grafikonu 49.

G-49. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA PREMA SPOLU I STAROSTI, UKUPNO ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

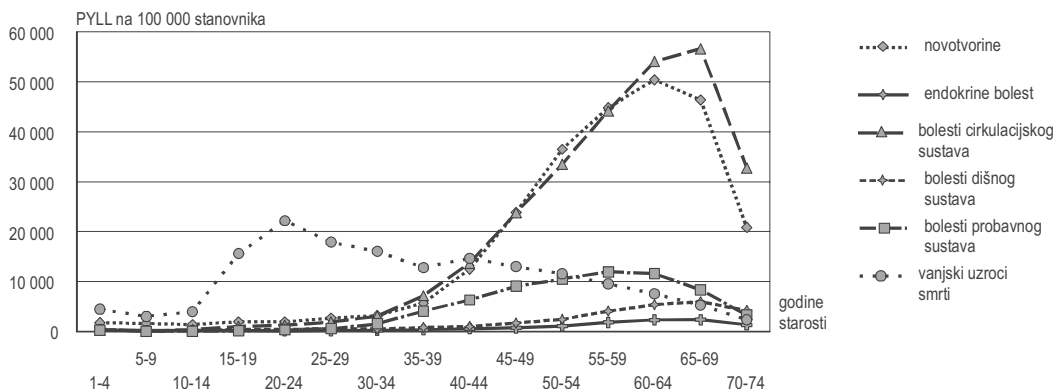
Zbog velike smrtnosti u starijoj dobi, stopa potencijalno izgubljenih godina života muške populacije ima svoj vrhunac u dobi između 60 i 65 godina, odnosno na 100 000 muškaraca u životnoj dobi između 60 i 65 godina života potencijalno su izgubljene 136 939,03 godine života. Za žensku je populaciju vrhunac gubitka u dobi između 65 i 70 godina i za tu je dob izgubljeno 58 764,47 godina života na 100 000 žena te dobi. U grafikonima 50., 51. i 52. dani su prikazi kretanja stopa potencijalno izgubljenih godina života prema spolu na 100 000 stanovnika za cijelo promatrano razdoblje od 2000. do 2004. prema starosti za najčešće uzroke smrti (isti uzroci smrti koji su iskazani i u prethodnom dijelu ovog teksta).

G-50. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI I STAROSTI, UKUPNO ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

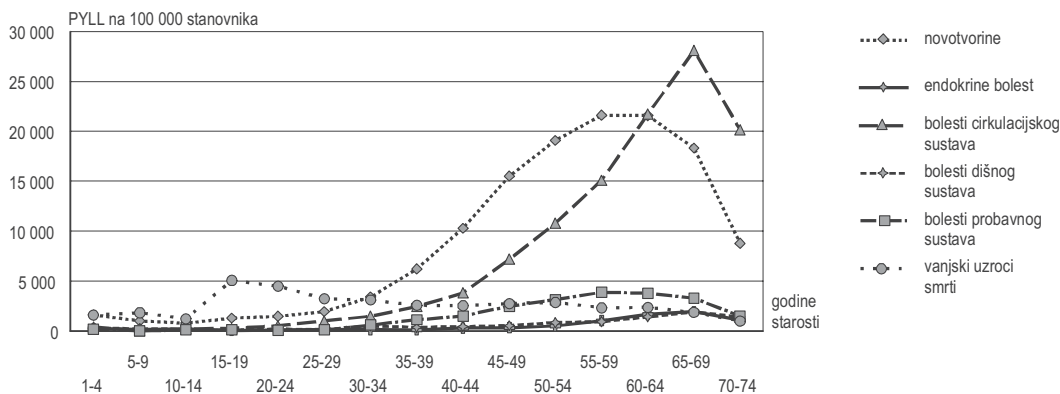
Najveća stopa potencijalno izgubljenih godina života s uzrokom smrti od novotvorina je u dobi između 60 i 65 godina i to 34 840,22 izgubljene godine života, dok je od endokrinih bolesti najveći gubitak u dobi između 65 i 70: 2 104,64 godine života, kao i zbog bolesti cirkulacijskog sustava: 40 603,45 godina života i bolesti dišnog sustava: 3 665,28 godina života; zbog bolesti probavnog sustava najveći je gubitak u dobi od 55 do 60 godina i to 7 690,94 godine života, a zbog vanjskih uzroka smrti (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka smrti) najveći je gubitak u dobi između 20 i 25 godina, i to 13 512,16 potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 osoba te dobi.

G-51. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA MUŠKARACA PREMA STAROSTI I NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI, UKUPNO ZA RAZDOBLJE 2000. DO 2004.

Kod muške su populacije najveće stope potencijalno izgubljenih godina života za najčešće uzroke smrti (grafikon 51.) u istim dobnim skupinama kao i za ukupnu populaciju (grafikon 50.).

G-52. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA ŽENA PREMA STAROSTI, UKUPNO ZA RAZDOBLJE 2000. DO 2004.

Za žene su najveće stope potencijalno izgubljenih godina života s uzrokom smrti od novotvorina u dobi između 55 i 60 godina (21 603,39 godina života) te u istoj dobi od bolesti probavnog sustava (3 858,25 izgubljenih godina života), dok je u dobi između 65 i 70, kao i za ukupno, ali i mušku populaciju, najveći gubitak od endokrinih bolesti (1 937,46 godina života), bolesti cirkulacijskog sustava (28 109,12 godina života) i bolesti dišnog sustava (1 889,82 godine života). Zbog vanjskih je uzroka smrti najveći gubitak, za razliku od muške populacije u nešto mlađoj dobi, i to između 15 i 20 godina: 5 043,16 potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 žena te dobi.

Kako je u tekstu spomenuto, za mušku je populaciju za navedene uzroke smrti, gotovo u svim dobnim skupinama veća stopa potencijalno izgubljenih godina života, s nekim izuzecima, nego je to za žensku populaciju. Ti su izuzeci za novotvorine u dobnj skupini „30 34“: 3 381,73 potencijalno izgubljene godine života na 100 000 žena i 3 134,73 potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 muškaraca iste dobi i u dobnj skupini „35 39“: 6 190,70 potencijalno izgubljene godine života na 100 000 žena i 5 658,76 potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 muškaraca te dobi. Kod endokrinih su bolesti, premda su niske, za žensku populaciju stope veće za dobne skupine „10 14“, „20 24“ i „25 29“. Kod bolesti cirkulacijskog sustava u najmlađoj je dobnj skupini „1 4“ veća stopa za žensku djecu (399,73 izgubljene godine života za žensku djecu na 100 000 ženske djece i 228,38 izgubljenih godina života za mušku djecu na 100 000 muške djece te dobi). Kod bolesti dišnog sustava veće su, iako relativno male, stope za žensku populaciju u dobnim skupinama „5 9“, „10 14“ i „30 34“, a kod bolesti probavnog sustava u dobnim skupinama „10 14“ i „15 19“.

4.7. Dobno-standardizirani podaci potencijalno izgubljenih godina života prema uzrocima smrti i spolu

4.7.1. Potencijalno izgubljene godine života prema uzrocima smrti i spolu

Tablica 14. Standardizirani podaci potencijalno izgubljenih godina života za osobe umrle u dobi između 1 i 75 godina prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno	prosjeak
Ukupno	sv.	342 912,76	331 090,03	321 986,31	319 190,62	298 389,13	1 613 493,63	322 694,50
	m.	236 175,89	229 579,67	223 018,85	220 387,96	204 980,93	1 114 054,80	222 788,23
	ž.	106 803,49	101 498,11	98 832,57	98 575,87	93 088,37	498 814,09	99 781,13
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	5 603,95	5 080,27	4 991,79	3 794,22	3 352,68	22 866,80	4 619,59
	m.	3 998,15	3 287,29	3 592,21	2 617,97	2 360,16	15 866,01	3 192,14
	ž.	1 604,34	1 792,89	1 397,79	1 175,77	990,85	6 996,96	1 426,43
Novotvorine	sv.	104 871,37	104 294,90	104 569,99	99 849,69	99 886,82	513 497,53	102 748,32
	m.	66 076,53	66 579,22	65 189,68	63 098,57	61 349,82	322 315,67	64 513,72
	ž.	38 839,69	37 706,30	39 313,75	36 636,02	38 388,21	190 893,88	38 177,10

Tablica 14. Standardizirani podaci potencijalno izgubljenih godina života za osobe umrle u dobi između 1 i 75 godina prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

(nastavak)

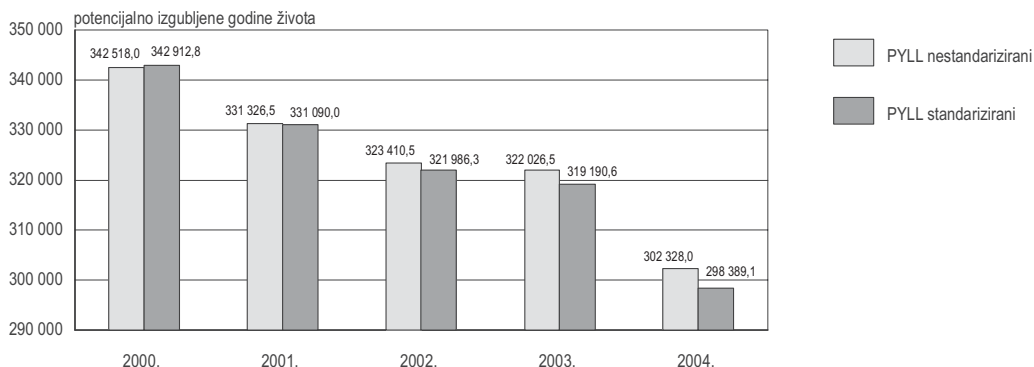
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno	prosjek
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	315,60	277,50	346,82	794,57	517,99	2 230,97	430,27
	m.	131,75	164,72	226,50	430,29	226,21	1 202,22	212,58
	ž.	184,01	112,70	120,24	363,80	255,66	1 027,91	217,54
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	5 042,69	5 123,52	4 620,18	5 496,69	4 422,99	24 720,34	5 067,70
	m.	3 024,37	2 851,60	2 652,69	3 007,48	2 490,12	14 034,81	2 868,44
	ž.	2 019,13	2 272,00	1 966,87	2 489,12	1 927,38	10 681,81	2 198,56
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	5 311,12	4 521,56	3 985,49	4 588,46	5 418,24	23 851,63	4 786,67
	m.	4 536,30	4 019,28	3 455,21	4 076,84	4 633,09	20 751,38	4 104,57
	ž.	773,47	502,84	530,03	508,50	779,58	3 094,88	681,16
Bolesti živčanog sustava	sv.	5 556,19	6 554,02	5 389,79	5 837,17	5 370,77	28 691,46	5 776,20
	m.	3 521,37	4 394,44	3 121,86	3 547,59	3 185,80	17 764,67	3 466,35
	ž.	2 034,64	2 159,51	2 268,36	2 289,52	2 184,29	10 925,22	2 309,37
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	27,76	2,49	-	-	40,48	69,77	2,43
	m.	-	2,48	-	-	-	2,41	-
	ž.	27,85	-	-	-	40,42	67,17	2,43
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	107 963,58	103 793,16	99 014,96	98 525,42	86 966,62	496 135,65	99 219,86
	m.	71 754,36	70 505,88	68 739,56	67 374,71	60 094,82	338 300,20	67 628,98
	ž.	36 252,74	33 280,91	30 215,93	31 072,87	26 764,63	157 603,36	31 544,49
Bolesti dišnog sustava	sv.	8 768,76	8 882,98	9 555,42	9 886,60	9 085,34	46 180,78	9 315,34
	m.	6 398,09	6 034,79	7 265,53	7 078,06	6 458,03	33 256,25	6 630,18
	ž.	2 378,46	2 846,69	2 280,54	2 795,75	2 603,54	12 887,97	2 677,85
Bolesti probavnog sustava	sv.	26 744,52	25 808,96	25 092,87	22 728,11	21 260,82	121 549,45	24 281,86
	m.	19 371,43	19 794,26	18 781,69	16 340,90	16 145,58	90 367,57	18 045,15
	ž.	7 373,38	6 016,61	6 307,65	6 370,87	5 096,50	31 146,76	6 229,62
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	24,23	82,39	81,97	57,53	33,80	280,73	56,15
	m.	24,24	24,84	64,42	27,32	31,27	172,21	34,44
	ž.	-	57,48	17,50	30,56	2,32	108,35	21,67
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	906,68	550,08	518,30	523,38	617,87	3 122,52	667,06
	m.	243,59	154,91	262,54	97,02	275,15	1 032,66	247,19
	ž.	663,49	395,08	255,58	427,13	343,76	2 090,61	420,25
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	2 962,21	2 199,55	2 562,49	2 985,10	2 081,03	12 795,45	2 530,34
	m.	1 813,61	1 255,54	1 493,54	1 599,06	1 186,96	7 356,84	1 425,81
	ž.	1 149,28	944,18	1 068,50	1 384,55	891,48	5 435,16	1 103,83
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	117,56	37,51	165,49	129,30	127,73	575,30	122,59
	ž.	117,63	37,47	165,41	129,44	127,81	575,34	122,56
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	1 364,31	2 649,68	2 223,44	1 784,18	2 115,69	10 144,48	2 009,35
	m.	701,86	1 588,79	1 531,97	1 238,18	1 083,76	6 135,08	1 252,95
	ž.	662,58	1 060,91	691,54	546,77	1 028,83	4 010,26	756,72
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	3 020,00	2 697,78	4 695,92	4 649,80	2 559,30	17 638,66	3 455,22
	m.	2 172,62	1 770,42	3 195,08	3 222,05	1 832,06	12 203,55	2 405,57
	ž.	846,71	927,25	1 500,04	1 426,27	724,71	5 430,94	1 048,76
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	64 312,24	58 533,70	54 171,38	57 560,40	54 530,95	289 142,11	57 808,62
	m.	52 407,62	47 151,22	43 446,36	46 631,93	43 592,09	233 293,26	46 606,59
	ž.	11 877,11	11 385,29	10 732,84	10 928,93	10 938,40	55 837,52	11 199,57

Za razliku od podataka iskazanih u tablici 9. gdje su dani nestandardizirani podaci o potencijalno izgubljenim godinama života za umrle osobe u dobi od 1 do 75 godina, u tablici 14. dani su standardizirani podaci za te iste umrle osobe. Kao standardno stanovništvo uzeta je dobnopola struktura stanovništva iz Popisa 2001. (vidi objašnjenje u početnom dijelu poglavlja 4. uz primjer 3.).

Usporedbom podataka u tablici 14. i tablici 9. dolazi se do saznanja o nešto manjem ukupnom gubitku potencijalno izgubljenih godina života za promatrano razdoblje od 2000. do 2004. standardiziranih podataka. Iz nestandardiziranih podataka (tablica 9.) proizlazi gubitak od 1 621 609,50 godina života, dok je prema standardiziranim podacima (tablica 14.) taj gubitak od 1 613 493,63 godine života, odnosno razlika ide u korist standardiziranih podataka za 8 115,87 godina života. Drugim riječima, za 8 115,87 je manje izgubljeno godina života primjenom standardiziranih podataka.

U grafikonu 53. dan je prikaz nestandardiziranih i standardiziranih podataka potencijalno izgubljenih godina života za svaku od promatranih kalendarskih godina iz promatranoga petogodišnjeg razdoblja.

G-53. KRETANJE STANDARIZIRANIH I NESTANDARIZIRANIH PODATAKA POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OD 2000. DO 2004.

U svim godinama iz promatranog razdoblja veći je podatak za potencijalno izgubljene godine života primjenom nestandardiziranih podataka, osim za 2000. za koju standardizirani podaci ukazuju na gubitak veći za 394,76 godina života (342 912,76 izgubljenih godina života tablica 14.) od nestandardiziranih podataka (342 518,00 izgubljenih godina života tablica 9.).

4.7.2. Stope potencijalno izgubljenih godina života prema uzrocima smrti i spolu

Tablica 15. Standardizirane stope potencijalno izgubljenih godina života za osobe umrle u dobi između 1 i 75 godina prema uzroku smrti i spolu na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

	Spol	Stope potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika						
		2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno	prosjeak
Ukupno	sv.	8 257,59	7 965,02	7 760,20	7 707,87	7 224,74	38 916,87	7 783,27
	m.	11 589,75	11 247,29	10 942,49	10 830,94	10 097,09	54 707,07	10 940,30
	ž.	5 050,05	4 797,60	4 681,57	4 680,05	4 432,78	23 645,18	4 729,91
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	134,95	122,22	120,31	91,62	81,18	551,54	111,42
	m.	196,20	161,05	176,25	128,66	116,26	779,12	156,75
	ž.	75,86	84,75	66,21	55,82	47,18	331,68	67,62
Novotvorine	sv.	2 525,38	2 509,02	2 520,24	2 411,19	2 418,51	12 385,37	2 478,25
	m.	3 242,54	3 261,77	3 198,55	3 100,97	3 022,01	15 827,72	3 168,03
	ž.	1 836,48	1 782,30	1 862,24	1 739,35	1 828,01	9 048,90	1 809,70
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	7,60	6,68	8,36	19,19	12,54	53,81	10,38
	m.	6,47	8,07	11,11	21,15	12,92	59,04	10,44
	ž.	8,70	5,33	5,70	17,27	12,17	48,73	10,31
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	121,43	123,26	111,35	132,74	107,09	596,25	122,23
	m.	148,41	139,70	130,15	147,80	122,66	689,20	140,86
	ž.	95,47	107,39	93,17	118,18	91,78	506,35	104,22
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	127,90	108,78	96,05	110,80	131,19	575,29	115,45
	m.	222,61	196,91	169,53	200,36	228,22	1 019,02	201,56
	ž.	36,57	23,77	25,11	24,14	37,12	146,71	32,29
Bolesti živčanog sustava	sv.	133,80	157,67	129,90	140,96	130,04	692,03	139,32
	m.	172,80	215,29	153,17	174,35	156,93	872,36	170,22
	ž.	96,16	102,08	107,45	108,70	104,01	517,89	109,47

Tablica 15. Standardizirane stope potencijalno izgubljenih godina života za osobe umrle u dobi između 1 i 75 godina prema uzroku smrti i spolu na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

(nastavak)

	Spol	Stope potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika						
		2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno	prosjeak
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	0,67	0,06	-	-	0,98	1,68	0,34
	m.	-	0,12	-	-	-	0,12	0,02
	ž.	1,32	-	-	-	1,92	3,18	0,64
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	2 599,84	2 496,95	2 386,36	2 379,21	2 105,68	11 966,61	2 393,15
	m.	3 521,17	3 454,14	3 372,73	3 311,12	2 960,19	16 612,66	3 321,01
	ž.	1 714,16	1 573,12	1 431,29	1 475,23	1 274,51	7 470,84	1 495,30
Bolesti dišnog sustava	sv.	211,16	213,70	230,30	238,74	219,98	1 113,86	224,68
	m.	313,97	295,65	356,49	347,85	318,11	1 633,09	325,58
	ž.	112,46	134,56	108,03	132,73	123,98	610,93	126,94
Bolesti probavnog sustava	sv.	644,03	620,89	604,76	548,84	514,78	2 931,73	585,67
	m.	950,61	969,74	921,53	803,07	795,31	4 437,61	886,13
	ž.	348,64	284,39	298,78	302,47	242,69	1 476,44	295,30
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	0,58	1,98	1,98	1,39	0,82	6,77	1,35
	m.	1,19	1,22	3,16	1,34	1,54	8,46	1,69
	ž.	-	2,72	0,83	1,45	0,11	5,14	1,03
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	21,83	13,23	12,49	12,64	14,96	75,31	16,09
	m.	11,95	7,59	12,88	4,77	13,55	50,71	12,14
	ž.	31,37	18,67	12,11	20,28	16,37	99,10	19,92
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	71,33	52,91	61,76	72,08	50,39	308,62	61,03
	m.	89,00	61,51	73,28	78,59	58,47	361,27	70,02
	ž.	54,34	44,63	50,61	65,73	42,45	257,64	52,32
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	2,83	0,90	3,99	3,12	3,09	13,88	2,96
	ž.	5,56	1,77	7,84	6,15	6,09	27,27	5,81
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	32,85	63,74	53,59	43,08	51,23	244,68	48,46
	m.	34,44	77,84	75,17	60,85	53,38	301,27	61,53
	ž.	31,33	50,15	32,76	25,96	48,99	190,10	35,87
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi neuvršteni drugamo	sv.	72,72	64,90	113,18	112,28	61,97	425,44	83,34
	m.	106,62	86,73	156,77	158,35	90,24	599,27	118,13
	ž.	40,04	43,83	71,06	67,71	34,51	257,44	49,71
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	1 548,68	1 408,14	1 305,59	1 389,98	1 320,33	6 974,00	1 394,32
	m.	2 571,77	2 309,98	2 131,71	2 291,72	2 147,29	11 456,16	2 288,68
	ž.	561,59	538,16	508,40	518,87	520,88	2 646,85	530,89

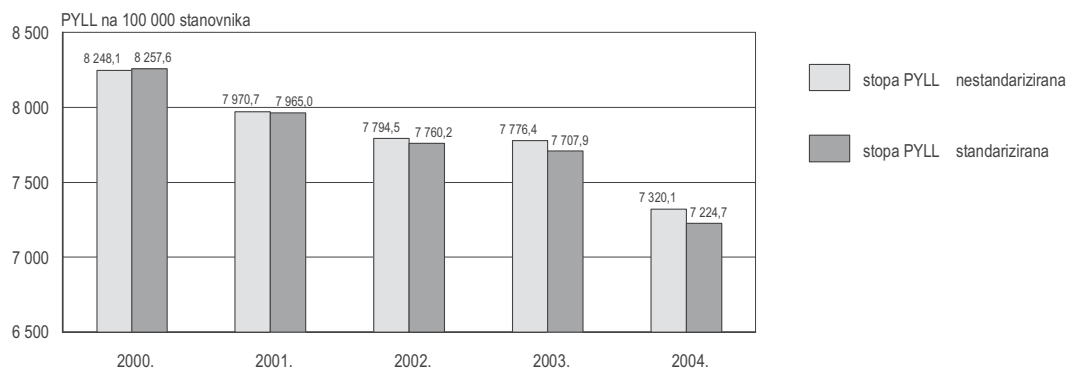
Kao i za nestandardizirane podatke (tablica 12.) i za standardizirane su podatke izrađene stope o potencijalno izgubljenim godinama života na 100 000 stanovnika (tablica 15.).

Osim za 2000., u svim su kalendarskim godinama iz promatranoga petogodišnjeg razdoblja za ukupno umrle veće nestandardizirane stope potencijalno izgubljenih godina života. Nestandardizirana stopa potencijalno izgubljenih godina života bila je u 2000. godini 8 248,08 na 100 000 stanovnika, dok je standardizirana stopa te iste godine bila 8 257,59 također na 100 000 stanovnika u dobi između 1 i 75 godina života.

Od 2001. pa na dalje, kontinuirano je sve veća razlika između standardiziranih i nestandardiziranih stopa u "korist" nestandardiziranih stopa. Razlog je tome sve veći odmak od kritičnog trenutka Popisa 2001. (31. ožujka 2001.) na koji se odnosi podatak, odnosno dobno-spolna struktura stanovništva Popisa 2001. koja je uzeta kao standardizirana i struktura stanovništva dobivene procjenom (sredina godine 30. lipnja). Dok je u 2001. razlika tih dviju stopa 5,7 izgubljenih godina života na svakih 100 000 stanovnika, u 2004. nestandardizirane su stope veće čak za 95,4 godine života.

U grafikonu 54. dan je paralelni prikaz stopa o potencijalno izgubljenim godinama standardiziranih i nestandardiziranih podataka za pet promatranih kalendarskih godina.

G-54. STANDARIZIRANE I NESTANDARIZIRANE STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OD 2000. DO 2004.

S obzirom na to da je dana detaljna analiza nestandardiziranih podataka potencijalno izgubljenih godina života i pripadajućih stopa u prethodnim poglavljima, u ovom su dijelu (poglavlja 4.7.1. i 4.7.2.) prikazani podaci (tablice 14. i 15.) bez detaljne analize, za standardizirane podatke o potencijalno izgubljenim godinama života uz naznaku razlike ova dva pristupa izrade toga značajnog indikatora mortaliteta.

5. Mortalitet prema odabranim¹⁵⁾ uzrocima smrti

U prethodnom dijelu teksta pri analizi podataka mortaliteta hrvatske populacije, osim podatka ukupnog mortaliteta, obrađivani su podaci prema skupinama najčešćih uzroka smrti i to novotvorina, endokrinih bolesti, bolesti prehrane i metabolizma, bolesti cirkulacijskog sustava, bolesti dišnog sustava, bolesti probavnog sustava i nasilnih smrti ili posljedica vanjskih uzroka smrti, odnosno ozljeda, otrovanja i nekih drugih posljedica vanjskih uzroka smrti. Unutar tih skupina uzroka smrti pojedine bolesti veći su uzrok smrtnosti populacije, pa je to i razlog da se u nastavku teksta zasebno obrađuju podaci o umrlima čija je smrt posljedica prirodnih okolnosti, u ovom slučaju bolesti (poglavlje 5.1.), odnosno posljedica nasilne smrti izazvane nesretnim slučajem, samoubojstvom, ubojstvom ili ranjavanjem kao posljedicom djelovanja zaostalih minskih naprava iz Domovinskog rata odnosno vanjskih uzroka smrti (poglavlje 5.2.).

5.1. Mortalitet prema odabranim bolestima kao uzrocima smrti

U tablici 16. iskazani su podaci o broju umrlih osoba prema određenim skupinama uzroka smrti, a unutar njih pojedini odabrani uzroci smrti koje unutar njih čine najveći udio uzroka smrtnosti.

Tablica 16. Umrli prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	50 246	49 552	50 569	52 575	49 756	252 698
	m.	25 477	25 077	25 731	26 519	25 307	128 111
	ž.	24 769	24 475	24 838	26 056	24 449	124 587
Novotvorine	sv.	11 728	11 779	12 157	12 485	12 408	60 557
	m.	6 852	6 965	7 117	7 414	7 376	35 724
	ž.	4 876	4 814	5 040	5 071	5 032	24 833
Od toga: Rak želuca (C16)	sv.	969	947	975	995	967	4 853
	m.	610	573	580	617	610	2 990
	ž.	359	374	395	378	357	1 863
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	1 509	1 410	1 558	1 622	1 564	7 663
	m.	841	770	885	956	898	4 350
	ž.	668	640	673	666	666	3 313

15) Unutar pojedinih skupina uzroka smrti iskazani su podaci o pojedinim uzrocima s tim da je uz svaki pojam uzroka smrti upisana i šifra ili šifre koje se odnose na taj uzrok smrti prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema, X. revizija, Svezak 1, Medicinska naklada, Zagreb 1994.

Tablica 16. Umrli prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

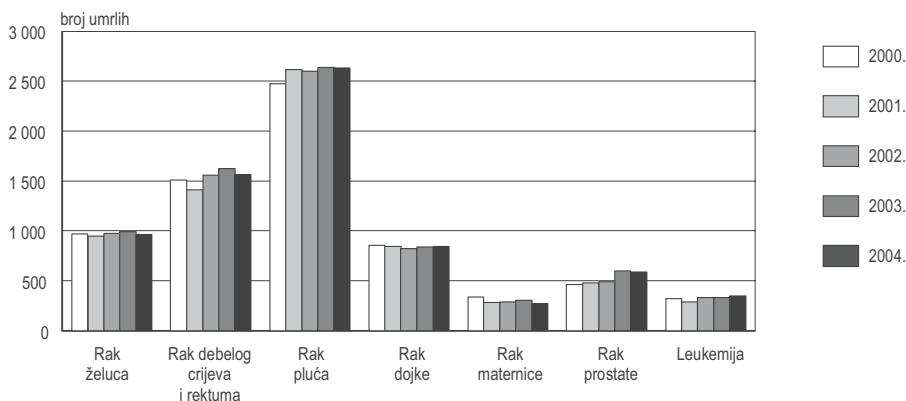
(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	2 478	2 616	2 598	2 640	2 635	12 967
	m.	2 000	2 161	2 102	2 110	2 123	10 496
	ž.	478	455	496	530	512	2 471
Rak dojke (C50)	sv.	859	848	822	838	844	4 211
	m.	16	16	18	16	19	85
	ž.	843	832	804	822	825	4 126
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	339	282	287	304	272	1 484
Rak vrata maternice (C53)	ž.	91	90	98	102	98	479
Rak trupa maternice (C54)	ž.	82	66	67	76	63	354
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	166	126	122	126	111	651
Rak prostate (C61)	m.	466	478	488	601	591	2 624
Leukemija (C91 - C95)	sv.	321	288	331	333	351	1 624
	m.	170	160	169	193	190	882
	ž.	151	128	162	140	161	742
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	921	824	920	1 111	1 003	4 779
	m.	410	332	372	446	409	1 969
	ž.	511	492	548	665	594	2 810
Od toga:							
Dijabetes (E10 - E14)	sv.	905	796	891	1 069	973	4 634
	m.	400	316	355	428	397	1 896
	ž.	505	480	536	641	576	2 738
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	26 712	26 542	26 698	27 872	24 959	132 783
	m.	11 758	11 690	11 979	12 236	10 931	58 594
	ž.	14 954	14 852	14 719	15 636	14 028	74 189
Od toga:							
Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	9 341	8 871	8 829	10 436	9 173	46 650
	m.	4 557	4 387	4 427	5 028	4 432	22 831
	ž.	4 784	4 484	4 402	5 408	4 741	23 819
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	4 507	4 638	4 621	4 532	4 436	22 734
	m.	2 787	2 792	2 809	2 790	2 650	13 828
	ž.	1 720	1 846	1 812	1 742	1 786	8 906
Insuficijencija srca (I50)	sv.	3 162	3 196	3 391	3 809	2 956	16 514
	m.	1 329	1 328	1 384	1 518	1 107	6 666
	ž.	1 833	1 868	2 007	2 291	1 849	9 848
Cerebrovaskularne bolesti (I60 - I69)	sv.	8 383	8 337	8 369	8 360	7 962	41 411
	m.	3 548	3 501	3 616	3 487	3 330	17 482
	ž.	4 835	4 836	4 753	4 873	4 632	23 929
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	7 487	7 452	7 240	7 158	6 536	35 873
	m.	3 170	3 155	3 149	3 048	2 794	15 316
	ž.	4 317	4 297	4 091	4 110	3 742	20 557
Bolesti dišnog sustava	sv.	2 043	1 939	2 105	2 662	2 895	11 644
	m.	1 188	1 126	1 232	1 537	1 667	6 750
	ž.	855	813	873	1 125	1 228	4 894
Od toga:							
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	851	869	991	1 229	1 504	5 444
	m.	435	421	519	613	773	2 761
	ž.	416	448	472	616	731	2 683
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	1 020	921	869	1 171	1 178	5 159
	m.	658	616	566	783	783	3 406
	ž.	362	305	303	388	395	1 753
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	775	731	704	971	1 024	4 205
	m.	506	500	473	662	684	2 825
	ž.	269	231	231	309	340	1 380
Bolesti probavnog sustava	sv.	2 507	2 371	2 394	2 372	2 370	12 014
	m.	1 544	1 506	1 531	1 397	1 460	7 438
	ž.	963	865	863	975	910	4 576
Od toga:							
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	1 433	1 384	1 372	1 256	1 237	6 682
	m.	995	1 001	1 020	877	915	4 808
	ž.	438	383	352	379	322	1 874

Uz tablicu 16. treba napomenuti da, iako su podaci iskazani prema spolu (svega, muški, ženski), podaci koji se odnose na rak maternice iskazani su samo za žensku populaciju, dok su podaci koji se odnose na rak prostate iskazani samo za mušku populaciju. Također, premda se rak dojke iskazuje za ukupnu populaciju, oko 98% odnosi se na udio smrtnosti žena od tog uzroka smrti. Spomenuto treba imati ujedno na umu pri usporedbi podataka iskazanih u grafikonu 55.

U grafikonu 55. iskazani su podaci o broju umrlih prema odabranim uzrocima smrti unutar novotvorina za svaku od kalendarskih godina iz promatranoga petogodišnjeg razdoblja.

G-55. UMRLI PREMA POJEDINIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA OD 2000. DO 2004.

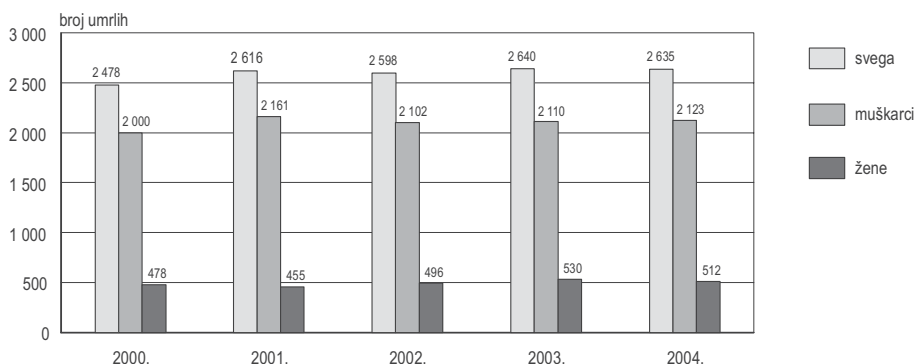
Podaci iskazani u grafikonu 55., koji se odnose na uzroke smrti unutar novotvorina, čine oko 60% smrtnosti unutar te skupine, s tim da je taj udio za nekoliko postotnih poena veći za mušku nego za žensku populaciju.

Promatraju li se pojedini uzroci smrti unutar novotvorina, najveća je smrtnost od raka pluća i udio se u pojedinim godinama kreće između 21% i 22% za ukupnu populaciju. Oko 30% muškaraca umrlih od novotvorina, umrlo je od raka pluća. Na smrtnost se žena unutar novotvorina od tog uzroka smrti odnosi oko 10%.

Broj umrlih od raka pluća u promatranom je razdoblju u kontinuiranom porastu, osim u 2002. kada se zanemarivo smanjio broj umrlih. U promatranom je razdoblju od 2000. do 2004. umrlo od raka pluća oko 13 000 osoba hrvatske populacije (12 967 osoba), što čini 5,1% svih umrlih (252 698 osoba), s tim da je za mušku populaciju taj udio 8,2%, a za žensku populaciju 2%.

Kretanje smrtnosti izazvane rakom pluća prema spolu iskazano je u grafikonu 56.

G-56. UMRLI S UZROKOM SMRTI OD RAKA PLUĆA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Na smrtnost od raka debelog crijeva i rektuma odnosi se oko 13% umrlih unutar novotvorina, a na rak želuca odnosi se oko 8%. Od raka debelog crijeva i rektuma za nekoliko je postotnih poena veća smrtnost žena, dok je od raka želuca nešto manja.

Leukemija je uzrok smrti oko 3% populacije umrle od novotvorina (1 624 ukupno umrlih od 2000. do 2004.).

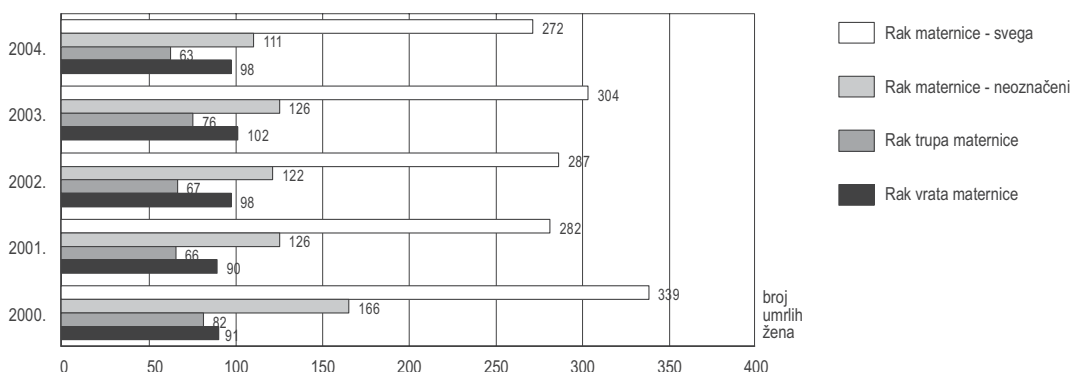
Iako rak dojke čini oko 7% umrlih unutar novotvorina, to je najveći uzročnik smrtnosti žena (unutar novotvorina), i udio, prema varirajući, kreće se oko 17% umrlih žena u odnosu na ukupno umrle žene s uzrokom smrti od novotvorina. U tome je petogodišnjem razdoblju od raka dojke umrlo 4 126 žena. Za mušku je populaciju udio umrlih oko 0,2% (unutar novotvorina), odnosno ukupno ih je umrlo 85.

Rak prostate kao uzrok smrti pokazuje stalnu tendenciju rasta, uz blagi pad u 2004., i udio se kreće između 7% i 8% umrlih muškaraca unutar uzroka smrti od novotvorina.

Rak maternice "odnosi" između 6% i 7% umrlih žena s uzrokom smrti od novotvorina. U promatranome petogodišnjem razdoblju s tim su uzrokom smrti ukupno umrle 1 484 žene.

Broj umrlih žena od raka maternice prema vrsti bolesti za svaku od kalendarskih godina prikazan je u grafikonu 57.

G-57. BROJ UMRILIH ŽENA OD RAKA MATERNICE OD 2000. DO 2004.

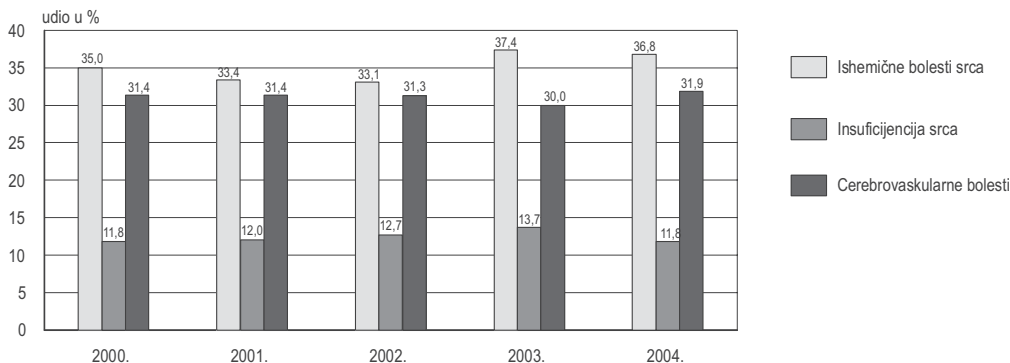

Premda od endokrinih bolesti, bolesti prehrane i metabolizma umire između 1% i 2% hrvatske populacije (ukupno umrlih 4 779 osoba u razdoblju od 2000. do 2004.), dijabetes je uzrok smrti za oko 98% umrlih iz te skupine uzroka smrti. Gotovo je podjednak udio umrlih muškaraca i žena u odnosu na uzroke smrti od endokrinih bolesti muškaraca i žena, uz nekoliko postotnih poena većeg udjela smrtnosti žena.

Bolesti cirkulacijskog sustava "krivac" su smrtnosti za više od 50% hrvatske populacije. Od te su bolesti od 2000. do 2004. umrle ukupno 132 783 osobe, s tim da su unutar njih tri najveća uzroka smrti (oko 78%, odnosno za ukupno 104 575 umrlih osoba): ishemične bolesti srca (oko 35%), insuficijencija srca (oko 12%) i cerebrovaskularne bolesti (oko 31%). Preostalih (oko) 22% odnosi se na umrle od ostalih bolesti cirkulacijskog sustava.

Grafički prikaz kretanja udjela mortaliteta pojedinih bolesti cirkulacijskog sustava dan je u grafikonu 58.

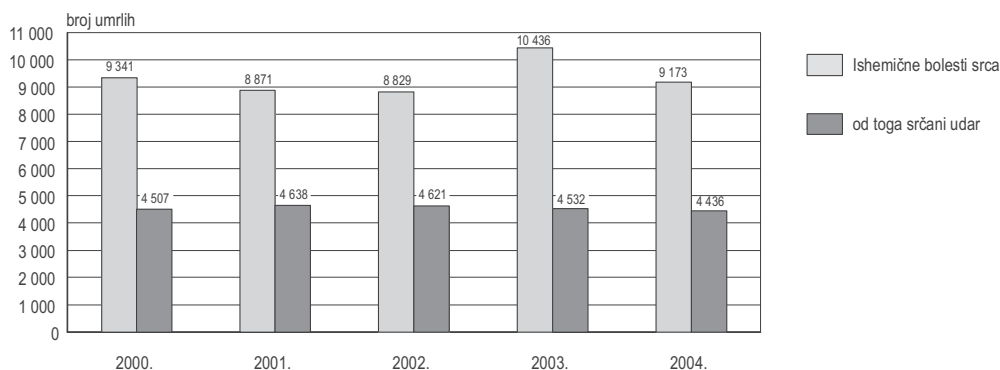
G-58. UDIO UMRILIH OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA PREMA UZROKU SMRTI OD 2000. DO 2004.

Najviše je umrlih od ishemičnih bolesti srca bilo u 2003. i to 37,4% u odnosu na umrle osobe od bolesti cirkulacijskog sustava (u 2003. je ujedno i najveći ukupan broj umrlih iz promatranog razdoblja; 52 575). Unutar ishemičnih bolesti srca srčani udar je u pojedinim godinama uzrok smrti između 43% i 52% slučajeva.

U grafikonu 59. dan je grafički prikaz kretanja mortaliteta od ishemičnih bolesti srca (od toga srčani udar) za svaku od promatranih kalendarskih godina.

G-59. UMRILI OD ISHEMIČNIH BOLESTI SRCA OD 2000. DO 2004.

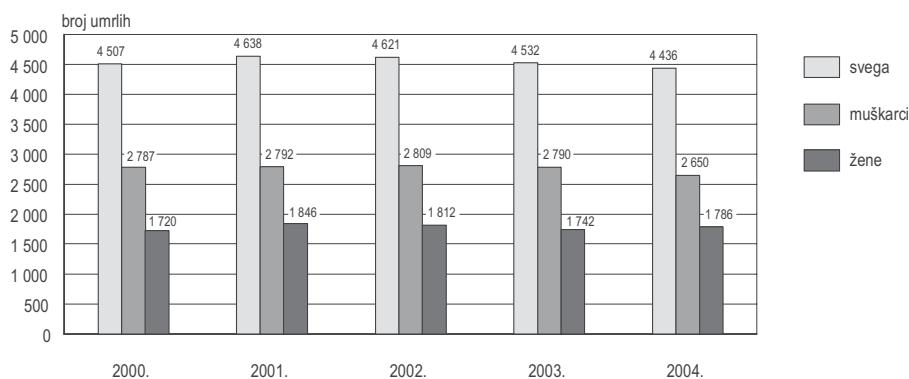

U odnosu na ishemične bolesti srca muškaraca, srčani udar je uzrok smrti za između 55% i 63% njih, dok se za žensku populaciju taj udio kreće između 32% i 41%.

Od srčanog udara u cijelome promatranom razdoblju od 2000. do 2004. ukupno su umrle 22 734 osobe, što čini 9% svih umrlih (252 698) iz istog razdoblja.

Kretanje smrtnosti izazvane srčanim udarom prema spolu iskazano je u grafikonu 60.

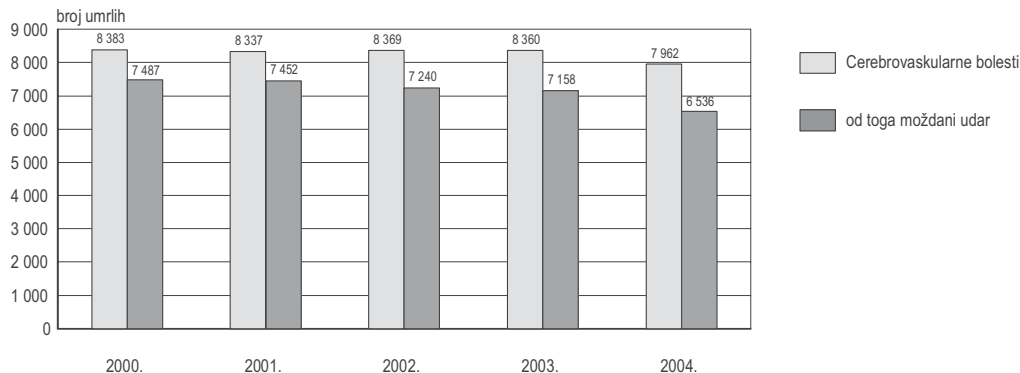
G-60. UMRILI OD SRČANOG UDARA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Za razliku od ishemičnih bolesti srca, unutar kojih je srčani udar uzrok između 43% i 52% smrtnosti, unutar cerebrovaskularnih bolesti moždani udar je uzrok smrti između 86% i 89%.

U grafikonu 61. dan je grafički prikaz kretanja mortaliteta od cerebrovaskularnih bolesti (od toga moždani udar) za svaku od kalendarskih godina iz promatranog razdoblja.

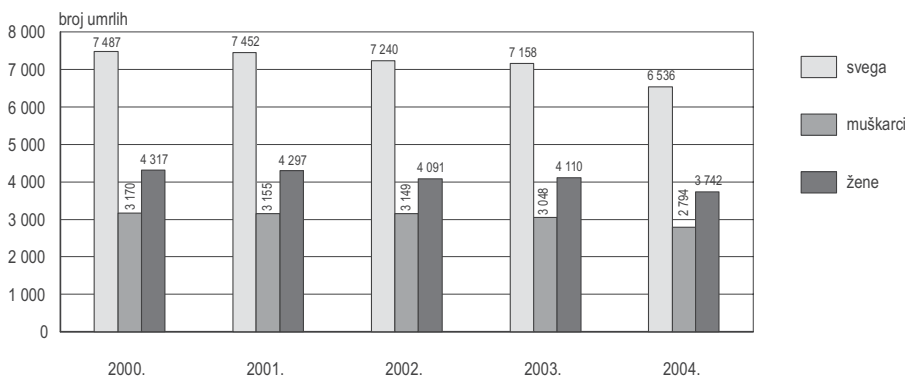
G-61. UMRLI OD CEREBROVASKULARNIH BOLESTI OD 2000. DO 2004.

Dok od srčanog udara umire prosječno 61% muškaraca i 39% žena, od moždanog udara umire oko 42% muškaraca i oko 58% žena.

Grafički prikaz smrtnosti od moždanog udara prema spolu dan je u grafikonu 62.

G-62. UMRLI OD MOŽDANOG UDARA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

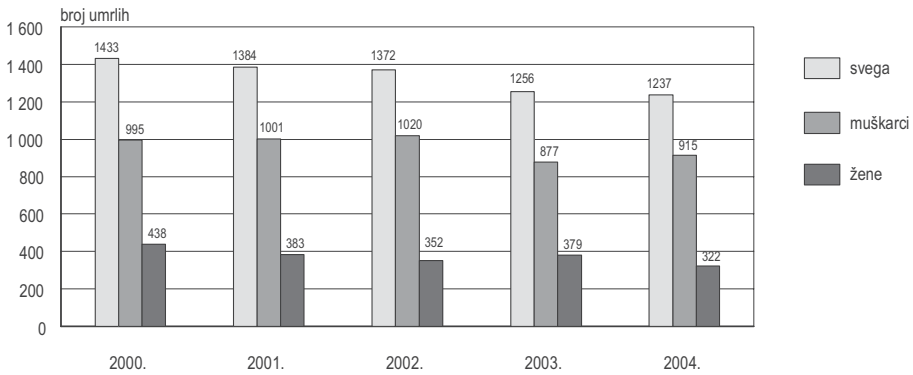
Dok se na smrtnost od srčanog udara za cijelo promatrano razdoblje od 2000. do 2004. odnosi 9% svih umrlih, od moždanog su udara umrle 35 873 osobe, što čini 14,2% svih umrlih (252 698) iz istog razdoblja.

U okviru skupine bolesti dišnog sustava kao uzroka smrti, na upalu pluća i na bronhitis, emfizem, kroničnu opstruktivnu plućnu bolest i astmu odnosi se oko 90% umrlih, s tim da upali pluća pripada između 42% i 52%, a bronhitisu između 41% i 50%). Kod žena upala pluća uzrok je smrti između 49% i 55%, a bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma između 32% i 42% u odnosu na umrle žene od bolesti dišnog sustava. Za mušku je populaciju manji udio smrtnosti od upale pluća (između 37% i 46%), ali je zato veći udio kod drugog uzroka smrti (između 46% i 55%) u odnosu na umrle muškarce od bolesti dišnog sustava.

Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza čine između 52% i 58% umrlih od bolesti probavnog sustava, s većim udjelom muške populacije (između 63% i 67%) nego je to kod žena (između 35% i 45%).

U grafikonu 63. dan je prikaz kretanja smrtnosti od kronične bolesti jetre, fibroze i ciroze prema spolu za svaku od kalendarskih godina iz promatranog razdoblja.

G-63. UMRLI OD KRONIČNE BOLESTI JETRE, FIBROZE I CIROZE PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Od kronične bolesti jetre, fibroze i ciroze u promatranome je petogodišnjem razdoblju umiralo, u pojedinim godinama, gotovo trostruko više muškaraca nego žena. Tako je u 2000. od te bolesti umrlo 69,4% muškaraca i 30,6% žena, dok se u 2002. smrtnost od iste bolesti odnosila na 74,3% muške i 25,7% ženske populacije.

5.1.1. Umrla prema odabranim uzrocima smrti na 100 000 stanovnika

Tablica 17. Umrla prema odabranim uzrocima smrti i spolu na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Ukupno	sv.	1 135	1 116	1 139	1 184	1 121
	m.	1 196	1 173	1 204	1 241	1 184
	ž.	1 079	1 063	1 078	1 131	1 062
Novotvorine	sv.	265	265	274	281	279
	m.	322	326	333	347	345
	ž.	212	209	219	220	219
Od toga: Rak želuca (C16)	sv.	22	21	22	22	22
	m.	29	27	27	29	29
	ž.	16	16	17	16	16
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	34	32	35	37	35
	m.	39	36	41	45	42
	ž.	29	28	29	29	29
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	56	59	59	59	59
	m.	94	101	98	99	99
	ž.	21	20	22	23	22
Rak dojke (C50)	sv.	19	19	19	19	19
	m.	1	1	1	1	1
	ž.	37	36	35	36	36
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	15	12	12	13	12
Rak vrata maternice (C53)	ž.	4	4	4	4	4
Rak trupa maternice (C54)	ž.	4	3	3	3	3
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	7	5	5	5	5
Rak prostate (C61)	m.	22	22	23	28	28
Leukemija (C91 - C95)	sv.	7	6	7	7	8
	m.	8	7	8	9	9
	ž.	7	6	7	6	7

Tablica 17. Umrli prema odabranim uzrocima smrti i spolu na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	21	19	21	25	23
	m.	19	16	17	21	19
	ž.	22	21	24	29	26
Od toga:						
Dijabetes (E10 - E14)	sv.	20	18	20	24	22
	m.	19	15	17	20	19
	ž.	22	21	23	28	25
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	603	598	601	628	562
	m.	552	547	561	573	512
	ž.	651	645	639	679	609
Od toga:						
Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	211	200	199	235	207
	m.	214	205	207	235	207
	ž.	208	195	191	235	206
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	102	104	104	102	100
	m.	131	131	131	131	124
	ž.	75	80	79	76	78
Insuficijencija srca (I50)	sv.	71	72	76	86	67
	m.	62	62	65	71	52
	ž.	80	81	87	99	80
Cerebrovaskularne bolesti (I60 - I69)	sv.	189	188	188	188	179
	m.	166	164	169	163	156
	ž.	211	210	206	212	201
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	169	168	163	161	147
	m.	149	148	147	143	131
	ž.	188	187	178	178	163
Bolesti dišnog sustava	sv.	46	44	47	60	65
	m.	56	53	58	72	78
	ž.	37	35	38	49	53
Od toga:						
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	19	20	22	28	34
	m.	20	20	24	29	36
	ž.	18	19	20	27	32
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	23	21	20	26	27
	m.	31	29	26	37	37
	ž.	16	13	13	17	17
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	18	16	16	22	23
	m.	24	23	22	31	32
	ž.	12	10	10	13	15
Bolesti probavnog sustava	sv.	57	53	54	53	53
	m.	72	70	72	65	68
	ž.	42	38	37	42	40
Od toga:						
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	32	31	31	28	28
	m.	47	47	48	41	43
	ž.	19	17	15	16	14

Dok su u tablici 16. iskazani podaci za ukupan broj umrlih prema odabranim uzrocima smrti za svaku od kalendarskih godina iz promatranoga petogodišnjeg razdoblja od 2000. do 2004. i ukupan broj umrlih za to razdoblje, u tablici 17. dan je prikaz kretanja broja umrlih od istih uzroka smrti, ali na svakih 100 000 stanovnika. Broj stanovnika odnosi se na procjenu sredinom svake godine (30. lipnja).

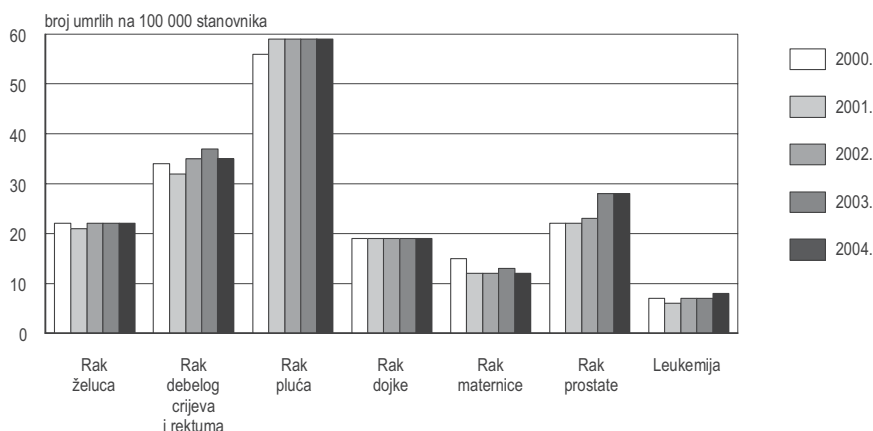
Broj umrlih na 100 000 stanovnika u promatranim je godinama varirajući. Tako je npr. u 2000. na svakih 100 000 stanovnika umrlo 1 135 osoba, slijedi pad u 2001. na 1 116, a najveći je bio u 2003., i to 1 184 osobe na svakih 100 000 stanovnika (te je godine bio i najveći broj umrlih 52 575). U 2003. bio je ujedno i najveći broj umrlih muškaraca (1 241), ali i žena (1 131) na 100 000 svake populacije.

U poglavlju 3.3. prikazani su podaci o broju umrlih na 100 000 stanovnika za neke od skupina uzroka smrti, pa se u ovom poglavlju analiziraju samo pojedini uzroci smrti.

Od raka želuca umrle su u promatranim godinama 22 osobe na svakih 100 000 stanovnika (21 u 2001.), s tim da je na svakih 100 000 muškaraca u 2001. i 2002. umrlo 27, a u ostalim godinama 29 muškaraca, dok je na svakih 100 000 žena od tog uzroka umrlo 16 žena (17 u 2002.). Povećan je broj umrlih od raka debelog crijeva, pogotovo od raka pluća, te je za oba uzroka smrti veći omjer umrlih muškaraca na svakih 100 000 njih.

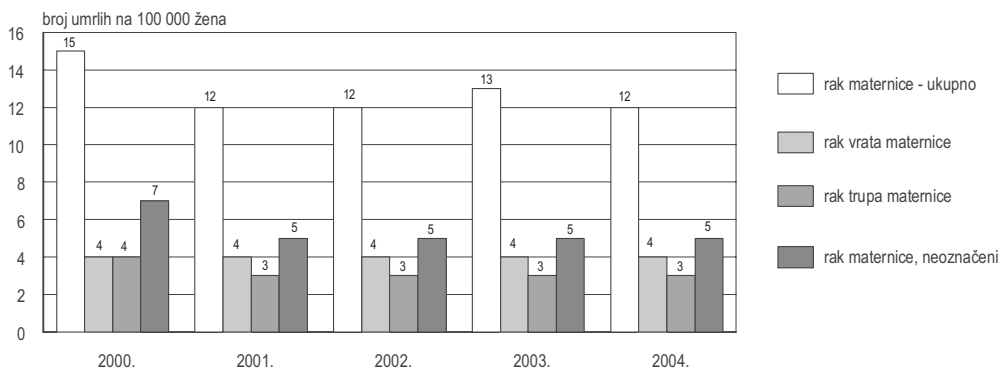
U grafikonu 64. dan je prikaz broj umrlih na 100 000 stanovnika od pojedinih bolesti novotvorina. Ovdje treba naglasiti da se podatak o broju umrlih od raka maternice odnosi na 100 000 žena, a od raka prostate na 100 000 muškaraca.

G-64. BROJ UMRILIH PREMA POJEDINIM UZROCIMA SMRTI NOVOTVORINA NA 100 000 STANOVNIKA U OD 2000. DO 2004.

Zbog raka maternice (ukupno) na svakih je 100 000 žena umiralo između 12 i 15 žena (najviše 15 u 2000). Kretanje broja umrlih žena na njih 100 000 prema pojedinim vrstama raka prikazano je u grafikonu 65.

G-65. ŽENE UMRLE OD RAKA MATERNICE, NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

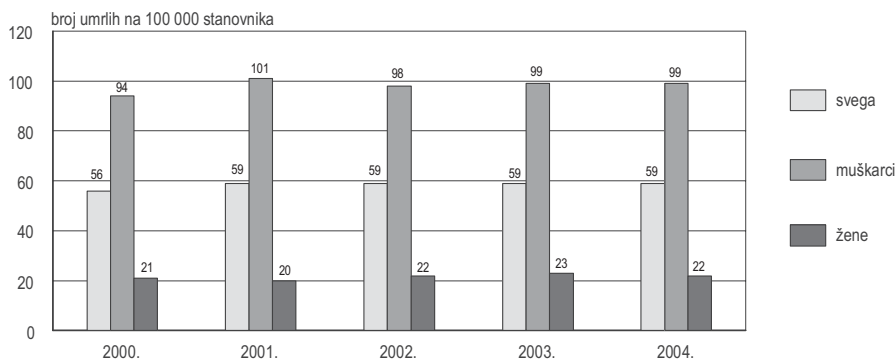

U nastavku se nalazi nekoliko grafičkih prikaza kretanja broja umrlih od odabranih uzroka smrti na 100 000 stanovnika prema spolu.

Promatra li se rak pluća, tada je omjer umrlih muškaraca na njih 100 000 u pojedinim godinama gotovo peterostruko veći od broja umrlih žena na 100 000 žena (grafikon 66.).

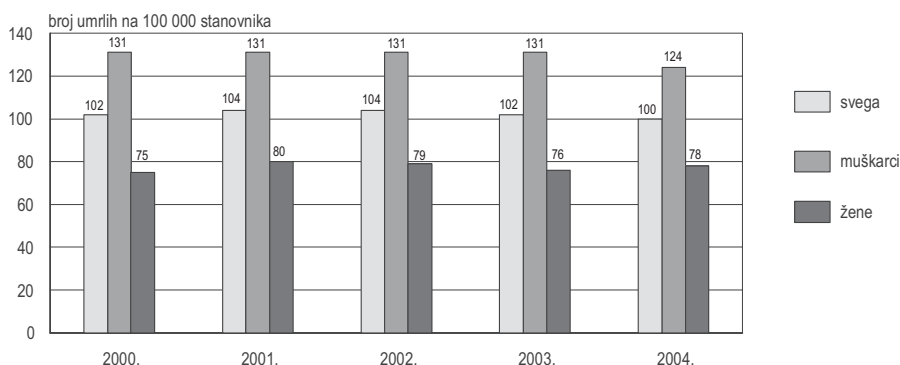
G-66. UMRILI OD RAKA PLUĆA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Dok je broj umrlih muškaraca od srčanog udara na njih 100 000 gotovo konstantan (131) u svim godinama, osim u 2004. (124), za žene je taj podatak nešto manji i varirajući, između 75 (u 2000.) i 80 (u 2001.).

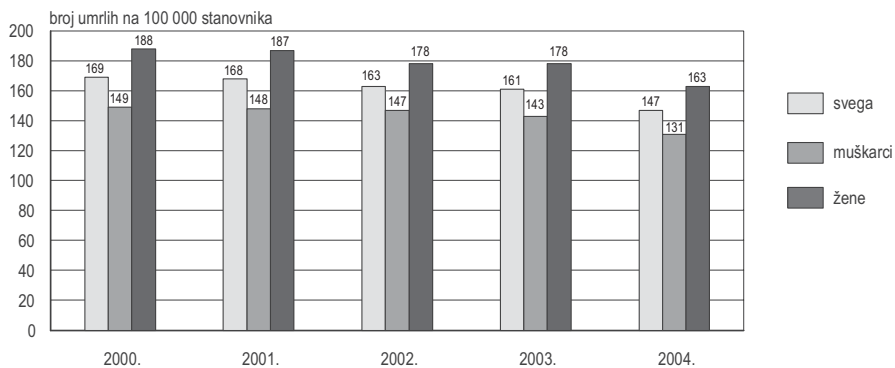
U grafikonu 67. dan je prikaz kretanja broja umrlih od srčanog udara prema spolu na svakih 100 000 stanovnika.

G-67. UMRILI OD SRČANOG UDARA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

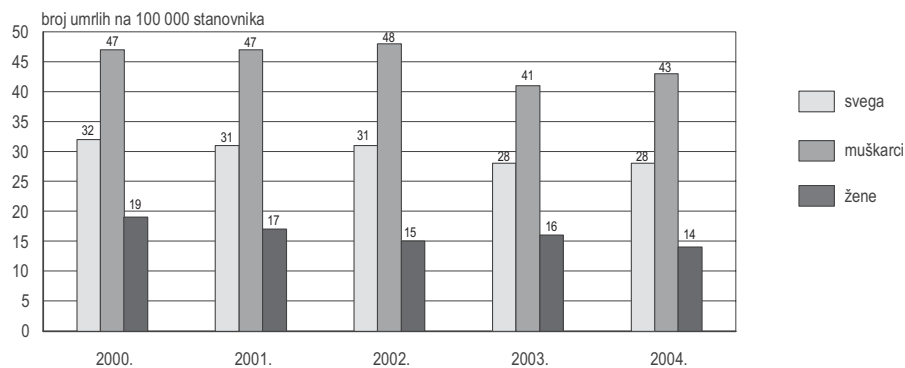
Za razliku od većeg broja umrlih muškaraca od srčanog udara na njih 100 000, na svakih 100 000 žena veći je broj umrlih žena od bolesti moždanog udara (grafikon 68.).

G-68. UMRLI OD MOŽDANOG UDARA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Od upale pluća na svakih 100 000 stanovnika umire približno jednak broj muškaraca i žena (nešto više muškaraca), od bronhitisa, emfizema, kronične opstruktivne plućne bolesti i astme smrtnost muškaraca (na svakih 100 000) je dvostruko veća od smrtnosti žena (na njih 100 000), dok je od kronične bolesti jetre, fibroze i ciroze, više nego dvostruko veća smrtnost muškaraca (grafikon 69.).

G-69. UMRLI OD KRONIČNE BOLESTI JETRE, FIBROZE I CIROZE PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

5.1.2. Mortalitet populacije u dobi od 1 do 75 godina života prema odabranim bolestima kao uzrocima smrti

Tablica 18. Umrli u dobi od 1 do 75 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	26 690	25 947	25 805	25 951	24 400	128 793
	m.	16 944	16 596	16 617	16 726	15 735	82 618
	ž.	9 746	9 351	9 188	9 225	8 665	46 175
Novotvorine	sv.	8 377	8 345	8 477	8 398	8 323	41 920
	m.	5 311	5 374	5 355	5 426	5 308	26 774
	ž.	3 066	2 971	3 122	2 972	3 015	15 146
Od toga:							
Rak želuca (C16)	sv.	652	632	644	605	623	3 156
	m.	450	418	425	413	436	2 142
	ž.	202	214	219	192	187	1 014
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	981	875	1003	992	918	4 769
	m.	608	548	626	643	585	3 010
	ž.	373	327	377	349	333	1 759
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	2 055	2 137	2 094	2 094	2 040	10 420
	m.	1 700	1 813	1 748	1 734	1 668	8 663
	ž.	355	324	346	360	372	1 757
Rak dojke (C50)	sv.	589	601	549	524	551	2 814
	m.	8	13	15	9	9	54
	ž.	581	588	534	515	542	2 760
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	224	169	190	192	166	941
Rak vrata maternice (C53)	ž.	67	65	75	83	70	360
Rak trupa maternice (C54)	ž.	61	38	75	41	33	215
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	96	66	73	68	63	366
Rak prostate (C61)	m.	220	229	213	251	247	1 160
Leukemija (C91 - C95)	sv.	223	202	209	201	221	1 056
	m.	125	128	118	132	127	630
	ž.	98	74	91	69	94	426
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	543	480	491	531	487	2 532
	m.	285	235	256	276	242	1 294
	ž.	258	245	235	255	245	1 238
Od toga:							
Dijabetes (E10 - E14)	sv.	529	461	463	495	469	2 417
	m.	275	224	238	260	233	1 230
	ž.	254	237	225	235	236	1 187
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	11 212	10 932	10 617	10 691	9 462	52 914
	m.	6 729	6 633	6 623	6 591	5 840	32 416
	ž.	4 483	4 299	3 994	4 100	3 622	20 498
Od toga:							
Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	4 227	4 113	4 031	4 381	3 835	20 587
	m.	2 832	2 734	2 747	2 921	2 557	13 791
	ž.	1 395	1 379	1 284	1 460	1 278	6 796

Tablica 18. Umrli u dobi od 1 do 75 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	3 003	3 074	2 959	2 874	2 730	14 640
	m.	2 160	2 147	2 103	2 088	1 911	10 409
	ž.	843	927	856	786	819	4 231
Insuficijencija srca (I50)	sv.	1 194	1 304	1 055	1 116	792	5 461
	m.	660	749	621	652	445	3 127
	ž.	534	555	434	464	347	2 334
Cerebrovaskulame bolesti (I60 - I69)	sv.	3 671	3 514	3 393	3 309	3 064	16 951
	m.	2 024	1 945	1 934	1 851	1 740	9 494
	ž.	1 647	1 569	1 459	1 458	1 324	7 457
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	3 295	3 176	2 974	2 890	2 567	14 902
	m.	1 822	1 780	1 722	1 629	1 490	8 443
	ž.	1 473	1 396	1 252	1 261	1 077	6 459
Bolesti dišnog sustava	sv.	925	845	938	1 076	1 105	4 889
	m.	646	588	674	756	787	3 451
	ž.	279	257	264	320	318	1 438
Od toga:							
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	340	325	386	433	519	2 003
	m.	234	207	266	273	351	1 331
	ž.	106	118	120	160	168	672
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	490	439	420	516	491	2 356
	m.	349	326	314	396	372	1 757
	ž.	141	113	106	120	119	599
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	387	352	346	436	435	1 956
	m.	280	266	260	340	329	1 475
	ž.	107	86	86	96	106	481
Bolesti probavnog sustava	sv.	1 845	1 768	1 762	1 666	1 580	8 621
	m.	1 265	1 252	1 255	1 133	1 135	6 040
	ž.	580	516	507	533	445	2 581
Od toga:							
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	1 258	1 231	1 216	1 103	1 053	5 861
	m.	894	907	926	800	800	4 327
	ž.	364	324	290	303	253	1 534

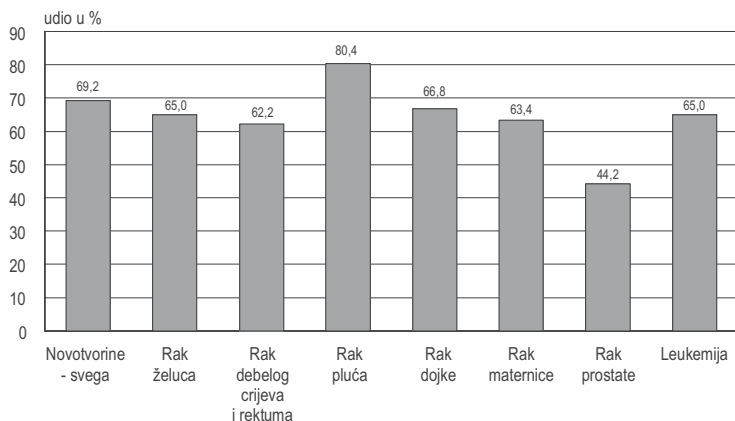
U promatranome petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. ukupno je umrlo 252 698 osoba, od čega 128 793 ili 51% prije navršениh 75 godina života, od čega se 82 618 ili 64,5% odnosi na mušku, a 46 175 ili 37,1% na žensku populaciju.

U tom su razdoblju novotvorine uzrok smrti za 60 557 osoba od kojih je 41 920 ili 69,2% u dobi od 1 do 75 godina života (75% muškaraca i 61% žena odnosi se na promatranu dob u odnosu na ukupan broj muškaraca, odnosno žena umrlih od novotvorina).

U ukupnom broju umrlih s uzrokom smrti od novotvorina 59% su muškarci, a 41% su žene. Međutim u kontingentu umrlih u dobi od 1 do 75 godina, s istim uzrokom smrti, veći je udio muškaraca i čine 63,9%, dok je udio žena umrlih u toj dobi 36,1%.

Udio umrlih u dobi od 1 do 75 godina života prema pojedinim uzrocima smrti unutar skupine novotvorina u odnosu na ukupno umrle s tim istim uzrocima smrti za cjelokupno razdoblje od 2000. do 2004. prikazan je u grafikonu 70.

G-70. UDIO UMRILIH U DOBI OD 1 DO 75 GODINA S POJEDINIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA U ODNOSU NA UKUPNO UMRLE OD ISTIH UZROKA SMRTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

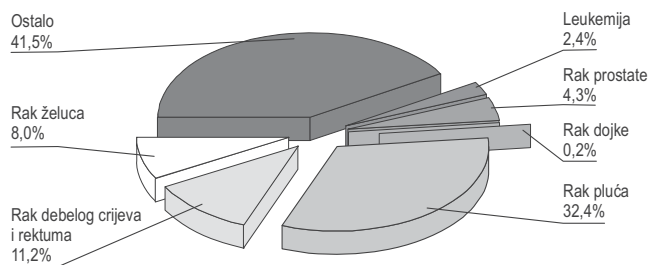
Pri usporedbi podataka iskazanih u grafikonu 70. treba imati u vidu da se iskazani podaci odnose na ukupno umrle u dobi od 1 do 75 godina života osim u slučaju umrlih od raka maternice (udio se odnosi na umrle žene u dobi od 1 do 75 godina života u odnosu na ukupno umrle žene s tim uzrokom smrti), kao i na umrle od raka prostate (udio se odnosi na umrle muškarce u dobi od 1 do 75 godina života u odnosu na ukupno umrle muškarce s tim uzrokom smrti). Za umrle od raka dojke, iako se podatak odnosi na "svega", tj. od 4 211 umrlih od raka dojke, 2 814 ili 66,8% ih je umrlo u dobi od 1 do 75 godina života. Treba naglasiti da u tom kontingentu umrlih ima 85 muškaraca i 4 126 žena, s tim da su 54 muškarca i 2 760 žena umrli mlađi od 75 godina.

U promatranom su razdoblju od novotvorina umrla ukupno 26 774 muškarca u dobi od 1 do 75 godina života, s tim da se 58,5% odnosi na navedene pojedinačne uzroke smrti iz skupine novotvorina, dok je za žensku populaciju taj udio nešto manji. Naime, od novotvorina te starosne dobi umrlo je 15 146 žena, a 57,2% odnosi se na navedene pojedinačne uzroke smrti.

U kontingentu umrlih od novotvorina najveća je smrtnost od raka pluća. Od ukupno umrlih od te bolesti za promatrano razdoblje (12 967) njih 80,4% ili 10 420 osoba umrlo je u dobi od 1 do 75 godina života. U ukupnom broju umrlih od raka pluća 80,9% su muškarci, a 19,1% su žene. U populaciji umrlih od raka pluća u dobi od 1 do 75 godina života čak je 83,1% muškaraca, a žena je 16,9%.

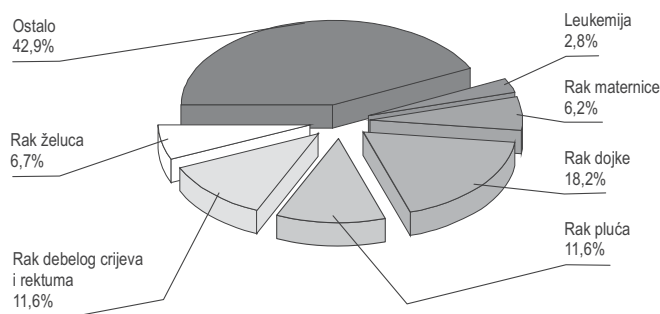
Udio umrlih muškaraca u dobi od 1 do 75 godina života prema pojedinim uzrocima smrti novotvorina prikazan je u grafikonu 71., dok je udio žena iste dobi unutar novotvorina prikazan u grafikonu 72.

G-71. UDIO MUŠKARACA UMRILIH U DOBI OD 1 DO 75 GODINA S POJEDINIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Premda su u oba grafikona uglavnom iskazani podaci prema istim uzrocima smrti, u grafikonu 71. iskazan je podatak za rak prostate, a u grafikonu 72. iskazan je podatak za rak maternice. Smrtnost od raka dojke za mušku je populaciju 0,2% (grafikon 71.), dok je za žensku populaciju taj udio 18,2% (grafikon 72.).

G-72. UDIO ŽENA UMRLIH U DOBI OD 1 DO 75 GODINA S POJEDINIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

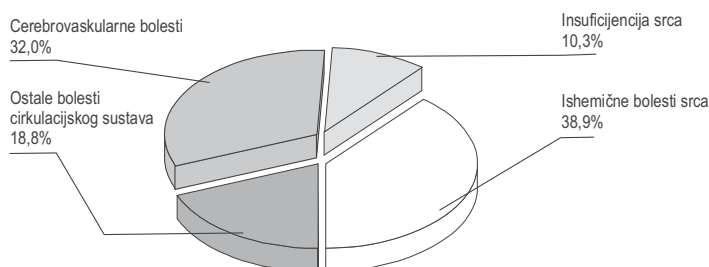
Od ukupnog broja žena umrlih od raka dojke (za cijelo promatrano razdoblje), gotovo 67% umrlo je u dobi mlađoj od 75 godina.

Od raka prostate umiru uglavnom stariji muškarci, odnosno od te je bolesti umrlo njih 44% u dobi od 1 do 75 godina života, a preostalih 56% umrlo je u dobi od 75 i više godina.

Rak maternice uzrok je smrti za 6,2% žena mlađih od 75 godina u odnosu na ukupno umrle žene od novotvorina (ukupno su u petogodišnjem razdoblju od raka maternice umrle 1 484 žene, od čega njih 941 u dobi od 1 do 75 godina života, tj. 63,4%), na smrtnost od raka vrata maternice odnosi se 38,3%, od raka trupa maternice 22,8% i 38,9% od raka maternice neoznačenog.

Od bolesti cirkulacijskog sustava u cijelom su petogodišnjem razdoblju ukupno umrle 132 783 osobe (44,1% muškaraca i 55,9% žena), od toga u dobi od 1 do 75 godina života njih 52 914 (61,3% muškaraca i 38,7% žena). U tom kontingentu umrlih (od 1 do 75 godina) 80,3% je umrlo od tri osnovna uzroka smrti, i to od ishemičnih bolesti srca (38,9%), insuficijencije srca (10,3%) i cerebrovaskularnih bolesti (32%). Ti su podaci iskazani u grafikonu 73.

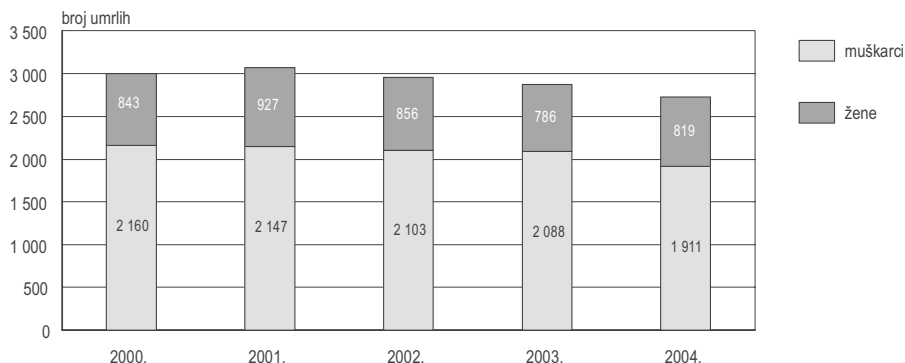
G-73. UDIO UMRLIH OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA U DOBI OD 1 DO 75 GODINA ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Ishemične bolesti srca su najveći uzročnik smrtnosti populacije promatrane dobi (20 587 umrlih) unutar bolesti cirkulacijskog sustava s udjelom od 67% za mušku i 33% za žensku populaciju. Međutim samo od srčanog udara u tom razdoblju umrlo je ukupno 14 640 osoba te dobi, od čega su 71,1% muškarci, a 28,9% žene.

Kretanje mortaliteta osoba umrlih u dobi od 1 do 75 godina života od srčanog udara prema spolu za kalendarske godine od 2000. do 2004. dato je u grafikonu 74.

G-74. UMRLI OD SRČANOG UDARA OD 1 DO 75 GODINA ŽIVOTA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

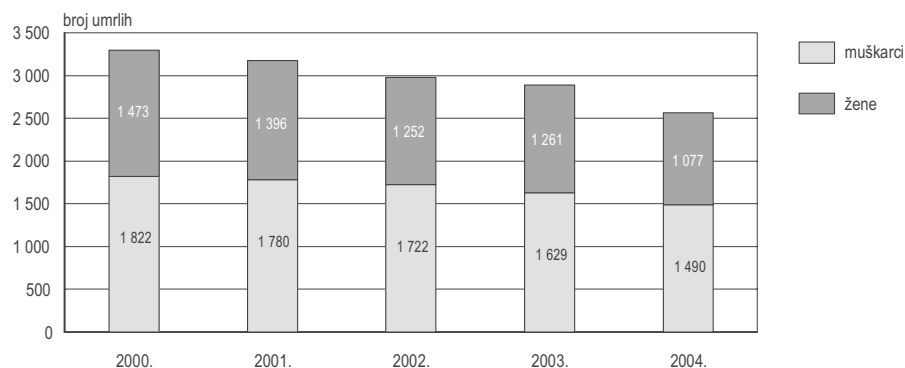

U promatranome je petogodišnjem razdoblju od srčanog udara umrlo 9% osoba (od svega 252 698 umrlih osoba), a od moždanog udara umrlo je 14,2%. Istovremeno u populaciji od 1 do 75 godina života od srčanog udara umrlo njih 11,4%, a od moždanog 11,6%. Podaci ukazuju na to da je ukupno od moždanog udara umrlo za 57,8% više osoba, a u dobi od 1 do 75 godina života za 1,8% više osoba nego od srčanog udara.

U ukupnom broju umrlih od moždanog udara 42,7% se odnosi na mušku, a 57,3% na žensku populaciju, dok je u kontingentu od 1 do 75 godina veći udio umrlih muškaraca (56,7% za muškarce i 43,3% za žene).

U grafikonu 75. dan je prikaz broja umrlih uslijed moždanog udara za populaciju u dobi od 1 do 75 godina života prema spolu, za svaku od promatranih kalendarskih godina.

G-75. UMRLI OD MOŽDANOG UDARA OD 1 DO 75 GODINA ŽIVOTA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Kod populacije promatrane dobi od 1 do 75 godina života umrlih od bolesti dišnog sustava gotovo 90% se odnosi na upalu pluća, bronhitis, emfizem, kroničnu opstruktivnu plućnu bolest i astmu (41% - upala pluća i 48,2% - bronhitis). U toj je populaciji od 1 do 75 godina umrlih od bolesti dišnog sustava oko 70% muškaraca i 30% žena (58% muškaraca i 42% ukupno umrlih žena).

Od bolesti probavnog sustava 71,8% ih je umrlo u dobi od 1 do 75 godina života (od 2000. do 2004.). U tom se kontingentu 70% umrlih odnosi na mušku, a 30% na žensku populaciju.

5.1.3. Mortalitet populacije u dobi od 1 do 75 godina života prema starosti i odabranim bolestima kao uzrocima smrti u razdoblju od 2000. do 2004.

Tablica 19. Umrli u dobi od 1 do 75 godina života prema starosti, odabranim uzrocima smrti i spolu, ukupno za razdoblje od 2000. do 2004.

	Spol	Ukupno	Sta						
			1-4	5-9	10-14	15-19	20-24		
Ukupno	sv.	128 793	256	196	213	745	1 136	1	
	m.	82 618	162	118	149	548	895	2	
	ž.	46 175	94	78	64	197	241	3	
Novotvorine	sv.	41 920	43	48	45	82	99	4	
	m.	26 774	23	30	29	50	57	5	
	ž.	15 146	20	18	16	32	42	6	
Od toga:									
Rak želuca (C16)	sv.	3 156	-	-	-	2	2	7	
	m.	2 142	-	-	-	1	1	8	
	ž.	1 014	-	-	-	1	1	9	
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	4 769	-	-	-	-	3	10	
	m.	3 010	-	-	-	-	2	11	
	ž.	1 759	-	-	-	-	1	12	
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	10 420	-	1	-	-	4	13	
	m.	8 663	-	-	-	-	1	14	
	ž.	1 757	-	1	-	-	3	15	
Rak dojke (C50)	sv.	2 814	-	-	-	-	-	16	
	m.	54	-	-	-	-	-	17	
	ž.	2 760	-	-	-	-	-	18	
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	941	-	-	-	-	1	19	
Rak vrata maternice (C53)	ž.	360	-	-	-	-	1	20	
Rak trupa maternice (C54)	ž.	215	-	-	-	-	-	21	
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	366	-	-	-	-	-	22	
Rak prostate (C61)	m.	1 160	-	-	-	-	-	23	
Leukemija (C91 - C95)	sv.	1 056	8	12	11	19	13	24	
	m.	630	6	6	9	12	8	25	
	ž.	426	2	6	2	7	5	26	
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	2 532	7	5	7	6	6	27	
	m.	1 294	4	3	3	5	3	28	
	ž.	1 238	3	2	4	1	3	29	
Od toga:									
Dijabetes (E10 - E14)	sv.	2 417	-	-	-	-	3	30	
	m.	1 230	-	-	-	-	1	31	
	ž.	1 187	-	-	-	-	2	32	
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	52 914	8	1	11	31	52	33	
	m.	32 416	3	1	7	25	37	34	
	ž.	20 498	5	-	4	6	15	35	
Od toga:									
Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	20 587	-	-	-	2	6	36	
	m.	13 791	-	-	-	1	4	37	
	ž.	6 796	-	-	-	1	2	38	
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	14 640	-	-	-	2	5	39	
	m.	10 409	-	-	-	1	4	40	
	ž.	4 231	-	-	-	1	1	41	
Insuficijencija srca (I50)	sv.	5 461	-	-	1	5	3	42	
	m.	3 127	-	-	1	5	2	43	
	ž.	2 334	-	-	-	0	1	44	
Cerebrovaskulame bolesti (I60 - I69)	sv.	16 951	-	1	2	5	16	45	
	m.	9 494	-	1	-	4	11	46	
	ž.	7 457	-	-	2	1	5	47	
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	14 902	-	1	2	3	9	48	
	m.	8 443	-	1	-	2	5	49	
	ž.	6 459	-	-	2	1	4	50	

rost										
	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74
1	1 097	1 328	2 053	3 760	6 666	9 571	11 416	19 052	30 314	40 990
2	864	966	1 454	2 691	4 786	6 864	7 999	12 938	19 213	22 971
3	233	362	599	1 069	1 880	2 707	3 417	6 114	11 101	18 019
4	144	226	499	1 159	2 419	3 772	4 471	7 152	10 298	11 463
5	84	109	238	634	1 469	2 463	2 920	4 761	6 835	7 072
6	60	117	261	525	950	1 309	1 551	2 391	3 463	4 391
7	6	13	41	71	132	251	277	533	852	976
8	3	10	23	40	86	181	203	373	589	632
9	3	3	18	31	46	70	74	160	263	344
10	11	24	36	91	209	326	452	835	1 216	1 566
11	6	13	14	48	129	195	283	539	822	959
12	5	11	22	43	80	131	169	296	394	607
13	7	16	60	213	624	1 030	1 212	1 847	2 732	2 674
14	4	10	39	154	505	846	1 006	1 571	2 331	2 196
15	3	6	21	59	119	184	206	276	401	478
16	4	16	53	134	242	340	372	482	521	650
17	-	-	-	1	1	7	8	12	15	10
18	4	16	53	133	241	333	364	470	506	640
19	5	10	24	56	80	71	86	145	215	248
20	5	8	21	37	55	43	35	42	58	55
21	-	-	1	1	5	7	13	49	68	71
22	-	2	2	18	20	21	38	54	89	122
23	-	-	-	3	9	17	70	151	338	572
24	18	20	34	29	52	68	90	151	245	286
25	12	10	22	14	34	41	46	88	147	175
26	6	10	12	15	18	27	44	63	98	111
27	8	11	18	39	62	105	190	397	708	963
28	4	7	14	25	43	71	116	215	342	439
29	4	4	4	14	19	34	74	182	366	524
30	7	8	11	27	55	96	182	381	691	956
31	3	6	8	18	40	66	113	208	332	435
32	4	2	3	9	15	30	69	173	359	521
33	90	157	402	888	1 906	2 998	3 960	7 516	13 659	21 235
34	59	106	300	694	1 467	2 260	2 876	5 109	8 349	11 123
35	31	51	102	194	439	738	1 084	2 407	5 310	10 112
36	21	42	163	388	867	1 422	1 780	3 119	5 336	7 441
37	15	37	138	339	730	1 166	1 393	2 296	3 474	4 198
38	6	5	25	49	137	256	387	823	1 862	3 243
39	18	35	154	357	773	1 257	1 494	2 409	3 711	4 425
40	14	30	132	314	652	1 043	1 180	1 833	2 525	2 681
41	4	5	22	43	121	214	314	576	1 186	1 744
42	17	11	24	49	117	204	271	705	1 479	2 575
43	14	9	19	33	92	146	193	438	873	1 302
44	3	2	5	16	25	58	78	267	606	1 273
45	17	35	87	218	517	760	1 081	2 239	4 430	7 543
46	9	12	49	144	345	500	701	1 424	2 540	3 754
47	8	23	38	74	172	260	380	815	1 890	3 789
48	12	24	59	173	428	682	962	1 994	3 962	6 591
49	7	11	35	121	308	469	642	1 268	2 281	3 293
50	5	13	24	52	120	213	320	726	1 681	3 298

Tablica 19. Umrli u dobi od 1 do 75 godina života prema starosti, odabranim uzrocima smrti i spolu, ukupno za razdoblje od 2000. do 2004.

(nastavak)

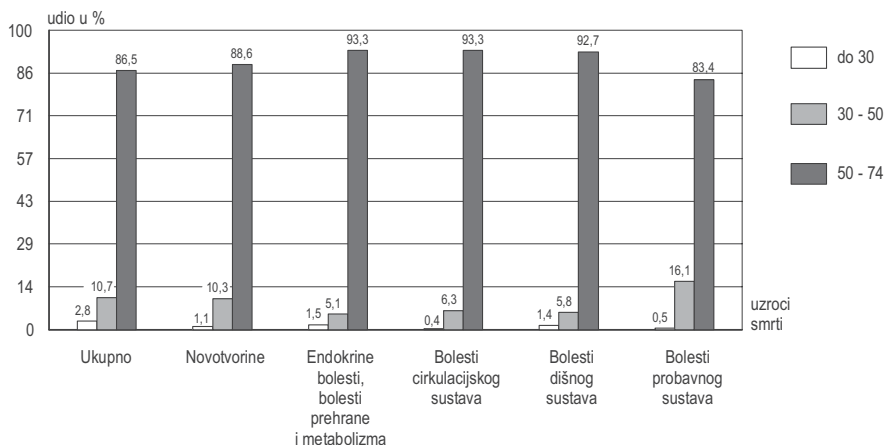
	Spol	Ukupno	Sta					
			1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	
Bolesti dišnog sustava	sv.	4 889	8	5	6	12	17	1
	m.	3 451	5	1	3	10	12	2
	ž.	1 438	3	4	3	2	5	3
Od toga:								
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	2 003	6	5	3	7	10	4
	m.	1 331	3	1	1	7	7	5
	ž.	672	3	4	2	-	3	6
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	2 356	-	-	3	1	3	7
	m.	1 757	-	-	2	-	1	8
	ž.	599	-	-	1	1	2	9
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	1 956	-	-	1	-	1	10
	m.	1 475	-	-	-	-	1	11
	ž.	481	-	-	1	-	-	12
Bolesti probavnog sustava	sv.	8 621	5	1	3	5	10	13
	m.	6 040	3	1	1	2	8	14
	ž.	2 581	2	-	2	3	2	15
Od toga:								
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	5 861	1	-	2	2	4	16
	m.	4 327	-	-	1	1	3	17
	ž.	1 534	1	-	1	1	1	18

U promatranome je petogodišnjem razdoblju od 1 do 5 godina starosti umrlo 256 djece ili 0,2% (od 128 793 ukupno umrle osobe u dobi od 1 do 75 godina života). U toj je dobnoj skupini za 30% više umrlih nego u sljedećoj skupini „5 - 9“, od koje se kontinuirano povećava broj umrlih u svakoj dobnoj skupini.

Smrtnost do 30 godina života iz promatranog je starosnoga kontingenta (od 1 do 75 godina) obuhvaćala 2,8% umrle populacije ili 3 643 umrle osobe, u dobi od 30 do 50 godina umrlo je 13 807 osoba ili 10,7%, dok su preostale 111 343 osobe ili 86,5% umrle u dobi između 50 i 75 godina.

U grafikonu 76. dan je prikaz udjela umrlih od 2000. do 2004. prema starosti i odabranim skupinama uzroka smrti.

G-76. UDIO UMRLIH U DOBI OD 1 DO 75 GODINA ŽIVOTA PREMA UZROKU SMRTI I STAROSTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

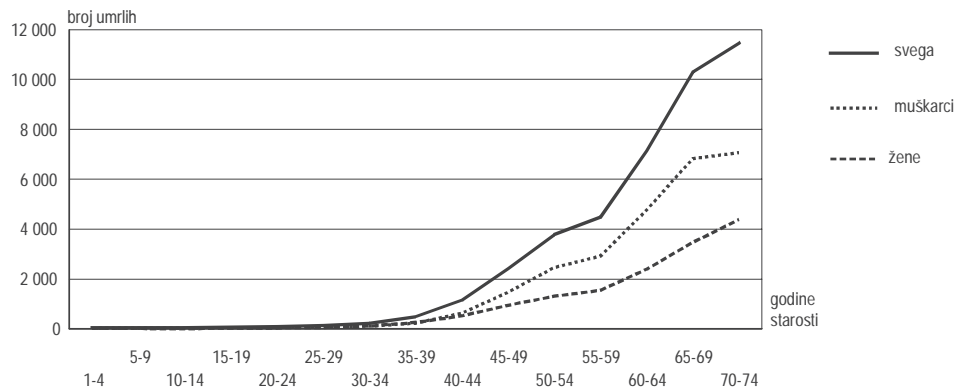
rost										
	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74
1	21	33	47	71	135	217	328	659	1 233	2 097
2	17	16	32	49	103	160	262	503	876	1 402
3	4	17	15	22	32	57	66	156	357	695
4	9	17	29	44	73	110	147	261	484	798
5	8	8	18	34	57	84	115	180	313	495
6	1	9	11	10	16	26	32	81	171	303
7	6	5	6	16	43	81	132	325	632	1 103
8	5	3	4	8	32	57	106	269	484	786
9	1	2	2	8	11	24	26	56	148	317
10	5	4	4	9	28	64	101	269	539	931
11	4	2	2	4	23	47	83	221	418	670
12	1	2	2	5	5	17	18	48	121	261
13	19	72	218	395	707	923	1 053	1 511	1 838	1 861
14	16	52	171	319	556	709	776	1 092	1 221	1 113
15	3	20	47	76	151	214	277	419	617	748
16	10	41	147	304	549	739	841	1 104	1 188	929
17	9	29	115	250	430	572	634	812	841	630
18	1	12	32	54	119	167	207	292	347	299

Od novotvorina do 30 godina života umrla je 461 osoba (273 muške osobe i 188 ženskih osoba) ili 1,1% u odnosu na ukupno umrle osobe s uzrokom smrti od novotvorina (41 920), od endokrinih bolesti u toj je dobi umrlo 39 osoba, i to čini 1,5% u odnosu na ukupan broj umrlih od te bolesti (2 532), dok je od bolesti dišnog sustava umrlo 1,4%, odnosno njih 69 od ukupno 4 889 umrlih od te bolesti.

U dobi od 30 do 50 godina života umrlo ih je od novotvorina 10,3% ili 4 303 osobe s tim da se na muškarce odnosi 9,2%, a 12,2% na žene (od 26 774 umrla muškarca i 15 146 umrlih žena). Od bolesti probavnog sustava u toj je dobi udio umrlih čak 16,1%, s tim da se taj udio odnosi na 1 392 umrle osobe (od ukupno 8 621 umrle osobe od te bolesti). Za mušku je populaciju taj udio umrlih 18,2% (u odnosu na 6 040 umrlih), a za žensku populaciju udio je 11,4% (u odnosu na 2 581 umrlo).

U grafikonu 77. dan je prikaz kretanja broja umrlih s uzrokom smrti od novotvorina prema spolu i starosti.

G-77. UMRILI OD NOVOTVORINA U DOBI OD 1 DO 75 GODINA ŽIVOTA PREMA SPOLU I STAROSTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

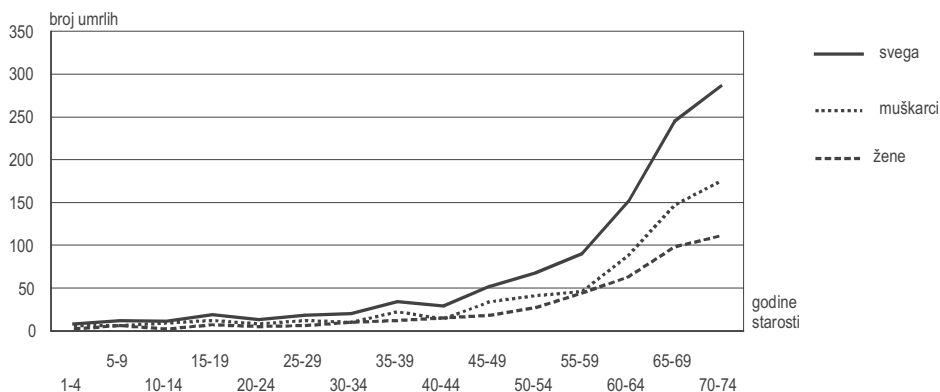
Gotovo kod svih uzroka smrti, pa tako i kod novotvorina, udio je umrlih u dobi između 50 i 75 godina života preko 80%, u ovom slučaju 88,6% (89,8% za muškarce i 86,5% za žene).

S obzirom na godine starosti u trenutku smrti, od odabranih uzroka smrti od leukemije u dobi od 1 do 30 godina umrlo ih je 81 ili 7,7% od 1 056 umrlih od te bolesti. Na mušku se populaciju odnosi 8,4% (od 630), a na žensku 6,6% (od 426).

Do 50 godina života je blago kontinuiran rast broja umrlih od leukemije, a tek nakon 50. slijedi nagli porast broja umrlih uz 80% umrlih u dobi od 50 do 75 godina života (78,9% za muškarce i 80,5% za žene).

Kretanje broja umrlih od leukemije prema starosti i spolu prikazano je u grafikonu 78.

G-78. UMRLI OD LEUKEMIJE U DOBI OD 1 DO 75 GODINA ŽIVOTA PREMA SPOLU I STAROSTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

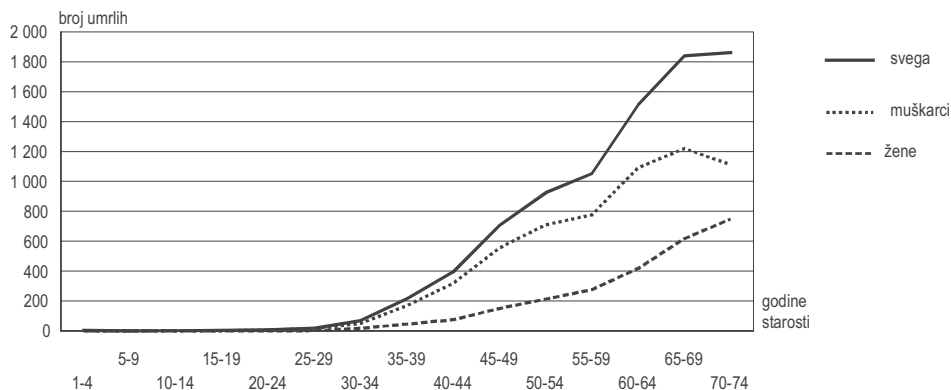
Kod endokrinih bolesti, kao i kod bolesti cirkulacijskog sustava, smrtnost za populaciju umrlu u dobi između 50 i 75 godina je među najvišima, odnosno 93% za ukupno, oko 92% za mušku i oko 96% za žensku populaciju.

Iako je od bolesti dišnog sustava u promatranome petogodišnjem razdoblju umrlo 4 889 osoba (3 451 muškarac i 1 438 žena), nagli je porast smrtnosti nakon 55. godine života. Od te bolesti je vrlo visok udio umrlih u dobi od 50 do 75 godina života između odabranih uzroka smrti i to 92,7%, od čega se 92,8% odnosi na mušku, a 92,6% na žensku populaciju.

Od bolesti probavnog sustava umrlo je gotovo dvostruko više osoba (8 621) nego od bolesti dišnog sustava, uz gotovo isti omjer umrle muške i ženske populacije (70% i 30%). Najveći udio umrlih je u dobi između 30 i 50 godina života (16,2%) i najmanji udio umrlih, od odabranih uzroka smrti, u dobi od 50 do 75 godina. Za ukupno umrle taj je udio 83,4%, s tim da je za muškarce 81,3% i nešto viši za žene i to 88,1%.

U grafikonu 79. dan je prikaz kretanja broja umrlih od bolesti probavnog sustava prema starosti i spolu za razdoblje od 2000. do 2004.

G-79. UMRLI OD OD BOLESTI PROBAVNOG SUSTAVA U DOBI OD 1 DO 75 GODINA ŽIVOTA PREMA SPOLU I STAROSTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

5.1.4. Potencijalno izgubljene godine života prema odabranim bolestima kao uzrocima smrti¹⁶⁾

Tablica 20. Potencijalno izgubljene godine života prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	342 518,00	331 326,50	323 410,50	322 026,50	302 328,00	1 621 609,50
	m.	235 724,00	229 790,00	224 241,00	222 777,50	208 271,50	1 120 804,00
	ž.	106 794,00	101 536,50	99 169,50	99 249,00	94 056,50	500 805,50
Novotvorine	sv.	104 729,50	104 382,50	105 116,50	101 007,50	101 577,50	516 813,50
	m.	65 891,50	66 646,50	65 624,50	64 028,50	62 692,50	324 883,50
	ž.	38 838,00	37 736,00	39 492,00	36 979,00	38 885,00	191 930,00
Od toga:							
Rak želuca (C16)	sv.	7 270,00	6 655,00	7 420,00	6 637,50	6 537,50	34 520,00
	m.	5 150,00	4 410,00	4 887,50	4 522,50	4 520,00	23 490,00
	ž.	2 120,00	2 245,00	2 532,50	2 115,00	2 017,50	11 030,00
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	10 327,50	9 542,50	10 782,50	10 205,00	9 615,00	50 472,50
	m.	6 235,00	5 900,00	6 565,00	6 537,50	5 977,50	31 215,00
	ž.	4 092,50	3 642,50	4 217,50	3 667,50	3 637,50	19 257,50
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	24 822,50	25 122,50	24 465,00	24 470,00	23 390,00	122 270,00
	m.	20 520,00	21 012,50	20 185,00	19 845,00	18 710,00	100 272,50
	ž.	4 302,50	4 110,00	4 280,00	4 625,00	4 680,00	21 997,50
Rak dojke (C50)	sv.	8 207,50	8 382,50	7 507,50	7 040,00	8 447,50	39 585,00
	m.	95,00	107,50	197,50	107,50	137,50	645,00
	ž.	8 112,50	8 275,00	7 310,00	6 932,50	8 310,00	38 940,00
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	2 980,00	2 307,50	2 755,00	2 475,00	2 265,00	12 782,50
Rak vrata maternice (C53)	ž.	1 237,50	1 282,50	1 567,50	1 507,50	1 215,00	6 810,00
Rak trupa maternice (C54)	ž.	587,50	330,00	375,00	332,50	267,50	1 892,50
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	1 155,00	695,00	812,50	635,00	782,50	4 080,00
Rak prostate (C61)	m.	1 525,00	1 642,50	1 382,50	1 522,50	1 732,50	7 805,00
Leukemija (C91 - C95)	sv.	3 332,50	3 693,50	3 647,00	3 106,50	2 966,50	16 746,00
	m.	1 827,50	2 269,00	2 239,50	2 179,00	1 572,00	10 087,00
	ž.	1 505,00	1 424,50	1 407,50	927,50	1 394,50	6 659,00
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	5 057,50	5 124,00	4 621,50	5 521,50	4 477,00	24 801,50
	m.	3 027,50	2 852,00	2 654,50	3 029,50	2 544,50	14 108,00
	ž.	2 030,00	2 272,00	1 967,00	2 492,00	1 932,50	10 693,50
Od toga:							
Dijabetes (E10 - E14)	sv.	4 682,50	4 447,50	3 762,50	4 422,50	3 997,50	21 312,50
	m.	2 717,50	2 355,00	2 190,00	2 510,00	2 302,50	12 075,00
	ž.	1 965,00	2 092,50	1 572,50	1 912,50	1 695,00	9 237,50
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	107 853,00	103 889,00	99 622,00	99 682,00	88 330,00	499 376,00
	m.	71 572,00	70 597,50	69 282,00	68 322,00	61 250,00	341 023,50
	ž.	36 281,00	33 291,50	30 340,00	31 360,00	27 080,00	158 352,50
Od toga:							
Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	42 952,50	42 097,50	40 332,50	42 947,50	38 202,50	206 532,5
	m.	31 610,00	31 415,00	30 562,50	32 382,50	28 712,50	154 682,5
	ž.	11 342,50	10 682,50	9 770,00	10 565,00	9 490,00	51 850
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	34 387,50	34 685,00	32 522,50	32 425,00	30 770,00	164 790,00
	m.	26 465,00	26 712,50	25 287,50	25 690,00	23 807,50	127 962,50
	ž.	7 922,50	7 972,50	7 235,00	6 735,00	6 962,50	36 827,50
Insuficijencija srca (I50)	sv.	9 750,00	9 975,00	8 267,50	9 170,00	6 005,00	43 167,50
	m.	6 095,00	6 417,50	5 397,50	6 035,00	3 812,50	27 757,50
	ž.	3 655,00	3 557,50	2 870,00	3 135,00	2 192,50	15 410,00
Cerebrovaskularne bolesti (I60 - I69)	sv.	32 257,50	29 915,00	28 847,50	27 507,50	25 740,00	144 267,50
	m.	19 350,00	18 227,50	17 800,00	16 347,50	15 845,00	87 570,00
	ž.	12 907,50	11 687,50	11 047,50	11 160,00	9 895,00	56 697,50
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	28 482,50	26 555,00	25 055,00	23 800,00	21 437,50	125 330,00
	m.	17 340,00	16 585,00	15 915,00	14 427,50	13 670,00	77 937,50
	ž.	11 142,50	9 970,00	9 140,00	9 372,50	7 767,50	47 392,50

16) U ovom se poglavlju za odabrane uzroke smrti prikazuju i analiziraju samo nestandardizirani podaci, i to zbog malih razlika između standardiziranih i nestandardiziranih podataka.

Tablica 20. Potencijalno izgubljene godine života prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

(nastavak)

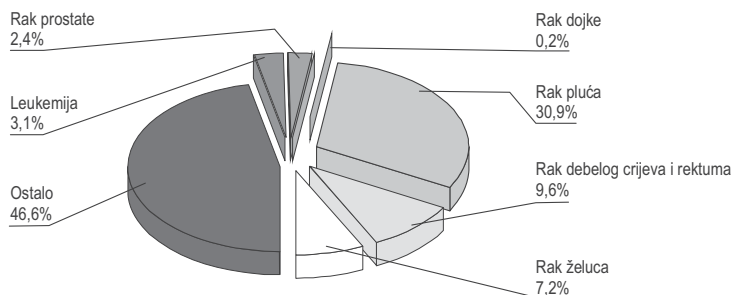
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Bolesti dišnog sustava	sv.	8 742,00	8 886,50	9 589,00	9 948,50	9 237,50	46 403,50
	m.	6 374,50	6 039,50	7 304,00	7 149,50	6 612,50	33 480,00
	ž.	2 367,50	2 847,00	2 285,00	2 799,00	2 625,00	12 923,50
Od toga:							
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	3 790,00	3 911,50	4 504,50	4 521,00	4 767,50	21 494,50
	m.	2 700,00	2 552,00	3 289,50	3 062,00	3 317,50	14 921,00
	ž.	1 090,00	1 359,50	1 215,00	1 459,00	1 450,00	6 573,50
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	3 935,00	3 842,50	3 270,00	3 930,00	3 542,50	18 520,00
	m.	2 867,50	2 800,00	2 565,00	3 040,00	2 655,00	13 927,50
	ž.	1 067,50	1 042,50	705,00	890,00	887,50	4 592,50
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	2 912,50	2 885,00	2 700,00	3 215,00	2 962,50	14 675,00
	m.	2 175,00	2 190,00	2 115,00	2 520,00	2 247,50	11 247,50
	ž.	737,50	695,00	585,00	695,00	715,00	3 427,50
Bolesti probavnog sustava	sv.	26 656,00	25 835,00	25 229,00	23 015,00	21 630,00	122 365,00
	m.	19 296,50	19 815,00	18 892,00	16 597,50	16 442,50	91 043,50
	ž.	7 359,50	6 020,00	6 337,00	6 417,50	5 187,50	31 321,50
Od toga:							
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	19 220,00	19 322,50	18 534,50	17 187,50	15 342,50	89 607,00
	m.	14 225,00	15 012,50	14 280,00	12 735,00	11 945,00	68 197,50
	ž.	4 995,00	4 310,00	4 254,50	4 452,50	3 397,50	21 409,50

U razdoblju od 2000. do 2004. ukupno su umrle 128 793 osobe u dobi od 1 do 75 godina života. Za njih je potencijalno izgubljeno 1 621 609,5 godina života, od čega se 1 120 804 godine života (69,1%) odnose na muškarce, a 500 805,5 godina života (30,9%) na žene. Samo zbog novotvorina potencijalno je izgubljeno 516 813,5 godina života, što čini 31,9% ukupnog gubitka. U tom gubitku od novotvorina 62,9% se odnosi na mušku, a 37,1% na žensku populaciju.

Od 324 883,5 potencijalno izgubljenih godina života muškaraca s uzrokom smrti od novotvorina, 53,4% se odnosi na odabrane uzroke smrti, dok je udio umrlih u dobi od 1 do 75 godina života od istih uzroka smrti nešto veći (58,5%). Za žene je zbog prerane smrtnosti s uzrokom smrti od novotvorina potencijalno izgubljeno 191 930 godina života. Unutar novotvorina na potencijalno izgubljene godine života od odabranih uzroka smrti odnosi se 57,7%.

U nastavku se u grafikonu 80. daje prikaz udjela potencijalno izgubljenih godina života za mušku populaciju prema odabranim uzrocima smrti u promatranom razdoblju.

G-80. UDIJO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA MUŠKARACA UMRLIH OD POJEDINIHZROKA SMRTI OD NOVOTVORINA ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Usporedbom podataka iskazanih u grafikonima 80. i 71. primjećuje se veći udio umrlih prema odabranim uzrocima smrti od udjela potencijalno izgubljenih godina života muškaraca, osim za uzrok smrti od leukemije, gdje je udio umrlih od leukemije 2,4% (grafikon 71.), dok je udio potencijalno izgubljenih godina života 3,1% (grafikon 80.).

Oba ova pokazatelja, udio potencijalno izgubljenih godina života i udio umrlih indikatori su smrtnosti, i zbog određenih različitosti u njihovim vrijednostima potrebna je njihova usporedivost. Da bi se iskazala razlika između ta dva pokazatelja mortaliteta izračunava se njihov omjer.

U okviru skupine uzroka smrti zbog novotvorina za mušku populaciju odabrani uzroci smrti čine 53,4% potencijalno izgubljenih godina života (46,6% ostali unutar novotvorina), dok je udio umrlih od tih uzroka smrti (također unutar novotvorina) 58,5%. Radi usporedbe ta dva pokazatelja mortaliteta zbroj udjela sveden je na 100% (za oba), udio za svakog od odabranih uzroka smrti je korigiran, a nakon toga izračunat je njihov odnos (vidi tablicu u nastavku).

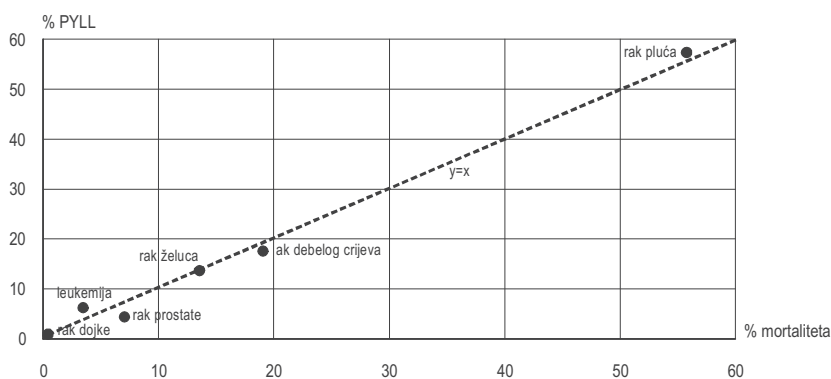
Umrli muškarci u razdoblju od 2000. do 2004.:

	Korigirano na 100%		
	% PYLL	% mortaliteta	% PYLL / %mortaliteta
Rak želuca	13,54	13,68	0,99
Rak debelog crijeva i rektuma	17,99	19,22	0,94
Rak pluća	57,79	55,32	1,04
Rak dojke	0,37	0,34	1,08
Rak prostate	4,50	7,41	0,61
Leukemija	5,81	4,02	1,44

Ovako normalizirani podaci ukazuju na relativno malu razliku između ove dvije mjere, odnosno indikatora mortaliteta osim kod raka prostate s većim udjelom broja umrlih (veća smrtnost starijih osoba) i leukemije s većim udjelom potencijalno izgubljenih godina života (veća smrtnost u mlađoj dobi).

Slikovit prikaz odnosa udjela potencijalno izgubljenih godina života i udjela broja umrlih dan je u grafikonu 80a.

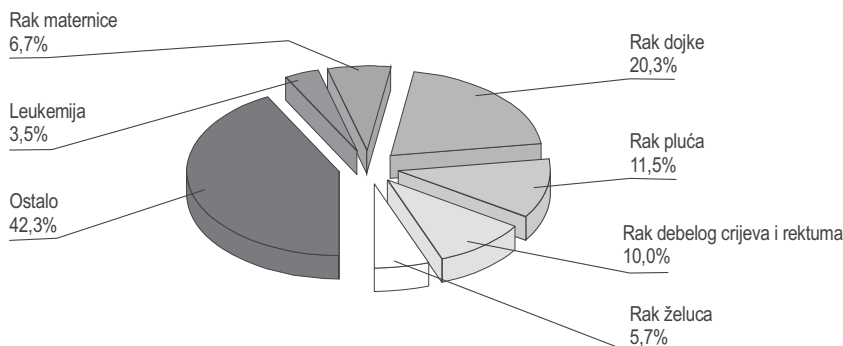
G-80a. ODNOS UDJELA POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA I UDJELA BROJA UMRLIH MUŠKARACA S ODABRANIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Iz grafikona 80a. je vidljivo da je najveći broj točaka krivulje vrlo blizu linije jednakosti (svaka „točka“ prikazana je kao odnos udjela potencijalno izgubljenih godina života nasuprot udjelu broja umrlih).

Slično kao i za mušku, za žensku je populaciju u grafikonu 81. dan prikaz udjela potencijalno izgubljenih godina života žena prema odabranim uzrocima smrti u razdoblju od 2000. do 2004.

G-81. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA ŽENA UMRLIH OD POJEDINIH UZROKA SMRTI OD NOVOTVORINA ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Za žensku je populaciju kod tri odabrana uzroka smrti unutar novotvorina veći udio potencijalno izgubljenih godina od udjela broja umrlih prema istim uzrocima smrti (vidi grafikon 72.). Tako je npr. udio umrlih od raka dojke u dobi od 1 do 75 godina života 18,2%, dok je udio potencijalno izgubljenih godina života od istog uzroka smrti 20,3%, zatim od raka maternice (6,2% - grafikon 72. i 6,7% - grafikon 81.), i od leukemije (2,8% - grafikon 72. i 3,5% - grafikon 81.).

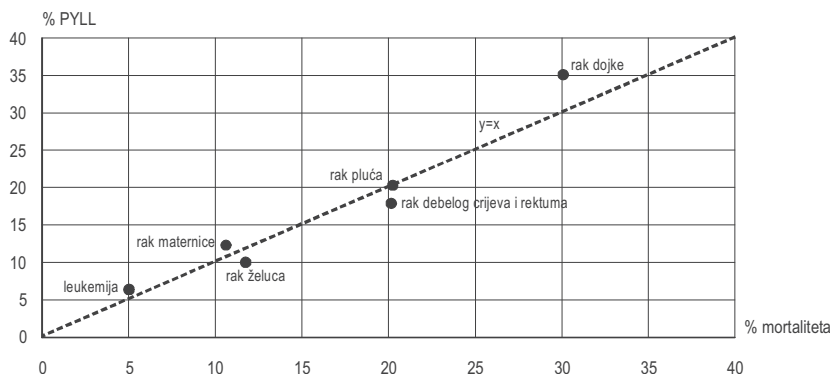
Odabrani uzroci smrti za žensku populaciju čine u okviru skupine uzroka smrti zbog novotvorina 57,7% potencijalno izgubljenih godina života, a udio je umrlih od tih uzroka smrti (također unutar novotvorina) 57,1%. Na isti način kao i kod muške populacije korigirani su podaci potencijalno izgubljenih godina života i udjela broja umrlih žena od odabranih uzroka smrti od novotvorina (tablica u nastavku).

Umrle žene u razdoblju od 2000. do 2004.:

	Korigirano na 100%		
	% PYLL	% mortaliteta	% PYLL / % mortaliteta
Rak želuca	9,97	11,71	0,85
Rak debelog crijeva i rektuma	17,40	20,32	0,86
Rak pluća	19,88	20,30	0,98
Rak dojke	35,19	31,88	1,10
Rak maternice	11,55	10,87	1,06
Leukemija	6,02	4,92	1,22

Ovi podaci ukazuju na veći udio gubitka potencijalnih godina života od udjela mortaliteta za rak dojke i maternice, ali isto vrijedi i za leukemiju (točke krivulje iznad linije jednakosti). Slikovit prikaz dan je u grafikonu 81a.

G-81a. ODNOS UDJELA POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA I UDJELA BROJA UMRLIH ŽENA S ODABRANIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

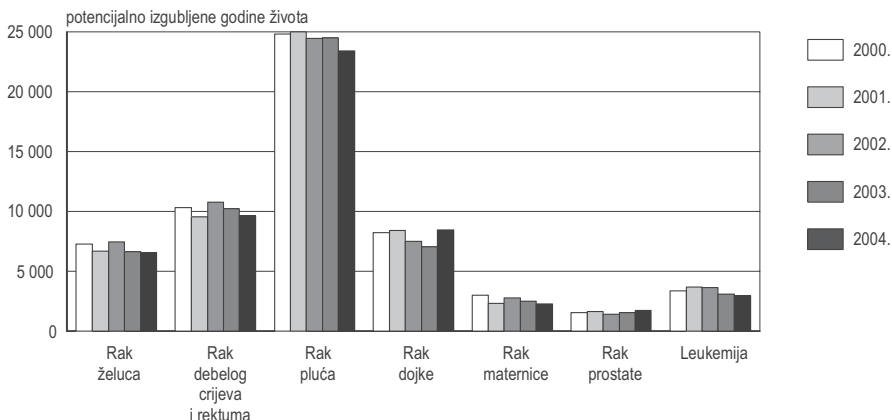

Iz navedenih podataka proizlazi i cilj iskazivanja analitičkih pokazatelja o potencijalno izgubljenim godinama života zbog prerane smrtnosti. Što je veća smrtnost u mlađim godinama života, to je veći i potencijalni gubitak godina života.

U grafikonu 82. dan je prikaz potencijalno izgubljenih godina života s uzrokom smrti od novotvorina prema odabranim uzrocima smrti za svaku od kalendarskih godina od 2000. do 2004. Ovdje treba imati u vidu da se za sve uzroke smrti podaci (PYLL) odnose na ukupnu populaciju (od 1 do 75 godina života), osim za rak maternice (odnosi se na žensku populaciju) i rak prostate (odnosi se na mušku populaciju), dok se kod raka dojke, iako je podatak iskazan za ukupnu populaciju, 98,4% odnosi na žene, a samo 1,6% na muškarce.

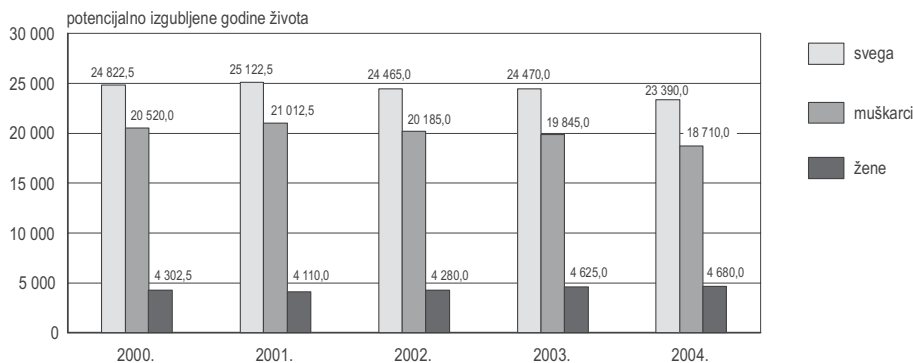
G-82. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA UMRLIH OD NOVOTVORINA OD 2000. DO 2004.

Zbog raka pluća ukupno je u petogodišnjem razdoblju potencijalno izgubljeno 122 270 godina života zbog prerane smrtnosti (10 420 umrlih osoba u dobi od 1 do 75 godina, a 12 967 ukupno umrlih), s tim da se na muškarce odnosi 100 272,5 ili 82%, a na žene 21 997,5 potencijalno izgubljenih godina života ili 18%.

Kretanje potencijalno izgubljenih godina života uzrokovano rakom pluća prema spolu za svaku od kalendarskih godina iz promatranoga petogodišnjeg razdoblja dano je u grafikonu 83.

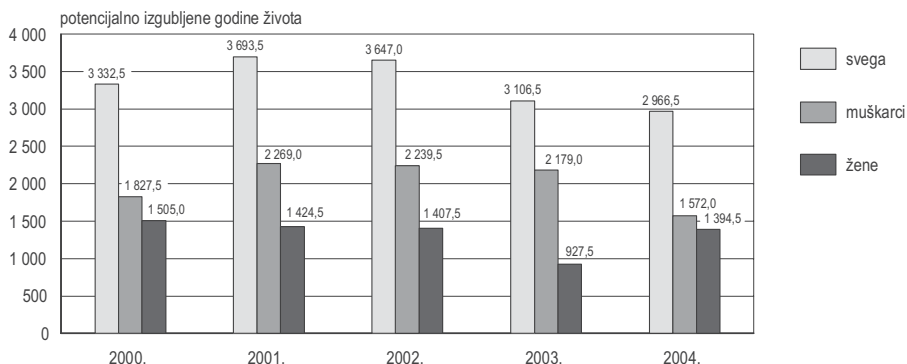
G-83. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA UMRLIH OD RAKA PLUĆA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

U promatranome je petogodišnjem razdoblju od leukemije ukupno umrlo 1 056 osoba u dobi od 1 do 75 godina života, uz varirajući broj umrlih u pojedinim godinama, za koje je zbog prerane smrtnosti potencijalno izgubljeno 16 746 godina života, od čega se 60,2% odnosi na muškarce, a 39,8% na žene.

U grafikonu 84. dan je prikaz kretanja potencijalno izgubljenih godina života uzrokovanog leukemijom prema spolu.

G-84. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA UMRLIH OD LEUKEMIJE PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

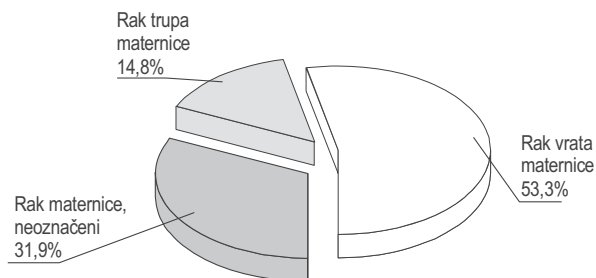

U dobi od 1 do 75 godina života od raka maternice umrla je 941 žena od 2000. do 2004. (1 484 ukupno umrle žene u tom razdoblju). Zbog prerane je smrtnosti od te bolesti za žene potencijalno izgubljeno u tom razdoblju 12 782,5 godina života.

Udio umrlih žena (u dobi od 1 do 75 godina života) od raka vrata maternice bio je 38,3% (360 umrlih žena u odnosu na 941 umrlu ženu od raka maternice), udio je potencijalno izgubljenih godina života od istog uzroka smrti 53,3%. Na smrtnost od raka trupa maternice odnosi se 22,8% (215 umrle žene), a udio je potencijalno izgubljenih godina života 14,8%.

Udio potencijalno izgubljenih godina života žena od raka maternice prema pojedinim uzrocima smrti prikazan je u grafikonu 85. (ukupno za razdoblje od 2000. do 2004.).

G-85. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA ŽENA UMRLIH OD RAKA MATERNICE PREMA VRSTI UZROKA SMRTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

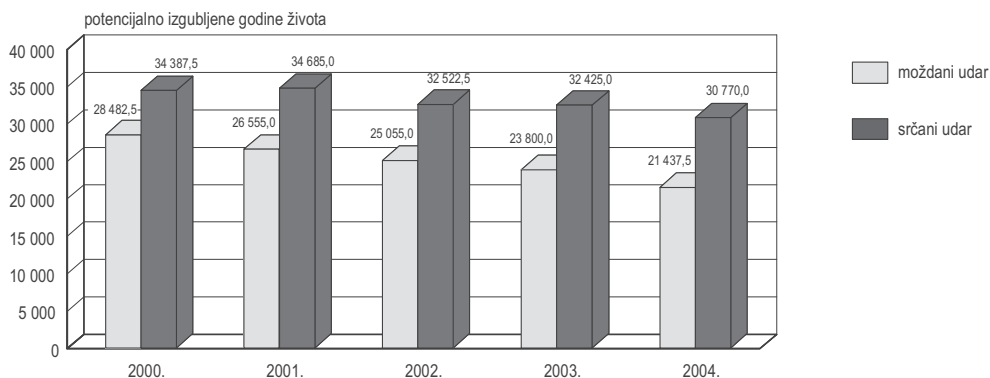

Dijabetes je najveći uzročnik smrtnosti u okviru endokrinih bolesti, bolesti prehrane i metabolizma (oko 95%), koji ujedno „sudjeluje“ i najvećim dijelom u potencijalno izgubljenim godinama života od te skupine uzroka smrti (86%). Zbog smrtnosti od dijabetesa u razdoblju od 2000. do 2004. potencijalno je izgubljeno 21 312,5 godina života, od čega se 56,7% ili 12 075 izgubljenih godina života odnosi na muškarce, a 43,3% ili 9 237,5 godina života odnosi se na žene.

Dok je zbog srčanog udara u Republici Hrvatskoj u petogodišnjem razdoblju potencijalno izgubljeno 164 790 godina života (14 640 umrlih u dobi od 1 do 75 godina života) ili 10,2% u odnosu na ukupno potencijalno izgubljene godine života (1 621 609,5), istovremeno je zbog moždanog udara potencijalno izgubljeno 125 330 godina života (14 902 umrle osobe u dobi od 1 do 75 godina života) ili 7,7% ukupnog gubitka. Iz navedenog proizlazi da je za cijelo promatrano razdoblje za 31,5% veći potencijalni gubitak zbog prerane smrtnosti od srčanog udara.

Paralelan gubitak za svaku od kalendarskih godina zbog srčanog i moždanog udara prikazan je u grafikonu 86.

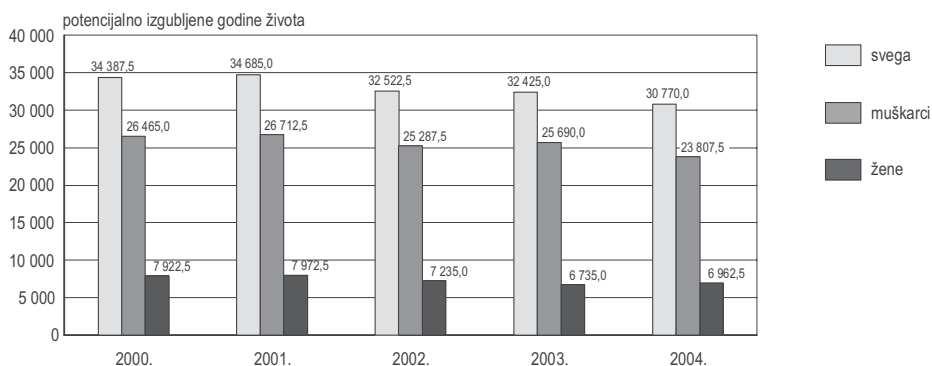
G-86. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA UMRLIH OD MOŽDANOG I SRČANOG UDARA OD 2000. DO 2004.

Od ukupno potencijalno izgubljenih godina života u petogodišnjem razdoblju zbog srčanog udara (164 790), na mušku se populaciju odnosi više od tri četvrtine. Drugim riječima, taj je uzrok smrti „krivac“ za 127 962, 5 potencijalno izgubljenih godina života muškaraca ili 77,7%. Na žensku se populaciju odnosi gubitak od 36 827,5 godina života ili 22,3%.

Kretanje potencijalno izgubljenih godina života zbog srčanog udara prema spolu prikazano je u grafikonu 87.

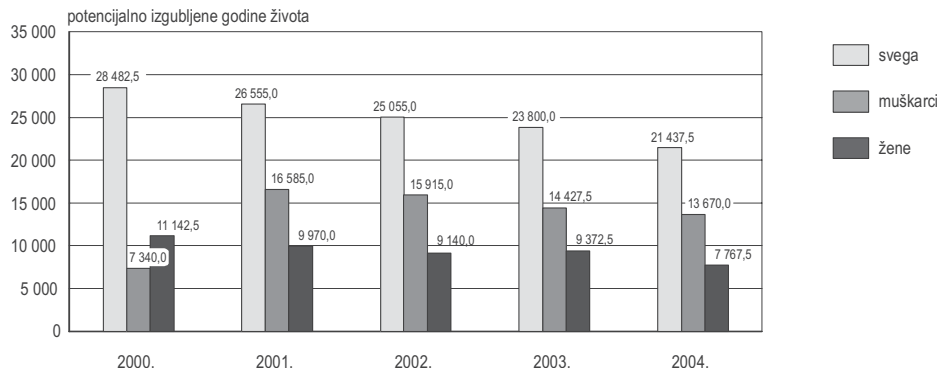
G-87. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA UMRLIH OD SRČANOG UDARA OD 2000. DO 2004.

Analizom podataka o potencijalno izgubljenim godinama života zbog srčanog udara u pojedinim kalendarskim godinama, dolazi se do saznanja da je najveći gubitak bio u 2001. kada je zbog tog uzroka prerane smrti izgubljeno 34 685 godina života (tablica 20.), uz ujedno i najveći broj umrlih od 3 074 osobe u dobi od 1 do 75 godina života (tablica 18.). Iste godine bio je i najveći gubitak za žensku populaciju (7 972,5 izgubljenih godina života). Iako je iste godine i za mušku populaciju bio najveći gubitak potencijalnih godina života (26 712,5), najviše je muškaraca umrlo od srčanog udara u 2000., i to njih 2 160 u dobi od 1 do 75 godina života.

U grafikonu 88. prikazano je kretanje potencijalno izgubljenih godina života zbog moždanog udara prema spolu za svaku od promatranih kalendarskih godina.

G-88. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA UMRLIH OD MOŽDANOG UDARA OD 2000. DO 2004.

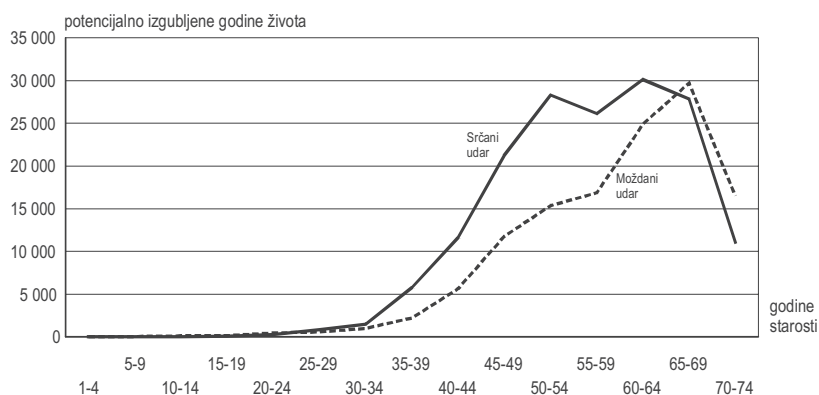

Zbog prerane smrti izazvane moždanim udarom od 2000. do 2004. potencijalno je izgubljeno 125 330 godina života, s tim da se na mušku populaciju odnosi 77 937,5 godina života ili 62,2%, dok se na žensku populaciju odnosi gubitak od 47 392,5 godina života ili 37,8%. U tom je razdoblju od moždanog udara za 52,7% umrlo više žena u dobi od 1 do 75 godina života (6 459 umrlih žena tablica 18.) nego od srčanog udara (4 231 umrla žena), dok je taj isti omjer gubitka potencijalnih godina života veći za 28,7% (tablica 20.).

U promatranim je godinama za ukupno umrlu populaciju u dobi od 1 do 75 godina života najviše potencijalno izgubljenih godina života zbog moždanog udara u 2000. (28 482,5 izgubljenih godina života), i za mušku (17 340 izgubljenih godina života) i za žensku populaciju (11 142,5 izgubljenih godina života). Te je godine bio ujedno i najveći broj umrlih od moždanog udara promatrane dobi (3 295 ukupno umrlih osoba, od čega 1 822 muškarca i 1 473 žene).

Kretanje potencijalno izgubljenih godina života prema starosti ukupno umrlih od srčanog i moždanog udara u razdoblju od 2000. do 2004. dano je u grafikonu 89.

G-89. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA UMRLIH OD SRČANOG I MOŽDANOG UDARA PREMA STAROSTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Iz grafičkog prikaza (grafikon 89.) vidljiv je veći gubitak potencijalnih godina života od srčanog udara za promatrano petogodišnje razdoblje u svim dobnim skupinama od 20 do 65 godina života, kada je od te dobi pa do zaključno 75 godina (definirani kontingent starosti) veći gubitak od moždanog udara, odnosno za tu je dob veća smrtnost od moždanog udara. Tako je od srčanog udara u dobi od 65 do 69 umrlo 3 711 osoba, a u dobi od 70 do 74 umrlo je 4 425, dok ih je od moždanog udara u istoj dobi umrlo 3 962, odnosno 6 591 osoba.

Vrlo se sličan zaključak o potencijalno izgubljenim godina života o većem gubitku zbog srčanog udara može izvući za mušku populaciju u dobi između 25 i 70 godina, dok je veći gubitak od moždanog udara tek u dobi od 70 do 75 godina. Za razliku od muškaraca, kod žena je veći gubitak od moždanog udara u svim starosnim skupinama, osim u dobi između 45 i 55 godina, kada je veći gubitak od srčanog udara.

Zbog upale pluća potencijalno je izgubljeno za cijelo promatrano razdoblje 21 494,5 godina života. Na mušku se populaciju odnosi 14 921 izgubljena godina života (69,4%), a na žensku 6 573,5 izgubljenih godina života (30,6%).

Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza uzrok su gubitka 89 607 godina života za petogodišnje razdoblje, s tim da se čak 76,1% ili 68 197,5 izgubljenih godina života odnosi na muškarce, a 23,9% ili 21 409,5 potencijalno izgubljenih godina života odnosi se na žene.

U nastavku su u tablici 20a. iskazani podaci o prosječno izgubljenim godinama života odabranih uzroka smrti.

Tablica 20a. Prosječno izgubljene potencijalne godine života za osobe umrle u dobi između 1 i 75 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	12,83	12,77	12,53	12,41	12,39	12,59
	m.	13,91	13,85	13,49	13,32	13,24	13,57
	ž.	10,96	10,86	10,79	10,76	10,85	10,85
Novotvorine	sv.	12,50	12,51	12,40	12,03	12,20	12,33
	m.	12,41	12,40	12,25	11,80	11,81	12,13
	ž.	12,67	12,70	12,65	12,44	12,90	12,67
Od toga: Rak želuca (C16)	sv.	11,15	10,53	11,52	10,97	10,49	10,94
	m.	11,44	10,55	11,50	10,95	10,37	10,97
	ž.	10,50	10,49	11,56	11,02	10,79	10,88
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	10,53	10,91	10,75	10,29	10,47	10,58
	m.	10,25	10,77	10,49	10,17	10,22	10,37
	ž.	10,97	11,14	11,19	10,51	10,92	10,95
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	12,08	11,76	11,68	11,69	11,47	11,73
	m.	12,07	11,59	11,55	11,44	11,22	11,57
	ž.	12,12	12,69	12,37	12,85	12,58	12,52
Rak dojke (C50)	sv.	13,93	13,95	13,67	13,44	15,33	14,07
	m.	11,88	8,27	13,17	11,94	15,28	11,94
	ž.	13,96	14,07	13,69	13,46	15,33	14,11
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	13,30	13,65	14,50	12,89	13,64	13,58
Rak vrata maternice (C53)	ž.	18,47	19,73	20,90	18,16	17,36	18,92
Rak trupa maternice (C54)	ž.	9,63	8,68	5,00	8,11	8,11	8,80
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	12,03	10,53	11,13	9,34	12,42	11,15
Rak prostate (C61)	m.	6,93	7,17	6,49	6,07	7,01	6,73
Leukemija (C91 - C95)	sv.	14,94	18,28	17,45	15,46	13,42	15,86
	m.	14,62	17,73	18,98	16,51	12,38	16,01
	ž.	15,36	19,25	15,47	13,44	14,84	15,63
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	9,31	10,68	9,41	10,40	9,19	9,80
	m.	10,62	12,14	10,37	10,98	10,51	10,90
	ž.	7,87	9,27	8,37	9,77	7,89	8,64
Od toga: Dijabetes (E10 - E14)	sv.	8,85	9,65	8,13	8,93	8,52	8,82
	m.	9,88	10,51	9,20	9,65	8,88	9,82
	ž.	7,74	8,83	6,99	8,14	7,18	7,78
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	9,62	9,50	9,38	9,32	9,34	9,44
	m.	10,64	10,64	10,46	10,37	10,49	10,52
	ž.	8,09	7,74	7,60	7,65	7,48	7,73
Od toga: Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	10,16	10,24	10,01	9,80	9,96	10,03
	m.	11,16	11,49	11,13	11,09	11,23	11,22
	ž.	8,13	7,75	7,61	7,24	7,43	7,63
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	11,45	11,28	10,99	11,28	11,27	11,26
	m.	12,25	12,44	12,02	12,30	12,46	12,29
	ž.	9,40	8,60	8,45	8,57	8,50	8,70
Insuficijencija srca (I50)	sv.	8,17	7,65	7,84	8,22	7,58	7,90
	m.	9,23	8,57	8,69	9,26	8,57	8,88
	ž.	6,84	6,41	6,61	6,76	6,32	6,60
Cerebrovaskulame bolesti (I60 - I69)	sv.	8,79	8,51	8,50	8,31	8,40	8,51
	m.	9,56	9,37	9,20	8,83	9,11	9,22
	ž.	7,84	7,45	7,57	7,65	7,47	7,60

Tablica 20a. Prosječno izgubljene potencijalne godine života za osobe umrle u dobi između 1 i 75 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

(nastavak)

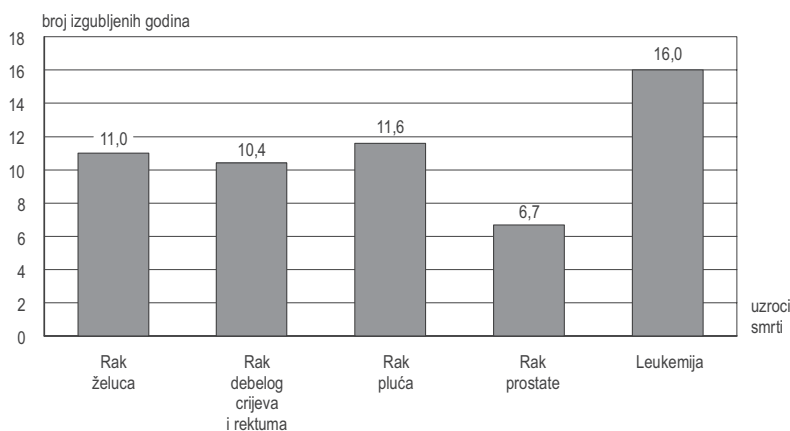
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	8,64	8,36	8,42	8,24	8,35	8,41
	m.	9,52	9,32	9,24	8,86	9,17	9,23
	ž.	7,56	7,14	7,30	7,43	7,21	7,34
Bolesti dišnog sustava	sv.	9,45	10,52	10,22	9,25	8,36	9,49
	m.	9,87	10,27	10,84	9,46	8,40	9,70
	ž.	8,49	11,08	8,66	8,75	8,25	8,99
Od toga:							
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	11,15	12,04	11,67	10,44	9,19	10,73
	m.	11,54	12,33	12,37	11,22	9,45	11,21
	ž.	10,28	11,52	10,13	9,12	8,63	9,78
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	8,03	8,75	7,79	7,62	7,21	7,86
	m.	8,22	8,59	8,17	7,68	7,14	7,93
	ž.	7,57	9,23	6,65	7,42	7,46	7,67
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	1,39	1,38	1,50	1,37	1,27	1,37
	m.	1,40	1,44	1,51	1,46	1,32	1,41
	ž.	1,36	1,25	1,52	1,23	1,16	1,28
Bolesti probavnog sustava	sv.	14,45	14,61	14,32	13,81	13,69	14,19
	m.	15,25	15,83	15,05	14,65	14,49	15,07
	ž.	12,69	11,67	12,50	12,04	11,66	12,14
Od toga:							
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	15,28	15,70	15,24	15,58	14,57	15,29
	m.	15,91	16,55	15,42	15,92	14,93	15,76
	ž.	13,72	13,30	14,67	14,69	13,43	13,96

Kako je već spomenuto (tablica 9a.) u razdoblju od 2000. do 2004. zbog prerane je smrtnosti osoba umrlih u dobi od 1 do 75 godina prosječno izgubljeno 12,6 potencijalnih godina života za promatrani starosni kontingent, odnosno za 128 793 umrle osobe prije navršene 75-e godine života, odnosno za 12,6 godina skraćeno im je prosječno očekivano trajanje života (75 godina). Kod muške je populacije skraćeno prosječno trajanje života za 13,6 godina (za 82 618 umrlih muškaraca), dok je za žene to skraćeno nešto manje i iznosilo je 10,9 godina (za 46 175 žena umrlih u dobi od 1 do 75 godina).

U tom su razdoblju novotvorine izazvale skraćeno trajanje života za 12,3 godine (12,1 za muškarce i 12,7 za žene), od čega je najveći gubitak zbog leukemije. Ta je bolest uzrok prosječnog gubitka od 15,9 potencijalnih godina života za ukupnu populaciju (1 056 umrlih), a 16 godina za muškarce i 15,6 za žene. Rak pluća izazvao je skraćeno trajanje života za 11,7 godina života (10 420 umrlih), od čega se 11,6 godina odnosi na muškarce, a 12,5 godina na žene.

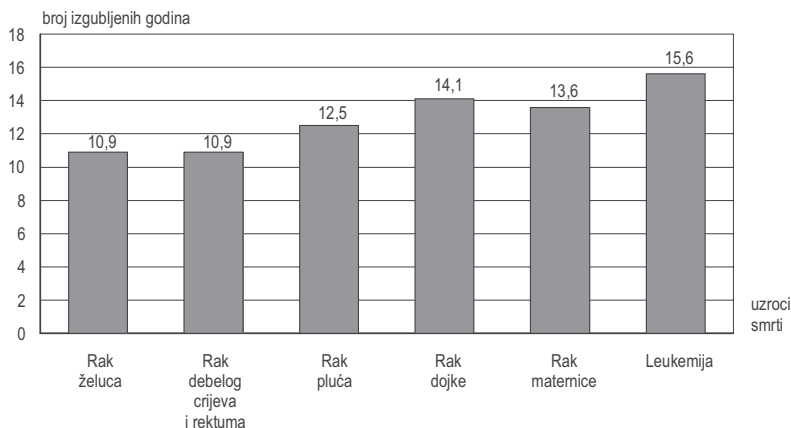
U grafikonima 82a. i 82b. dan je prikaz prosječno izgubljenih godina života muškaraca, odnosno žena za najčešće uzroke smrti od novotvorina u razdoblju od 2000. do 2004.

G-82a. PROSJEČNO IZGUBLJENE POTENCIJALNE GODINE ŽIVOTA MUŠKARACA UMRILIH U DOBI OD 1 DO 75 GODINA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Kod ženske je populacije rak dojke prouzročio skraćenje prosječnog trajanja života za 14,1 godinu (2 760 umrlih žena u dobi od 1 do 75 godina), dok je zbog raka maternice skraćeno prosječno trajanje života za 13,6 godina (941 umrla žena).

G-82b. PROSJEČNO IZGUBLJENE POTENCIJALNE GODINE ŽIVOTA ŽENA UMRLIH U DOBI OD 1 DO 75 GODINA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

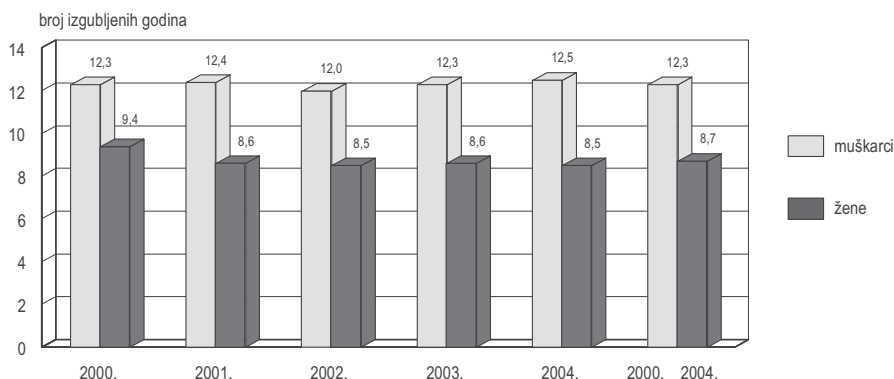
Usporede li se podaci o prosječno izgubljenim godinama života muškaraca i žena prouzročenicima izabranim uzrocima smrti od novotvorina, gotovo je podjednak gubitak od raka želuca i raka debelog crijeva i rektuma, od raka pluća je čak za 0,9 potencijalnih godina veći gubitak za žene, dok je od leukemije za 0,4 godine veći gubitak za muškarce.

Za razliku od približno jednakoga prosječnog gubitka potencijalnih godina života muške i ženske populacije umrlih od novotvorina, gubitak od srčanog ili moždanog udara veći je za mušku populaciju.

Od srčanog udara za 14 640 osoba u dobi od 1 do 75 godina umrlih u razdoblju od 2000. do 2004. (10 409 muškaraca i 4 231 žena) i 164 790 potencijalno izgubljenih godina života, skraćeno je za 11,3 godine prosječno trajanje života (12,3 godine za muškarce i 8,7 godina za žene).

U grafikonu 86a. dan je prikaz prosječno potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih od srčanog udara prema spolu za svaku od kalendarskih godina od 2000. do 2004.

G-86a. PROSJEČNO IZGUBLJENE POTENCIJALNE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH OD SRČANOG UDARA U DOBI OD 1 DO 75 GODINA PREMA SPOLU U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

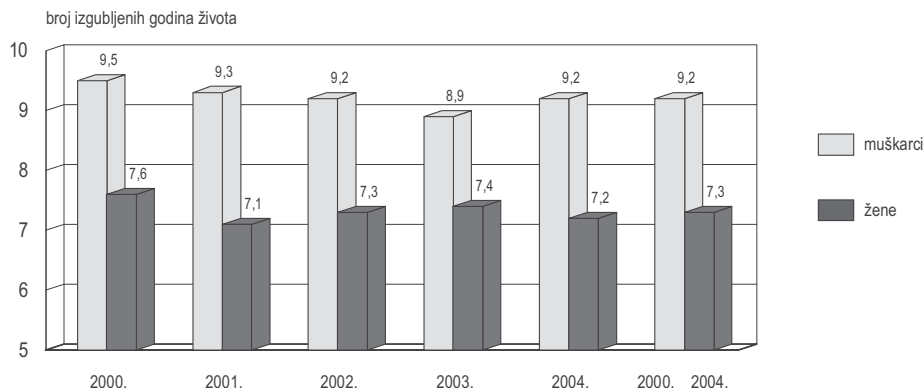
Najviše je prosječno potencijalno izgubljenih godina života muškaraca umrlih od srčanog udara bilo u 2004., odnosno 12,5 dok je za žene najveći gubitak bio 2000. kada je ženama zbog srčanog udara za 9,4 godine skraćeno prosječno trajanje života.

Zbog moždanog udara, od kojeg su umrle 14 902 osobe u dobi od 1 do 75 godina u razdoblju od 2000. do 2004. (8 443 muškarca i 6 459 žena), uz 125 330 potencijalno izgubljenih godina života, prosječno su izgubljene 8,4 godine života za svaku od umrlih osoba.

Iako je od moždanog udara umrlo za 1,8% više osoba u dobi od 1 do 75 godina nego od srčanog udara, gubitak je prosječnih potencijalnih godina života za oko 3 godine manji.

Prikaz kretanja prosječno potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih od moždanog udara prema spolu za svaku od kalendarskih godina od 2000. do 2004 dan je u grafikonu 86b.

G-86b. PROSJEČNO IZGUBLJENE POTENCIJALNE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH OD MOŽDANOG UDARA U DOBI OD 1 DO 75 GODINA PREMA SPOLU U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

I za žensku i za mušku populaciju umrlih od moždanog udara najviše je skraćeno prosječno očekivano trajanje života u 2000. (za 7,6 godina za žene i 9,5 godina za muškarce). Kroz cijelo je to razdoblje za oko 2 godine veći gubitak za mušku populaciju.

Među odabranim uzrocima smrti, kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza najviše su skratile prosječno očekivano trajanje života, odnosno za svaku od 5 861 umrle osobe s tim uzrokom smrti prosječno je izgubljeno 15,3 potencijalnih godina života (15,8 godina za 4 327 umrlih muškaraca i 14 godina za 1 534 umrle žene).

Zbog upale pluća za 2 003 osobe umrle u dobi od 1 do 75 godina skraćeno je za 10,7 godina prosječno očekivano trajanje života (75 godina).

5.1.5. Stope potencijalno izgubljenih godina života prema odabranim bolestima kao uzrocima smrti¹⁷⁾

Tablica 21. Stope potencijalno izgubljenih godina života prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	8 248,08	7 970,71	7 794,53	7 776,35	7 320,11	39 112,63
	m.	11 567,57	11 257,59	11 002,45	10 948,37	10 259,17	55 038,50
	ž.	5 049,60	4 799,42	4 697,53	4 712,01	4 478,88	23 739,58
Novotvorine	sv.	2 521,96	2 511,13	2 533,42	2 439,15	2 459,44	12 465,35
	m.	3 233,46	3 265,06	3 219,89	3 146,67	3 088,15	15 953,82
	ž.	1 836,40	1 783,70	1 870,68	1 755,64	1 851,67	9 098,02
Od toga: Rak želuca (C16)	sv.	175,07	160,10	178,83	160,28	158,29	832,61
	m.	252,72	216,05	239,81	222,26	222,65	1 153,51
	ž.	100,24	106,12	119,96	100,41	96,07	522,85
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	248,69	229,56	259,87	246,43	232,80	1 217,38
	m.	305,97	289,05	322,11	321,28	294,44	1 532,85
	ž.	193,51	172,17	199,78	174,12	173,21	912,86
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	597,74	604,37	589,63	590,91	566,33	2 949,11
	m.	1 006,97	1 029,42	990,38	975,28	921,63	4 924,01
	ž.	203,44	194,27	202,74	219,58	222,86	1 042,74

17) Iskazuju se samo nestandardizirani podaci.

Tablica 21. Stope potencijalno izgubljenih godina života prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Rak dojke (C50)	sv.	197,64	201,66	180,94	170,00	204,53	954,78
	m.	4,66	5,27	9,69	5,28	6,77	31,67
	ž.	383,59	391,14	346,26	329,13	395,71	1 845,87
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	140,91	109,07	130,50	117,50	107,86	605,93
Rak vrata maternice (C53)	ž.	58,51	60,62	74,25	71,57	57,86	322,81
Rak trupa maternice (C54)	ž.	27,78	15,60	17,76	15,79	12,74	89,71
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	54,61	32,85	38,49	30,15	37,26	193,40
Rak prostate (C61)	m.	74,84	80,47	67,83	74,82	85,34	383,27
Leukemija (C91 - C95)	sv.	80,25	88,85	87,90	75,02	71,83	403,91
	m.	89,68	111,16	109,88	107,09	77,43	495,33
	ž.	71,16	67,33	66,67	44,03	66,40	315,66
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	121,79	123,27	111,38	133,33	108,40	598,20
	m.	148,57	139,72	130,24	148,88	125,34	692,79
	ž.	95,99	107,39	93,17	118,31	92,02	506,90
Od toga:							
Dijabetes (E10 - E14)	sv.	112,76	106,99	90,68	106,80	96,79	514,05
	m.	133,35	115,37	107,45	123,35	113,42	592,96
	ž.	92,91	98,91	74,49	90,80	80,71	437,88
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	2 597,18	2 499,25	2 400,99	2 407,14	2 138,69	12 044,77
	m.	3 512,22	3 458,63	3 399,34	3 357,68	3 017,09	16 746,39
	ž.	1 715,49	1 573,62	1 437,17	1 488,87	1 289,52	7 506,35
Od toga:							
Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	1 034,33	1 012,74	972,05	1 037,10	924,98	4 981,49
	m.	1 551,18	1 539,05	1 499,56	1 591,43	1 414,34	7 595,88
	ž.	536,31	504,94	462,79	501,59	451,90	2 457,84
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	828,08	834,42	783,83	783,00	745,02	3 974,67
	m.	1 298,70	1 308,67	1 240,74	1 262,53	1 172,73	6 283,76
	ž.	374,60	376,84	342,71	319,76	331,55	1 745,73
Insuficijencija srca (I50)	sv.	234,79	239,97	199,26	221,44	145,40	1 041,18
	m.	299,10	314,40	264,83	296,59	187,80	1 363,07
	ž.	172,82	168,16	135,95	148,84	104,40	730,48
Cerebrovaskularne bolesti (I60 - I69)	sv.	776,78	719,66	695,25	664,26	623,23	3 479,68
	m.	949,55	892,98	873,36	803,40	780,50	4 300,24
	ž.	610,31	552,44	523,31	529,84	471,19	2 687,62
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	685,88	638,83	603,85	574,73	519,06	3 022,91
	m.	850,92	812,51	780,87	709,04	673,37	3 827,22
	ž.	526,86	471,26	432,95	444,97	369,88	2 246,54
Bolesti dišnog sustava	sv.	210,51	213,78	231,10	240,24	223,66	1 119,24
	m.	312,81	295,88	358,37	351,36	325,72	1 644,08
	ž.	111,94	134,57	108,24	132,89	125,00	612,61
Od toga:							
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	91,27	94,10	108,56	109,17	115,43	518,44
	m.	132,50	125,02	161,40	150,48	163,42	732,71
	ž.	51,54	64,26	57,55	69,27	69,05	311,60
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	94,76	92,44	78,81	94,90	85,77	446,70
	m.	140,72	137,17	125,85	149,40	130,78	683,93
	ž.	50,48	49,28	33,39	42,25	42,26	217,70
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	70,14	69,40	65,07	77,64	71,73	353,96
	m.	106,73	107,29	103,77	123,85	110,71	552,32
	ž.	34,87	32,85	27,71	33,00	34,05	162,47
Bolesti probavnog sustava	sv.	641,90	621,51	608,04	555,77	523,72	2 951,40
	m.	946,93	970,75	926,94	815,68	809,94	4 470,81
	ž.	347,98	284,55	300,18	304,68	247,02	1 484,73
Od toga:							
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	462,83	464,84	446,70	415,05	371,48	2 161,29
	m.	698,06	735,47	700,65	625,86	588,39	3 348,92
	ž.	236,18	203,72	201,53	211,39	161,79	1 014,87

S obzirom na to da su u prethodnim poglavljima analizirane stope potencijalno izgubljenih godina života za određene skupine uzroka smrti, ovdje se daje osvrt na neke od odabranih uzroka smrti.

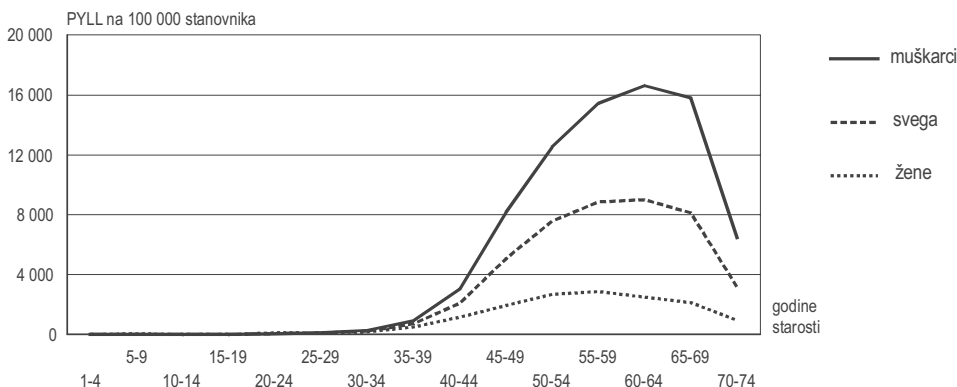
Zbog raka želuca na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 1 do 75 godina života u promatranome je petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. potencijalno izgubljeno 832,6 godina života. Za mušku je populaciju taj gubitak od 1 153,5 potencijalnih godina života, a za žensku je više nego dvostruko manji, odnosno za žene je na svakih 100 000 njih u promatranoj dobi potencijalno izgubljeno 522,9 godina života.

Rak debelog crijeva i rektuma prouzročio je u tom razdoblju gubitak od 1 217,4 godine života (1 532,9 za muškarce i 912,9 za žene).

U promatranom je razdoblju od raka pluća izgubljena 2 949,1 potencijalna godina života na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 1 do 75 godina života (4 924 za muškarce i 1 042,7 za žene). U svakoj od kalendarskih godina zbog tog je uzroka smrti potencijalno izgubljeno oko 600 godina života, od čega se na mušku populaciju odnosi oko 1 000 godina života, a na žensku oko 200 godina života na svakih 100 000 stanovnika promatrane dobi i spola.

Stope potencijalno izgubljenih godina života umrlih u razdoblju od 2000. do 2004. od raka pluća prema spolu i starosti prikazane su u grafikonu 90.

G-90. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA UMRILIH U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004. OD RAKA PLUĆA PREMA SPOLU I STAROSTI

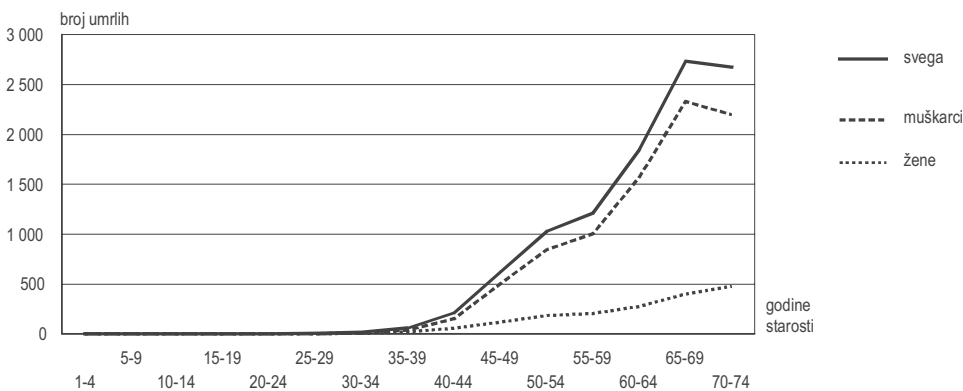

Maksimalni gubitak, odnosno maksimalna stopa potencijalno izgubljenih godina života umrlih u razdoblju od 2000. do 2004. od raka pluća bila je za dob od 60 do 65 godina života, odnosno za tu je dob na svakih 100 000 stanovnika te dobi izgubljeno 8 997,5 potencijalnih godina života. Za mušku je populaciju maksimalni gubitak iste dobi, uz vrijednost stope od 16 627,9 potencijalnih godina života na svakih 100 000 muškaraca te dobi. Za žene je bio maksimalni gubitak za dob od 55 do 60 godina života, i to 2 869,3 potencijalne godine života na svakih 100 000 žena te dobi.

U promatranome je petogodišnjem razdoblju od raka pluća ukupno umrlo 10 420 osoba u dobi od 1 do 75 godina života (8 663 muškarca i 1 757 žena), ali za razliku od maksimalne stope izgubljenih godina života za dob od 60 do 65, najveći je broj umrlih od te bolesti bio u dobi od 65 do 70 godina (2 732 umrle osobe).

Kako bi se moglo usporediti kretanje stopa potencijalno izgubljenih godina života umrlih od raka pluća u razdoblju od 2000. do 2004. prema starosti i spolu, u grafikonu 91. dan je prikaz ukupnog broja umrlih od te bolesti također prema starosti i spolu.

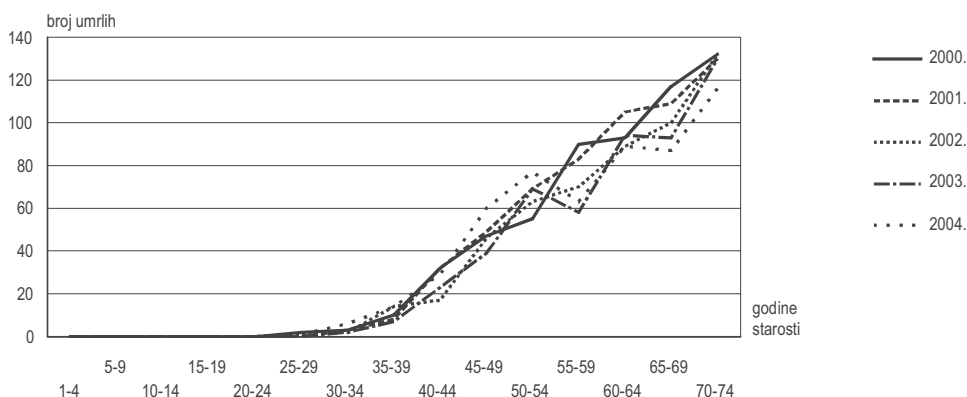
G-91. BROJ UMRILIH U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004. OD RAKA PLUĆA PREMA STAROSTI I SPOLU

Uspoređujući ova dva grafikona (90. i 91.) primjećuje se nagli rast broja umrlih nakon 40. godine života sve do 70., a u dobi između 70 i 75 godina slijedi blagi pad broja umrlih. Ova konstatacija vrijedi za ukupno umrle i mušku populaciju, dok je za žensku populaciju konstantan blagi rast broja umrlih od 40. pa sve do kraja promatranoga starosnog kontingenta (75 godina). Kod stopa potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika, također se primjećuje nagli rast broja umrlih nakon 40., s tim da je pad stopa za ukupno i mušku populaciju od 65. nadalje, a za žensku pad je nakon 60. godine života.

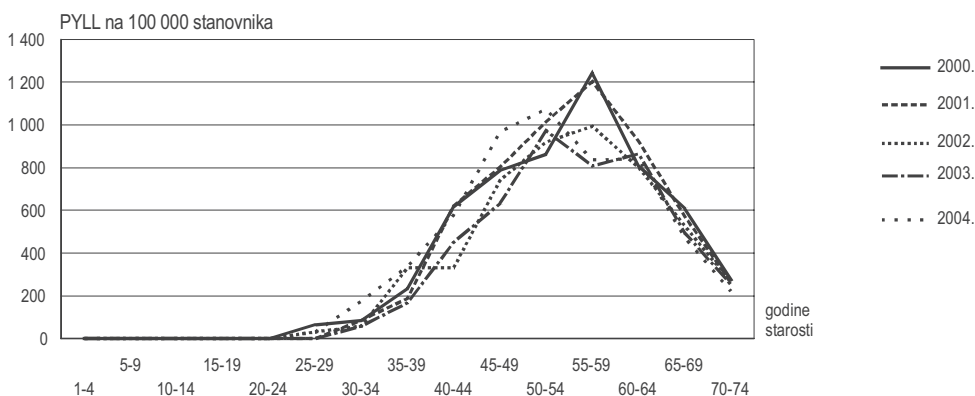
Od raka dojke u ukupnom je razdoblju umrlo 4 126 žena (varirajući broj u pojedinim godinama tablica 16.), od čega 2 760 u dobi od 1 do 75 godina života ili 67% (podaci u tablici 18.). U promatranim kalendarskim godinama od 2000. do 2004. prvi se smrtni slučajevi raka dojke žena javljaju u dobi od 25 do 30 godina života (u 2000. i 2004.). Nakon te dobi kontinuiran je rast umrlih žena, uz maksimalnu frekvenciju u posljednjoj dobnj skupini 70-74 u svim kalendarskim godinama. Podaci o kretanju broja umrlih žena od raka dojke prema starosti za svaku od promatranih kalendarskih godina prikazani su u grafikonu 92.

G-92. BROJ UMRILIH ŽENA OD RAKA DOJKE PREMA STAROSTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Za razliku od kretanja broja umrlih žena od raka dojke prema starosti s maksimalnim vrijednostima u najstarijoj (od promatranog skupa) dobi, stope potencijalno izgubljenih godina života od 2000. do 2002. imaju maksimalnu vrijednost u dobi od 55 do 60 godina, odnosno u dobi od 50 do 55 godina života u 2003. i 2004. (grafikon 93.).

G-93. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA ŽENA UMRILIH OD RAKA DOJKE PREMA STAROSTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

U 2000. najveća je stopa potencijalno izgubljenih godina života bila u dobi od 55 do 60 godina, kada je na svakih 100 000 žena te dobi izgubljena 1 243,1 potencijalna godina života uz kontinuiran pad za istu dob u 2001. na 1 202,4 potencijalno izgubljene godine života, zatim 993,5 potencijalno izgubljenih godina života u 2002., te na 973,4 potencijalno izgubljene godine života u 2003., ali za dob od 50 do 55 godina. U 2004. slijedi porast stope potencijalno izgubljenih godina života na 1 074,1 potencijalno izgubljenu godinu života za istu dob od 50 do 54 godine kao i prethodne kalendarske godine.

Od dijabetesa je u promatranome petogodišnjem razdoblju ukupno na svakih 100 000 stanovnika potencijalno izgubljena 514,1 godina života. Za mušku je populaciju ta stopa nešto veća, odnosno na svakih 100 000 muškaraca u dobi od 1 do 75 godina života potencijalno su izgubljene 593 godine života. Najveća je stopa bila u 2000. (133,4 izgubljene godine života), a najmanja u 2002. (107,5 izgubljenih godina života). Na svakih je 100 000 žena u tom razdoblju potencijalno izgubljeno 437,9 godina života, s tim da je najmanja stopa bila u 2002., i to 74,5 izgubljenih godina života, a najveća u 2001. s vrijednošću od 98,9 izgubljenih godina života.

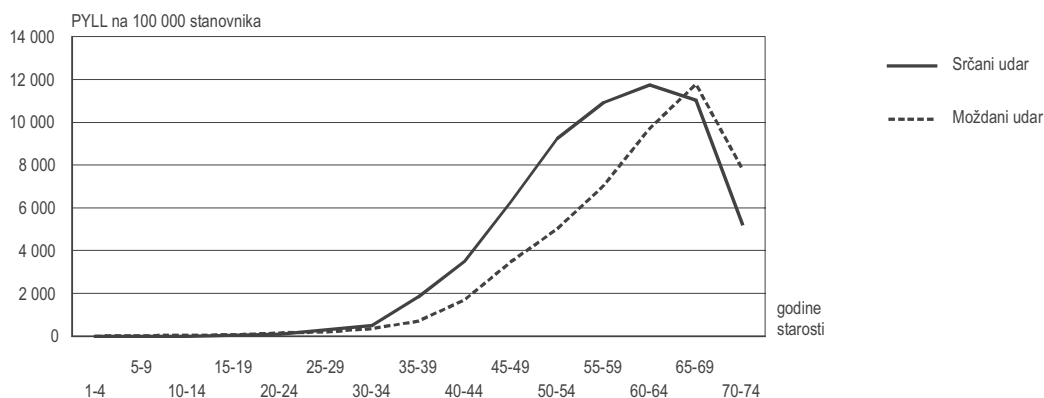
Ishemične bolesti za razdoblje od 2000. do 2004. uzrok su potencijalnog gubitka od 4 981,5 godina života na svakih 100 000 stanovnika, od čega 7 595,9 izgubljenih godina na 100 000 muškaraca i 2 457,8 izgubljenih godina na 100 000 žena. Unutar ishemičnih bolesti srčani udar je uzrok gubitka 3 974,7 godina života (6 283,8 izgubljenih godina za mušku i 1 745,7 izgubljenih godina za žensku populaciju).

Od cerebrovaskularnih bolesti gubitak je nešto manji (od ishemičnih bolesti), odnosno zbog te je bolesti u promatranih pet godina potencijalno izgubljeno 3 479,7 godina života na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 1 do 75 godina života. Stopa gubitka za muškarce bile su 4 300,2 godine života (na 100 000 muškaraca), a za žene 2 687,6 godina života (na 100 000 žena).

Moždani udar kao podskupina cerebrovaskularnih bolesti prouzročio je gubitak od 3 022,9 godina života na 100 000 stanovnika, od čega se 3 827,2 izgubljene godine odnose na muškarce, a 2 246,5 izgubljenih godina na žene.

Dok je u grafikonu 89. prikazano kretanje potencijalno izgubljenih godina života prema starosti ukupno umrlih od srčanog i moždanog udara u razdoblju od 2000. do 2004., u grafikonu 94. prikazano je kretanje stopa za iste uzroke smrti istoga vremenskog razdoblja.

G-94. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA UMRILIH OD SRČANOG I MOŽDANOG UDARA PREMA STAROSTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Od 2000. do 2004. na svakih 100 000 stanovnika od upale pluća potencijalno su izgubljene 518,4 godine života; od bronhitisa, emfizema, kronične opstruktivne plućne bolesti i astme 446,7 godina života i od kronične bolesti jetre, fibroze i ciroze 2 161,3 godine života.

5.2. Nasilne smrti ili vanjski uzroci smrti

Ozljeđe, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka smrti smatraju se nasilnom smrću, a izazvane su nesretnim slučajem, samoubojstvom, ubojstvom ili ranjavanjem kao posljedicom djelovanja zaostalih minskih naprava iz Domovinskog rata, odnosno vanjskih uzroka smrti.

5.2.1. Ukupan broj umrlih nasilnom smrću

U tablici 22. iskazani su podaci o broju umrlih uslijed nasilne smrti prema pojedinim vrstama nasilne smrti, s tim da su zasebno iskazani podaci o broju poginulih u prometnim nesrećama, a od toga broj poginulih pješaka.

Tablica 22. Umrli uslijed nasilnih smrti prema vrsti smrti i spolu od 2000. do 2004.

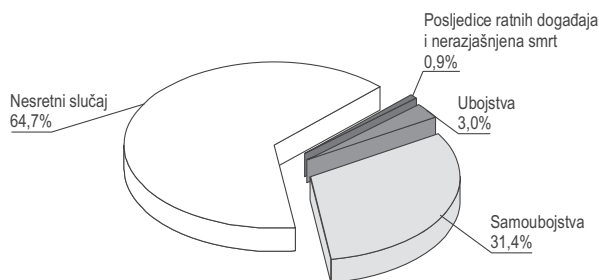
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Ukupno	sv.	2 905	2 742	2 707	2 859	2 870	14 083	100,00
	m.	2 037	1 889	1 802	1 945	1 910	9 583	100,00
	ž.	868	853	905	914	960	4 500	100,00
Nesretni slučaj	sv.	1 817	1 752	1 757	1 894	1 894	9 114	64,72
	m.	1 233	1 157	1 112	1 201	1 198	5 901	61,58
	ž.	584	595	645	693	696	3 213	71,40
Poginuli u prometnim nesrećama	sv.	717	673	639	753	674	3 456	24,54
	m.	579	521	512	581	540	2 733	28,52
	ž.	138	152	127	172	134	723	16,07
od toga poginuli kao pješaci	sv.	74	90	94	108	95	461	3,27
	m.	51	63	58	64	58	294	3,07
	ž.	23	27	36	44	37	167	3,71
Samoubojstva	sv.	926	882	875	865	871	4 419	31,38
	m.	692	657	645	672	645	3 311	34,55
	ž.	234	225	230	193	226	1 108	24,62
Ubojstva	sv.	113	87	67	72	82	421	2,99
	m.	77	57	38	49	47	268	2,80
	ž.	36	30	29	23	35	153	3,40
Posljedice ratnih događaja i nerazjašnjena smrt	sv.	49	21	8	28	23	129	0,92
	m.	35	18	7	23	20	103	1,07
	ž.	14	3	1	5	3	26	0,58

U petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. od nasilne su smrti umrle 14 083 osobe ili 5,6% ukupno umrlih (252 698). U kontingentu umrlih od nasilnih smrti 68,1% odnosi se na mušku populaciju (9 583 umrla muškarca), a na žensku 31,9% (4 500 umrlih žena).

S obzirom na vrstu nasilne smrti, najveći udio (64,7%) se odnosi na nesretni slučaj, samoubojstvo je izvršilo 31,4% osoba umrlih nasilnom smrću, ubijeno ih je 3%, a na posljedice ratnih događaja i na nerazjašnjenu smrt odnosi se oko 1%.

U grafikonu 95. dan je prikaz udjela ukupno umrlih nasilnom smrću u razdoblju od 2000. do 2004. prema vrsti nasilne smrti.

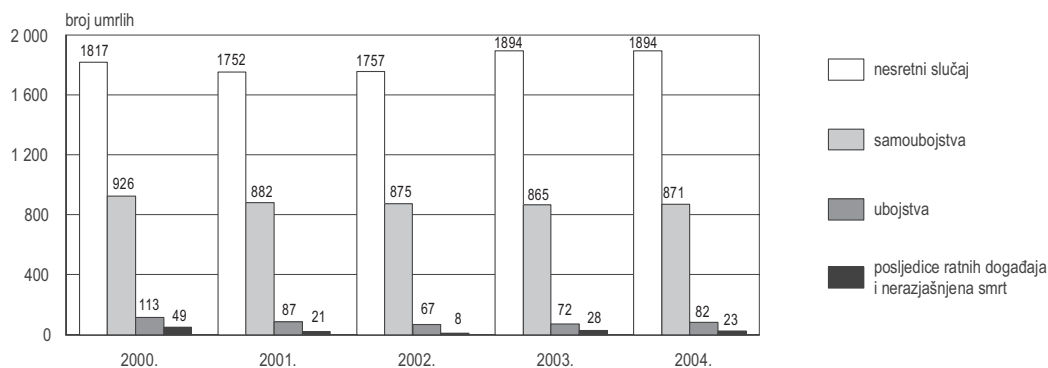
G-95. UDIO UMRLIH NASILNOM SMRĆU PREMA VRSTI SMRTI U RAZDOBLJU 2000. DO 2004.

Nesretnim slučajem stradalo je 9 114 osoba, od čega 64,7% muškaraca, a 35,3% žena. Samoubojstvo je izvršilo 4 419 osoba i to 3 311 ili 74,9% muškaraca i 1 108 ili 25,1% žena. U promatranome je petogodišnjem razdoblju ubijena 421 osoba (63,7% muškaraca i 36,3% žena), dok je 129 osoba umrlo od posljedica ratnih događaja ili im je smrt nerazjašnjena (79,8% muškaraca i 20,2% žena).

Kretanje broja umrlih nasilnom smrću u pojedinim kalendarskim godinama prema vrsti nasilne smrti prikazano je u grafikonu 96.

G-96. BROJ UMRILIH NASILNOM SMRĆU PREMA VRSTI SMRTI OD 2000. DO 2004.

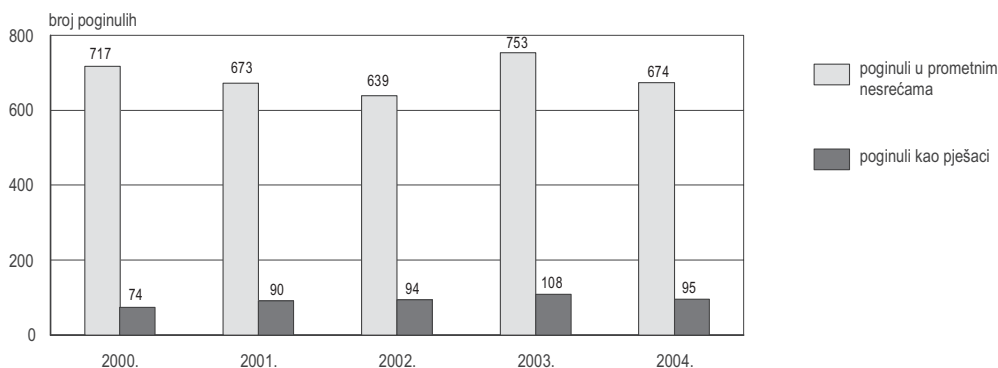

U tom je razdoblju od ukupnog broja umrlih nasilnom smrću njih 3 456 ili gotovo jedna četvrtina (24,5%) poginula u prometnim nesrećama, odnosno 37,9% stradalih uslijed nesretnog slučaja odnosi se na prometne nesreće.

Od 2000. do 2004. u prometnim nesrećama poginuo je 461 pješak, i to je 3,3% svih umrlih nasilnom smrću ili 13,3% poginulih u prometnim nesrećama.

U grafikonu 97. dan je prikaz poginulih u prometnim nesrećama za svaku od promatranih kalendarskih godina.

G-97. BROJ POGINULIH U PROMETNIM NESREĆAMA OD 2000. DO 2004.

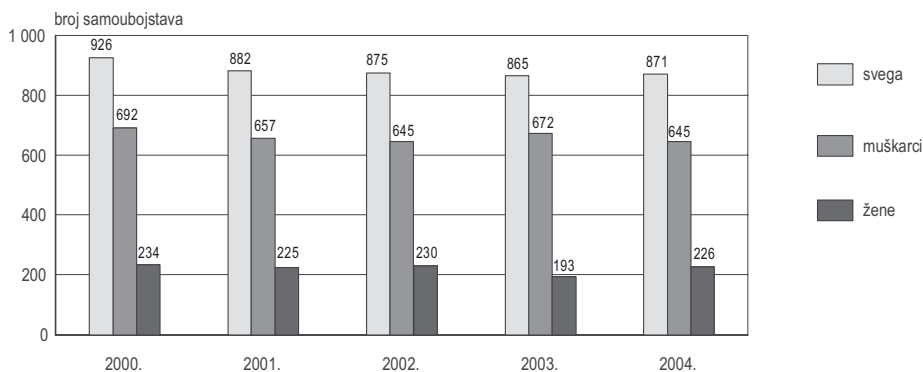
Iako je u prometnim nesrećama ukupno poginulo 79,1% muškaraca (20,9% žena), taj podatak varira u pojedinim godinama od najmanjeg u 2003.: 77,2% (22,8% žena) do najvećeg u 2000.: 80,8% (19,2% žena).

Promatra li se broj poginulih osoba u prometnim nesrećama na 100 000 stanovnika dolazi se do podatka od, u prosjeku 16 poginulih osoba (najmanje u 2002.: 14,4 i najviše u 2003.: 17). U muškoj se populaciji broj poginulih na 100 000 muškaraca kreće između 24 i 27 poginulih (najmanje u 2002.: 24 i najviše u 2000. i 2003.: 27,2). Broj poginulih žena na njih 100 000 kreće se između 6 i 7 (najmanje u 2002.: 5,5 i najviše u 2001.: 6,6)

U kontingentu poginulih pješaka u razdoblju od 2000. do 2004. godine 63,8% su bili muškarci, a 36,2% žene.

Najveći broj samoubojstava bio je 2000. (926), a najmanji u 2003. (865), a njihovo kretanje u pojedinim godinama i spolu prikazano je u grafikonu 98.

G-98. BROJ SAMOUBOJSTAVA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

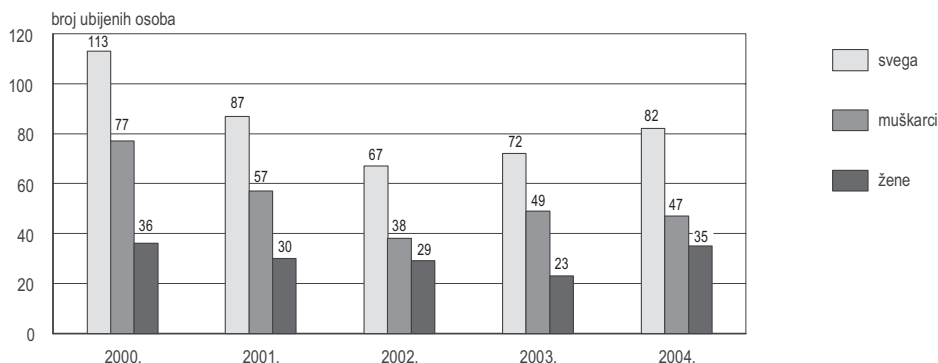

Na 100 000 stanovnika u prosjeku ih je 20 izvršilo samoubojstvo, i to između 30 i 32 muškarca na 100 000 osoba muške populacije, a za žene taj se podatak kreće između 8 i 10 njih na 100 000 žena.

U cijelome promatranom petogodišnjem razdoblju od 421 ubijene osobe, najviše ih je ubijeno u 2000. (113), a najmanje u 2002. (67).

Broj ubijenih u pojedinim kalendarskim godinama prema spolu prikazan je u grafikonu 99.

G-99. BROJ UBIJENIH OSOBA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Za 129 osoba smrt je nerazjašnjena ili su stradale uslijed posljedica ratnih događaja (posljedica djelovanja zaostalih minskih naprava nakon rata). Od tog su uzroka smrti stradala 103 muškarca (79,8%) i 26 žena (20,2%).

5.2.2. Umrli nasilnom smrću u dobi od 1 do 75 godina starosti

Tablica 23. Umrli u dobi od 1 do 75 godina starosti uslijed nasilnih smrti prema vrsti smrti i spolu od 2000. do 2004.

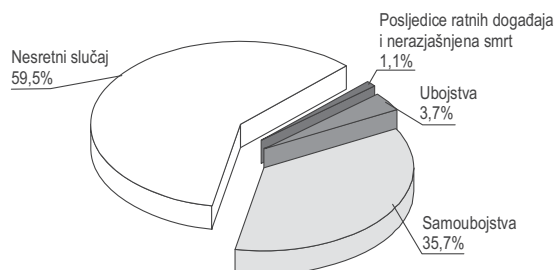
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Ukupno	sv.	2 238	2 124	1 997	2 151	2 055	10 565	100,00
	m.	1 751	1 637	1 529	1 666	1 568	8 151	100,00
	ž.	487	487	468	485	487	2 414	100,00
Nesretni slučaj	sv.	1 290	1 255	1 193	1 314	1 235	6 287	59,51
	m.	1 031	976	927	1 007	968	4 909	60,23
	ž.	259	279	266	307	267	1 378	57,08
Poginuli u prometnim nesrećama	sv.	660	617	575	687	620	3 159	29,90
	m.	545	489	474	543	504	2 555	31,35
	ž.	115	128	101	144	116	604	25,02
od toga poginuli kao pješaci	sv.	60	75	60	83	76	354	3,35
	m.	43	57	38	51	46	236	2,90
	ž.	17	18	22	32	30	118	4,89
Samoubojstva ¹⁸⁾	sv.	799	773	736	748	717	3 773	35,71
	m.	615	589	560	592	534	2 890	35,46
	ž.	184	184	176	156	183	883	36,58
Ubojstva	sv.	107	77	62	65	81	392	3,71
	m.	74	54	37	46	47	258	3,17
	ž.	33	23	25	19	34	134	5,55
Posljedice ratnih događaja i nerazjašnjena smrt	sv.	42	19	6	24	22	113	1,07
	m.	31	18	5	21	19	94	1,15
	ž.	11	1	1	3	3	19	0,79

18) Prema uvjetima kontrole u slučaju samoubojstava donja je granica starosti 7 godina.

Ukupno su nasilnom smrću u razdoblju od 2000. do 2004. umrle 14 083 osoba, od čega u dobi od 1 do 75 njih 10 565 ili 75%. U ovom rasponu „mlađe“ dobi veći je udio umrlih muškaraca (77,2%) nego u ukupnom kontingentu umrlih nasilnom smrću (68,1%). Istovremeno je udio žena umrlih nasilnom smrću u dobi od 1 do 75 godina 22,8% (31,9% u ukupnom).

U grafikonu 100. dan je prikaz udjela umrlih nasilnom smrću u dobi od 1 do 75 godina prema vrstama nasilne smrti za cjelokupno petogodišnje razdoblje.

G-100. UDIO UMRlih NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 1 DO 75 GODINA PREMA VRSTI NASILNE SMRTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

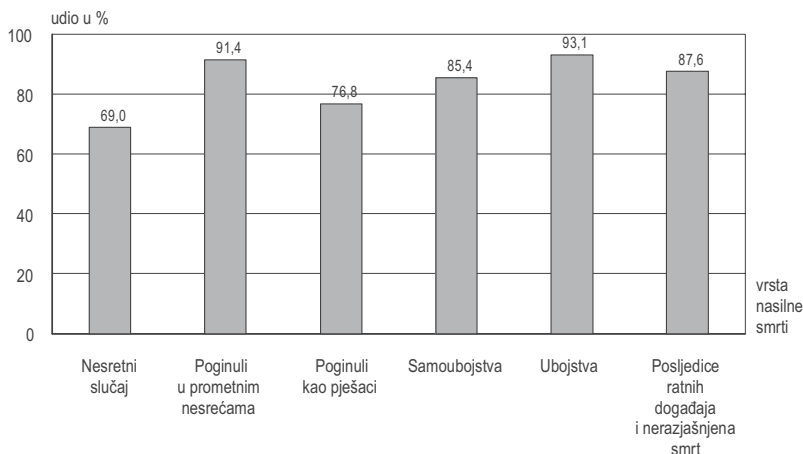

U kontingentu osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 1 do 75 godina na nesretni se slučaj odnosi 59,5%, što je manji udio u usporedbi s podacima iskazanim u grafikonu 95. za ukupno umrle nasilnom smrću (64,7%). Međutim, veći je udio samoubojstava (35,7%) i ubojstava (3,7%) u ovoj populaciji (od 1 do 75 godina) nego je to za ukupno umrle od nasilne smrti (31,4% i 3%).

Promatra li se odnos umrlih nasilnom smrću u dobi od 1 do 75 godina s obzirom na pojedine vrste nasilne smrti i ukupni broj umrlih prema istim vrstama nasilne smrti, može se zaključiti da ih je 70% i više umrlo nasilnom smrću u dobi od 1 do 75 godina (grafikon 101.).

G-101. UDIO UMRILIH NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 1 DO 75 GODINA U ODNOSU NA UKUPNO UMRLE OD ISTE NASILNE SMRTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

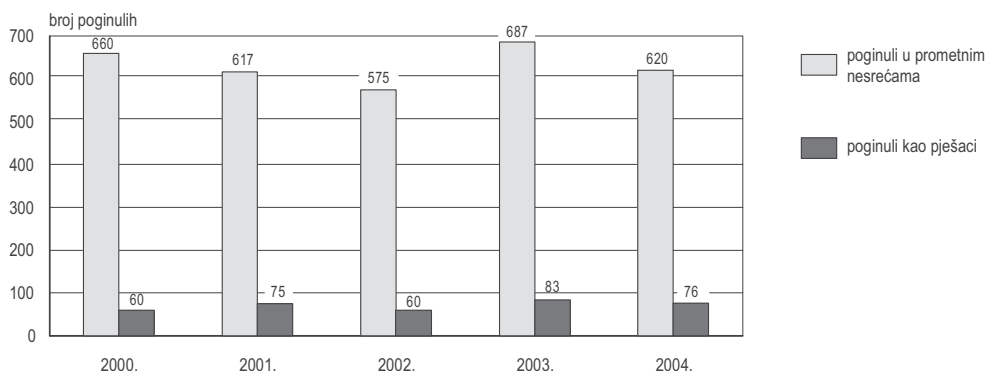

Podaci iskazani u grafikonu 101. ukazuju na to da je 91,4% svih poginulih u prometnim nesrećama bilo mlađe od 75 godina, dok je ubijenih te dobi bilo čak 93,1%, samoubojstvo je izvršilo njih 85,4% (u dobi između 7 i 75 godina), odnosno 14,6 % osoba izvršilo je samoubojstvo u dobi od 75 i više godina.

Za cijelo to petogodišnje razdoblje u prometnim nesrećama poginulo je 80,9% muškaraca i 19,1% žena, dok su u kontingentu poginulih pješaka dvije trećine muškaraca (66,7%) i jedna trećina žena (33,3%). Samoubojstvo je izvršilo 76,6% muškaraca i 23,4% žena, dok je ubijenih 65,8% muškaraca i 34,2% žena. Podaci se odnose na umrle u dobi od 1 do 75 godina.

U grafikonu 102. dan je prikaz kretanja osoba poginulih u prometnim nesrećama u dobi od 1 do 75 godina za svaku od promatranih kalendarskih godina.

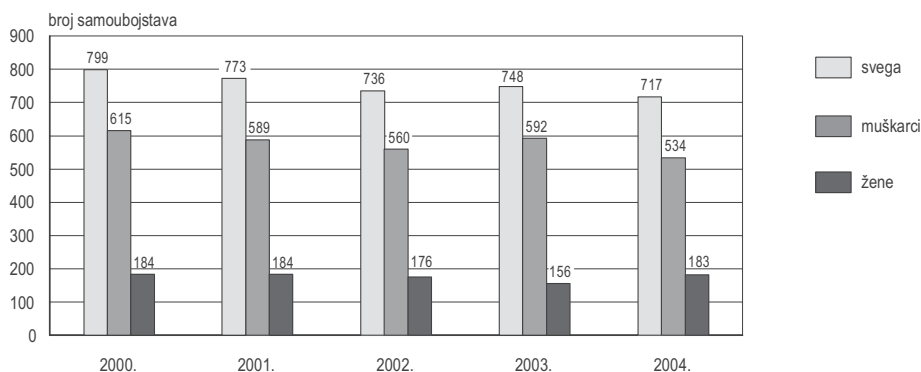
G-102. BROJ OSOBA POGINULIH U PROMETNIM NESREĆAMA U DOBI OD 1 DO 75 GODINA OD 2000. DO 2004.

Od svih osoba poginulih u prometnim nesrećama (od 1 do 75 godina) u pet promatranih godina 11,2% njih poginuli su kao pješaci. Udio poginulih pješaka je varirao od 9,1% u 2000. do 12,3% u 2004. Najviše je poginulih pješaka bilo u 2003. (83), s tim da je te godine ujedno bio i najveći broj osoba poginulih u prometnim nesrećama (687).

Nešto više od jedne trećine osoba umrlih nasilnom smrću (od 1 do 75 godina) odnosi se na samoubojstva (35,7% za razdoblje od 2000. do 2004.). Kretanje broja samoubojstava u pojedinim godinama prema spolu prikazano je u grafikonu 103.

G-103. BROJ OSOBA KOJE SU IZVRŠILE SAMOUBOJSTVO U DOBI OD 1 DO 75 GODINA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Analiziraju li se podaci o osobama poginulim u prometnim nesrećama (od 1 do 75 godina) u razdoblju od 2000. do 2004. prema starosti, najviše ih je poginulo u dobi od 20 do 25 godina (441) ili 14% u odnosu na 3 159 ukupno poginulih iz promatranoga starosnog kontingenta (tablica 24.). Najviše muškaraca poginulo je u dobi od 20 do 25 godina (371 ili 14,5% od 2 555 poginulih muškaraca), dok je žena, odnosno djevojčica, poginulo najviše u dobi od 15 do 20 godina (78 ili 12,9% od 604 poginule žene).

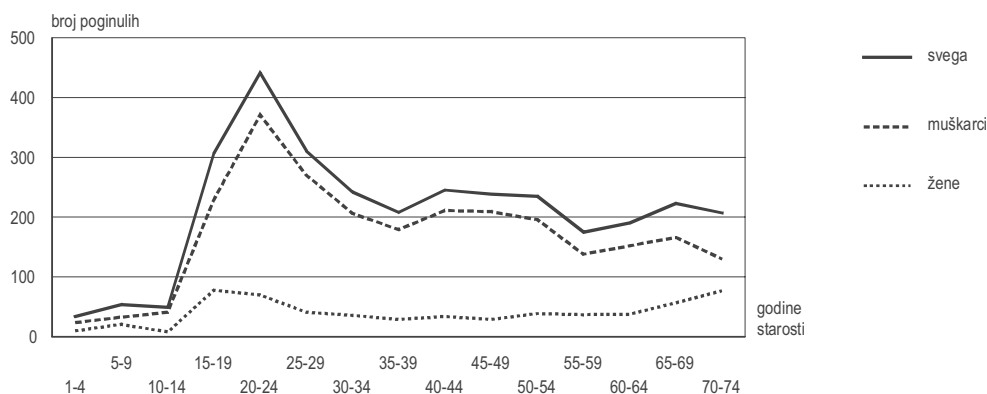
Tablica 24. Poginuli u prometnim nesrećama prema spolu i starosti od 2000. do 2004.

	Spol	Ukupno	Sta					
			1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	
2000. Ukupno	sv.	660	10	14	9	61	97	1
	m.	545	8	9	7	50	82	2
	ž.	115	2	5	2	11	15	3
od toga poginuli pješaci	sv.	60	4	3	1	2	3	4
	m.	43	2	3	1	-	-	5
	ž.	17	2	-	-	2	3	6
2001. Ukupno	sv.	617	6	13	10	62	83	7
	m.	489	4	6	8	49	68	8
	ž.	128	2	7	2	13	15	9
od toga poginuli pješaci	sv.	75	2	3	2	4	4	10
	m.	57	2	2	2	3	4	11
	ž.	18	-	1	-	1	-	12
2002. Ukupno	sv.	575	3	6	10	54	99	13
	m.	474	1	5	8	38	83	14
	ž.	101	2	1	2	16	16	15
od toga poginuli pješaci	sv.	60	1	2	1	5	2	16
	m.	38	1	2	1	1	1	17
	ž.	22	-	-	-	4	1	18
2003. Ukupno	sv.	687	5	10	11	61	89	19
	m.	543	3	5	9	38	78	20
	ž.	144	2	5	2	23	11	21
od toga poginuli pješaci	sv.	83	2	4	4	2	3	22
	m.	51	1	2	2	-	3	23
	ž.	32	1	2	2	2	-	24

Trećina svih poginulih u prometnim nesrećama u tome je petogodišnjem razdoblju stradala u dobi od 15 do 30 godina, odnosno u toj je dobi poginulo 1 059 mladih osoba ili njih 33,5%, od čega 870 muškaraca (34,1%) i 189 žena (31,3%). Drugim riječima, u dobi od 15 do 30 godina poginulo je 82,2% muškaraca i 17,8% žena.

U grafikonu 104. dan je prikaz kretanja broja poginulih u prometnim nesrećama za razdoblje od 2000. do 2004. prema spolu i starosti.

G-104. BROJ POGINULIH U PROMETNIM NESREĆAMA U DOBI OD 1 DO 75 GODINA PREMA SPOLU I STAROSTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

rost

	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74
1	67	52	50	53	60	41	26	35	42	43
2	56	45	46	43	56	33	21	26	31	32
3	11	7	4	10	4	8	5	9	11	11
4	1	1	2	7	7	3	6	5	5	10
5	1	1	2	4	7	2	4	4	4	8
6	-	-	-	3	-	1	2	1	1	2
7	63	39	43	46	41	45	36	37	49	44
8	56	29	36	39	34	37	26	30	35	32
9	7	10	7	7	7	8	10	7	14	12
10	2	4	2	5	4	5	9	6	15	8
11	2	4	1	4	2	5	5	4	13	4
12	-	-	1	1	2	-	4	2	2	4
13	61	41	30	50	49	42	35	33	29	33
14	53	39	27	44	43	34	29	27	24	19
15	8	2	3	6	6	8	6	6	5	14
16	1	4	1	5	6	3	7	1	6	15
17	1	4	1	4	5	2	4	1	6	4
18	-	-	-	1	1	1	3	-	-	11
19	58	59	42	50	49	58	46	47	55	47
20	50	52	34	43	41	52	37	37	39	25
21	8	7	8	7	8	6	9	10	16	22
22	4	4	1	4	3	4	8	6	15	19
23	4	3	1	4	2	4	6	4	8	7
24	-	1	-	-	1	-	2	2	7	12

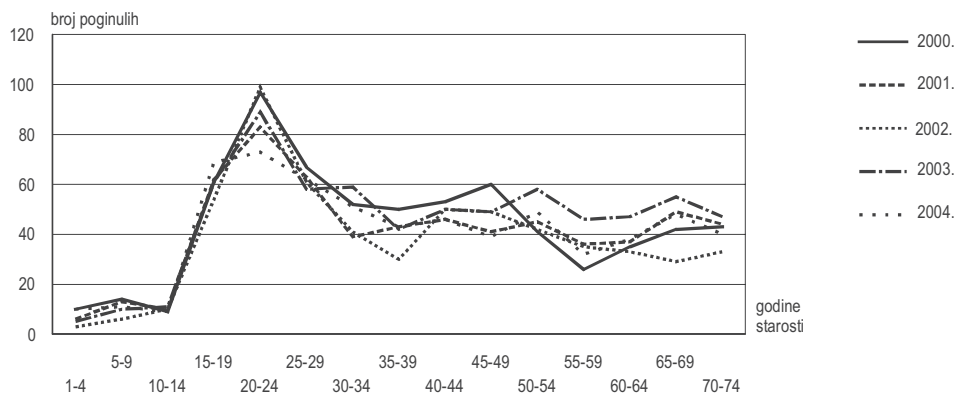
Tablica 24. Poginuli u prometnim nesrećama prema spolu i starosti od 2000. do 2004.

(nastavak)

	Spol	Ukupno	Starost					
			1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	
2004.								
Ukupno	sv.	620	10	11	9	69	73	1
	m.	504	8	8	9	54	60	2
	ž.	116	2	3	-	15	13	3
od toga poginuli pješaci	sv.	76	5	6	2	3	2	4
	m.	46	4	3	2	1	2	5
	ž.	30	1	3	-	2	-	6
2000.-2004.								
Ukupno	sv.	3 159	34	54	49	307	441	7
	m.	2 555	24	33	41	229	371	8
	ž.	604	10	21	8	78	70	9
od toga poginuli pješaci	sv.	354	14	18	10	16	14	10
	m.	236	10	12	9	5	10	11
	ž.	118	4	6	1	11	4	12

U svim godinama iz promatranog razdoblja najviše ih je u prometnim nesrećama poginulo u dobi između 20 i 25 godina života (grafikon 105.), s tim da je najviše poginulih bilo u 2002.: 99, a najmanje u 2004.: 73, iako je najviše ukupno poginulih, 687, bilo 2003. (u dobi od 1 do 75 godina), s naglaskom na to da je te godine bio ujedno i najveći broj ukupno umrlih osoba (52 575).

G-105. BROJ POGINULIH U PROMETNIM NESREĆAMA U DOBI OD 1 DO 75 GODINA PREMA STAROSTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

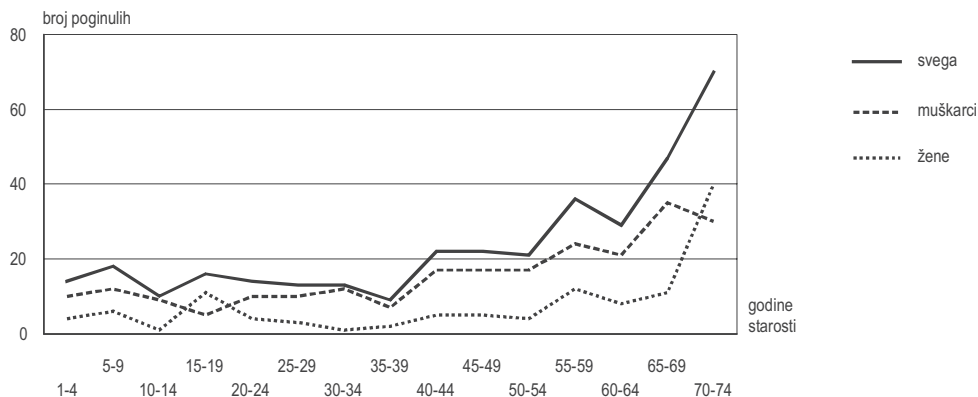
Od svih poginulih u prometnim nesrećama u cijelome petogodišnjem razdoblju, njih 88,8% poginulo je u prijevoznom sredstvu (2 805 osoba) i te su osobe poginule u mlađoj dobi, dok je najveći broj poginulih pješaka u starijoj dobi. Tako je, npr. u cijelome petogodišnjem razdoblju od ukupnog broja poginulih pješaka (od 1 do 75 godina) njih 42,7% poginulo u dobi do 50 godina, dok ih je 57,3% bilo starije od 50 godina (38% od svih poginulih pješaka, tj. od 461 njih, bilo je u dobi od 75 i više godina njih 107).

rost

	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74
1	62	51	43	46	39	49	32	38	48	40
2	55	41	36	42	35	40	25	32	37	22
3	7	10	7	4	4	9	7	6	11	18
4	5	-	3	1	2	6	6	11	6	18
5	2	-	2	1	1	4	5	8	4	7
6	3	-	1	-	1	2	1	3	2	11
7	311	242	208	245	238	235	175	190	223	207
8	270	206	179	211	209	196	138	152	166	130
9	41	36	29	34	29	39	37	38	57	77
10	13	13	9	22	22	21	36	29	47	70
11	10	12	7	17	17	17	24	21	35	30
12	3	1	2	5	5	4	12	8	12	40

Broj poginulih pješaka za cijelo petogodišnje razdoblje prema spolu i starosti prikazan je u grafikonu 106.

**G-106. PJEŠACI POGINULI U PROMETNIM NESREĆAMA U DOBI OD 1 DO 75 GODINA
PREMA SPOLU I STAROSTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.**

Od promatranoga kontingenta pješaka poginulih u prometnim nesrećama iz petogodišnjeg razdoblja, najviše ih je poginulo u najstarijoj dobi od 70 do 75 godina (70). U toj je dobi bio ujedno i najveći broj poginulih žena (40), dok je najveći broj poginulih muškaraca bio u dobi između 65 i 70 godina (35).

S obzirom na to da se 35,7% osoba umrlih nasilnom smrću odnosi na samoubojstva, u tablici 25. iskazani su podaci o broju osoba koje su izvršile samoubojstvo prema spolu i starosti.

Tablica 25. Samoubojstva osoba u dobi od 7¹⁸⁾ do 75 godina prema spolu i starosti od 2000. do 2004.

	Spol	Ukupno	Starost													
			7-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74
2000.	sv.	799	-	3	25	41	47	42	69	75	105	64	68	80	97	83
	m.	615	-	3	22	35	39	38	60	61	85	43	50	57	69	53
	ž.	184	-	-	3	6	8	4	9	14	20	21	18	23	28	30
2001.	sv.	773	1	3	23	41	42	47	54	82	75	76	58	87	96	88
	m.	589	1	2	20	35	37	35	46	72	56	57	47	58	65	58
	ž.	184	-	1	3	6	5	12	8	10	19	19	11	29	31	30
2002.	sv.	736	-	-	24	42	49	54	39	57	67	90	61	68	77	108
	m.	560	-	-	21	32	39	43	34	44	50	71	45	48	53	80
	ž.	176	-	-	3	10	10	11	5	13	17	19	16	20	24	28
2003.	sv.	748	-	4	24	42	32	44	34	81	74	85	73	81	84	90
	m.	592	-	3	20	37	27	39	30	69	62	66	59	57	60	63
	ž.	156	-	1	4	5	5	5	4	12	12	19	14	24	24	27
2004.	sv.	717	-	4	16	29	40	36	58	65	65	90	66	74	84	90
	m.	534	-	3	13	18	33	26	40	51	53	70	47	54	60	66
	ž.	183	-	1	3	11	7	10	18	14	12	20	19	20	24	24
2000. - 2004.	sv.	3 773	1	14	112	195	210	223	254	360	386	405	326	390	438	459
	m.	2 890	1	11	96	157	175	181	210	297	306	307	248	274	307	320
	ž.	883	-	3	16	38	35	42	44	63	80	98	78	116	131	139

18) Prema uvjetima kontrole u slučaju samoubojstava donja je granica starosti 7 godina.

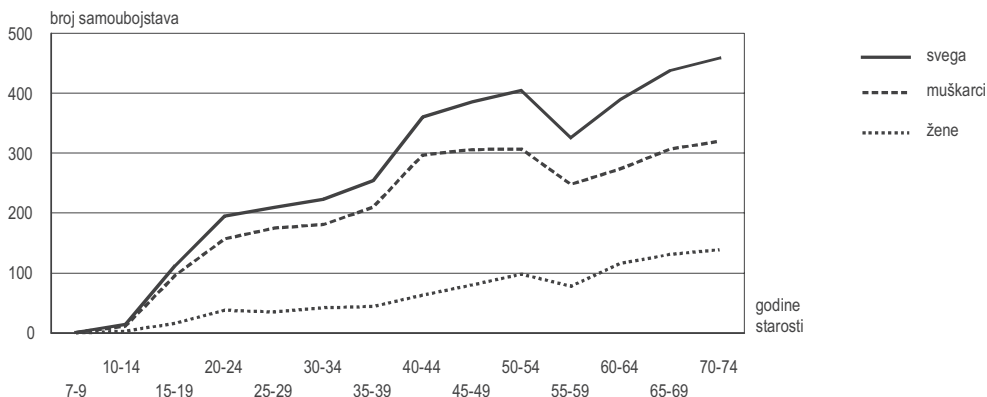
Broj samoubojstava s obzirom na godine starosti i za mušku i za žensku populaciju u kontinuiranom je porastu. Može se reći da je broj samoubojstava upravo proporcionalan godinama života.

U kontingentu osoba od 7 do 75 godina (vidi napomenu 18.) od 3 773 osobe koje su izvršile samoubojstvo u razdoblju od 2000. do 2004., najviše ih je bilo u dobi između 70 i 75 godina i to za ukupnu populaciju 12,2%, za muškarce nešto manje i to 11,1%, dok je za žene u toj dobi udio bio 15,7%, uz napomenu da su 883 žene u promatranome petogodišnjem razdoblju izvršile samoubojstvo, a kod muškaraca je taj broj gotovo trostruko veći (2 890).

Potrebno je naglasiti da se od ukupno 4 419 samoubojstava, koliko ih je bilo od 2000. do 2004., njih 646 ili 14,6% odnosi na osobe stare 75 i više godina (12,7% u odnosu na 3 311 za muškarce i 20,3% u odnosu na 1 108 za žene).

Grafički prikaz broja samoubojstava prema starosti i spolu za razdoblje od 2000. do 2004. dan je u grafikonu 107.

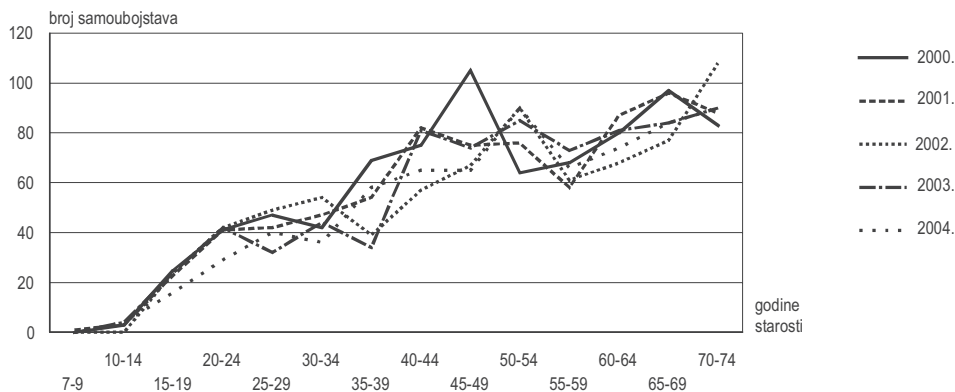
G-107. BROJ OSOBA KOJE SU IZVRŠILE SAMOUBOJSTVO U DOBI OD 7 DO 75 GODINA PREMA SPOLU I STAROSTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Iako je broj samoubojstava u odnosu na godine starosti u kontinuiranom porastu, u dobi između 55 i 60 godina, za ukupno promatrano razdoblje, opada njihov broj, da bi nakon 60 godina života opet porastao broj samoubojstava.

Kretanje ukupnog broja samoubojstava prema starosti u pojedinim kalendarskim godinama prikazano je u grafikonu 108.

G-108. BROJ OSOBA KOJE SU IZVRŠILE SAMOUBOJSTVO U DOBI OD 7 DO 75 GODINA PREMA STAROSTI OD 2000. DO 2004.

Najveći broj samoubojstava u 2000. bio je za dob između 45 i 50 godina (105); 2001. za dob između 65 i 70 godina (96), dok je u 2002. i 2003. najveći broj samoubojstava izvršen u dobi između 70 i 75 godina (108 i 90). U 2004. jednak je broj (ujedno i najveći) samoubojstava za dob između 50 i 55 godina kao i za dob od 70 do 75 godina života (90).

5.2.3. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih nasilnom smrću

Tablica 26. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih uslijed nasilne smrti od 1 do 75 godina života prema vrsti smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Ukupno	sv	64 297,50	58 557,50	54 262,50	57 647,00	54 664,00	28 9428,50	100,00
	m	52 437,50	47 171,50	43 530,00	46 736,50	43 713,00	23 3588,50	100,00
	ž	11 860,00	11 386,00	10 732,50	10 910,50	10 951,00	5 5840,00	100,00
Nesretni slučaj	sv	39 427,50	36 520,50	34 167,50	36 504,50	34 599,00	18 1219,00	62,61
	m	32 627,50	29 514,50	28 015,00	29 274,00	28 943,00	14 8374,00	63,52
	ž	6 800,00	7 006,00	6 152,50	7 230,50	5 656,00	3 2845,00	58,82
Poginuli u prometnim nesrećama	sv	23 705,00	21 324,50	20 556,00	22 940,00	21 715,00	11 0240,50	38,09
	m	19 783,50	17 030,50	17 089,50	18 416,00	18 036,00	9 0355,50	38,68
	ž	3 921,50	4 294,00	3 466,50	4 524,00	3 679,00	1 9885,00	35,61
od toga poginuli kao pješaci	sv	1 708,00	2 001,50	1 529,50	2 011,50	2 072,50	9 323,00	3,22
	m	1 111,50	1 631,50	1 084,50	1 352,00	1 333,00	6 575,00	2,81
	ž	596,50	370,00	445,00	659,50	739,50	2 748,00	4,92
Samoubojstva ¹⁹⁾	sv	20 272,50	19 227,50	18 155,00	18 225,00	17 157,50	93 037,50	32,15
	m	16 532,50	15 492,50	14 230,00	15 130,00	12 855,00	74 240,00	31,78
	ž	3 740,00	3 735,00	3 925,00	3 095,00	4 302,50	18 797,50	33,66
Ubojstva	sv	3 277,50	2 292,00	1 795,00	2 092,50	2 337,50	11 794,50	4,08
	m	2 310,00	1 669,50	1 162,50	1 575,00	1 367,50	8 084,50	3,46
	ž	967,50	622,50	632,50	517,50	970,00	3 710,00	6,64
Posljedice ratnih događaja i nerazjašnjena smrt	sv	1 320,00	517,50	145,00	825,00	570,00	3 377,50	1,17
	m	967,50	495,00	122,50	757,50	547,50	2 890,00	1,24
	ž	352,50	22,50	22,50	67,50	22,50	487,50	0,87

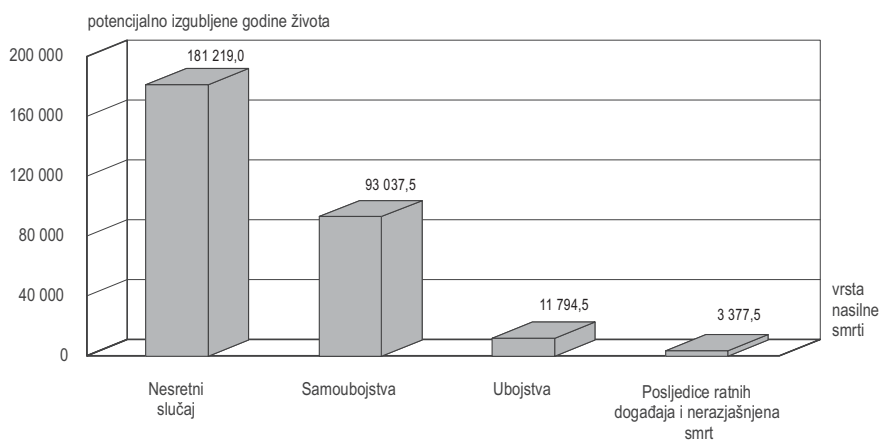
19) Pri izračunu PYLL-e kod samoubojstava radi ujednačenosti s ostalim uzrocima nasilne smrti primijenjen je za: $a_1=67,5$ kod starosne skupine "7-9" (kao da je "5-9")

Od nasilne smrti u razdoblju od 2000. do 2004. zbog prerane smrtnosti (za osobe umrle u dobi od 1 do 75 godina) je potencijalno izgubljeno 289 428,5 godina života, s tim da se 233 588,5 potencijalno izgubljenih godina života odnosi na mušku (80,7%), a 55 840 potencijalno izgubljenih godina života na žensku populaciju (19,3%).

Zbog nesretnog slučaja u tom razdoblju je potencijalno izgubljeno 181 219 godina života ili 62,6% od ukupno izgubljenih godina života za osobe umrle nasilnom smrću. Prometne nesreće su uzrok gubitka 110 240,5 potencijalnih godina života ili 38,1% u odnosu na ukupno izgubljene godine života zbog nasilne smrti.

U grafikonu 109. dan je prikaz broja potencijalno izgubljenih godina života s obzirom na pojedine vrste nasilne smrti za umrle u dobi od 1 do 75 godina u promatranome petogodišnjem razdoblju, dok je u grafikonu 110. dan njihov postotni udio.

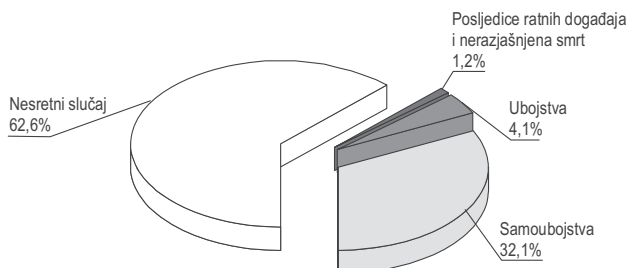
G-109. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH NASILNOM SMRĆU PREMA VRSTI SMRTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Ukupno je zbog samoubojstava potencijalno izgubljeno 93 037,5 godina života ili 32,1% u odnosu na ukupno izgubljene godine života osoba umrlih nasilnom smrću, dok je zbog ubojstava izgubljeno 11 794,5 godina života (4,1%).

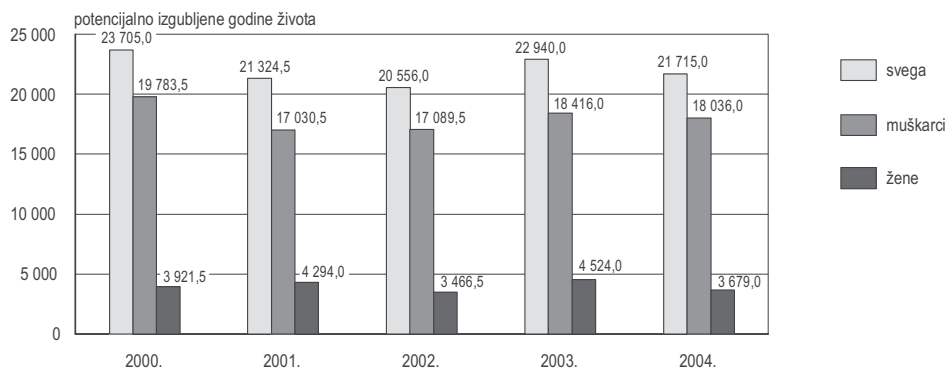
G-110. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRLIH NASILNOM SMRĆU PREMA VRSTI SMRTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Na mušku se populaciju odnosi gotovo četverostruko više izgubljenih godina života zbog prometnih nesreća i samoubojstava nego za žensku, pa je tako 82% izgubljenih godina života muškaraca zbog prometnih nesreća (18% za žene), a uslijed izvršenih samoubojstava taj je udio 79,8%. Zbog ubojstava 68,5% izgubljenih je godina života muškaraca i 31,5% žena.

Kretanje potencijalno izgubljenih godina života osoba poginulih u prometnim nesrećama prema spolu za svaku od kalendarskih godina prikazano je u grafikonu 111.

G-111. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA POGINULIH U PROMETNIM NESREĆAMA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

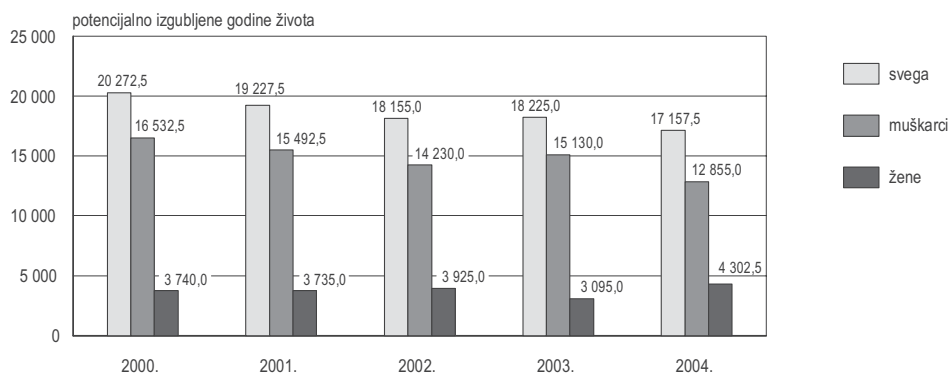

Zbog prometnih nesreća najviše potencijalnih godina života izgubljeno je u 2000. i to 23 705 godina života (83,5% za muškarce i 16,5% za žene), a najmanje u 2002. (20 556). Za mušku je populaciju najveći gubitak bio u 2000. (19 783,5 godina života), a za žene u 2003. (4 524 godine života).

Usporede li se podaci iskazani u tablici 23. o broju osoba poginulih u prometnim nesrećama u dobi od 1 do 75 godina (3 159 poginulih od 2000. do 2004.) i o broju osoba koje su izvršile samoubojstvo (3 773) s podacima iskazanima u tablici 26. o potencijalno izgubljenim godinama života zbog te nasilne smrti, dolazi se do saznanja da je više potencijalno izgubljenih godina života zbog prometnih nesreća jer stradava više mlađih ljudi, dok su samoubojstva u porastu u starijoj dobi (vidi grafikone 105. i 108.).

U grafikonu 112. prikazano je kretanje potencijalno izgubljenih godina života osoba koje su izvršile samoubojstvo u dobi od 1 do 75 godina.

G-112. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA ZA OSOBE KOJE SU IZVRŠILE SAMOUBOJSTVO PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

U svim promatranim godinama udio potencijalno izgubljenih godina života žena koje su izvršile samoubojstvo kretao se oko 20%, osim u 2004. kad je taj udio bio nešto veći, i ujedno najveći (25,1%).

Od ukupno 134 ubijene žene u dobi od 1 do 75 godina, najviše je ubijenih bilo 2004. (34), uz 970 potencijalno izgubljenih godina života ili 41,5% (u odnosu na ukupno 2 337,5 izgubljenih godina zbog ubojstava) i gotovo isti broj ubijenih žena u 2000. (33), ali uz nešto manje izgubljenih godina života (967,5) ili 29,5% u odnosu na ukupno izgubljene godine života te kalendarske godine (3 277,5).

Zbog posljedica ratnih događaja ili nerazjašnjene smrti u promatranim je godinama varirajući broj potencijalno izgubljenih godina života uz najviše izgubljenih godina u 2000. (1 320), a najmanji u 2002. (145). Ukupno je u tome petogodišnjem razdoblju izgubljeno 3 377,5 potencijalnih godina života, s tim da se 85,6% odnosi na muškarce, a 14,4% na žene. Međutim, usporedi li se ovaj podatak o broju potencijalno izgubljenih godina života za žene, isti je u 2001., 2002. i 2004. (22,5 izgubljenih godina života), ali se udio u odnosu na ukupno izgubljene godine života razlikuje, pa je tako u 2001.: 4,4%, u 2002.: 15,5%, a u 2004.: 4%.

U tablici 26a. iskazani su podaci o prosječno izgubljenim potencijalnim godinama života osoba umrlih nasilnom smrću.

Tablica 26a. Prosječno izgubljene potencijalne godine života za osobe umrle uslijed nasilne smrti u dobi od 1 do 75 godina života prema vrsti smrti i spolu od 2000. do 2004.

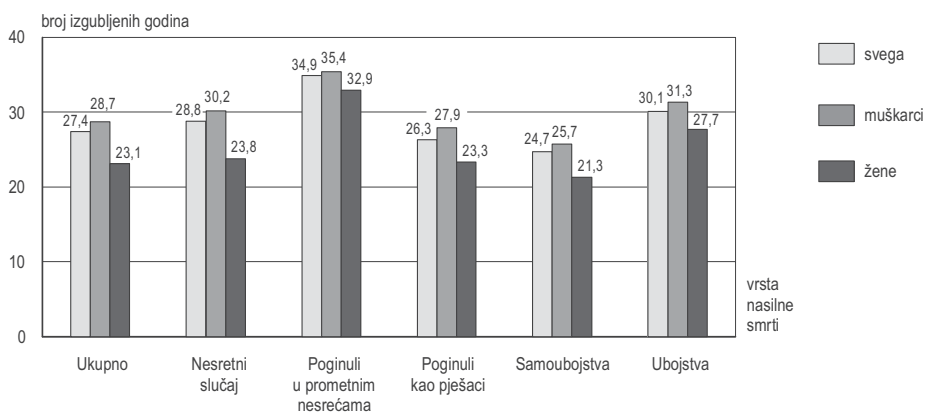
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	28,73	27,57	27,17	26,80	26,60	27,40
	m.	29,95	28,82	28,47	28,05	27,88	28,66
	ž.	24,35	23,38	22,93	22,50	22,49	23,13
Nesretni slučaj	sv.	30,56	29,10	28,64	27,78	28,02	28,82
	m.	31,65	30,24	30,22	29,07	29,90	30,22
	ž.	26,25	25,11	23,13	23,55	21,18	23,84
Poginuli u prometnim nesrećama	sv.	35,92	34,56	35,75	33,39	35,02	34,90
	m.	36,30	34,83	36,05	33,92	35,79	35,36
	ž.	34,10	33,55	34,32	31,42	31,72	32,92
od toga poginuli kao pješaci	sv.	28,47	26,69	25,49	24,23	27,27	26,34
	m.	25,85	28,62	28,54	26,51	28,98	27,86
	ž.	35,09	20,56	20,23	20,61	24,65	23,29
Samoubojstva	sv.	25,37	24,87	24,67	24,36	23,93	24,66
	m.	26,88	26,30	25,41	25,56	24,07	25,69
	ž.	20,33	20,30	22,30	19,84	23,51	21,29
Ubojstva	sv.	30,63	29,77	28,95	32,19	28,86	30,09
	m.	31,22	30,92	31,42	34,24	29,10	31,34
	ž.	29,32	27,07	25,30	27,24	28,53	27,69
Posljedice ratnih događaja i nerazjašnjena smrt	sv.	31,43	27,24	24,17	34,38	25,91	29,89
	m.	31,21	27,50	24,50	36,07	28,82	30,74
	ž.	32,05	22,50	22,50	22,50	7,50	25,66

U razdoblju od 2000. do 2004. zbog prerane su smrtnosti osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 1 do 75 godina prosječno izgubljene 27,4 potencijalne godine života za promatrani starosni kontingent, odnosno za 10 565 umrlih osoba prije navršene 75-e godine života (tablica 23.). Dakle osobama umrlim nasilnom smrću u tome petogodišnjem razdoblju za 27,4 godine skraćeno je prosječno očekivano trajanje života (75 godina). Kod muške je populacije skraćeno prosječno trajanje života za 28,7 godina (za 8 151 umrlog muškarca), dok je za žene to skraćeno nešto manje i iznosilo je 23,1 potencijalnu godinu (za 2 414 žena umrlih nasilnom smrću u dobi od 1 do 75 godina).

U tom su razdoblju prometne nesreće (3 159 poginulih) izazvale skraćenoje prosječnog trajanja života za 34,9 godina (35,4 za muškarce i 32,9 za žene), zbog samoubojstava skraćeno je prosječno trajanje života za 24,7 godina (3 773 osobe izvršile su samoubojstvo u tom razdoblju prije navršene 75 godina života), dok je kod ubijenih (392 osobe) za 30,1 godinu skraćeno prosječno trajanje života.

U grafikonu 109a. dan je prikaz prosječno izgubljenih godina života osoba umrlih nasilnom smrću u razdoblju od 2000. do 2004. prema spolu.

G-109a. PROSJEČNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRlih NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 1 DO 75 GODINA PREMA SPOLU U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Najviše je prosječno potencijalno izgubljenih godina života osoba poginulih u prometnim nesrećama bilo u 2000. (35,9), za muškarce (36,3 godine), a za žene (34,1 godina).

Zbog samoubojstava je također u 2000. bilo najviše prosječno potencijalno izgubljenih godina života za ukupnu populaciju (25,4 godine), kao i za muškarce (26,9 godina), dok je za žene najviše skraćenoje prosječnoga očekivanog trajanja života bilo u 2004. (23,5 godina).

Iako je u 2000. bilo najviše ubijenih osoba u dobi od 1 do 75 godina (107), najveći je prosječni gubitak potencijalnih godina života (65 ubijenih osoba) bio u 2003. (32,2 godine), kada je ujedno bio i najveći gubitak za muškarce (34,2 godine), dok je za žene najveći gubitak bio u 2000. (29,3 godine).

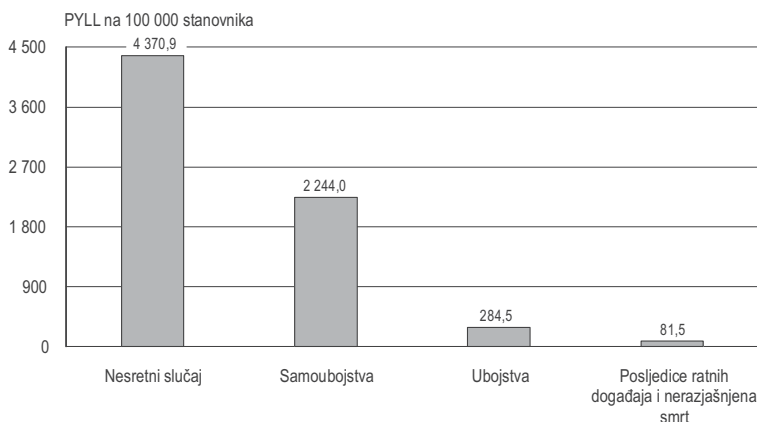
5.2.4. Stope potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih nasilnom smrću

Tablica 27. Stope PYLL osoba umrlih uslijed nasilne smrti od 1 do 75 godina života prema vrsti smrti i spolu na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv	1 548,33	1 408,72	1 307,78	1 392,07	1 323,55	6 980,91
	m	2 573,24	2 310,97	2 135,81	2 296,86	2 153,24	11 470,66
	ž	560,78	538,19	508,38	517,99	521,48	2 646,97
Nesretni slučaj	sv	949,44	878,57	823,47	881,52	837,73	4 370,94
	m	1 601,11	1 445,94	1 374,56	1 438,67	1 425,69	7 286,09
	ž	321,53	331,16	291,44	343,28	269,33	1 556,94
Poginuli u prometnim nesrećama	sv	570,83	513,00	495,42	553,96	525,77	2 658,96
	m	970,83	834,34	838,50	905,05	888,43	4 437,02
	ž	185,42	202,97	164,20	214,78	175,19	942,60
od toga poginuli kao pješaci	sv	41,13	48,15	36,86	48,57	50,18	224,87
	m	54,54	79,93	53,21	66,44	65,66	322,87
	ž	28,20	17,49	21,08	31,31	35,21	130,26
Samoubojstva	sv	488,18	462,56	437,55	440,10	415,43	2 244,03
	m	811,29	758,99	698,20	743,56	633,22	3 645,65
	ž	176,84	176,55	185,92	146,94	204,88	891,05
Ubojstva	sv	78,92	55,14	43,26	50,53	56,60	284,48
	m	113,36	81,79	57,04	77,40	67,36	397,00
	ž	45,75	29,42	29,96	24,57	46,19	175,86
Posljedice ratnih događaja i nerazjašnjena smrt	sv	31,79	12,45	3,49	19,92	13,80	81,46
	m	47,48	24,25	6,01	37,23	26,97	141,92
	ž	16,67	1,06	1,07	3,20	1,07	23,11

Na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 1 do 75 godina u promatranom je razdoblju od 2000. do 2004. zbog nasilne je smrti potencijalno izgubljeno 6 980,9 godina života od čega se 4 370,9 izgubljenih godina života odnosi na nesretne slučajeve. Zbog samoubojstava je izgubljeno 2 244 godine života, ubojstva su „odnijela“ 284,5 godina života, a zbog posljedica ratnih događaja ili zbog nerazjašnjene smrti izgubljeno je 81,5 godina života na svakih 100 000 stanovnika (grafikon 113.).

G-113. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA USLIJED NASILNIH SMRTI NA 100 000 STANOVNIKA U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

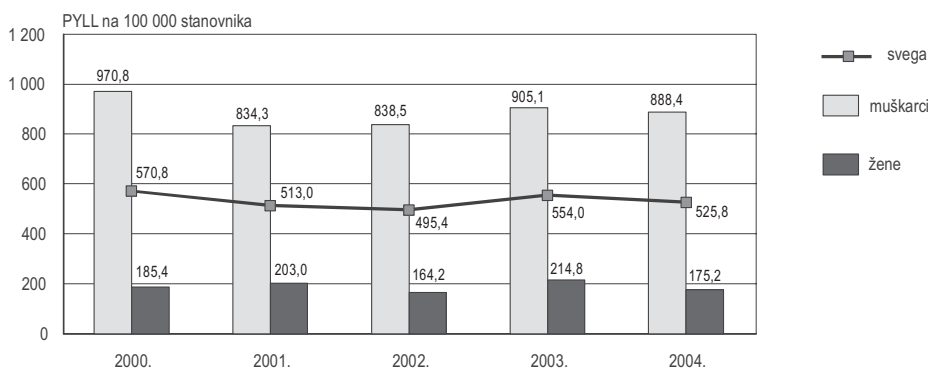

Tijekom promatranog razdoblja zbog prometnih je nesreća na svakih 100 000 stanovnika potencijalno izgubljeno 2 659 godina života, s tim da se 224,9 godina života odnosi na poginule pješake.

Stope potencijalno izgubljenih godina života uslijed prometnih nesreća u promatranim su godinama varirajuće, uz najveći gubitak u 2000. od 570,8 godina na svakih 100 000 stanovnika.

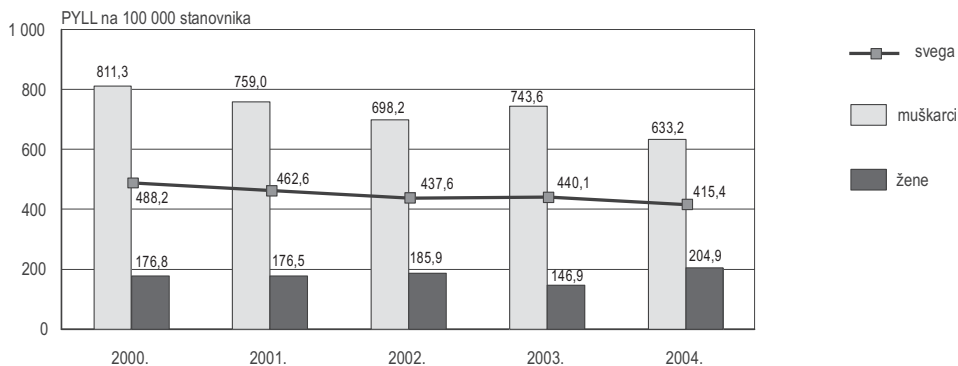
U grafikonu 114. dan je prikaz kretanja stopa potencijalno izgubljenih godina života za osobe poginule u prometnim nesrećama za svaku od kalendarskih godina prema spolu.

G-114. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA POGINULIH U PROMETNIM NESREĆAMA NA 100 000 STANOVNIKA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

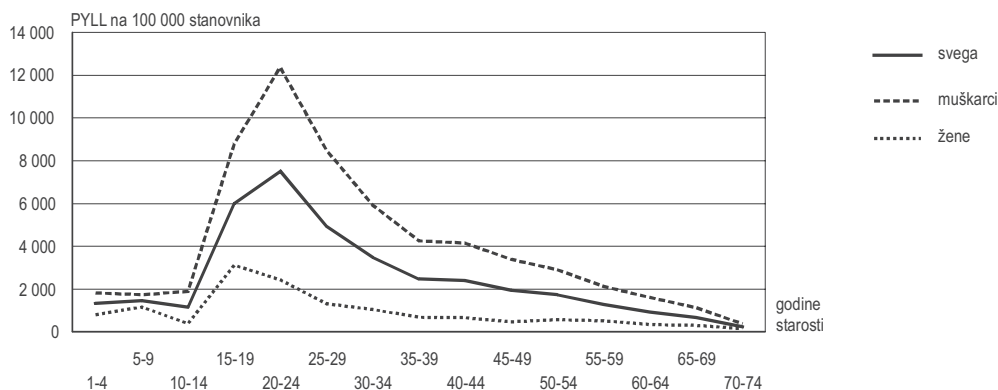
Kao i zbog prometnih nesreća, stope potencijalno izgubljenih godina života za osobe koje su izvršile samoubojstvo variraju od 2000. do 2004. Kretanje tih stopa prema spolu prikazano je u grafikonu 115.

G-115. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA ZA OSOBE KOJE SU IZVRŠILE SAMOUBOJSTVO PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

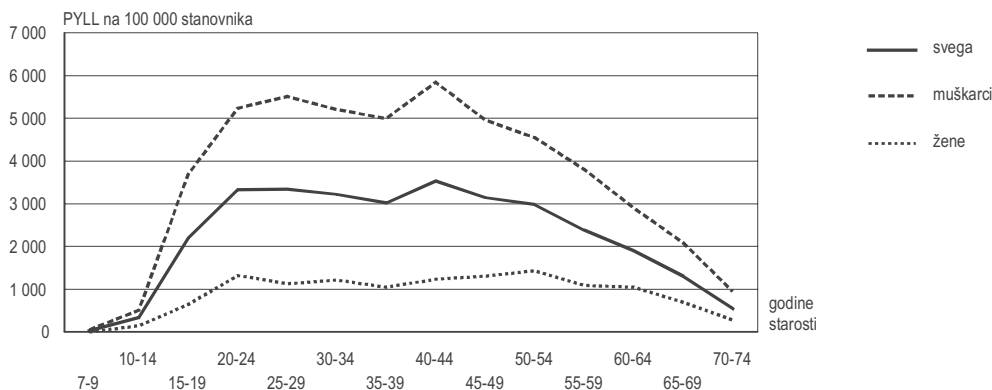
Kretanje stopa potencijalno izgubljenih godina života za cjelokupno petogodišnje razdoblje s obzirom na starost i spol poginulih u prometnim nesrećama, odnosno za osobe koje su izvršile samoubojstvo prikazano je u grafikonima 116. i 117.

G-116. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA POGINULIH U PROMETNIM NESREĆAMA NA 100 000 STANOVNIKA PREMA SPOLU I STAROSTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Najveći je gubitak na 100 000 stanovnika zbog prometnih nesreća bio za dob od 20 do 25 godina (7 504,9 godina života), kao i za mušku populaciju iste dobi (12 373 izgubljene godine života), dok je za žensku populaciju najveći gubitak na 100 000 žena bio za dob od 15 do 20 godina (3 122 godine života).

G-117. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA ZA OSOBE KOJE SU IZVRŠILE SAMOUBOJSTVO NA 100 000 STANOVNIKA PREMA SPOLU I STAROSTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Na 100 000 stanovnika u dobi između 40 i 45 godina najveći je gubitak potencijalnih godina života zbog samoubojstava za ukupnu, ali i za mušku populaciju (3 529,4 izgubljene godine za ukupno i 5 840,1 izgubljenu godinu života za muškarce), dok je za žene najveća stopa za dob od 50 do 54 godine, odnosno u toj je dobi ukupno od 2000. do 2004. na 100 000 žena potencijalno izgubljeno 1 429,8 godina života.

6. Mortalitet osoba radnog kontingenta

Za razvitak svake države veoma je važno kojim radnim potencijalom raspolaže. Zbog toga u analizi demografskih podataka važno mjesto zauzima pojam radnog kontingenta. Taj se kontingent u demografskoj teoriji odnosi na broj stanovnika određene životne dobi, tj. žensko stanovništvo staro od 15 do uključivo 59 godina i muško stanovništvo od 15 do uključivo 64 godine života. Ta se populacija s obzirom na teoretsku fiziološku sposobnost smatra radno sposobnim stanovništvom. Treba istaknuti da je radni kontingent fiziološki i demografski okvir za formiranje radne snage, no to ne znači da je istodobno i kontingent radne snage ili aktivnog stanovništva.

S obzirom na važnost radnog potencijala, u nastavku se analiziraju gubici nastali zbog mortaliteta toga radnog kontingenta, čije su dobne granice, osobito za žensku populaciju, donekle modificirane u odnosu na teoretski (demografski) radni kontingent.

Zakonom o mirovinskom osiguranju, član 30. (NN, br. 102/98.), određeno je pravo na starosnu mirovinu osiguranika s navršениh 65 godina života za muškarce, odnosno 60 godina za žene s najmanje 15 godina mirovinskog staža. Istovremeno iz ustavnih odredbi proizlazi rodna jednakost, ali je i Zakonom o radu, članak 2. (NN, br.137/04.) zabranjena diskriminacija, između ostalog, i s obzirom na spolno opredjeljenje²⁰⁾.

Kako je na temelju raznih zakonskih odredbi omogućen radni odnos do 65 godina života i za žene i za muškarce, razne zakonske dopune i izmjene, odnosno neki izuzeci, bitno ne utječu na analizu mortaliteta u nastavku ove publikacije. To je bio razlog da je i za mušku i za žensku populaciju gornja izabrana granica starosti 65 godina života. U skladu s navedenim Zakonom o radu, članak 21., najniža dob za zaposlenje je navršениh 15 godina života. Iz navedenog proizlazi da je mogući radni kontingent, u skladu sa zakonskim odredbama, kontingent osoba (muškaraca i žena) u dobi između 15 i 65 godina života.

U nastavku ove publikacije analiziraju se podaci mortaliteta radnog kontingenta, odnosno mortaliteta osoba u dobi od 15 do 65 godina života.

6.1. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema uzrocima smrti

Tablica 28. Umrli prema uzroku smrti i spolu u dobi od 15 do 65 godina od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Ukupno	sv.	12 016	11 646	11 322	11 250	10 590	56 824	100,00
	m.	8 409	8 226	8 029	7 905	7 436	40 005	100,00
	ž.	3 607	3 420	3 293	3 345	3 154	16 819	100,00
Zarazne i parazitane bolesti	sv.	201	168	168	123	114	774	1,36
	m.	151	117	122	86	80	556	1,39
	ž.	50	51	46	37	34	218	1,30
Novotvorine	sv.	4 073	4 064	4 030	3 916	3 940	20 023	35,24
	m.	2 616	2 631	2 569	2 496	2 473	12 785	31,96
	ž.	1 457	1 433	1 461	1 420	1 467	7 238	43,03
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	10	10	10	17	14	61	0,11
	m.	5	5	6	11	5	32	0,08
	ž.	5	5	4	6	9	29	0,17
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	179	173	150	186	154	842	1,48
	m.	107	98	99	105	94	503	1,26
	ž.	72	75	51	81	60	339	2,02
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	185	158	119	150	167	779	1,37
	m.	157	141	106	133	146	683	1,71
	ž.	28	17	13	17	21	96	0,57
Bolesti živčanog sustava	sv.	160	166	163	159	160	808	1,42
	m.	98	112	97	92	102	501	1,25
	ž.	62	54	66	67	58	307	1,83
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	1	-	-	-	1	2	0,00
	m.	-	-	-	-	-	-	0,00
	ž.	1	-	-	-	1	2	0,01
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	3 896	3 753	3 604	3 599	3 148	18 000	31,68
	m.	2 724	2 682	2 638	2 585	2 304	12 933	32,33
	ž.	1 172	1 071	966	1 014	844	5 067	30,13
Bolesti dišnog sustava	sv.	310	296	312	323	299	1 540	2,71
	m.	231	210	247	252	224	1 164	2,91
	ž.	79	86	65	71	75	376	2,24

20) Rad na analizi podataka o mortalitetu započeo je prije Odluke i Rješenja Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-1152/2000 i dr. od 18 travnja 2007. vezano uz izjednačavanje starosne dobi muškaraca i žena za stjecanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu (NN, br. 43/07.)

Tablica 28. Umrli prema uzroku smrti i spolu u dobi od 15 do 65 godina od 2000. do 2004.

(nastavak)

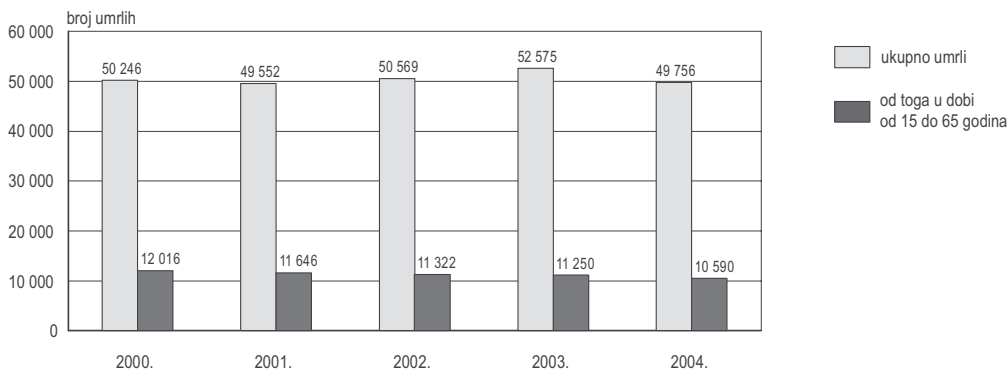
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Bolesti probavnog sustava	sv.	1 065	1 067	1 009	912	860	4 913	8,65
	m.	785	819	761	671	665	3 701	9,25
	ž.	280	248	248	241	195	1 212	7,21
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	1	3	1	2	2	9	0,02
	m.	1	1	1	1	2	6	0,01
	ž.	-	2	-	1	-	3	0,02
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	23	16	16	20	18	93	0,16
	m.	7	4	8	4	7	30	0,07
	ž.	16	12	8	16	11	63	0,37
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	113	74	86	104	77	454	0,80
	m.	71	47	53	61	46	278	0,69
	ž.	42	27	33	43	31	176	1,05
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	3	1	4	3	3	14	0,02
	ž.	3	1	4	3	3	14	0,08
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	10	22	20	20	31	103	0,18
	m.	7	11	11	15	13	57	0,14
	ž.	3	11	9	5	18	46	0,27
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	94	80	142	129	89	534	0,94
	m.	74	56	100	94	66	390	0,97
	ž.	20	24	42	35	23	144	0,86
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	1 692	1 595	1 488	1 587	1 513	7 875	13,86
	m.	1 375	1 292	1 211	1 299	1 209	6 386	15,96
	ž.	317	303	277	288	304	1 489	8,85

Od 2000. do 2004. u Republici su Hrvatskoj u dobi radnog kontingenta (u dobi od 15 do 65 godina) ukupno umrle 56 842 osobe, što čini 22,5% ukupno umrlih (252 698). Broj je umrlih muškaraca tog kontingenta bio 40 005 ili 31,2% od ukupno umrlih muškaraca (128 111), te 16 819 umrlih žena, odnosno 13,5% u odnosu na ukupno umrle žene (124 587) u tome petogodišnjem razdoblju.

Najveći udio umrlih osoba radnog kontingenta u odnosu na ukupno umrle bio je u 2000. i to 23,9% za ukupno te 33% za muškarce, a 14,6% za žene, dok je najmanji udio ukupno umrlih i umrlih žena bio u 2003. (21,4% i 12,8%), a za muškarce u 2004. (29,4%).

Ukupan broj umrlih i broj umrlih u dobi od 15 do 65 godina za svaku od kalendarskih godina od 2000. do 2004. prikazan je u grafikonu 118.

G-118. KRETANJE BROJA UMRILIH OD 2000. DO 2004.

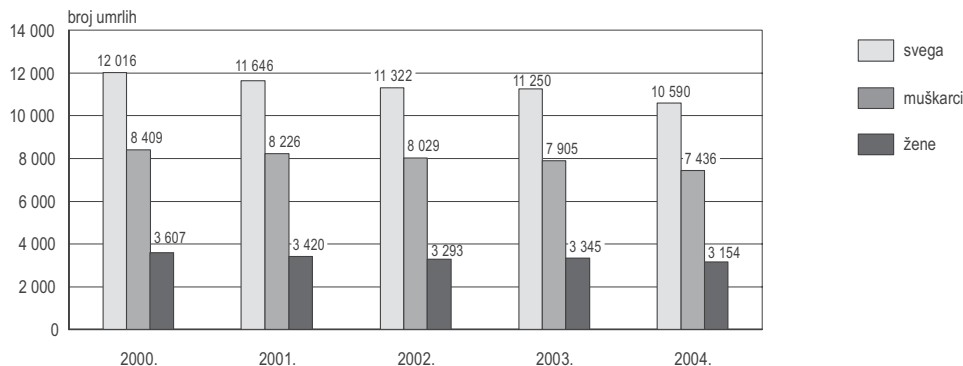

Dok je za cijelo petogodišnje razdoblje u ukupnom broju umrlih približno jednak udio umrlih muškaraca i žena (50,7% muškaraca i 49,3% žena), u radnom je kontingentu nešto više od dvije trećine umrlih muškaraca, odnosno udio je umrlih muškaraca 70,4%, a žena 29,6%. Takav je omjer udjela prema spolu, uz vrlo mala odstupanja, u svim godinama iz promatranog razdoblja.

U grafikonu 119. dan je prikaz kretanja broja umrlih u dobi od 15 do 65 godina za svaku od kalendarskih godina prema spolu.

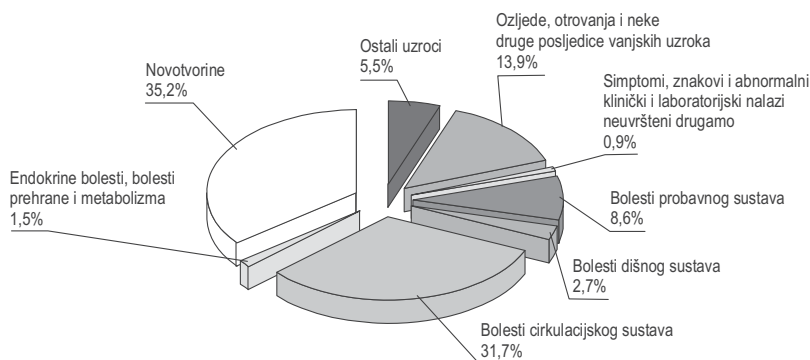
G-119. BROJ UMRILIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Ako se usporede podaci prema uzrocima smrti iskazani u tablicama 4. i 28., dolazi se do veoma zanimljivih saznanja. Od ukupnog broja umrlih za promatranih je pet godina od novotvorina umrlo njih 24% (vidi grafikon 7.). Međutim udio je umrlih iz radnog kontingenta od te bolesti čak 35,2% (grafikon 120.).

Bolesti su cirkulacijskog sustava uzrokom smrti za oko 50% hrvatske populacije (u nekim godinama i 54%), međutim ta je bolest uzrokom smrti za oko 32% umrlih u dobi od 15 do 65 godina.

G-120. UDIO UMRILIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA UZROKU SMRTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

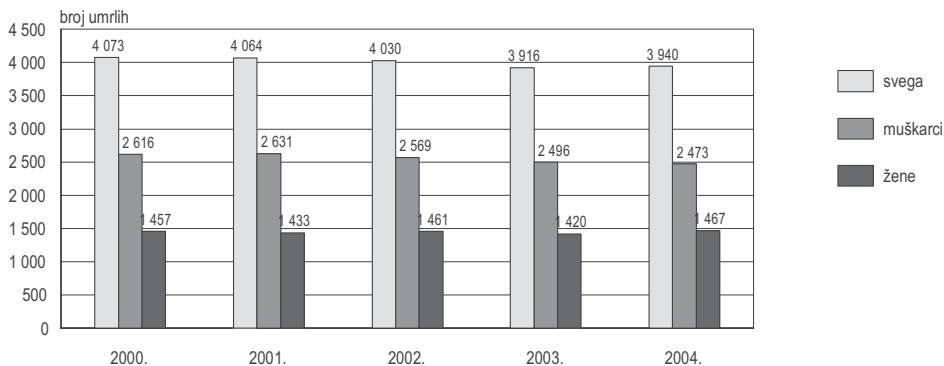
Bolesti probavnog sustava uzrok su smrti za 4,7% ukupno umrlih (za razdoblje od 2000. do 2004.), dok je ta bolest uzrok smrti za 8,6% osoba iz radnog kontingenta.

Zbog nasilne smrti ili vanjskih uzroka smrti (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka) umrlo je 5,6% populacije. Međutim dvostruko je veći udio, odnosno 13,9% osoba radnog kontingenta umrlo je nasilnom smrću.

Novotvorine su najveći uzrok smrtnosti osoba radnog kontingenta (35,2%), s tim da od ukupnog broja umrlih od te bolesti umire oko 64% muškaraca i 36% žena (za ukupno je umrlu populaciju taj udio 59% muškaraca i 41% žena).

U grafikonu 121. dan je prikaz kretanja broja umrlih osoba radnog kontingenta s uzrokom smrti od novotvorina prema spolu. Za usporedbu s ukupnim brojem umrlih od istog uzroka vidi grafikon 11.

G-121. BROJ UMRILIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

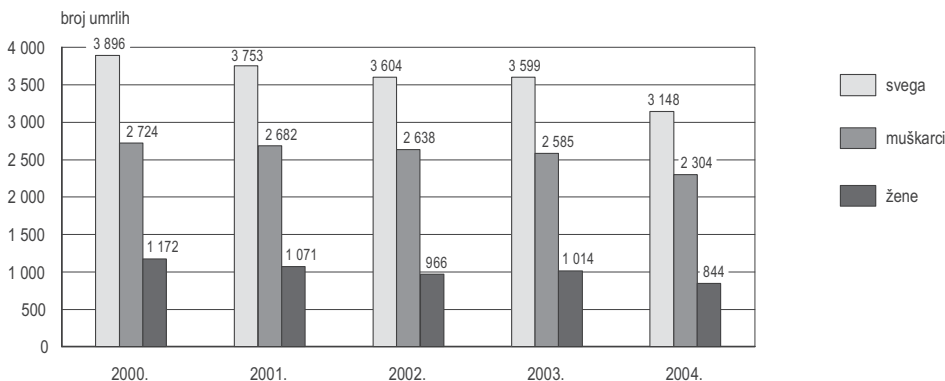

Iz radnog je kontingenta zbog bolesti cirkulacijskog sustava umrlo 32,3% muškaraca i 30,1% žena.

Za ukupnu su populaciju bolesti cirkulacijskog sustava uzrok smrti većeg broja žena (44,1% muškaraca i 55,9% žena), dok je iz radnog kontingenta umrlo više muškaraca (71,8% muškaraca i 28,2% žena).

Broj umrlih osoba radnog kontingenta prema spolu čiji su uzrok smrti bolesti cirkulacijskog sustava prikazan je u grafikonu 122. (usporedi s grafikonom 12. za ukupno umrle osobe).

G-122. BROJ UMRILIH OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Podaci iskazani o ukupnom broju osoba umrlih nasilnom smrću (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka) ukazuju na veći udio umrlih muškaraca nego žena (68,0% muškaraca i 32,0% žena za razdoblje od 2000. do 2004.). Isto vrijedi i za umrle osobe iz radnog kontingenta, s tim da je udio umrlih muškaraca još veći. Iz radnog je kontingenta u promatranome petogodišnjem razdoblju umrlo 6 386 ili 81,1% muškaraca i 1 489 ili 18,9% žena.

6.1.1. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema uzrocima smrti na 100 000 stanovnika

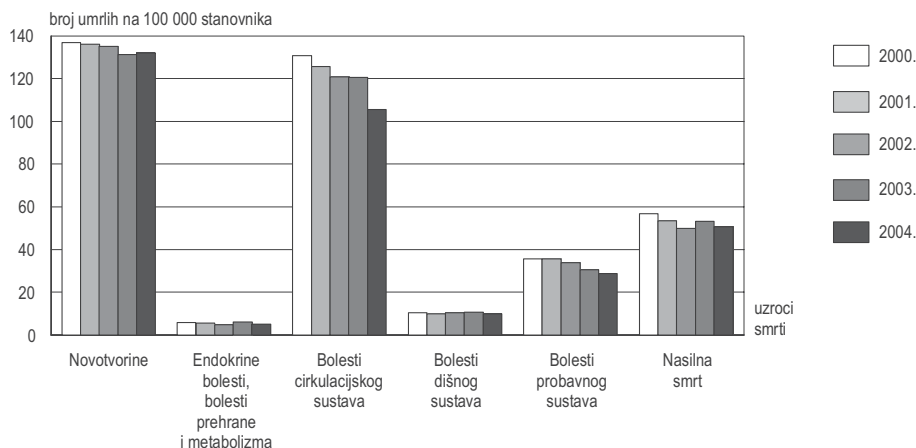
Tablica 29. Umrli prema uzroku smrti i spolu u dobi od 15 do 65 godina na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Ukupno	sv.	403,3	390,2	379,7	377,0	354,6
	m.	568,1	554,7	541,9	533,0	500,5
	ž.	240,6	227,7	219,5	222,9	210,1
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	6,7	5,6	5,6	4,1	3,8
	m.	10,2	7,9	8,2	5,8	5,4
	ž.	3,3	3,4	3,1	2,5	2,3
Novotvorine	sv.	136,7	136,2	135,1	131,2	131,9
	m.	176,7	177,4	173,4	168,3	166,5
	ž.	97,2	95,4	97,4	94,6	97,7
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	0,3	0,3	0,3	0,6	0,5
	m.	0,3	0,3	0,4	0,7	0,3
	ž.	0,3	0,3	0,3	0,4	0,6
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	6,0	5,8	5,0	6,2	5,2
	m.	7,2	6,6	6,7	7,1	6,3
	ž.	4,8	5,0	3,4	5,4	4,0
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	6,2	5,3	4,0	5,0	5,6
	m.	10,6	9,5	7,2	9,0	9,8
	ž.	1,9	1,1	0,9	1,1	1,4
Bolesti živčanog sustava	sv.	5,4	5,6	5,5	5,3	5,4
	m.	6,6	7,6	6,5	6,2	6,9
	ž.	4,1	3,6	4,4	4,5	3,9
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	0,0	-	-	-	0,0
	m.	-	-	-	-	-
	ž.	0,1	-	-	-	0,1
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	130,8	125,7	120,9	120,6	105,4
	m.	184,0	180,8	178,1	174,3	155,1
	ž.	78,2	71,3	64,4	67,6	56,2
Bolesti dišnog sustava	sv.	10,4	9,9	10,5	10,8	10,0
	m.	15,6	14,2	16,7	17,0	15,1
	ž.	5,3	5,7	4,3	4,7	5,0
Bolesti probavnog sustava	sv.	35,7	35,7	33,8	30,6	28,8
	m.	53,0	55,2	51,4	45,2	44,8
	ž.	18,7	16,5	16,5	16,1	13,0
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
	m.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	ž.	-	0,1	-	0,1	-
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	0,8	0,5	0,5	0,7	0,6
	m.	0,5	0,3	0,5	0,3	0,5
	ž.	1,1	0,8	0,5	1,1	0,7
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	3,8	2,5	2,9	3,5	2,6
	m.	4,8	3,2	3,6	4,1	3,1
	ž.	2,8	1,8	2,2	2,9	2,1
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
	ž.	0,2	0,1	0,3	0,2	0,2
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	0,3	0,7	0,7	0,7	1,0
	m.	0,5	0,7	0,7	1,0	0,9
	ž.	0,2	0,7	0,6	0,3	1,2
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi neuvršteni drugamo	sv.	3,2	2,7	4,8	4,3	3,0
	m.	5,0	3,8	6,7	6,3	4,4
	ž.	1,3	1,6	2,8	2,3	1,5
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	56,8	53,4	49,9	53,2	50,7
	m.	92,9	87,1	81,7	87,6	81,4
	ž.	21,1	20,2	18,5	19,2	20,3

Na svakih 100 000 stanovnika u dobi između 15 i 65 godina u razdoblju od 2000. do 2004. smrtnost osoba radnog kontingenta (u dobi od 15 do 65 godina) kretala se od 403,3 u 2000. s tendencijom pada na 354,6 u 2004.

U grafikonu 123. dan je prikaz broja umrlih osoba radnog kontingenta na 100 000 stanovnika istog kontingenta za šest najvećih uzroka smrti (i u prethodnim poglavljima za njih iskazivani podaci) za svaku od promatranih kalendarskih godina.

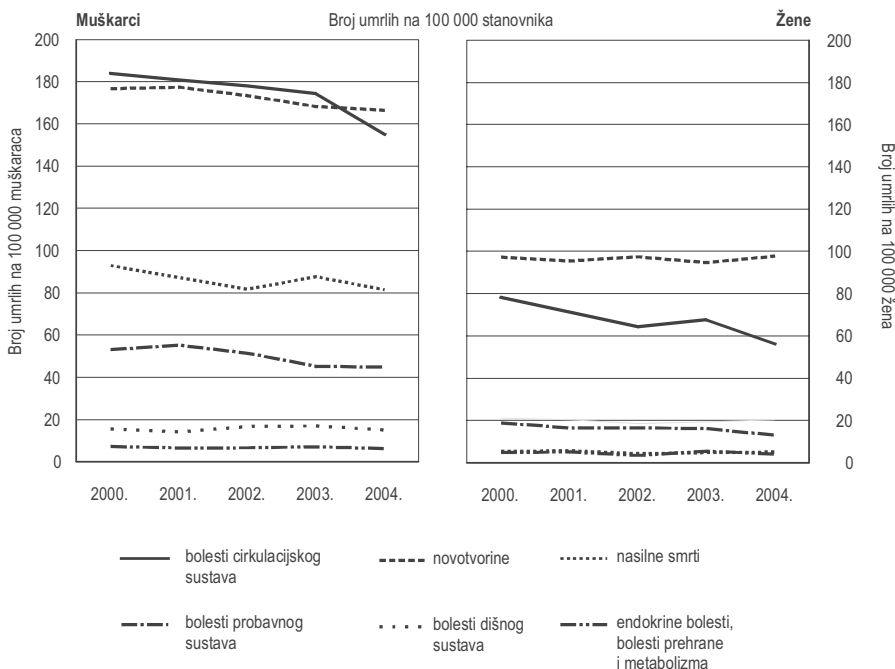
G-123. BROJ UMRILIH OSOBA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA UZROCIMA SMRTI NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Podaci ukazuju na tri najveća uzroka smrti: novotvorine, od kojih na 100 000 osoba promatranoga radnog kontingenta umire 136,7 osoba u 2000., s tendencijom pada na 131,9 umrlih u 2004.; bolesti cirkulacijskog sustava, također s tendencijom pada broja umrlih na 100 000 promatranih stanovnika s 130,8 u 2000. na 105,4 u 2004., te nasilne smrti (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka) od 56,8 u 2000. do 50,7 u 2004., s tim da je u 2002. bio pad na 49,9 umrlih, a zatim opet porast na 53,2 umrle osobe na 100 000 stanovnika radnog kontingenta.

Za šest najvećih uzroka smrti u grafikonu 124. iskazani su podaci o broju umrlih na 100 000 stanovnika prema spolu (u grafikonu 123. podaci se odnose na ukupnu populaciju umrlih u dobi između 15 i 65 godina).

G-124. BROJ UMRILIH OSOBA RADNOG KONTINGENTA PREMA UZROKU SMRTI I SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

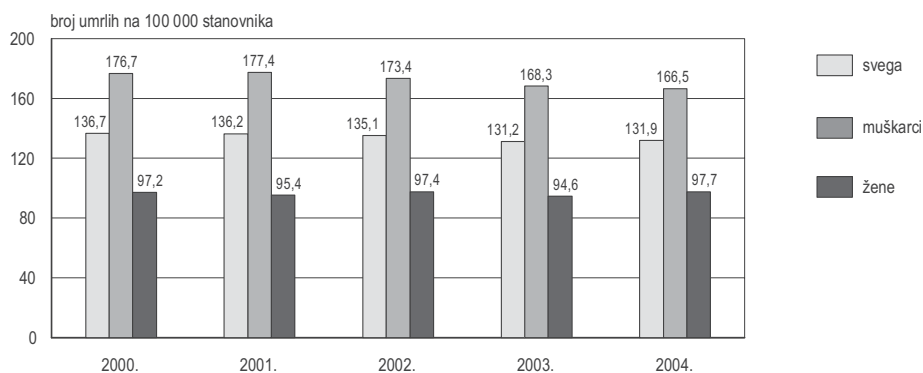
Za tri najveća uzroka smrti populacije radnog kontingenta (novotvorine, bolesti cirkulacijskog sustava i nasilne smrti) veća je smrtnost muške populacije na njih 100 000 istog kontingenta nego što je smrtnost žena na 100 000 žena iste dobi.

U nastavku su dana tri grafička prikaza broja umrlih u dobi između 15 i 65 godina prema uzroku smrti i spolu na 100 000 stanovnika iste dobi (grafikoni 125., 126. i 127.).

Na 100 000 muškaraca radnog kontingenta umrlo je u 2000. od novotvorina njih 176,7, u 2001. slijedi porast na 177,4, a zatim slijedi pad do 2004. na 166,5 umrlih.

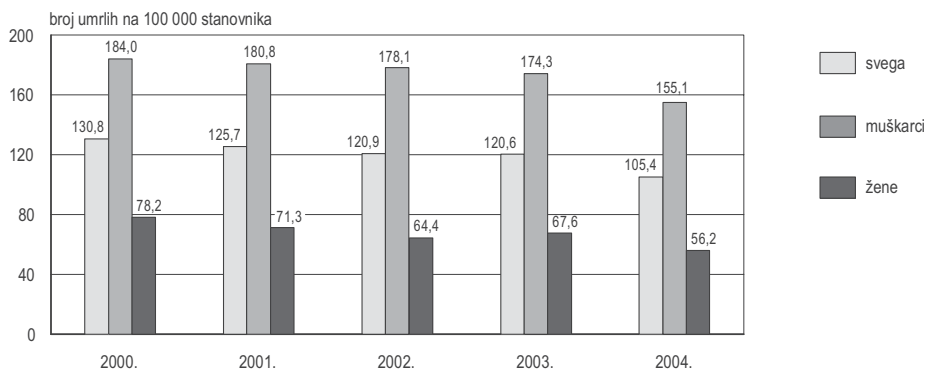
Kod žena radnog kontingenta je smrtnost od novotvorina na njih 100 000 u promatranom razdoblju varirajuća, između 95 i 97 (grafikon 125.).

G-125. BROJ UMRILIH OSOBA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

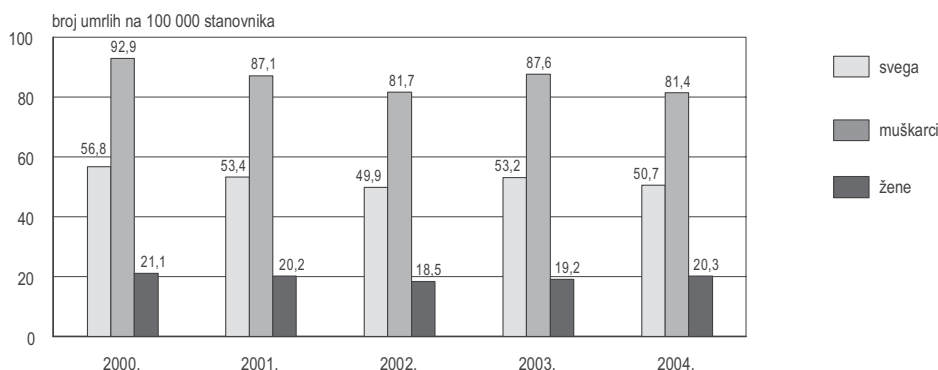
Kao i novotvorine, bolesti cirkulacijskog sustava uzrok su smrti većeg broja muškaraca iz radnog kontingenta na 100 000 iste dobi nego je to slučaj kod žena (grafikon 126.).

G-126. BROJ UMRILIH OSOBA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Od nasilnih smrti u prosjeku za promatrano petogodišnje razdoblje umiralo je između 50 i 57 osoba na 100 000 stanovnika iz radnog kontingenta. Za mušku, ali i za žensku populaciju taj je podatak također varirajući, s tim da se za muškarce kreće između 81 i 93 umrle osobe na 100 000 muškaraca, a za žene oko 20 umrlih osoba iste dobi žena (grafikon 127.).

**G-127. BROJ UMRILIH OSOBA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA USLIJED NASILNE SMRTI
PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.**

Bolesti dišnog, ali i probavnog sustava uzrok su smrti gotovo trostruko većeg broja muške populacije (na 100 000 njih iz radnog kontingenta) nego za žene istog starosnog kontingenta (tab. 29.).

**6.1.2. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina
prema uzrocima smrti**

Dok je u poglavlju 4. dano objašnjenje za izračunavanje potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi između 1 i 75 godina života, u nastavku je dan primjer za izračunavanje potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi između 15 i 65 godina života, odnosno radnog kontingenta, kao i u poglavlju 4. za ukupno umrle u 2000.

Potencijalno izgubljene godine života između 15 i 65 godina, ukupno umrli 2000.

Godine starosti	a _i	Broj umrlih (d _i)			PYLL (a _i x d _i)		
		svoga	muški	ženski	svoga	muški	ženski
15 - 19	47,5	161	127	34	7 647,50	6 032,50	1 615,00
20 - 24	42,5	230	185	45	9 775,00	7 862,50	1 912,50
25 - 29	37,5	245	182	63	9 187,50	6 825,00	2 362,50
30 - 34	32,5	278	205	73	9 035,00	6 662,50	2 372,50
35 - 39	27,5	454	331	123	12 485,00	9 102,50	3 382,50
40 - 44	22,5	812	571	241	18 270,00	12 847,50	5 422,50
45 - 49	17,5	1 440	1 045	395	25 200,00	18 287,50	6 912,50
50 - 54	12,5	1 804	1 293	511	22 550,00	16 162,50	6 387,50
55 - 59	7,5	2 407	1 656	751	18 052,50	12 420,00	5 632,50
60 - 64	2,5	4 185	2 814	1 371	10 462,50	7 035,00	3 427,50
Ukupno		12 016	8 409	3 607	142 665,00	103 237,50	39 427,50

U primjeru su iskazani podaci za svaku od petogodišnjih starosnih skupina o broju godina koje bi preostale (a_i) da osobe nisu umrle prije navršenih 65 godina života, zatim frekvencije broja umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema spolu (d_i), kao i podaci o potencijalno izgubljenim godinama života (PYLL = a_i x d_i) za svaku od dobnih skupina.

Postupak izračunavanja za a_i:

za dobnu skupinu "15 - 19"

- razredna sredina za dobnu skupinu "15 - 19" je "17,5", a izračunata je kao omjer zbroja donje granične vrijednosti promatranog razreda ("15 - 19") i donje granične vrijednosti sljedećeg razreda "20 - 24", tj. $(15+20)/2 = 17,5$
- izabrana granična dob je 65
- a_i = 65 - 17,5, dakle a_i = 47,5

To znači da je za svaku osobu koja je umrla u dobi od 15 do 19 godina, zbog prerane smrtnosti (prije promatrane gornje granične starosti 65 godina života), potencijalno izgubljeno 47,5 godina života.

PYLL $a_i \times d_i$:

Kako je u dobnoj skupini „15 – 19“ u 2000. ukupno umrla 161 osoba, za njih je potencijalno izgubljeno 7 647,5 godina života (6 032,5 za muškarce i 1 615 za žene).

U 2000. ukupno je umrlo 12 016 osoba u dobi od 15 do 65 godina (8 409 muškaraca i 3 607 žena), te je zbog prerane smrtnosti osoba radnog kontingenta te godine potencijalno izgubljeno 142 665 godina života (103 237,5 za muškarce i 39 427,5 za žene).

Tablica 30. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Ukupno	sv.	142 665,00	138 740,00	135 530,00	134 285,00	127 345,00	678 565,00	100,00
	m.	103 237,50	101 135,00	98 282,50	96 942,50	90 690,00	490 287,50	100,00
	ž.	39 427,50	37 605,00	37 247,50	37 342,50	36 655,00	188 277,50	100,00
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	2 482,50	2 340,00	2 180,00	1 787,50	1 685,00	10 475,00	1,54
	m.	1 897,50	1 617,50	1 655,00	1 320,00	1 225,00	7 715,00	1,57
	ž.	585,00	722,50	525,00	467,50	460,00	2 760,00	1,47
Novotvorine	sv.	40 702,50	40 970,00	41 265,00	39 090,00	39 515,00	201 542,50	29,70
	m.	25 100,00	25 212,50	25 092,50	23 805,00	23 387,50	122 597,50	25,01
	ž.	15 602,50	15 757,50	16 172,50	15 285,00	16 127,50	78 945,00	41,93
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	160,00	115,00	185,00	322,50	230,00	1 012,50	0,15
	m.	62,50	77,50	125,00	217,50	107,50	590,00	0,12
	ž.	97,50	37,50	60,00	105,00	122,50	422,50	0,22
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	1 507,50	1 617,50	1 245,00	1 695,00	1 320,00	7 385,00	1,09
	m.	1 072,50	990,00	817,50	992,50	865,00	4 737,50	0,97
	ž.	435,00	627,50	427,50	702,50	455,00	2 647,50	1,41
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	2 782,50	2 360,00	2 402,50	2 700,00	3 312,50	13 557,50	2,00
	m.	2 517,50	2 227,50	2 120,00	2 472,50	2 925,00	12 262,50	2,50
	ž.	265,00	132,50	282,50	227,50	387,50	1 295,00	0,69
Bolesti živčanog sustava	sv.	2 930,00	3 035,00	2 757,50	2 587,50	2 750,00	14 060,00	2,07
	m.	1 860,00	2 255,00	1 702,50	1 525,00	1 700,00	9 042,50	1,84
	ž.	1 070,00	780,00	1 055,00	1 062,50	1 050,00	5 017,50	2,66
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	17,50	-	-	-	27,50	45,00	0,01
	m.	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	17,50	-	-	-	27,50	45,00	0,02
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	34 570,00	33 832,50	32 140,00	32 487,50	29 485,00	162 515,00	23,95
	m.	24 760,00	25 145,00	24 340,00	24 087,50	22 215,00	120 547,50	24,59
	ž.	9 810,00	8 687,50	7 800,00	8 400,00	7 270,00	41 967,50	22,29
Bolesti dišnog sustava	sv.	2 770,00	3 075,00	3 510,00	3 082,50	2 787,50	15 225,00	2,24
	m.	2 002,50	2 085,00	2 762,50	2 275,00	2 025,00	11 150,00	2,27
	ž.	767,50	990,00	747,50	807,50	762,50	4 075,00	2,16
Bolesti probavnog sustava	sv.	11 732,50	11 747,50	11 147,50	10 080,00	9 475,00	54 182,50	7,98
	m.	8 787,50	9 467,50	8 587,50	7 527,50	7 377,50	41 747,50	8,51
	ž.	2 945,00	2 280,00	2 560,00	2 552,50	2 097,50	12 435,00	6,60
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	7,50	42,50	37,50	20,00	10,00	117,50	0,02
	m.	7,50	12,50	37,50	17,50	10,00	85,00	0,02
	ž.	-	30,00	-	2,50	-	32,50	0,02
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	482,50	295,00	270,00	240,00	270,00	1 557,50	0,23
	m.	132,50	95,00	155,00	40,00	117,50	540,00	0,11
	ž.	350,00	200,00	115,00	200,00	152,50	1 017,50	0,54

Tablica 30. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

(nastavak)

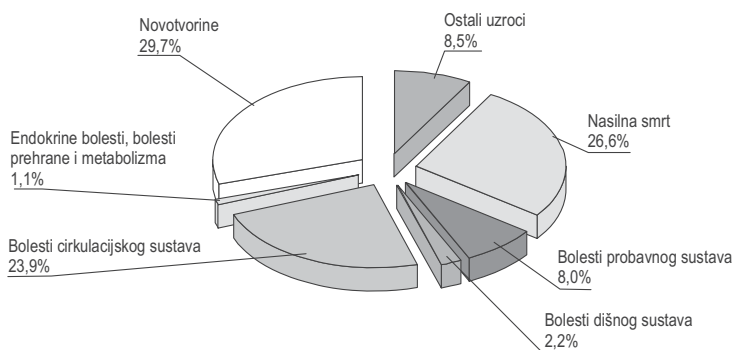
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	1 052,50	800,00	860,00	1 160,00	662,50	4 535,00	0,67
	m.	717,50	492,50	572,50	622,50	360,00	2 765,00	0,56
	ž.	335,00	307,50	287,50	537,50	302,50	1 770,00	0,94
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	87,50	27,50	125,00	97,50	97,50	435,00	0,06
	ž.	87,50	27,50	125,00	97,50	97,50	435,00	0,23
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	280,00	755,00	455,00	620,00	767,50	2 877,50	0,42
	m.	217,50	387,50	277,50	462,50	302,50	1 647,50	0,34
	ž.	62,50	367,50	177,50	157,50	465,00	1 230,00	0,65
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	1 395,00	1 215,00	2 175,00	2 647,50	1 147,50	8 580,00	1,26
	m.	1 075,00	900,00	1 540,00	1 870,00	865,00	6 250,00	1,27
	ž.	320,00	315,00	635,00	777,50	282,50	2 330,00	1,24
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	39 705,00	36 512,50	34 775,00	35 667,50	33 802,50	180 462,50	26,59
	m.	33 027,50	30 170,00	28 497,50	29 707,50	27 207,50	148 610,00	30,31
	ž.	6 677,50	6 342,50	6 277,50	5 960,00	6 595,00	31 852,50	16,92

Od 2000. do 2004. zbog prerane smrtnosti osoba radnog kontingenta potencijalno je izgubljeno 678 565 godina života, od čega se 490 287,5 godina života ili 72,3% odnosi na muškarce, a 188 277,5 godina života ili 27,7% na žene. Ovdje treba napomenuti da je zbog prerane smrtnosti osoba u dobi od 1 do 75 godina potencijalno izgubljeno 1 621 609,5 godina života, s tim da se 69,1% odnosi na muškarce, a 30,9% na žene (tablica 9.).

U tome je petogodišnjem razdoblju najveći gubitak prouzročen novotvorinama (29,7%), a zatim zbog nasilnih smrti (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka), i to 26,6%. Iako su bolesti cirkulacijskog sustava uzrok smrti 31,7% osoba radnog kontingenta, taj je uzrok smrti „krivac“ za 23,9% potencijalno izgubljenih godina života radnog kontingenta.

U grafikonu 128. dan je prikaz udjela potencijalno izgubljenih godina života prema pojedinim uzrocima smrti (najčešćih u dosadašnjem tekstu posebno iskazivanih) za cjelokupno petogodišnje razdoblje.

G-128. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA RADNOG KONTINGENTA PREMA UZROCIMA SMRTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

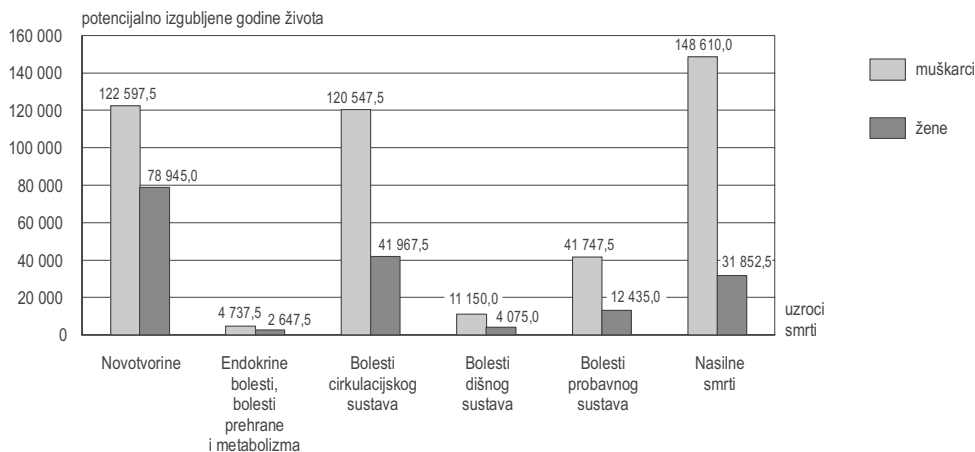

Zbog novotvorina ukupno je potencijalno izgubljeno 201 542,5 godina života osoba umrlih u dobi između 15 i 65 godina života, s tim da se na mušku populaciju odnosi 60,8%, a na žensku 39,2%. Gotovo tri četvrtine (74,2%), od ukupno izgubljenih 162 515 godina života od bolesti cirkulacijskog sustava, odnosi se na muškarce, a oko jedne četvrtine (25,8%) na žene. Kod nasilnih je smrti omjer udjela potencijalno izgubljenih godina života za mušku i žensku populaciju mnogo veći u korist (ili na štetu) muškaraca. Tako je zbog nasilnih smrti u petogodišnjem razdoblju potencijalno izgubljeno 180 462,5 godina života, od čega se 82,4% odnosi na muškarce, a 17,6% na žene.

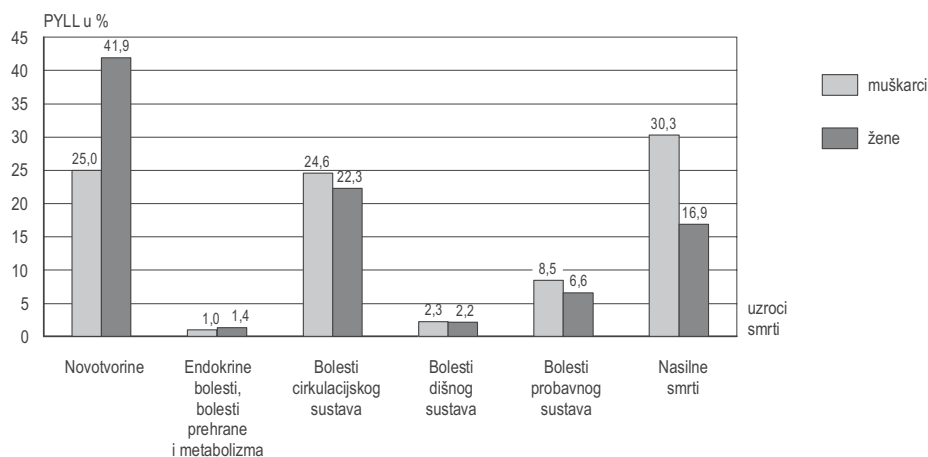
Podaci o potencijalno izgubljenim godinama života za razdoblje od 2000. do 2004. prema najčešćim uzrocima smrti i spolu prikazani su u grafikonu 129.

G-129. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA RADNOG KONTINGENTA PREMA UZROCIMA SMRTI I SPOLU U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Podaci iskazani u grafikonu 130. odnose se na udio pojedinih uzroka smrti prema ukupno izgubljenim godinama života muškaraca, odnosno žena radnog kontingenta.

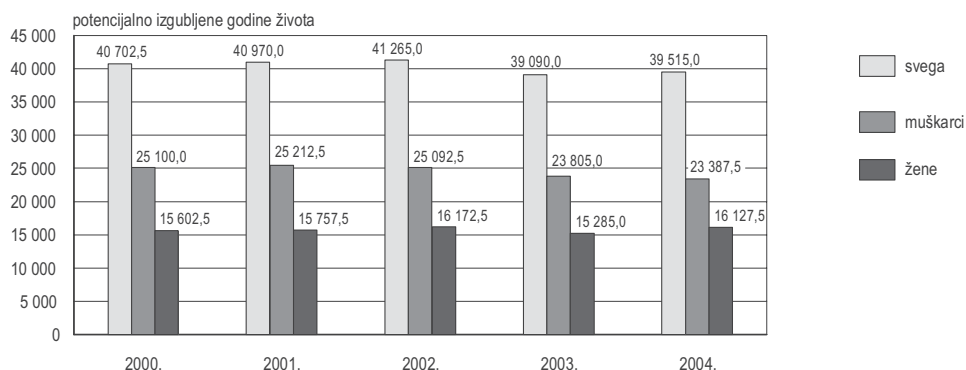
G-130. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA RADNOG KONTINGENTA PREMA UZROCIMA SMRTI I SPOLU U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Novotvorine su uzrok gubitka od 122 597,5 ili 25% godina života muškaraca od ukupno potencijalnih izgubljenih godina života muškaraca radnog kontingenta (490 287,5), dok je za žene taj gubitak 78 945 godina života ili 41,9% (u odnosu na 188 277,5 izgubljenih godina života žena radnog kontingenta), s naglaskom na to da se 60,8% ukupnog gubitka od tog uzroka smrti odnosi na mušku populaciju (od 201 542,5 izgubljenih godina života). Približno je jednak udio potencijalno izgubljenih godina života osoba radnog kontingenta umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava za mušku i za žensku populaciju (24,6% za muškarce i 22,3% za žene) u odnosu na ukupno izgubljene godine života radnog kontingenta. Kod nasilnih smrti 30,3% odnosi se na muškarce, a 16,9% na žene također u odnosu na ukupno izgubljene godine života osoba umrlih u dobi između 15 i 65 godina.

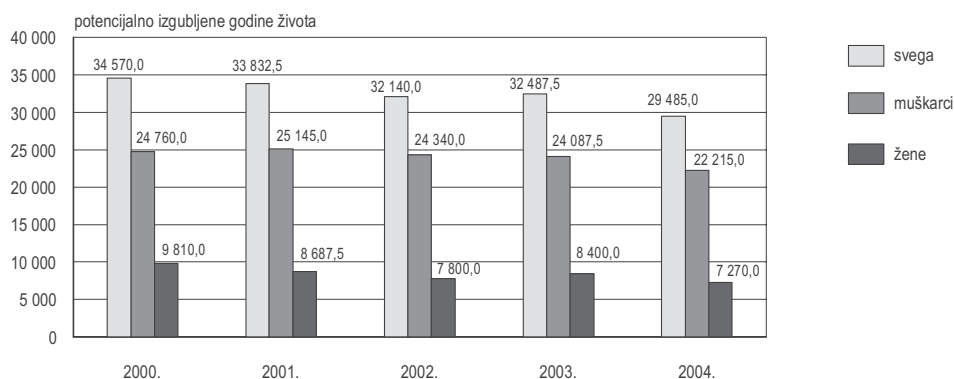
U grafikonima od 131. do 133. dan je prikaz potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema spolu od tri najveća uzroka smrti, za svaku od kalendarskih godina iz promatranog razdoblja od 2000. do 2004.

G-131. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA RADNOG KONTINGENTA UMRLIH S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Za mušku su populaciju radnog kontingenta potencijalno izgubljene godine života zbog uzroka smrti od novotvorina (grafikon 131.) bile najveće u 2001. (25 212,5 izgubljenih godina života), a nakon toga imaju tendenciju pada, dok su za žensku populaciju u tom razdoblju, s izuzetkom pada u 2003., potencijalno izgubljene godine života u blagom porastu od 15 602 u 2000. do 16 127,5 u 2004.

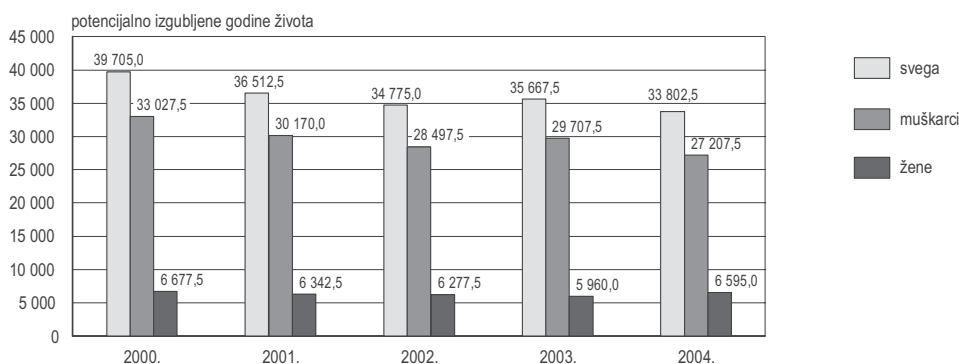
G-132. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA RADNOG KONTINGENTA UMRLIH OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Potencijalno izgubljene godine života zbog bolesti cirkulacijskog sustava (grafikon 132.) i za mušku i za žensku su populaciju varirajuće u promatranom razdoblju, ali i u padu u 2004. u usporedbi s 2000.

Vrlo je sličan potencijalni gubitak od nasilnih smrti kao i od bolesti cirkulacijskog sustava, premda je kod nasilnih smrti gotovo pet puta veći gubitak kod muške nego kod ženske populacije (grafikon 133.).

G-133. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA RADNOG KONTINGENTA UMRLIH NASILNOM SMRĆU PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

U grafikonu 134. iskazani su udjeli pojedinih uzroka smrti prema ukupno izgubljenim godinama života muškaraca, odnosno žena za svaku od promatranih kalendarskih godina.

Gledajući prema spolu za svaku od promatranih godina, udio potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina s uzrokom smrti od novotvorina veći je za žensku populaciju (u odnosu na ukupno potencijalno izgubljene godine života žena); od bolesti cirkulacijskog sustava udio je približno jednak; dok je od nasilnih smrti veći gubitak potencijalnih godina života za mušku populaciju (u odnosu na ukupno izgubljene godine života muškaraca).

G-134. UDIO PYLL-a PREMA UZROCIMA SMRTI I SPOLU

Podaci o prosječno izgubljenim potencijalnim godinama života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema uzrocima smrti i spolu za promatrano petogodišnje razdoblje iskazani su u tablici 30a. (podaci o prosječno izgubljenim potencijalnim godinama života osoba umrlih u dobi od 1 do 75 godina prema uzrocima smrti i spolu iskazani su u tablici 9a.).

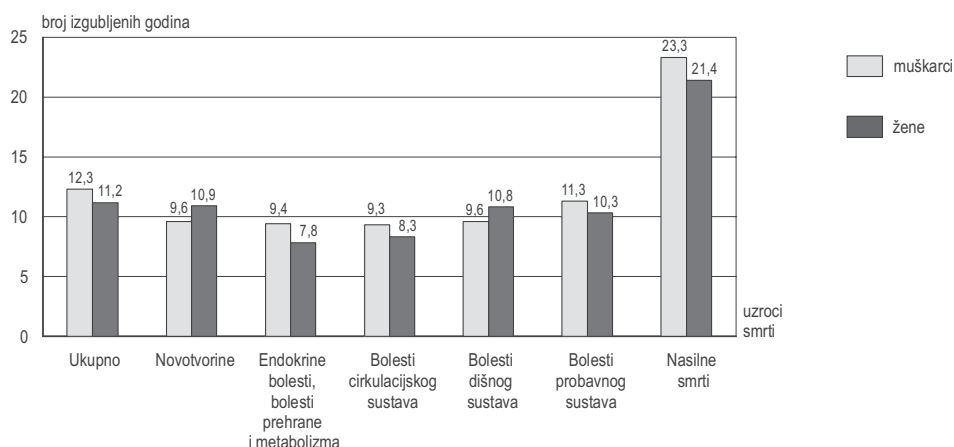
Tablica 30a. Prosječno izgubljene potencijalne godine života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema uzroku smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	11,87	11,91	11,97	11,94	12,03	11,94
	m.	12,28	12,29	12,24	12,26	12,20	12,26
	ž.	10,93	11,00	11,31	11,16	11,62	11,19
Zarazne i parazitarne bolesti	sv.	12,35	13,93	12,98	14,53	14,78	13,53
	m.	12,57	13,82	13,57	15,35	15,31	13,88
	ž.	11,70	14,17	11,41	12,64	13,53	12,66
Novotvorine	sv.	9,99	10,08	10,24	9,98	10,03	10,07
	m.	9,59	9,58	9,77	9,54	9,46	9,59
	ž.	10,71	11,00	11,07	10,76	10,99	10,91
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	16,00	11,50	18,50	18,97	16,43	16,60
	m.	12,50	15,50	20,83	19,77	21,50	18,44
	ž.	19,50	7,50	15,00	17,50	13,61	14,57
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	8,42	9,35	8,30	9,11	8,57	8,77
	m.	10,02	10,10	8,26	9,45	9,20	9,42
	ž.	6,04	8,37	8,38	8,67	7,58	7,81
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	15,04	14,94	20,19	18,00	19,84	17,40
	m.	16,04	15,80	20,00	18,59	20,03	17,95
	ž.	9,46	7,79	21,73	13,38	18,45	13,49
Bolesti živčanog sustava	sv.	18,31	18,28	16,92	16,27	17,19	17,40
	m.	18,98	20,13	17,55	16,58	16,67	18,05
	ž.	17,26	14,44	15,98	15,86	18,10	16,34
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	17,50	-	-	-	27,50	22,50
	m.	-	-	-	-	-	-
	ž.	17,50	-	-	-	27,50	22,50
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	8,87	9,01	8,92	9,03	9,37	9,03
	m.	9,09	9,38	9,23	9,32	9,64	9,32
	ž.	8,37	8,11	8,07	8,28	8,61	8,28
Bolesti dišnog sustava	sv.	8,94	10,39	11,25	9,54	9,32	9,89
	m.	8,67	9,93	11,18	9,03	9,04	9,58
	ž.	9,72	11,51	11,50	11,37	10,17	10,84
Bolesti probavnog sustava	sv.	11,02	11,01	11,05	11,05	11,02	11,03
	m.	11,19	11,56	11,28	11,22	11,09	11,28
	ž.	10,52	9,19	10,32	10,59	10,76	10,26
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	7,50	14,17	37,50	10,00	5,00	13,06
	m.	7,50	12,50	37,50	17,50	5,00	14,17
	ž.	-	15,00	-	2,50	-	10,83
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	20,98	18,44	16,88	12,00	15,00	16,75
	m.	18,93	23,75	19,38	10,00	16,79	18,00
	ž.	21,88	16,67	14,38	12,50	13,86	16,15
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	9,31	10,81	10,00	11,15	8,60	9,99
	m.	10,11	10,48	10,80	10,20	7,83	9,95
	ž.	7,98	11,39	8,71	12,50	9,76	10,06
Trudnoća, porođaj i babinje	sv.	29,17	27,50	31,25	32,50	32,50	31,07
	ž.	29,17	27,50	31,25	32,50	32,50	31,07
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	28,00	34,32	22,75	31,00	24,76	27,94
	m.	31,07	35,23	25,23	30,83	23,27	28,90
	ž.	20,83	33,41	19,72	31,50	25,83	26,74
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	14,84	15,19	15,32	20,52	12,89	16,07
	m.	14,53	16,07	15,40	19,89	13,11	16,03
	ž.	16,00	13,13	15,12	22,21	12,28	16,18
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	23,47	22,89	23,37	22,47	22,34	22,92
	m.	24,02	23,35	23,53	22,87	22,50	23,27
	ž.	21,06	20,93	22,66	20,69	21,69	21,39

Dok je u promatranom razdoblju od 2000. do 2004. zbog prerane smrtnosti osoba umrlih u dobi od 1 do 75 godina prosječno izgubljeno 12,6 potencijalnih godina života, za radni kontingent, za osobe umrle u dobi od 15 do 65 godina u istome vremenskom razdoblju za 11,9 potencijalnih godina skraćeno je trajanje života u odnosu na gornju starosnu granicu radnog kontingenta (65 godina). Za mušku je populaciju to skraćeno od 12,3 potencijalne godine, a za žene 11,2 godine (13,6 godina za muškarce i 10,9 za žene umrle u dobi od 1 do 75 godina – grafikon 31a.).

Podaci o prosječno izgubljenim potencijalnim godinama života za razdoblje od 2000. do 2004. prema najčešćim uzrocima smrti i spolu prikazani su u grafikonu 129a.

G-129a. PROSJEČNO IZGUBLJENE POTENCIJALNE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Usporede li se podaci iskazani u grafikonima 31a. i 129a. s obzirom na najčešće uzroke smrti, primjećuje se veći prosječni gubitak za žene umrle u dobi radnog kontingenta s uzrokom smrti od bolesti cirkulacijskog sustava (8,3 izgubljene godine) nego je to slučaj za žene umrle u dobi od 1 do 75 godina (7,7 izgubljenih godina). Isto vrijedi i za umrle od bolesti dišnog sustava, ali i za mušku i za žensku populaciju, odnosno izgubljeno je prosječno 9,7 potencijalnih godina života za muškarce i 9 godina za žene umrle u dobi od 1 do 75 godina, a 9,6 izgubljenih godina za muškarce i 10,8 izgubljenih godina za žene umrle u dobi od 15 do 65 godina.

Osim najvećega prosječnog gubitka od kongenitalnih malformacija, deformiteta i kromosomskih abnormalnosti osoba umrlih u dobi radnog kontingenta, gdje je najveći udio umrlih u najmlađoj dobi (vidi objašnjenje uz tablicu 9a.), vrlo je visok prosječni gubitak za osobe umrle nasilnom smrću (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka) od 22,9 potencijalnih godina života za ukupan kontingent umrlih od tog uzroka, uz prosječno izgubljene 23,3 godine za muškarce i 21,4 godine za žene.

Za 14 žena umrlih od 2000. do 2004. čiji je uzrok smrti trudnoća, porođaj i babinje, prosječno je skraćeno očekivano trajanje života za 41,1 potencijalnu godinu života (računato za kontingent umrlih u dobi od 1 do 75 godina), odnosno za 31,1 potencijalnu godinu u odnosu na gornju granicu radnog kontingenta (računato za kontingent umrlih u dobi od 15 do 65 godina), uz napomenu da je svih 14 žena umrlo u dobi između 20 i 50 godina života.

6.1.3. Stope²¹⁾ potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema uzrocima smrti

Tablica 31. Stope potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema uzroku smrti i spolu na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

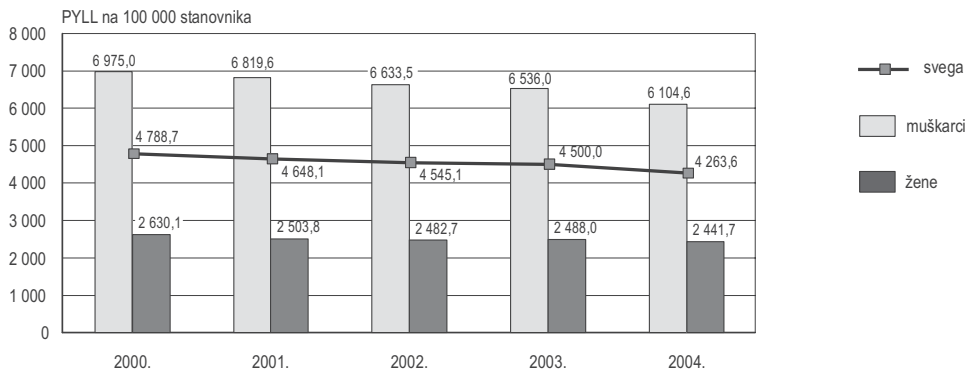
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	4 788,70	4 648,06	4 545,09	4 500,02	4 263,59	22 746,21
	m.	6 975,04	6 819,62	6 633,54	6 536,04	6 104,60	33 067,21
	ž.	2 630,08	2 503,83	2 482,67	2 488,01	2 441,71	12 546,15
Zarazne i parazitane bolesti	sv.	83,33	78,39	73,11	59,90	56,41	351,13
	m.	128,20	109,07	111,70	89,00	82,46	520,33
	ž.	39,02	48,11	34,99	31,15	30,64	183,92
Novotvorine	sv.	1 366,22	1 372,58	1 383,85	1 309,94	1 322,99	6 755,92
	m.	1 695,83	1 700,10	1 693,61	1 604,98	1 574,28	8 268,53
	ž.	1 040,79	1 049,17	1 077,95	1 018,39	1 074,31	5 260,62
Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	sv.	5,37	3,85	6,20	10,81	7,70	33,94
	m.	4,22	5,23	8,44	14,66	7,24	39,79
	ž.	6,50	2,50	4,00	7,00	8,16	28,15
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	50,60	54,19	41,75	56,80	44,19	247,55
	m.	72,46	66,76	55,18	66,92	58,23	319,52
	ž.	29,02	41,78	28,49	46,81	30,31	176,42
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	sv.	93,40	79,06	80,57	90,48	110,90	454,46
	m.	170,09	150,20	143,09	166,70	196,89	827,04
	ž.	17,68	8,82	18,83	15,16	25,81	86,29
Bolesti živčanog sustava	sv.	98,35	101,68	92,47	86,71	92,07	471,31
	m.	125,67	152,06	114,91	102,82	114,43	609,87
	ž.	71,38	51,93	70,32	70,79	69,94	334,35
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	sv.	0,59	-	-	-	0,92	1,51
	m.	-	-	-	-	-	-
	ž.	1,17	-	-	-	1,83	3,00
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	1 160,38	1 133,46	1 077,84	1 088,69	987,18	5 447,67
	m.	1 672,86	1 695,55	1 642,82	1 624,02	1 495,36	8 130,27
	ž.	654,39	578,43	519,90	559,66	484,28	2 796,57
Bolesti dišnog sustava	sv.	92,98	103,02	117,71	103,30	93,33	510,36
	m.	135,29	140,59	186,45	153,38	136,31	752,01
	ž.	51,20	65,92	49,82	53,80	50,79	271,54
Bolesti probavnog sustava	sv.	393,81	393,56	373,84	337,79	317,23	1 816,25
	m.	593,71	638,40	579,61	507,52	496,60	2 815,64
	ž.	196,45	151,81	170,63	170,06	139,72	828,62
Bolesti kože i potkožnog tkiva	sv.	0,25	1,42	1,26	0,67	0,33	3,94
	m.	0,51	0,84	2,53	1,18	0,67	5,73
	ž.	-	2,00	-	0,17	-	2,17
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	sv.	16,20	9,88	9,05	8,04	9,04	52,21
	m.	8,95	6,41	10,46	2,70	7,91	36,42
	ž.	23,35	13,32	7,67	13,33	10,16	67,80
Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	sv.	35,33	26,80	28,84	38,87	22,18	152,02
	m.	48,48	33,21	38,64	41,97	24,23	186,48
	ž.	22,35	20,47	19,16	35,81	20,15	117,95
Trudnoća, porodaj i babinje	sv.	2,94	0,92	4,19	3,27	3,26	14,58
	ž.	5,84	1,83	8,33	6,50	6,49	28,99
Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	sv.	9,40	25,29	15,26	20,78	25,70	96,46
	m.	14,69	26,13	18,73	31,18	20,36	111,11
	ž.	4,17	24,47	11,83	10,49	30,98	81,96
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	sv.	46,82	40,70	72,94	88,72	38,42	287,61
	m.	72,63	60,69	103,94	126,08	58,23	421,53
	ž.	21,35	20,97	42,32	51,80	18,82	155,26
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	sv.	1 332,74	1 223,24	1 166,20	1 195,25	1 131,73	6 049,29
	m.	2 231,44	2 034,39	1 923,43	2 002,93	1 831,41	10 022,93
	ž.	445,43	422,30	418,42	397,10	439,32	2 122,54

21) Postupak za izračunavanje stopa potencijalno izgubljenih godina života radnog kontingenta isti je kao i za stope PYLL-a osoba umrlih u dobi između 1 i 75 godina života, s tim da se kod radnog kontingenta uzima u obzir broj stanovnika (procjena) od 15 do 65 godina.

Podaci o potencijalno izgubljenim godinama života ukazuju na to da su u promatranom razdoblju od 2000. do 2004. na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 15 do 65 godina života (radnog kontingenta) potencijalno izgubljene 22 746,2 godine života (39 112,6 potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi od 1 do 75 godina na 100 000 stanovnika iste dobi - vidi tablicu 12.). Na svakih su 100 000 muškaraca radnog kontingenta u istom razdoblju potencijalno izgubljene 33 067,2 godine života, dok se na žene odnose 12 546,2 izgubljene godine života na svakih 100 000 žena iste dobi.

Kretanje stopa potencijalno izgubljenih godina života na svakih 100 000 stanovnika radnog kontingenta za svaku od promatranih kalendarskih godina prikazano je u grafikonu 135.

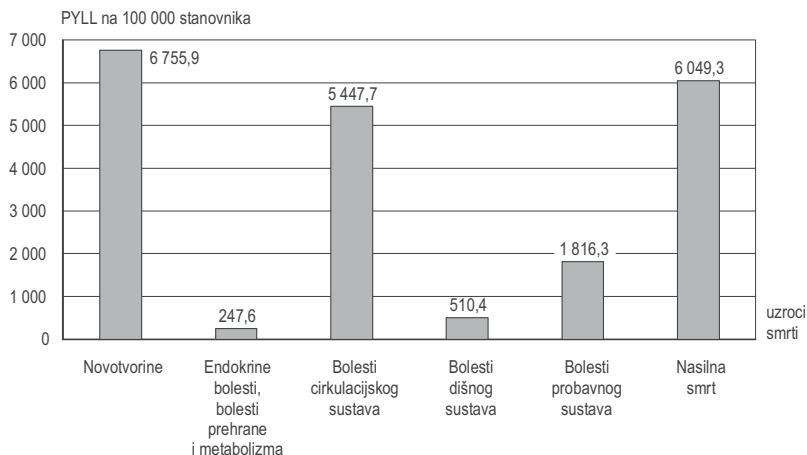
G-135. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Kod muške je populacije najveća stopa bila u 2000. (6 975 izgubljenih godina života na 100 000 muškaraca u dobi od 15 do 65 godina), s tendencijom pada sve do 2004. Za žene je također tendencija pada stopa potencijalno izgubljenih godina života, uz najveću stopu u 2000., s tim da su približno jednake stope u 2002. i 2003., od kojih je nešto veća stopa bila u 2003. (2 488 izgubljenih godina života žena umrlih u dobi od 15 do 65 godina na 100 000 žena iste dobi).

U grafikonu 136. dan je prikaz stopa potencijalno izgubljenih godina života najčešćih uzroka smrti na svakih 100 000 stanovnika radnog kontingenta ukupno za razdoblje od 2000. do 2004.

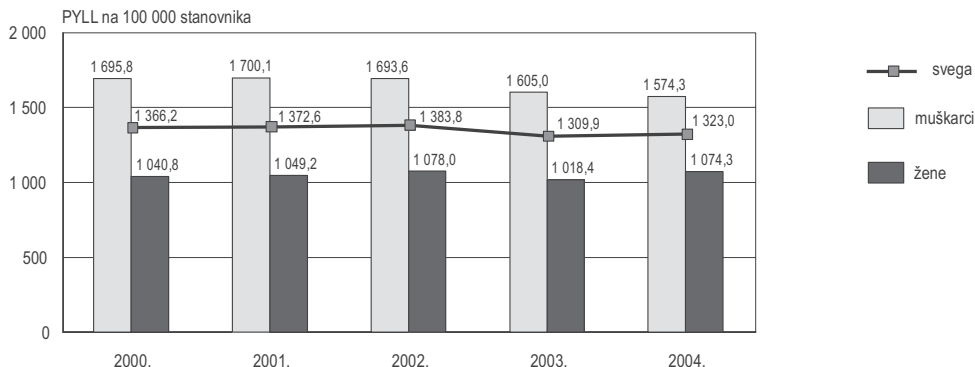
G-136. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA UZROKU SMRTI I SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

Kako je u tekstu spomenuto, najveći je potencijalni gubitak godina života osoba radnog kontingenta za cijelo petogodišnje razdoblje prouzročen novotvorinama, pa je i stopa na 100 000 stanovnika umrlih s uzrokom smrti od novotvorina ujedno najveća (grafikon 136.), slijede nasilne smrti i bolesti cirkulacijskog sustava.

Za svaki od tri najveća uzroka smrti u grafikonima od 136. do 138. dan je prikaz stopa potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina na 100 000 stanovnika iste dobi prema spolu, za kalendarske godine od 2000. do 2004.

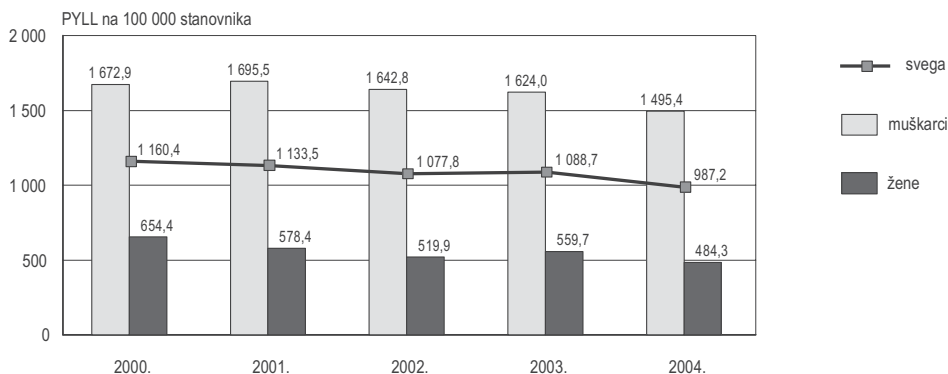
G-137. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Od novotvorina najveći je gubitak na svakih 100 000 muškaraca radnog kontingenta bio u 2001. (1 700,1 izgubljena godina života), dok su na 100 000 žena radnog kontingenta novotvorine prouzročile najveći gubitak u 2002. (1 078 izgubljenih godina života).

Iste godine (2001.) kad su novotvorine bile uzrok najvećeg gubitka kod muške populacije, bolesti cirkulacijskog sustava su također prouzročile najveći gubitak na 100 000 muškaraca radnog kontingenta od 1 695,5 izgubljenih godina života (grafikon 138.). Kod žena je gubitak od bolesti cirkulacijskog sustava na njih 100 000 bio najveći u 2000. (654,4 izgubljene godine života).

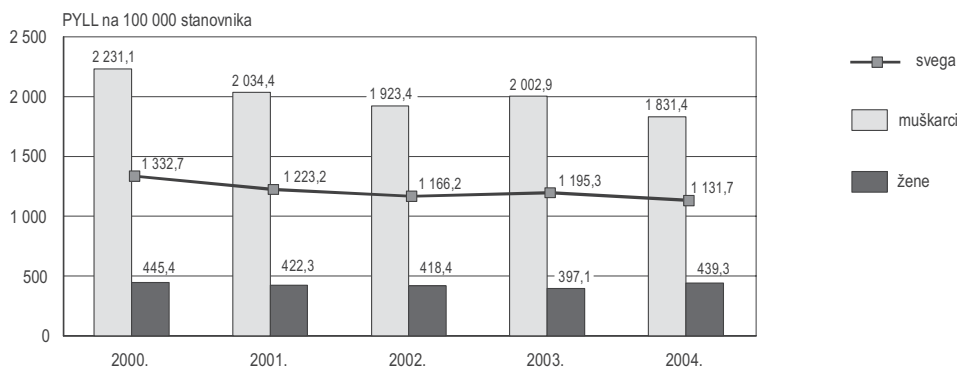
G-138. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD BOLESTI CIRKULACIJSKOG SUSTAVA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Na 100 000 i muške i ženske populacije radnog kontingenta zbog nasilnih je smrti (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka smrti) najveći gubitak bio u 2000., i to 2 231,4 izgubljene godine za muškarce i 44,5 izgubljenih godina života za žene (grafikon 139.).

G-139. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRLIH NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

6.2. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti

Tablica 32. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	12 016	11 646	11 322	11 250	10 590	56 824
	m.	8 409	8 226	8 029	7 905	7 436	40 005
	ž.	3 607	3 420	3 293	3 345	3 154	16 819
Novotvorine	sv.	4 073	4 064	4 030	3 916	3 940	20 023
	m.	2 616	2 631	2 569	2 496	2 473	12 785
	ž.	1 457	1 433	1 461	1 420	1 467	7 238
Od toga:							
Rak želuca (C16)	sv.	294	255	283	249	247	1 328
	m.	210	176	189	170	176	921
	ž.	84	79	94	79	71	407
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	416	374	427	400	370	1 987
	m.	253	238	261	251	226	1 229
	ž.	163	136	166	149	144	758
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	1 027	1 022	995	1 005	964	5 013
	m.	857	864	828	815	772	4 136
	ž.	170	158	167	190	192	877
Rak dojke (C50)	sv.	335	352	312	298	346	1 643
	m.	3	3	10	6	7	29
	ž.	332	349	302	292	339	1 614
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	120	85	103	91	79	478
	ž.	47	43	56	57	44	247
	ž.	24	15	18	12	7	76
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	49	27	29	22	28	155
	m.	45	53	43	48	61	250
	sv.	104	103	104	88	95	494
Leukemija (C91 - C95)	m.	56	62	61	57	51	287
	ž.	48	41	43	31	44	207
	sv.	179	173	150	186	154	842
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	m.	107	98	99	105	94	503
	ž.	72	75	51	81	60	339
	sv.	167	163	136	162	142	770
Od toga: Dijabetes (E10 - E14)	m.	98	92	90	95	88	463
	ž.	69	71	46	67	54	307

Tablica 32. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	3 896	3 753	3 604	3 599	3 148	18 000
	m.	2 724	2 682	2 638	2 585	2 304	12 933
	ž.	1 172	1 071	966	1 014	844	5 067
Od toga:							
Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	1 625	1 613	1 535	1 605	1 432	7 810
	m.	1 239	1 255	1 220	1 284	1 121	6 119
	ž.	386	358	315	321	311	1 691
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	1 363	1 378	1 292	1 271	1 200	6 504
	m.	1 073	1 089	1 036	1 047	958	5 203
	ž.	290	289	256	224	242	1 301
Insuficijencija srca (I50)	sv.	314	320	270	309	193	1 406
	m.	207	214	183	211	136	951
	ž.	107	106	87	98	57	455
Cerebrovaskularne bolesti (I60 - I69)	sv.	1 142	1 019	1 013	942	859	4 975
	m.	733	657	664	574	571	3 199
	ž.	409	362	349	368	288	1 776
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	1 011	911	881	822	721	4 346
	m.	662	603	592	514	497	2 868
	ž.	349	308	289	308	224	1 478
Bolesti dišnog sustava	sv.	310	296	312	323	299	1 540
	m.	231	210	247	252	224	1 164
	ž.	79	86	65	71	75	376
Od toga:							
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	145	121	146	140	155	707
	m.	104	84	113	106	111	518
	ž.	41	37	33	34	44	189
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	132	140	108	127	111	618
	m.	100	104	88	105	88	485
	ž.	32	36	20	22	23	133
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	97	104	91	104	89	485
	m.	74	82	73	87	71	387
	ž.	23	22	18	17	18	98
Bolesti probavnog sustava	sv.	1 065	1 067	1 009	912	860	4 913
	m.	785	819	761	671	665	3 701
	ž.	280	248	248	241	195	1 212
Od toga:							
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	811	821	771	709	629	3 741
	m.	599	636	599	530	491	2 855
	ž.	212	185	172	179	138	886

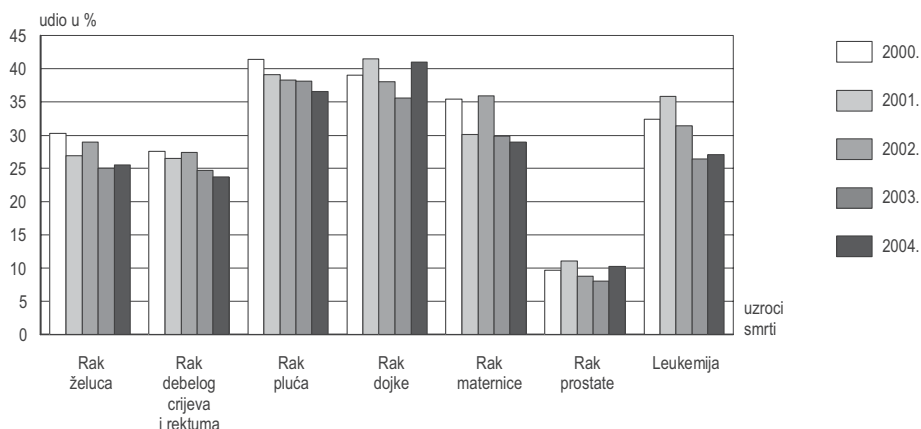
U tablici 32. iskazani su podaci prema odabranim uzrocima smrti za umrle osobe radnog kontingenta (u tablici 16. su iskazani podaci za ukupno umrle za iste uzroke smrti).

Usporede li se podaci iskazani u te dvije tablice, dolazi se do saznanja o udjelu smrtnosti osoba radnog kontingenta i ukupnog broja umrlih odabranih uzroka smrti. Unutar skupine umrlih s uzrokom smrti od novotvorina od raka pluća u petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. u dobi od 15 do 65 godina umrlo je 38,7% u odnosu na ukupno umrle od te bolesti u istom razdoblju; od leukemije 30,4%; od raka želuca 27,4%; a od raka debelog crijeva i rektuma 25,9%.

Od raka dojke u tom je vremenskom razdoblju ukupno umrlo 4 211 osoba, od čega 1 643 osobe u radnom kontingentu, što čini 39% umrlih u dobi od 15 do 65 godina. Ovdje treba naglasiti da je u tom razdoblju od raka dojke umrlo 4 126 žena, s tim da se na radni kontingent odnosi 39,1% (1 614 umrlih žena).

U grafikonu 140. dan je prikaz udjela umrlih osoba radnog kontingenta s obzirom na odabrane uzroke smrti u odnosu na ukupan broj umrlih prema tim istim uzrocima smrti. Ovdje treba napomenuti da se udio smrtnosti iskazan prema uzroku smrti raka maternice i raka prostate odnosi samo na žensku, odnosno samo na mušku populaciju, dok su ostali uzroci smrti iskazani s obzirom na ukupno umrle.

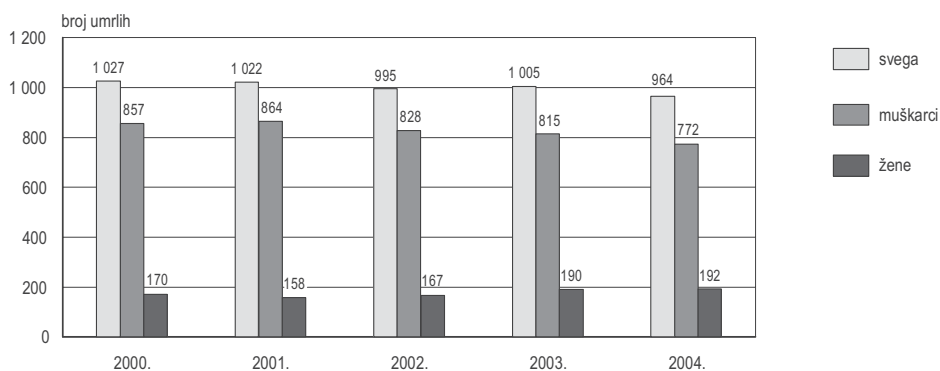
G-140. UDIO UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA U ODNOSU NA UKUPNO UMRLE OD POJEDINIH UZROKA SMRTI OD NOVOTVORINA OD 2000. DO 2004.

S obzirom na visok udio osoba radnog kontingenta umrlih od raka pluća, u grafikonu 141. iskazani su podaci o broju umrlih od te bolesti prema spolu za svaku od promatranih kalendarskih godina. Podaci ukazuju na to da je najveći udio umrlih osoba radnog kontingenta bio 2000., i to 41,4% s tendencijom pada na 36,6% u 2004. (porast smrtnosti od raka pluća u dobi između 65 i 75 godina života).

Kod muške je populacije u 2000. udio bio 42,9%, također s tendencijom pada na 36,4% u 2004. Za razliku od tendencije pada smrtnosti muškaraca u promatranom razdoblju, smrtnost žena radnog kontingenta s uzrokom smrti od raka pluća u tom je razdoblju varirajuća, i čak u porastu od 35,6% u 2000. do 37,5% u 2004.

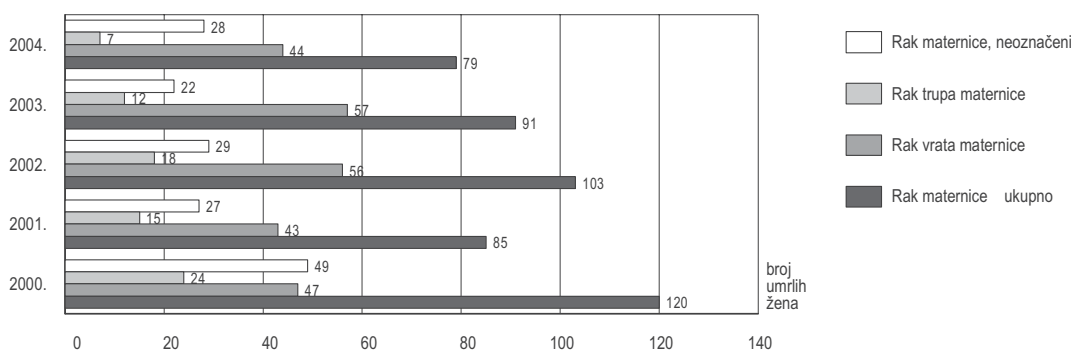
G-141. UMRILI U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD RAKA PLUĆA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Promatraju li se podaci smrtnosti osoba radnog kontingenta u odnosu na odabrane uzroke smrti od novotvorina, od raka želuca u ukupnome je petogodišnjem razdoblju umrlo 69,4% muškaraca i 30,6% žena, a od raka debelog crijeva i rektuma umrlo je 61,9% muškaraca i 38,1% žena. Rak pluća prouzročio je smrtnost 82,5% muške i 17,5% ženske populacije radnog kontingenta, dok se rak dojke odnosi na 98,2% žena i 1,8% muškaraca.

Gotovo trećina žena (32,2%) umrlih od raka maternice, umrla je u dobi između 15 i 65 godina. Kretanje broja umrlih žena od raka maternice prema pojedinim vrstama za svaku od kalendarskih godina iskazano je u grafikonu 142.

G-142. BROJ ŽENA UMRILIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD RAKA MATERNICE OD 2000. DO 2004.

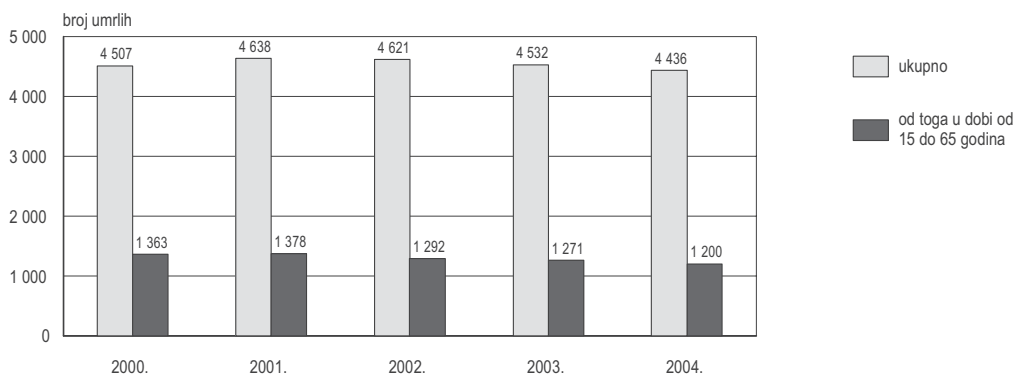
U promatranome je petogodišnjem razdoblju od leukemije umrlo oko 30% osoba radnog kontingenta (u odnosu na ukupno umrle osobe od leukemije). Leukemija kao uzrok smrti, iako dosta varirajuća u pojedinim godinama, u ukupnom je razdoblju prouzročila smrtnost za 58,1% muškaraca i 41,9% žena.

Od ukupnog broja umrlih od dijabetesa 16,6% se odnosi na radni kontingent. U tom je kontingentu umrlih (radni kontingent) 60,1% muškaraca i 39,9% žena.

Srčani je udar uzrokom smrtnosti 28,6% osoba iz radnog kontingenta u odnosu na ukupan broj umrlih od tog uzroka smrti.

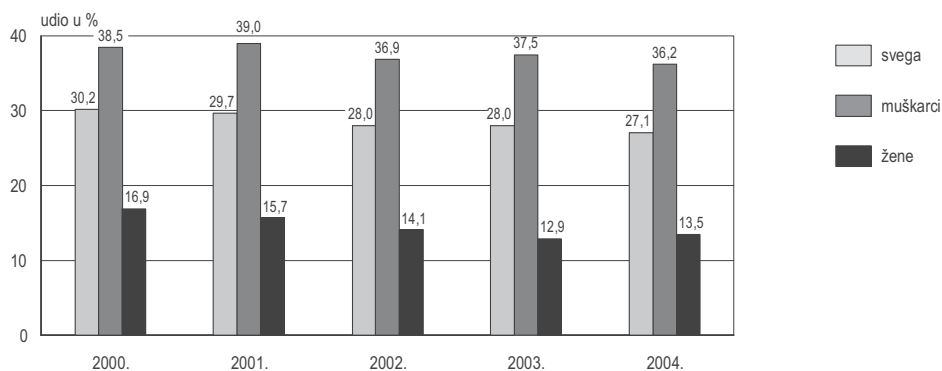
Kretanje broja umrlih od srčanog udara u pojedinim kalendarskim godinama prikazano je u grafikonu 143.

G-143. UMRILI OD SRČANOG UDARA OD 2000. DO 2004.

Udio umrlih muškaraca od srčanog udara u dobi između 15 i 65 godina u odnosu na ukupan broj umrlih od tog uzroka smrti varirajući je, s tim da je najveći udio umrlih, i gotovo isti, bio u 2000. i 2001. (38,5% i 39%), a zatim slijedi pad od 36,2% u 2004. Istovremeno udio umrlih žena radnog kontingenta od srčanog udara ima tendenciju kontinuiranog pada od 16,9% u 2000. do 12,9% u 2003., a nakon toga opet tendenciju porasta na 13,5% (grafikon 144.).

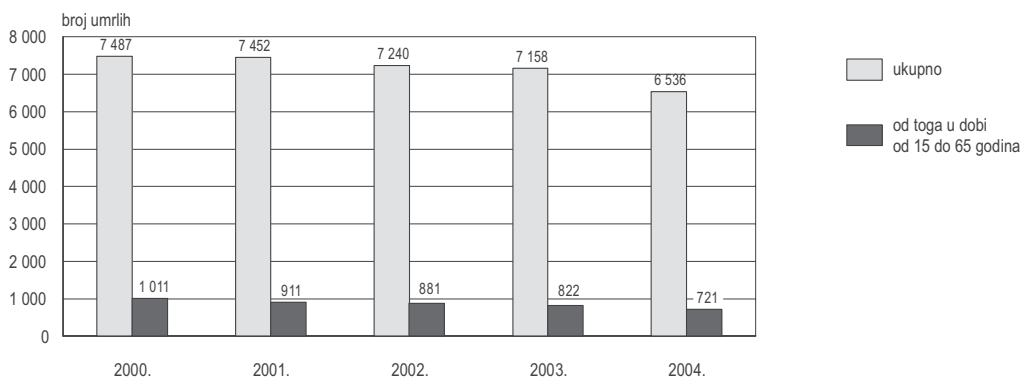
G-144. UDIO UMRLIH OD SRČANOG UDARA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU U ODNOSU NA UKUPAN BROJ UMRLIH OD ISTOG UZROKA SMRTI OD 2000. DO 2004.

U cijelome petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. od moždanog je udara umrlo 57,8% više osoba u odnosu na smrtnost od srčanog udara (35 873 osobe umrle od moždanog, a 22 734 umrle osobe od srčanog udara). Međutim, u radnom je kontingentu (u dobi između 15 i 65 godina) umrlo 49,7% više osoba od srčanog udara u odnosu na umrle od moždanog udara (6 504 umrle osobe od srčanog, a 4 346 umrlih osoba od moždanog udara). U radnom je kontingentu za cijelo razdoblje srčani udar prouzročio smrtnost za 80% muškaraca i 20% žena.

U grafikonu 145. prikazano je kretanje broja umrlih od moždanog udara u pojedinim kalendarskim godinama.

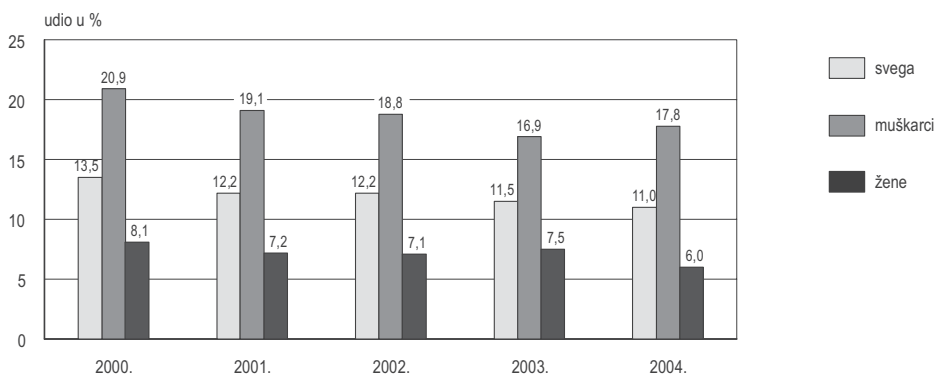
G-145. UMRLI OD MOŽDANOG UDARA OD 2000. DO 2004.

Od 2000. do 2004. od ukupnog broja umrlih od moždanog udara 12,1% se odnosi na dob od 15 do 65 godina, s tim da se na smrtnost muškaraca odnosi 18,7%, a na žene 7,2%. U radnom je kontingentu u tom razdoblju od moždanog udara ukupno umrlo 66% muškaraca i 34% žena.

Kretanje udjela umrlih od moždanog udara u dobi radnog kontingenta u odnosu na ukupno umrle od istog uzroka smrti prema spolu prikazano je u grafikonu 146.

G-146. UDIO UMRILIH OD MOŽDANOG UDARA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU U ODNOSU NA UKUPNO UMRLE OD ISTOG UZROKA SMRTI OD 2000. DO 2004.

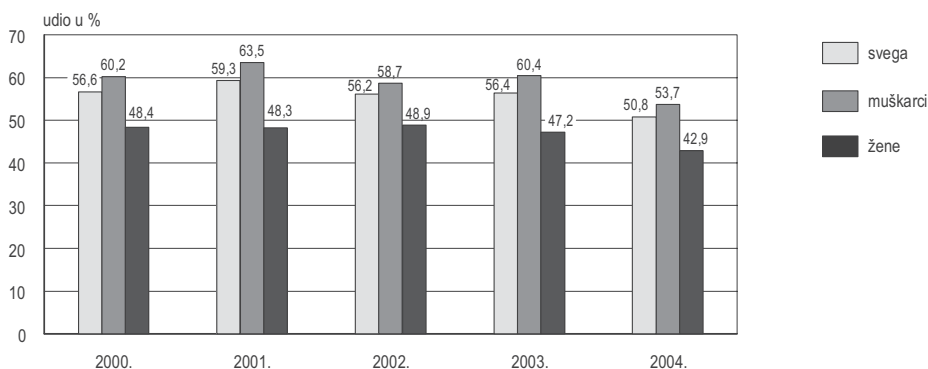

Promatra li se podatak o umrlima od upale pluća, 13% se odnosi na smrtnost od tog uzroka za osobe radnog kontingenta, kao i vrlo sličan podatak (12%) za osobe umrle od bronhitisa, emfizema, kronične opstruktivne plućne bolesti i astme.

Za ukupno petogodišnje razdoblje od upale pluća umrlo je 73,3% muškaraca i 26,7% žena radnog kontingenta, dok je od bronhitisa, emfizema, kronične opstruktivne plućne bolesti i astme umrlo u istom razdoblju 78,5% muškaraca i 21,5% žena.

Udio umrlih u radnom kontingentu u odnosu na ukupno umrle od kronične bolesti jetre, fibroze i ciroze najveći je od svih u ovom poglavlju odabranih uzroka smrti. Tako je u razdoblju od 2000. do 2004. udio umrlih osoba radnog kontingenta bio 56%, na mušku se populaciju odnosi 59,4%, a 47,3% se odnosi na žensku populaciju. Među umrlima iz radnog kontingenta bilo je 76,3% muškaraca i 23,7% žena. Kretanje udjela umrlih od te bolesti u dobi radnog kontingenta prema spolu prikazano je u grafikonu 147.

G-147. UDIO UMRILIH OD KRONIČNE BOLESTI JETRE, FIBROZE I CIROZE U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU U ODNOSU NA UKUPNO UMRLE OD ISTOG UZROKA SMRTI OD 2000. DO 2004.

6.2.1. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti na 100 000 stanovnika

Tablica 33. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Ukupno	sv.	403,3	390,2	379,7	377,0	354,6
	m.	568,1	554,7	541,9	533,0	500,5
	ž.	240,6	227,7	219,5	222,9	210,1
Novotvorine	sv.	136,7	136,2	135,1	131,2	131,9
	m.	176,7	177,4	173,4	168,3	166,5
	ž.	97,2	95,4	97,4	94,6	97,7
Od toga:						
Rak želuca (C16)	sv.	9,9	8,5	9,5	8,3	8,3
	m.	14,2	11,9	12,8	11,5	11,8
	ž.	5,6	5,3	6,3	5,3	4,7
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	14,0	12,5	14,3	13,4	12,4
	m.	17,1	16,0	17,6	16,9	15,2
	ž.	10,9	9,1	11,1	9,9	9,6
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	34,5	34,2	33,4	33,7	32,3
	m.	57,9	58,3	55,9	54,9	52,0
	ž.	11,3	10,5	11,1	12,7	12,8
Rak dojke (C50)	sv.	11,2	11,8	10,5	10,0	11,6
	m.	0,2	0,2	0,7	0,4	0,5
	ž.	22,1	23,2	20,1	19,5	22,6
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	8,0	5,7	6,9	6,1	5,3
Rak vrata maternice (C53)	ž.	3,1	2,9	3,7	3,8	2,9
Rak trupa maternice (C54)	ž.	1,6	1,0	1,2	0,8	0,5
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	3,3	1,8	1,9	1,5	1,9
Rak prostate (C61)	m.	3,0	3,6	2,9	3,2	4,1
Leukemija (C91 - C95)	sv.	3,5	3,5	3,5	2,9	3,2
	m.	3,8	4,2	4,1	3,8	3,4
	ž.	3,2	2,7	2,9	2,1	2,9
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	6,0	5,8	5,0	6,2	5,2
	m.	7,2	6,6	6,7	7,1	6,3
	ž.	4,8	5,0	3,4	5,4	4,0
Od toga:						
Dijabetes (E10 - E14)	sv.	5,6	5,5	4,6	5,4	4,8
	m.	6,6	6,2	6,1	6,4	5,9
	ž.	4,6	4,7	3,1	4,5	3,6
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	130,8	125,7	120,9	120,6	105,4
	m.	184,0	180,8	178,1	174,3	155,1
	ž.	78,2	71,3	64,4	67,6	56,2
Od toga:						
Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	54,5	54,0	51,5	53,8	47,9
	m.	83,7	84,6	82,3	86,6	75,5
	ž.	25,7	23,8	21,0	21,4	20,7
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	45,8	46,2	43,3	42,6	40,2
	m.	72,5	73,4	69,9	70,6	64,5
	ž.	19,3	19,2	17,1	14,9	16,1
Insuficijencija srca (I50)	sv.	10,5	10,7	9,1	10,4	6,5
	m.	14,0	14,4	12,4	14,2	9,2
	ž.	7,1	7,1	5,8	6,5	3,8
Cerebrovaskularne bolesti (I60 - I69)	sv.	38,3	34,1	34,0	31,6	28,8
	m.	49,5	44,3	44,8	38,7	38,4
	ž.	27,3	24,1	23,3	24,5	19,2

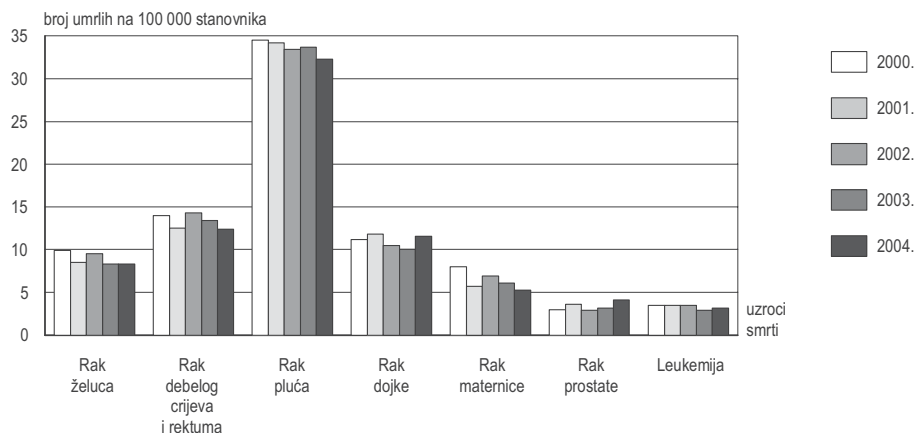
Tablica 33. Umrli u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	33,9	30,5	29,5	27,5	24,1
	m.	44,7	40,7	40,0	34,7	33,5
	ž.	23,3	20,5	19,3	20,5	14,9
Bolesti dišnog sustava	sv.	10,4	9,9	10,5	10,8	10,0
	m.	15,6	14,2	16,7	17,0	15,1
	ž.	5,3	5,7	4,3	4,7	5,0
Od toga:						
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	4,9	4,1	4,9	4,7	5,2
	m.	7,0	5,7	7,6	7,1	7,5
	ž.	2,7	2,5	2,2	2,3	2,9
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	4,4	4,7	3,6	4,3	3,7
	m.	6,8	7,0	5,9	7,1	5,9
	ž.	2,1	2,4	1,3	1,5	1,5
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	3,3	3,5	3,1	3,5	3,0
	m.	5,0	5,5	4,9	5,9	4,8
	ž.	1,5	1,5	1,2	1,1	1,2
Bolesti probavnog sustava	sv.	35,7	35,7	33,8	30,6	28,8
	m.	53,0	55,2	51,4	45,2	44,8
	ž.	18,7	16,5	16,5	16,1	13,0
Od toga:						
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	27,2	27,5	25,9	23,8	21,1
	m.	40,5	42,9	40,4	35,7	33,1
	ž.	14,1	12,3	11,5	11,9	9,2

Kako je to već spomenuto, na svakih 100 000 stanovnika u dobi između 15 i 65 godina u razdoblju od 2000. do 2004. kretala se smrtnost osoba radnog kontingenta (u dobi od 15 do 65 godina) od 403,3 u 2000. s tendencijom pada na 354,6 u 2004. Unutar bolesti novotvorina najveći je broj umrlih na 100 000 stanovnika radnog kontingenta od raka pluća (grafikon 148.), slijedi rak debelog crijeva i rektuma, te rak dojke. U prethodnom je tekstu naglašeno da se podaci o raku maternice, odnosno raku prostate odnose samo na žensku, odnosno na mušku populaciju, pa to vrijedi i ovdje.

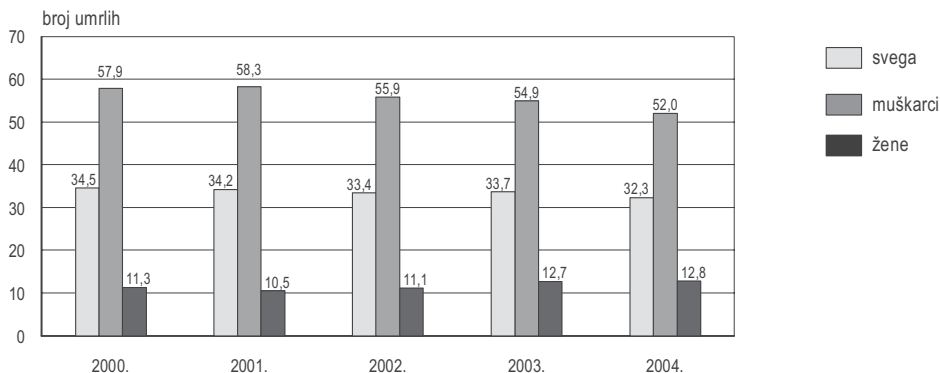
G-148. BROJ UMRILIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA UZROKU SMRTI OD NOVOTVORINA NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

S obzirom na to da je rak pluća jedan od najvećih uzročnika smrtnosti populacije radnog kontingenta, u grafikonu 149. dan je prikaz broja umrlih od te bolesti u dobi od 15 do 65 godina prema spolu za svaku od promatranih kalendarskih godina na 100 000 stanovnika iste dobi.

G-149. BROJ UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD RAKA PLUĆA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

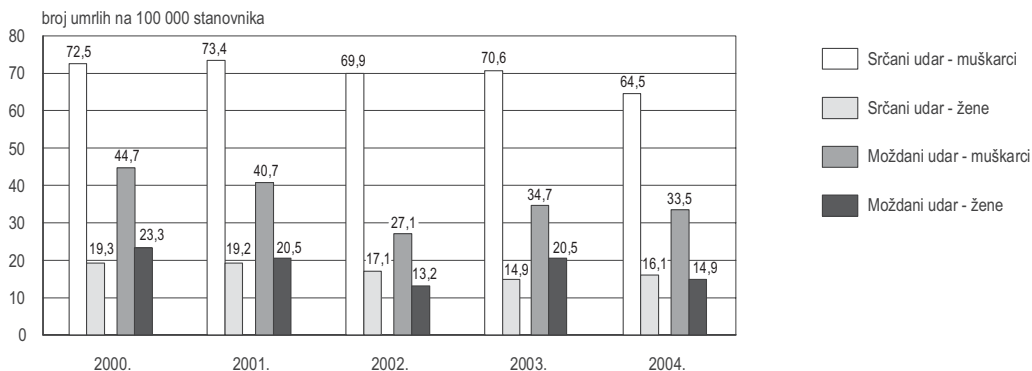

Kod muške je populacije u radnom kontingentu od raka pluća na svakih 100 000 njih umrlo podjednako u 2000. i 2001. (oko 58), slijedi blagi pad na 52 umrla muškarca u 2004. Međutim iako nekoliko puta manja nego kod muškaraca, smrtnost je žena od raka pluća varirajuća (između 11 i 13 na 100 000 žena u dobi od 15 do 65 godina) od 11,3 u 2000., slijedi pad na 10,5 u 2001., a nakon toga stalan rast na 12,8 umrlih žena u 2004. na njih 100 000.

Od odabranih uzroka smrti iskazanih u tablica 33., na 100 000 stanovnika iz radnog kontingenta, srčani udar je najveći uzročnik smrtnosti za ukupnu, a pogotovo za mušku populaciju.

U grafikonu 150. dan je paralelni prikaz broja umrlih od srčanog i moždanog udara iz radnog kontingenta na 100 000 stanovnika iste dobi prema spolu.

G-150. BROJ UMRLIH OD SRČANOG I MOŽDANOG UDARA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

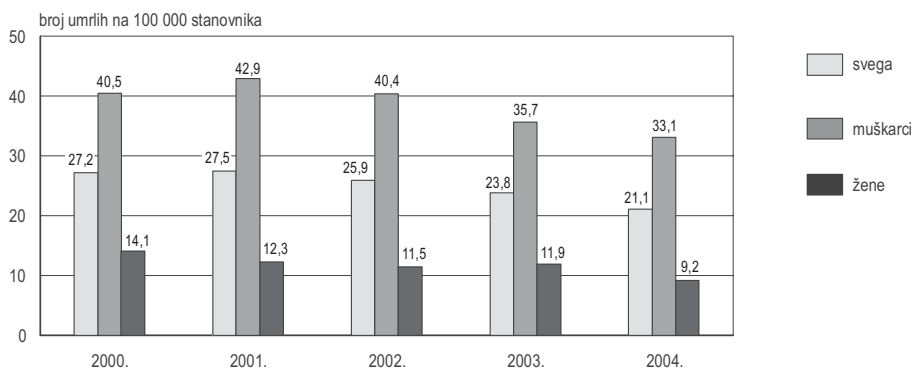

Od srčanog udara najviše muškaraca umrlo je u 2001. (73,4 na njih 100 000), dok ih je od moždanog udara najviše umrlo u 2000. (44,7).

Kroz cijelo petogodišnje razdoblje od 2000. do 2004. kod muškaraca je veća smrtnost od srčanog udara, dok je kod žena veća smrtnost od moždanog udara, osim u 2004. (14,9) kada je veća smrtnost od srčanog udara (16,1).

Kako je kronična bolest jetre, fibroze i ciroze među visokim uzročnicima smrtnosti osoba radnog kontingenta, u grafikonu 151. dan je prikaz broja umrlih od te bolesti na 100 000 stanovnika prema spolu za razdoblje od 2000. do 2004.

**G-151. BROJ UMRILIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD KRONIČNE BOLESTI JETRE, FIBROZE I CIROZE
PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.**

Od 2001. i za mušku i za žensku je populaciju smrtnost od kronične bolesti jetre, fibroze i ciroze na 100 000 stanovnika radnog kontingenta u stalnom opadanju.

6.2.2. Potencijalno izgubljene godine života umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti

Tablica 34. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	142 665,00	138 740,00	135 530,00	134 285,00	127 345,00	678 565,00
	m.	103 237,50	101 135,00	98 282,50	96 942,50	90 690,00	490 287,50
	ž.	39 427,50	37 605,00	37 247,50	37 342,50	36 655,00	188 277,50
Novotvorine	sv.	40 702,50	40 970,00	41 265,00	39 090,00	39 515,00	201 542,50
	m.	25 100,00	25 212,50	25 092,50	23 805,00	23 387,50	122 597,50
	ž.	15 602,50	15 757,50	16 172,50	15 285,00	16 127,50	78 945,00
Od toga:							
Rak želuca (C16)	sv.	2 555,00	2 297,50	2 737,50	2 432,50	2 387,50	12 410,00
	m.	1 795,00	1 430,00	1 792,50	1 655,00	1 610,00	8 282,50
	ž.	760,00	867,50	945,00	777,50	777,50	4 127,50
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	3 510,00	3 410,00	3 852,50	3 430,00	3 365,00	17 567,50
	m.	2 012,50	2 020,00	2 272,50	2 107,50	1 950,00	10 362,50
	ž.	1 497,50	1 390,00	1 580,00	1 322,50	1 415,00	7 205,00
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	9 097,50	9 170,00	9 042,50	9 042,50	8 545,00	44 897,50
	m.	7 487,50	7 430,00	7 285,00	7 072,50	6 665,00	35 940,00
	ž.	1 610,00	1 740,00	1 757,50	1 970,00	1 880,00	8 957,50
Rak dojke (C50)	sv.	3 617,50	3 655,00	3 285,00	3 030,00	4 035,00	17 622,50
	m.	32,50	12,50	75,00	40,00	57,50	217,50
	ž.	3 585,00	3 642,50	3 210,00	2 990,00	3 977,50	17 405,00
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	1 270,00	1 082,50	1 297,50	1 087,50	1 032,50	5 770,00
	ž.	672,50	762,50	915,00	797,50	620,00	3 767,50
	ž.	175,00	57,50	70,00	70,00	72,50	445,00
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	422,50	262,50	312,50	220,00	340,00	1 557,50
	m.	242,50	307,50	227,50	210,00	352,50	1 340,00
	sv.	1 505,00	1 617,50	1 775,00	1 245,00	1 037,50	7 180,00
Leukemija (C91 - C95)	m.	855,00	950,00	1 087,50	792,50	592,50	4 277,50
	ž.	650,00	667,50	687,50	452,50	445,00	2 902,50

Tablica 34. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

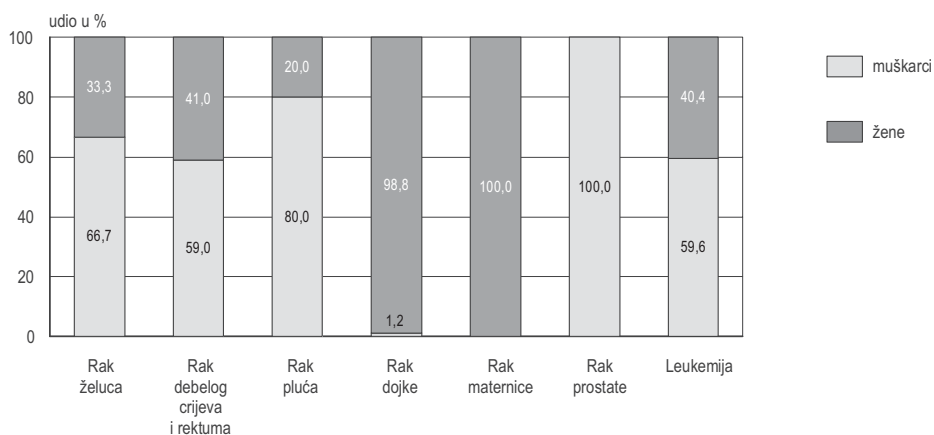
(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	1 507,50	1 617,50	1 245,00	1 695,00	1 320,00	7 385,00
	m.	1 072,50	990,00	817,50	992,50	865,00	4 737,50
	ž.	435,00	627,50	427,50	702,50	455,00	2 647,50
Od toga:							
Dijabetes (E10 - E14)	sv.	1 267,50	1 402,50	970,00	1 275,00	1 125,00	6 040,00
	m.	860,00	825,00	620,00	792,50	770,00	3 867,50
	ž.	407,50	577,50	350,00	482,50	355,00	2 172,50
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	34 570,00	33 832,50	32 140,00	32 487,50	29 485,00	162 515,00
	m.	24 760,00	25 145,00	24 340,00	24 087,50	22 215,00	120 547,50
	ž.	9 810,00	8 687,50	7 800,00	8 400,00	7 270,00	41 967,50
Od toga:							
Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	14 352,50	14 442,50	13 547,50	14 227,50	13 240,00	69 810,00
	m.	11 357,50	11 807,50	11 150,00	11 765,00	10 862,50	56 942,50
	ž.	2 995,00	2 635,00	2 397,50	2 462,50	2 377,50	12 867,50
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	12 632,50	12 800,00	11 685,00	12 057,50	11 680,00	60 855,00
	m.	10 202,50	10 592,50	9 690,00	10 107,50	9 700,00	50 292,50
	ž.	2 430,00	2 207,50	1 995,00	1 950,00	1 980,00	10 562,50
Insuficijencija srca (I50)	sv.	2 645,00	2 505,00	2 140,00	2 637,50	1 587,50	11 515,00
	m.	1 902,50	1 835,00	1 567,50	1 927,50	1 150,00	8 382,50
	ž.	742,50	670,00	572,50	710,00	437,50	3 132,50
Cerebrovaskularne bolesti (I60 - I69)	sv.	9 310,00	8 742,50	8 342,50	8 065,00	7 782,50	42 242,50
	m.	5 887,50	5 747,50	5 465,00	4 985,00	4 992,50	27 077,50
	ž.	3 422,50	2 995,00	2 877,50	3 080,00	2 790,00	15 165,00
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	7 937,50	7 462,50	7 077,50	6 700,00	6 307,50	35 485,00
	m.	5 215,00	5 137,50	4 890,00	4 315,00	4 292,50	23 850,00
	ž.	2 722,50	2 325,00	2 187,50	2 385,00	2 015,00	11 635,00
Bolesti dišnog sustava	sv.	2 770,00	3 075,00	3 510,00	3 082,50	2 787,50	15 225,00
	m.	2 002,50	2 085,00	2 762,50	2 275,00	2 025,00	11 150,00
	ž.	767,50	990,00	747,50	807,50	762,50	4 075,00
Od toga:							
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	1 427,50	1 482,50	1 835,00	1 485,00	1 612,50	7 842,50
	m.	1 025,00	1 065,00	1 362,50	1 120,00	1 237,50	5 810,00
	ž.	402,50	417,50	472,50	365,00	375,00	2 032,50
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	1 015,00	1 005,00	820,00	972,50	842,50	4 655,00
	m.	685,00	705,00	685,00	717,50	565,00	3 357,50
	ž.	330,00	300,00	135,00	255,00	277,50	1 297,50
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	677,50	660,00	687,50	740,00	627,50	3 392,50
	m.	490,00	525,00	557,50	557,50	437,50	2 567,50
	ž.	187,50	135,00	130,00	182,50	190,00	825,00
Bolesti probavnog sustava	sv.	11 732,50	11 747,50	11 147,50	10 080,00	9 475,00	54 182,50
	m.	8 787,50	9 467,50	8 587,50	7 527,50	7 377,50	41 747,50
	ž.	2 945,00	2 280,00	2 560,00	2 552,50	2 097,50	12 435,00
Od toga:							
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	8 662,50	9 012,50	8 367,50	7 887,50	6 837,50	40 767,50
	m.	6 577,50	7 270,00	6 507,50	5 960,00	5 387,50	31 702,50
	ž.	2 085,00	1 742,50	1 860,00	1 927,50	1 450,00	9 065,00

U prethodnom je tekstu ove publikacije već spomenuto od da je zbog prerane smrtnosti osoba radnog kontingenta 2000. do 2004. potencijalno izgubljeno 678 565 godina života, s tim da se 72,3% odnosi na mušku, a 27,7% na žensku populaciju.

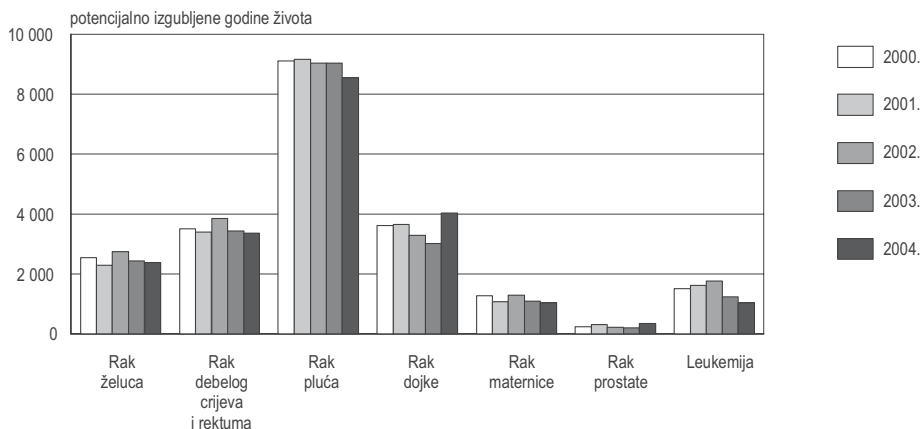
Za cijelo promatrano razdoblje prema pojedinim uzrocima smrti od novotvorina, s izuzetkom raka maternice koja se odnosi na žensku populaciju i raka prostate koji se odnosi na mušku populaciju, od svih je uzroka veći udio potencijalno izgubljenih godina života za muškarce (grafikon 152.).

G-152. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRILIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA ODABRANIM UZROCIMA SMRTI I SPOLU ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

U svim je godinama od 2000. do 2004. najveći potencijalni gubitak godina života osoba radnog kontingenta od raka pluća u okviru uzroka smrti od novotvorina (grafikon 153.).

G-153. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRILIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA POJEDINIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA OD 2000. DO 2004.

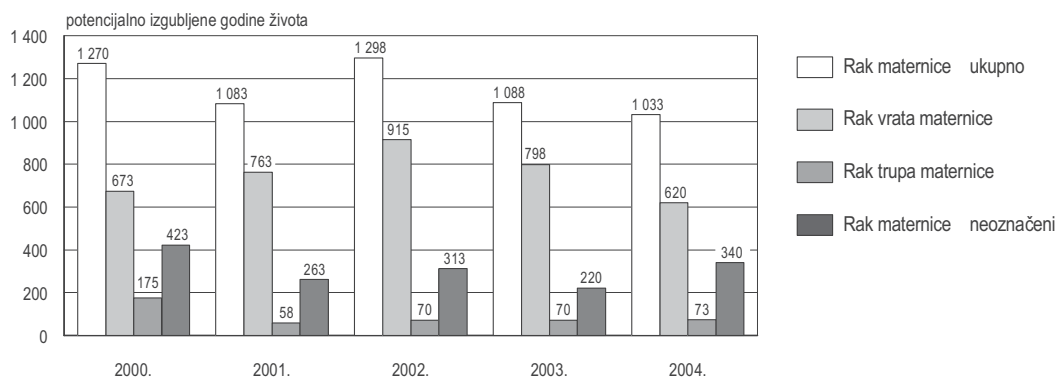

Potencijalno izgubljene godine života osoba u dobi od 15 do 65 godina od raka pluća u promatranom su razdoblju varirajuće i čak je za ukupnu populaciju prisutan pad u 2004. u odnosu na 2000., i to za 6,5%, za muškarce je taj pad 12,3%, dok je za žene došlo do porasta gubitka godina života za 16,8%.

Slično potencijalno izgubljenim godina života od raka pluća osoba promatranog kontingenta i zbog raka dojke podaci su varirajući, ali je u 2004. u odnosu na 2000. prisutan porast za 11,5% (10,9% za žene).

Zbog raka maternice od 2000. do 2004. potencijalno je izgubljeno 5 770 godina života žena radnog kontingenta, s tim da je najveći gubitak bio u 2002. (1 297, 5 godina života). U grafikonu 154. dan je prikaz kretanja potencijalno izgubljenih godina života žena umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema pojedinim vrstama raka maternice za svaku od kalendarskih godina.

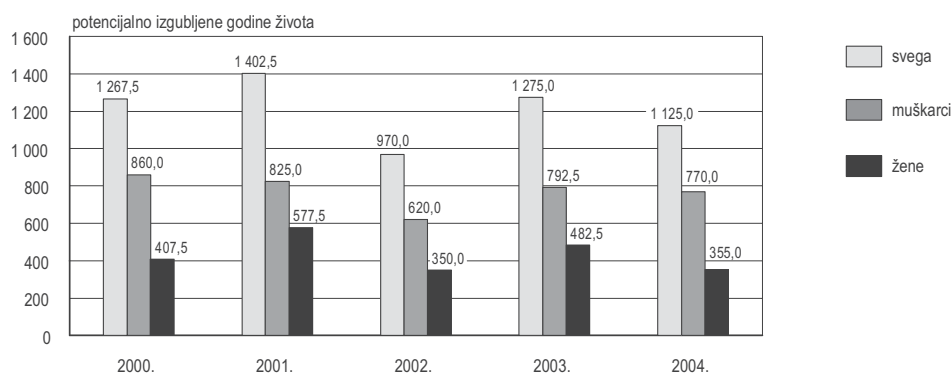
G-154. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA ŽENA UMRLIH OD RAKA MATERNICE OD 2000. DO 2004.

U razdoblju od 2000. do 2004. zbog dijabetesa potencijalno je izgubljeno 6 040 godina života (64% se odnosi na muškarce, a 36% na žene), uz najveći gubitak od 1 402,5 godina života u 2001. Za mušku je populaciju najveći gubitak od 860 godina života bio u 2000., a za žene u 2001. (577,5 izgubljenih godina života).

U grafikonu 155. dan je prikaz potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih od dijabetesa u dobi od 15 do 65 godina prema spolu.

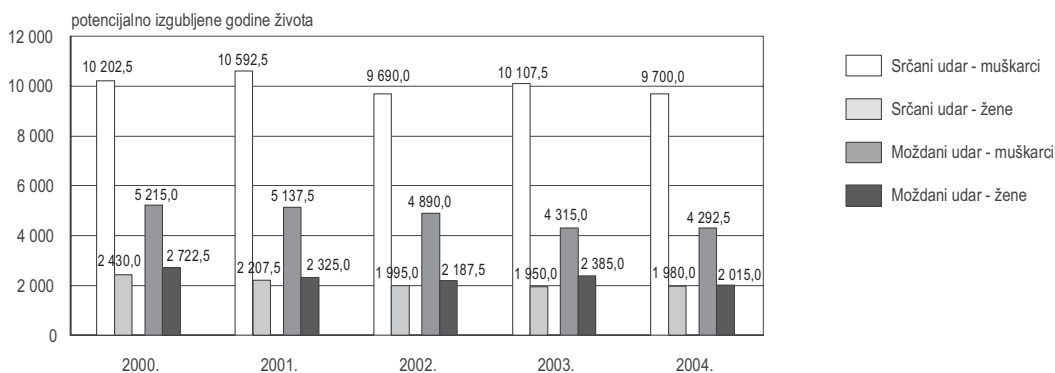
G-155. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD DIJABETESA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

U radnom je kontingentu, dakle od 15 do 65 godina uslijed srčanog udara potencijalno izgubljeno 60 855 godina života u pet promatranih godina, od čega se 82,6% odnosi na mušku, a 17,4% na žensku populaciju. Istovremeno je u tome starosnom kontingentu izgubljeno 35 485 godina života (67,2% muškaraca i 32,8% žena) izazvanih moždanim udarom.

Paralelni prikaz potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina od srčanog i moždanog udara prema spolu dan je u grafikonu 156.

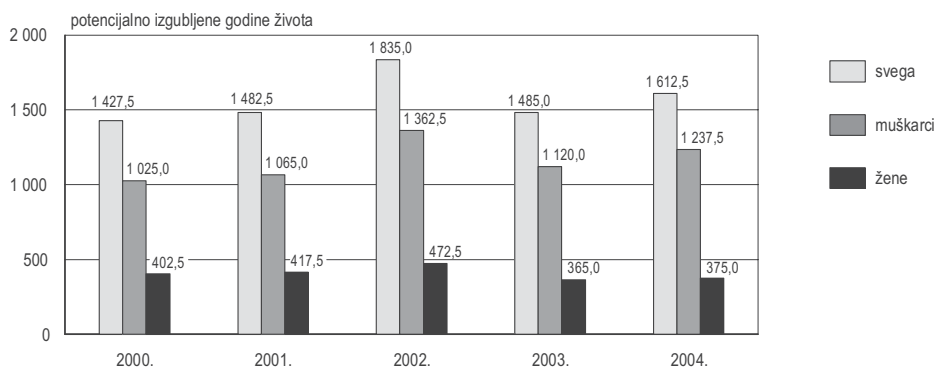
G-156. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD SRČANOG I MOŽDANOG UDARA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Upala pluća je od 2000. do 2004. prouzročila gubitak od 7 842,5 potencijalnih godina života za osobe iz radnog kontingenta, s tim da se gotovo tri četvrtine (74,1%) odnose na muškarce, a jedna četvrtina (25,9%) na žene.

U grafikonu 157. dan je prikaz potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih od upale pluća u dobi od 15 do 65 godina prema spolu za svaku od kalendarskih godina.

G-157. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD UPALE PLUĆA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

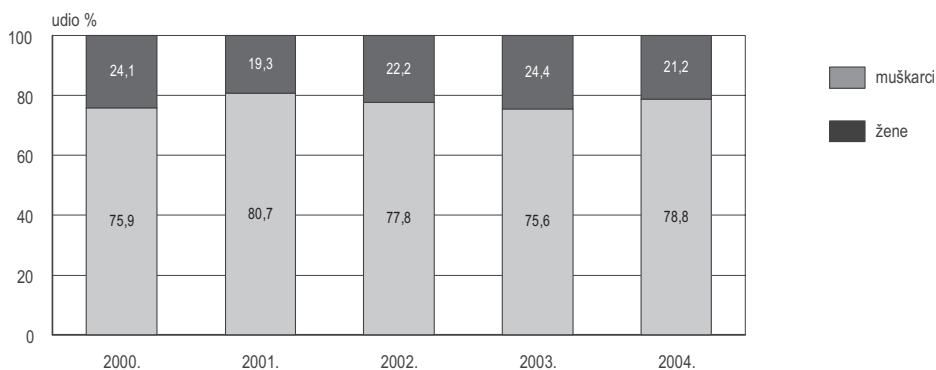

Najveći gubitak potencijalnih godina života prouzročenih upalom pluća za ukupnu, ali i za mušku i za žensku populaciju bio je u 2002. (1 835 ukupno izgubljenih godina života i 1 362,5 za muškarce, a 472,5 za žene).

Kronična bolest jetre, fibroza i ciroza uzrok je gubitka od 40 767,5 potencijalnih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina za promatrano petogodišnje razdoblje.

Udio potencijalno izgubljenih godina života prema spolu osoba umrlih od kronične bolesti jetre, fibroze i ciroze za svaku od promatranih kalendarskih godina prikazan je u grafikonu 158.

G-158. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD KRONIČNE BOLESTI JETRE, FIBROZE I CIROZE PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Tablica 34a. Prosječno izgubljene potencijalne godine života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	11,87	11,91	11,97	11,94	12,03	11,94
	m.	12,28	12,29	12,24	12,26	12,20	12,26
	ž.	10,93	11,00	11,31	11,16	11,62	11,19
Novotvorine	sv.	9,99	10,08	10,24	9,98	10,03	10,07
	m.	9,59	9,58	9,77	9,54	9,46	9,59
	ž.	10,71	11,00	11,07	10,76	10,99	10,91
Od toga:							
Rak želuca (C16)	sv.	8,69	9,01	9,67	9,77	9,67	9,34
	m.	8,55	8,13	9,48	9,74	9,15	8,99
	ž.	9,05	10,98	10,05	9,84	10,95	10,14
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	8,44	9,12	9,02	8,58	9,09	8,84
	m.	7,95	8,49	8,71	8,40	8,63	8,43
	ž.	9,19	10,22	9,52	8,88	9,83	9,51
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	8,86	8,97	9,09	9,00	8,86	8,96
	m.	8,74	8,60	8,80	8,68	8,63	8,69
	ž.	9,47	11,01	10,52	10,37	9,79	10,21
Rak dojke (C50)	sv.	10,80	10,38	10,53	10,17	11,66	10,73
	m.	10,83	4,17	7,50	6,67	8,21	7,50
	ž.	10,80	10,44	10,63	10,24	11,73	10,78
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	10,58	12,74	12,60	11,95	13,07	12,07
	ž.	14,31	17,73	16,34	13,99	14,09	15,25
	ž.	7,29	3,83	3,89	5,83	10,36	5,86
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	8,62	9,72	10,78	10,00	12,14	10,05
	m.	5,39	5,80	5,29	4,38	5,78	5,36
	sv.	14,47	15,70	17,07	14,15	10,92	14,53
Leukemija (C91 - C95)	m.	15,27	15,32	17,83	13,90	11,62	14,90
	ž.	13,54	16,28	15,99	14,60	10,11	14,02
	sv.	8,42	9,35	8,30	9,11	8,57	8,77
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	m.	10,02	10,10	8,26	9,45	9,20	9,42
	ž.	6,04	8,37	8,38	8,67	7,58	7,81
	sv.	7,59	8,60	7,13	7,87	7,92	7,84
Dijabetes (E10 - E14)	m.	8,78	8,97	6,89	8,34	8,75	8,35
	ž.	5,91	8,13	7,61	7,20	6,57	7,08

Tablica 34a. Prosječno izgubljene potencijalne godine života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	8,87	9,01	8,92	9,03	9,37	9,03
	m.	9,09	9,38	9,23	9,32	9,64	9,32
	ž.	8,37	8,11	8,07	8,28	8,61	8,28
Od toga:							
Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	8,83	8,95	8,83	8,86	9,25	8,94
	m.	9,17	9,41	9,14	9,16	9,69	9,31
	ž.	7,76	7,36	7,61	7,67	7,64	7,61
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	9,27	9,29	9,04	9,49	9,73	9,36
	m.	9,51	9,73	9,35	9,65	10,13	9,67
	ž.	8,38	7,64	7,79	8,71	8,18	8,12
Insuficijencija srca (I50)	sv.	8,42	7,83	7,93	8,54	8,23	8,19
	m.	9,19	8,57	8,57	9,14	8,46	8,81
	ž.	6,94	6,32	6,58	7,24	7,68	6,88
Cerebrovaskularne bolesti (I60 - I69)	sv.	8,15	8,58	8,24	8,56	9,06	8,49
	m.	8,03	8,75	8,23	8,68	8,74	8,46
	ž.	8,37	8,27	8,24	8,37	9,69	8,54
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	7,85	8,19	8,03	8,15	8,75	8,16
	m.	7,88	8,52	8,26	8,39	8,64	8,32
	ž.	7,80	7,55	7,57	7,74	9,00	7,87
Bolesti dišnog sustava	sv.	8,94	10,39	11,25	9,54	9,32	9,89
	m.	8,67	9,93	11,18	9,03	9,04	9,58
	ž.	9,72	11,51	11,50	11,37	10,17	10,84
Od toga:							
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	9,84	12,25	12,57	10,61	10,40	11,09
	m.	9,86	12,68	12,06	10,57	11,15	11,22
	ž.	9,82	11,28	14,32	10,74	8,52	10,75
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	7,69	7,18	7,59	7,66	7,59	7,53
	m.	6,85	6,78	7,78	6,83	6,42	6,92
	ž.	10,31	8,33	6,75	11,59	12,07	9,76
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	6,98	6,35	7,55	7,12	7,05	6,99
	m.	6,62	6,40	7,64	6,41	6,16	6,63
	ž.	8,15	6,14	7,22	10,74	10,56	8,42
Bolesti probavnog sustava	sv.	11,02	11,01	11,05	11,05	11,02	11,03
	m.	11,19	11,56	11,28	11,22	11,09	11,28
	ž.	10,52	9,19	10,32	10,59	10,76	10,26
Od toga:							
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	10,68	10,98	10,85	11,12	10,87	10,90
	m.	10,98	11,43	10,86	11,25	10,97	11,10
	ž.	9,83	9,42	10,81	10,77	10,51	10,23

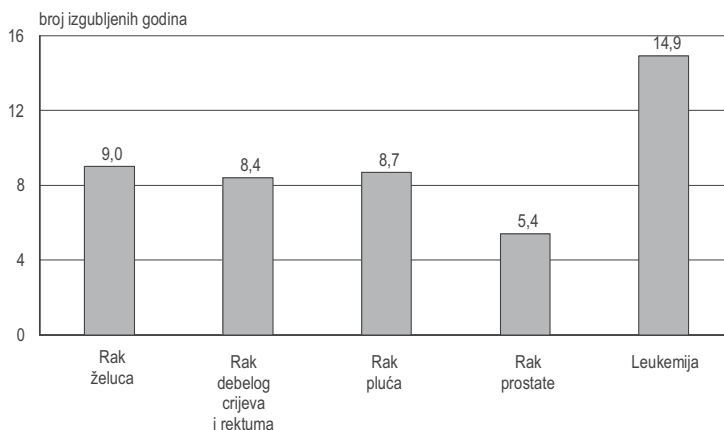
U razdoblju od 2000. do 2004. za 56 824 umrle osobe iz radnog kontingenta (od 15 do 65 godina) skraćeno je trajanje života za 11,9 potencijalnih godina u odnosu na gornju starosnu granicu (65 godina). Za mušku je populaciju to skraćenje za 12,3 potencijalne godine života, a za žene 11,2 godine.

Promatra li se rak pluća kao najčešći uzrok smrti unutar novotvorina, taj je uzrok smrti skratio muškoj populaciji radni vijek za 8,7 potencijalnih godina života (4 136 umrlih), a ženskoj populaciji za 10,2 godine (877 umrlih žena u dobi od 15 do 65 godina).

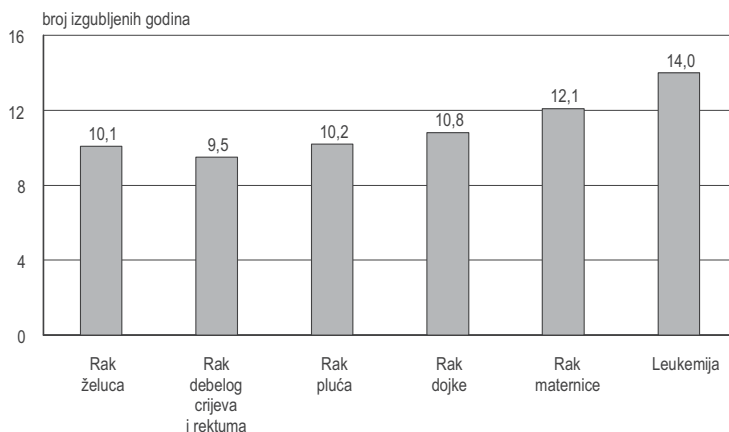
U grafikonu 153a. dan je prikaz prosječno izgubljenih potencijalnih godina života muškaraca umrlih u dobi radnog kontingenta od izabranih uzroka smrti od novotvorina, a u grafikonu 153b. za žene umrle u razdoblju od 2000. do 2004.

G-153a. PROSJEČNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA MUŠKARACA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Leukemija je najveći uzročnik prosječno izgubljenih potencijalnih godina života osoba umrlih u starosti radnog kontingenta. Iako su od leukemije u promatranome petogodišnjem razdoblju umrle 494 osobe iz radnog kontingenta, za koje je izgubljeno 7 180 potencijalnih godina života, i tim je osobama za čak 14,5 godina skraćeno trajanje starosti radnog vijeka. Za mušku je populaciju to skraćenje za 14,9 potencijalnih godina (287 umrlih), a za žene 14 godina (207 umrlih žena).

G-153b. PROSJEČNO IZGUBLJENE POTENCIJALNE GODINE ŽIVOTA ŽENA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA NAJČEŠĆIM UZROCIMA SMRTI OD NOVOTVORINA U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

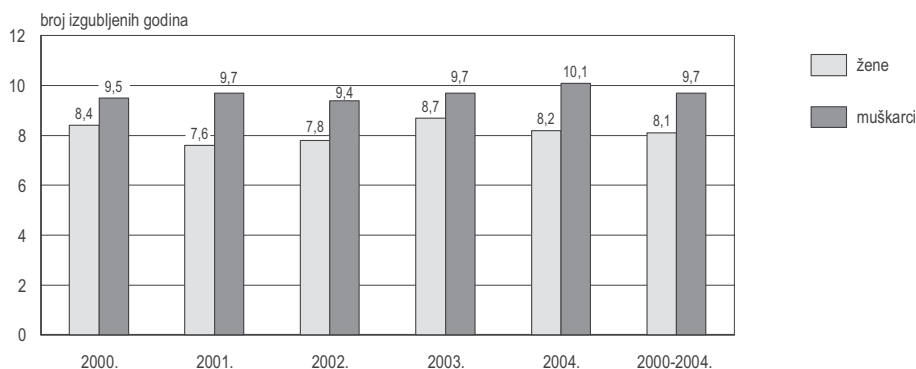

Zbog raka dojke, od čega je umrlo 1 614 žena (od 2000. do 2004.) u dobi od 15 do 65 godina i za koje je izgubljeno 17 405 potencijalnih godina života, kraćeno im je trajanje starosti u radnom vijeku za 10,8 potencijalnih godina života. Međutim, od raka maternice u tome je vremenskom razdoblju umrlo 478 žena, dakle, gotovo dvije trećine manje nego od raka dojke, za koje je izgubljeno 5 770 potencijalnih godina života, skraćeno je trajanje radnog vijeka žena za 12,1 potencijalnu godinu života.

U promatranome petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. od srčanog udara umrle su 6 504 osobe iz radnog kontingenta uz 60 855 potencijalno izgubljenih godina života, i za njih je za 9,4 prosječno potencijalne godine skraćeno trajanje radnog vijeka. Iako je od srčanog udara umrlo gotovo četverostruko više muškaraca (5 203 umrlih i 50 292,5 potencijalno izgubljenih godina života) nego žena (1 301 umrla žena i 10 562,5 potencijalno izgubljenih godina života), za 1,6 godina veći je gubitak prosječnih potencijalnih godina života muškaraca.

Prosječno izgubljene potencijalne godine života osoba umrlih od srčanog udara prema spolu za svaku od kalendarskih godina prikazane su u grafikonu 156a.

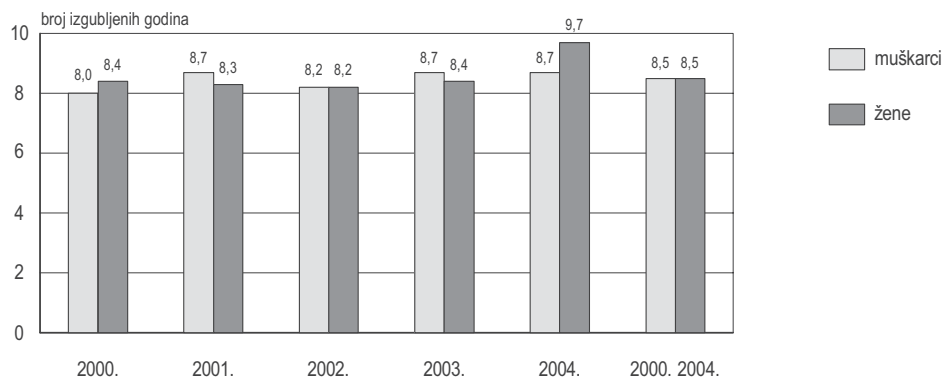
G-156a. PROSJEČNO IZGUBLJENE POTENCIJALNE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH OD SRČANOG UDARA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Za mušku je populaciju umrlo od srčanog udara najveći gubitak broja prosječnih godina bio u 2004. (10,1 godina) uz 958 umrlih i 9 700 izgubljenih godina (premda ih je najviše umrlo u 2001. 1 089 uz 10 592,5 potencijalno izgubljenih godina života). Za žene je najveći gubitak bio u 2003. (8,7 godina), kada su umrle 224 žene, iako ih je najviše umrlo u 2000. (290 umrlih žena u dobi od 15 do 65 godina).

Od cerebrovaskularnih bolesti umrlo je u tom razdoblju 4 975 osoba, od čega 3 199 muškaraca i 1 776 žena. Za njih je gubitak od 8,5 godina, za ukupnu populaciju, kao i za muškarce i za žene. U svim je kalendarskim godinama veći broj umrlih muškaraca (tablica 32.). Međutim u pojedinim je godinama veći gubitak prosječno potencijalnih godina za žene (grafikon 156b.).

G-156b. PROSJEČNO IZGUBLJENE POTENCIJALNE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH OD CEREBROVASKULARNIH BOLESTI U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

6.2.3. Stope potencijalno izgubljenih godina života umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti

Tablica 35. Stope potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	4 788,70	4 648,06	4 545,09	4 500,02	4 263,59	22 746,21
	m.	6 975,04	6 819,62	6 633,54	6 536,04	6 104,60	33 067,21
	ž.	2 630,08	2 503,83	2 482,67	2 488,01	2 441,71	12 546,15
Novotvorine	sv.	1 366,22	1 372,58	1 383,85	1 309,94	1 322,99	6 755,92
	m.	1 695,83	1 700,10	1 693,61	1 604,98	1 574,28	8 268,53
	ž.	1 040,79	1 049,17	1 077,95	1 018,39	1 074,31	5 260,62
Od toga: Rak želuca (C16)	sv.	85,76	76,97	91,80	81,52	79,94	416,00
	m.	121,28	96,43	120,98	111,58	108,37	558,61
	ž.	50,70	57,76	62,99	51,80	51,79	275,04
Rak debelog crijeva i rektuma (C18 - C21)	sv.	117,82	114,24	129,20	114,94	112,66	588,88
	m.	135,97	136,21	153,38	142,09	131,26	698,89
	ž.	99,89	92,55	105,31	88,11	94,26	480,12
Rak pluća (C33 - C34)	sv.	305,37	307,21	303,25	303,02	286,09	1 505,01
	m.	505,88	501,01	491,70	476,84	448,64	2 423,96
	ž.	107,40	115,85	117,14	131,25	125,23	596,90
Rak dojke (C50)	sv.	121,43	122,45	110,16	101,54	135,09	590,72
	m.	2,20	0,84	5,06	2,70	3,87	14,67
	ž.	239,14	242,53	213,96	199,21	264,95	1 159,81
Rak maternice - ukupno (C53 - C55)	ž.	84,72	72,08	86,48	72,46	68,78	384,49
Rak vrata maternice (C53)	ž.	44,86	50,77	60,99	53,13	41,30	251,05
Rak trupa maternice (C54)	ž.	11,67	3,83	4,67	4,66	4,83	29,65
Rak maternice, neoznačeni (C55)	ž.	28,18	17,48	20,83	14,66	22,65	103,79
Rak prostate (C61)	m.	16,38	20,73	15,36	14,16	23,73	90,38
Leukemija (C91 - C95)	sv.	50,52	54,19	59,53	41,72	34,74	240,68
	m.	57,77	64,06	73,40	53,43	39,88	288,49
	ž.	43,36	44,44	45,82	30,15	29,64	193,41
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	sv.	50,60	54,19	41,75	56,80	44,19	247,55
	m.	72,46	66,76	55,18	66,92	58,23	319,52
	ž.	29,02	41,78	28,49	46,81	30,31	176,42
Od toga: Dijabetes (E10 - E14)	sv.	42,54	46,99	32,53	42,73	37,67	202,47
	m.	58,10	55,63	41,85	53,43	51,83	260,84
	ž.	27,18	38,45	23,33	32,15	23,65	144,77
Bolesti cirkulacijskog sustava	sv.	1 160,38	1 133,46	1 077,84	1 088,69	987,18	5 447,67
	m.	1 672,86	1 695,55	1 642,82	1 624,02	1 495,36	8 130,27
	ž.	654,39	578,43	519,90	559,66	484,28	2 796,57
Od toga: Ishemične bolesti srca (I20 - I25)	sv.	481,76	483,85	454,32	476,78	443,28	2 340,10
	m.	767,35	796,19	752,56	793,22	731,19	3 840,46
	ž.	199,79	175,44	159,80	164,07	158,37	857,44
Srčani udar (I21 - I22)	sv.	424,02	428,83	391,86	404,06	391,05	2 039,92
	m.	689,31	714,26	654,02	681,47	652,93	3 391,95
	ž.	162,10	146,98	132,97	129,92	131,89	703,85
Insuficijencija srca (I50)	sv.	88,78	83,92	71,77	88,39	53,15	385,99
	m.	128,54	123,74	105,80	129,96	77,41	565,35
	ž.	49,53	44,61	38,16	47,30	29,14	208,74
Cerebrovaskularne bolesti (I60 - I69)	sv.	312,50	292,89	279,77	270,27	260,56	1 416,01
	m.	397,78	387,56	368,86	336,10	336,06	1 826,23
	ž.	228,30	199,41	191,79	205,21	185,85	1 010,54

Tablica 35. Stope potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina prema odabranim uzrocima smrti i spolu od 2000. do 2004.

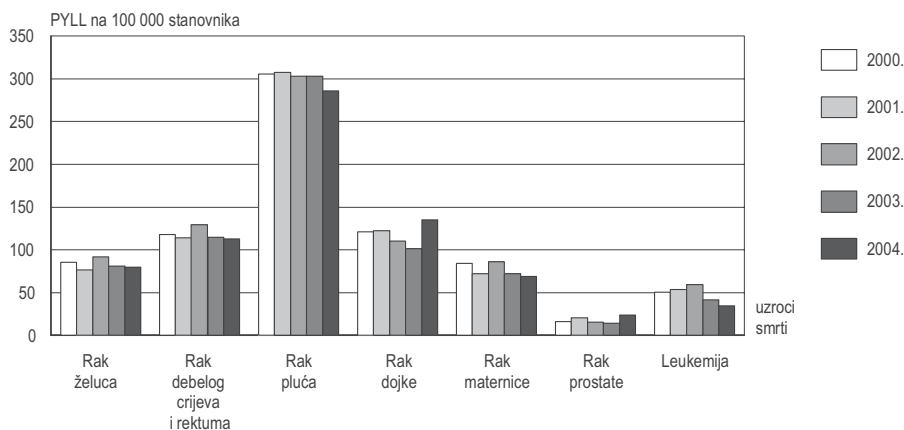
(nastavak)

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Moždani udar (I61 - I64)	sv.	266,43	250,01	237,35	224,52	211,18	1 189,49
	m.	352,34	346,43	330,05	290,93	288,94	1 608,55
	ž.	181,61	154,80	145,80	158,90	134,23	775,32
Bolesti dišnog sustava	sv.	92,98	103,02	117,71	103,30	93,33	510,36
	m.	135,29	140,59	186,45	153,38	136,31	752,01
	ž.	51,20	65,92	49,82	53,80	50,79	271,54
Od toga:							
Upala pluća (J12 - J18)	sv.	47,92	49,67	61,54	49,76	53,99	262,89
	m.	69,25	71,81	91,96	75,51	83,30	391,85
	ž.	26,85	27,80	31,49	24,32	24,98	135,44
Bronhitis, emfizem, kronična opstruktivna plućna bolest i astma (J40 - J46)	sv.	34,07	33,67	27,50	32,59	28,21	156,04
	m.	46,28	47,54	46,23	48,38	38,03	226,44
	ž.	22,01	19,97	9,00	16,99	18,49	86,46
Kronična opstruktivna plućna bolest (J44)	sv.	22,74	22,11	23,06	24,80	21,01	113,72
	m.	33,11	35,40	37,63	37,59	29,45	173,16
	ž.	12,51	8,99	8,66	12,16	12,66	54,98
Bolesti probavnog sustava	sv.	393,81	393,56	373,84	337,79	317,23	1 816,25
	m.	593,71	638,40	579,61	507,52	496,60	2 815,64
	ž.	196,45	151,81	170,63	170,06	139,72	828,62
Od toga:							
Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza (K70 - K71, K73 - K74)	sv.	290,77	301,94	280,61	264,32	228,92	1 366,57
	m.	444,40	490,22	439,22	401,83	362,65	2 138,16
	ž.	139,08	116,02	123,98	128,42	96,59	604,06

U promatranome petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. zbog novotvorina na svakih 100 000 stanovnika (umrli i broj stanovnika u dobi od 15 do 65 godina) potencijalno je izgubljeno 6755,9 godina života, s tim da je unutar tih uzroka smrti najveći gubitak prouzročen rakom pluća (1 505 godina života na 100 000 stanovnika).

U grafikonu 159. dan je prikaz kretanja stopa za odabrane uzroke smrti unutar novotvorina za kalendarske godine od 2000. do 2004.

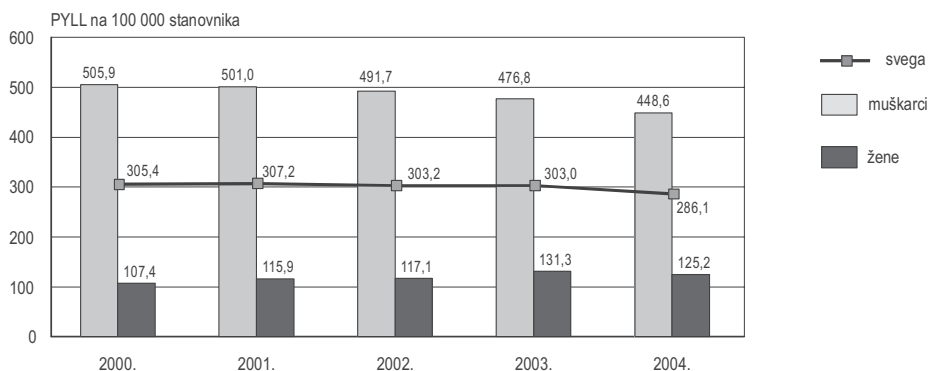
G-159. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA UMRILIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA S UZROKOM SMRTI OD NOVOTVORINA NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Za cjelokupno petogodišnje razdoblje od raka dojke u dobi od 15 do 65 godina života ukupno je izgubljeno 590,7 godina života na svakih 100 000 stanovnika iste dobi. Međutim za žensku populaciju u tom razdoblju izgubljeno je 1 159,8 godina života na svakih 100 000 žena također navedene dobi.

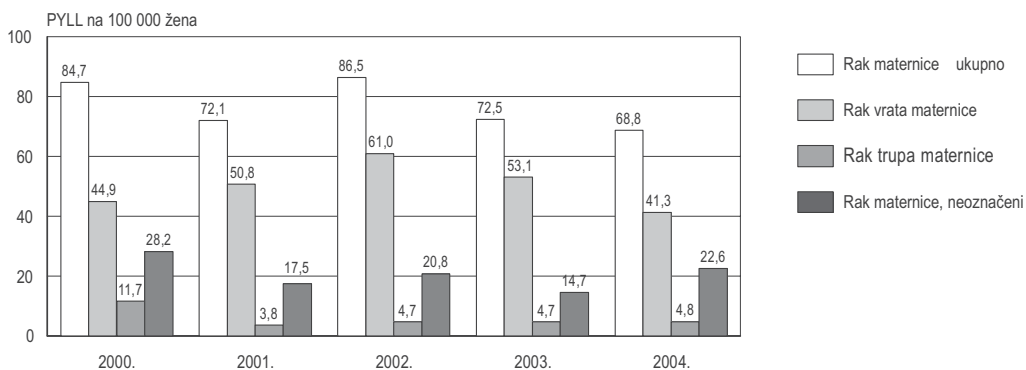
Kako je rak pluća najveći uzročnik potencijalno izgubljenih godina života unutar novotvorina, u grafikonu 160. dan je prikaz kretanja stopa za svaku od kalendarskih godina iz promatranog razdoblja prema spolu. Podaci ukazuju na gotovo peterostruko veći gubitak godina života prouzročenih rakom pluća za muškarce na njih 100 000, nego je to slučaj sa ženskom populacijom (na 100 000 žena).

G-160. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD RAKA PLUĆA NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

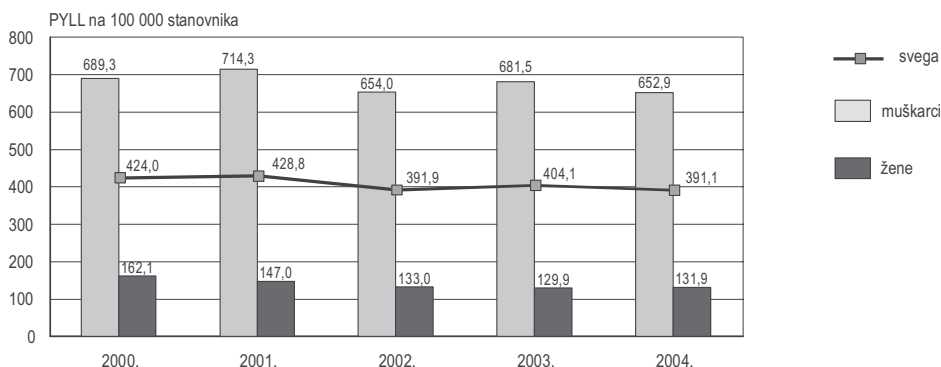
Na svakih 100 000 žena smrtnost od raka maternice prouzročila je potencijalni gubitak od 384,5 godina života. U grafikonu 161. dan je prikaz kretanja stopa potencijalno izgubljenih godina života za žene umrle od raka maternice prema vrsti raka za svaku od kalendarskih godina.

G-161. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA ŽENA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD RAKA MATERNICE NA 100 000 ŽENA OD 2000. DO 2004.

Od svih odabranih uzroka za osobe umrle u dobi od 15 do 65 godina života srčani udar u cjelokupnome petogodišnjem razdoblju prouzročio je najveći gubitak potencijalnih godina života na 100 000 stanovnika. Gledajući prema spolu u svakoj od kalendarskih godina srčani udar je uzrok nekoliko puta većem gubitku na 100 000 muškaraca nego na 100 000 žena (grafikon 162.).

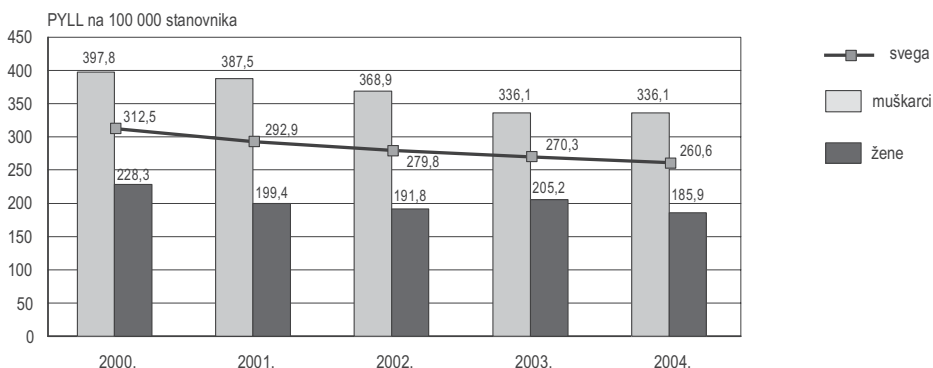
G-162. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD SRČANOG UDARA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Zbog cerebrovaskularnih bolesti na 100 000 stanovnika promatrane dobi potencijalno je izgubljeno 1 416 godina života. Premda je veći gubitak kod muške populacije (1 826,2 godine života na 100 000 muškaraca), manja je razlika potencijalno izgubljenih godina života između muške i ženske populacije (1 010,5 izgubljenih godina života na 100 000 žena) od gubitka izazvanog srčanim udarom.

Kretanje stopa potencijalno izgubljenih godina života za promatranih pet godina prema spolu izazvanih cerebrovaskularnim bolestima prikazano je u grafikonu 163.

G-163. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA UMRLIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA OD CEREBROVASKULARNIH BOLESTI PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Za razliku od stopa potencijalno izgubljenih godina života prouzročenih srčanim udarom koje su u promatranim godinama varirajuće, stope prouzročene cerebrovaskularnim bolestima pokazuju stalnu tendenciju pada za ukupno stanovništvo i prema spolu, osim za žene u 2003. kada je u odnosu na prethodnu godinu došlo do povećanja stope, da bi se zatim u 2004. stopa potencijalno izgubljenih godina života smanjila i za žene.

Među vrlo visokim stopama potencijalno izgubljenih godina života nalaze se i stope potencijalno izgubljenih godina života prouzročene smrtnošću od kroničnih bolesti jetre, fibroze i ciroze. Tako je u petogodišnjem razdoblju na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 15 do 65 godina izgubljeno 1 366,6 potencijalnih godina života. Od iste su bolesti na 100 000 muškaraca radnog kontingenta izgubljene 2 138,2 potencijalne godine života, dok je na 100 000 žena istoga starosnog kontingenta taj gubitak 604,1 potencijalna godina života.

6.3. Nasilne smrti ili vanjski uzroci smrti osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina

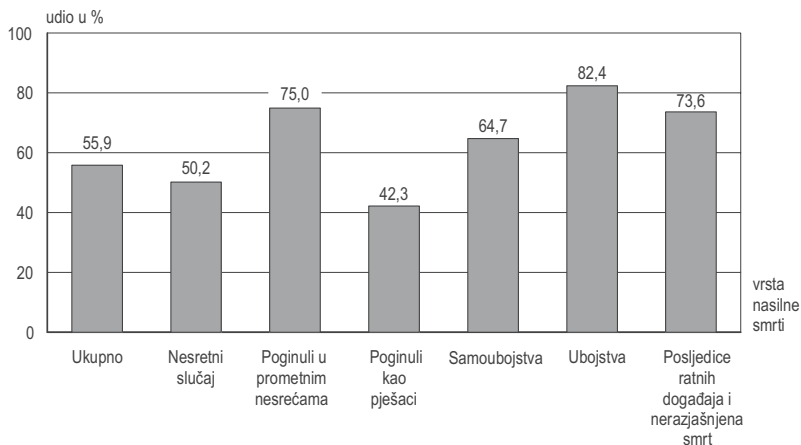
Tablica 36. Umrli uslijed nasilnih smrti u dobi od 15 do 65 godina prema vrsti smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Ukupno	sv.	1 692	1 595	1 488	1 587	1 513	7 875	100,00
	m.	1 375	1 292	1 211	1 299	1 209	6 386	100,00
	ž.	317	303	277	288	304	1 489	100,00
Nesretni slučaj	sv.	946	923	881	936	886	4 572	58,06
	m.	790	763	747	770	746	3 816	59,76
	ž.	156	160	134	166	140	756	50,77
Poginuli u prometnim nesrećama	sv.	542	495	494	559	502	2 592	32,91
	m.	458	404	417	462	420	2 161	33,84
	ž.	84	91	77	97	82	431	28,95
od toga poginuli kao pješaci	sv.	37	45	35	39	39	195	2,48
	m.	25	34	24	31	26	140	2,19
	ž.	12	11	11	8	13	55	3,69
Samoubojstva	sv.	616	585	551	570	539	2 861	36,33
	m.	490	463	427	466	405	2 251	35,25
	ž.	126	122	124	104	134	610	40,97
Ubojstva	sv.	97	69	51	60	70	347	4,41
	m.	69	49	33	44	41	236	3,70
	ž.	28	20	18	16	29	111	7,45
Posljedice ratnih događaja i nerazjašnjena smrt	sv.	33	18	5	21	18	95	1,21
	m.	26	17	4	19	17	83	1,30
	ž.	7	1	1	2	1	12	0,81

Od ukupno 14 083 osobe koje su u razdoblju od 2000. do 2004. umrle nasilnom smrću, 7 875 ili 55,9% umrlo je u dobi od 15 do 65 godina. Kod muške je populacije dvije trećine (66,6%) umrlo u promatranoj dobi, odnosno od 9 583 njih 6 386 stradalo u dobi od 15 do 65 godina. Kod žena taj je udio 33,1%. Drugim riječima, od 4 500 umrlih nasilnom smrću, 1 489 ih je stradalo u dobi od 15 do 65 godina.

U grafikonu 164. dan je prikaz udjela osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina prema vrstama nasilne smrti ukupno za petogodišnje razdoblje od 2000. do 2004.

G-164. UDIO UMRILIH NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 15 DO 65 GODINA U ODNOSU NA UKUPNO UMRLE OD ISTIH NASILNIH SMRTI ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2004.

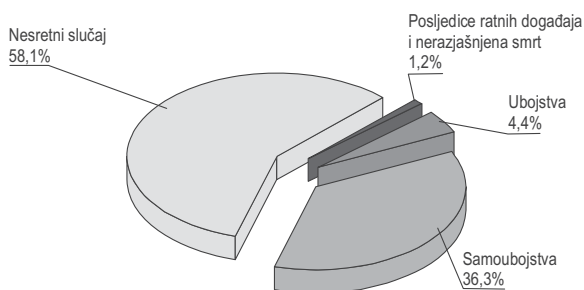

Usporede li se podaci po vrstama nasilne smrti najveći je udio (82,4%) ubijenih u dobi radnog kontingenta, poginulih je u prometnim nesrećama 75%, dok se 64,7% odnosi na samoubojstva. U prometnim je nesrećama u dobi od 15 do 65 godina, i to kao pješaci poginulo 195 osoba ili 42,3% od 461 ukupno poginulog pješaka od 2000. do 2004. (42 pješaka poginula su u dobi od 1 do 15 godina, a njih 224 starih 65 i više godina). Iako je udio stradalih zbog posljedica ratnih događaja i nerazjašnjene smrti promatrane dobi čak 73,6%, podatak se odnosi na 95 stradalih osoba u dobi od 15 do 65 godina (od ukupno 129 umrlih nasilnom smrću s tom vrstom nasilne smrti).

Od ukupno 7 875 umrlih nasilnom smrću (u dobi od 15 do 65 godina) 81,1% se odnosi na muškarce, a 18,9% na žene.

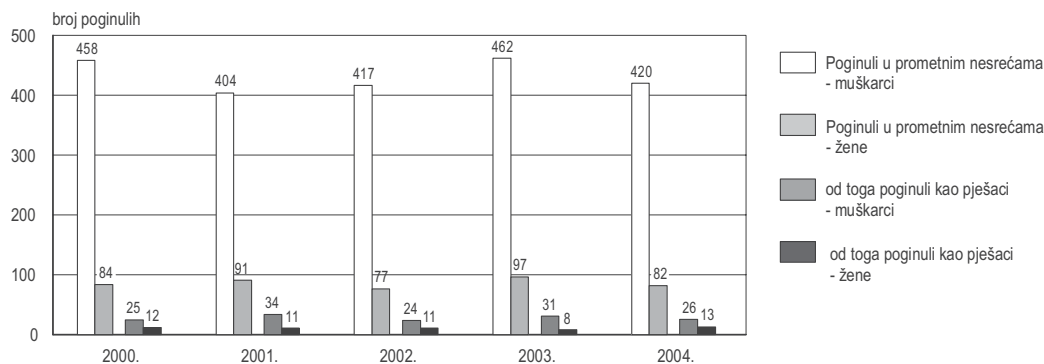
S obzirom na vrstu nasilne smrti osoba radnog kontingenta za tih promatranih pet godina, 58,1% se odnosi na nesretni slučaj, od čega 32,9% na prometne nesreće. Na samoubojstva se odnosi 36,3%, a 4,4% na ubojstva (grafikon 165.).

G-165. UDIO UMRILIH NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 15 DO 65 GODINA U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

U prometnim je nesrećama najviše osoba u dobi od 15 do 65 godina poginulo u 2003. (559 osoba, od čega 462 muškarca i 97 žena). Pješaka je najviše (45) poginulo u 2001. (grafikon 166.).

G-166. BROJ OSOBA POGINULIH U PROMETNIM NESREĆAMA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

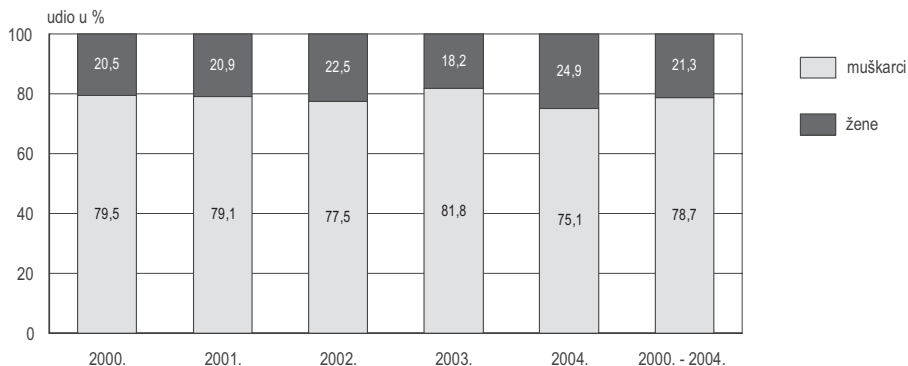
U razdoblju od 2000. do 2004. ukupno je 4 419 osoba izvršilo samoubojstvo, od čega 2 861 ili 64,7% u dobi od 15 do 65 godina. U ukupnoj se populaciji osoba koje su izvršile samoubojstvo tri četvrtine (74,9%) odnose na muškarce, a jedna četvrtina (25,1%) na žene. Međutim, u dobi od 15 do 65 godina čak je 78,7% muškaraca (2 251) izvršilo samoubojstvo, a 21,3% se odnosi na žene (610).

Najveći broj samoubojstava izvršen je 2000. (616), ujedno ga je izvršilo najviše muškaraca (490), dok je najviše žena izvršilo samoubojstvo 2004. (134).

U grafikonu 167. dan je prikaz udjela osoba prema spolu koje su izvršile samoubojstvo u dobi od 15 do 65 godina.

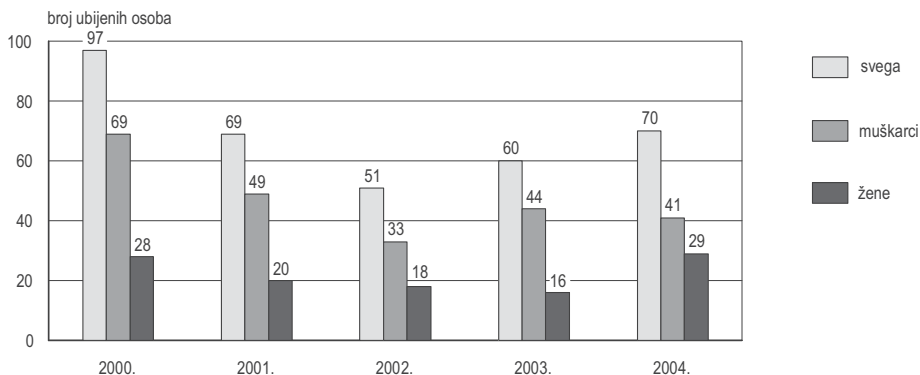
G-167. UDIO OSOBA KOJE SU IZVRŠILE SAMOUBOJSTVO U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

U promatranom je razdoblju ubijena 421 osoba, s tim da je 347 bilo u dobi od 15 do 65 godina (82,4%). Na mušku se populaciju odnosi 68% (236 ubijenih muškaraca), a na žensku populaciju 32% (111 ubijenih žena).

Kretanje broja ubijenih osoba u dobi od 15 do 65 godina prema spolu prikazano je u grafikonu 168.

G-168. BROJ UBIJENIH OSOBA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

U 2000. najviše je bilo ubijenih osoba (97), ujedno najviše ubijenih muškaraca (69), dok je najviše ubijenih žena bilo u 2004. (29).

6.3.1. Umrli nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina na 100 000 stanovnika

Tablica 37. Umrli uslijed nasilnih smrti prema vrsti smrti i spolu na 100000 stanovnika od 2000. do 2004.

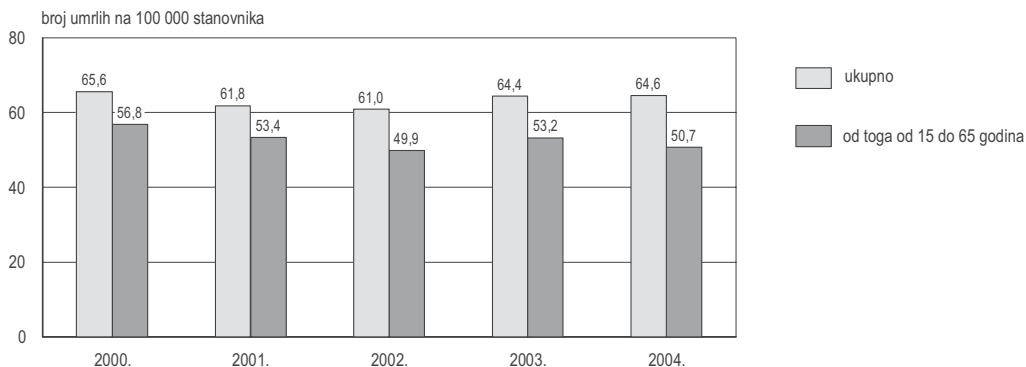
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Ukupno	sv.	65,6	61,8	61,0	64,4	64,6
	m.	95,6	88,4	84,3	91,0	89,4
	ž.	37,8	37,0	39,3	39,7	41,7
15 - 65 godina	sv.	56,8	53,4	49,9	53,2	50,7
	m.	92,9	87,1	81,7	87,6	81,4
	ž.	21,1	20,2	18,5	19,2	20,3
Nesretni slučaj	sv.	41,0	39,5	39,6	42,7	42,7
	m.	57,9	54,1	52,0	56,2	56,1
	ž.	25,4	25,8	28,0	30,1	30,2
15 - 65 godina	sv.	31,8	30,9	29,5	31,4	29,7
	m.	53,4	51,4	50,4	51,9	50,2
	ž.	10,4	10,7	8,9	11,1	9,3
Poginuli u prometnim nesrećama	sv.	16,2	15,2	14,4	17,0	15,2
	m.	27,2	24,4	24,0	27,2	25,3
	ž.	6,0	6,6	5,5	7,5	5,8
15 - 65 godina	sv.	18,2	16,6	16,6	18,7	16,8
	m.	30,9	27,2	28,1	31,1	28,3
	ž.	5,6	6,1	5,1	6,5	5,5
od toga poginuli kao pješaci	sv.	1,7	2,0	2,1	2,4	2,1
	m.	2,4	2,9	2,7	3,0	2,7
	ž.	1,0	1,2	1,6	1,9	1,6
15 - 65 godina	sv.	1,2	1,5	1,2	1,3	1,3
	m.	1,7	2,3	1,6	2,1	1,8
	ž.	0,8	0,7	0,7	0,5	0,9
Samoubojstva	sv.	20,9	19,9	19,7	19,5	19,6
	m.	32,5	30,7	30,2	31,4	30,2
	ž.	10,2	9,8	10,0	8,4	9,8
15 - 65 godina	sv.	20,7	19,6	18,5	19,1	18,0
	m.	33,1	31,2	28,8	31,4	27,3
	ž.	8,4	8,1	8,3	6,9	8,9
Ubojstva	sv.	2,6	2,0	1,5	1,6	1,8
	m.	3,6	2,7	1,8	2,3	2,2
	ž.	1,6	1,3	1,3	1,0	1,5
15 - 65 godina	sv.	3,3	2,3	1,7	2,0	2,3
	m.	4,7	3,3	2,2	3,0	2,8
	ž.	1,9	1,3	1,2	1,1	1,9
Posljedice ratnih događaja i nerazjašnjena smrt	sv.	1,1	0,5	0,2	0,6	0,5
	m.	1,6	0,8	0,3	1,1	0,9
	ž.	0,6	0,1	0,0	0,2	0,1
15 - 65 godina	sv.	1,1	0,6	0,2	0,7	0,6
	m.	1,8	1,1	0,3	1,3	1,1
	ž.	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1

Broj umrlih nasilnom smrću u promatranome je petogodišnjem razdoblju varirajući od 2 905 umrlih u 2000., uz pad na 2 707 u 2002., a nakon toga slijedi porast i u 2003. i 2004. (2 859 i 2 870). Iz navedenog proizlazi i varirajući broj umrlih nasilnom smrću na 100 000 stanovnika, s tim da je u 2000. na svakih 100 000 stanovnika bilo 65,6 umrlih nasilnom smrću, dok ih je u 2004. bilo 64,6. Za mušku je populaciju najveći broj umrlih nasilnom smrću na njih 100 000 bio u 2000., odnosno na 100 000 muškaraca umrlo ih je 95,6, dok je kod žena najviše umrlih na njih 100 000 bilo u 2004. (41,7).

U dobi od 15 do 65 godina smrtnost se kretala od 56,8 umrlih na 100 000 stanovnika u 2000. do 50,7 umrlih u 2004. I kod muške i kod ženske je populacije na 100 000 stanovnika iste dobi najviše umrlih bilo u 2000., i to 92,9 umrlih muškaraca i 21,1 umrla žena.

U grafikonu 169. dan je paralelni prikaz broja umrlih nasilnom smrću na svakih 100 000 stanovnika za ukupno umrle i za populaciju u dobi od 15 do 65 godina.

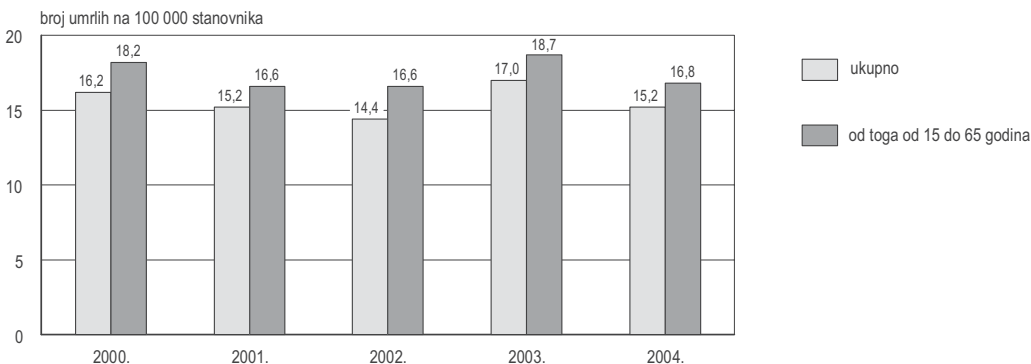
G-169. UMRLI NASILNOM SMRĆU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Za razliku od ukupnog broja umrlih nasilnom smrću, broj umrlih u prometnim nesrećama na 100 000 stanovnika radnog kontingenta veći je nego ukupan broj umrlih u prometnim nesrećama na 100 000 ukupnog stanovništva (grafikon 170.).

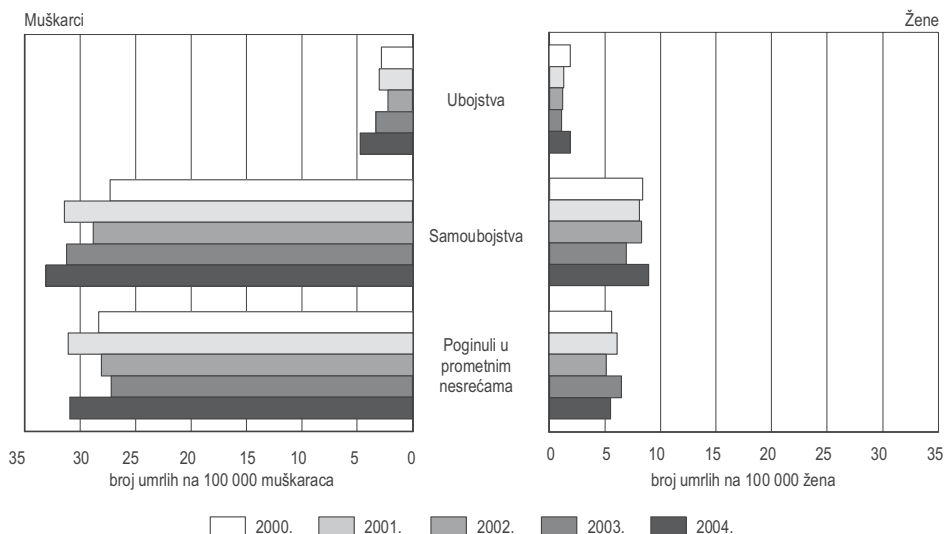
U prometnim je nesrećama na 100 000 stanovnika najviše stradalo u 2003. i to 17 poginulih na 1000 000, a na 100 000 osoba radnog kontingenta poginulo ih je 18,7. Te su godine na 100 000 muškaraca u prometnim nesrećama poginula 27,2 muškarca (kao i 2000.), a iz radnog kontingenta njih 31,1 (na 100 000 u dobi od 15 do 65 godina). Kod ukupne je ženske populacije u 2003. bilo 7,5 poginulih u prometnim nesrećama na 100 000 žena, dok je iz radnog kontingenta bilo 6,5 poginulih (na 100 000 žena u dobi od 15 do 65 godina).

G-170. UMRLI U PROMETNIM NESREĆAMA NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Kretanje broja osoba koje su poginule u prometnim nesrećama, ili su izvršile samoubojstvo ili su ubijene prema spolu na 100 000 stanovnika prikazano je u grafikonu 171.

G-171. BROJ OSOBA UMRLIH NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Kod muške je populacije broj poginulih u prometnim nesrećama i onih koji su izvršili samoubojstvo u dobi od 15 do 65 godina na 100 000 njih iste dobi približno jednak (između 27 i 31 poginuli muškarac u prometnim nesrećama i između 27 i 33 njih koji su izvršili samoubojstvo). Za žene je taj podatak za oko pet puta manji u slučaju prometnih nesreća i oko četiri puta manji kod samoubojstava.

Iz radnog su kontingenta na svakih 100 000 stanovnika ubijene između 1,7 i 3,3 osoba, s tim da je između 2,2 i 4,7 ubijenih muškaraca na njih 100 000, a između 1,1 i 1,9 ubijenih žena na njih 100 000 promatrane dobi.

6.3.2. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina

Tablica 38. Potencijalno izgubljene godine života osoba umrlih uslijed nasilnih smrti od 15 do 65 godina života prema vrsti smrti i spolu od 2000. do 2004.

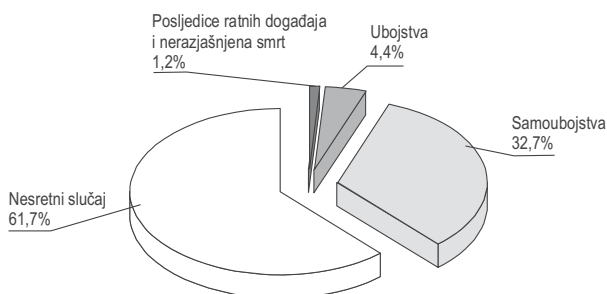
	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.	
							ukupno umrli	udio u %
Ukupno	sv.	39 705,00	36 512,50	34 775,00	35 667,50	33 802,50	180 462,50	100,00
	m.	33 027,50	30 170,00	28 497,50	29 707,50	27 207,50	148 610,00	100,00
	ž.	6 677,50	6 342,50	6 277,50	5 960,00	6 595,00	31 852,50	100,00
Nesretni slučaj	sv.	23 745,00	22 512,50	21 662,50	22 245,00	21 170,00	111 335,00	61,69
	m.	20 020,00	18 727,50	18 252,50	18 415,00	17 895,00	93 310,00	62,79
	ž.	3 725,00	3 785,00	3 410,00	3 830,00	3 275,00	18 025,00	56,59
Poginuli u prometnim nesrećama	sv.	15 635,00	13 962,50	14 070,00	15 097,50	14 210,00	72 975,00	40,44
	m.	13 270,00	11 455,00	11 782,50	12 325,00	11 825,00	60 657,50	40,82
	ž.	2 365,00	2 507,50	2 287,50	2 772,50	2 385,00	12 317,50	38,67
od toga poginuli kao pješaci	sv.	722,50	947,50	827,50	797,50	702,50	3 997,50	2,22
	m.	402,50	780,00	520,00	632,50	410,00	2 745,00	1,85
	ž.	320,00	167,50	307,50	165,00	292,50	1 252,50	3,93
Samoubojstva	sv.	12 990,00	12 182,50	11 797,50	11 420,00	10 662,50	59 052,50	32,72
	m.	10 795,00	10 037,50	9 362,50	9 675,00	8 002,50	47 872,50	32,21
	ž.	2 195,00	2 145,00	2 435,00	1 745,00	2 660,00	11 180,00	35,10
Ubojstva	sv.	2 137,50	1 487,50	1 227,50	1 410,00	1 595,00	7 857,50	4,35
	m.	1 532,50	1 087,50	807,50	1 065,00	937,50	5 430,00	3,65
	ž.	605,00	400,00	420,00	345,00	657,50	2 427,50	7,62
Posljedice ratnih događaja i nerazjašnjena smrt	sv.	832,50	330,00	87,50	592,50	375,00	2 217,50	1,23
	m.	680,00	317,50	75,00	552,50	372,50	1 997,50	1,34
	ž.	152,50	12,50	12,50	40,00	2,50	220,00	0,69

Zbog nasilnih je smrti u promatranome petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. potencijalno izgubljeno 180 462,5 godina života osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina, od čega se 148 610 izgubljenih godina života ili 82,4% odnosi na mušku, a 31 852,5 izgubljenih godina života ili 17,6% na žensku populaciju.

U tom se gubitku umrlih nasilnom smrću 111 335 godina života ili 61,7% odnosi na nesretne slučajeve, zbog samoubojstava izgubljeno je 59 052,5 godina života (32,7%), a zbog ubojstava je izgubljeno 7 857,5 godina života (4,4%). Preostalih 2 217,5 izgubljenih godina života (1,2%) odnosi se na posljedice ratnih događaja i na nerazjašnjenu smrt.

Udio potencijalno izgubljenih godina života za pojedine vrste nasilnih smrti cjelokupnoga petogodišnjeg razdoblja prikazan je u grafikonu 172.

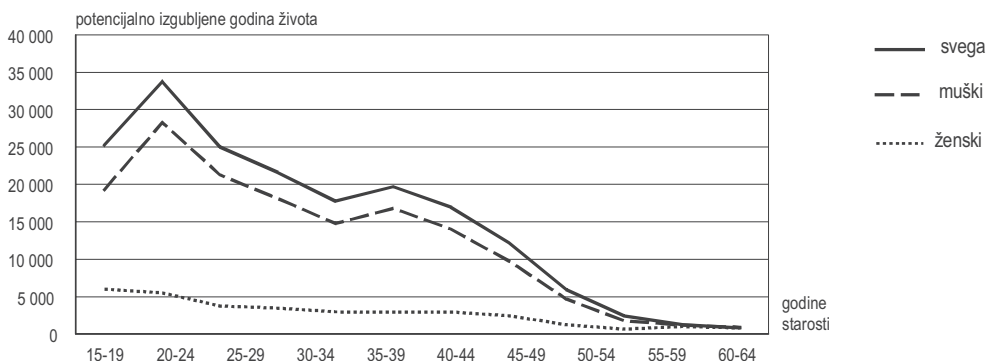
G-172. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA UMRILIH NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 15 DO 65 GODINA ŽIVOTA U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Od 2000. do 2004. kontinuiran je pad potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina od 39 705 do 33 802,5 izgubljenih godina života. Drugim riječima, pad je u tom razdoblju za 17,5%. Kod muške je populacije također trend pada potencijalno izgubljenih godina života od 2000. do 2002., zatim slijedi blagi porast u 2003., a nakon toga opet pad. Za žensku je populaciju pad potencijalno izgubljenih godina života od 2000. do 2003., a zatim nagli porast u 2004. Promatra li se indeks promjene potencijalno izgubljenih godina života u 2004. u odnosu na 2000., za mušku je populaciju indeks pada 21,4%, dok je za žensku svega 1,3%.

Kretanje potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina prema godinama starosti i spolu za cjelokupno razdoblje od 2000. do 2004. prikazano je u grafikonu 173.

G-173. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRILIH NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU I STAROSTI U RAZDOBLJU 2000. DO 2004.

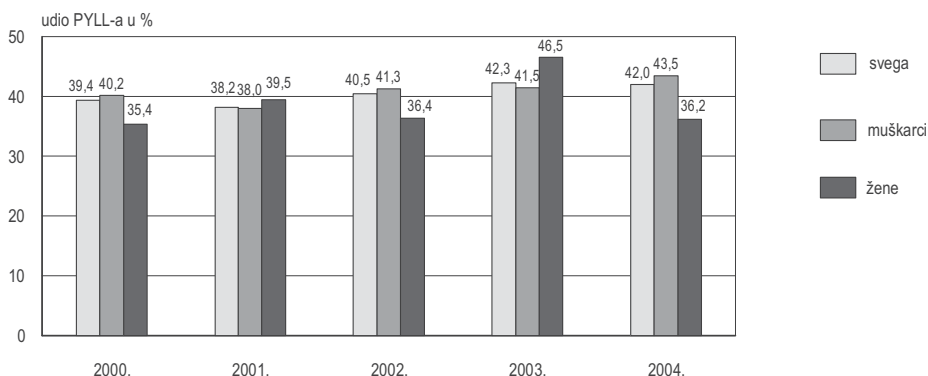
Maksimum gubitka osoba umrlih nasilnom smrću radnog kontingenta bio je za dob od 20 do 25 godina (33 745 izgubljenih godina života). Isto vrijedi i za mušku populaciju (28 262,5 izgubljenih godina života), dok je za žensku populaciju najveći gubitak od 5 985 izgubljenih godina života u dobi od 15 do 20 godina.

Među potencijalno izgubljenim godinama života osoba radnog kontingenta izazvanih nesretnim slučajem u petogodišnjem razdoblju čak se 65,6% ili 72 975 izgubljenih godina života odnosi na prometne nesreće (40,4% u odnosu na ukupne gubitke zbog nasilnih smrti).

Prema spolnoj strukturi na mušku se populaciju odnosi 83,1%, a na žensku 16,9% potencijalno izgubljenih godina života uslijed prometne nesreće. Međutim, u odnosu na ukupan gubitak uslijed nasilnih smrti muške populacije na prometne nesreće odnosi se 40,8% (60 657,5 u odnosu na 148 610 ukupno izgubljenih godina života muškaraca zbog nasilnih smrti), a za žene je taj udio 38,7% (12 317,5 u odnosu na 31 852,5 ukupno potencijalno izgubljenih godina života žena zbog nasilnih smrti).

U grafikonu 174. dan je prikaz kretanja udjela potencijalno izgubljenih godina života osoba poginulih u prometnim nesrećama u dobi od 15 do 65 godina prema spolu u odnosu na ukupno izgubljene godine života zbog nasilnih smrti populacije iste dobi.

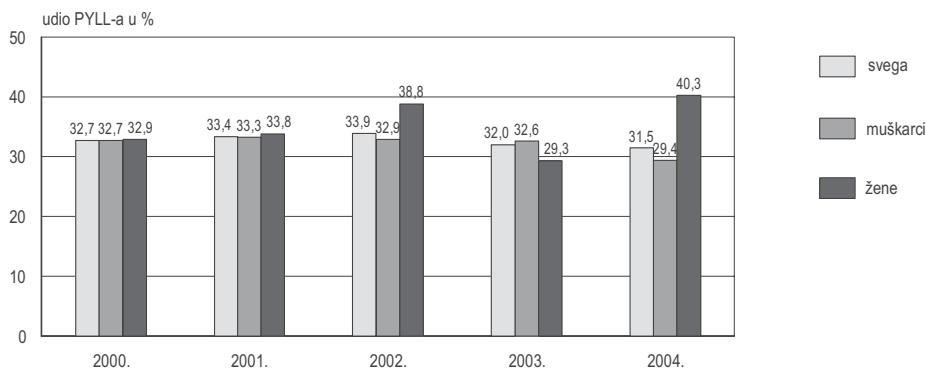
G-174. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA POGINULIH U PROMETNIM NESREĆAMA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA U ODNOSU NA UKUPNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH NASILNOM SMRĆU ISTE DOBI PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

Samoubojstva su kod muške populacije u cjelokupnome petogodišnjem razdoblju uzrok gubitka od 47 872,5 potencijalnih godina života ili 32,2% ukupnih gubitaka izazvanih nasilnom smrću muškaraca radnog kontingenta, dok je kod ženske populacije izgubljeno 11 180 godina života ili 35,1% u odnosu na ukupno potencijalno izgubljene godine života žena umrlih nasilnom smrću također u dobi radnog kontingenta.

Kretanje udjela potencijalno izgubljenih godina života osoba koje su izvršile samoubojstvo u dobi od 15 do 65 godina u odnosu na ukupno izgubljene godine života zbog nasilnih smrti prema spolu prikazano je u grafikonu 175.

G-175. UDIO POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA KOJE SU IZVRŠILE SAMOUBOJSTVO U DOBI OD 15 DO 65 GODINA U ODNOSU NA UKUPNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRLIH NASILNOM SMRĆU ISTE DOBI PREMA SPOLU OD 2000. DO 2004.

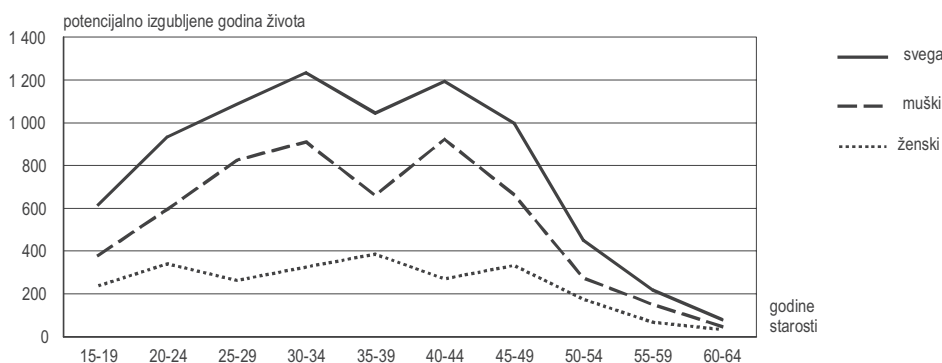
Osim u 2003., u svim je kalendarskim godinama veći udio potencijalno izgubljenih godina života žena koje su izvršile samoubojstvo u odnosu na ukupno izgubljene godine života zbog nasilnih smrti žena nego je to slučaj kod muške populacije (ali zato je veći udio gubitka muškaraca izazvanih prometnim nesrećama).

S obzirom na spolnu strukturu osoba koje su izvršile samoubojstvo udio potencijalno izgubljenih godina života muškaraca u odnosu na žene bio je oko jedan prema četiri (između 75,1% i 84,7% za muškarce i između 15,3% i 25% za žene).

Zbog ubojstava u promatranom je razdoblju za mušku populaciju potencijalno izgubljeno 5 430, a za žensku populaciju 2 427,5 godina života. U svim je kalendarskim godinama gotovo dvostruko veći udio potencijalno izgubljenih godina života žena u odnosu na ukupno izgubljene godine života zbog nasilnih smrti žena od udjela potencijalno izgubljenih godina života muškaraca u odnosu na ukupno izgubljene godine života zbog istih nasilnih smrti (3,7% za muškarce i 7,6% za žene u promatranom petogodišnjem razdoblju).

U grafikonu 176. dan je prikaz potencijalno izgubljenih godina života za razdoblje od 2000. do 2004. osoba ubijenih u dobi od 15 do 65 godina prema spolu i starosti.

G-176. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UBIJENIH U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU I STAROSTI U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Najveći je gubitak potencijalnih godina života zbog ubojstava u promatranom razdoblju bio za dobnu skupinu između 30 i 35 godina (1 235 godina života), za muškarce je maksimum gubitka bio za dob između 40 i 45 godina (922,5 godina života), dok je za žene najviše izgubljeno godina života (385) za dob od 35 do 40 godina.

Tablica 38a. Prosječno izgubljene potencijalne godine života osoba umrlih uslijed nasilnih smrti od 15 do 65 godina života prema vrsti smrti i spolu od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	23,47	22,89	23,37	22,47	22,34	22,92
	m.	24,02	23,35	23,53	22,87	22,50	23,27
	ž.	21,06	20,93	22,66	20,69	21,69	21,39
Nesretni slučaj	sv.	25,10	24,39	24,59	23,77	23,89	24,35
	m.	25,34	24,54	24,43	23,92	23,99	24,45
	ž.	23,88	23,66	25,45	23,07	23,39	23,84
Poginuli u prometnim nesrećama	sv.	28,85	28,21	28,48	27,01	28,31	28,15
	m.	28,97	28,35	28,26	26,68	28,15	28,07
	ž.	28,15	27,55	29,71	28,58	29,09	28,58
od toga poginuli kao pješaci	sv.	19,53	21,06	23,64	20,45	18,01	20,50
	m.	16,10	22,94	21,67	20,40	15,77	19,61
	ž.	26,67	15,23	27,95	20,63	22,50	22,77
Samoubojstva	sv.	21,09	20,82	21,41	20,04	19,78	20,64
	m.	22,03	21,68	21,93	20,76	19,76	21,27
	ž.	17,42	17,58	19,64	16,78	19,85	18,33
Ubojstva	sv.	22,04	21,56	24,07	23,50	22,79	22,64
	m.	22,21	22,19	24,47	24,20	22,87	23,01
	ž.	21,61	20,00	23,33	21,56	22,67	21,87
Posljedice ratnih događaja i nerazjašnjena smrt	sv.	25,23	18,33	17,50	28,21	20,83	23,34
	m.	26,15	18,68	18,75	29,08	21,91	24,07
	ž.	21,79	12,50	12,50	20,00	2,50	18,33

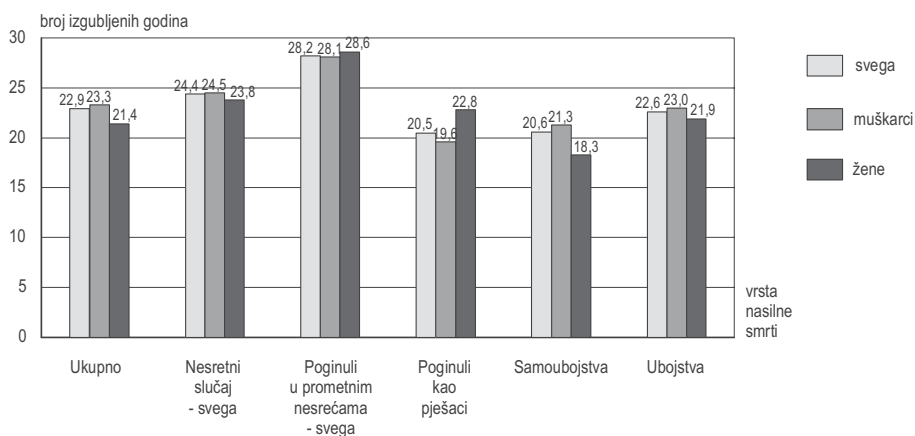
Zbog prerane smrtnosti prije navršениh 65 godina (radni kontingent od 15 do 65 godina) osoba umrlih nasilnom smrću za radni je kontingent u razdoblju od 2000. do 2004. prosječno izgubljeno 22,9 potencijalnih godina, odnosno za 7 875 osoba stradalih nasilnom smrću za 22,9 godina skraćen je radni vijek, s tim da su to skraćenje za mušku populaciju bile 23,3 prosječne potencijalne godine (za 6 386 umrlih muškaraca), a 21,4 godine za žene (za 1 489 umrlih žena).

Nesretnim su slučajem poginule (uključene su i prometne nesreće) 4 572 osobe i za njih je skraćen radni vijek za 24,4 prosječnih potencijalnih godina (24,5 godina za muškarce i 23,8 godina za žene), dok je zbog prometnih nesreća (2 592 poginule osobe u dobi od 15 do 65 godina) skraćen radni vijek za 28,2 prosječno potencijalne godine (28,1 godina za muškarce i 28,6 godina za žene).

Kako je u promatranome petogodišnjem razdoblju poginulo 195 pješaka starosti radnog kontingenta (uključeni u ukupan broj poginulih u prometnim nesrećama), njima je za 20,5 prosječno potencijalnih godina skraćen radni vijek (19,6 godina za muškarce i 22,8 godina za žene).

U grafikonu 177. dan je prikaz prosječno izgubljenih potencijalnih godina života osoba umrlih nasilnom smrću u razdoblju od 2000. do 2004.

G-177. POTENCIJALNO IZGUBLJENE GODINE ŽIVOTA OSOBA UMRILIH NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

U promatranome petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. godine 2 861 osoba u dobi od 15 do 65 godina izvršila je samoubojstvo, i njima je za 20,6 prosječnih potencijalnih godina skraćen radni vijek, s tim da je skraćen radni vijek za 21,3 godine muškarcima, a za 18,3 godina ženama.

Iako je u tom razdoblju ubijeno 347 osoba iz radnog kontingenta, za njih je za 22,6 prosječno potencijalnih godina skraćen radni vijek, i to 23 godine za muškarce, a za 21,9 godina za žene.

Podaci u tablici 38a. ukazuju na najveći prosječni gubitak poginulih u prometnim nesrećama za mušku populaciju u 2000., i to za 29 godina, a za žene u 2002. za 29,7 godina.

Zbog samoubojstava muškarcima je najviše skraćen radni vijek u 2000. za 22 prosječno potencijalne godine, a ženama u 2004. za 19,9 godina.

Za 33 ubijena muškarca u 2002. izgubljeno je najviše prosječno potencijalnih godina (24,5 godina), iako je najviše ubijenih bilo u 2000. (69). Kao i kod muškaraca i kod žena je najviše izgubljenih godina bilo u 2002. (23,3 godine) za 18 ubijenih žena (najviše ubijenih žena bilo je u 2004. 29).

6.3.3. Stope potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina

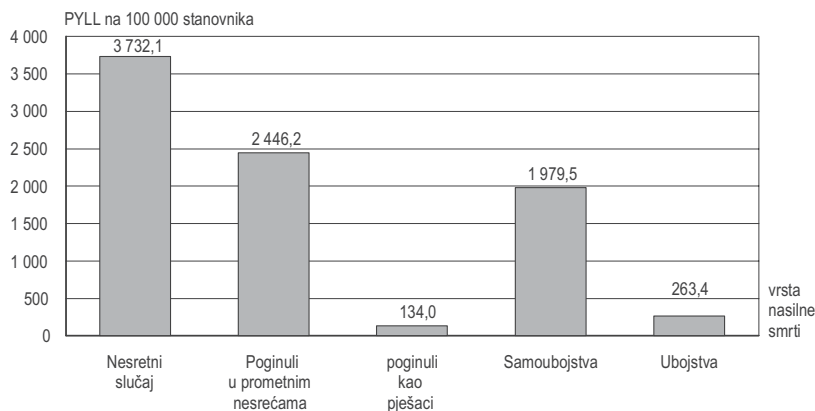
Tablica 39. Stope potencijalno izgubljenih godina života osoba umrlih uslijed nasilne smrti osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina života prema vrsti smrti i spolu na 100 000 stanovnika od 2000. do 2004.

	Spol	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2000. - 2004.
Ukupno	sv.	1 332,74	1 223,24	1 166,20	1 195,25	1 131,73	6 049,29
	m.	2 231,44	2 034,39	1 923,43	2 002,93	1 831,41	10 022,93
	ž.	445,43	422,30	418,42	397,10	439,32	2 122,54
Nesretni slučaj	sv.	797,03	754,21	726,47	745,45	708,79	3 732,07
	m.	1 352,61	1 262,81	1 231,95	1 241,57	1 204,56	6 293,25
	ž.	248,48	252,01	227,29	255,18	218,16	1 201,12
Poginuli u prometnim nesrećama	sv.	524,81	467,77	471,85	505,93	475,76	2 446,20
	m.	896,56	772,42	795,26	830,97	795,97	4 091,02
	ž.	157,76	166,96	152,47	184,72	158,87	820,79
od toga poginuli kao pješaci	sv.	24,25	31,74	27,75	26,72	23,52	134,00
	m.	27,19	52,60	35,10	42,64	27,60	185,14
	ž.	21,35	11,15	20,50	10,99	19,48	83,46
Samoubojstva	sv.	436,02	408,14	395,64	382,69	356,99	1 979,50
	m.	729,34	676,84	631,92	652,31	538,67	3 228,74
	ž.	146,42	142,82	162,30	116,26	177,19	745,00
Ubojstva	sv.	71,75	49,83	41,17	47,25	53,40	263,39
	m.	103,54	73,33	54,50	71,80	63,11	366,22
	ž.	40,36	26,63	27,99	22,99	43,80	161,76
Posljedice ratnih događaja i nerazjašnjena smrt	sv.	27,94	11,06	2,93	19,86	12,56	74,33
	m.	45,94	21,41	5,06	37,25	25,07	134,72
	ž.	10,17	0,83	0,83	2,67	0,17	14,66

Od 2000. do 2004. na svakih su 100 000 stanovnika u dobi od 15 do 65 godina potencijalno izgubljene 6 049,3 godine života zbog nasilnih smrti, s tim da se 10 022,9 godina života odnosi na mušku populaciju, a 2 122,5 godina života odnosi se na žensku populaciju, svakog od njih u dobi radnog kontingenta.

Stope potencijalno izgubljenih godina života izazvane nasilnom smrću u razdoblju od 2000. do 2004. za osobe radnog kontingenta iskazane su u grafikonu 178.

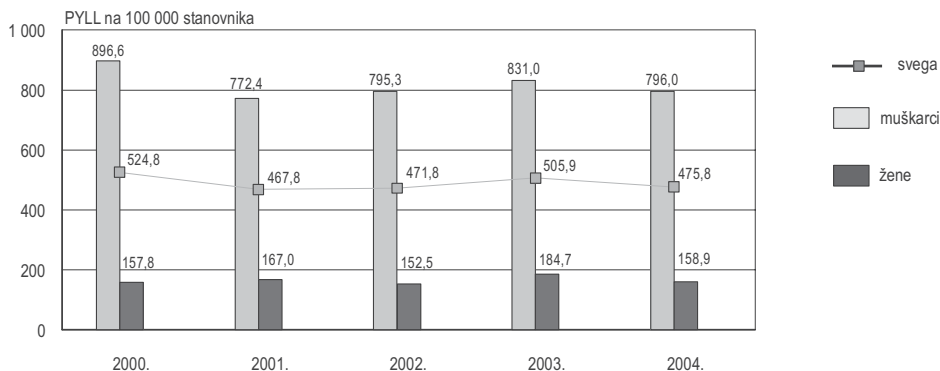
G-178. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRLIH NASILNOM SMRĆU U DOBI OD 15 DO 65 GODINA NA 100 000 STANOVNIKA U RAZDOBLJU OD 2000. DO 2004.

Najveći je gubitak prouzročen prometnim nesrećama, odnosno zbog prometnih su nesreća na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 15 do 65 godina potencijalno izgubljene 2 446,2 godine života (4 091 izgubljena godina života na 100 000 muškaraca i 820,8 izgubljenih godina života na 100 000 žena).

Kretanje stopa potencijalno izgubljenih godina života izazvanih prometnim nesrećama za populaciju radne dobi prema spolu prikazano je u grafikonu 179.

G-179. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA POGINULIH U PROMETNIM NESREĆAMA U DOBI OD 15 DO 65 GODINA PREMA SPOLU NA 100000 STANOVNIKA OD 2000. DO 2004.

Samoubojstva su uzrok gubitka 1 979,5 potencijalnih godina života na 100 000 stanovnika, s tim da je za mušku populaciju izgubljeno 3 228,7 godina života na 100 000 muškaraca dobi radnog kontingenta, dok je za žene taj gubitak od 745 godina života, ali na 100 000 žena iste dobi, odnosno dobi od 15 do 65 godina.

Zbog ubojstava izgubljene su 263,4 potencijalne godine života, dok su posljedice ratnih događaja nerazjašnjena smrt uzrok gubitka 74,3 godine života na svakih 100 000 stanovnika dobi radnog kontingenta.

7. Međunarodna usporedivost

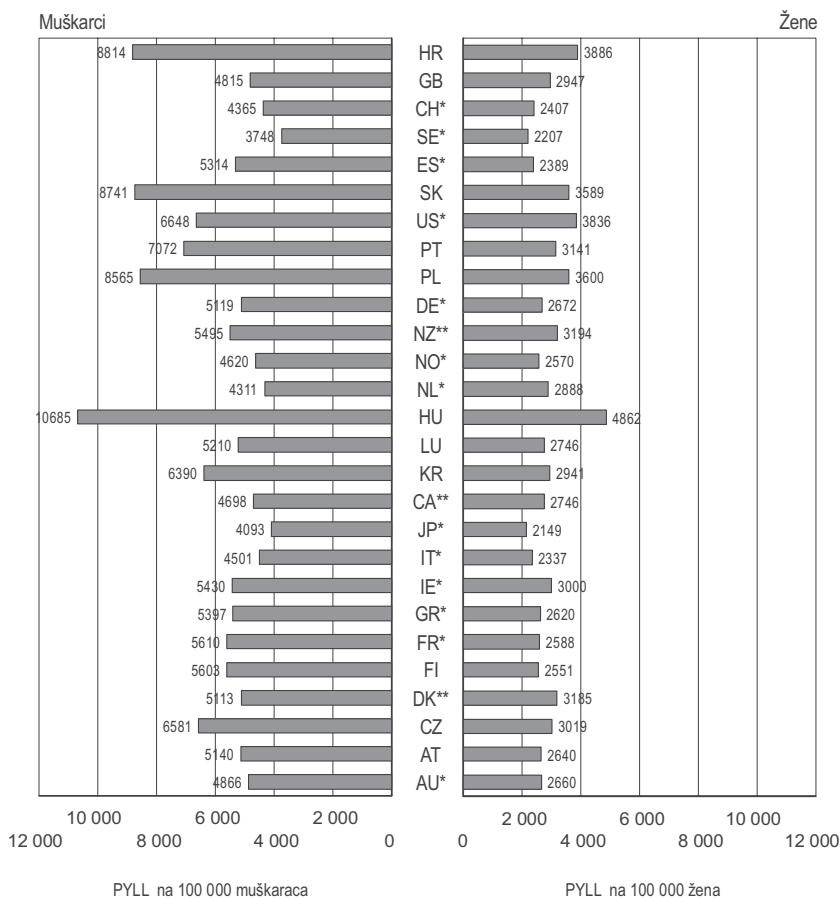
7.1. Potencijalno izgubljene godine života

U ovom se poglavlju daju podaci mortaliteta, odnosno indikatori mortaliteta nekih zemalja Europe, pa i svijeta (npr. Japana, SAD-a i Kanade) u usporedbi s podacima mortaliteta stanovništva Republike Hrvatske. Kako bi podaci za Hrvatsku bili usporedivi s podacima zemalja koja se navode, njihova je izrada metodološki usklađena s tim podacima.

Podaci u prethodnim poglavljima o potencijalno izgubljenim godinama života stanovništva Hrvatske odnose se na populaciju umrlu u dobi između 1 i 75 godina. Međutim kako je to u poglavlju 4. navedeno, *OECD Health Data* pri izradi tog indikatora mortaliteta kao mjere utjecaja prerane smrtnosti uzima u obzir broj izgubljenih godina života prije navršenih 70 godina. Podaci iskazani u grafikonu 180., a odnose se na Hrvatsku, također su izračunati za navedenu dob (za ostale podatke izvor je *OECD Health Data*)²²⁾.

22) Popis zemalja i njihovih kratica prema ISO 3 166 nalazi se u prilogu.

G-180. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRLIH PRIJE 70 GODINA PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA, 2000.

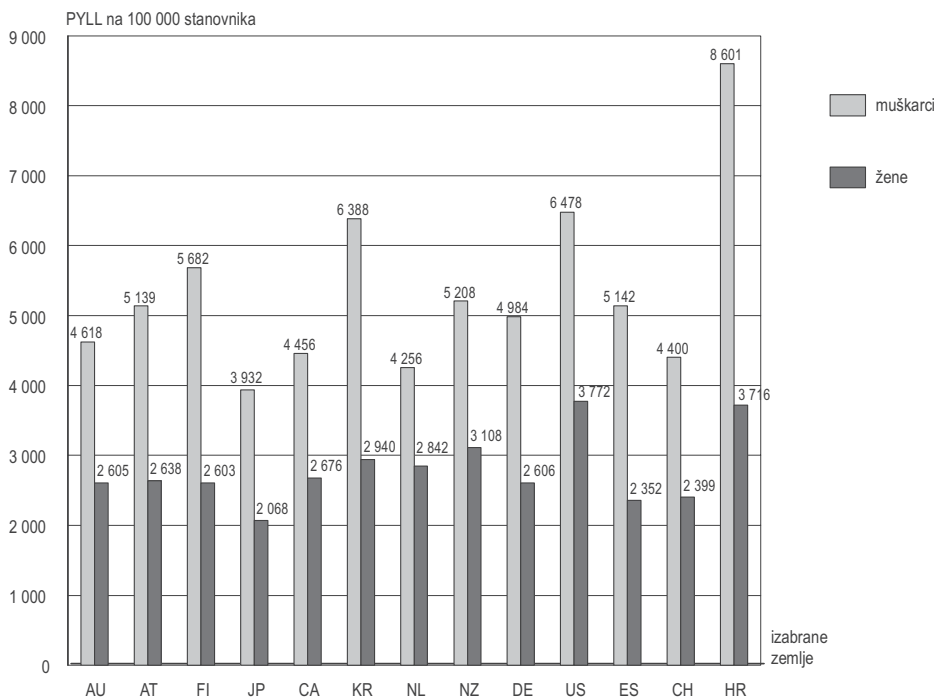
* podaci se odnose na 1999.
 ** podaci se odnose na 1998.

Izvor: OECD Health Data, Chart 7. ([http://www.ecosante.org/...](http://www.ecosante.org/))

Podaci (za 2000.) navedeni u grafikonu 180. za Hrvatsku ukazuju na gubitak od 8 814 potencijalnih godina života na 100 000 muškaraca i 3 886 godina života na 100 000 žena umrlih prije navršenih 70 godina života, što je gotovo najveći gubitak od navedenih zemalja, osim za Mađarsku (10 685 potencijalnih godina života za muškarce i 4 862 za žene).

U grafikonu 181. dan je prikaz stopa potencijalno izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika u 2001. prema spolu za izabrane zemlje (raspoloživi podaci), kao i za Republiku Hrvatsku (izračunati za dob 0 - 70).

G-181. STOPE POTENCIJALNO IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA OSOBA UMRLIH PRIJE 70 GODINE PREMA SPOLU NA 100 000 STANOVNIKA 2001.

Izvor: OECD Health Data 2004 1 st ed. (<http://www.healthpolicymonitor.org/en/...>)

Iz grafikona je, u odnosu na izabrane zemlje, najveći gubitak umrlih u dobi mlađoj od 70 godina, za mušku populaciju u Hrvatskoj (8 601 potencijalno izgubljena godina života na 100 000 muškaraca), dok je za žene nešto veći gubitak od hrvatskog u Sjedinjenim Američkim Državama (3 772 potencijalno izgubljene godine života na 100 000 žena).

Usporede li se podaci za Hrvatsku u 2000. i 2001., uz približno jednak broj ukupno umrlih (50 246 umrlih u 2000. i 49 552 umrlih u 2001.), u dobi do 70 godina života u 2000. umrlo je 37,9% osoba (50,2% od umrlih muškaraca i 25,3% od umrlih žena), dok je u 2001. u promatranoj dobi umrlo njih 36,8% (49,2% muškaraca i 24,1% žena), u 2001. je za 213 potencijalnih godina života manji gubitak na 100 000 muškaraca, a za 170 potencijalnih godina života manji gubitak na 100 000 žena. Drugim riječima u 2001. je gubitak potencijalnih godina života na 100 000 muškaraca manji za 2,5%, a na 100 000 žena gubitak je manji za 4,6% u odnosu na 2000. Međutim, smanjenje broja muškaraca umrlih u dobi do 70 godina u tom je razdoblju bilo za 3,6%, a za žene umrle u istoj dobi smanjenje je bilo za 6,4% (za 1,4% manji broj umrlih, a za 4,5% manje umrlih u dobi 0 – 70).

7.2. Broj umrlih na 100 000 stanovnika prema izabranim uzrocima smrti

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) na svojim je web stranicama, među ostalim, objavila podatke za procijenjen broj umrlih na 100 000 stanovnika u 2002. prema određenim uzrocima smrti. Iz tih je podataka u tablici 40. za velik dio zemalja Europe, i za neke izvanoeurpske zemlje dan izbor umrlih od određenih malignih bolesti, kao i podatak za umrle nasilnom smrću na 100 000 ukupnih stanovnika.

Tablica 40. Broj umrlih na 100 000 stanovnika prema uzroku smrti - Procjena Svjetske zdravstvene organizacije za 2002.

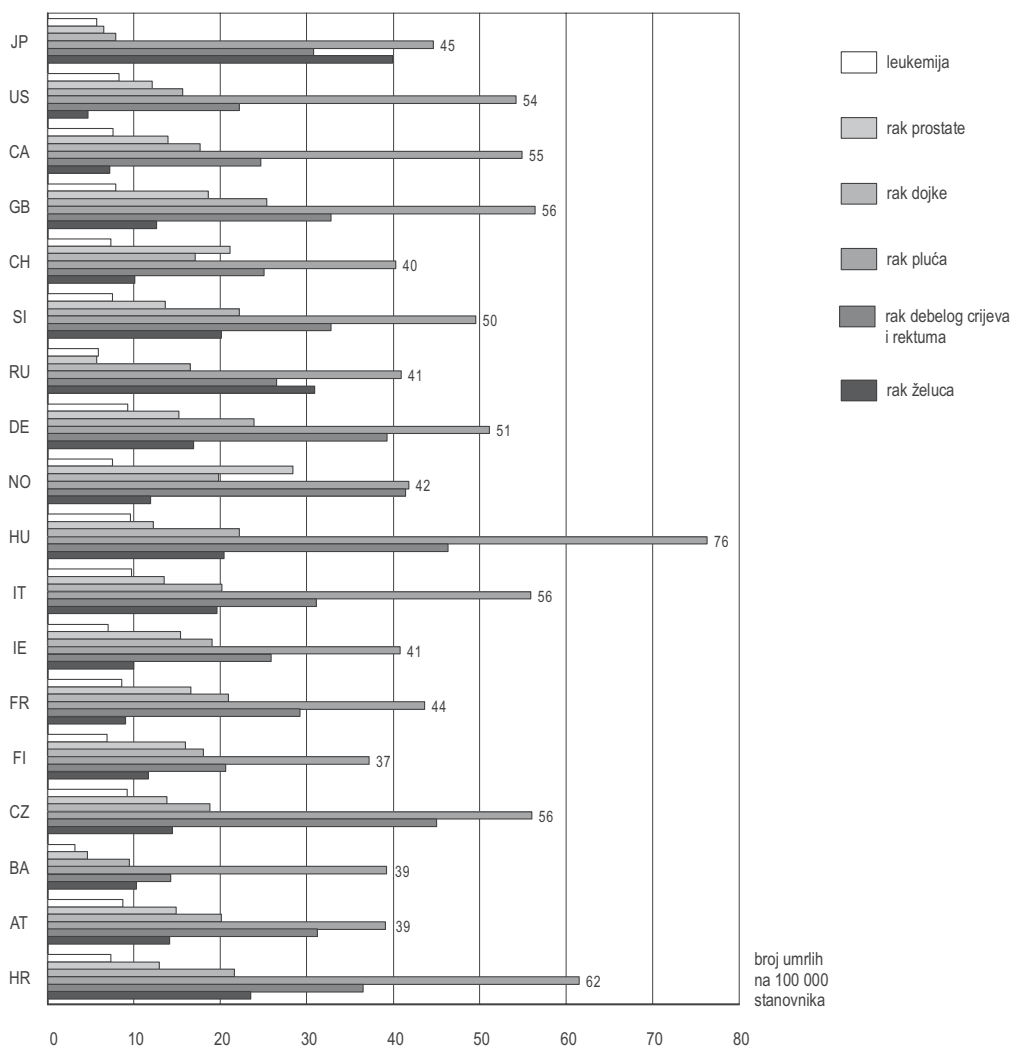
	Ukupno	Rak želuca	Rak debelog crijeva i rektuma	Rak pluća	Rak dojke	Rak prostate	Leukemija	Prometne nesreće na cestama ²³⁾	Samo-ubojstva	Ubojstva
Hrvatska - izračun prema konačnim podacima DZS-a	1 138,8	22,0	35,1	58,1	18,5	11,0	7,5	12,8	19,7	1,5
Hrvatska	1 136,5	23,5	36,5	61,5	21,6	12,9	7,3	12,8	19,9	1,9
Albanija	703,5	18,2	4,0	29,7	6,9	7,1	4,9	2,5	2,6	6,0
Austrija	868,6	14,1	31,2	39,1	20,1	14,9	8,7	10,4	18,2	0,9
BiH	845,7	10,3	14,2	39,2	9,5	4,6	3,2	4,3	13,9	2,0
Češka	1 008,4	14,4	45,0	56,0	18,8	13,8	9,2	10,0	16,2	1,3
Danska	1 073,0	8,0	46,3	63,2	28,0	23,2	10,3	8,6	13,4	1,0
Estonija	1 363,7	25,4	28,5	49,6	19,8	12,3	8,2	15,4	28,7	15,4
Finska	935,9	11,7	20,6	37,2	18,0	15,9	6,9	8,6	23,4	3,2
Francuska	833,8	9,0	29,2	43,6	20,9	16,6	8,6	13,9	15,9	0,7
Irska	798,7	10,0	25,9	40,8	19,0	15,4	7,0	10,1	11,7	1,0
Italija	992,8	19,6	31,1	55,9	20,2	13,5	9,7	13,3	6,8	1,1
Mađarska	1 231,1	20,4	46,3	76,3	22,2	12,2	9,6	16,0	28,2	2,4
Norveška	1 001,6	11,9	41,4	41,8	19,8	28,4	7,5	7,3	11,3	1,1
Njemačka	989,4	16,9	39,3	51,1	23,9	15,2	9,3	8,6	13,9	0,7
Poljska	911,3	18,2	29,0	59,1	15,4	10,8	7,9	15,6	17,3	1,8
Rumunjska	1 155,4	19,6	20,6	39,8	15,2	7,7	5,5	12,4	12,5	3,6
Ruska Federacija	1 669,7	30,9	26,5	40,9	16,5	5,7	5,9	30,9	41,0	11,9
Slovačka	923,5	15,0	33,4	39,1	15,8	9,5	6,6	1,1	13,9	2,2
Slovenija	916,1	20,1	32,8	49,5	22,2	13,6	7,5	14,2	29,5	0,8
Španjolska	868,0	16,0	32,0	44,7	15,3	14,8	7,9	15,8	8,3	1,0
Švedska	1 027,2	10,3	30,5	33,3	18,5	30,9	8,6	6,3	12,8	1,0
Švicarska	849,5	10,1	25,1	40,3	17,1	21,1	7,3	6,0	17,9	0,9
Ukrajina	1 601,2	25,8	25,4	38,8	18,7	5,7	6,4	12,8	35,8	15,5
Ujedinjena Kraljevina	1 014,7	12,6	32,8	56,4	25,4	18,6	7,9	6,5	8,5	1,1
Australija	647,6	6,6	27,2	36,0	14,1	15,4	7,7	8,6	11,3	1,5
Kanada	711,1	7,2	24,7	54,9	17,6	13,9	7,6	8,7	11,8	1,5
SAD	831,7	4,7	22,2	54,2	15,6	12,1	8,3	15,5	10,3	5,4
Japan	763,4	39,9	30,8	44,6	7,9	6,5	5,7	8,7	24,6	0,6

23) Bez željezničkih nesreća i nesreća tramvaja

U tablici 40. za Hrvatsku su iskazani podaci Svjetske zdravstvene organizacije (procjena) i konačni podaci vitalne statistike Državnog zavoda za statistiku, među kojima postoji manja razlika, osim za prometne nesreće, gdje je podatak u oba slučaja isti. Prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije broj umrlih u 2002. na 100 000 stanovnika je nešto manji (1 136,5) od stvarnog stanja (1 138,8 - konačni podaci Državnog zavoda za statistiku), dok je od svih malignih bolesti (iskazanih u tablici), osim od leukemije, broj umrlih na 100 000 stanovnika nešto veći.

U grafikonu 182. dan je prikaz broja umrlih od odabranih malignih bolesti u 2002. na 100 000 stanovnika, s tim da su i za Hrvatsku iskazani podaci Svjetske zdravstvene organizacije. U grafikonu su, zbog najvećeg broja umrlih, iskazane samo vrijednosti za umrle od raka pluća.

G-182. PROCIJENJENI BROJ UMRLIH OD MALIGNIH BOLESTI NA 100 000 STANOVNIKA U 2002.

Prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije, od izabranih zemalja za koje su podaci iskazani u tab. 40., na 100 000 stanovnika najveći je broj umrlih u Ruskoj Federaciji (1 669,7), slijedi Ukrajina (1 601,2), Estonija (1 363,7), Mađarska (1 231,1), Rumunjska (1 155,4), a zatim Hrvatska (1 136,5 ili 1 138,8 prema konačnom podatku Državnog zavoda za statistiku). Najmanji je mortalitet na 100 000 stanovnika u Australiji (647,6), a od europskih zemalja u Albaniji (703,5).

U Norveškoj, koja je po broju stanovnika približno jednaka Hrvatskoj (oko 4,5 mil.), na 100 000 stanovnika u 2002. umrlo je oko 1 001,6 osoba.

Iako je Japan zemlja s dosta niskim ukupnim mortalitetom na 100 000 stanovnika (763,4), od izabranih zemalja najveći je mortalitet stanovništva od raka želuca (39,9 na 100 000 stanovnika), zatim slijedi Ruska Federacija (30,9), Ukrajina (25,8), Estonija (25,4), te Hrvatska (23,5 ili 22,0 prema konačnim rezultatima). Od raka se želuca najmanje umire u Sjedinjenim Američkim Državama (4,7 na 100 000 stanovnika) i nešto više u Australiji (6,6), Kanadi (7,2), a od europskih zemalja najmanje u Danskoj (8,0) i Francuskoj (9,0).

Dok je u Danskoj, od navedenih europskih zemalja, najmanja smrtnost od raka želuca, najveća je smrtnost od raka debelog crijeva i rektuma (46,3 na 100 000 stanovnika) i s istim brojem umrlih na 100 00 stanovnika u Mađarskoj, zatim u Češkoj (45,0), Norveškoj (41,4), Njemačkoj (39,3), te u Hrvatskoj (36,5 ili 35,1 prema konačnim rezultatima). Od te maligne bolesti najmanji je mortalitet u Albaniji (4,0). U Bosni i Hercegovini, smrtnost od 14,2 umrle osobe na 100 000 stanovnika među najmanjima je od izabranih zemalja iskazanih u tablici 40.

Smrtnost od raka pluća na 100 000 stanovnika najveća je u Mađarskoj (76,3), zatim u Danskoj (63,2), Hrvatskoj (61,5, odnosno 58,1 prema konačnim rezultatima), te u Poljskoj (59,1), dok je najmanja smrtnost od te bolesti u Švedskoj (33,3) i Albaniji (29,7).

Od raka dojke najviša je smrtnost na 100 000 stanovnika (ukupnog) u Danskoj (28), zatim u Ujedinjenoj Kraljevini (25,4), Njemačkoj (23,9), a jednaka je u Mađarskoj i Sloveniji (22,2). Prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije slijedi smrtnost od raka dojke u Hrvatskoj (21,6), premda je prema konačnim rezultatima u 2000. na 100 000 stanovnika od te maligne bolesti umrlo 18,5 osoba (na 100 000 žena te je godine umrlo njih oko 35). Kao i od raka pluća, najmanja je smrtnost od raka dojke u Albaniji (6,9 na 100 000 stanovnika) i nešto veća u Japanu (7,9).

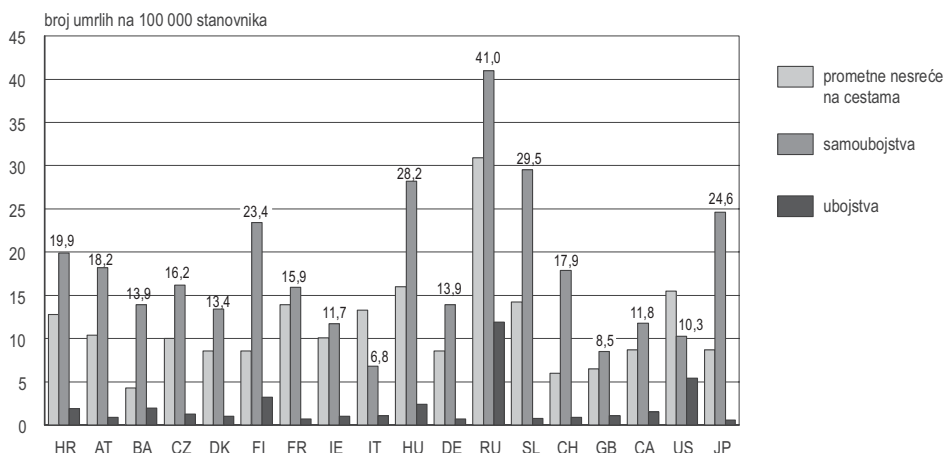
Rak prostate, od izabranih zemalja navedenih u tablici 40., prouzročio je, također na 100 000 ukupnog stanovništva, najveću smrtnost u Švedskoj (30,9), zatim u Norveškoj (28,4), Danskoj (23,2) i Švicarskoj (21,1). U Hrvatskoj je prema procjeni smrtnost od raka prostate bila 12,9 ili prema konačnim rezultatima 11 umrlih na svakih 100 000 ukupnog broja stanovnika. Međutim također prema podacima konačnih rezultata na svakih 100 000 muškaraca od raka prostate u 2002. umrla su 23 muškarca. Najmanja smrtnost od raka prostate na 100 000 stanovnika bila je u Bosni i Hercegovini (4,6), te sa 5,7 umrlih na 100 000 stanovnika u Ruskoj Federaciji i Ukrajini.

Od leukemije je na 100 000 stanovnika najviše umrlih bilo u Danskoj (10,3), a gotovo jednako u Italiji (9,7) i Mađarskoj (9,6), s tim da je najmanji broj umrlih na 100 000 stanovnika u Bosni i Hercegovini (3,2). U Hrvatskoj je prema procjeni leukemija izazvala smrtnost za 7,3 osobe na 100 000 stanovnika (kao i u Švicarskoj), dok je prema konačnim rezultatima smrtnost u Hrvatskoj bila nešto veća (7,5).

Kako su u tablici 40. iskazani i procijenjeni podaci o broju umrlih nasilnom smrću na 100 000, ti su podaci grafički prikazani u grafikonu 183. (zbog preglednosti u grafikonu nisu dani podaci za sve zemlje navedene u tablici 40.).

Pri usporedbi podataka o ukupnim prometnim nesrećama u Hrvatskoj i podacima navedenim u tab. 40. treba imati u vidu da se podaci iskazani u ovoj tablici odnose samo na prometne nesreće na cestama (bilo da je riječ o vozilima ili je riječ o poginulim pješacima), a nisu uključene druge prometne nesreće (npr. željezničke nesreće ili nesreće vezane uz tramvaj).

G-183. PROCIJENJEN BROJ UMRILIH NASILNOM SMRĆU NA 100 000 STANOVNIKA U 2002.

Na 100 000 stanovnika u prometnim nesrećama na cestama najviše je osoba poginulo u Ruskoj Federaciji (30,9), gdje je ujedno izvršeno i najviše samoubojstava (41 na 100 000 stanovnika). Između 15 i 16 poginulih na 100 000 stanovnika bilo je u Mađarskoj (16), Španjolskoj (15,8), Poljskoj (15,6), Sjedinjenim Američkim Državama (15,5) i Estoniji (15,4). U Hrvatskoj, kao i u Ukrajini na 100 000 stanovnika u prometnim nesrećama na cestama poginulo je 12,8 osoba. Najmanje poginulih u prometnim nesrećama na cestama na 100 000 stanovnika bilo je u Bosni i Hercegovini, Albaniji i Slovačkoj.

Osim u Ruskoj Federaciji i u Ukrajini vrlo je visok broj samoubojstava na 100 000 stanovnika (35,8). Oko 30 osoba (29,5) na svakih 100 000 stanovnika izvršilo je samoubojstvo u Sloveniji i nešto manje u Estoniji (28,7) i Mađarskoj (28,2). U Hrvatskoj samoubojstvo izvrši oko 20 osoba na svakih 100 000 stanovnika. Najmanje je samoubojstava u Italiji (6,8) i Albaniji (2,6).

Što se tiče broja ubijenih osoba prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije na 100 000 stanovnika najviše ih bilo u Ukrajini (15,5) i Estoniji (15,4), te u Ruskoj Federaciji (11,9). U Hrvatskoj je broj ubijenih na svakih 100 000 stanovnika oko 2, dok ih je najmanje u Francuskoj i Njemačkoj (po 0,7) te Japanu (0,6).

Usporede li se podaci o nasilnoj smrti iskazani u tablici 40., odnosno u grafikonu 183., gotovo u svim je zemljama na 100 000 stanovnika veći broj samoubojstava od broja poginulih u prometnim nesrećama na cestama osim u Italiji (13,3 poginula u prometnim nesrećama i 6,8 samoubojstava), Sjedinjenim Američkim Državama (15,5 poginulih u prometnim nesrećama i 10,3 samoubojstva) i Španjolskoj (15,8 poginulih u prometnim nesrećama i 8,3 samoubojstva). U Rumunjskoj je gotovo podjednak broj poginulih u prometnim nesrećama na cestama na 100 000 stanovnika (12,4) i broj samoubojstava (12,5).

Dok je u tablici 40. iskazan broj umrlih na 100 000 ukupnih stanovnika, u tablici 41. dani su podaci o broju umrlih žena od raka dojke i raka vrata maternice na 100 000 žena.

Tablica 41. Broj umrlih žena od raka dojke i raka vrata maternice na njih 100 000

	Godina	Rak dojke	Rak vrata maternice
Hrvatska podaci DZS-a	2000.	36,7	4,0
	2001.	36,1	3,9
	2002.	34,9	4,3
	2003.	35,7	4,4
Austrija	2003.	23,9	2,7
Češka	2003.	25,0	5,4
Danska	2000.	33,4	3,8
Finska	2003.	19,5	1,2
Francuska	2001.	24,1	1,8
Irska	2001.	31,1	3,2
Italija	2001.	23,2	0,9
Norveška	2002.	21,3	3,1
Njemačka	2001.	25,1	2,8
Slovačka	2002.	22,1	5,9
Španjolska	2002.	18,2	1,8
Švedska	2001.	20,0	2,2
Švicarska	2001.	23,7	1,5
Ujedinjena Kraljevina	2002.	27,4	2,6
Australija	2001.	21,3	2,3
Kanada	2001.	24,2	2,0
SAD	2001.	22,4	2,3
Japan	2002.	9,8	2,5

Izvor: OECD Health Data, Chart 7. ([http://www.ecosante.org/...](http://www.ecosante.org/))

S obzirom na to da su za svaku od zemalja iskazani podaci za godinu kada su bili raspoloživi, za Hrvatsku su iskazani podaci za sve godine od 2000. do 2003.²⁴⁾

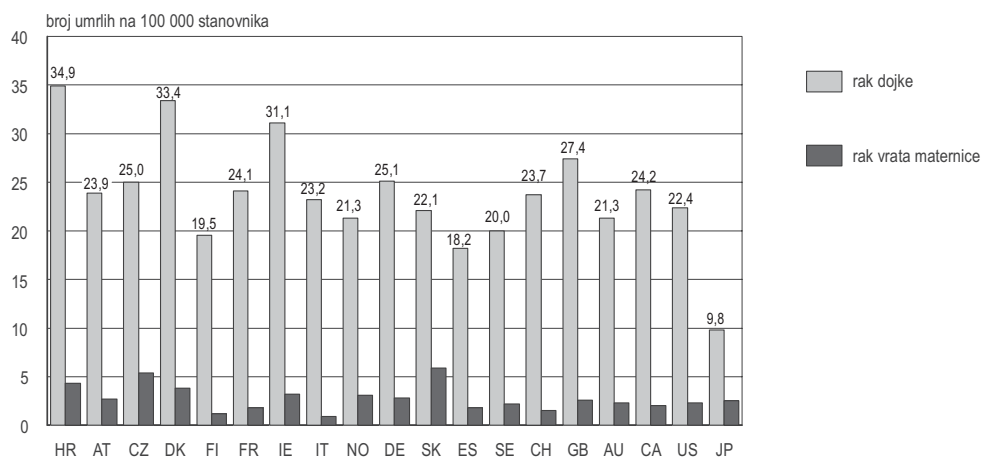
U usporedbi s izabranim zemljama, mortalitet žena od raka dojke u Hrvatskoj vrlo je visok i kreće se između 35 i 37 umrlih žena na njih 100 000. Taj je mortalitet približno jednak u Danskoj (33,4).

Mortalitet žena od te je maligne bolesti u Hrvatskoj u odnosu na npr. Japan (9,8 umrlih žena na njih 100 000) gotovo četverostruko veći, odnosno gotovo dvostruko veći nego u Finskoj (19,5) ili Španjolskoj (18,2).

U Hrvatskoj se broj umrlih žena od raka vrata maternice u promatranom razdoblju kretao oko 4 umrle žene na njih 100 000, i to je najveća smrtnost u odnosu na ostale promatrane zemlje, osim Slovačke (5,9) i Češke (5,4).

Grafički prikaz broja umrlih žena od raka dojke i raka vrata maternice na 100 000 žena dan je u grafikonu 184. Podaci iskazani za Hrvatsku odnose se na 2002.

G-184. BROJ UMRILIH ŽENA OD RAKA DOJKE I RAKA VRATA METERNICE NA NJIH 100 000

U Republici Hrvatskoj za više od 50% umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava (kardiovaskularne bolesti) uzrok su smrti, odnosno na svakih 100 000 stanovnika od bolesti cirkulacijskog sustava umire oko 600 osoba.

Prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije za 2002. od kardiovaskularnih bolesti na 100 000 osoba hrvatske populacije umire njih 620. Prema konačnim podacima Državnog zavoda za statistiku smrtnost od kardiovaskularnih bolesti u 2002. bila je nešto manja (601,3 umrle osobe na 100 000 stanovnika).

Pregled broja umrlih od kardiovaskularnih bolesti, a od toga broj umrlih od cerebrovaskularnih bolesti na 100 000 stanovnika za zemlje iskazane u tablici 40. grafički je prikazan u grafikonu 185.

Prema navedenim podacima, bilo prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije ili konačnim rezultatima Državnog zavoda za statistiku, smrtnost od kardiovaskularnih bolesti na 100 000 stanovnika u 2002. u Hrvatskoj je u usporedbi s ostalim zemljama vrlo visoka. Međutim u nekoliko je navedenih zemalja ta smrtnost veća. Tako je u Ukrajini gotovo dvostruko veća, odnosno od kardiovaskularnih bolesti na svakih 100 000 stanovnika tamo umiru 1 032,4 osobe; u Ruskoj Federaciji njih 993,8; u Estoniji 778; u Rumunjskoj 701,3 i Mađarskoj 616,9.

24) OECD Health Data ne iskazuje podatke za Hrvatsku (Republika Hrvatska nije članica te organizacije).

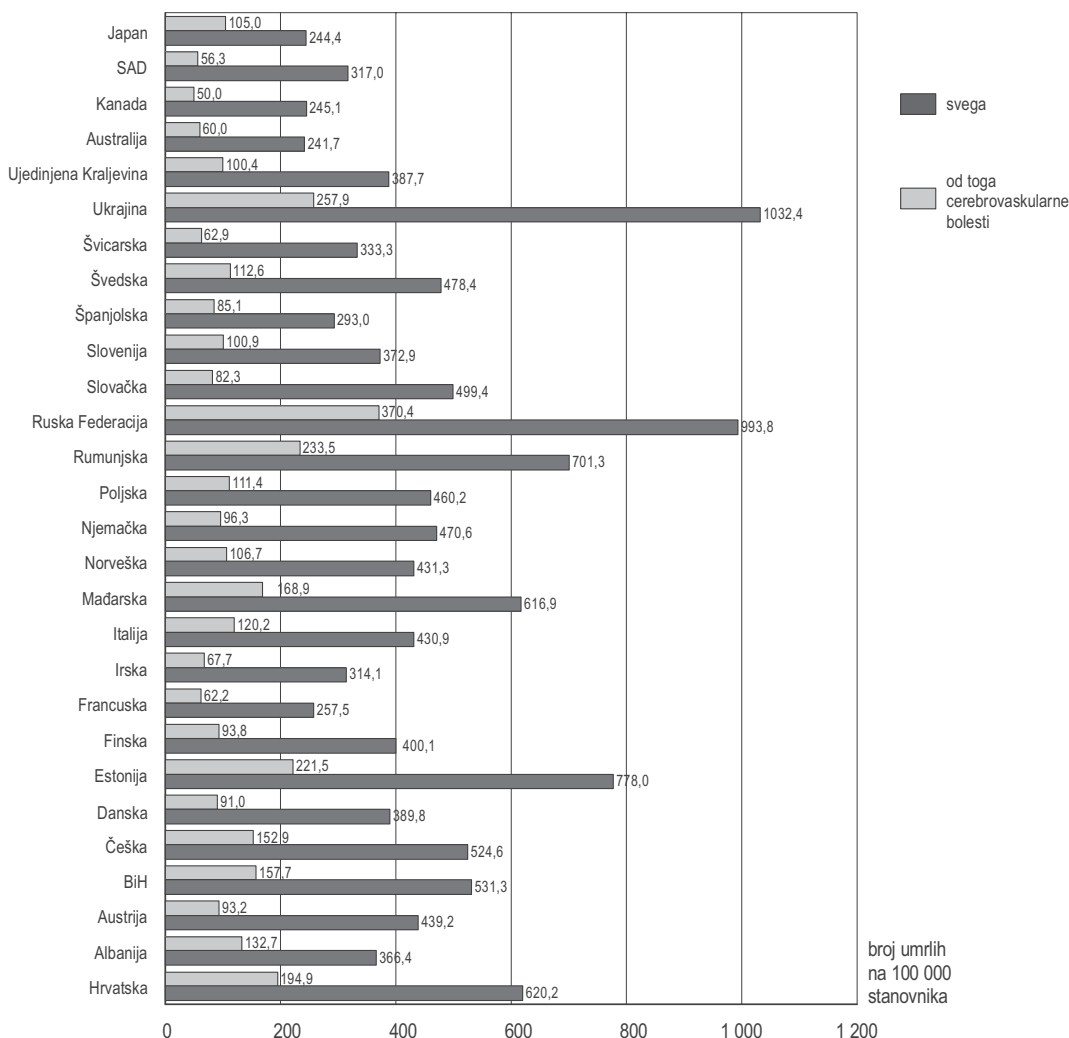
U Australiji, od izabranih zemalja, najniži je mortalitet od kardiovaskularnih bolesti, gdje na svakih 100 000 stanovnika umire njih 241,7, a u Japanu i Kanadi nešto više (244,4 i 245,1).

Od europskih zemalja najniža je smrtnost u Francuskoj s 257,5 umrlih od kardiovaskularnih bolesti na svakih 100 000 stanovnika.

Procjena broja umrlih od cerebrovaskularnih bolesti na 100 000 stanovnika u Hrvatskoj nešto je viša od konačnih rezultata (194,9 procjena, a 188,5 konačni podaci Državnog zavoda za statistiku).

Smrtnost od cerebrovaskularnih bolesti na 100 000 stanovnika (procjena za 2002.) najviša je u Ruskoj Federaciji (370,4) i Ukrajini (257,9), a najniža u Kanadi (50), dok je od europskih zemalja najniža smrtnost u Francuskoj sa 62,2 umrla na svakih 100 000 stanovnika.

G-185. PROCIJENJEN BROJ UMRILIH OD KARDIOVASKULARNIH BOLESTI NA 100 000 STANOVNIKA U 2002.

Izvor: WHO ([http://www.who.int/healthinfo/statistics/...](http://www.who.int/healthinfo/statistics/))

7.3. Očekivano trajanje života

Potencijalno izgubljene godine života indikator su preranog mortaliteta i smjernica su kreatorima zdravstvene politike kao preventivne mjere u zdravstvenoj zaštiti populacije, jer na razinu mortaliteta, osim bioloških, utječu i socio-ekonomski faktori, uključujući i zdravstveni standard.

U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti u Republici Hrvatskoj (NN, br. 121/03.), članak 2., zdravstvena zaštita obuhvaća sustav društvenih, skupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unaprjeđenje zdravlja, sprječavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, pravodobno liječenje te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju. Tako se zdravstvena zaštita stanovništva Republike Hrvatske (članak 10.) provodi na načelima sveobuhvatnosti, kontinuiranosti, dostupnosti i cjelovitog pristupa u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i ima specijalizirani pristup specijalističko-konzilijarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti. Prema tome temeljni su ciljevi zdravstvene politike promicanje zdravijeg načina života, smanjenje ili uklanjanje zdravstvenih rizika koji se mogu spriječiti te poboljšanje života kroničnih bolesnika i osoba s invaliditetom. Krajnji rezultat treba biti poboljšanje kvalitete življenja, ali i produženje očekivanog trajanja života.

Zahvaljujući povećanom zdravstvenom standardu i poboljšanoj prehrani, smrtnost je u opadanju, ali i smanjuje se mortalitet dojenčadi, a očekivano je trajanje života u stalnom porastu. Posljedica povećanoga očekivanog trajanja života u određenome vremenskom razdoblju smanjenje je mortaliteta (negativna komponenta prirodnog kretanja stanovništva koja kao biološki kontinuirani proces utječe na smanjenje stanovništva), čiji se pozitivni učinak povećanoga očekivanog trajanja života gubi smanjenjem nataliteta (tzv. pozitivna komponenta prirodnog kretanja stanovništva).

Očekivano trajanje života statistička je mjera prosječne dužine života svakog pojedinca. Najčešće se očekivano trajanje života računa kao očekivano trajanje života pri rođenju, što ujedno znači isto što i očekivane godine nastupa smrti za pojedinca iz generacije za koju se taj podatak računa.

Međutim očekivano trajanje života može se računati na svaku dob. Osim za ukupnu populaciju, kao njenoga prosječnog trajanja života, očekivano se trajanje života računa posebno za mušku i posebno za žensku populaciju, tim više što je duže očekivano trajanje života žena nego je to slučaj za muškarce.

7.3.1. Usporedni pregled očekivanog trajanja života u 2002.

S obzirom na velike razlike između pojedinih zemalja u očekivanom trajanju života, najčešće prouzročene u javnom zdravstvu, medicini i prehrani, u tablici 42. iskazani su podaci prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije o očekivanom trajanju života prema starosti i spolu u 2002. osim za Republiku Hrvatsku i za neke izabrane zemlje.

Tablica 42. Očekivano trajanje života prema godinama starosti i spolu u 2002.

Starost	Spol	Hrvatska	Albanija	Austrija	Bosna i Hercegovina	Česka	Danska	Estonija	Finska	Francuska	Irska	Italija	Mađarska	Norveška	
0	sv.	75,4	71,5	79,4	73,2	75,9	77,7	72,0	78,8	79,7	78,0	80,7	72,8	79,7	1
	m.	71,9	68,8	76,4	69,8	72,6	75,4	66,3	75,3	76,1	75,4	77,7	68,7	77,1	2
	ž.	78,8	74,5	82,2	76,7	79,2	79,9	77,6	82,1	83,3	80,5	83,6	76,9	82,2	3
1 - 4	sv.	74,9	71,7	78,8	73,2	75,2	77,0	71,4	78,0	79,0	77,4	80,0	72,3	79,0	4
	m.	71,4	68,9	75,8	69,8	71,9	74,7	65,8	74,6	75,4	74,9	77,0	68,2	76,4	5
	ž.	78,2	74,7	81,5	76,6	78,4	79,2	76,9	81,3	82,6	79,9	82,9	76,4	81,5	6
5 - 9	sv.	70,9	67,9	74,8	69,4	71,3	73,1	67,6	74,1	75,1	73,5	76,1	68,4	75,0	7
	m.	67,5	65,1	71,9	65,9	67,9	70,8	61,9	70,7	71,5	70,9	73,1	64,3	72,4	8
	ž.	74,3	70,8	77,6	72,7	74,5	75,3	73,0	77,4	78,7	76,0	78,9	72,5	77,6	9
10 - 14	sv.	66,0	63,1	69,9	64,5	66,3	68,1	62,6	69,2	70,2	68,5	71,1	63,5	70,1	10
	m.	62,5	60,3	66,9	61,1	63,0	65,8	57,0	65,7	66,6	66,0	68,1	59,3	67,5	11
	ž.	69,3	66,1	72,6	67,8	69,5	70,3	68,1	72,5	73,7	71,0	74,0	67,5	72,6	12
15 - 19	sv.	61,0	58,3	64,9	59,6	61,3	63,1	57,7	64,2	65,2	63,5	66,2	58,5	65,1	13
	m.	57,6	55,6	61,9	56,2	58,0	60,9	52,1	60,8	61,6	61,0	63,2	54,4	62,5	14
	ž.	64,3	61,2	67,7	62,9	64,6	65,3	63,2	67,5	68,7	66,1	69,0	62,6	67,6	15
20 - 24	sv.	56,2	53,5	60,1	54,8	56,5	58,2	52,9	59,4	60,3	58,7	61,3	53,6	60,3	16
	m.	52,8	50,9	57,2	51,5	53,2	56,0	47,3	56,0	56,8	56,2	58,3	49,5	57,7	17
	ž.	59,4	56,4	62,8	58,0	59,7	60,4	58,3	62,6	63,8	61,2	64,1	57,6	62,7	18
25 - 29	sv.	51,3	48,9	55,3	50,0	51,6	53,4	48,2	54,6	55,5	53,9	56,4	48,8	55,4	19
	m.	48,0	46,3	52,4	46,8	48,5	51,2	42,7	51,3	52,0	51,5	53,5	44,7	53,0	20
	ž.	54,5	51,6	57,9	53,2	54,7	55,5	53,4	57,7	58,9	56,3	59,1	52,7	57,8	21
30 - 34	sv.	46,5	44,2	50,4	45,3	46,8	48,5	43,6	49,8	50,7	49,1	51,6	43,9	50,6	22
	m.	43,3	41,8	47,7	42,2	43,7	46,4	38,2	46,5	47,3	46,8	48,8	39,9	48,2	23
	ž.	49,6	46,8	52,9	48,3	49,8	50,5	48,6	52,9	54,0	51,4	54,2	47,8	52,9	24
35 - 39	sv.	41,7	39,5	45,6	40,6	42,0	43,6	38,9	44,9	45,9	44,2	46,8	39,1	45,8	25
	m.	38,5	37,2	42,9	37,6	38,9	41,5	33,8	41,7	42,6	42,0	44,0	35,2	43,4	26
	ž.	44,7	42,0	48,0	43,5	44,9	45,6	43,7	48,0	49,1	46,4	49,3	43,0	48,0	27
40 - 44	sv.	36,9	34,8	40,8	35,9	37,2	38,9	34,5	40,2	41,2	39,4	41,9	34,5	41,0	28
	m.	33,8	32,6	38,1	33,0	34,2	36,8	29,5	37,1	37,9	37,2	39,2	30,6	38,7	29
	ž.	39,9	37,2	43,2	38,7	40,1	40,8	39,0	43,1	44,3	41,6	44,4	38,2	43,2	30
45 - 49	sv.	32,3	30,3	36,0	31,4	32,6	34,2	30,3	35,6	36,6	34,7	37,2	30,1	36,3	31
	m.	29,3	28,1	33,4	28,6	29,7	32,2	25,6	32,6	33,4	32,6	34,5	26,4	34,0	32
	ž.	35,1	32,6	38,3	34,0	35,3	36,0	34,4	38,4	39,6	36,8	39,6	33,6	38,4	33
50 - 54	sv.	27,8	25,8	31,4	27,0	28,1	29,7	26,3	31,2	32,1	30,0	32,5	26,1	31,6	34
	m.	25,0	23,7	29,0	24,4	25,4	27,8	21,9	28,3	29,1	28,0	29,9	22,7	29,4	35
	ž.	30,5	28,0	33,6	29,5	30,7	31,5	29,9	33,8	35,0	32,1	34,9	29,2	33,7	36
55 - 59	sv.	23,6	21,5	27,0	22,8	23,9	25,3	22,6	26,9	27,8	25,6	28,0	22,3	27,1	37
	m.	21,0	19,6	24,7	20,4	21,4	23,5	18,7	24,2	24,9	23,6	25,5	19,2	25,0	38
	ž.	26,0	23,6	29,0	25,1	26,1	27,0	25,6	29,2	30,4	27,5	30,2	25,0	29,1	39
60 - 64	sv.	19,5	17,4	22,9	18,9	19,9	21,2	19,1	22,7	23,7	21,3	23,7	18,8	22,8	40
	m.	17,2	15,6	20,7	16,7	17,6	19,5	15,6	20,3	21,0	19,4	21,2	16,0	20,7	41
	ž.	21,5	19,3	24,6	20,8	21,8	22,7	21,7	24,8	26,0	23,1	25,7	20,9	24,7	42
65 - 69	sv.	15,8	13,7	18,8	15,3	16,2	17,3	15,8	18,8	19,6	17,4	19,5	15,4	18,7	43
	m.	13,8	12,1	16,9	13,4	14,3	15,7	12,9	16,5	17,2	15,6	17,3	13,1	16,7	44
	ž.	17,3	15,3	20,3	16,8	17,7	18,6	17,8	20,5	21,6	19,0	21,3	17,0	20,4	45
70 - 74	sv.	12,3	10,5	15,0	12,0	12,7	13,7	12,7	15,0	15,8	13,7	15,7	12,2	14,9	46
	m.	10,7	9,1	13,3	10,5	11,2	12,3	10,4	13,1	13,7	12,1	13,7	10,5	13,2	47
	ž.	13,4	11,7	16,2	13,1	13,8	14,9	14,0	16,3	17,4	15,0	17,2	13,3	16,4	48
75 - 79	sv.	9,4	8,1	11,5	9,1	9,7	10,7	9,9	11,6	12,3	10,4	12,2	9,4	11,5	49
	m.	8,3	6,9	10,2	8,0	8,5	9,4	8,3	10,0	10,6	9,1	10,6	8,2	9,9	50
	ž.	10,0	8,8	12,3	9,8	10,3	11,6	10,6	12,4	13,5	11,4	13,3	10,1	12,7	51
80 - 84	sv.	6,8	6,0	8,5	6,0	7,0	8,0	7,4	8,5	9,1	7,8	9,2	7,0	8,5	52
	m.	6,1	5,0	7,5	6,0	6,3	7,0	6,3	7,4	7,8	6,7	8,0	6,3	7,2	53
	ž.	7,1	6,4	8,9	7,1	7,4	8,6	7,8	9,0	9,9	8,4	9,9	7,4	9,4	54

	Njemačka	Poljska	Ru- munjska	Ruska Federa- cija	Slovačka	Slovenija	Špa- njolska	Švedska	Švicarska	Ukrajina	Ujedi- njena Kraljevina	Australija	Kanada	SAD	Japan
1	79,2	75,0	71,8	64,9	74,2	77,0	80,1	80,6	80,9	67,5	78,7	80,8	80,3	77,6	82,3
2	76,3	70,8	68,2	58,7	70,2	72,9	76,7	78,4	78,3	61,9	76,4	78,3	77,8	75,1	78,8
3	81,9	79,0	75,5	71,7	78,1	80,9	83,5	82,7	83,3	73,2	80,9	83,2	82,6	80,1	85,6
4	78,5	74,5	72,1	64,7	73,7	76,2	79,4	79,8	80,3	67,4	78,1	80,2	79,7	77,1	81,5
5	75,7	70,3	68,6	58,6	69,7	72,2	76,0	77,6	77,6	61,8	75,8	77,7	77,2	74,6	78,0
6	81,2	78,5	75,7	71,5	77,6	80,1	82,8	82,0	82,7	73,0	80,3	82,6	81,9	79,5	84,8
7	74,6	70,5	68,3	60,9	69,8	72,3	75,5	75,9	76,3	63,7	74,2	76,2	75,7	73,2	77,6
8	71,7	66,4	64,8	54,8	65,8	68,3	72,0	73,7	73,7	58,1	71,8	73,8	73,3	70,7	74,1
9	77,2	74,6	71,9	67,7	73,8	76,2	78,8	78,0	78,7	69,3	76,4	78,6	78,0	75,6	80,9
10	69,6	65,6	63,4	56,0	64,9	67,3	70,5	70,9	71,4	58,8	69,2	71,3	70,8	68,3	72,6
11	66,8	61,5	59,9	49,9	60,9	63,3	67,1	68,7	68,7	53,3	66,9	68,8	68,3	65,8	69,1
12	72,3	69,6	67,0	62,8	68,8	71,2	73,9	73,1	73,8	64,4	71,4	73,7	73,0	70,7	75,9
13	64,7	60,6	58,5	51,2	59,9	62,4	65,5	66,0	66,4	53,9	64,2	66,3	65,8	63,3	67,7
14	61,8	56,5	55,0	45,1	55,9	58,4	62,2	63,7	63,8	48,4	61,9	63,9	63,4	60,8	64,2
15	67,3	64,7	62,0	57,9	63,8	66,2	68,9	68,1	68,8	59,5	66,4	68,7	68,1	65,7	71,0
16	59,8	55,8	53,6	46,5	55,0	57,5	60,7	61,1	61,5	49,1	59,3	61,5	60,9	58,5	62,8
17	57,0	51,7	50,2	40,5	51,1	53,5	57,3	58,8	59,0	43,6	57,1	59,1	58,6	56,1	59,3
18	62,4	59,8	57,2	53,1	58,9	61,3	64,0	63,2	63,9	54,6	61,5	63,8	63,2	60,8	66,0
19	54,9	50,9	48,8	42,1	50,2	52,7	55,8	56,2	56,7	44,4	54,5	56,6	56,1	53,8	57,9
20	52,1	47,0	45,4	36,3	46,3	48,8	52,5	54,1	54,2	39,1	52,3	54,3	53,8	51,5	54,5
21	57,5	54,8	52,3	48,4	54,0	56,4	59,1	58,3	58,9	49,8	56,6	58,9	58,3	56,0	61,1
22	50,0	46,1	44,0	38,1	45,3	47,9	51,0	51,3	51,8	40,0	49,7	51,8	51,2	49,0	53,0
23	47,3	42,2	40,7	32,6	41,5	44,1	47,7	49,2	49,4	34,8	47,5	49,6	49,0	46,8	49,6
24	52,5	49,9	47,4	43,8	49,1	51,5	54,1	53,3	54,0	45,1	51,7	54,0	53,4	51,1	56,2
25	45,2	41,4	39,2	34,0	40,5	43,1	46,2	46,5	47,0	35,7	44,8	47,0	46,4	44,3	48,2
26	42,5	37,6	36,0	29,0	36,8	39,3	43,0	44,4	44,6	30,8	42,7	44,8	44,2	42,1	44,8
27	47,6	45,0	42,5	39,2	44,2	46,6	49,3	48,4	49,1	40,4	46,8	49,1	48,5	46,3	51,3
28	40,4	36,7	34,6	30,2	35,8	38,3	41,4	41,6	42,2	31,5	40,0	42,2	41,6	39,6	43,4
29	37,7	33,0	31,5	25,7	32,2	34,7	38,3	39,6	39,8	26,9	38,0	40,1	39,4	37,5	40,1
30	42,8	40,2	37,8	34,7	39,4	41,8	44,4	43,5	44,3	35,9	42,0	44,2	43,6	41,5	46,5
31	35,7	32,2	30,2	26,7	31,3	33,7	36,7	36,8	37,4	27,5	35,3	37,5	36,9	35,0	38,7
32	33,1	28,7	27,3	22,8	27,8	30,2	33,7	34,8	35,1	23,3	33,3	35,4	34,7	33,0	35,4
33	38,0	35,5	33,1	30,7	34,6	37,0	39,6	38,7	39,5	31,4	37,2	39,4	38,8	36,9	41,7
34	31,1	27,9	26,1	23,5	27,3	29,3	32,2	32,2	32,7	23,8	30,7	32,8	32,2	30,6	34,0
35	28,7	24,6	23,4	20,3	23,7	25,9	29,3	30,2	30,5	20,0	28,8	30,8	30,1	28,6	30,9
36	33,3	30,9	28,7	26,3	30,0	32,4	34,9	34,0	34,7	27,0	32,5	34,7	34,2	32,3	36,9
37	26,8	23,8	22,2	20,4	22,9	25,1	27,7	27,6	28,2	20,3	26,3	28,2	27,7	26,3	29,6
38	24,4	20,8	19,8	17,9	19,9	21,9	25,0	25,7	26,0	17,0	24,4	26,3	25,7	24,5	26,5
39	28,8	26,5	24,3	22,3	25,5	27,9	30,2	29,4	30,1	22,9	28,0	30,1	29,6	27,9	32,3
40	22,6	20,0	18,4	17,3	19,1	21,1	23,4	23,3	23,9	16,9	22,0	23,8	23,4	22,2	25,3
41	20,4	17,2	16,5	15,4	16,5	18,1	20,9	21,5	21,8	14,2	20,3	22,0	21,5	20,5	22,3
42	24,3	22,2	20,2	18,6	21,2	23,5	25,6	24,9	25,6	19,0	23,6	25,6	25,2	23,6	27,8
43	18,5	16,4	14,9	14,3	15,5	17,3	19,3	19,1	19,7	13,9	18,0	19,7	19,4	18,3	21,1
44	16,6	14,1	13,4	13,1	13,3	14,5	17,1	17,4	17,8	11,8	16,4	17,9	17,6	16,8	18,4
45	20,0	18,2	16,2	15,1	17,1	19,3	21,2	20,6	21,2	15,3	19,4	21,2	21,0	19,6	23,3
46	14,8	13,1	11,7	11,4	12,3	13,8	15,4	15,3	15,7	11,0	14,4	15,8	15,7	14,8	17,1
47	13,1	11,3	10,7	10,7	10,6	11,4	13,6	13,7	14,0	9,4	12,9	14,2	14,0	13,5	14,7
48	15,9	14,3	12,6	11,8	13,4	15,3	16,9	16,5	17,0	11,9	15,5	17,1	17,0	15,9	19,0
49	11,4	10,1	8,9	8,8	9,4	10,7	11,9	11,8	12,1	8,5	11,2	12,3	12,3	11,6	13,5
50	10,1	8,8	8,2	8,6	8,2	8,7	10,4	10,4	10,7	7,5	9,9	10,9	10,8	10,5	11,4
51	12,1	10,9	9,4	8,9	10,1	11,8	12,9	12,8	13,1	8,9	12,0	13,3	13,3	12,5	15,0
52	8,4	7,6	6,5	6,6	7,0	8,0	8,8	8,7	8,9	6,3	8,5	9,2	9,3	8,9	10,3
53	7,4	6,7	6,2	6,8	6,3	6,3	7,8	7,6	7,8	5,8	7,5	8,2	8,1	8,0	8,6
54	8,8	8,0	6,8	6,6	7,4	8,7	9,4	9,4	9,6	6,5	9,1	9,9	10,1	9,4	11,3

Tablica 42. Očekivano trajanje života prema godinama starosti i spolu 2002.

(nastavak)

Starost	Spol	Hrvatska	Albanija	Austrija	Bosna i Hercegovina	Češka	Danska	Estonija	Finska	Francuska	Irska	Italija	Mađarska	Norveška	
85 - 89	sv.	4,8	4,4	6,0	4,8	5,0	5,9	5,4	6,1	6,5	5,6	6,7	5,1	6,2	55
	m.	4,5	3,6	5,4	4,4	4,5	5,1	4,8	5,4	5,6	4,9	5,8	4,8	5,1	56
	ž.	5,0	4,6	6,2	5,0	5,2	6,2	5,5	6,3	7,0	6,0	7,1	5,3	6,7	57
90 - 94	sv.	3,4	3,2	4,1	3,4	3,5	4,2	3,8	4,1	4,5	4,0	4,7	3,6	4,3	58
	m.	3,2	2,6	3,8	3,2	3,2	3,7	3,5	3,8	3,9	3,5	4,1	3,5	3,5	59
	ž.	3,4	3,3	4,2	3,5	3,6	4,3	3,8	4,2	4,7	4,2	4,9	3,7	4,6	60
95 - 99	sv.	2,4	2,3	2,8	2,4	2,5	2,9	2,6	2,8	3,1	2,8	3,2	2,6	3,0	61
	m.	2,4	2,0	2,6	2,3	2,3	2,6	2,5	2,7	2,7	2,5	2,9	2,5	2,5	62
	ž.	2,4	2,4	2,8	2,5	2,5	3,0	2,7	2,9	3,2	2,9	3,3	2,6	3,1	63
100 i više	sv.	1,8	1,8	2,0	1,8	1,8	2,1	2,0	2,0	2,2	2,0	2,2	1,9	2,0	64
	m.	1,8	1,6	1,9	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	1,9	2,1	1,9	1,9	65
	ž.	1,8	1,8	2,0	1,9	1,9	2,1	2,0	2,1	2,2	2,1	2,3	1,9	2,2	66

Izvor: OECD Health Data, Chart 7. ([http://www.ecosante.org/...](http://www.ecosante.org/))

Podaci u tablici 42. ukazuju na najviše očekivano trajanje života u Japanu (82,3 godine) za ukupnu populaciju, ali i za mušku (78,8 godina) i za žensku populaciju (85,6 godina).

Između 80,1 i 80,9 godina je očekivano trajanje života ukupnog stanovništva u nekoliko europskih zemalja (izabranih u tablici 42.), i to u Švicarskoj (80,9 godina), Italiji (80,7 godina), Švedskoj (80,6 godina) i Španjolskoj (80,1 godina), te u Australiji (80,8 godina) i Kanadi (80,3 godine).

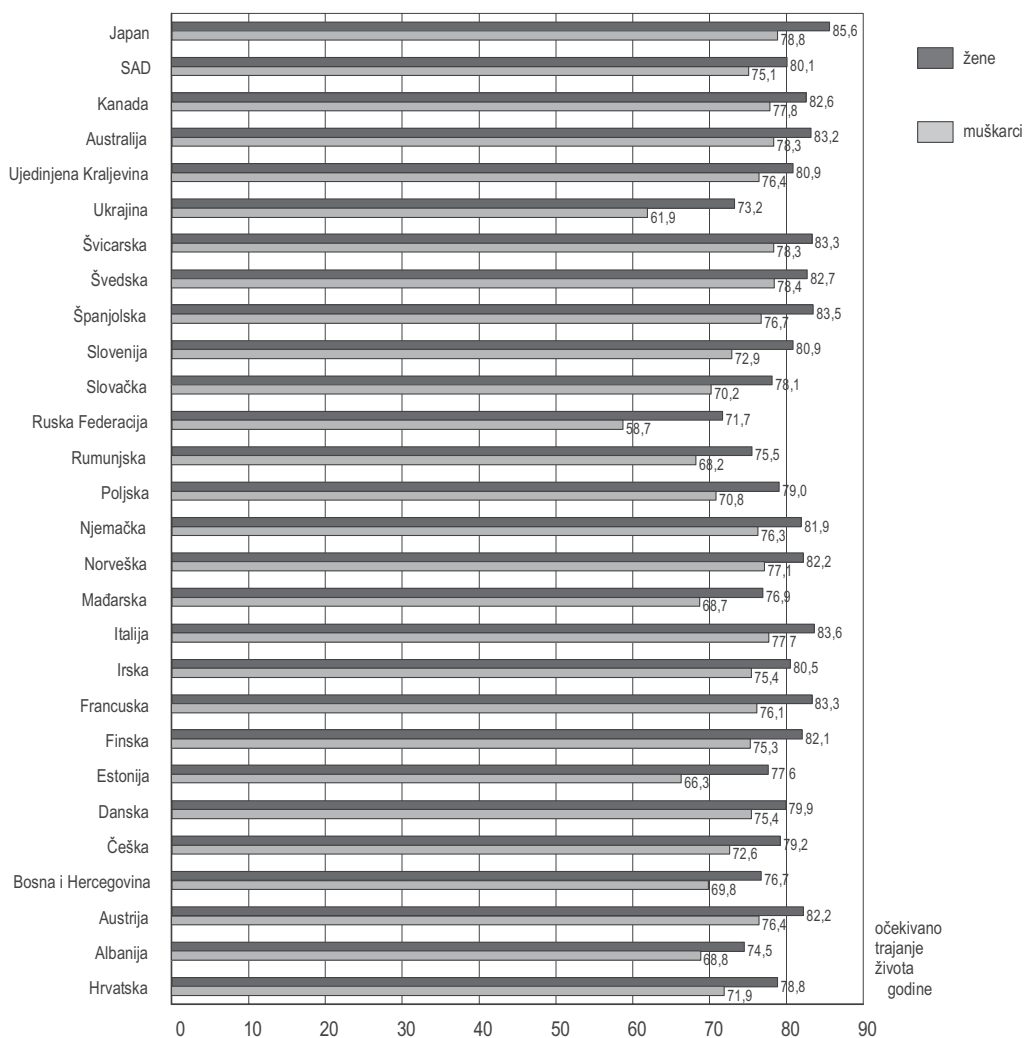
Republika Hrvatska sa 75,4 godine očekivanog trajanja života ukupnog stanovništva (71,9 za muškarce i 78,8 za žene) spada u europske zemlje nešto nižega očekivanog trajanja života.

Od izabranih zemalja najniže je očekivano trajanje života ukupnog stanovništva u Ruskoj Federaciji (64,9 godina), ujedno i za muškarce (58,7 godina) i za žene (71,7 godina). Nešto je veće očekivano trajanje života u Ukrajini (67,5 godina za ukupno stanovništvo, 61,9 godina za mušku i 73,2 godine za žensku populaciju).

U grafikonu 186. dan je prikaz očekivanog trajanja života pri rođenju prema spolu u 2002. (procjena Svjetske zdravstvene organizacije podaci su iskazani u tablici 42.).

	Njemačka	Poljska	Ru- munjska	Ruska Federa- cija	Slovačka	Slovenija	Špa- njolska	Švedska	Švicarska	Ukrajina	Ujedi- njena Kraljevina	Australija	Kanada	SAD	Japan
55	6,0	5,5	4,7	4,8	5,1	5,8	6,3	6,2	6,3	4,6	6,3	6,7	6,9	6,6	7,5
56	5,4	5,0	4,6	5,2	4,7	4,5	5,7	5,4	5,5	4,4	5,5	5,9	5,9	5,9	6,3
57	6,2	5,7	4,8	4,8	5,3	6,3	6,6	6,7	6,7	4,6	6,6	7,1	7,3	6,9	8,1
58	4,1	3,9	3,3	3,5	3,6	4,1	4,3	4,3	4,4	3,3	4,4	4,6	4,8	4,7	5,3
59	3,8	3,6	3,3	3,9	3,4	3,2	4,0	3,7	3,8	3,2	4,0	4,2	4,2	4,2	4,4
60	4,2	3,9	3,3	3,4	3,7	4,3	4,4	4,6	4,6	3,3	4,6	4,8	5,1	4,8	5,6
61	2,8	2,7	2,4	2,5	2,6	2,9	2,9	3,0	3,0	2,4	3,1	3,2	3,3	3,2	3,5
62	2,7	2,6	2,4	2,8	2,5	2,3	2,8	2,6	2,7	2,4	2,8	2,9	2,9	2,9	3,1
63	2,9	2,7	2,4	2,4	2,6	3,0	3,0	3,1	3,1	2,3	3,2	3,2	3,4	3,3	3,7
64	2,0	2,0	1,8	1,9	1,9	2,1	2,1	2,1	2,1	1,8	2,2	2,2	2,3	2,3	2,5
65	2,0	1,9	1,8	2,0	1,9	1,8	2,0	1,9	2,0	1,8	2,0	2,1	2,1	2,1	2,2
66	2,1	2,0	1,8	1,8	1,9	2,1	2,1	2,2	2,2	1,8	2,2	2,3	2,4	2,3	2,5

G-186. OČEKIVANO TRAJANJE ŽIVOTA PRI ROĐENJU PREMA SPOLU 2002.

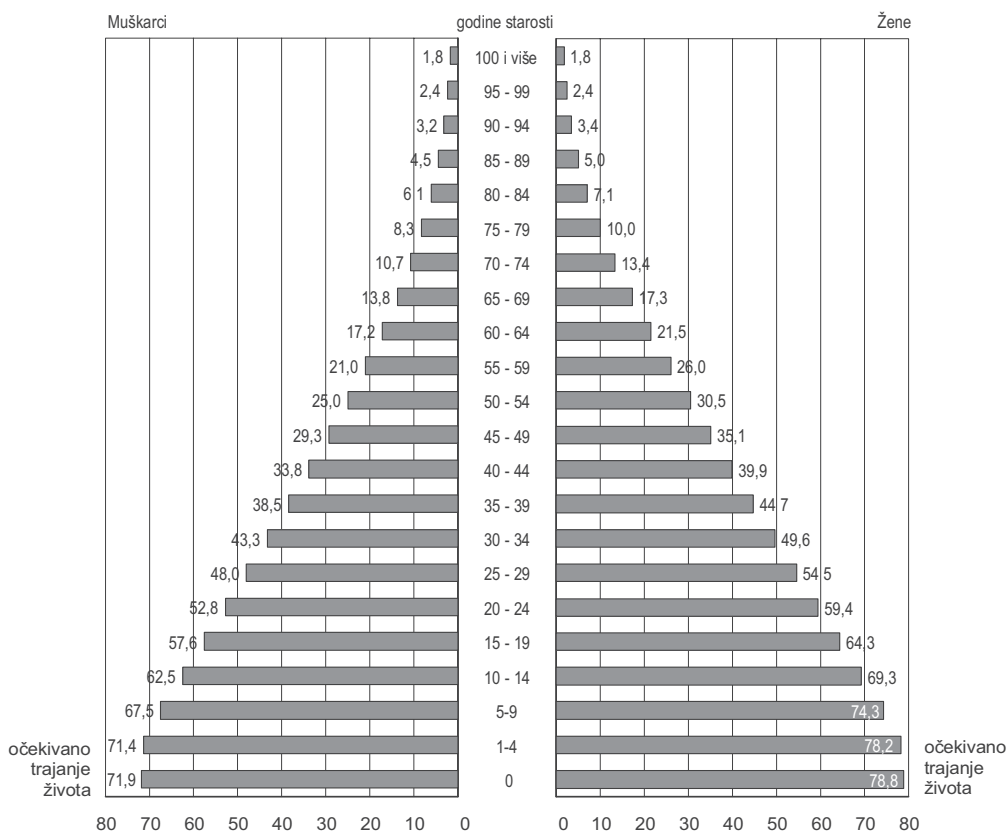

Očekivano trajanje života pri rođenju odnosi se na "0" godina starosti i u svim je zemljama (iskazanima u tablici 42.) veće od sljedeće starosne skupine „1 4“, osim za Albaniju (71,5 godina za "0" godina i 71,7 godina za starosnu skupinu "1 4") i Rumunjsku (71,8 godina za "0" godina i 72,1 godina za starosnu skupinu "1 4").

Promatra li se očekivano trajanje života za osobe stare 100 i više godina, za njih se procjenjuje trajanje života između 1,8 godina (Hrvatska, ali i veći broj zemalja) i 2,5 godina (Japan).

Grafički podaci za Republiku Hrvatsku o očekivanom trajanju života za mušku i žensku populaciju prema starosti dani su u grafikonu 187. (procjena Svjetske zdravstvene organizacije za 2002. - podaci iskazani u tab. 42.).

G-187. OČEKIVANO TRAJANJE ŽIVOTA U REPUBLICI HRVATSKOJ PREMA GODINAMA STAROSTI I SPOLU U 2002.

Podaci o očekivanom trajanju života u svim navedenim zemljama ukazuju na duže očekivano trajanje života žena, pa isto vrijedi i za Hrvatsku. Tako se za djecu koja su u 2002. imala "0" godina, dakle dojenčad, očekuje da će djevojčice živjeti duže za 6,9 godina. U dobnim skupinama koje su 2002. imale od 1 do 14, djevojčice će živjeti duže za 6,8 godina. Ta je razlika za svaku slijedeću dobnu skupinu sve manja, od 6,7 godina za dob 15 19 do 1 godine za dob 80 84, te 0,5 godina za dob 85 89 i 0,2 godine za dob 90 94. Nakon toga isto je očekivano trajanje života i za muškarce i za žene (2,4 godine za dob 95 99 i 1,8 godina za dob 100 i više).

7.3.2. Očekivano trajanje zdravog života

Podaci o očekivanom trajanju života (iskazani u tablici 42.) temelje se samo na podacima mortaliteta. Međutim prvi put Svjetska zdravstvena organizacija, na temelju indikatora koje su njihovi stručnjaci razvili, izračunala je očekivano trajanje zdravog života²⁵⁾ za djecu rođenu 1999.

Očekivano trajanje zdravog života definirano je kao ukupan broj godina za koje se očekuje da će osoba biti zdrava ili "punog zdravlja".

U tab. 43. iskazani su podaci (procjena Svjetske zdravstvene organizacije za 2002.) o očekivanom trajanju zdravog života, uz podatke za Republiku Hrvatsku, i za izabrane zemlje.

Tablica 43. Očekivano trajanje zdravog života u 2002.

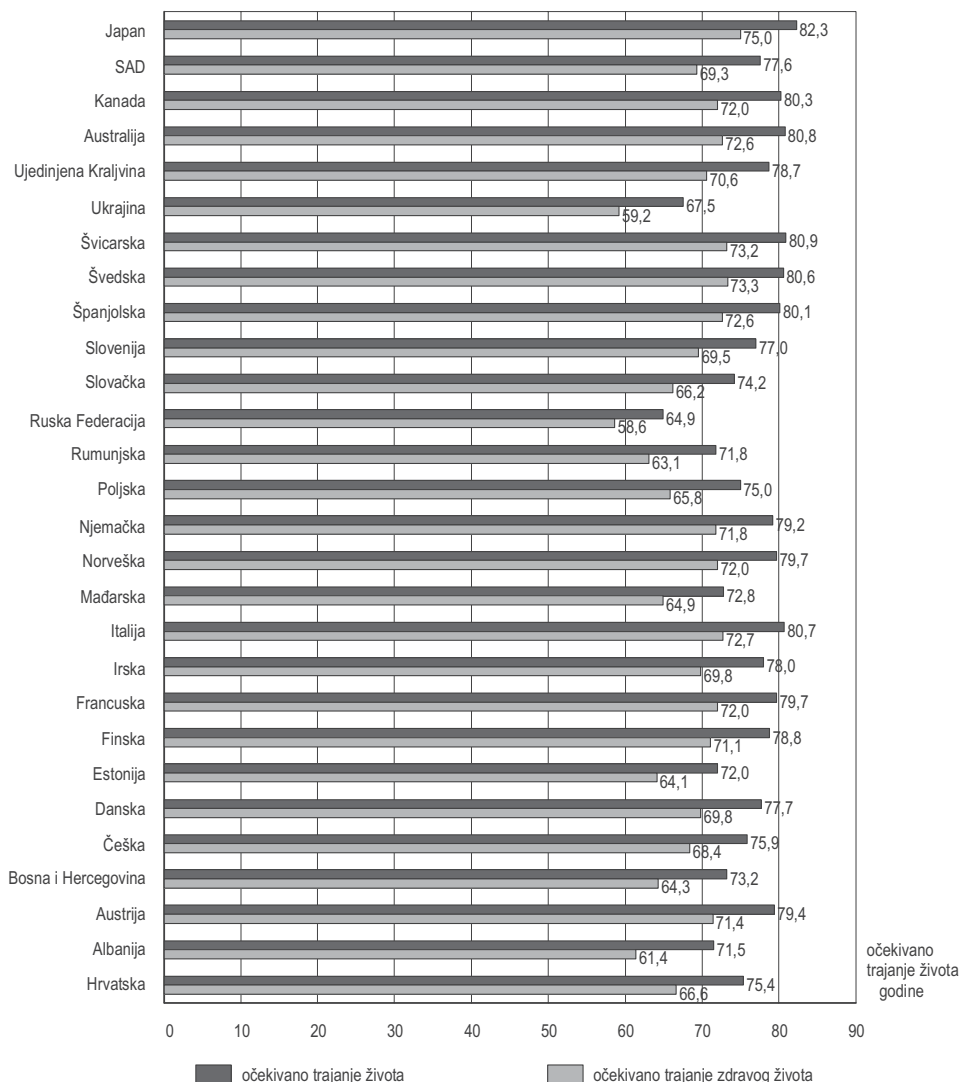
Zemlja	Očekivano trajanje zdravog života (u godinama)					Očekivane izgubljene godine zdravog života pri rođenju (u godinama)		Postotak (%) gubitka od ukupno očekivanih godina života	
	Ukupno stanovništvo - pri rođenju	Muškarci		Žene		muškarci	žene	muškarci	žene
		pri rođenju	u dobi od 60 godina	pri rođenju	u dobi od 60 godina				
Hrvatska	66,6	63,8	12,5	69,3	16,1	7,2	9,3	10,1	11,8
Albanija	61,4	59,5	10,5	63,3	13,9	7,8	10,8	11,6	14,6
Austrija	71,4	69,3	16,2	73,5	19,3	7,1	8,6	9,3	10,5
Bosna i Hercegovina	64,3	62,3	12,4	66,4	15,4	7,0	10,0	10,2	13,1
Češka	68,4	65,9	13,5	70,9	16,8	6,6	8,1	9,1	10,3
Danska	69,8	68,6	15,2	71,1	17,2	6,3	8,4	8,4	10,5
Estonija	64,1	59,2	11,9	69,0	16,5	6,0	8,1	9,2	10,5
Finska	71,1	68,7	15,7	73,5	18,9	6,1	8,0	8,1	9,9
Francuska	72,0	69,3	16,5	74,7	20,3	6,6	8,8	8,7	10,6
Irska	69,8	68,1	14,8	71,5	17,5	6,3	8,2	8,5	10,3
Italija	72,7	70,7	16,4	74,7	19,4	6,0	7,8	7,8	9,5
Mađarska	64,9	61,5	12,2	68,2	15,9	6,9	8,6	10,0	11,2
Norveška	72,0	70,4	16,2	73,6	18,9	5,9	8,1	7,8	9,9
Njemačka	71,8	69,6	15,9	74,0	19,0	5,9	7,6	7,8	9,3
Poljska	65,8	63,1	12,8	68,5	16,1	7,5	10,2	10,6	13,0
Rumunjska	63,1	61,0	12,3	65,2	14,6	7,0	9,7	10,3	12,9
Ruska Federacija	58,6	52,8	10,1	64,3	14,2	5,6	7,8	9,6	13,0
Slovačka	66,2	63,0	12,3	69,4	16,1	6,7	8,9	9,6	11,4
Slovenija	69,5	66,6	14,3	72,3	18,1	6,1	8,2	8,4	10,2
Španjolska	72,6	69,9	16,4	75,3	19,9	6,2	7,7	8,2	9,3
Švedska	73,3	71,9	17,1	74,8	19,6	6,2	7,9	7,9	9,5
Švicarska	73,2	71,1	17,1	75,3	20,4	6,6	8,1	8,5	9,7
Ukrajina	59,2	54,9	10,3	63,6	13,7	6,8	9,4	11,0	12,8
Ujedinjena Kraljevina	70,6	69,1	15,7	72,1	18,1	6,7	8,4	8,8	10,4
Australija	72,6	70,9	16,9	74,3	19,5	7,0	8,7	9,0	10,4
Kanada	72,0	70,1	16,1	74,0	19,3	7,1	8,3	9,2	10,0
SAD	69,3	67,2	15,3	71,3	17,9	7,4	8,5	9,9	10,7
Japan	75,0	72,3	17,5	77,7	21,7	6,1	7,5	7,8	8,8

Izvor: OECD Health Data, Chart 7. ([http://www.ecosante.org/...](http://www.ecosante.org/))

U grafikonu 188. dan je prikaz očekivanog trajanja života i očekivanog trajanja zdravog života pri rođenju za 2002. (procjena Svjetske zdravstvene organizacije - podaci iskazani u tab. 42. i 43.).

25) <http://www.who.int/inf-pr-2000/en/pr2000-life.html>

G-188. OČEKIVANO TRAJANJE ŽIVOTA I OČEKIVANO TRAJANJE ZDRAVOG ŽIVOTA U 2002.

Iz podataka u tablici 43. proizlazi da su Japanci u 2002. pri rođenju imali najduže očekivano trajanje zdravog života za ukupnu populaciju (75 godina), ali i za muškarce (72,3 godine) i za žene (77,7). Za muškarce je prema toj procjeni 6,1 očekivana izgubljena godina zdravog života pri rođenju, dok je za žene taj gubitak od 7,5 godina. To znači da je u Japanu izgubljeno 7,8% od ukupno očekivanih godina života muškaraca, odnosno 8,8% za žene.

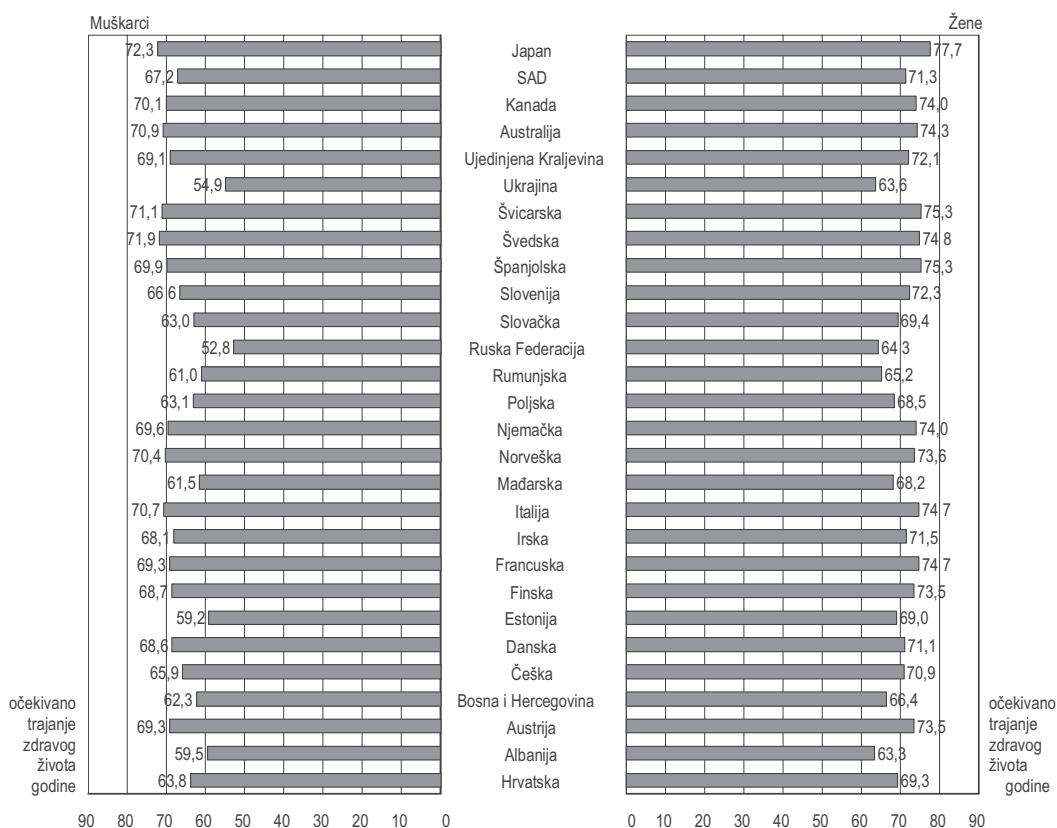
U Republici Hrvatskoj se pri rođenju očekuje 66,6 godina trajanja zdravog života, s tim da se 63,8 godina odnosi na mušku, a 69,3 godine za žensku populaciju. Očekivano izgubljene godine zdravog života pri rođenju za muškarce su 7,2 godine, a za žene 9,3 godine. Zbog bolesti, invalidnosti i hendikepa muška će populacija izgubiti 10,1% od očekivanog trajanja života, a ženska 11,8%.

Najveći je udio gubitka zbog bolesti, invalidnosti i hendikepa u odnosu na očekivano trajanje života (11,6%) za muškarce u Albaniji, kao i za žene (14,6%). U Albaniji je ujedno i najkraće očekivano trajanje zdravog života žena (63,3 godine) od svih izabranih zemalja iskazanih u tablici 43. (59,5 godina očekivano je trajanje zdravog života za muškarce), uz gubitak od 7,8 godina zdravog života pri rođenju za muškarce i 10,8 godina za žene.

Međutim, kao i za ukupno očekivano trajanje života, i očekivano trajanje zdravog života, najkraće je u Ruskoj Federaciji, i to za ukupnu (58,6 godina) i za mušku populaciju (52,8 godina), dok se za žene očekuju 64,3 godine zdravog života. Podaci ukazuju na to da je u Ruskoj Federaciji 5,6 izgubljenih godina života za muškarce pri rođenju i 7,8 godina za žene, odnosno gubitak od 9,6% od ukupno očekivanih godina života muške i 13% ženske populacije.

Očekivano trajanje zdravog života pri rođenju prema spolu za izabrane zemlje iskazane u tab. 43. grafički je prikazano u grafikonu 189. (procjena Svjetske zdravstvene organizacije za 2002.).

G-189. OČEKIVANO TRAJANJE ZDRAVOG ŽIVOTA PRI ROĐENJU PREMA SPOLU U 2002.

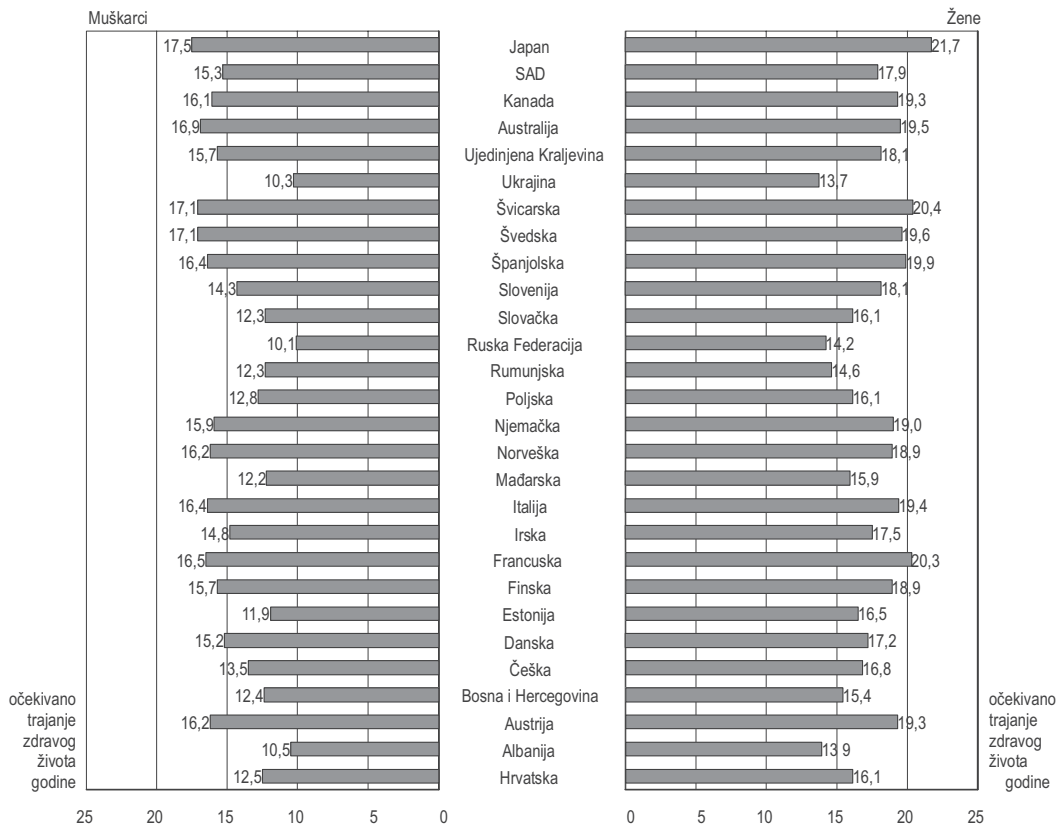

I za očekivano trajanje života i za očekivano trajanje zdravog života podaci se, osim po spolu, izrađuju i prema starosti. Tako su u tablici 43. iskazani i podaci o očekivanom trajanju života šezdesetogodišnjaka. Iz navedenih je podataka vidljivo da je najduže očekivano trajanje zdravog života šezdesetogodišnjaka u Japanu; za muškarce se očekuje još 17,5 godina zdravog života, a za žene još 21,7 godina. U europskim zemljama još sa 17,1 godinom očekuje se zdravo trajanje života šezdesetogodišnjaka u Švedskoj i Švicarskoj, a za šezdesetogodišnjakinje s 20,4 godine u Švicarskoj i 20,3 godine u Francuskoj.

Prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije za 2002. još od 16,1 do 16,9 godina očekuje se trajanje života zdravog šezdesetogodišnjaka (za koje su podaci iskazani u tablici 43.) u Australiji, Francuskoj, Italiji, Španjolskoj, Austriji, Norveškoj i Kanadi.

Grafički prikaz očekivanog trajanja zdravog života u dobi od 60 godina za 2002. prema spolu dan je u grafikonu 190. (procjena Svjetske zdravstvene organizacije podaci iskazani u tab. 43).

G-190. OČEKIVANO TRAJANJE ZDRAVOG ŽIVOTA U DOBI OD 60 GODINA PREMA SPOLU U 2002.

S obzirom na to da žene dulje žive, dulje je i trajanje zdravog života šezdesetogodišnjakinja, te se očekuje trajanje zdravog života šezdesetogodišnjakinja od 19 do 20 godina u Španjolskoj, Švedskoj, Australiji, Italiji, Austriji, Kanadi i Njemačkoj, a od 18,1 do 18,9 godina u Finskoj, Norveškoj, Sloveniji i Ujedinjenoj Kraljevini.

U Republici Hrvatskoj za šezdesetogodišnjake očekuje se još 12,5 godina, a za šezdesetogodišnjakinje 16,1 godina zdravog života.

Najkraće očekivano trajanje zdravog života šezdesetogodišnjaka, od odabranih zemalja, s oko 10 godina, u tri su europske zemlje: Albaniji (10,5 godina), Ukrajini (10,3 godina) i Ruskoj Federaciji (10,1 godina). U tim je zemljama ujedno i najkraće očekivano trajanje zdravog života šezdesetogodišnjakinja, i to u: Ruskoj Federaciji 14,2 godine, Albaniji 13,9 godina i Ukrajini 13,7 godina.

SAŽETAK

Cilj je izrade ove publikacije (studije) analiza osnovnih pokazatelja mortaliteta i indikatora o potencijalno izgubljenim godinama života uslijed prerane smrtnosti. Osim osnovnih podataka o mortalitetu iskazani su i analizirani podaci koji se odnose na osnovne skupine uzroka smrti, odabrane uzroke smrti ukupno za razdoblje od 2000. do 2004., kao i za svaku pojedinu kalendarsku godinu.

Podaci o uzrocima smrti, kao i podaci o potencijalno izgubljenim godinama života populacije zbog prerane smrtnosti temelj su za donošenje važnih odluka u korist zdravstvenog standarda, odnosno poboljšanja zdravstvene skrbi o stanovništvu.

U Republici je Hrvatskoj u promatranome petogodišnjem razdoblju **umrlo ukupno** 252 698 osoba, od čega 128 111 ili 51% muškaraca i 124 587 ili 49% žena. U tom je razdoblju od 2000. do 2004. najviše osoba umrlo u 2003. (52 575), a najmanje u 2001. (49 552). Ujedno je i 2003. najveći broj i umrlih muškaraca (26 519) i umrlih žena (26 056), dok je najmanji broj umrlih muškaraca bio u 2001. (25 077), a žena u 2004. (24 449). Iz navedenih podataka proizlazi da je prosječno godišnje umiralo 50 540 osoba.

Na veći mortalitet muške populacije ukazuju i stope mortaliteta na 1 000 stanovnika. Stope mortaliteta za muškarce kretale su se oko 12‰, uz najveću stopu od 12,4‰ u 2003., a najmanju u 2001. (11,7‰). Za žensku su populaciju te stope bile između 10,6‰ (2001. i 2004.) i 10,8‰ (2000. i 2002.), s tim da je izuzetak 2003. kada je stopa mortaliteta bila najveća i iznosila je 11,3‰.

Osim uobičajene stope mortaliteta na 1 000 stanovnika iskazuju se podaci o broju umrlih na 100 000 stanovnika (pogotovo kod pojedinačnih uzroka smrti).

U Hrvatskoj se broj umrlih na 100 000 stanovnika u razdoblju od 2000. do 2004. kretao između 1 116 umrlih (2001.) i 1 139 umrlih (2002.).

Kod muške se populacije broj umrlih na 100 000 muškaraca kretao između 1 184 umrla (2004.) i 1 241 umrlih (2003.), dok se broj umrlih žena na njih 100 000 kretao između 1 062 (2004.) i 1 131 (2003.).

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) na svojim je web-stranicama, među ostalim, objavila podatke za procijenjen broj umrlih na 100 000 stanovnika u 2002. i prema tim je podacima u Hrvatskoj broj umrlih osoba na 100 000 stanovnika bio 1 137 (nešto manje od konačnih rezultata prema podacima Državnog zavoda za statistiku - 1 139 umrlih).

U usporedbi s nekim europskim zemljama, a prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije, za Hrvatsku se može reći da spada u zemlje s visokim mortalitetom. Veći broj umrlih na 100 000 stanovnika je u Ruskoj Federaciji (1 669,7 umrlih), zatim slijedi Ukrajina (1 601,2 umrla), Estonija (1 363,7 umrlih), Mađarska (1 231,1 umrla) i Rumunjska (1 155,4 umrla). U gotovo svim ostalim europskim zemljama mortalitet je manji od mortaliteta u Hrvatskoj, s tim da je najmanji u Albaniji (703,5 umrlih).

U Norveškoj, koja je po broju stanovnika približno jednaka Hrvatskoj (oko 4,5 mil.), na 100 000 stanovnika u 2002. umrlo je 1 001,6 osoba.

Od ostalih promatranih izvanoeuropskih zemalja, najmanji je mortalitet na 100 000 stanovnika u Australiji (647,6 umrlih), nešto veći u Kanadi (711,1 umrli) i Japanu (763,4 umrla).

Od 252 698 umrlih osoba u razdoblju od 2000. do 2004. u Republici Hrvatskoj, gotovo 93% (92,5%) umrlih bilo je staro 50 i više godina, i to 89,5% od svih umrlih muškaraca i 95,6% od svih umrlih žena. Od toga je u dobi između 50 i 60 godina umrlo njih 8,3% (11,6% muškaraca i 4,9% žena), a 19,5% svih umrlih osoba bilo je u dobi između 60 i 70 godina.

Oko polovice (48,5%) svih osoba umrlo je u dobi od 75 i više godina (34,9% muškaraca i 62,4% žena).

Specifične stope mortaliteta ukazuju na to da je prosječno na svakih 1 000 stanovnika starih 75 i više godina umrlo 98 osoba te dobi. Na svakih je 1 000 muškaraca iz promatranoga starosnog kontingenta umrlo njih prosječno 114,5, dok je na 1 000 žena iste dobi umrlo njih 90,5.

S obzirom na uzroke smrti (uzroci smrti razvrstani su prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema, X. revizija, Svezak 1, Medicinska naklada, Zagreb 1994.), od ukupno 252 698 umrlih osoba, najviše ih je ili 132 783 osobe, odnosno 52,5% umrlo od bolesti cirkulacijskog sustava. U tom su kontingentu umrlih bila 58 594 muškarca ili 44% i 74 189 ili 56% žena. Iz navedenog proizlazi da je od bolesti cirkulacijskog sustava umrlo za 27% više žena nego muškaraca.

U odnosu na ukupan broj svih umrlih muškaraca (128 111) od navedene je bolesti umrlo 45,7% muškaraca, dok je istovremeno umrlo 59,6% žena od ukupnog broja umrlih žena (124 587).

Od novotvorina umrlo je 60 557 osoba ili njih 24%, od čega 35 724 muškaraca (27,9% u odnosu na ukupno umrle muškarce) i 24 833 žena (19,9% u odnosu na ukupno umrle žene). Od te je bolesti umrlo za 44% više muškaraca nego žena, odnosno umrlo je 59% muškaraca i 41% žena.

Oko 5% odnosi se na umrle od bolesti probavnog sustava, bolesti dišnog sustava, kao i na umrle nasilnom smrti (ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka).

Od bolesti probavnog sustava u promatranom je razdoblju umrlo 61,9% muškarca i 38,1% žena; od bolesti dišnog sustava umrlo je 58% muškaraca, dok je nasilnom smrti umrlo 68% muškaraca i 32% žena.

U promatranim godinama kontinuirano se povećavao broj umrlih s uzrokom smrti od novotvorina od 11 728 u 2000. do 12 408 u 2004. ili povećanje za 5,8% (7,6% za muškarce i 3,2% za žene). Udio umrlih od te bolesti u ukupnom broju umrlih kretao se od 23,3% u 2000. do 24,9% u 2004. Isto vrijedi i za mušku i za žensku populaciju, odnosno porast je udjela muškaraca umrlih od novotvorina od 26,9% u 2000. do 29,2% u 2004., dok je kod umrlih žena taj porast od 19,7% u 2000. do 20,6% u 2004.

Iako su bolesti cirkulacijskog sustava uzrok smrti za preko 50% hrvatske populacije, tendencija je pada udjela umrlih od 53,2% u 2000. do 50,2% u 2004.

Dok su novotvorine uzrok smrti većem broju muškaraca, bolesti cirkulacijskog sustava uzrok su smrti većem broju žena.

Od novotvorina, koje su uzrok smrti kod oko 25% ukupne populacije, na svakih 100 000 muškaraca umrlo ih je 322 u 2000., slijedi porast na 326 umrlih u 2001., 333 umrla u 2002., najviše u 2003., i to 347 umrlih, a zatim blagi pad u 2004. na 345 umrlih muškaraca. Kod žena je smrtnost od novotvorina nešto manja, pa je tako na 100 000 žena u 2000. umrlo njih 212, slijedi pad u 2001. na 209 umrlih žena, porast u narednim godinama, i to na 219 u 2002., 220 u 2003. i 219 umrlih žena u 2004.

U promatranom je razdoblju na 100 000 žena od bolesti cirkulacijskog sustava u 2000. umrla 651 žena, 645 u 2001., 639 u 2002., 679 u 2003. i najmanje u 2004., i to njih 609. U istom je razdoblju na svakih 100 000 muškaraca umrlo njih 552 u 2000., 547 u 2001., 561 u 2002., 573 u 2003. i 512 u 2004.

U razdoblju od 2000. do 2004. oko 97% umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava bilo je staro 50 i više godina, dok je od novotvorina u toj dobi umrlo njih između 91% i 93% (porast od 2000. do 2004.). Ti podaci ukazuju na veću smrtnost zbog novotvorina mlađe populacije nego je to kod umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava.

Pokazatelj o potencijalno izgubljenim godinama života (*Potential Years of Life Lost PYLL*), značajan je javno-zdravstveni indikator mortaliteta i ulazi u kategoriju socijalnih indikatora, te je njegova velika uloga pri pomoći planerima zdravstvene zaštite u definiranju prioriteta u prevenciji prerane smrtnosti.

Kako postoji nekoliko pristupa iskazivanja indikatora o potencijalno izgubljenim godinama života s obzirom na godine starosti, u ovoj se publikaciji iskazuju podaci za umrle s navršenom prvom godinom života, dok je izabrana gornja granična dob od 75 godina (zasebno poglavlje odnosi se na potencijalno izgubljene godine života radnog kontingenta od 15 do 65 godina).

Od 252 698 ukupno umrlih osoba u petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004., 128 793 osobe ili 51% od svih umrlih, umrlo je u dobi između 1 i 75 godina života. Prije 75-e godine umrlo je ukupno 64,5% muškaraca (od 128 111 ukupno umrlih muškaraca) i 37,1% žena (od ukupno 124 587 umrlih žena).

Vrlo je slična struktura u kontingentu umrlih osoba iz promatranoga starosnog kontingenta (od 1 do 75 godina), uz 64,1% umrlih muškaraca (82 618) i 37,9% umrlih žena (46 175).

Od bolesti cirkulacijskog sustava ukupno je u promatranom razdoblju umrlo 52,6% hrvatske populacije, dok je navedena bolest prouzročila smrtnost za 41,1% populacije u dobi između 1 i 75 godina života. Nešto manje od jedne trećine umrlih (32,5%) promatrane starosne populacije umrlo je smrću izazvanom novotvorinama, dok je udio u smrtnosti od te bolesti u ukupnoj populaciji bio 25%.

Indikator mortaliteta o potencijalno izgubljenim godinama živote pokazuje gubitak od 1 621 609,5 potencijalnih godina života u petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. ili prosječni godišnji gubitak od 324 317 potencijalnih godina života. Ipak dolazi do postupnog smanjenja toga potencijalnog gubitka od 342 518 u 2000. do 302 328 godina života u 2004., odnosno do pada za 11,7%.

Od ukupnih potencijalno izgubljenih godina živote za tih pet godina na muškarce se odnosi 1 120 804 ili 69,1% i 500 805,5 godina ili 30,9% na žene. Prosječno je u tom razdoblju potencijalno izgubljeno 224 139 godina za mušku i 100 178 godina za žensku populaciju. Iz navedenog proizlazi više nego dvostruko (2,2 puta) veći gubitak zbog prerane smrtnosti muške populacije.

Bolesti cirkulacijskog sustava izazvale su potencijalni gubitak u tom razdoblju od 499 376 godina života ili 30,8% od ukupnog gubitka, a nešto je veći potencijalni gubitak prouzročen novotvorinama, i to od 516 813,5 potencijalnih godina života ili 31,9%.

Udio potencijalno izgubljenih godina života od 2000. do 2004. s uzrokom smrti od novotvorina za muškarce bio je 29% (324 883,5 potencijalno izgubljenih godina života) u odnosu na 1 120 804 ukupno potencijalno izgubljene godine života muškaraca i 38,3% za žene (191 930 potencijalno izgubljenih godina života) u odnosu na 500 805,5 ukupno potencijalno izgubljenih godina života žena.

Bolesti cirkulacijskog sustava, također za razdoblje od 2000. do 2004., uzrok su 30,4% ili 341 023,5 potencijalno izgubljenih godina života za muškarce i 31,6% ili 158 352,5 izgubljenih godina života za žene.

Ozljede, otrovanja i druge posljedice vanjskih uzroka smrti (vanjski uzroci smrti) treći su od najvećih uzroka potencijalno izgubljenih godina života za promatrano razdoblje. Zbog tog je uzroka izgubljeno 289 428,5 godina života (17,9% u odnosu na ukupno), od čega se 233 588,5 potencijalnih godina odnosi na muškarce ili 20,8%, a 55 840 potencijalnih godina ili 11,2% na žene (u odnosu na ukupno izgubljene godine života muškaraca, odnosno žena).

Zbog prerane je smrtnosti osoba umrlih u dobi od 1 do 75 godina u razdoblju od 2000. do 2004. prosječno izgubljeno 12,6 godina života za promatrani starosni kontingent, odnosno za 128 793 umrle osobe prije navršene 75-e godine života za 12,6 godina skraćeno je prosječno očekivano trajanje života (75 godina).

Kod muške je populacije skraćeno prosječno trajanje života za 13,6 godina (za 82 618 umrlih muškaraca), a za žene je to skraćenje nešto manje i iznosilo je 10,9 godina (za 46 175 žena umrlih u dobi od 1 do 75 godina).

Bolesti cirkulacijskog sustava, kao najveći uzrok smrtnosti populacije u dobi od 1 do 75 godina (za promatrano razdoblje ukupno umrlih: 52 914 ili 41,1%), izazvale su skraćenje prosječnog trajanja života za 9,4 godine (10,5 za muškarce i 7,7 za žene). Novotvorine, s udjelom od 32,5% umrlih promatranoga starosnog kontingenta (41 920 umrlih osoba), izazvale su skraćenje prosječnog trajanja života za 12,3 godine (12,1 za muškarce i 12,7 za žene).

Najveće skraćenje prosječnog trajanja života umrlih u dobi od 1 do 75 godina izazvano je vanjskim uzrocima smrti. U razdoblju od 2000. do 2004. zbog prerane smrti izazvane vanjskim uzrocima za svaku od umrlih osoba prosječno su izgubljene 27,4 potencijalne godine života, odnosno za 10 565 prerano umrlih osoba prije navršene 75-e godine za 27,4 godine skraćeno je prosječno očekivano trajanje života - 75 godina (28,7 godina za muškarce i 23,1 godina za žene).

Kako stopa potencijalno izgubljenih godina života pokazuje broj izgubljenih godina života na 100 000 stanovnika, zbog prerane smrti na svakih 100 000 stanovnika starih između 1 i 75 godina u promatranom je razdoblju od 2000. do 2004. prosječno izgubljeno oko 8 000 godina života. U 2000. izgubljeno je 8 248,08 potencijalnih godina života na 100 000 stanovnika Republike Hrvatske (starih od 1 do 75 godina) s tendencijom pada na 7 320,11 u 2004.

Uz tendenciju pada, za mušku se populaciju stopa potencijalno izgubljenih godina života kretala od 11 567,57 godina na svakih 100 000 muškaraca u 2000. do 10 259,17 u 2004., dok je za žene bila 5 049,60 u 2000. i 4 478,88 potencijalno izgubljenih godina u 2004. na svakih 100 000 žena definiranoga starosnog kontingenta.

Od bolesti cirkulacijskog sustava u prosjeku su izgubljene 2 408,74 potencijalne godine života na svakih 100 000 osoba u dobi između 1 i 75 godina života (3 347,67 godina života muškaraca i 1 502,41 godina života žena), dok su novotvorine „krivac“ prosječnog gubitka od 2 494,22 potencijalne godine života populacije promatranoga starosnog kontingenta (3 193,13 godina života muškaraca i 1 819,58 godina života žena). Stope potencijalno izgubljenih godina života umrlih uslijed vanjskih uzroka smrti u promatranome su petogodišnjem razdoblju varirajuće, s tim da ipak pokazuju blagu tendenciju pada od 2000. do 2004. Prosječna je stopa bila 1 395,67 potencijalno izgubljenih godina za ukupnu populaciju (2 291,49 izgubljenih godina života muškaraca i 530,94 izgubljene godine života žena na 100 000 svakih od njih).

Podaci o potencijalno izgubljenim godinama života stanovništva Hrvatske odnose se na populaciju umrlu u dobi između 1 i 75 godina. Međutim kako *OECD Health Data* pri izradi tog indikatora mortaliteta kao mjere utjecaja prerane smrtnosti uzima u obzir broj izgubljenih godina života **prije navršenih 70 godina**, pri usporedbi podataka o potencijalno izgubljenim godinama života za Hrvatsku s nekim od izabраниh zemalja, izračunati su podaci za tu dob (Hrvatska nije članica *OECD Health Data*).

Podaci *OECD Health Data* o potencijalno izgubljenim godinama života na 100 000 muškaraca za (oko) 2000. ukazuju, od izabраниh zemalja, na gotovo najveći potencijalni gubitak u Hrvatskoj (8 814 godina), osim u Mađarskoj (10 685 godina). Podaci se odnose na mušku populaciju umrlu u dobi mlađoj od 70 godina.

S više od 8 000 izgubljenih godina života na 100 000 muškaraca, osim u Hrvatskoj, još je bilo u Slovačkoj (8 741 godina) i Poljskoj (8 565 godina). Od izabраниh zemalja najmanji je gubitak od europskih zemalja u Švedskoj (3 748 godina), a od izvanoeuropskih u Japanu (4 093 godine).

Kao i za mušku populaciju, i kod ženske je najveći broj potencijalno izgubljenih godina života na njih 100 000 u Mađarskoj (4 862 godine), zatim u Hrvatskoj (3 886 godina), Sjedinjenim Američkim Državama (3 836 godina), Poljskoj (3 600 godina), Slovačkoj (3 589 godina), a najmanje (kao i za muškarce) u Švedskoj (2 207 godina) i Japanu (2 149 godina).

U 2001. prema raspoloživim podacima *OECD Health Data* (za Hrvatsku su izračunati podaci) najveći je gubitak za mušku populaciju bio u Hrvatskoj, i to 8 601 potencijalno izgubljena godina života na 100 000 muškaraca, zatim u Sjedinjenim Američkim Državama (6 478 godina), a najmanje u Japanu (3 932 godine), dok je kod ženske populacije najveći gubitak na 100 000 žena bio u Sjedinjenim Američkim Državama (3 772 godine), zatim u Hrvatskoj (3 716 godina), a najmanji, kao i za mušku populaciju, u Japanu (2 068).

Unutar skupina uzroka smrti, najčešćeg iskazivanja podataka o umrlima prema uzrocima smrti, pojedine bolesti uzrok su veće smrtnosti populacije, bilo kao posljedice prirodnih okolnosti, bolesti, odnosno posljedice nasilnih smrti izazvanih nesretnim slučajem, samoubojstvom, ubojstvom ili ranjavanjem kao posljedicom djelovanja zaostalih minskih naprava iz Domovinskog rata, odnosno vanjskih uzroka smrti.

Smrtnost od novotvorina kretala se u Hrvatskoj od 2000. do 2004. između 265 i 280 umrlih na svakih 100 000 stanovnika, s tim da je veća smrtnost muške nego ženske populacije (između 320 i 350 umrlih na 100 000 muškaraca i između 210 i 220 umrlih žena na njih 100 000).

Unutar novotvorina najveća je smrtnost od raka pluća i udio se u pojedinim godinama kretao između 21% i 22%. Oko 30% muškaraca umrlih od novotvorina, umrlo je od raka pluća. Na smrtnost se žena unutar novotvorina od tog uzroka smrti odnosi oko 10%.

U razdoblju od 2000. do 2004. od raka pluća umrlo je oko 13 000 osoba hrvatske populacije (12 967 osoba), što čini 5,1% svih umrlih (252 698 osoba), s tim da je za mušku populaciju taj udio 8,2%, a za žensku 2%.

Na rak želuca odnosi se oko 8% umrlih unutar novotvorina, a na rak debelog crijeva i rektuma oko 13%.

Leukemija je uzrok smrti oko 3% populacije umrle od novotvorina (1 624 ukupno umrle od 2000. do 2004.).

Rak dojke, koji čini oko 7% umrlih unutar novotvorina, najveći je uzročnik smrtnosti žena (unutar novotvorina), i udio se kreće oko 17% umrlih žena u odnosu na ukupno umrle žene s uzrokom smrti od novotvorina. U tome je petogodišnjem razdoblju od raka dojke umrlo 4 126 žena. Za mušku je populaciju udio umrlih oko 0,2% (unutar novotvorina), odnosno ukupno ih je umrlo 85.

Rak prostate kao uzrok smrti pokazuje stalnu tendenciju rasta i kreće se između 7% i 8% umrlih muškaraca unutar uzroka smrti od novotvorina.

Od raka maternice umrle su u promatranome petogodišnjem razdoblju 1 484 žene, odnosno između 6% i 7% umrlih žena s uzrokom smrti od novotvorina, što čini oko 14 umrlih žena na njih 100 000.

Na svakih 100 000 stanovnika od raka pluća umiralo je oko 60 osoba (oko 100 muškaraca i dvadesetak žena na 100 000 svakih od njih), od raka želuca oko 22 (oko 29 muškaraca i oko 16 žena), od raka debelog crijeva i rektuma oko 35 osoba (između 39 i 45 muškaraca i oko 29 žena), od leukemije oko 7 osoba (približno jednako muškaraca i žena), a od raka dojke oko 20 osoba, s tim da na svakih 100 000 žena od te bolesti umire njih između 35 i 37.

Od raka prostate na svakih 100 000 muškaraca umire njih između 22 i 28.

Prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) za 2002. smrtnost od raka pluća na 100 000 stanovnika (od izabраниh zemalja) najveća je u Mađarskoj (76,3), zatim u Danskoj (63,2), Hrvatskoj (61,5 odnosno 58,1 prema konačnim rezultatima), te u Poljskoj (59,1), dok je najmanja smrtnost od te bolesti u Švedskoj (33,3) i Albaniji (29,7).

Mortalitet stanovništva od raka želuca najviši je u Japanu (39,9 na 100 000 stanovnika), zatim slijedi Ruska Federacija (30,9), Ukrajina (25,8), Estonija (25,4), te Hrvatska (23,5 ili 22,0 prema konačnim rezultatima). Od raka želuca se najmanje umire u Sjedinjenim Američkim Državama (4,7 na 100 000 stanovnika) i nešto više u Australiji (6,6), Kanadi (7,2), a od europskih zemalja najmanje u Danskoj (8,0) i Francuskoj (9,0).

U Danskoj je, od izabраниh zemalja, najveća smrtnost od raka debelog crijeva i rektuma (46,3 na 100 000 stanovnika) s istim brojem umrlih na 100 000 stanovnika u Mađarskoj, Češkoj (45,0), Norveškoj (41,4), Njemačkoj (39,3), te Hrvatskoj (36,5 ili 35,1 prema konačnim rezultatima). U Albaniji je najmanji mortalitet (4,0 na 100 000 stanovnika) od te maligne bolesti.

Od leukemije je na 100 000 stanovnika najviše osoba umrlo u Danskoj (10,3), a gotovo jednako u Italiji (9,7) i Mađarskoj (9,6), dok je najmanji broj umrlih na 100 000 stanovnika u Bosni i Hercegovini (3,2). U Hrvatskoj je prema procjeni leukemija izazvala smrtnost za 7,3 osobe na 100 000 stanovnika (kao i u Švicarskoj).

Rak prostate, od izabраниh zemalja, prouzročio je, također na 100 000 ukupnog stanovništva, najveću smrtnost u Švedskoj (30,9), zatim u Norveškoj (28,4), Danskoj (23,2) i Švicarskoj (21,1). Najmanja smrtnost od raka prostate na 100 000 stanovnika bila je u Bosni i Hercegovini (4,6), te s 5,7 umrlih na 100 000 stanovnika u Ruskoj Federaciji i Ukrajini.

U Hrvatskoj je prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije smrtnost od raka prostate bila 12,9 ili prema konačnim rezultatima Državnog zavoda za statistiku 11 umrlih na svakih 100 000 ukupnog broja stanovnika, njih 23 na svakih 100 000 muškaraca.

OECD Health Data objavio je raspoložive podatke (za neku od godina od 2000. do 2003.) o smrtnosti žena od raka dojke i raka vrata maternice na njih 100 000 za neke od zemalja. U usporedbi s izabranim zemljama, mortalitet žena od raka dojke u Hrvatskoj vrlo je visok i kreće se između 35 i 37 umrlih žena na njih 100 000. Taj je mortalitet približno jednak u Danskoj (33,4), ali je zato mnogo veći od ostalih izabranih zemalja. Tako je mortalitet žena od te maligne bolesti u Hrvatskoj u odnosu na npr. Japan (9,8 umrlih žena na njih 100 000) gotovo četverostruko veći, odnosno gotovo dvostruko veći nego u Finskoj (19,5) ili Španjolskoj (18,2).

Broj umrlih žena od raka vrata maternice u promatranom se razdoblju u Hrvatskoj kretao oko 4 umrle žene na njih 100 000 i to je najveća smrtnost u odnosu na ostale zemlje, osim Slovačke (5,9) i Češke (5,4), a najmanji u Italiji (0,9).

Kako su od bolesti cirkulacijskog sustava od 2000. do 2004. umrle ukupno 132 783 osobe, unutar njih tri najveća uzroka smrti: ishemične bolesti srca (oko 35% - 46 650 umrlih), insuficijencija srca (oko 12% - 16 514 umrlih) i cerebrovaskularne bolesti (oko 31% - 41 411 umrlih). Preostalih (oko) 22% umrlo je od ostalih bolesti cirkulacijskog sustava.

Unutar ishemičnih bolesti srca srčani udar je u pojedinim godinama uzrok smrti između 43% i 52% slučajeva.

Od srčanog su udara u cijelome promatranom razdoblju od 2000. do 2004. ukupno umrlo 22 734 osobe, što čini 9% svih umrlih (252 698) iz istog razdoblja.

Na svakih 100 000 stanovnika od bolesti cirkulacijskog sustava u prosjeku je godišnje umiralo oko 600 osoba (oko 550 muškaraca i oko 650 žena), dok su od srčanog udara prosječno umirale oko 103 osobe (oko 130 muškaraca i oko 75 žena na 100 000 svakih).

Smrtnost od cerebrovaskularnih bolesti kretala se u prosjeku oko 189 umrlih na 100 000 stanovnika (oko 168 muškaraca i oko 210 žena na njih 100 000).

Prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije za 2002. smrtnost od kardiovaskularnih bolesti bila je u Hrvatskoj 620 umrlih na 100 000 stanovnika, dok je prema konačnim rezultatima Državnog zavoda za statistiku broj umrlih bio 601. I broj umrlih na 100 000 stanovnika od cerebrovaskularnih bolesti bio je prema konačnim rezultatima Državnog zavoda za statistiku nešto niži (189 umrlih) od procjene Svjetske zdravstvene organizacije (195 umrlih).

Smrtnost od kardiovaskularnih bolesti na 100 000 stanovnika u 2002. u Hrvatskoj je u usporedbi s ostalim zemljama vrlo visoka. Međutim u Ukrajini od kardiovaskularnih bolesti na svakih 100 000 stanovnika umiru 1 032,4 osobe; u Ruskoj Federaciji njih 993,8; u Estoniji 778; u Rumunjskoj 701,3 i Mađarskoj 616,9.

U Australiji, od izabranih zemalja, najniži je mortalitet od kardiovaskularnih bolesti, gdje na svakih 100 000 stanovnika umire njih 241,7, a u Japanu i Kanadi nešto više (244,4 i 245,1).

Od europskih zemalja najniža je smrtnost u Francuskoj s 257,5 umrlih od kardiovaskularnih bolesti na svakih 100 000 stanovnika.

Smrtnost od cerebrovaskularnih bolesti na 100 000 stanovnika (procjena za 2002.) najviša je u Ruskoj Federaciji (370,4) i Ukrajini (257,9), a najniža u Kanadi (50), dok je od europskih zemalja najniža smrtnost od te bolesti u Francuskoj sa 62,2 umrli na svakih 100 000 stanovnika.

U razdoblju od 2000. do 2004. u Hrvatskoj su u dobi od 1 do 75 godina žive umrle 128 793 osobe, za koje je potencijalno izgubljeno 1 621 609,5 godina života. Na muškarce (82 618 umrlih) se odnose 1 120 804 potencijalno izgubljene godine života (69,1%), a 500 805,5 potencijalnih godina života (30,9%) odnosi se na žene (46 175 umrlih).

Zbog novotvorina potencijalno je izgubljeno 516 813,5 godina života, što čini 31,9% ukupnoga potencijalnog gubitka. U tom se gubitku od novotvorina 62,9% odnosi na mušku, a 37,1% na žensku populaciju.

Unutar novotvorina od raka pluća umrlo je 32,4% muškaraca u dobi od 1 do 75 godina (od ukupno umrlih muškaraca s uzrokom smrti od novotvorina), dok je udio gubitka (PYLL) 30,9%, ali i od ostalih malignih bolesti (rak želuca, rak debelog crijeva i rektuma i rak prostate) veći je udio umrlih od udjela potencijalno izgubljenih godina života. Jedino je udio gubitka umrlih od leukemije veći od udjela umrlih (udio umrlih 2,4%, PYLL 3,1%).

Za žensku je populaciju veći udio umrlih od udjela "gubitka" s uzrokom smrti od raka pluća, raka želuca i raka debelog crijeva i rektuma. Od raka dojke udio je umrlih žena (umrle u dobi od 1 do 75 godina života) 18,2%, dok je udio potencijalno izgubljenih godina života 20,3%, zatim od raka maternice; udio umrlih 6,2% i PYLL - 6,7%, kao i od leukemije; udio umrlih - 2,8% i PYLL - 3,5%.

Zbog bolesti cirkulacijskog sustava izgubljeno je u petogodišnjem razdoblju 499 376 potencijalnih godina života, od čega se 68,3% odnosi na muškarce, a 31,7% na žene umrle u dobi od 1 do 75 godina. Unutar bolesti cirkulacijskog sustava na srčani udar odnosi se 164 790 potencijalno izgubljenih godina života ili udio od 33% (27% umrlih). Istovremeno je zbog cerebrovaskularnih bolesti kao uzroka smrti izgubljeno 144 267,5 potencijalnih godina života ili 28,9% unutar bolesti cirkulacijskog sustava (32% umrlih).

Zbog srčanog udara za mušku je populaciju izgubljeno 127 962,5 potencijalnih godina života (77,7%), a za žensku populaciju izgubljeno je 36 827,5 potencijalnih godina života (22,3%).

Cerebrovaskularne bolesti uzrok su gubitka 87 570 potencijalnih godina života muškaraca (60,7%) i 56 697,5 potencijalnih godina života žena (39,3%).

Dok je od srčanog udara gubitak (PYLL) kod muške populacije za 46% veći od gubitka zbog cerebrovaskularnih bolesti, istovremeno je kod žena obrnut slučaj, odnosno od cerebrovaskularne bolesti gubitak je za 54% veći nego od gubitka zbog srčanog udara.

Od 2000. do 2004. novotvorine su uzrok skraćanja prosječnog trajanja života za 12,3 godine (12,1 za muškarce i 12,7 za žene), od čega je najveći gubitak zbog leukemije, i to 15,9 potencijalnih godina života za ukupnu populaciju od 1 056 umrlih osoba (16 godina za muškarce i 15,6 za žene). Rak pluća izazvao je skraćanje prosječnog trajanja života za 11,7 godina života (11,6 godina za muškarce i 12,5 godina za žene).

Kod ženske je populacije rak dojke prouzročio skraćanje prosječnog trajanja života za 14,1 godinu, dok je zbog raka maternice skraćeno prosječno trajanje života žena za 13,6 godina.

Zbog bolesti cirkulacijskog sustava prosječno trajanje života skraćeno je za 9,4 godine života (10,5 godina za muškarce i 7,7 godina za žene).

Srčani udar uzrok je skraćanja prosječnog trajanja života za 11,3 godine (12,3 godine za muškarce i 8,7 godina za žene).

Prosječno skraćanje trajanja života odnosi se na kontingent osoba umrlih u dobi od 1 do 75 godina (u razdoblju od 2000. do 2004. ili u svakoj od kalendarskih godina pojedinačno) prema izabranim uzrocima smrti.

Zbog raka želuca na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 1 do 75 godina života u promatranome je petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. potencijalno izgubljeno 832,6 godina života (1 153,5 potencijalnih godina života za muškarce i 522,9 godina života za žene na svakih 100 000 njih).

Rak debelog crijeva i rektuma prouzročio je u tom razdoblju gubitak od 1 217,4 godine života (1 532,9 za muškarce i 912,9 za žene).

U promatranom je razdoblju od raka pluća izgubljena 2 949,1 potencijalna godina života na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 1 do 75 godina života (4 924 za muškarce i 1 042,7 za žene), što znači da je u svakoj od kalendarskih godina zbog tog uzroka smrti potencijalno izgubljeno oko 600 godina života (oko 1 000 godina života za mušku i oko 200 godina života za žensku populaciju na svakih 100 000 stanovnika promatrane dobi i spola).

Na svakih 100 000 žena u tom je razdoblju zbog raka dojke izgubljeno 1 845,9 potencijalnih godina života, dok su zbog raka prostate izgubljene 383,3 godine života na svakih 100 000 muškaraca.

Srčani udar uzrok je gubitka 3 974,7 potencijalnih godina života na 100 000 stanovnika (6 283,8 izgubljenih godina za mušku i 1 745,7 izgubljenih godina za žensku populaciju na 100 000 svakih).

Od cerebrovaskularnih bolesti je potencijalno izgubljeno 3 479,7 godina života na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 1 do 75 godina života. Stopa gubitka za muškarce bila je 4 300,2 godine života (na 100 000 muškaraca), a za žene 2 687,6 godina života (na 100 000 žena).

U petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. od nasilnih su smrti (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka smrti) umrle 14 083 osobe ili 5,6% ukupno umrlih (252 698), od čega 68,1% muškaraca i 31,9% žena.

U kontingentu nasilnih smrti 64,7% se odnosi na nesretni slučaj (64,7% muškaraca i 35,3% žena), samoubojstvo je izvršilo 31,4% osoba umrlih nasilnom smrću (74,9% muškaraca i 25,1% žena), ubijeno ih je 3% (63,7% muškaraca i 36,3% žena), a na posljedice ratnih događaja i na nerazjašnjenju smrt odnosi se oko 1% (79,8% muškaraca i 20,2% žena).

Od ukupnog broja umrlih nasilnom smrću njih 3 456 (24,5%) poginulo je u prometnim nesrećama, odnosno 37,9% stradalih uslijed nesretnog slučaja odnosi se na prometne nesreće.

Od 2000. do 2004. u prometnim je nesrećama poginuo 461 pješak, a to je 3,3% svih umrlih nasilnom smrću ili 13,3% poginulih u prometnim nesrećama. U tom je kontingentu poginulih pješaka bilo 63,8% muškaraca i 36,2% žena.

U prometnim nesrećama je u prosjeku bilo 16 poginulih na 100 000 stanovnika, i to između 24 i 27 poginulih muškaraca na njih 100 000, te između 6 i 7 poginulih žena na njih 100 000.

Na 100 000 stanovnika u prosjeku ih je 20 izvršilo samoubojstvo, i to između 30 i 32 muškarca na 100 000 muškaraca i između 8 i 10 njih na 100 000 žena.

Prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije za 2002. podaci se odnose samo na prometne nesreće na cestama bilo da su vezane uz vozila ili je riječ o poginulim pješacima, a nisu uključene druge prometne nesreće kao npr. željezničke nesreće ili nesreće vezane uz tramvaj. Od izabranih zemalja na 100 000 stanovnika u prometnim nesrećama na cestama najviše je osoba poginulo u Ruskoj Federaciji (30,9), zatim između 15 i 16 poginulih na 100 000 stanovnika bilo je u Mađarskoj (16), Španjolskoj (15,8), Poljskoj (15,6), Sjedinjenim Američkim Državama (15,5) i Estoniji (15,4). U Hrvatskoj, kao i u Ukrajini na 100 000 stanovnika u prometnim nesrećama na cestama poginulo je 12,8 osoba. Najmanje poginulih u prometnim nesrećama na cestama na 100 000 stanovnika bilo je u Bosni i Hercegovini, Albaniji i Slovačkoj.

Osim u Ruskoj Federaciji, gdje je izvršeno i najviše samoubojstava (41 na 100 000 stanovnika), i u Ukrajini je vrlo visok broj samoubojstava na 100 000 stanovnika (35,8). Oko 30 osoba (29,5) na svakih 100 000 stanovnika izvršilo je samoubojstvo u Sloveniji i nešto manje u Estoniji (28,7) i Mađarskoj (28,2). U Hrvatskoj samoubojstvo izvrši oko 20 osoba na svakih 100 000 stanovnika (na to ukazuju i konačni rezultati Državnog zavoda za statistiku). Najmanje je samoubojstava bilo u Italiji (6,8) i Albaniji (2,6).

Prema istoj procjeni ubijenih osoba na 100 000 stanovnika najviše je bilo u Ukrajini (15,5) i Estoniji (15,4), a zatim u Ruskoj Federaciji (11,9). U Hrvatskoj je broj ubijenih na svakih 100 000 stanovnika oko 2, dok ih je najmanje u Francuskoj i Njemačkoj (po 0,7) i Japanu (0,6).

Od 14 083 osobe umrle nasilnom smrću u razdoblju od 2000. do 2004. njih 10 565 ili 75% umrlo je u dobi od 1 do 75 godina. Na nesretni slučaj odnosi se 59,5%, dok je udio samoubojstva 35,7%, a ubojstava 3,7%.

U tom je kontingentu umrlih nasilnom smrću 77,2% muškaraca i 22,8% žena.

Podaci ukazuju na to da je 91,4% svih poginulih u prometnim nesrećama bilo mlađe od 75 godina, dok je ubijenih te dobi bilo 93,1%, samoubojstvo je izvršilo njih 85,4% u dobi između 7 i 75 godina, odnosno 14,6 % osoba izvršilo je samoubojstvo u dobi od 75 i više godina.

Za cijelo petogodišnje razdoblje u prometnim nesrećama poginulo je 80,9% muškaraca i 19,1% žena, dok su u kontingentu poginulih pješaka dvije trećine muškaraca (66,7%) i jedna trećina žena (33,3%). Samoubojstvo je izvršilo 76,6% muškaraca i 23,4% žena, dok je ubijenih 65,8% muškaraca i 34,2% žena.

Od nasilnih smrti u promatranom razdoblju zbog prerane smrtnosti je potencijalno izgubljeno 289 428,5 godina života, s tim da se 233 588,5 potencijalno izgubljenih godina života odnosi na mušku (80,7%), a 55 840 potencijalno izgubljenih godina života na žensku populaciju (19,3%).

Nesretni slučaj je uzrok gubitka 181 219 potencijalnih godina života (62,6%).

Zbog prometnih nesreća izgubljeno je 110 240,5 potencijalnih godina života ili 38,1% u odnosu na ukupno izgubljene godine života zbog nasilnih smrti.

Ukupno je zbog samoubojstava potencijalno izgubljeno 93 037,5 godina života ili 32,1% u odnosu na ukupno izgubljene godine života umrlih nasilnom smrću, dok je zbog ubojstava izgubljeno 11 794,5 godina života (4,1%).

Na mušku se populaciju odnosi 82% potencijalno izgubljenih godina života zbog prometnih nesreća, a uslijed izvršenih samoubojstava taj je udio 79,8%. Zbog ubojstava ima 68,5% izgubljenih godina života muškaraca i 31,5% žena.

Za kontingent osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 1 do 75 godina života u prosjeku su izgubljene 27,4 potencijalne godine života.

Zbog prometnih nesreća skraćeno je prosječno trajanje života za 34,9 potencijalnih godina (35,4 za muškarce i 32,9 za žene), zbog samoubojstava skraćeno je prosječno trajanje života za 24,7 godina (25,7 za muškarce i 21,3 za žene), dok je kod ubijenih za 30,1 godinu skraćeno prosječno trajanje života (31,3 za muškarce i 27,7 za žene).

Na svakih 100 000 stanovnika u dobi od 1 do 75 godina u razdoblju od 2000. do 2004. zbog nasilnih smrti je potencijalno izgubljeno 6 980,9 godina života, od čega se 4 370,9 izgubljenih godina života odnosi na nesretne slučajeve, zbog samoubojstava izgubljeno je 2 244 godine života, ubojstva su „odnijela“ 284,5 godina života, a posljedice ratnih događaja ili zbog nerazjašnjene smrti izgubljeno je 81,5 godina života na svakih 100 000 stanovnika.

Zbog prometnih je nesreća na svakih 100 000 stanovnika potencijalno izgubljeno 2 659 godina života, s tim da se 224,9 godina života odnosi na poginule pješake.

U analizi demografskih podataka važno mjesto zauzima pojam **radnog kontingenta** te se zbog zakonskih odredbi o mogućnosti trajanja zaposlenosti, uzima u obzir starosna dob od 15 do 65 godina života.

U Republici su Hrvatskoj u razdoblju od 2000. do 2004. u dobi radnog kontingenta ukupno umrle 56 842 osobe, što čini 22,5% ukupno umrlih (252 698). Broj je umrlih muškaraca tog kontingenta bio 40 005 ili 31,2% od ukupno umrlih muškaraca (128 111), te 16 819 umrlih žena, odnosno 13,5% u odnosu na ukupno umrle žene (124 587) u tome petogodišnjem razdoblju.

Iz radnog kontingenta, najviše osoba (35,2%) umrlo je od novotvorina (24% ukupno umrlih), dok su bolesti cirkulacijskog sustava uzrok smrti za oko 32% umrlih u dobi od 15 do 65 godina (oko 50% ukupno umrlih).

Zbog nasilnih smrti (ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka) umrlo je 13,9% osoba radnog kontingenta (5,6% ukupno umrlih).

Na svakih 100 000 stanovnika u dobi između 15 i 65 godina u razdoblju od 2000. do 2004. kretala se smrtnost osoba radnog kontingenta (u dobi od 15 do 65 godina), 403,3 u 2000. s tendencijom pada na 354,6 u 2004.

Od 2000. do 2004. zbog prerane smrtnosti osoba radnog kontingenta potencijalno je izgubljeno 678 565 godina života, od čeka se 490 287,5 godina života ili 72,3% odnosi na muškarce, a 188 277,5 godina života ili 27,7% na žene.

Najveći je gubitak prouzročen novotvorinama (29,7%), zatim nasilnom smrću i to 26,6%, te bolestima cirkulacijskog sustava za 23,9% potencijalno izgubljenih godina života radnog kontingenta.

Za osobe umrle u dobi radnog kontingenta (od 15 do 65 godina) za 11,9 potencijalnih godina skraćeno je trajanje života u odnosu na gornju starosnu granicu radnog kontingenta (65 godina). Za mušku je populaciju to skraćivanje od 12,3 potencijalne godine, a za žene 11,2 godine.

Najveće prosječno skraćivanje prouzročeno je nasilnom smrću (22,9 potencijalnih godina), dok su novotvorine uzrokom skraćivanja prosječnog trajanja života za 10,1 potencijalnu godinu, a bolesti cirkulacijskog sustava za 9 potencijalnih godina života radnog kontingenta.

Na svakih 100 000 stanovnika umrlih u dobi od 15 do 65 godina života (radnog kontingenta) u razdoblju od 2000. do 2004. potencijalno su izgubljene 22 746,2 godine života. Međutim na svakih su 100 000 muškaraca radnog kontingenta potencijalno izgubljeno 33 067,2 godine života, dok se na žene odnose 12 546,2 izgubljene godine života na svakih 100 000 žena iste dobi.

Unutar skupine umrlih s uzrokom smrti od novotvorina od raka pluća u petogodišnjem je razdoblju od 2000. do 2004. u dobi od 15 do 65 godina umrlo je 38,7% u odnosu na ukupno umrle od te bolesti u istom razdoblju; od leukemije njih 30,4%; od raka želuca 27,4%; a od raka debelog crijeva i rektuma njih 25,9%.

Od raka dojke u tome je vremenskom razdoblju u dobi od 15 do 65 godina umrlo 39,1% žena u odnosu na ukupno umrle žene od te zloćudne bolesti, a njih 32,2% od raka maternice.

U dobi radnog kontingenta umrlo je od raka prostate 9,5% muškaraca u odnosu na ukupno umrle muškarce od te bolesti.

Od bolesti cirkulacijskog sustava njih 13,6% umrlo je u dobi od 15 do 65 godina (22,1% muškaraca i 6,8% žena), srčani udar je uzrok smrti za njih 28,6% (37,6% muškaraca i 14,6% žena), a od cerebrovaskularnih bolesti umrlo ih je 12% (18,3% muškaraca i 7,4% žena).

Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza uzrok su smrti za 56% radne populacije (59,4% muškaraca i 47,3% žena) u odnosu na ukupnu populaciju umrlu od te bolesti.

Zbog raka pluća u promatranom je razdoblju izgubljeno 44 897,5 potencijalnih godina života osoba umrlih u dobi od 15 do 65 godina, što čini 22,3% svih gubitaka od novotvorina radnog kontingenta (29,3% za muškarce i 11,3% za žene).

Rak maternice uzrokom je gubitka 5 770 potencijalnih godina života žena radnog kontingenta ili 22% od svih žena umrlih od novotvorina u dobi od 15 do 65 godina.

U radnom je kontingentu uslijed srčanog udara potencijalno izgubljeno 60 855 godina života u pet promatranih godina, dok je zbog cerebrovaskularnih bolesti potencijalno izgubljeno 42 242,5 godina života. Gubitak zbog srčanog udara čini 37,4% potencijalno izgubljenih godina života umrlih od bolesti cirkulacijskog sustava (41,7% za muškarce i 25,2% za žene), a od cerebrovaskularnih bolesti 26% (22,5% za muškarce i 36,1% za žene).

Rak pluća skratio je trajanje radnog vijeka populaciji koja je umrla od tog uzroka smrti za 9 potencijalnih godina života (8,7 godina za muškarce i 10,2 godine za žene).

Ženama je rak dojke skratio radni vijek za 10,8 potencijalnih godina života (onima koje su umrle od te bolesti), a rak maternice za 12,1 potencijalnu godinu života.

Leukemija je najveći uzročnik prosječno izgubljenih potencijalnih godina života osoba umrlih u starosti radnog kontingenta, kojima je za 14,5 godina skraćeno trajanje starosti radnog vijeka. Za mušku je populaciju to skraćivanje za 14,9 potencijalnih godina, a za žene 14 godina.

Zbog srčanog udara je skraćeno trajanje radnog vijeka za 9,4 potencijalne godine (9,7 godina za muškarce i 8,1 godina za žene) i nešto manje zbog cerebrovaskularnih bolesti od 8,5 potencijalnih godina života (i za muškarce i za žene).

Za petogodišnje je razdoblje, od 2000. do 2004., na svakih 100 000 stanovnika izgubljeno zbog raka pluća 1 505 potencijalnih godina života osoba umrlih u dobi radnog kontingenta (2 424 godine na 100 000 muškaraca i 596,9 godina na 100 000 žena).

Na 100 000 žena od raka dojke izgubljeno je u tom je razdoblju 1 159,8, a od raka maternice 384,5 potencijalnih godina života.

Srčani udar je uzrok gubitka 2 039,9 potencijalnih godina na 100 000 stanovnika (3 392 godine na 100 000 muškaraca i 703,9 godina na 100 000 žena), dok su cerebrovaskularne bolesti uzrok gubitka 1 416 potencijalnih godina na 100 000 stanovnika (1 826, 2 godine za muškarce i 1 010,5 godina za žene na 100 000 svakog od njih).

Od ukupno 14 083 osobe koje su u razdoblju od 2000. do 2004. umrle nasilnom smrću, njih 7 875 ili 55,9% umrlo je u dobi od 15 do 65 godina (66,6% muškaraca i 33,1% žena), u prometnim je nesrećama poginulo njih 75%, dok se 64,7% odnosi na samoubojstva. Najveći je udio (82,4%) ubijenih u dobi radnog kontingenta.

Zbog nasilne je smrti u promatranome petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. potencijalno izgubljeno 180 462,5 godina života osoba umrlih nasilnom smrću u dobi od 15 do 65 godina, od čega se 148 610 izgubljenih godina života ili 82,4% odnosi na mušku, a 31 852,5 izgubljenih godina života ili 17,6% na žensku populaciju.

U tom se gubitku umrlih nasilnom smrću 111 335 potencijalnih godina života ili 61,7% odnosi na nesretne slučajeve, zbog samoubojstava je izgubljeno 59 052,5 godina života (32,7%), a ubojstvima je izgubljeno 7 857,5 godina života (4,4%). Preostalih 2 217,5 izgubljenih godina života (1,2%) odnosi se na posljedice ratnih događaja i na nerazjašnjenu smrt.

Na prometne nesreće odnosi se 72 975 potencijalno izgubljenih godina života (40,4% u odnosu na ukupne gubitke zbog nasilnih smrti). Na mušku se populaciju odnosi 83,1%, a na žensku 16,9% potencijalno izgubljenih godina života uslijed prometne nesreće.

Samoubojstva su kod muške populacije u cjelokupnome petogodišnjem razdoblju uzrok gubitka od 47 872,5 potencijalnih godina života ili 32,2% ukupnih gubitaka izazvanih nasilnom smrću muškaraca radnog kontingenta, dok je kod ženske populacije izgubljeno 11 180 godina života ili 35,1% u odnosu na ukupno potencijalno izgubljene godine života žena umrlih nasilnom smrću također u dobi radnog kontingenta.

Zbog prerane smrtnosti prije navršenih 65 godina osoba umrlih nasilnom smrću za radni je kontingent u razdoblju od 2000. do 2004. prosječno izgubljeno 22,9 potencijalnih godina, s tim da su to skraćene za mušku populaciju bile 23,3 prosječno potencijalne godine, a 21,4 godine za žene.

Zbog prometnih nesreća skraćen je radni vijek za 28,2 prosječno potencijalne godine (28,1 godina za muškarce i 28,6 godina za žene).

U promatranome petogodišnjem razdoblju od 2000. do 2004. za osobe koje su u dobi od 15 do 65 godina izvršile samoubojstvo skraćen je za 20,6 prosječno potencijalnih godina radni vijek (za 21,3 godine muškarcima, a za 18,3 godina za žene).

Ubijenim je osobama iz radnog kontingenta za 22,6 prosječno potencijalnih godina skraćen radni vijek (23 godine za muškarce i za 21,9 godina za žene).

Analitički pokazatelj o potencijalno izgubljenim godinama života kao indikator preranog mortaliteta, te **očekivano trajanje života**, smjernice su kreatorima zdravstvene politike u poduzimanju određenih mjera u zdravstvenoj zaštiti populacije.

U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti u Republici Hrvatskoj, temeljni ciljevi zdravstvene politike su promicanje zdravijeg načina života, smanjenje ili uklanjanje zdravstvenih rizika koji se mogu spriječiti te poboljšanje života kroničnih bolesnika i osoba s invaliditetom kao krajnji rezultat, uz poboljšanje kvalitete življenja, i produženje očekivanog trajanja života.

Očekivano trajanje života statistička je mjera prosječne dužine života svakog pojedinca. Najčešće se očekivano trajanje života računa kao očekivano trajanje života pri rođenju, što ujedno znači isto što i očekivane godine nastupa smrti za pojedinca iz generacije za koju se taj podatak računa.

Očekivano trajanje života pri rođenju podrazumijeva prosječnu dužinu života pojedinca uvjetovanog postojećim trendom mortaliteta koje je postojalo u vrijeme rođenja, odnosno očekivano trajanje života predstavlja vjerojatnu starost koju će doživjeti osobe rođene u promatranim godinama.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) između mnogobrojnih socio-zdravstvenih indikatora, izračunava i podatke o očekivanom trajanju života za zemlje članice.

Očekivano trajanje života različito je od zemlje do zemlje, a ono najčešće ovisi o učinkovitosti rada u medicini i javnom zdravstvu te o načinu života i prehrane stanovništva određenog područja. Radi usporedbe podataka o očekivanom trajanju života u Republici Hrvatskoj i u nekim od izabраниh zemalja, u ovoj se publikaciji daju podaci o očekivanom trajanju života u 2002. prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije.

Prema toj procjeni, Republika Hrvatska sa 75,4 godine očekivanog trajanja života ukupnog stanovništva (71,9 za muškarce i 78,8 za žene) spada u europske zemlje nešto nižega očekivanog trajanja života.

Između 80,1 i 80,9 godina očekivanog trajanja života ukupnog stanovništva u nekoliko je europskih zemalja, i to u Švicarskoj (80,9 godina), Austriji (80,8 godina), Italiji (80,7 godina), Švedskoj (80,6 godina) i Španjolskoj (80,1 godina), te u Kanadi (80,3 godine).

Najviše očekivano trajanje života od izvanoeuropskih je zemalja u Japanu (82,3 godine) za ukupnu populaciju, i za mušku (78,8 godina) i za žensku populaciju (85,6 godina).

Od izabраниh zemalja najniže je očekivano trajanje života ukupnog stanovništva u Ruskoj Federaciji (64,9 godina), ujedno i za muškarce (58,7 godina) i za žene (71,7 godina). Samo je nešto veće očekivano trajanje života u Ukrajini (67,5 godina za ukupno stanovništvo, 61,9 godina za mušku i 73,2 godine za žensku populaciju).

Osim podataka o očekivanom trajanju života, koji se temelji samo na podacima mortaliteta, Svjetska je zdravstvena organizacija izračunala i očekivano trajanje zdravog života za djecu rođenu u 1999.

Očekivano trajanje zdravog života definirano je kao ukupan broj godina za koje se očekuje da će osoba biti zdrava ili "punog zdravlja".

Japanci su u 2002. ujedno i pri rođenju imali najduže očekivano trajanje zdravog života za ukupnu populaciju (75 godina), ali i za muškarce (72,3 godine) i za žene (77,7). Za njih je izgubljeno 7,8% od ukupno očekivanih godina života muškaraca, odnosno 8,8% za žene.

U Republici Hrvatskoj je 66,6 godina očekivano trajanje zdravog života pri rođenju, s tim da se 63,8 godina odnosi na mušku, a 69,3 godine za žensku populaciju. Zbog bolesti, invalidnosti i hendikepa muška će populacija izgubiti 10,1% od očekivanog trajanja života, a ženska 11,8%.

Najveći je udio gubitka zbog bolesti, invalidnosti i hendikepa u odnosu na očekivano trajanje života (11,6%) za muškarce u Albaniji, kao i za žene (14,6%). U Albaniji je ujedno i najkraće očekivano trajanje zdravog života žena (63,3 godine) od svih izabраниh zemalja, s tim da je 59,5 godina očekivano trajanje zdravog života za muškarce.

Kao i za ukupno očekivano trajanje života, i očekivano trajanje zdravog života, najkraće je u Ruskoj Federaciji i to za ukupno (58,6 godina) i za mušku populaciju (52,8 godina), dok se za žene očekuju 64,3 godine zdravog života. Podaci ukazuju na gubitak od 9,6% od ukupno očekivanih godina života muške i 13% ženske populacije.

Ne samo pri rođenju, već i za šezdesetogodišnjake, najduže je očekivano trajanje zdravog života u Japanu; za muškarce se očekuje još 17,5 godina zdravog života, a za žene još 21,7 godina.

U europskim zemljama još sa 17,1 godinom očekuje se zdravo trajanje života šezdesetogodišnjaka u Švedskoj i Švicarskoj, a za šezdesetogodišnjakinje s 20,4 godine u Švicarskoj i 20,3 godine u Francuskoj.

U Republici Hrvatskoj za šezdesetogodišnjake očekuje se još 12,5 godina, a za šezdesetogodišnjakinje 16,1 godina zdravog života.

Najkraće očekivano trajanje zdravog života šezdesetogodišnjaka, od odabраниh zemalja, s oko 10 godina, je u trima europskim zemljama: Albaniji (10,5 godina), Ukrajini (10,3 godine) i Ruskoj Federaciji (10,1 godina). U tim je zemljama ujedno i najkraće očekivano trajanje zdravog života šezdesetogodišnjakinja, i to u Ruskoj Federaciji 14,2 godine, Albaniji 13,9 godina i Ukrajini 13,7 godina.

SUMMARY

The aim of this publication is to analyze basic mortality indicators and indicators of potential years of life lost due to premature death. Except the basic data on mortality, this publication also contains data related to the main groups of death causes, to selected death causes total for the period from 2000 to 2004 as well as to data for each calendar year.

The data on death causes and data on potential years of life lost due to premature death are the basis for decision making on health standards, particularly concerning the improvement of health care of the population.

In the observed 5-year-period, in the Republic of Croatia there was the total of 252 698 deaths; 128 111 (51%) men and 124 587 (49%) women. During that period, from 2000 to 2004, the largest number of deaths was recorded in 2003 (52 575) and the smallest one in 2001 (49 552). At the same time, 2003 was the year the largest number of men (26 519) and women (26 056) died, while the smallest number of male deaths was recorded in 2001 (25 077) and of female deaths in 2004 (24 449). According to these data, the average annual number of deaths was 50 540.

Mortality rates per 1 000 inhabitants are also indicators of larger mortality of men. Mortality rates were about 12‰, providing that the largest rate was recorded in 2003 (12.4‰) and the smallest one in 2001 (11.7‰). As for women, these rates ranged between 10.6‰ (in 2001 and 2004) and 10.8‰ (2000 and 2002) with the exception of 2003, when the mortality rate was the largest and amounted to 11.3‰.

Along with the usual mortality rate per 1 000 inhabitants, data on the number of deaths per 100 000 inhabitants are also recorded (especially concerning individual death causes).

In the period from 2000 to 2004, the number of deaths per 100 000 inhabitants in Croatia varied from 1 116 deaths in 2001 to 1 139 deaths in 2002.

The number of male deaths per 100 000 men varied from 1 184 deaths in 2004 to 1 240 deaths in 2003, while the number of female deaths per 100 000 women varied from 1 062 deaths in 2004 to 1 131 deaths in 2003.

The World Health Organization (WHO) published, among other things, the number of deaths per 100 000 inhabitants in 2002 on its website and, according to those data, the number of deaths per 100 000 inhabitants in 2002 in Croatia was 1 137 (slightly smaller than in the final results of the Central Bureau of Statistics 1 139 deaths).

According to the WHO estimation and compared to some European countries, Croatia has been placed among the countries with high mortality. Larger number of deaths per 100 000 inhabitants was recorded in the Russian Federation (1 669.7 deaths), Ukraine (1 601.2 deaths), Estonia (1 363.7 deaths), Hungary (1 231.1 deaths) and Romania (1 155.4 deaths). In almost all other European countries mortality was lower than in Croatia with the lowest one recorded in Albania (703.5 deaths).

In Norway, which has almost the same number of inhabitants as Croatia (4.5 mln), there were 1 001.6 deaths per 100 000 inhabitants in 2002.

In other non-European countries the lowest mortality per 100 000 inhabitants was recorded in Australia (647.6 deaths), slightly higher in Canada (711.1 deaths) and in Japan (763.4 deaths).

Out of the total of 252 698 deaths in Croatia during the period from 2000 to 2004, almost 93% (92.5%) was recorded in the age group "50 years and over"; 89.5% of all male deaths and 95.6% of all female deaths. Out of those numbers, 8.3% (11.6% of men and 4.9% of women) were deaths recorded in the 50-60 age group and 19.5% in the 60-70 age group.

About a half (48.5%) of all deaths were recorded in the age group "75 years and over" (34.9% of men and 62.4% of women).

Age-specific mortality rates show that there were 98 deaths per 1 000 inhabitants in the age group "75 years and over" on the average. There were 114.5 male deaths on the average per every 1 000 men and 90.5 female deaths per every 1 000 women in the observed age groups.

Considering death causes (which are classified according to the *International Classification of Diseases and Related Health Problems*, 10th revision, Volume 1, Medicinska naklada, Zagreb, 1994), out of the total of 252 698 deaths, the largest number, or 132 783 deaths (52.5%), was caused by diseases of the circulatory system. In the death contingent observed, there were 58 594 male deaths (44%) and 74 189 (56%) female deaths. According to the above figures, the diseases of the circulatory system caused 27% more female than male deaths.

Compared to the total of all male deaths (128 111), there were 45.7% male deaths caused by the said disease, while there were, at the same time, 59.6% female deaths out of the total female deaths (124 587).

There were 60 557 deaths (24%) caused by neoplasms, out of which there were 35 724 male deaths (27.9%, as compared to the total of male deaths) and 24 833 female deaths (19.9%, as compared to the total of female deaths). There were 44% more male than female deaths caused by that disease, that is, there were 59% male deaths and 41% female deaths.

There were about 5% deaths caused by diseases of the digestive system, diseases of the respiratory system and external causes of death (injuries, poisonings and other consequences of external causes).

Diseases of the digestive system caused in the observed period 61.9% male deaths and 38.1% female deaths; diseases of the respiratory system caused 58% male deaths, while there were 68% male and 32% female violent deaths.

In the observed years, the number of deaths caused by neoplasms continually increased from 11 728 in 2000 to 12 408 in 2004, that is, the increase was 5.8% (7.6% for men and 3.2% for women). The share of deaths caused by that disease in the total number of deaths varied from 23.3% in 2000 to 24.9% in 2004. The same goes for the male and female population, that is, the increase of the share of male deaths caused by neoplasms varied from 26.9% in 2000 to 29.2% in 2004, while the increase of the share of female deaths varied from 19.7% in 2000 to 20.6% in 2004.

Although diseases of the circulatory system are the cause of death of over 50% of the Croatian population, the tendency towards a decrease of the share of deaths ranged from 53.2% in 2000 down to 50.2% in 2004.

While neoplasms mostly cause male deaths, diseases of the circulatory system mostly cause female deaths.

Neoplasms caused death of 25% of the total population; out of 100 000 men, in 2000 there were 322 of them, then that number slightly increased and reached 326 in 2001 and 333 in 2002. It reached the peak in 2003 with even 347 male deaths, while, after that, there was again a slight decrease to 345 male deaths in 2004. Female deaths were slightly less caused by neoplasms, so per 100 000 women in 2000 there were 212 deaths, in 2001 there was a slight decrease (209 female deaths), after which there was an increase in the following years that ranged from 219 in 2002, followed by 220 in 2003 and up to 219 female deaths in 2004.

In the observed period, per 100 000 women in 2000 there were 651 female deaths caused by diseases of the circulatory system, followed by 645 deaths in 2001, 639 deaths in 2002, 679 deaths in 2003, while the the least deaths were recorded in 2004 (609). In the same period, per 100 000 men there were 552 male deaths in 2001, 561 in 2002, 573 in 2003 and 512 in 2004.

In the period from 2000 to 2004, about 97% deaths caused by diseases of the circulatory system were recorded in the age group "50 and over", while deaths caused by neoplasms ranged from 91% to 93% in the same age group (increase from 2000 to 2004). Those data show that in younger population there was a greater mortality due to neoplasms than due to diseases of the circulatory system.

Potential years of life lost (PYLL) is an important public health mortality indicator that goes into the category of social indicators and has a great role in the process of health care planning for defining priorities for the prevention of premature death.

Since there are several approaches to presenting the indicators on potential years of life lost in relation to age, in this publication there are data on deceased persons aged between 1 to 75 years (there is a separate chapter on potential years of life lost within the working contingent from 15 to 65 years of age).

Out of the total of 252 698 deaths in the 5-year period, from 2000 to 2004, there were 128 793 deaths, or 51%, in the 1-75 age group. 64.5% men (out of the total of 128 111 deceased men) and 37.9% women (out of the total of 124 587 deceased women) died before their 75.

The structure in the death contingent of the observed age contingent (1-75 years) is very similar, with 64.1% of male deaths (82 618) and 37.9% of female deaths (46 175).

The total of 52.6% of deaths of the Croatian population was caused in the observed period by diseases of the circulatory system, while it was the death cause for 41.1% of population aged 1-75. Less than a third of deaths (32.5%) in the observed age contingent was caused by neoplasms, while the share of deaths caused by this disease was 25% in the total population.

Mortality indicator on potential years of life lost shows the loss of 1 621 609.5 potential years of life in the 5-year-period, that is, from 2000 to 2004, or the average year loss of 324 317 potential years of life. A gradual decrease of the potential loss from 342 518 in 2000 to 302 328 years of life becomes obvious, that is, a decrease is 11.7%.

Out of the total potential years of life lost for 5 observed years, there were 1 120 808 or 69.1% that relate to men and 500 805.5 or 30.9% that relate to women. On the average, there were 224 139 potential years of life lost in that period for men and 100 178 for women. It can be seen that more than a double loss (2.2 times) in the male population was due to premature deaths.

Diseases of the circulatory system caused in that period a potential loss of 499 376 years or 30.8% of the total loss. Somewhat bigger loss was caused by neoplasms, that is, 516 813.5 potential years or 31.9%.

The share of the potential years of life lost in the period from 2000 to 2004 of male deaths caused by neoplasms was 29% (324 883.5 potential years of life lost) compared to 1 120 808 total potential years of life lost for men and 38.3% for women (191 930 potential years of life lost) compared to 500 805.5 total potential years of life lost for women.

Diseases of the circulatory system in the period from 2000 to 2004 caused 30.4% or 341 023.5 potential years of life lost for men or 31.6% or 158 352.5 lost years for women.

Injuries, poisonings and other consequences of external death causes (external death causes) are the third biggest causes of potential years of life lost in the observed period. Due to that cause, 289 428.5 years of life were lost (17.9% compared to the total), out of which 233 588.5 potential years of life lost, or 20.8%, relate to men and 55 840 potential years of life lost, or 11.2%, to women (compared to the total years of life lost for men or women, respectively).

Due to the premature death of the population in the 1-75 age group in the period from 2000 to 2004, there were 12.6 years of life lost on the average for the observed age contingent, that is, 128 793 deaths before 75 years of age shortened the average expected life span (75 years) for 12.6 years.

Regarding the male population, the average expected life span was shortened by 13.6 years (for 82 618 deceased men). For women this shortening was somewhat smaller and it amounted to 10.9 years (for 46 175 deceased women in the 1-75 age group).

Diseases of the circulatory system, as the most common cause of the mortality of the population aged 1-75 (in the observed period, there was the total of 52 914 or 41.1% of deaths), were responsible for the shortening of the average life span by 9.4 years (10.5 for men and 7.7 for women). Neoplasms, with the share of 32.5% of deaths in the observed age contingent (41 920 deaths), caused a shortening of the average life span by 12.3 years (12.1 for men and 12.7 for women).

The largest shortening of the average life span of the population in the 1-75 age group was caused by external death causes. In the period from 2000 to 2004, there were 27.4 potential years of life lost for each deceased person due to premature death caused by external causes, that is, for 10 565 deaths before 75 years of age there was the shortening of 27.4 years of the average expected life span of 75 years (28.7 years for men and 23.1 years for women).

Bearing in mind that a potential years of life lost rate shows a number of years of life lost per 100 000 inhabitants, there were 8 000 years of life lost on the average in the observed period from 2000 to 2004 due to premature death per 100 000 inhabitants in the 1-75 age group. In 2000, there were 8 248.08 potential years of life lost per 100 000 inhabitants of the Republic of Croatia (1-75 age group) with the tendency towards a decrease to 7 320.11 in 2004.

With the tendency towards a decrease, potential years of life lost rate for men ranged from 11 567.57 years for every 100 000 men in 2000 to 10 259.17 in 2004, while the rate for women ranged from 5 049.60 in 2000 and 4 478.88 potential years lost in 2004 for every 100 000 women of the defined age contingent.

There were 2 408.74 years lost on the average for every 100 000 persons in the 1-75 age group (3 347.67 years for men and 1 502.41 years for women) caused by diseases of the circulatory system. The average loss of 2 494.22 potential years among the population of the observed age contingent was caused by neoplasms (3 193.13 years for men and 1 819.58 years for women). Potential years of life lost rate caused by external death causes in the observed 5-year period varied with a slight tendency toward a decrease in the period from 2000 to 2004. The average rate was at 1 395.67 potential years lost for the total population (2 291.49 lost years of life for men and 530.94 for women for every 100 000 inhabitants respectively).

Data on potential years of life lost among the Croatian population refer to deaths in the 1-75 age group. The OECD Health Data, while creating mortality indicator, takes the number of potential years of life lost before 70 as a measure of premature deaths and hence comparing the data on potential years of life lost for Croatia and those for some of the selected countries, the data for the age in question have been calculated (Croatia is not an OECD Health Data member).

Data provided by the OECD Health Data on potential years of life lost per 100 000 men in 2000 show that the almost highest potential loss among the selected countries was in Croatia (8 814 years), with the exception of Hungary (10 685 years). The data refer to male deaths under 70 years of age.

More than 8 000 years lost per 100 000 men, except in Croatia, there were in Slovakia (8 741 years) and Poland (8 565 years). Among the selected European countries, there was the smallest loss in Sweden (3 748) and among non-European ones in Japan (4 093).

The same goes for the female population with the largest number of potential years of life lost per 100 000 women recorded in Hungary (4 862 years), Croatia (3 886 years), the USA (3 836 years), Poland (3 600 years) and Slovakia (3 589 years), while the smallest number (the same as for men) was recorded in Sweden (2 207 years) and in Japan (2 149 years).

In 2001, according to the available OECD Health Data (data for Croatia were calculated), the biggest loss for the male population was recorded in Croatia: 8 601 potential years of life lost per 100 000 men and by the USA (6 478 years), while the smallest one was recorded in Japan (3 932 years). Among the female population, the biggest lost per 100 000 women was recorded in the USA (3 772 years) and Croatia (3 716 years), while the smallest one was recorded in Japan (2 068).

Within the categories of death causes, the most common way of presenting data on deaths by causes, particular diseases were the causes of a larger mortality of the population, either as an outcome of natural causes, illnesses, or causes of violent death caused by accidents, suicide, homicide or wounding caused by mines left lying after the War of Independence, that is, the external death causes.

In Croatia, the mortality caused by neoplasms ranged in the period from 2000 to 2004 between 265 and 280 deaths per every 100 000 inhabitants and there was a higher mortality recorded among the male than among the female population (320 to 350 deaths per 100 000 men and 210 to 220 deaths per 100 000 women).

Within the category of neoplasms, the highest mortality was caused by lung cancer, the share of which ranged between 21% and 22%. Among about 30% male deaths caused by neoplasms there was 10% deaths caused by lung cancer.

There were about 13 000 deaths among the Croatian population (12 967 persons) caused by lung cancer in the period from 2000 to 2004, which makes 5.1% of the total deaths (252 698 persons); the share of the male population was 8.2% and of the female population 2%.

Stomach cancer was the cause of 8% of deaths within the category of neoplasms, while colon and rectum cancer caused about 13% of deaths.

Leukaemia was the death cause of about 3% of deaths caused by neoplasms (1 624 total deaths in the period from 2000 to 2004).

Breast cancer, which makes about 7% of deaths caused by neoplasms, is the most common cause of death among the female population (within the category of neoplasms), with the share of 17% female deaths compared to the total female deaths caused by neoplasms. In the 5-year period, the breast cancer caused 4 126 female deaths. Among the male population, the share was 0.2% of deaths (within the category of neoplasms) with the total of 85 deaths.

Prostate cancer as the cause of death shows an increasing tendency and accounts for 7 8% of male deaths within the category of neoplasms.

Cervical cancer was the death cause in the observed 5-year period of 1 484 female persons, that is, there were 6 7% of female deaths caused by neoplasms, which makes about 14 female deaths per 100 000 women.

Per every 100 000 inhabitants, there were 60 deaths caused by lung cancer (about 100 men and 20 women per 100 000 inhabitants of each sex), about 22 deaths caused by stomach cancer (about 29 male and 16 female deaths), about 35 deaths caused by colon and rectum cancer (between 39 and 45 male deaths and about 29 female deaths), about 7 deaths caused by leukaemia (approximately the same number of male and female deaths) and about 20 deaths caused by breast cancer (35 37 female deaths per every 100 000 women).

There were 22 28 male deaths caused by prostate cancer per every 100 000 men.

According to the WHO estimates for 2002, the mortality caused by lung cancer (among the selected countries) was the highest in Hungary (76.3), followed by Denmark (63.2), Croatia (61.5, or 58.1 according to the final results) and Poland (59.1), while the lowest mortality caused by that disease was recorded in Sweden (33.3) and Albania (29.7).

Mortality caused by stomach cancer is the highest in Japan (39.9 per 100 000 inhabitants), followed by the Russian Federation (30.9), Ukraine (25.8), Estonia (25.4) and Croatia (23.5, or 22.0 according to the final results). The stomach cancer is the least frequent cause of death in the USA (4.7 per 100 000 inhabitants), followed by Australia (6.6), Canada (7.2) and, among the European countries, Denmark (8.0) and France (9.0).

In Denmark, among the selected countries, the highest mortality was caused by colon and rectum cancer (46.3 per 100 000 inhabitants) with the same number of deaths per 100 000 inhabitants in Hungary, the Czech Republic (45.0), Norway (41.4), Germany (39.3) and Croatia (36.5, or 35.1 according to the final results). The lowest mortality (4.0 per 100 000 inhabitants) caused by that malignant diseases was recorded in Albania.

Leukaemia caused the largest number of deaths per 100 000 inhabitants in Denmark (10.3) and nearly the same number in Italy (9.7) and Hungary (9.6), while the smallest number of deaths per 100 000 inhabitants was recorded in Bosnia and Herzegovina (3.2). In Croatia, leukaemia caused the death of 7.3 persons per 100 000 inhabitants (same as in Switzerland).

Prostate cancer, among the selected countries, caused the highest mortality per 100 000 inhabitants in Sweden (30.9), followed by Norway (28.4), Denmark (23.2) and Switzerland (21.1). The lowest mortality caused by prostate cancer per 100 000 inhabitants was recorded in Bosnia and Herzegovina (4.6), followed by the Russian Federation and Ukraine with 5.7 per 100 000 inhabitants.

According to the World Health Organization's estimate, the mortality due to prostate cancer in Croatia was at 12.9 and according to the final results made by the Central Bureau of Statistics at 11 deaths per every 100 000 persons out of the total number of inhabitants and 23 per every 100 000 men.

The OECD Health Data published the available data (for one of the years between 2000 and 2003) on the female mortality caused by breast cancer and cervical cancer per every 100 000 women in some of the countries. Compared with the selected countries, the female mortality caused by breast cancer in Croatia is very high, ranging between 35 and 37 female deaths per 100 000 women. This mortality is approximately the same in Denmark (33.4), but much higher than in other selected countries. The female mortality caused by that malignant disease is almost four times higher in Croatia than, for example, in Japan (9.8 female deaths per 100 000 women) and almost two times higher than in Finland (19.5) or Spain (18.2).

The number of female deaths caused by cervical cancer in the observed period in Croatia was at 4 deaths per 100 000 women nad that was the highest mortality as compared to other countries, with the exception of Slovakia (5.9) and the Czech Republic (5.4), while the lowest mortality was recorded in Italy (0.9).

The diseases of circulatory system in the period from 2000 to 2004 were the death cause of the total of 132 783 deaths, within which the three biggest causes of death were the ischemic heart diseases (about 35% or 46 650 deaths), the heart insufficiency (12% or 16 514 deaths) and the cerebrovascular diseases (about 31% or 41 411 deaths). The remaining 22% was caused by other diseases of the circulatory system.

Within the group of ischemic heart diseases, the heart attack was the death cause of 43 52% deaths.

The heart attack was the death cause of the total of 22 734 deaths in the period from 2000 to 2004, which makes 9% of all deaths (252 698) in the same period.

There were 600 deaths on the average (550 men and 650 women) caused by the diseases of the circulatory system per every 100 000 population, while 103 deaths on the average were caused by the heart attack (103 men and about 75 women per 100 000 from each group).

The mortality caused by the cerebrovascular diseases was at 189 deaths on the average per 100 000 population (about 168 men and 210 women per 100 000 from each group).

According to the World Health Organization's estimates for 2002, there were 620 deaths per 100 000 population caused by cardiovascular diseases in Croatia, while the final results made by the Central Bureau of Statistics recorded 601 deaths. The number of deaths per 100 000 population caused by the cerebrovascular diseases was, according to the Central Bureau of Statistics final results, slightly lower (189 deaths than the number obtained from the World Health Organisation's estimates (195 deaths).

The mortality caused by the cardiovascular diseases per 100 000 population in 2002 was very high in Croatia, as compared to other countries. In Ukraine there were 1 032.4 deaths caused by the cardiovascular diseases per every 100 000 population, in the Russian Federation 993.8, in Romania 701.3 and in Hungary 616.9.

Among the selected countries, the lowest mortality caused by the cardiovascular diseases was recorded in Australia, 241.7 deaths per 100 000 population, and slightly higher in Japan and Canada (244.4 and 245.1).

Among the European countries, the lowest mortality was recorded in France 257.5 deaths caused by the cardiovascular diseases per every 100 000 population.

The mortality caused by cerebrovascular diseases per 100 000 population (2002 estimate) was the highest in the Russian federation (370.4) and Ukraine (257.9) and the lowest in Canada (50), while among the European countries the lowest one was recorded in France (62.2 deaths per 100 000 population).

In the period from 2000 to 2004 there were 128 793 deaths in Croatia in the 1-75 age group, which makes for 1 621 609.5 potential years of life lost, where 1 120 804 (69.1%) potential years of life lost referred to men (82 618 deaths) and 500 805.5 potential years of life lost (30.9%) to women.

There were 516 813.5 potential years of life lost due to neoplasms, which made 31.9% of the total potential loss, in which 62.9% of the loss caused by neoplasms referred to men and 37.1% to women.

Within the group of neoplasms, there was 32.4% of male deaths in the 1-75 age group caused by lung cancer (out of the total male deaths caused by neoplasms), while the share in the loss (PYLL) was 30.9%. The share of deaths is also bigger than the share of potential years of life lost in the groups of other malignant diseases (stomach cancer, colon and rectum cancer and prostate cancer). Only the share of potential years of life lost by leukaemia is bigger than the share of deaths (share of deaths 2.4%, PYLL 3.1%).

Within the female population, the share of deaths is bigger than the share of "the loss" caused by lung cancer, stomach cancer and colon and rectum cancer. The share of female deaths (1-75 age group) caused by breast cancer was 18.2%, while the share of potential years of life lost was 20.3%, the share of deaths caused by cervical cancer was 6.2% and PYLL 6.7% and the share of deaths caused by leukaemia was 2.8% and PYLL 3.5%.

In the 5-year period, there were 499 376 potential years of life lost due to diseases of the circulatory system, 68.3% for men and 31.7% for women in the 1-75 age group. In the group of diseases of the circulatory system, heart attack accounted for 164 790 potential years of life lost, or 33% (27% of deaths). At the same time, the cerebrovascular diseases were the cause of 144 267.5 years of life lost or 28.9% in the group of diseases of the circulatory system (32% of deaths).

Due to the heart attack, there were 127 962.5 potential years of life lost among the male population (77.7%) and 36 827.5 potential years of life lost among the female population (22.3%).

The cerebrovascular diseases were the cause of the loss of 87 570 potential years of life for men (60.7%) and 56 697.5 potential years of life for women (35.8%).

While the heart attack caused 46% bigger loss (PYLL) than cerebrovascular diseases among men, the situation was quite opposite for women: PYLL caused by cerebrovascular diseases was 54% bigger than that caused by the heart attack.

In the period from 2000 to 2004, neoplasms caused the shortening of the average life span of 12.3 years (12.1 for men and 12.7 for women), out of which the biggest loss was caused by leukaemia 15.9 potential years of life for the total population of 1 056 deceased persons (16 years for men and 15.6 for women). The lung cancer caused the shortening of the average life span of 11.7 years of life (11.6 for men and 12.5 for women).

Within the female population, the breast cancer caused the shortening of the average life span of 14.1 years, while the cervical cancer caused the shortening of life span of 13.6 years.

Due to the diseases of the circulatory system, the average life span was shortened for 9.4 years of life (10.5 years for men and 7.7 years for women).

The heart attack was the cause of the shortening of the average life span by 11.3 years (12.3 years for men and 8.7 years for women).

The average life shortening refers to every contingent of deaths in the 1-75 age group (either in the period from 2000 to 2004 or in each calendar year individually) by selected death causes.

Due to the stomach cancer, there were 832.6 potential years of life lost per 100 000 population aged 1-75 in the observed 5-year period from 2000 to 2004 (1 153.5 potential years of life lost for men and 522.9 years for women per every 100 000 respectively).

The colon and rectum cancer caused a loss of 1 217.4 years of life (1 532.9 for men and 912.9 for women) in the observed period.

In the observed period, there were 2 949.1 potential years of life lost per every 100 000 population aged 1-75 due to the lung cancer (4 924 for men and 1 042.7 for women), leading to the conclusion that in each calendar year there were about 600 years of life lost due to that disease (about 1 000 years for the male and 200 years for the female population per every 100 000 population of the observed age and sex).

Per every 100 000 women, there were 1 845.9 potential years of life lost due to the breast cancer in this period, while due to the prostate cancer there were 383.3 years of life lost per every 100 000 men.

The heart disease was the cause of a loss of 3 974.7 potential years of life per 100 000 population (6 283.8 lost years for the male and 1 745.7 years for the female population per 100 000 population respectively).

The cerebrovascular diseases caused a loss of 3 479.7 years of life per every 100 000 population aged 1-75 years. PYLL rate for men was 4 300.2 years of life (per 100 000 men) and 2 687.6 years of life for women (per 100 000 women).

In the 5-year period from 2000 to 2004, there were 14 083 violent deaths (injuries, poisonings and other consequences of external causes) or 5.6% of total deaths (252 698), out of which there were 68.1% of male and 31.9% of female deaths.

Within the contingent of violent deaths, accidents accounted for 64.7% of deaths (64.7% of men and 35.3% of women), suicide for 31.4% (74.9% of men and 25.1% of women), homicide for 3% (63.7% of men and 36.3% of women), while causes of war and unexplained causes accounted for 1% (79.8% of men and 20.2% of women).

Out of the total number of violent deaths, there were 3 456 deaths (24.5%) caused by traffic accidents, that is, 37.9% injuries caused by accidents referred to the traffic accidents.

In the period from 2000 to 2004, there were 461 pedestrian deaths in traffic accidents, which made 3.3% of the total number of violent deaths or 13.3% of the total deaths in traffic accidents. In that contingent, there were 63.8% of the pedestrian male deaths and 36.2% of the pedestrian female deaths.

In traffic accidents, there was the average of 16 deaths per 100 000 population, out of which there were 24 27 male deaths per 100 000 men and 6 7 female deaths per 100 000 women.

There were 20 suicides per 100 000 population, out of which there were 30 32 male suicides per 100 000 men and 8 10 female suicides per 100 000 women.

According to the World Health Organization, the 2002 estimate data refer only to road traffic accidents either including motor vehicles or pedestrians, but excluding other traffic accidents, such as railway or tram accidents. In the selected countries, per 100 000 population the largest number of deaths caused by the road traffic accidents was recorded in the Russian Federation (30.9), followed by Hungary (16) where there were 15 to 16 deaths per 100 000 population, Spain (15.8), Poland (15.6), the USA (15.5) and Estonia (15.4). In Croatia and Ukraine there were 12.8 deaths caused by the road traffic accidents per 100 000 population. The smallest number of deaths caused by the road traffic accidents per 100 000 population was recorded in Bosnia and Herzegovina, Albania and Slovakia.

Except in the Russian Federation, where the number of suicides was the largest (41 per 100 000 population), in Ukraine this number was also very large and reached 35.8 per 100 000 population. About 30 suicides (29.5) per 100 000 population were recorded in Slovenia and slightly less in Estonia (28.7) and Hungary (28.2). In Croatia there were 20 suicides per 100 000 population (according to the final data of the Central Bureau of Statistics). The smallest number of suicides was recorded in Italy (6.8) and Albania (2.6).

According to the same estimate, the largest number of homicides per 100 000 population was recorded in Ukraine (15.5), followed by Estonia (15.4) and the Russian Federation (11.9). In Croatia, that number was 2 per 100 000 population. The smallest number of homicides was recorded in France and Germany (0.7 each) and Japan (0.6).

Out of 14 083 violent deaths in the period from 2000 to 2004, 10 565, or 75%, were in the 1-75 age group. Accidents accounted for 59.5%, suicides for 35.7% and homicides 3.7%.

In that contingent, the share of violent deaths among the male population was 77.2% and among the female population 22.8%.

Data show that 91.4% of the total deaths caused by the traffic accidents occurred among the population under 75 years of age, while the share of homicides was 93.1% and of suicides 85.4% in the 1-75 age group. The share of suicides among the population over 75 years of age was 14.6%.

In the 5-year period, the share of the male deaths in the traffic accidents was 80.9% and the share of the female deaths 19.1%. In the contingent of pedestrian deaths, the male deaths accounted for two thirds (66.7%) and the female deaths for one third (33.3%). The share of suicides among the male population was 76.6% and 23.4% among the female population, while the share of homicides was 65.8% among men and 34.2% among women.

Violent deaths in the observed period caused a loss of 289 428.5 potential years of life, 588.5 (80.7%) among the male population and 55 840 (19.3%) among the female population.

Accidents accounted for the loss of 181 219 years of life (62.6%).

There were 110 240.5 potential years of life lost (38.1%) in the traffic accidents as compared to the total years of life lost because of violent deaths.

Suicide caused a loss of 93 037.5 years of life (32.1%) as compared to the total years of life lost in violent deaths, while homicide caused 11 794.5 years of life lost (4.1%).

The share of potential years of life lost in violent deaths among the male population was 82% and in suicides 79.8%. The share of years lost in homicides among the male population was 68.5% and among the female population it was 31.5%.

In the contingent of violent deaths in the 1-75 age group, 27.4 potential years of life were lost on the average.

Due to the traffic accidents, the average life span was shortened for 34.9 potential years (35.4 for men and 32.9 for women), suicide caused the shortening of 24.7 years (25.7 for men and 21.3 for women) and homicide caused the shortening of 30.1 years (31.3 for men and 27.7 for women).

In the period from 2000 to 2004, per every 100 000 population aged 1-75 years, there were 6 980.9 potential years of life lost in violent deaths. Accidents accounted for 4 370.9 lost years, suicide for 2 244 years, homicides for 284.5 years and the causes of war as well as unexplained causes for 81.5 years of life lost per every 100 000 population.

Traffic accidents caused a loss of 2 659 potential years of life per every 100 000 population and 224.9 years were lost through pedestrian deaths.

In the analysis of demographic data, the working contingent has taken an important role and introduced the 15-65 age group as the observed age group due to legal provisions on the duration of employment.

In the Republic of Croatia, in the period from 2000 to 2004 there were 56 842 deaths in the working contingent age, which makes 22.5% of the total deaths (252 698). The number of the male deaths in that contingent was 40 005 or 31.2% of the total male deaths (128 111) and 16 819 female deaths or 13.5% of the total female deaths (124 587) in that 5-years period.

In the working contingent, the largest number of deaths (32.5%) was caused by neoplasms (24% of the total deaths), while the diseases of the circulatory system caused 32% of deaths in the 15-65 age group (50% of the total deaths).

There were 13.9% of deaths (5.6% of the total deaths) in the working contingent caused by violent deaths (injuries, poisoning and other consequences of other causes).

Per every 100 000 population in the 15-65 age group in the period from 2000 to 2004, the mortality of the working contingent (15-65 years) was at 403.3 in 2000 and at 354.6 deaths in 2004 with a decreasing tendency.

In the period from 2000 to 2004, premature deaths in the working contingent caused a loss of 678 565 potential years of life: 490 287.5 years (72.3%) for men and 188 277.5 years (27.7%) for women.

The biggest loss of potential years of life in the working contingent was caused by neoplasms (29.7%), violent deaths (26.6%) and the diseases of the circulatory system (23.9%).

The deaths in the working contingent (15-65 years) caused the shortening of the average life span for 11.9 potential years of life as compared to the upper age limit of the working contingent (65 years). That shortening was 12.3 potential years for the male population and 11.2 years for the female population.

The biggest shortening was caused by violent deaths (22.9 potential years), followed by neoplasms (10.1 potential years) and the diseases of the circulatory system for 9 potential years of life of the working population contingent.

Per every 100 000 population in the period from 2000 to 2004, there were 22 746.2 potential years of life lost in the working contingent (15-65 years). Per every 100 000 men there was a loss of 33 067.2 years of life, while for women that loss was 12 546.2 years per every 100 000 women in the same age group.

Within the group of deaths caused by neoplasms in the 15-65 age group in the 5-year period from 2000 to 2004, the lung cancer was the cause of 38.7% of all deaths caused by that disease in the same period. Leukaemia followed with 30.4%, the stomach cancer with 27.4% and colon and rectum cancer with 25.9%.

The breast cancer caused in the same period the death of 39.1% women in the 15-65 age group, as compared to the total deaths caused by that disease, while 32.2% died of cervical cancer.

In the working contingent, 9.5% of male deaths was caused by prostate cancer, as compared to the total male deaths caused by the same disease.

The diseases of the circulatory system were the cause of 13.6% of deaths in the 15-65 age group (22.1% of men and 6.8% of women), heart attack was the cause of 28.6% deaths (37.6% of men and 14.6% of women), while the cerebrovascular diseases caused 12% of deaths (18.3% of men and 7.4% of women).

Chronic liver diseases, fibrosis and cirrhosis, were the cause of 56% of deaths among the working population (59.4% of men and 47.3% of women), as compared to deaths of the total population caused by the same disease.

The lung cancer caused in the observed period a loss of 44 897.5 potential years of life in the 15-65 age group, which made for 22.3% of all losses caused by neoplasms in the working contingent (29.3% for men and 11.3% for women).

The cervical cancer caused a loss of 5 770 potential years of women in the working contingent or 22% of all female deaths caused by neoplasms in the 15-65 age group.

There were 60 855 years of life lost from the heart attack in the working contingent in the observed five years, while 42 242 years were lost from the cerebrovascular diseases. The loss through heart disease accounted for 37.4% of potential years of life lost from diseases of the circulatory system (41.7% for men and 25.2 for women). The loss through cerebrovascular diseases was 26% (22.5% for men and 36.1% for women).

The breast cancer caused a loss of 10.8 potential years of working life for women (who died of it) and cervical cancer caused a loss of 12.1 potential years of life.

Leukaemia was the most common cause of the average potential years of life lost in the working contingent (loss of 14.5 years of the working life), 14.9 potential years for men and 14 for women.

There was a loss of 9.4 potential years of working life (9.7 years for men and 8.1 years for women) through heart attack and slightly less through the cerebrovascular diseases (8.5 potential years for both men and women).

Lung cancer caused a loss of 1 505 potential years of life in the 5-year period per 100 000 population in the working contingent (2 424 years per 100 000 men and 596.9 years per 100 000 women).

Breast cancer caused a loss of 1 159.8 years and cervical cancer a loss of 384.5 potential years of life per 100 000 women in that period.

There were 2 039.9 potential years of life lost caused by heart attack per 100 000 population (3 392 years per 100 000 men and 703.9 years per 100 000 women), 1 416 potential years per 100 000 population caused by cerebrovascular diseases (1 826.2 years for men and 1 010.5 for women per 100 000 respectively).

Out of the total of 14 083 violent deaths in the period from 2000 to 2004, there were 7 875 or 55.9% in the 15-65 age group (66.6% of men and 33.1% of women), 75% of deaths caused by traffic accidents and 64.7% caused by suicides. The largest share (82.4%) of violent deaths was recorded in the working contingent.

There were 180 462.5 potential years of life lost through violent deaths in the 15-65 age group in the observed period from 2000 to 2004, out of which 148 610 years were lost among the male population and 31 852.5 years lost among the female population.

Out of the total of potential years of life lost caused by violent deaths, accidents accounted for 111 335 years or 61.7%, suicides for 59 052.5 or 32.7% and homicides for 7 857.5 years or 4.4%. The rest of 2 217.5 (1.2%) potential years of life were lost due to war and unexplained causes.

Traffic accidents caused a loss of 72 975 potential years of life (40.4% of the total loss caused by violent deaths). The share of the loss of potential years caused by traffic accidents among the male population reached 83.1% and among the female population it reached 16.9%.

Suicides caused a loss of 47 872.5 potential years of life lost among the male population in the observed 5-year period, or 32.2% of the total loss caused by violent deaths in the working contingent among the male population. Among the female population, there were 11 180 years of life lost or 35.1% of the total loss caused by violent deaths in the working contingent.

Premature mortality before turned 65 years of life caused by violent deaths in the period 2000 to 2004 in the working contingent accounted for a loss of 22.9 potential years of life, providing that the shortening of the life span was 23.3 average potential years of life in the male population and 21.4 in the female population.

Traffic accidents accounted for a shortening of a life span for the average of 28.2 potential years (28.1 years for men and 28.6 for women).

In the observed 5-year period from 2000 to 2004, suicides in the 15-65 age group caused a shortening of working life for the average of 20.6 potential years (21.3 years for men and 18.3 for women).

Homicides in the working contingent caused a shortening of working life for the average of 22.6 potential years of life (23 years for men and 21.9 for women).

The analytical indicator on potential years of life lost as a premature mortality indicator as well as life expectancy serve as the guidelines for health policy makers in taking certain health measures.

In line with the Health Care Act of the Republic of Croatia, main goals behind the health policy are the promotion of a healthier life style, lessening or removing health risks that could be avoided, improvement of the life quality of persons with chronic diseases and disabled persons as well as a prolonged life expectancy.

Life expectancy is a statistical measure of the average life length of every individual. It is most often calculated as a life expectancy at birth, which at the same time includes the expected average age at death for a given generation.

Life expectancy at birth includes an average length of life of an individual conditioned by the mortality trend that existed at the time of birth, that is, the life expectancy represents a possible age which persons born in the observed years will reach.

Among the numerous socio-medical indicators, the World Health Organization (WHO) calculates data on life expectancy for each Member State.

Life expectancy varies from country to country and it mostly depends on the effectiveness in the medicine and public health and on the lifestyle and nutrition of the population of a particular area. Due to the comparability of data on life expectancy in the Republic of Croatia with those from other selected countries, this publication presents data on life expectancy in 2002 according to the World Health Organization's estimate.

According to this estimate, the life expectancy of the total population in the Republic of Croatia (75.4 years, out of which 71.9 for men and 78.8 for women) is among the European countries with lower life expectancy.

Between 80.1 and 80.9 years of life expectancy of the total population was recorded in several European countries, as follows: in Switzerland (80.9 years), Austria (80.8 years), Italy (80.7 years), Sweden (80.6 years) and Spain (80.1 years) as well as in Canada (80.3 years).

Considering non-European countries, the highest life expectancy was recorded in Japan (82.3 years) for the total population, but also for both male (78.8 years) and female (85.6 years) population.

Out of the selected countries, the lowest life expectancy was recorded in the Russian Federation (64.9 years), both male (58.7 years) and female (71.7 years). Slightly higher life expectancy was recorded in Ukraine (67.5 years for the total population, 61.9 years for men and 73.2 years for women).

Except data on life expectancy, which is based only on mortality data, the WHO has also calculated healthy life expectancy for babies born in 1999.

Healthy life expectancy is defined as the expected number of years to be lived in what might be termed the equivalent of "full health".

In 2002, the Japanese had the longest healthy life expectancy for the total population at birth (75 years), out of which 72.3 for men and 77.7 for women. They lost 7.8% of the total expected years of male life and 8.8% of female life.

In the Republic of Croatia, healthy life expectancy at birth was 66.6 years, out of which 63.8 years for the male and 69.3 for the female population. Due to handicap and disability, 10.1% of the expected years will be lost for the male population and 11.8% for the female population.

The biggest loss in the life expectancy caused by illness, disability and handicap was recorded in Albania, both for men (11.6%) and for women (14.6%). Of all selected countries, Albania also had the shortest healthy life expectancy for women (63.3 years), while the male healthy life expectancy in Albania was 59.5 years.

Healthy life expectancy, like total life expectancy, was the shortest in the Russian Federation (58.6 years for the total population, 52.8 years for the male population and 64.3 years for the female population). Data show the loss of 9.6% from the total expected years for men and 13% for women.

The longest healthy life expectancy among 60-year-olds as well as among babies was recorded in Japan: 17.5 more years of healthy life are expected for men and 21.7 more years for women.

Among the 60-year-old male population in the European countries, 17.1 more years of healthy life are expected in Sweden and Switzerland, while among the female population 20.4 more years are expected in Switzerland and France.

In the Republic of Croatia, 60-year-old men can expect 12.5 more years, while 60-year-old women can expect 16.1 years of healthy life.

The shortest healthy life expectancy among the 60-year-olds from the selected countries was recorded in three European countries: Albania (10.5 years), Ukraine (10.3 years) and the Russian Federation (10.1 years). In these countries there was also the shortest healthy life expectancy for 60-year-old female population: 14.2 years in the Russian Federation, 13.9 years in Albania and 13.7 years in Ukraine.

PRILOZI

Popis troznakovnih kategorija uzroka smrti

I. Poglavlje

Zarazne i parazitarne bolesti (A00 B99)

II. Poglavlje

Novotvorine (C00 D48)

III. Poglavlje

Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava (D50 D98)

IV. Poglavlje

Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma (E00 E90)

V. Poglavlje

Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00 F99)

VI. Poglavlje

Bolesti živčanog sustava (G00 G99)

VII. Poglavlje

Bolesti oka i očnih adneksa (H00 H59)

VIII. Poglavlje

Bolesti uha i mastoidnog nastavka (H60 H95)

IX. Poglavlje

Bolesti cirkulacijskog sustava (I00 I99)

X. Poglavlje

Bolesti dišnog sustava (J00 J99)

XI. Poglavlje

Bolesti probavnog sustava (K00 K93)

XII. Poglavlje

Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00 L99)

XIII. Poglavlje

Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva (M00 M99)

XIV. Poglavlje²⁶⁾

Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa (N00 N99)

XV. Poglavlje

Trudnoća, porođaj i babinje (O00 O99)

XVI. Poglavlje

Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju (P00 P96)

XVII. Poglavlje

Kongenitalne (prirodne) malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti (Q00 Q96)

XVIII. Poglavlje

Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo (R00 R99)

XIX. Poglavlje

Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka (S00 T98, V01 Y98)

26) U "Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema", X. revizija iskazano pod nazivom "Bolesti genitourinarnog sustava"

Popis zemalja i kratica (ISO 3166)²⁷⁾

Naziv zemlje	Kratica
Albanija	AL
Australija	AU
Austrija	AT
Bosna i Hercegovina	BA
Češka	CZ
Danska	DK
Estonija	EE
Finska	FI
Francuska	FR
Grčka	GR
Irska	IE
Italija	IT
Japan	JP
Kanada	CA
Koreja (južna)	KR
Luksemburg	LU
Mađarska	HU
Nizozemska	NL
Norveška	NO
Novi Zeland	NZ
Njemačka	DE
Poljska	PL
Portugal	PT
Rumunjska	RO
Ruska Federacija	RU
SAD	US
Slovačka	SK
Španjolska	ES
Švedska	SE
Švicarska	CH
Ukrajina	UA
Ujedinjena Kraljevina	GB
Hrvatska	HR

27) Popis se odnosi samo na one zemlje za koje su podaci u ovoj publikaciji dani s kraticama, a publicirani su u Aneksu II, Eurostat Country of Citizenship List (for population statistics).

BIBLIOGRAFIJA

1. Zakon o službenoj statistici, NN, br. 103/03.
2. Pravilnik o obrascima za dostavljanje statističkih podataka tijelima koja obavljaju poslove državne statistike, NN, br. 3/00.
3. Zakon o državnim maticama, NN, br. 96/93.
4. Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, NN, br.121/03.
5. Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema, X. revizija, Svezak 1, Medicinska naklada, Zagreb 1994. ("International Classification of Diseases and Related Health Problems", Tenth Revision, Volume 1., World Health Organization, Geneva, 1992)
6. Pravilnik o načinu pregleda umrlih te o utvrđivanju vremena i uzroka smrti, NN, br. 121/99.
7. Izmjena i dopuna pravilnika o načinu pregleda umrlih te o utvrđivanju vremena i uzroka smrti, NN, br. 112/00.
8. Zakon o mirovinskom osiguranju, NN, br. 102/98.
9. Zakon o radu, NN, br.137/04.
10. Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-1152/2000 i dr. od 18 travnja 2007., NN, br. 43/07.
11. Metodologija statistike umrlih, Državni zavod za statistiku, metodološke upute 55, Zagreb, 2005.
12. Dr. Alica Wertheimer-Baletić "Demografija (stanovništvo i ekonomski razvitak)", Informator, Zagreb 1982.
13. Dr. Alica Wertheimer-Baletić "Stanovništvo i razvoj", MATE, Zagreb, 1999.
14. "Handbook of Vital statistics Systems and methods", Studies and Methods, Series F No. 35, Volume II., Review of National Practices UNITED NATIONS, New York, 1985
15. "Handbook of Vital statistics Systems and methods", Studies and Methods, Series F No. 35, Volume I., Legal, Organizational and Technical Aspects, UNITED NATIONS, New York, 1991
16. "Definitions and Methods of Collecting Demographic in the European Community Countries", EUROSTAT, ECSC-EEC-EAEC, Luxembourg, 1994
17. Principles and Recommendations for a Vital Statistics System, Revision 2, United Nations, New York, 2001
18. Workshop on Evidence for Health Policy 2002: Burden of Disease, Cost Effectiveness, Health Systems Performance, and Poverty & Health, Module 1, Workbook 1, Burden of Disease Unit Harvard Center for Population and Development Studies, WHO
19. J. M. Roemeder and J. R. McWhinnie "Potential Years of Life Lost between Ages 1 and 70: An Indicator of premature Mortality for Health Planning", izvor: International Journal of Epidemiology 6 (2); 143-151, 1977, Oxford University Press, 1977.
20. SISA, Simple Interactive Analysis, <http://home.clara.net/sisa/spreadsh/lifexp.htm>
21. SISA, Simple Interactive Analysis, <http://home.clara.net/sisa/paper6.htm>
22. Years of Potential Life Lost from Heart Disease http://www.musc.edu/bmt737/Spr_1999/pj/ypll.html
23. OECD Health Data, Chart 7., [http://www.ecosante.org/...](http://www.ecosante.org/)
24. OECD Health Data 2004 1 st ed., <http://www.health-policymonitor.org/en/...>
25. WHO, [http://www.who.int/healthinfo/statistics/...](http://www.who.int/healthinfo/statistics/)
26. OECD Health Data 2005, Sep. 05, <http://www.oecd.org/searchResult/...>
27. OECD Health Data 2007, Oct. 07, <http://www.oecd.org/OCDEENG/...>
28. WHO, [http://www.who.int/healthinfo/statistics/...](http://www.who.int/healthinfo/statistics/)
29. WHO, [http://www.3who.int/whosis/life/...](http://www.3who.int/whosis/life/)
30. WHO, <http://www.who.int/entity/whr/2003/...>
31. WHO, <http://www.who.int/inf-pr-2000/en/pr2000-life.html>
32. OECD Health Data, [http://www.irdes.fr/ecosante/...](http://www.irdes.fr/ecosante/)
33. British Journal of Canser (2005), <http://www.bjcancer.com>
34. Office of Statistics and Programming (US), National Center for Injury Prevention and Control, CDC, <http://webappa.cdc.gov/cgi-bin/broker.exe>

